

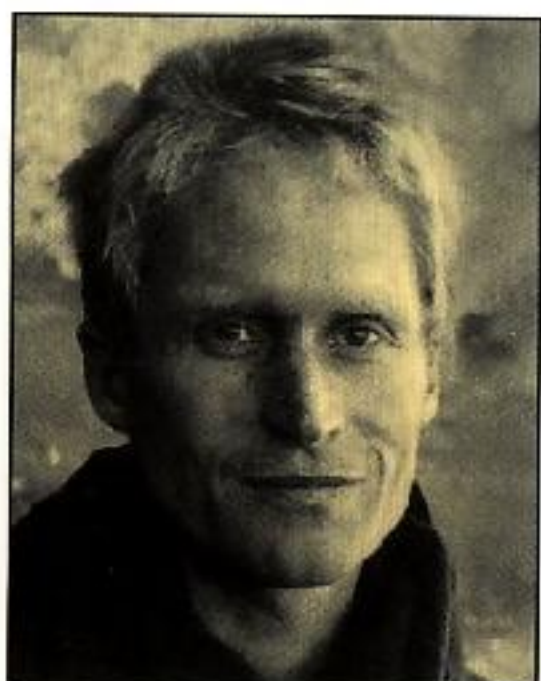
The background of the cover is a painting of a young girl with blonde hair, looking upwards with a slight smile. Her face is in the upper left quadrant. A dark, shadowy figure of a person is visible in the center, appearing to be in a dynamic pose, possibly running or jumping. The bottom of the cover shows a rocky, uneven ground.

ΠΕΤΕΡ ΧΟΕ

*Από το συγγραφέα
του μπεστ σέλερ
«Η δεσποινίς Σμίλλα
διαβάζει το χιόνι»*

ΤΟ ΣΙΩΠΗΛΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

Ο ΠΕΤΕΡ ΧΟΕ γεννήθηκε το 1957. Προτού στραφεί στο γράψιμο έκανε διάφορες δουλειές: χορευτής, ξιφομάχος, ηθοποιός, νκιπτικός, ορειβάτης. Εξέδωσε το πρώτο του μυθιστόρημα το 1988 και έγινε αμέσως γνωστός για το σπάνιο ταλέντο του στην αφήγηση. Το βιβλίο του **Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΣΜΙΛΛΑ ΔΙΑΒΑΖΕΙ ΤΟ ΧΙΟΝΙ**, που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ και βρίσκεται στην 6η ανατύπωσή του, απέσπασε ενθουσιώδεις κριτικές όπου μεταφράστηκε, παρέμεινε σχεδόν ένα χρόνο στις πρώτες θέσεις των μπεστ σέλερ σε χώρες όπως η Γερμανία, η Αγγλία, η Γαλλία, οι ΗΠΑ κ.ά., και μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο από τον Μπιλ Όγκαστ. Το 1994, το βιβλίο τιμήθηκε με το Βραβείο Silver Dagger, που απονέμει ο Σύλλογος Συγγραφέων Αστυνομικών Βιβλίων στην Αγγλία και αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες διακρίσεις για ξένο συγγραφέα. Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν επίσης τα βιβλία του: **ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΟΡΙΑ**, που έχει μεταφραστεί σε περισσότερες από 20 γλώσσες, και **Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ Ο ΠΙΘΗΚΟΣ**. Τα έσοδα από τα δικαιώματα έκδοσης του τελευταίου διατίθενται σε ίδρυμα που συνέστησε ο ίδιος ο συγγραφέας για τα παιδιά και τις γυναίκες της Αφρικής και της Ασίας. Το έργο του Πέτερ Χόε θεωρείται μία από τις μεγαλύτερες συνεισφορές των σύγχρονων δανικών γραμμάτων στην παγκόσμια λογοτεχνία.

ΤΟ ΣΙΩΠΗΛΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: DEN STILLE PIGE
Από τις Εκδόσεις ROSINANTE, Κοπεγχάγη 2006

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: Το Σιωπηλό Κορίτσι

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Peter Høeg

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Σωτήρης Σουλιώτης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Εύα Κωνσταντινίδου

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Άγγελος Ελεύθερος

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου

© Peter Høeg & Rosinante/GB-forlagene A/S, Κοπεγχάγη 2006.

Published by agreement with the Gyldendal Group Agency.

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2007

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2007, 2.500 αντίτυπα

Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών χλωρίου και φιλικό προς το περιβάλλον.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121

144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1

106 79 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head office: 121, Tatoïou Str.

144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 1, Mavromichali Str.

106 79 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

Telefax: 2102819550

www.psichogios.gr

e-mail: info@psichogios.gr

ΠΕΤΕΡ ΧΟΕ

ΤΟ ΣΙΩΠΗΛΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

*Μετάφραση από τα δανικά:
Σωτήρης Σουλιώτης*

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ
ΤΟΥ ΠΕΤΕΡ ΧΟΕ

Όραμα για τον εικοστό αιώνα, 1988

Αφηγήσεις για τη νύχτα, 1990

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Η δεσποινίς Σμίλλα διαβάζει το χιόνι, 1995,

μτφρ. Δημοσθένης Κούρτοβικ

Κοντά στα όρια, 1997, μτφρ. Σωτήρης Σουλιώτης,

θεώρηση μετάφρασης: Δημοσθένης Κούρτοβικ

Η γυναίκα και ο πίθηκος, 2000, μτφρ. Σωτήρης Σουλιώτης

Η παρούσα έκδοση έγινε με τη συμβολή του Danish Arts Agency.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η Κυρία-Κύριος είχε κουρδίσει κάθε άνθρωπο σε μια ξεχωριστή κλίμακα που ο Κάσπερ μπορούσε να την ακούσει. Την άκουγε καλύτερα τις σύντομες, ανέμελες στιγμές, όταν οι άλλοι πλησίαζαν χωρίς να ξέρουν ακόμα ότι είχε στήσει αυτή. Γι' αυτό στεκόταν και περίμενε στο παράθυρο· και τώρα το ίδιο έκανε.

Το κρύο ήταν δυνατό — έτσι όπως μόνο στη Δανία είναι το κρύο και μόνο τον Απρίλη, όταν ο κόσμος μέσα σε έναν ενθουσιασμό παραφροσύνης για τη μέρα που μεγαλώνει έχει ήδη σβήσει την κεντρική θέρμανση, έχει δώσει τη γούνα στο γουναρά, έχει ξεχάσει τα μακριά εσώρουχα και βγαίνει έξω. Κι έτσι, όταν πια είναι πολύ αργά, διαπιστώνει ξαφνικά ότι η θερμοκρασία είναι στο μηδέν, η υγρασία στο 90 και φυσάει βοριάς που διαπερνά τα ρούχα και το δέρμα, μπαίνει μέσα και απλώνεται γύρω από την καρδιά γεμίζοντάς τη σιβηριανή μελαγχολία.

Η βροχή ήταν πιο κρύα από το χιόνι, ψιλή, πυκνή και γκριζασαν μεταξένιο χαλί. Μπροστά από το χαλί εμφανίστηκε μια μακριά μαύρη Βόλβο με φιμέ τζάμια. Βγήκε ένας άντρας, μετά μια γυναίκα και ένα παιδί. Στην αρχή τα πράγματα έδειχναν ότι κάτι καλό πήγαινε να συμβεί.

Ο άντρας ήταν ψηλός, με φαρδιές πλάτες, συνηθισμένος να γίνεται το δικό του. Έδειχνε ότι μπορεί να κόψει και να ξαναράψει τον κόσμο αν δε γινόταν το δικό του. Η γυναίκα ήταν ξανθιά σαν παγετώνας, έδειχνε να διαθέτει εκατομμύρια καθώς και το μυαλό που χρειάζεται κανείς για να τα κερδίσει. Το κορίτσι εί-

χε ακριβά ρούχα και αξιοπρέπεια. Και οι τρεις μαζί έμοιαζαν με αντίγραφο της αγίας και ματωμένης οικογένειας.

Είχαν φτάσει στη μέση της αυλής όταν ο Κάσπερ ένιωσε για πρώτη φορά την κλίμακά τους. Ήταν ντο μινόρε — χειρότερη δε γινόταν. Ήταν όπως στην *Τοκάτα και φούγκα σε ντο μινόρε*: πανύψηλες μοιραίες κολόνες μουσικής.

Τότε αναγνώρισε το κορίτσι. Σχεδόν ταυτόχρονα απλώθηκε η σιωπή.

Κράτησε λίγο, ίσως ένα δευτερόλεπτο, ίσως ούτε καν ένα δευτερόλεπτο. Για όσο όμως κράτησε παραμέρισε την πραγματικότητα. Ξαπέστειλε την αυλή, τη δοκιμαστική αρένα, το γραφείο του Ντάφι, το παράθυρο. Τον παλιόκαιρο. Τον Απρίλη. Τη Δανία. Το παρόν.

Μετά έσβησε. Χάθηκε σαν να μην υπήρξε ποτέ.

Ο Κάσπερ είχε πιαστεί από το κάσωμα της πόρτας. Δεν μπορεί, θα υπήρχε μια λογική εξήγηση. Τον είχε πιάσει μια μικροαδιαθεσία, ένα μπλακ άουτ, ένα εγκεφαλικό που το γλίτωσε στο τσακ. Κανείς δεν περνάει ατιμώρητος δύο ξενύχτια στη σειρά, από τις δέκα το βράδυ ως τις οχτώ το πρωί, στο τραπέζι με την πράσινη τσόχα. Ίσως πάλι ήταν σεισμική δόνηση. Οι πρώτες, οι μεγάλες, έγιναν αισθητές μέχρι εδώ έξω από την πόλη.

Στράφηκε και κοίταξε προσεκτικά προς τα πίσω. Στο γραφείο καθόταν ο Ντάφι σαν να μην έτρεχε τίποτα. Στη μέση της αυλής, οι τρεις άνθρωποι πολεμούσαν να προχωρήσουν κόντρα στον αέρα. Δεν ήταν κραδασμός. Ήταν κάτι άλλο.

Το ταλέντο είναι η ικανότητα να διαλέγεις ποιους θα διώξεις. Είκοσι πέντε χρόνια τώρα είχε τεράστια πείρα στο ποιους έπρεπε να διώχνει. Μια κουβέντα έφτανε για να τον διώξει ο Ντάφι από το γραφείο του.

Άνοιξε την πόρτα και άπλωσε το χέρι.

«Αβάντι», είπε. «Κάσπερ Κρόνε, καλωσορίσατε».

Τη στιγμή που έπιασε το χέρι της γυναίκας τα μάτια του συνάντησαν τα μάτια του κοριτσιού, έτσι που μόνο αυτός κι εκείνη το κατάλαβαν. Κούνησε το κεφάλι της.

Τους οδήγησε στην αίθουσα προπόνησης. Στάθηκαν και κοίταξαν γύρω. Πίσω από τα γυαλιά ηλίου τα πρόσωπα ήταν ανέκφραστα, ωστόσο αντηχούσαν ένταση. Περίμεναν πιο πολύ στίλ, κάτι πιο σικάτο, κάτι σαν τη Μεγάλη Σάλα όπου προπονείται το Βασιλικό Μπαλέτο, κάτι σαν τα δωμάτια των επισκεπτών στο Αμαλίενμποργκ¹, με πάτωμα από μαόνι, απαλά χρώματα και επιχρυσωμένα πασαμέντα.

«Τη λένε Κλάρα-Μαρία», είπε η γυναίκα. «Είναι νευρική. Δε λέει να ηρεμήσει. Μας σύστησαν εσένα από το Νοσοκομείο Μπίσπεμπιεργκ, από την Παιδοψυχιατρική Κλινική».

Ακόμα και στο σύστημα ενός επαγγελματία ψεύτη το ψέμα προκαλεί έναν ανεπαίσθητο στριγκό ήχο. Έτσι συνέβαινε και με εκείνη. Τα μάτια του κοριτσιού είχαν καρφωθεί στο πάτωμα.

«Κοστίζει δέκα χιλιάδες τη φορά», απάντησε.

Το είπε για να αρχίσει συζήτηση. Από τη στιγμή που θα διαμαρτύρονταν θα ξεκινούσε ένας διάλογος κι έτσι θα είχε την ευκαιρία να ακούσει πιο προσεκτικά τα συστήματά τους.

Ωστόσο δε διαμαρτυρήθηκαν. Ο άντρας έβγαλε ένα πορτοφόλι που ξεδιπλωνόταν σαν φουσούνα ακορντεόν. Ο Κάσπερ είχε δει παρόμοιο στους πωλητές αλόγων, τον καιρό που ακόμα έδινε παραστάσεις στις αγορές. Αυτό εδώ χωρούσε άνετα ένα μικρό αλογάκι, μια φαλαμπέλα. Από μέσα βγήκαν δέκα τσίλικα χαρτονομίσματα των χιλίων κορονών.

«Πρέπει να πληρωθώ δύο επισκέψεις», επέμεινε. «Το ζητάει ο λογιστής μου».

Εμφανίστηκαν ακόμα δέκα χαρτονομίσματα.

Έβγαλε μια παλιά κάρτα του, σε ατσάλινη εκτύπωση, και την πένα του.

«Μόλις τώρα είχα μια ακύρωση», είπε. «Τυχαία, χωρίς να το περιμένω. Θα μπορούσα να την πάρω ως το επόμενο μάθημα. Θα αρχίσω εξετάζοντας τον μυϊκό τόνο και τη σωματική επαφή με το ρυθμό. Πάνω από είκοσι λεπτά δε θα πάρει».

«Μια μέρα τώρα σύντομα», πετάχτηκε η γυναίκα.

1. Amalienborg: Τα ανάκτορα της βασιλικής οικογένειας της Δανίας. (Σ.τ.Μ.)

Εκείνος έγραψε το τηλέφωνό του στην κάρτα.

«Θέλω να είμαι κι εγώ μαζί», συμπλήρωσε εκείνη.

Κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Δυστυχώς δε γίνεται, όχι όταν εργάζομαι με παιδιά».

Κάτι συνέβη στο δωμάτιο, η θερμοκρασία έπεσε, όλες οι διακυμάνσεις χαμήλωσαν, όλα πέτρωσαν.

Έκλεισε τα μάτια του. Όταν τα άνοιξε πάλι, ύστερα από δεκαπέντε δευτερόλεπτα, τα χαρτονομίσματα ήταν ακόμα εκεί. Τα μάζεψε πριν είναι πολύ αργά.

Εκείνοι έκαναν στροφή. Βγήκαν από το γραφείο. Ο Ντάφι τους κράτησε την εξωτερική πόρτα. Διέσχισαν την αυλή χωρίς να κοιτάξουν πίσω τους. Μπήκαν στο αμάξι. Το αμάξι βγήκε στη βροχή και χάθηκε.

Ο Κάσπερ έγειρε το μέτωπό του στο κρύο τζάμι του παραθύρου. Ήθελε να βάλει την πένα στη θέση της, στη ζεστασιά των χρημάτων. Είχαν όμως κάνει φτερά.

Ακούστηκε ένας θόρυβος από το γραφείο. Ένα γρατζούνισμα. Όπως όταν ανακατεύεις τα χαρτιά για μια νέα παρτίδα πιαζέ. Μπροστά από τον Ντάφι, στο τραπέζι, στεκόταν η χαμηλή μαονένια στοίβα των καινούργιων χαρτονομισμάτων.

«Στην έξω δεξιά τσέπη σου», ακούστηκε ο Ντάφι, «έχω αφήσει διακόσιες κορόνες, για ένα ξύρισμα και ένα πιάτο ζεστό φαΐ. Έχει και ένα μήνυμα».

Το μήνυμα ήταν ένα τραπουλόχαρτο, δύο μπαστούνι. Στο πίσω μέρος, με τη δική του πένα, έγραφε: «Κρατικό Νοσοκομείο, διαδρ. 52.03. Ζήτα τη Βίβιαν Ντάφι».

Εκείνη τη νύχτα κοιμήθηκε στο στάβλο.

Είχαν μείνει γύρω στα είκοσι δύο ζώα, άλογα, και μια καμήλα, τα πιο πολλά γέρικα ή χωρίς καμιά αξία. Τα υπόλοιπα βρίσκονταν ακόμα σε χειμέρια νάρκη, σε τσίρκα της Γαλλίας και της νότιας Γερμανίας.

Είχε μαζί του το βιολί. Έστρωσε την κουβέρτα και το σεντόνι του στο χώρισμα της Ροδούλας, ράτσα μισό βερβερίνικη μισό αραβική. Είχε μείνει εκεί επειδή δεν υπάκουε κανέναν άλλο

εκτός από τον αναβάτη της. Στην πραγματικότητα, ούτε αυτόν τον άκουγε.

Έπαιξε την *Παρτίτα σε λα μινόρε*. Μια μοναχική λάμπα στο ταβάνι έριχνε ένα απαλό, χρυσαφένιο φως πάνω στα ζώα που άκουγαν με προσοχή. Είχε διαβάσει στον Μάρτιν Μπούμπερ ότι οι πιο πνευματικοί άνθρωποι αισθάνονται οικεία με τα ζώα. Το ίδιο έλεγε και ο Έκεχαρτ στο *Η βασιλεία του Θεού*: «Αν θέλεις να βρεις τον Θεό, στα ζώα πρέπει να τον ψάξεις». Σκέφτηκε το κορίτσι.

Στα δεκαεννιά του, όταν είχε για τα καλά πια γίνει μέγας και τρανός, ανακάλυψε ότι η πρόσβαση στην ηχητική ουσία των ανθρώπων, ειδικά των παιδιών, έχει λεφτά. Αμέσως άρχισε να βγάζει χρήμα με ουρά. Σε δύο χρόνια είχε δέκα ιδιαίτερα μαθήματα τη μέρα, όπως ο Μπαχ στη Λειψία.

Ήταν χιλιάδες παιδιά, αυθόρμητα, χαλασμένα, παιδιά-θαύματα, παιδιά-καταστροφές.

Στο τέλος ήρθε το κορίτσι.

Έβαλε το βιολί στη θήκη του και το πήρε αγκαλιά, όπως μια μητέρα που θηλάζει το μωρό της. Ήταν κρεμονέζικο, Γκουαρνέρι, το τελευταίο πράγμα που του είχε μείνει απ' τις καλές χρονιές.

Έκανε τη βραδινή του προσευχή. Τα ζώα, με τη ζεστασιά τους, είχαν διώξει το μεγαλύτερο μέρος του φόβου του. Αφουγκράστηκε την κούραση που μαζευόταν από όλες τις μεριές ταυτόχρονα. Τη στιγμή που ετοιμαζόταν να προσδιορίσει την κλίμακά της εκείνη αποκρουσταλλώθηκε σε ύπνο.

■ ύπνησε αφύσικα νωρίς. Τα ζώα σάλευαν. Η λάμπα στο ■ ταβάνι έκαιγε ακόμα. Όμως το ξημέρωμα την έκανε να ■ χλωμιάζει. Έξω από το χώρισμα στεκόταν ένας καρδινά-
λιος και το παπαδάκι του, με μακριά, μαύρα παλτά.

«Μόερκ», συστήθηκε ο πιο ηλικιωμένος, «από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Να σε πάμε μια βόλτα με το αμάξι;»

Σαν να τον γύρισαν πίσω στη Μόσχα, στις αρχές της δεκαετίας του '80. Το Ρωσικό Κρατικό Τσίρκο είχε τρεις χειμερινές περιόδους. Εκείνος έμενε στον «Οίκο του Τσίρκου», στη γωνία Τβέρσκαγια και Γκνεζντικόφσκι. Το προεπαναστατικό στίλ εκείνου του κτί-
ριου το είχε βρει ξανά στο μέγαρο της ΔΟΥ Κοπεγχάγης στην οδό Καμπμανσγκάδε. Ήταν η τρίτη φορά μέσα σε έξι μήνες που βρι-
σκόταν εδώ. Όμως πρώτη φορά είχαν στείλει αμάξι να τον φέρει.

Το κτίριο ήταν σκοτεινό και κλειδωμένο. Ωστόσο ο καρδινά-
λιος είχε κλειδί. Είχε πρόσβαση ακόμα και στα ψηλότερα επίπε-
δα, εκείνα που ήταν απομονωμένα στον πίνακα με τα κουμπάκια του ασανσέρ. Ο Κίρκεγκορ είχε πει κάπου ότι όλοι οι άνθρωποι είναι πολυκατοικίες, αλλά κανείς δεν ανεβαίνει στο ρετιρέ. Ση-
μέρα το πρωί επρέπε να είναι εδώ ο Κίρκεγκορ. Ανέβηκαν τέρ-
μα πάνω.

Το χολ ήταν στρωμένο με μάρμαρο και υπήρχαν ηλεκτρικοί μπρούντζινοι πυρσοί. Αυτό ήταν μόνο το πρελούδιο. Το ασανσέρ άνοιξε σε ένα πλατύσκαλο όπου θα χωρούσε άνετα ένα μπιλιάρ-

δο για τουρνουά, ήταν λουσμένο στο πρωινό φως από τα μεγάλα παράθυρα της σοφίτας. Ανάμεσα στο ασανσέρ και τη σκάλα καθόταν ένας νεαρός σ' ένα γυάλινο κλουβί: άσπρο πουκάμισο και γραβάτα, όμορφος σαν τον Όλε τον Κλειστομάτη². Όμως ο τόνος του ήταν σαν βήμα παρέλασης. Μια ηλεκτρική κλειδαριά βούιξε και η πόρτα άνοιξε.

Μπροστά τους απλωνόταν ένας φαρδύς, λευκός διάδρομος, με παρκέ, συμπαθητικές λάμπες και ψηλές διπλές πόρτες που οδηγούσαν σε μεγάλα γραφεία όπου απαγορευόταν το κάπνισμα και οι άνθρωποι δούλευαν σαν σε συγχορδία. Ήταν απόλαυση να βλέπει κανείς ότι τα λεφτά των φορολογουμένων έπιαναν τόπο. Το μέρος αυτό βούιζε σαν τσίρκο την ώρα που σηκώνουν τις σκηνές. Αυτό που προβλημάτιζε τον Κάσπερ ήταν η ώρα. Όταν πέρασαν το σταθμό του Νοερεμπρό είχε κοιτάξει ένα ρολόι. Ήταν έξι παρά τέταρτο το πρωί.

Μια από τις τελευταίες πόρτες ήταν κλειστή, ο Μόερκ την άνοιξε και είπε στον Κάσπερ να περάσει πρώτος.

Σε ένα χολ με ακουστική οπλαποθήκης κάθονταν δύο πλαταράδες μοναχοί με κουστούμι — ο πιο νέος είχε μούσι και αλογουρά. Έκαναν νόημα στον Μόερκ και σηκώθηκαν.

Μια ανοιχτή πόρτα τούς περίμενε, μπήκαν. Στο διάδρομο η θερμοκρασία ήταν καλή, μέσα όμως έκανε κρύο. Το παράθυρο ήταν ανοιχτό, έβλεπε στη Λίμνη του Αγίου Γεωργίου³, ο άνεμος που τους χτύπησε καταπρόσωπο ερχόταν από την Εξωτερική Μογγολία. Η γυναίκα στο τραπέζι έμοιαζε με Κοζάκο: μυώδης, όμορφη, ανέκφραστη.

«Για ποιο λόγο τον φέρατε;» τους ρώτησε.

Μπροστά στο γραφείο υπήρχε ένα ημικύκλιο από καρέκλες: κάθισαν.

Η γυναίκα είχε μπροστά της τρία κλασέρ και στο ρεβέρ της ένα μικρό έμβλημα, αυτό που φορούν οι λίγοι και εκλεκτοί, αυτοί που η Αυτής Μεγαλειότης η Βασίλισσα τους έδωσε το Σταυρό

2. Ole Luköje: Ήρωας από τα παραμύθια του Άντερσεν. Έρχεται τη νύχτα και φέρνει τον ύπνο σε παιδιά και μεγάλους. (Σ.τ.Μ.)

3. Τεχνητή λίμνη στο κέντρο της Κοπεγχάγης. (Σ.τ.Μ.)

του Ιππότη. Πίσω της, σ' ένα ράφι στον τοίχο, υπήρχε μια βιτρίνα ασημένια, γεμάτη κύπελλα με σκαλισμένα άλογα. Ο Κάσπερ έβαλε τα γυαλιά του. Ήταν μοντέρνο πένταθλο. Τουλάχιστον το ένα από τα κύπελλα ήταν σκανδιναβικό πρωτάθλημα.

Εκείνη βιαζόταν να πετύχει μια γρήγορη νίκη. Όλα τα υπέρροχα ξανθά μαλλιά της ήταν μαζεμένα σε κότσο, σαν σαμουράι. Μια σύγχυση είχε γλιστρήσει κρυφά στο τονικό της σύστημα.

Ο Μόερκ έκανε νόημα στους μοναχούς.

«Ζήτησε να του επιστραφεί η δανική ιθαγένεια. Το Τμήμα Αλλοδαπών της Αστυνομίας ερευνά την υπόθεσή του εκ μέρους του Γραφείου Χορήγησης Ιθαγένειας».

Την πρώτη φορά που κάλεσαν τον Κάσπερ, ένα μήνα μετά τον ερχομό του στην Κοπεγχάγη, του όρισαν έναν απλό δικαστικό επιμελητή. Τη δεύτερη φορά συνάντησε την προϊσταμένη Άστα Μπορέλο. Βρέθηκαν μόνοι τους, εκείνος κι εκείνη, σε μια μικρή αίθουσα, αρκετούς ορόφους πιο κάτω. Εκείνος το ήξερε ότι δεν ήταν η θέση της εκεί.

Τώρα βρισκόταν στο σπίτι της. Δίπλα της καθόταν ένα παλι-καράκι με κουστούμι και ξανθές μπούκλες πλάι σ' ένα κομπιούτερ, έτοιμος να γράψει την αναφορά. Το γραφείο ήταν φωτεινό και αρκετά μεγάλο για να σχεδιάσει κανείς με κιμωλία μια αρένα ποδηλατοδρομίας. Το ποδήλατο στεκόταν στον τοίχο, ένα γκρι αγωνιστικό από ελαφρό μέταλλο. Στην άλλη πλευρά του τοίχου ακουμπούσαν χαμηλά τραπέζια και καναπέδες για αβίαστες και ανεπίσημες συνομιλίες. Υπήρχαν επίσης τετράγωνες καρέκλες με μαγνητοφωνάκια για εξηγήσεις παρουσία μαρτύρων.

«Έχουμε τα στοιχεία από την Αμερική», είπε εκείνη. «Υπάρχει μια παραπομπή με βάση τη συμφωνία περί διπλής φορολόγησης. Τα στοιχεία φτάνουν μέχρι το '71, τη χρονιά που τα εισοδήματά του φορολογούνται ως ανεξάρτητα. Επιβεβαιώνουν αμοιβές μέχρι τουλάχιστον είκοσι εκατομμύρια κορόνες, εκ των οποίων στη φορολογική δήλωση δηλώθηκαν λιγότερες από επτακόσιες χιλιάδες».

«Η περιουσία του;»

Το είχε ρωτήσει ο πιο ηλικιωμένος από τους μοναχούς.

«Δεν έχει. Από το '91 είχαμε δικαίωμα — με βάση το νόμο πε-

ρί φορολογικού ελέγχου — να παγώσουμε τα περιουσιακά του στοιχεία και στο εξωτερικό. Όταν απευθυνθήκαμε στην Ισπανία, την πρώτη φορά το αίτημά μας απορρίφθηκε. Λένε ότι οι καλλιτέχνες βαριετέ και οι χορεύτριες φλαμένκο απολαμβάνουν εκεί ένα είδος παράνομης διπλωματικής ασυλίας. Όμως επανήλθαμε με διεθνές ένταλμα συλλήψεως. Και τότε μάθαμε ότι είχε “σκοτώσει” και τα τελευταία ψίχουλα από ακίνητα που του είχαν απομείνει. Τους τελευταίους τραπεζικούς λογαριασμούς του, με κάτι εκατομμύρια, τώρα τους έχουμε υπό έλεγχο».

«Υπάρχει περίπτωση να έχει χρήματα αλλού;»

«Δεν αποκλείεται. Στην Ελβετία η φοροδιαφυγή δεν είναι έγκλημα, είναι αρετή, θρησκεία. Εδώ όμως δε θα μπορέσει να τα φέρει ποτέ. Ποτέ δε θα του δώσει η Εθνική Τράπεζα άδεια συναλλαγών. Ποτέ δε θα ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό, ούτε κάρτα μέλους σε βενζινάδικο δεν μπορεί να βγάλει».

Σταύρωσε τα χέρια της και έγειρε προς τα πίσω.

«Το άρθρο 13 του νόμου περί φορολογικού ελέγχου επιτρέπει πρόστιμο — κατά κανόνα διακόσια τοις εκατό επί του φόρου που δεν έχει πληρωθεί — καθώς και φυλάκιση αν η εξαπάτηση είναι συνεχής ή αποτέλεσμα σοβαρής αμέλειας. Εδώ λοιπόν έχουμε ένα χρόνο φυλάκιση χωρίς δικαίωμα αναστολής και συνδυασμό προστίμου και καταβολής του φόρου που δεν πληρώσε, όχι κάτω από σαράντα εκατομμύρια κορόνες. Από τον Οκτωβριο ζητήσαμε να τον θέσουμε υπό κράτηση. Το αίτημά μας απορρίφθηκε. Όμως δεν μπορούν να μας απορρίπτουν συνέχεια».

Απλώθηκε σιωπή. Εκείνη είχε φτάσει στο τέλος.

Ο Μόερκ έγειρε μπροστά. Η ατμόσφαιρα του δωματίου άλλαζε. Άνοιξε μια προοπτική λαμινόρε σε όλο της το μεγαλείο, επίμονη και σοβαρή. Σε αντίθεση με τη γυναίκα, ο υπάλληλος μιλούσε απευθείας στον Κάσπερ.

«Πήγαμε μια βόλτα στο Λονδίνο και μαζί με την Ιντερπόλ μιλήσαμε με το δικηγορικό γραφείο Ντε Γκρόοβ, που εξετάζει τα συμβόλαιά σου. Πριν από ένα χρόνο ακύρωσες μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες όλα τα συμβόλαια που είχες, με μια ιατρική βεβαίωση που δεν εγκρίθηκε από την Παγκόσμια Επιτροπή Ελέγ-

χου Καλλιτεχνών. Αυτή η ιστορία, χωρίς πολλές τυμπανοκρουσίες, έκλεισε όλες τις μεγάλες διεθνείς σκηνές για σένα. Εντωμεταξύ αυτοί στο Λονδίνο προετοιμάζουν την υπόθεση. Η δίκη θα γίνει στην Ισπανία, παράλληλα με τη δίκη που έχεις για φοροδιαφυγή, πάλι στην Ισπανία. Οι εμπειρογνώμονές μας λένε ότι και οι δύο υποθέσεις είναι έτοιμες. Η απαίτηση επιστροφής φόρου δε θα είναι κάτω από διακόσια πενήντα εκατομμύρια. Θα σου προσθέσουν ποινή για οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ, έχεις κιόλας δύο σχετικές καταδίκες, η τελευταία σου επέβαλε στέρηση του δικαιώματος οδήγησης χωρίς όρους. Όλα αυτά σημαίνουν φυλάκιση τουλάχιστον πέντε χρόνια χωρίς αναστολή. Θα εκτίσεις την ποινή σου στη φυλακή Αλαουρίν Ελ Γκράντε. Λένε ότι δεν έχει αλλάξει από την εποχή της Ιεράς Εξέτασης».

Η γυναίκα προσπάθησε να κρύψει το σοκ. Δεν τα κατάφερε.

«Η φοροδιαφυγή είναι κλοπή και μόνο κλοπή», φώναξε. «Κλοπή από το κράτος! Δικός μας είναι! Εδώ θα δικαστεί!»

Το συναίσθημα χαμήλωσε τη μύτη της, ο Κάσπερ την άκουγε. Είχε όμορφες πλευρές, πολύ δανέζικες, χριστιανικές, σοσιαλδημοκρατικές: το μίσος για τα οικονομικά ντράβαλα, τις διαστροφές, την υπερκατανάλωση. Σίγουρα είχε καταφέρει να τελειώσει πολιτική οικονομία χωρίς χρέος από φοιτητικό δάνειο. Είχε κιόλας εισφορές για σύνταξη. Ερχόταν στη δουλειά με το ποδήλατο. Θα έπαιρνε το Σταυρό του Ιππότη στα σαράντα. Ήταν πολύ συγκινητικό. Ήταν με το μέρος της εκατό τοις εκατό. Η γυναίκα είχε χαρακτήρα ιδανικών προδιαγραφών, που κι εκείνος θα ήθελε όσο τίποτε άλλο να τις πληροί.

Ο Μόερκ την αγνόησε. Η προσοχή του ήταν στραμμένη στον Κάσπερ.

«Ο Γιάνσον έχει στην τσέπη του ένα ένταλμα συλλήψεως», είπε. «Θα σε πάνε στο αεροδρόμιο αμέσως. Θα περάσουμε απ' τον αχυρώνα σου να πάρεις την οδοντόβουρτσα και το διαβατήριό σου και δρόμο».

Ο τόνος των άλλων ξεθώριασε. Τα αγόρια και οι αστυνομικοί ήταν μόνο για τα μάτια. Η γυναίκα έπαιζε καντέντσες. Ωστόσο όλη αυτή την ώρα ο Μόερκ ήταν που είχε την παρτιτούρα στα χέρια του.

«Ίσως έχουμε μια άλλη δυνατότητα», συνέχισε ο υπάλληλος. «Λένε ότι είσαι ο τύπος που οι άνθρωποι πάντα ξαναγυρίζουν σ' αυτόν. Είχες μια μαθήτριά, ένα κοριτσάκι που λέγεται Κλάρα-Μαρία. Σκεφτήκαμε μήπως έχει ξανάρθει».

Το δωμάτιο γύριζε γύρω από τον Κάσπερ — όπως όταν προπαθείς να συνέλθεις ύστερα από ένα τριπλό πρόσθιο άλμα. Αδύνατον να προσανατολιστείς μετά τα άλματα προς τα εμπρός.

«Παιδιά, μεγάλοι», απάντησε εκείνος. «όλοι ξαναγυρίζουν σε μένα, ορδές ολόκληρες. Όμως τα ονόματά τους...»

Έγειρε προς τα πίσω στην καρέκλα, πίσω στο αδιέξοδο. Η πίεση στο δωμάτιο ήταν πολύ μεγάλη. Σε λίγη ώρα κάτι θα έσπαζε. Ήλπιζε να μην ήταν αυτός. Ένιωσε την προσευχή να ξεκινά από μόνη της.

Η γυναίκα ήταν που σκόνταψε.

«Δεκαεπτά χιλιάδες», του πέταξε. «Για ένα κουστούμι!»

Είχε εισακουστεί. Ήταν μια απειροελάχιστη απογύμνωση, όμως εκείνου του έφτανε.

Τα δάχτυλά του σφίχτηκαν γύρω από το μανίκι του σακακιού. Τα ραφτά μανίκια έχουν κανονικά κουμπιά στους καρπούς. Τα κουστούμια από εργοστάσιο έχουν διακοσμητικά κουμπιά.

«Τριάντα τέσσερις χιλιάδες», της είπε απαλά. «Οι δεκαεπτά χιλιάδες ήταν για το ύφασμα. Κασέρο. Άλλες δεκαεπτά χιλιάδες κόστισε να το ράψουν».

Η σύγχυση που υπήρχε από πριν μεγάλωσε στο σύστημά της. Ήταν όμως ακόμα υπό έλεγχο.

Ο Κάσπερ έγνεψε δείχνοντας τον Μόερκ, τους αστυνομικούς, τους νεαρούς. Πρώτη φορά το βλέμμα του έπιασε το δικό της.

«Γίνεται να βγουν λίγο έξω;»

«Βρίσκονται εδώ για να εγγυηθούν τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του εγκαλουμένου».

Η φωνή της ήταν άτονη.

«Πρόκειται για σένα και για μένα, Άστα».

Η προϊσταμένη δεν κουνήθηκε.

«Αυτό με τα ρούχα δεν έπρεπε να το πεις. Μόνο τράπεζες, πιστωτικοί οργανισμοί και επιχειρήσεις έχουν καθήκον να ενημερώνουν για χρέη και δόσεις. Τώρα το ξέρουν».

Όλοι στο δωμάτιο σώπαιναν.

«Είναι διπλό παιχνίδι», συνέχισε ο Κάσπερ. «Όλες αυτές οι ταπεινωτικές συναντήσεις, χωρίς να μπορούμε να αγγίξουμε ο ένας τον άλλο. Δεν το αντέχω πια. Δεν έχω πια δύναμη γι' αυτό».

«Είναι τελείως γελοίο», πετάχτηκε εκείνη.

«Πρέπει να ζητήσεις να σε βγάλουν απ' την υπόθεση, Άστα».

Εκείνη κοίταξε τον Μόερκ.

«Τον παρακολούθησα», εξήγησε. «Θα σταλεί σχετική αναφορά. Δεν κατάλαβα γιατί δεν τον πιάσατε, γιατί μας απέκρουσαν πληροφορίες. Κάποιος τον προστατεύει».

Η φωνή της δεν ήταν πια υπό έλεγχο.

«Γι' αυτό ήξερα για τα ρούχα. Όμως ποτέ δεν τον συνάντησα προσωπικά. Ποτέ».

Ο Κάσπερ φαντάστηκε το άρωμά της. Το άρωμα της ζωής στις στέπες, άρωμα από αγριοβότανα της τάιγκα.

«Το αποφάσισα», τη διέκοψε. «Θα αφήσεις τη δουλειά σου. Θα μάθουμε ένα νούμερο μαζί. Θα χάσεις δεκαπέντε κιλά και θα φοράς διχτυωτό μπλουζάκι».

Ακούμπησε το χέρι του στο δικό της.

«Θα παντρευτούμε», συνέχισε, «στην αρένα, σαν την Ντιάνα και τον Μάρεκ».

Εκείνη συνέχισε να κάθεται εμβρόντητη. Ύστερα τράβηξε το χέρι της σαν να είχε πιάσει αράχνη.

Σηκώθηκε από την καρέκλα της, έκανε το γύρο του τραπέζιού και προχώρησε προς το μέρος του, με τη σιγουριά του κορμού ενός αθλητή αλλά χωρίς σαφές κίνητρο. Ίσως ήθελε να τον διώξει. Ίσως να τον κάνει να σωπάσει. Ίσως απλά ήθελε να ξεθυμάνει.

Έπρεπε να είχε μείνει στη θέση της. Από τη στιγμή που σηκώθηκε έχασε κάθε ευκαιρία.

Καθώς έφτασε κοντά του η καρέκλα του έπεσε προς τα πίσω. Για τους άλλους στο δωμάτιο φάνηκε σαν να τον έσπρωξε εκείνη. Μόνο οι δυο τους ήξεραν ότι δεν πρόλαβε ούτε να τον αγγίξει.

Εκείνος κυλίστηκε στο πάτωμα.

«Άστα», φώναξε, «όχι βία!»

Βρισκόταν εν κινήσει, προσπάθησε να τον αποφύγει, δεν τα

κατάφερε. Το σώμα του πετάχτηκε στην άλλη άκρη του δωματίου, για τους θεατές ήταν σαν να τον είχε κλοτσήσει. Έπεσε πάνω στο ποδήλατο που τον πλάκωσε. Εκείνη πήγε να το πιάσει. Φάνηκε σκιν να τον σήκωνε από το πάτωμα και να τον χτυπούσε στο κάσσωμα της πόρτας.

Ύστερα έδωσε μια στην πόρτα για ν' ανοίξει. Ίσως ήθελε να βγει έξω, ίσως ήθελε να καλέσει βοήθεια, τώρα πάντως φαινόταν σκιν να τον πετούσε έξω. Ήρθε από πίσω του. Άρπαξε το χέρι του. Εκείνος υπολόγισε τις πόρτες, έπεσε πάνω σε μία και μετά σε άλλη μία.

Οι πόρτες άνοιξαν. Δύο άντρες πετάχτηκαν έξω. Άνθρωποι βγήκαν από άλλα γραφεία. Ακόμα και ο Όλε ο Κλειστομάτης γρχόταν.

Ο Κάσπερ σηκώθηκε. Ίσιωσε το κουστούμι του. Έβγαλε από την τσέπη τα κλειδιά, τράβηξε ένα από την αρμαθιά και το πέταξε στο πάτωμα μπροστά της.

«Να», της είπε, «πάρε το κλειδί του σπιτιού σου».

Ένιωσε τα μάτια των συναδέλφων της καρφωμένα πάνω της. Μετά ρίχτηκε προς το μέρος του.

Δεν τον πρόλαβε. Ο πρεσβύτερος μοναχός την είχε πιάσει από το ένα χέρι, ο Μόερκ από το άλλο.

Ο Κάσπερ τραβήχτηκε προς τα πίσω, προς την πόρτα του πλατύσκαλου.

«Τουλάχιστον το σώμα μου, Άστα», της πέταξε, «ενέχυρο δεν μπορείς να πάρεις».

Για να φτάσει τη σκάλα έπρεπε να περάσει ένα χώρισμα από γυαλί με μια πόρτα, δίπλα από το κλουβί. Ο Όλε ο Κλειστομάτης το είχε αφήσει ανοιχτό, είχε βγει μαζί του στο πλατύσκαλο.

Ο Κάσπερ ψαχούλεψε την τσέπη του ψάχνοντας ένα χαρτί βρήκε ένα χαρτονόμισμα των εκατό κορονών. Το ακούμπησε στο γυαλί και έγραψε: «Έβαλα απόρρητο τηλέφωνο. Άλλαξα κλειδαριά. Σου στέλνω πίσω το δαχτυλίδι. Παράτα με ήσυχο. Κάσπερ».

«Για την Άστα είναι», είπε. «Τελειώσαμε. Πώς το λένε αυτό εδώ το κωλομάγαζο;»

«Τμήμα Η».

Δεν υπήρχε ταμπέλα στην πόρτα. Έδωσε το χαρτονόμισμα στον νεαρό. Ήταν γύρω στα είκοσι. Ο Κάσπερ σκέφτηκε με μελαγχολία πόσα βάσανα και πόσο πόνο έχει ακόμα μπροστά του ένας τόσο νέος άνθρωπος. Ήταν αδύνατο να τους προετοιμάσει κανείς. Αδύνατο να τους γλιτώσει από κάτι, έστω λίγο. Μπορούσε μόνο να προσπαθήσει, με μια ματιά, να τους κάνει να νιώσουν τη δική του πικρή πείρα.

«Τίποτα δε διαρκεί αιώνια», πρόσθεσε. «Και ο έρωτας μιας προϊσταμένης δεν αποτελεί εξαίρεση».

Η οδός Καμπμανσγκάδε ήταν γκριζόλευκη από την παγωνιά. Όταν όμως βγήκε στο πεζοδρόμιο έπεσε πάνω του το δυνατό φως του ήλιου. Η ζωή τού χαμογελούσε. Είχε ρίξει μια σταγόνα κρυστάλλινο νερό στο φαρμακωμένο πηγάδι της απαισιοδοξίας και το μεταμόρφωσε σε ιαματική πηγή — όπως τόσο εύστοχα είχε γράψει ο Μαξίμ Γκόρκι για τον μεγάλο εκπαιδευτή κλόουν Ανατόλι Ανατόλιεβιτς Ντούροβ.

Δοκίμασε να τρέξει αλλά παραλίγο να πέσει. Είχε είκοσι τέσσερις ώρες να φάει. Στη γωνία της Φαριμαξγκάδε υπήρχε ένα ψιλκατζήδικο που ήταν και πρακτορείο Λόττο. Κατάφερε να περάσει την πόρτα και να μπει. Μέσα από το πλήθος των πορνοπεριοδικών στα ράφια παρακολούθησε το δρόμο, ήταν έρημος.

Ένας υπάλληλος στράφηκε προς το μέρος του. Είχε ένα ακόμα χαρτονόμισμα στην τσέπη του, θα έπρεπε να αγοράσει μια κόκα κόλα κι ένα σάντουιτς, όμως δεν ήξερε τι θα μπορούσε να φάει, τουλάχιστον όχι τώρα. Αγόρασε οκτώ δελτία του Δανικού Κρατικού Λαχείου.

Οι μοναχοί βγήκαν στο πεζοδρόμιο. Έτρεχαν. Ωστόσο ήταν ακόμα σφιγμένοι, σαστισμένοι από το πώς εξελίχθηκαν τα πράγματα. Κοιτούσαν πάνω-κάτω το δρόμο. Ο πιο ηλικιωμένος μιλούσε στο κινητό, ίσως με τη μητέρα του. Μετά μπήκαν σ' ένα μεγάλο Ρενό και έφυγαν.

Ο Κάσπερ περίμενε να σταματήσει ένα λεωφορείο στο σιδηροδρομικό όρυγμα. Μετά διέσχισε τη Φαριμαξγκάδε.

Το λεωφορείο ήταν σχεδόν γεμάτο, ωστόσο βρήκε μια θέση τέρμα πίσω και βούλιαξε στη γωνιά του.

Ήξερε ότι δεν είχε ουσιαστικό προβάδισμα. Ήθελε ν' ακούσει μουσική, κάτι καταλυτικό, οριστικό. Βάλθηκε να σφυρίζει. Η γυναίκα στη διπλανή θέση απομακρύνθηκε. Δεν την κατηγορούσε. Ήταν η καταβραχνιασμένη αρχή της *Τοκάτας σε ντο μινόρε*, όχι η δωρική αλλά η νεανική έκδοση. Ψαχούλεψε το λαχείο του. Το Δανικό Κρατικό Λαχείο ήταν πολύ ψαγμένο, τα έπαθλα τεράστια και η δυνατότητα να κερδίσεις μία στις πέντε. Η επιστροφή χρημάτων ήταν εξήντα πέντε τοις εκατό: ένα από τα καλύτερα λαχεία του κόσμου. Το λαχείο του ήταν μια παρηγοριά, μια μικρή συμπύκνωση δυνατοτήτων, μια μικρή πρόκληση στο σύμπαν. Με αυτό το λαχείο ο Κάσπερ προκαλούσε την Κυρία-Κύριο — να φανερώσει αν υπήρχε, να αποκαλυφθεί με τη μορφή ενός κέρδους μέσα στα απελπιστικά απίθανα στατιστικά ενδεχόμενα στο μέσον του Απρίλη.

Για τη μέση ακοή και τη μέση αντίληψη τα προάστια της Κοπεγχάγης είναι κάθετα προς το κέντρο. Για τον Κάσπερ η πόλη βρισκόταν πάντα στο εσωτερικό μέρος ενός χωνιού.

Πάνω πάνω, στην άκρη, εκεί που υπήρχε φως, οξυγόνο και θαλασσινό αεράκι που σφύριζε ανάμεσα στις κορυφές των δέντρων, ήταν το Κλάμπενμποργκ και το Σοελέροεδ, άντε και το Χόλτε με το Βίρουμ. Από το Μπάουσβερντ και το Γκλαδσάξε άρχιζε κιόλας η φύση, σχεδόν τέρμα κάτω ήταν το Γκλόστρουπ. Εκεί αντηχούσε μια κλειστοφοβική ηχώ μέσα από τις ερήμους των καλοθρεμμένων οικοπέδων. Το Γκλόστρουπ και το Βιδόουρε ξεπερνούσαν το Άμαρ, λες και τραγουδούσαν κατευθείαν στο φρεάτιο.

Η διάσημη πολωνέζα μοναχή Φαουστίνα Κοβάλσκα είχε πει κάποτε ότι αν η προσευχή σου είναι αρκετά βαθιά, αυτό φτάνει για να περάσεις μια χαρά ακόμα και στην Κόλαση. Ο Κάσπερ πάντα πίστευε ότι το έλεγε επειδή αυτή η άγια γυναίκα δεν πήγε ποτέ στο Γκλόστρουπ. Εκείνος είχε κλείσει έξι μήνες εκεί. Και είχε αρχίσει να του αρέσει μέχρι λατρείας.

Λάτρευε τα γυράδικα. Τis βραδινές σχολές τζαζ. Τis συμμορίες των Χελς Έιντζελς⁴. Τα γραφεία κηδειών. Τα λουκάνικα

4. Hell's Angels: μία από τις κυριότερες συμμορίες ρόκερ, δηλαδή ομάδων μοτοσικλετιστών με έμβλημα, κώδικα τιμής, αυστηρή ιεραρχία και εισφορά μέλους. Ξεκίνησαν από τις ΗΠΑ, από δυσαρεστημένους βετεράνους του Βιετνάμ, και εξαπλώθηκαν στη Δυτική Ευρώπη. Τους αποδίδονται σχέσεις με το οργανωμένο έγκλημα. (Σ.τ.Μ.)

στα κρεοπωλεία. Τα μαγαζιά με τις εκπτώσεις. Το ξεχωριστό φως στον κήπο κάθε σπιτιού. Την υπαρκτική πείνα στα πρόσωπα που συναντούσε στο δρόμο, την πείνα για ένα νόημα στη ζωή, που την ήξερε από τον εαυτό του. Κάπου κάπου αυτή η αναγνώριση τον έκανε να νιώθει αφύσικα ευτυχισμένος, ακόμα και τώρα, που βρισκόταν στο χείλος του γκρεμού. Κατέβηκε στην Κεντρική Λεωφόρο του Γκλόστρουπ, παράλογα ευτυχισμένος αλλά φοβερά πεινασμένος. Δε γινόταν να συνεχίσει να περπατάει. Ακόμα κι ο Βούδας κι ο Χριστός μόνο τριάντα-σαράντα μέρες νήστεψαν. Μετά είπαν ότι δεν έχει πια φάση. Σταμάτησε στο κινέζικο εστιατόριο στη γωνία της οδού Σιεσταβάι κι έριξε μια διακριτική ματιά μέσα. Σήμερα δούλευε η μεγαλύτερη κόρη. Μπήκε.

«Έρθα να σε αποχαιρετήσω», της είπε. «Με καλούν, από το Βέλγιο — το τσίρκο Καρέ, το βαριετέ Ζεεμπρίγκε και μετά η αμερικανική τηλεόραση».

Έπειτα έγειρε στο μπαρ.

«Του χρόνου την άνοιξη θα έρθω να σε πάρω. Θα αγοράσω ένα νησί, έξω από το Ρίου Κίου. Θα σου χτίσω ένα ναό, δίπλα σε μια πηγή με γάργαρο νερό, με βράχια γεμάτα βρύα. Τέρμα οι χύτρες, τέρμα οι τηγανητές πατάτες. Θα κοιτάζουμε το ηλιοβασίλεμα στη θάλασσα κι εγώ θα κάνω πρόβες».

Έσκυψε προς το μέρος της κι άρχισε να σιγοτραγουδάει:

*Το φεγγάρι του Απρίλη
λάμπει σε δροσοσταλίδες
στο φουστάνι της κολλάει
κείνη ούτε που το βλέπει,
με τις ώρες όλο παίζει
τ' ασημένιο της λαούτο.
Και τη νύχτα, πώς φοβάται,
μόνη στο δωμάτιο.*

Δύο φορτηγατζήδες σταμάτησαν το φαγητό τους. Η κοπέλα τον κοίταξε με σοβαρό βλέμμα πίσω από τις απαλές, καμπυλωτές κατάμαυρες βλεφαρίδες:

«Κι εγώ», ρώτησε, «εγώ τι θα κάνω ως αντάλλαγμα;»

Εκείνος χαμήλωσε το κεφάλι, έτσι που τα χείλη του σχεδόν άγγιξαν το αυτί της, ένα άσπρο αυτί, σαν γκρεμός από κιμωλία, στριφτό σαν στρείδι που το βρήκαν στην Γκίλι Τραουαγκάν.

«Μια μερίδα ψητά λαχανικά», της ψιθύρισε, «με ρύζι και ταμάρι, και τα γράμματά μου».

Του ακούμπησε το φαγητό στο τραπέζι κι έφυγε, ανάλαφρη σαν χορεύτρια εξωτικού ναού στην αυλή του βασιλιά στην Τζακάρτα. Ξαναγύρισε με ένα χάρτινο μαχαιράκι κι απίθωσε μια στοίβα φακέλους δίπλα του.

Δεν ήταν προσωπικά γράμματα. Δεν άνοιξε τους σφραγισμένους φακέλους. Κρατούσε για λίγα δευτερόλεπτα κάθε γράμμα στο χέρι του και μετά το άφηνε να πέσει. Αφουγκραζόταν την ελευθερία, την ευκινησία του, το πόσο είχε ταξιδέψει.

Υπήρχε μια ανοιχτή καρτ ποστάλ με πρόσκληση σε μια έκθεση μοντέρνων ιταλικών επίπλων, που ακόμα και το σπυρμάντε δεν μπορούσε να κρύψει πόσο άβολα ήταν, τόσο άβολα ώστε σπίτι σου μπορούσες να γυρίσεις μόνο με συνοδεία χειροπράκτη. Υπήρχαν ακόμα ζοφεροί φάκελοι από εταιρείες εισπράξεων με έδρα στο βορειοδυτικό τμήμα της πόλης, εισιτήρια προεμέρας στο Νησί της Δεξαμενής, προσφορές από αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες, ένα γράμμα από μια αγγλική εγκυκλοπαίδεια με τίτλο *Σημαντικές προσωπικότητες στην κωμωδία του 20ού αιώνα*. Τα άφησε όλα να πέσουν.

Χτύπησε ένα τηλέφωνο. Εμφανίστηκε η κοπέλα με τη συσκευή σ' ένα δισκάκι από χρυσό βερνίκι.

Κοιτάχτηκαν. Η ταχυδρομική του διεύθυνση ήταν μια θυρίδα στην οδό Γκασβερκσβαϊ. Από εκεί του έφερναν τα γράμματα και τα δέματά του στο εστιατόριο δύο φορές την εβδομάδα. Η διεύθυνσή του στο Ληξιαρχείο ήταν «μερίμνη» του Τσίρκου Μπλαφ, στην οδό Γκρόενταλς Πάρκβαϊ. Εκεί έπαιρνε, μία φορά το δεκαπενθήμερο, γράμματα από δημόσιες υπηρεσίες. Η εταιρεία με τις ταχυδρομικές θυρίδες είχε καθήκον επαγγελματικής εχεμύθειας. Η Σόνια στην Γκρόενταλς Πάρκβαϊ έβαζε το χέρι της στη φωτιά για χάρη του. Κανείς δε θα τον έβρισκε.

Ακόμα και η εφορία είχε αναγκαστεί να τα παρατήσει. Τώρα όμως φαίνεται πως κάποιος τον βρήκε. Σήκωσε το ακουστικό.

«Γίνεται να έρθουμε σε ένα τέταρτο;»

Ήταν η ξανθιά.

«Βεβαίως», απάντησε εκείνος.

Εκείνη το έκλεισε. Έμεινε καθισμένος με το τηλέφωνο να κάνει μπιπ μπιπ στο χέρι του.

Βρήκε το τηλέφωνο του Νοσοκομείου Μπίσπεμπιεργκ στις πληροφορίες. Τον συνέδεσαν με το Παιδοψυχιατρικό Τμήμα — μαζί με τον Σχολικό Ψυχολογικό Τομέα είχαν σχεδόν όλα τα περιστατικά με παιδιά από την Κοπεγχάγη και τα περίχωρα.

Η υπάλληλος που το σήκωσε τον συνέδεσε με τη Φον Έσεν. Ήταν καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής, είχε δουλέψει μαζί της με μερικά από τα πιο δύσκολα παιδιά. Για τα παιδιά η διαδικασία είχε θεραπευτικό χαρακτήρα, για εκείνη εξαιρετικά περίπλοκο.

«Ο Κάσπερ είμαι. Με επισκέφτηκαν ένας άντρας, μια γυναίκα και ένα παιδί. Κορίτσι, περίπου δέκα χρόνων, λέγεται Κλάρα-Μαρία. Λένε ότι τους έστειλες εσύ».

Εκείνη είχε σαστίσει αρκετά για να ρωτήσει οτιδήποτε.

«Δεν είχαμε εδώ παιδί με τέτοιο όνομα, όχι όσο δουλεύω εγώ. Κι εμείς δε στέλνουμε ποτέ έτσι, χωρίς συμφωνία».

Μετά άρχισε να ανακεφαλαιώνει, οδυνηρά βιώματα του παρελθόντος.

«Σε σένα», του είπε, «ό,τι και να συνέβαινε δε θα στέλναμε ποτέ κανέναν, ακόμα κι αν είχαμε συμφωνία».

Κάπου πίσω της ακουγόταν το *Τρίο για πιάνο σε ύφεση* μείζονα του Σούμπερτ. Δίπλα στο ακουστικό βούιζε ένα κομπιούτερ.

«Ελίζαμπετ», τη σταμάτησε. «Αγγελία γνωριμίας γράφεις;»

Η ανάσα της κόπηκε μαχαίρι.

«Οι αγγελίες είναι πολύ στενή δίοδος», συνέχισε. «Ο έρωτας απαιτεί να ανοιχτείς. Χρειάζεται μεγαλύτερη επιφάνεια επαφής από το Ίντερνετ. Για σένα καλή θα ήταν η σωματική θεραπεία — και κάτι για τη φωνή σου. Θα μπορούσα να σου κάνω ιδιαίτερα στο τραγούδι».

Απλώθηκε σιωπή. Μέσα στη σιωπή άκουσε ότι το βιολί έπαι-

ζε Άιζακ Στερν. Οι απαλοί τόνοι ήταν πολύ απαλοί. Οι σκληροί πολύ σκληροί. Τεχνικά δεν υπήρχε πρόβλημα. Και η θλίψη ήταν τόση που μόλις την άντεχες.

Κάποιος στεκόταν μπροστά του. Ήταν η κοπέλα. Ακούμπησε μια κόλλα χαρτί στο τραπέζι του. Ήταν άδεια.

«Το τραγούδι», του είπε, «το ποίημα, γράψ' το μου».

Οι Στάβλοι και Ατελιέ Νταρφ Μπλίνοβ αποτελούνταν από τέσσερα κτίρια γύρω από μια μεγάλη αυλή: ένα κτίριο διοίκησης με τρία μικρά γραφεία, δύο γκαρνταρόμπες και μια αίθουσα προπόνησης, μια δοκιμαστική αρένα χτισμένη σαν οκτάγωνος πύργος, ένα χαμηλό υπόστεγο ιππασίας που πίσω του υπήρχαν στάβλοι, μαντριά για εξάσκηση και χαλινάρωμα και μια αποθήκη με μηχανήματα, ραφείο και πατάκια γεμάτα υλικά.

Το τσιμέντο σκεπαζόταν από ένα λεπτό στρώμα ακίνητου, πεντακάθολου νερού βροχής. Ο Κάσπερ στάθηκε πίσω από την πόρτα. Βγήκε ο ήλιος και για μια στιγμή έπαψε να φυσάει. Η επιφάνεια του νερού έπηξε και έγινε καθρέφτης. Εκεί που τελείωνε ο καθρέφτης ήταν παρκαρισμένη η μαύρη Βόλβο.

Προχώρησε και στάθηκε στη μέση της αυλής, με το νερό ως τους αστραγάλους. Τα παπούτσια και οι κάλτσες του το ρουφούσαν σαν σφουγγάρια. Ήταν σαν να τσαλαβουτούσε στο φιορδ την πρωτομαγιά, έξω από την πλατεία του κάμπιγκ, στο λιμάνι του Ρόερβιγκ.

Η πόρτα του αυτοκινήτου άνοιξε, το κορίτσι βγήκε ακροπατώντας προς τον τοίχο. Φορούσε γυαλιά ηλίου. Πίσω της ήταν η ξανθιά γυναίκα. Εκείνος τους έφτασε και άνοιξε την πόρτα.

Μπήκε μέσα στην αρένα, η λαμπίτσα στο πιάνο ήταν αναμμένη, άναψε και το κεντρικό φως.

Στο δωμάτιο υπήρχε και τέταρτο άτομο, ένας άντρας, θα τον είχε βάλει μέσα ο Ντάφι. Καθόταν έξι σειρές πιο πίσω, μπροστά στην έξοδο κινδύνου. Η πυροσβεστική δε θα το έβλεπε με

καλό μάτι. Στο ένα αυτί φορούσε κάτι, το φως δεν ήταν δυνατό, ίσως ήταν ακουστικό.

Ο Κάσπερ άνοιξε μια πτυσσόμενη καρέκλα, πήρε τη γυναίκα από το χέρι και την πήγε στην άκρη της αρένας.

«Πρέπει να είμαι κοντά, να βλέπω», διαμαρτυρήθηκε εκείνη.

Εκείνος χαμογέλασε, σ' εκείνη, στο παιδί, στον άντρα στην έξοδο κινδύνου.

«Θα κάτσεις εδώ», της είπε ήρεμα, «αλλιώς μαζέψτε τα και φύγετε».

Εκείνη για μια στιγμή κοντοστάθηκε. Μετά κάθισε.

Γύρισε πίσω στο πιάνο, κάθισε, έβγαλε παπούτσια και κάλτσες, τις έστυψε να φύγει το νερό. Το κορίτσι στεκόταν σχεδόν από πάνω του. Άνοιξε το κάλυμμα. Η ατμόσφαιρα ήταν λίγο τενωμένη. Έπρεπε να σκορπίσει γλύκα και φως. Διάλεξε την άρια των *Παραλλαγών Γκόλντμπεργκ*, που γράφτηκε για να απαλύνει τις άγρυπνες νύχτες.

«Με έχουν απαγάγει», ψιθύρισε το κορίτσι.

Στεκόταν σχεδόν κολλητά στο πιάνο. Το πρόσωπό της ήταν κάτασπρο. Το θέμα διαμορφωνόταν σε ένα είδος φούγκας, ρυθμικής σαν γκουανάκο, σαγηνευτικής σαν νανούρισμα.

«Θα σε πάρω από δω», την καθησύχασε.

«Τότε θα κάνουν κακό στη μητέρα μου».

«Δεν έχεις μητέρα».

Η φωνή του τού φάνηκε σαν να ήταν άλλου.

«Απλώς εσύ δεν το ξέρεις», απάντησε εκείνη.

«Κι αυτήν την απήγαγαν;»

«Μπορούν να τη βρουν. Μπορούν να βρουν οποιονδήποτε».

«Ποιος, η αστυνομία;»

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά. Η γυναίκα ανασηκώθηκε. Το μικρό σιντί πλέρερ που είχε χρησιμοποιήσει για την πρωινή εξάσκηση στεκόταν πάνω στο πιάνο. Διάλεξε ένα σιντί, γύρισε τη συσκευή έτσι που ο άντρας και η γυναίκα να βρεθούν στη γραμμή τού στέρεο. Οδήγησε το κορίτσι στη σκιά του ήχου και γονάτισε μπροστά της. Πίσω του ο Ρίχτερ έπιανε τις πρώτες συγχορδίες, σαν να ήθελε να στρώσει το πιάνο με τσιμεντόλιθους.

«Πώς τους κατάφερες να σε φέρουν εδώ;»

«Απειλώντας ότι δε θα έκανα αυτό που μου είχαν ζητήσει».

«Και τι ήταν αυτό;»

Δεν απάντησε. Εκείνος ξανάρχισε από τα πόδια. Η ένταση στις λαγόνες, τους μηρούς, τους γλουτούς, τους γοφούς και το υπογάστριο είχε αυξηθεί, όχι όμως σπασμωδικά. Δεν υπήρξε σεξουαλικό έγκλημα ή κάτι παρόμοιο, αλλιώς θα υπήρχε στάση ή μειωμένη ένταση ως ένδειξη παραίτησης, ακόμα και σε εκείνη. Όμως λίγο πιο πάνω από το ηλιακό πλέγμα, εκεί όπου το διάφραγμα ενώνεται με τα κοιλιακά τοιχώματα, το κορίτσι είχε κλείσει ερμητικά. Οι διπλοί ραχιαίοι ήταν τεντωμένοι σαν αγκαθωτό σύρμα. Το δεξί της χέρι, που δεν το έβλεπαν οι θεατές, έπιασε το αριστερό του. Στην παλάμη του ένωσε ένα σκληρό τσαλακωμένο κομμάτι χαρτί.

«Βρες τη μητέρα μου και μετά ελάτε να με πάρετε».

Η μουσική ατόνησε.

«Ξάπλωσε», της είπε. «Εκεί που ακουμπούν τα δάχτυλά μου πονάει. Θα φανταστείς τον πόνο και θα τον αφουγκραστείς. Τότε θα περάσει».

Ο ήχος ξαναγύρισε. Ο Ρίχτερ έπαιζε σαν να ήθελε να σπάσει τα πλήκτρα. Η γυναίκα και ο άντρας είχαν σηκωθεί.

«Πού σε έχουν;» τη ρώτησε. «Πού κοιμάσαι;»

«Μη ρωτάς άλλο».

«Τα δάχτυλά του βρήκαν ένα μυϊκό κόμπο κάτω από την ωμοπλάτη. Τον αφουγκράστηκε, άκουσε έναν πόνο τέτοιο που δεν μπορούσε να ανήκει στην αντίληψη ενός παιδιού. Μια λευκή, επικίνδυνη οργή άρχισε ν' ανεβαίνει μέσα του. Η γυναίκα και ο άντρας μπήκαν στην αρένα. Το κορίτσι ορθώθηκε και τον κοίταξε στα μάτια.

«Θα κάνεις όπως σου λέω», του είπε χαμηλόφωνα. «Αλλιώς δε θα με ξαναδείς».

Τα χέρια του ανέβηκαν στο πρόσωπό της και έβγαλαν τα γυαλιά. Το χαστούκι την είχε βρει στο ακρόφρουδο, το αίμα έτρεχε κάτω από το δέρμα και μαζευτόταν πάνω από το σαγόνι. Το μάτι της φαινόταν να μην έχει πάθει ζημιά.

Το βλέμμα της συνάντησε το δικό του. Χωρίς να τρεμοπαίξει. Πήρε τα γυαλιά από τα χέρια του. Τα ξαναφόρεσε.

Εκείνος τους άνοιξε την πόρτα.

«Η διάρκεια στην αρχή έχει μεγάλη σημασία», τους είπε. «Θα ήταν υπέροχα αν μπορούσε να ξανάρθει αύριο».

«Έχει σχολείο».

«Το καλύτερο είναι να χρησιμοποιούνται ως αφετηρία κάποια δεδομένα», επέμεινε. «Ποια είναι η κατάσταση της; Έχουν χωρίσει ο πατέρας και η μητέρα της; Υπάρχουν δυσκολίες; Δε θα έβλαπταν μερικές πληροφορίες».

«Εμείς οδηγίες ακολουθούμε», τον έκοψε η γυναίκα «Πρώτα πρέπει να έχουμε την άδεια της οικογένειας».

Το πρόσωπο του κοριτσιού ήταν ανέκφραστο. Ο Κάσπερ απομακρύνθηκε από το αμάξι που κύλησε πάνω στη θάλασσα.

Έχωσε το χέρι στην τσέπη για να βρει χαρτί να γράψει. Βρήκε το τραπουλόχαρτο. Με την πένα του έγραψε τον αριθμό μητρώου — όσο ακόμα τον θυμόταν. Από τη στιγμή που κλείνεις τα σαράντα η βραχεία μνήμη σιγά σιγά σε εγκαταλείπει.

Ένιωσε κρύο να ανεβαίνει. Συνειδητοποίησε ότι ήταν ξυπόλυτος. Τα πριονίδια της αρένας ήταν ακόμα κολλημένα στις πατούσες του.

Το τροχόσπιτο ήταν σταματημένο πίσω από την αρένα, δίπλα σε μια σειρά κιβώτια ρεύματος και συνδέσεις νερού. Άναψε το φως, κάθισε στον καναπέ. Αυτό που του είχε δώσει το κορίτσι ήταν μια κόλλα Α5, διπλωμένη πολλές φορές, έτσι που είχε γίνει σαν σκληρό πακέτο. Την ξεδίπλωσε αργά αργά. Ήταν μια απόδειξη από το ταχυδρομείο. Στην πίσω πλευρά είχε ζωγραφίσει και είχε γράψει κάτι.

Έμοιαζε παιδική έκδοση χάρτη πειρατών. Παρίστανε ένα σπίτι, με κάτι σαν υπόστεγο με εργαλεία σε κάθε πλευρά του. Κάτω από το σπίτι έγραφε «Νοσοκομείο». Κάτω από τη ζωγραφιά ήταν γραμμένες τέσσερις λέξεις: «Λόνε η Μαμή» και «Κάιν». Αυτό ήταν όλο. Γύρισε το χαρτί και διάβασε την απόδειξη. Αποστολέας ήταν η ίδια, είχε γράψει μόνο το μικρό της όνομα, Κλάρα-Μαρία. Το όνομα του παραλήπτη στην αρχή δεν μπορούσε να το διαβάσει, το μυαλό του είχε σταματήσει. Έκλεισε τα μάτια και έμεινε λίγη ώρα καθισμένος με τα χέρια στο πρόσωπο. Μετά διάβασε το όνομα.

Σηκώθηκε. Από το ράφι, ανάμεσα στις παρτιτούρες, πήρε μια μικρή δετή έκδοση του Klavierbüchlein⁵ του Μπαχ και την άνοιξε. Μέσα υπήρχε ένα διαβατήριο και στις τελευταίες σελίδες ένα χαρτάκι με διάφορα τηλέφωνα.

5. Klavierbüchlein: Συλλογή κομματιών άλλων συνθετών που κατέγραψε από μνήμης ο Μπαχ ως δώρο στη δεύτερη γυναίκα του. (Σ.τ.Ε.)

Έφερε τη συσκευή στο τραπέζάκι του καναπέ και σχημάτισε τον αριθμό που βρισκόταν πάνω πάνω στο χαρτάκι.

«Ίδρυμα Ράμπια».

Η φωνή ήταν νεανική, δεν την είχε ξανακούσει.

«Αρχίατρος εδώ», είπε. «Μου δίνετε τον υποδιευθυντή;»

Πέρασε ένα λεπτό. Έστερα ένα σώμα πλησίασε στο τηλέφωνο.

«Ναι;»

Ήταν ορεκτική φωνή. Πριν από ένα χρόνο θα είχε αναζητήσει τη συγκεκριμένη γυναίκα, όχι όμως τώρα. Η φωνή ήταν βραχνή και σχεδόν ξεψυχισμένη από τη θλίψη.

Το έκλεισε. Είχε ακούσει μία λέξη και του έφτανε. Ήταν φωνή ανθρώπου που είχε χάσει ένα παιδί.

Πήρε το επόμενο τηλέφωνο.

«Διεθνές Σχολείο».

«Κάσπερ Κρόνε εδώ», είπε. «Αρχηγός συστήματος στο προσκοπικό σύστημα Ελεύθερα Πουλιά. Έχω ένα μήνυμα για μια από τις μικρές προσκοπίνες μου, την Κλάρα-Μαρία, μια περίτολος έχει αλλάξει ημερομηνία».

Η φωνή ξερόβηξε, προσπάθησε να συνέλθει. Προσπάθησε, αιφνιδιασμένη, να θυμηθεί τι οδηγίες της είχαν δώσει.

«Έχει πάει για λίγες μέρες στη Γιουτλάνδη, σε κάτι συγγενείς. Να της δώσω το μήνυμα όταν γυρίσει; Έχετε τηλέφωνο;»

«Απλά έναν προσκοπικό χαιρετισμό», είπε εκείνος. «Από τη Μεραρχία του Μπάλερουπ».

Έγειρε πίσω στον καναπέ. Έμεινε έτσι μέχρι που ξαναμπήκαν τα πράγματα στη θέση τους — εκτός από εκείνο το στίγμα του φόβου, ανάμικτου με παγωνιά, στο διάφραγμα.

Από τότε που ο Τζέιμς Στιούαρτ ο Πρεσβύτερος, στα μέσα του 18ου αιώνα, στο Παρίσι, είχε δεχτεί να τον καρατομήσουν με την γκιλοτίνα και μετά μάζεψε το κομμένο του κεφάλι και εγκατέλειψε την αρένα του Τσίρκου Μεντράνο κάτω από χειροκροτήματα που θύμιζαν Αποκάλυψη, δεν μπορούσε πλέον κανείς να βάλει στη σκηνή το θάνατο, ήταν το πιο δύσκολο απ' όλα. Ο Κάσπερ είχε προσπαθήσει επί είκοσι χρόνια χωρίς να τα καταφέρει· η αδυναμία κέρδιζε πάντα, το ίδιο και τώρα.

Διέσχισε την οδό Μπλαϊνταμσβάι και μπήκε από μια πλάγια είσοδο στο Πάρκο Φέλεδ. Το Κρατικό Νοσοκομείο έμοιαζε με γκριζο τσίρκο στημένο στα παρασκήνια του Κάτω Κόσμου. Αιτία ήταν η ανασταλτική επίδραση που ασκούσαν οι λευκές κουρτίνες, η γυμνότητα των ανθρώπων, οι ένστολοι υπάλληλοι κι ακόμα οι ιεραρχίες, οι ρόλοι, το πλήθος στιλβωμένο ατσάλι. Επικρατούσε ο ήχος της παρουσίας ενός αόρατου μηχανισμού, η γεύση της αδρεναλίνης στο σάλιο, η αίσθηση του ορίου.

Ανέβηκε με το ασανσέρ. Με το τραπουλόχαρτο στο χέρι βρήκε τη σωστή διαδρομή μέσα στον άσπρο λαβύρινθο των κλινοθαλάμων, εντόπισε το θάλαμο και άνοιξε την πόρτα.

Έξω, στο διάδρομο, υπήρχαν λάμπες νέον και το κάπνισμα απαγορευόταν. Μπροστά του, μέσα σε μια αχλή γαλάζιου καπνού έπλεαν πανάρχαιες εγγλέζικες λάμπες. Χαμηλά στο πάτωμα, σ' ένα κρεβάτι με πλαίσιο από ξύλο κερασιάς, στεφανωμένος από μεταξωτά μαξιλάρια, καθόταν ένας άντρας και κάπνιζε τσιγάρο, άφιλτρο αλλά με επιχρυσωμένα τα αρχικά του.

«Σε μισή ώρα έχω δικαστήριο», είπε. «Έλα να γνωρίσεις τη Βίβιαν την Τρομερή».

Η γυναίκα ήταν γύρω στα εξήντα, με ποδιά γιατρού. Το δέρμα της ήταν χλωμό, σχεδόν διάφανο, λεπτό σαν τσιγαρόχαρτο — από κάτω ο Κάσπερ άκουγε το αίμα να κυλάει, το αίμα και τη ζωή. Του έδωσε ένα χέρι στεγνό, ζεστό και σταθερό. Ακουγόταν σε λαύφεση ματζόρε, υπό άλλες συνθήκες θα μπορούσε να την ακούει ώρες ολόκληρες.

«Δεν πέρασαν πέντε μήνες και πάλι εδώ είσαι», σχολίασε ο άρρωστος. «Ελπίζω να μην υπάρχει κάποιο πρόβλημα».

«Είχα κατέβει νότια να παίξω».

«Από το Μόντε Κάρλο δεν άκουσα να σε διαφημίζουν».

Ο Κάσπερ κάθισε σε μια πολυθρόνα. Γύρω υπήρχαν ράφια με βιβλία, ένα πιανόκι, φωτογραφίες του τσίρκου του Ρίκαρντ Μόρτενσεν στους τοίχους, μια τηλεόραση στο μέγεθος της κοινοκομμένης κυρίας.

«Περίμενες να με δεις πιο χάλια, ε;»

Ο Κάσπερ κοίταξε τον πατέρα του. Ο Μαξιμίλιαν Κρόνε είχε χάσει δεκαπέντε κιλά. Τα γυαλιά του έρχονταν μεγάλα. Τα μαξιλάρια δεν ήταν για άνεση αλλά για να τον κρατούν όρθιο.

«Είχα επισκέψεις, όχι αστεία. Ήταν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ένας τύπος ίδιος νεκροθάφτης. Ήθελε τη διεύθυνσή σου. Του είπα να πάει στο διάολο. Είπε ότι είχαν μια φορολογική υπόθεση με σένα — και κάτι ακόμα χειρότερο, στην Ισπανία. Είπε ότι η Παγκόσμια Επιτροπή Ελέγχου Καλλιτεχνών σε έβαλε στη μαύρη λίστα. Αλήθεια είναι;»

Ο άρρωστος τον περιεργαζόταν με απορία.

«Ποτέ δεν ήσουν η συνέπεια προσωποποιημένη. Όμως δεν ήσουν και ο τύπος του αυτόχειρα...»

Στο χέρι του κρατούσε κάτι χαρτιά.

«Το Κρατικό Νοσοκομείο έχει εργαστήρια και παραρτήματα στο κέντρο της πόλης. Εγώ είμαι σύμβουλος σε θέματα ασφαλειών. Γι' αυτό και μπορώ να φυτοζωώ σε αυτήν εδώ την παντομίμα χίλιες και μία νύχτες τώρα, ενώ οι ασθενείς της Βίβιαν πεθαίνουν από αιμορραγία στους διαδρόμους. Βούτηξα μια λίστα με τους εμπειρογνώμονες που έφεραν το κράτος και ο νόμος».

Ήταν πέντε κόλλες χαρτί, γύρω στα διακόσια ονόματα, Δανοί και ξένοι, επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα. Ένα από αυτά ήταν υπογραμμισμένο.

Ο Κάσπερ το διάβασε και έδωσε πίσω το χαρτί. Σηκώθηκε, άφησε τα χέρια του να γλιστρήσουν πάνω στα σκηνικά του δωματίου, την παλισάνδρη των εντοιχισμένων ραφιών, την επιχρωμίσωση των λαμπών, τα πλαίσια των μεγάλων πινάκων βαμμένα με λευκό βερνίκι.

«Αυτή πρέπει να είναι», συνέχισε ο Μαξιμίλιαν.

Είχαν βάλει καινούργιες κουρτίνες, σαν αυλαία. Ο Κάσπερ μάζεψε το βαρύ μπροκάρ ανάμεσα στα δάχτυλά του.

«Τι είναι το Τμήμα Η;» ρώτησε.

Ένας αδιόρατος τόνος φόβου άρχισε να τραγουδάει κάπου στο δωμάτιο.

«Δεν υπάρχει, είναι φήμες. Πού άκουσες γι' αυτό; Λένε ότι ιδρύθηκε τη δεκαετία του '90. Προέκυψε από τη συνεργασία ανάμεσα στη Δίωξη Οικονομικού Εγκλήματος, την Κινητή Μονάδα Επέμβασης, την Οικονομική Επιθεώρηση, την Εφορία και τη Διεύθυνση Ανταγωνισμού, μαζί με το Τμήμα Εποπτείας στο Χρηματιστήριο Αξιών της Κοπεγχάγης — έπειτα από τις μεγάλες εικονικές πτωχεύσεις εταιρειών, για να αντιμετωπισθούν οι νέες μορφές οικονομικού εγκλήματος. Λένε ότι βρήκαν κάτι, κάτι μεγάλο, κάτι που κρατούν μυστικό και που τους έκανε να ιδρύσουν ειδικό γραφείο. Εγώ αυτές τις μαλακίες δεν τις πιστεύω. Ακόμα κι αν υπήρχε όμως, δε θα ανακατευόταν στις τελείως μπανάλ φοροκομπίνες ενός μικροκατεργάρη. Πού άκουσες να μιλούν γι' αυτό;»

Οι μεγάλες αρρώστιες ξεκινούν έξω από τα φυσικά όρια του σώματος — ο Κάσπερ το είχε ξαναδεί να συμβαίνει, ενίοτε μήνες πριν εκδηλωθούν. Το ίδιο συνέβαινε και με τον Μαξιμίλιαν. Υπήρχε μια αλλαγή, κάτι ξένο είχε εισχωρήσει στην τονική του εικόνα.

«Και για τη βία εναντίον παιδιών τι ισχύει; Πόσο δυνατά πρέπει να τα χτυπήσει κανείς;»

«Νόμος αρ. 387 της 14ης Ιουνίου 1995 με τροποποίηση του 1997: “Το παιδί πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό για την προσωπικότητά του και να μην εκτίθεται σε σωματική τιμωρία

ή άλλου είδους συμπεριφορά που προσβάλλει την προσωπικότητά του". Στην ουσία σημαίνει ότι μπορείς να τα αρπάξεις και να τα κρατάς στα χέρια σου, όχι όμως να τα αρχίσεις στις καρατιές. Περιμένεις παιδί;»

«Είναι για μια μαθήτριά».

«Ο νέος Φούτιτ;»

Ο άγγλος κλόουν Τίδορ Χολ, με το παρατσούκλι Φούτιτ, ήταν ο πρώτος που είχε βγάλει χρήμα με ουρά παίρνοντας ένα παιδί, τον τρίχρονο γιο του, μαζί του στην αρένα.

Ο Κάσπερ σηκώθηκε.

«Πόσα;» τον έκοψε ο Μαξιμίλιαν. «Πόσα χρωστάς; Το ξέρω, μου το είπε ο νεκροθάφτης. Σαράντα εκατομμύρια. Θα τα πληρώσω. Θα τα πουλήσω όλα, γαμώ την πουτάνα μου. Σαράντα εκατομμύρια θα τα μαζέψω, δεν μπορεί. Θα ξαναπάρω την άδεια επαγγέλματός μου. Θα πάω στο δικαστήριο για σένα, με τον ορό στη φλέβα και όλα τα συμπράγκαλα. Θα τους ξεσκίσω».

Ο Κάσπερ κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

Το χέρι του Μαξιμίλιαν έπεσε πάνω στα χαρτιά.

«Θα σε χώσουν μέσα! Θα σε απελάσουν! Δε θα προλάβεις να τη δεις!»

Σφίχτηκε πάνω στην άκρη του κρεβατιού, σαν άλτης ίππου που προσπαθεί να σταθεί στα χέρια του.

«Η καρδιά δεν πάει καλά», είπε βραχνά. «Δεν είναι καλό αν είσαι κλόουν. Κατουράει το χέρι που της απλώνουν. Ύστερα από τόσα χρόνια κάτω από την επιζήμια επιρροή σου...»

Γύρισε στη γυναίκα.

«Όταν πεθάνει — θα έρθει και η δική του ώρα — θέλει να βάλουν ροδάκια στο φέρετρο, για να τσουλήσει μόνος του από το παρεκκλήσι ως τ' κρεματόριο και να μη χρειαστεί να ζητήσει βοήθεια από κανέναν».

Η οργή, όπως πάντα, ήταν μνημειώδης. Ωστόσο η σωματική αφορμή της είχε πια χαθεί. Ο άρρωστος άρχισε να βήχει, βαθιά, επικίνδυνα.

Η γιατρός τον άφησε να βήξει και μετά σήκωσε προσεκτικά το πάνω μέρος του κορμιού του. Ο Κάσπερ ακούμπησε το τραπουλόχαρτο στην άκρη του κρεβατιού.

«Αν ξέρεις κανέναν», είπε ήσυχα, «που να μπορεί να μπει στο Κεντρικό Μητρώο Αυτοκινήτων, θα μπορούσες να βρεις τη διεύθυνση που αντιστοιχεί σε αυτό το νούμερο».

Ο Μαξιμίλιαν είχε κλείσει τα μάτια. Ο Κάσπερ προχώρησε προς την πόρτα.

«Είδαμε τη ζωντανή μετάδοση από το Μόντε Κάρλο», σχολίασε ο άρρωστος. «Την απονομή και τη δική σου παράσταση».

Ο Κάσπερ σταμάτησε. Ο Μαξιμίλιαν άπλωσε το χέρι προς τα πίσω. Πήρε το χέρι της γυναίκας. Το πρόσωπό του γύρω από τα μάτια γυάλιζε, σαν ισπανίδας πρωτοκλασάτης θεατρίνας.

«Δε θέλαμε να σταματήσει, όπως όταν ήμουν παιδί. Είναι το μόνο που δεν πρέπει να σταματήσει ποτέ, η αγάπη και οι μεγάλες παραστάσεις».

Πατέρας και γιος κοιτάχτηκαν στα μάτια. Δεν υπήρχαν μάσκες. Ο άρρωστος άντεξε μερικά δευτερόλεπτα.

Σήκωσε τα χέρια στα μαλλιά του. Ήταν κόκκινα, όρθια σαν του ασβού. Τα έβγαλε από το κεφάλι. Ήταν περούκα. Από κάτω ήταν φαλακρός σαν καρπούζι.

«Απογοήτευση, ε; Έβαλα και το έκαναν μετά τη χημειοθεραπεία, από τα δικά μου μαλλιά. Βγάζω λοιπόν το καπέλο στον μεγάλο καλλιτέχνη!»

Ο Κάσπερ ξαναγύρισε στο κρεβάτι. Πήρε στα χέρια του το μεγαλόσωμο, φαλακρό καύκαλο και το αγκάλιασε. Αφουγκράστηκε την τραγικότητα που φωλιάζει στους περισσότερους ανθρώπους, τον ήχο όλων αυτών που θα μπορούσαν να είχαν γίνει πραγματικότητα αλλά δε γίνονται ποτέ.

Στο άγγιγμά του ο Μαξιμίλιαν κοκκάλωσε. Ύστερα από μια στιγμή τραβήχτηκε.

«Αρκετά», είπε. «Νιώθω σαν τον Λάζαρο. Τα σκυλιά με γλείφουν. Πότε θα σε ξαναδώ; Πάλι σε έξι μήνες;»

Η γιατρός κράτησε την πόρτα στον Κάσπερ.

«Το κορίτσι», επέμεινε ο Μαξιμίλιαν από το κρεβάτι, «η μαθήτριά, γι' αυτήν δεν ήρθες; Ε, γι' αυτήν ήρθες;»

Η πόρτα έκλεισε πίσω από τον Κάσπερ, η γιατρός στεκόταν δίπλα του.

«Θα σε πάω με το αμάξι σπίτι», του είπε.

Οι λευκοί πρωτοκλασάτοι κλόουν που ο Κάσπερ είχε δει να τα καταφέρνουν βάσιζαν την επιτυχία τους στο ότι ο συνεργάτης τους ήταν πάντα από κάτω και τους έριχνε πόντους. Κύρος που να κερδίζεται από μόνο του ήταν σπάνια περίπτωση. Η γυναίκα μπροστά του το είχε. Ακτινοβολούσε κυριολεκτικά. Σάρωνε διαδρόμους και άνοιγε πόρτες.

Κάτι τον ήθελε, δεν της έβγαινε. Στο υπόγειο πάρκιγκ στάθηκε ακίνητη στο τιμόνι και περίμενε τα λόγια που δεν έρχονταν.

Το αμάξι ήταν μακρύ σαν βαγόνι τρένου. Ο Κάσπερ λάτρευε τον τρόπο που οι πλούσιοι μυρίζονταν ο ένας τον άλλον. Ήταν όπως ο Ρωμαίος και η Ιουλιέτα. Ακόμα και στο πιο φλογερό πάθος, στον πιο τρελό κεραυνοβόλο έρωτα, υπήρχε πάντα πάνω δεξιά μια μικρή γωνίτσα με ένα εκκαθαριστικό σημείωμα.

Άπλωσε το χέρι και της έδωσε τη ζωγραφιά του κοριτσιού. Εκείνη την αποκρυπτογράφησε αμέσως, χωρίς ερωτήσεις.

«Υπάρχουν δεκατρία νομαρχιακά κέντρα υγείας και νοσοκομεία», του είπε. «Τα Κέντρα στο Κέγιε, το Γκεντόφτε, το Χέρλεβ, το Βιδόουρε, το Κρατικό Νοσοκομείο, το Φρεδερικσμπέργκ, το Άμαρ, το Ρόσκιλε, το Χίλεροεδ, συν τα πιο μικρά στο Χόερσχολμ, το Χελσινιέρ και το Φρεδερικσούντ. Από αυτά κανένα δεν είναι δίπλα στη θάλασσα, ούτε και κάποιο από τα ιδιωτικά νοσοκομεία».

«Οι κλινικές;»

«Στα βόρεια της Κοπεγχάγης και νότια του Αβεδόμερε Χόλμ με όλες μαζί είναι γύρω στις εκατό, ιατρεία και ειδικές κλινικές. Πόσων χρόνων ήταν το κορίτσι που το ζωγράφισε αυτό;»

«Δέκα».

Του έδειξε αυτό που εκείνος πίστευε ότι ήταν αποθήκες.

«Αυτές εδώ μάλλον είναι πτέρυγες. Τα παιδιά αρχίζουν να αντιλαμβάνονται την προοπτική από οχτώ χρόνων. Παραείναι μεγάλο για ιδιωτική κλινική. Δεν μου λέει τίποτα».

Έβαλε μπρος το αμάξι της.

«Πόσες μαίες έχει η Κοπεγχάγη;»

«Γύρω στις δεκαπέντε χιλιάδες».

«Πόσες τις λένε Λόνε;»

«Είναι καταγεγραμμένες στην Ένωση Μαιών. Μπορώ να σου το βρω».

«Σε μία ώρα;»

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

Έστριψαν από τις Λίμνες, κατέβηκαν τη Γκοτερογκάδε. Την αφουγκραζόταν, εκείνη δεν ήξερε πού οδηγούσε. Σταμάτησε στην άκρη του δρόμου, τυφλωμένη από κάτι. Έμεινε στη θέση της ψηλαφώντας το τιμόνι. Εκείνος βγήκε έξω, για να της δώσει χρόνο και ηρεμία. Είχαν παρκάρει στην περιφραγμένη περιοχή.

Μια μπάρα από αδιάβροχο κοντραπλακέ, σαν αυτά που βάζουν γύρω από τα γιαπιά, απομόνωνε ένα μέρος του οδοστρώματος και μια σειρά σπίτια προς το Γκάμελ Μόεντ. Πενήντα μέτρα μπροστά την έκοβε ένα γυάλινο κουβούκλιο, μια πύλη και δύο αστυνομικοί με φόρμες.

Ο Κάσπερ προχώρησε προς το κουβούκλιο, πίσω από τον ακουστικό λαβύρινθο καθόταν μια γυναίκα με στολή της πολιτικής άμυνας.

«Θα μπορούσα να δώσω ένα μήνυμα σε κάποιον γνωστό;» ρώτησε. «Κοντινό συγγενή. Είναι ζήτημα ζωής και θανάτου».

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Είμαστε κυκλωμένοι από επτακόσιους δημοσιογράφους απ' όλο τον κόσμο».

«Ένα τηλεφώνημα γίνεται;»

Και πάλι κούνησε το κεφάλι της αρνητικά. Με την άκρη του ματιού του έπιασε το πάνω πάνω όνομα σε μια λίστα που ανέφερε ονομαστικά σωστικά συνεργεία, οργανώσεις άμεσης βοήθειας και εργολάβους.

«Είμαι γιος του γερο-Χάνεμαν», επέμεινε. «Μόλις έγινε επίτιμο μέλος στο Σύλλογο Γκολφ του Σοελέροεδ, όνειρο ζωής για ένα γεροντάκι».

«Δε θα μπορέσει να απολαύσει την ιδιότητα του μέλους», σχολίασε εκείνη. «Πέθανε τη δεκαετία του '80».

Ο Κάσπερ είδε το πρόσωπό του στο τζάμι. Ήταν κάτασπρο, σαν να το είχαν βάψει από πάνω ως κάτω για το τσίρκο. Τα μάτια της γυναίκας φάνηκαν να ανησυχούν.

«Να καλέσω ταξί;»

Η συμπόνια της εισχώρησε στο αίμα του σαν ένεση γλυκόζης. Του ήρθε να κάτσει στην αγκαλιά της και να της τα πει όλα. Έκανε νόημα προς το αμάξι.

«Έχω τον οδηγό και τον ισόβιο γιατρό μου μαζί».

«Έχετε κάποιον άλλο εκτός από τον Χάνεμαν;»

«Στίνε Κλάουσεν. Μηχανικός».

«Με σκούρα μαλλιά;»

Εκείνος έγνεψε καταφατικά.

«Έχει να κάνει με το νερό;»

«Είναι ολόκληρη από νερό».

Εκείνη κοίταξε μια λίστα που είχε μπροστά της.

«Το όνομά της είναι στη Συμφωνία Παραλαβής με τις εταιρείες ενοικιαζόμενων αυτοκινήτων. Είναι ειδικός διακανονισμός για τους *VIPs*. Αυτό σημαίνει ότι μένει σε ξενοδοχείο, στο Ρόαγιαλ ή στα Τρία Γεράκια. Αν μαθευτεί ότι σ' το είπα εγώ με έχουν απολύσει».

Εκείνος πήρε βαθιά ανάσα.

«Οι άγγελοι», της είπε, «δεν μπορούν να απολυθούν».

Κάθισε δίπλα στη γιατρό που στεκόταν ακριβώς όπως την είχε αφήσει.

«Πεθαίνει, τον χάνουμε», του είπε.

Ήξερε ότι αυτό θα του έλεγε. Για εκείνον προσωπικά δεν υπήρχε πρόβλημα. Εδώ και πολύ καιρό είχε συμφιλιωθεί με το θάνατο. Ο πάτερ Πίο είχε πει κάποτε ότι σε ένα ευρύτερο πλάνο όλοι βρισκόμαστε στην άκρη. Η μόνη διαφορά είναι ότι κά-

ποιοι βρίσκονται περισσότερο στην άκρη από κάποιους άλλους.

Δεν έτρεχε λοιπόν κάτι με τον ίδιο, το περιβάλλον ήταν που άλλαζε. Τη μια στιγμή η πόλη ήταν μια καρτ ποστάλ χωρίς αντανάκλαση και την άλλη το αμάξι κολυμπούσε μέσα σ' έναν στερημένο από κάθε ήχο υπόκοσμο.

«Έδειχνε στις καλές του».

«Πρεντνισόν, μια χημική επάλειψη».

«Ο ίδιος το ξέρει;»

Πέρασαν τον Ζωολογικό Κήπο και το Νεκροταφείο του Σόλμπιεργκ. Δεν είχε καταλάβει πώς έφτασαν στην οδό Ροσκιλεβάι.

«Συνήθως μόνο ένα κομμάτι του εαυτού μας το ξέρει. Το μεγαλύτερο μέρος δε θέλει να το ξέρει».

Έστριψε προς το Γκλόστρουπ, πήρε τον περιφερειακό, διέσχισε τη βιομηχανική ζώνη, πάρκαρε πίσω από την πλατεία.

Εκείνη άρχισε να κλαίει, σιωπηλά αλλά ασταμάτητα, παθιασμένα. Του έδειξε το ντουλαπάκι, εκείνος πήρε και της έδωσε ένα πακέτο χαρτομάντιλα.

Δεν την είχε καταλάβει σωστά. Δεν ήταν τα λεφτά. Η θλίψη της ήταν πιο βαθιά, πολύ πιο βαθιά από το χρηματοφυλάκιο με τα αξιόγραφα. Φύσηξε τη μύτη της.

Εκείνος αφουγκράστηκε την παιδική του ηλικία, άκουσε τον ήχο που βγάζουν οι πατάτες.

«Ήμουν δέκα χρόνων, μέναμε στο Σκόδσμποργκ. Ζούσαν πάντα σαν νομάδες, πότε εδώ, πότε εκεί, ακόμα κι όταν έβγαζε πια λεφτά. Δεν είχαν ποτέ περισσότερα από ένα δωμάτιο, συν το δικό μου, όπως στα τροχόσπιτα. Τα υπόλοιπα τα απομόνωναν για να κάνουν οικονομία στη θέρμανση. Κάθε χρόνο μετακόμιζαν, το Σκόδσμποργκ αποτελούσε ρεκόρ: είχαμε μείνει σχεδόν τέσσερα χρόνια. Από εκεί είχαν τρεις δυνατότητες διαφυγής: τον Πορθμό, τον Παράκτιο Σιδηρόδρομο και την οδό Στράντβαϊ. Εκεί ήταν που άρχισα να κάνω τον ζογκλέρ. Δούλευα με πατάτες. Έστρωνα στο πάτωμα κουβέρτες και χράμια και πάλι όμως, όταν δεν έπιανα την πατάτα σωστά προκαλούνταν μια δόνηση. Μια μέρα είμαι σίγουρος ότι εκείνος την άκουσε. Ξαφνικά ξεπρόβαλε στην πόρτα».

Έκλεισε τα μάτια και ήρθε στο νου του η εικόνα.

«Ήταν αρχές της δεκαετίας του '70, φτώχεια πραγματική δεν υπήρχε πια, όμως εκείνος την είχε ζήσει. Μικρός πάντα πεινούσε, πουλούσε γαρίφαλα και τραγουδούσε στις ξένες αυλές. Ποτέ δεν το ξεπέρασε. Είναι όπως με εκείνους τους παλιάτσους που είχαν βρεθεί σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στον πόλεμο· ποτέ δεν το ξεπερνάς. Έτσι εγκατέλειψε το τσίρκο και έβλεπε μόνο μία διέξοδο: πανεπιστημιακή μόρφωση και σίγουρα εισοδήματα. Εμφανίστηκε λοιπόν στην πόρτα. Τα σχολικά μου βιβλία βρίσκονταν πάνω στο τραπέζι κλειστά, δεν τα είχα καν ανοίξει. Με κοίταξε. Πάνε πάνω από τριάντα χρόνια. Θα μπορούσε να με στείλει στο Χέρλουφσχολμ⁶, θα μπορούσε να με στείλει να μάθω χρωματοπώλης, να μου βάλει τα δυο πόδια σ' ένα παπούτσι. Όμως δεν έκανε τίποτα, μόνο στάθηκε εκεί στην πόρτα, αμίλητος, σιωπηλός. Τότε κατάλαβα τι ένιωθε. Και οι δύο το νιώθαμε: μερικές φορές η επιθυμία, η λαχτάρα για κάτι, είναι μεγαλύτερη από έναν άνθρωπο. Αν τη σταματήσεις, ο άνθρωπος αυτός καταστρέφεται. Έκανε στροφή, βγήκε χωρίς να πει τίποτα και σιωπηλά, όπως είχε έρθει, έκλεισε την πόρτα. Ποτέ δεν μιλήσαμε γι' αυτό. Όμως από τότε δεν ξαναμπήκε χωρίς να χτυπήσει».

Τα μάτια της κρέμονταν από τα χείλη του. Όταν είσαι εξήντα πέντε και ερωτεύεσαι είναι σίγουρα όπως όταν είσαι δεκαπέντε. Αν της είχε δείξει φωτογραφίες και της έλεγε ιστορίες από τη ζωή του Μαξιμίλιαν, εκείνη θα καθόταν μπροστά στα πόδια του τρεις μήνες.

«Κάτι τέτοιες στιγμές είναι που τον αγαπάω», κατέληξε.

Η κατάσταση είχε πλέον φτάσει σε πλήρεις τόνους. Τώρα ήταν που έπρεπε να φύγει, στο αποκορύφωμα. Βγήκε από το αμάξι.

Εκείνη βγήκε από τη δική της πόρτα και έκανε στροφή γύρω από το καπό.

«Και πέρα από αυτές τις στιγμές», ρώτησε, «τι υπήρχε;»

Πάλι δεν την είχε καταλάβει σωστά — έρωτες και τα τοιαύτα.

6. Herlufsholm: Γνωστό οικοτροφείο για παιδιά πλουσίων οικογενειών. (Σ.τ.Μ.)

Όταν είσαι εξήντα πέντε θέλεις κάτι μεγαλύτερο, πιο ολοκληρωμένο από τον έρωτα.

«Τρώγονταν σαν το σκύλο με τη γάτα», της είπε. «Πέρα από αυτές τις στιγμές ήταν μάχη τεθωρακισμένων, διαρκής».

Στράφηκε να φύγει, εκείνη ήρθε πιο κοντά.

«Και η συγχώρεση, πώς σου φαίνεται;»

«Πέρασαν τριάντα χρόνια. Τα έχω συγχωρήσει όλα».

Τον έπιασε από το μπράτσο.

«Έχεις συγχωρήσει ένα μέρος, όχι όλα. Αν ανεβάσουμε λίγο το ποσοστό, τότε δεν είναι ποτέ αργά για να αποκτήσεις ευτυχισμένα παιδικά χρόνια».

Δοκίμασε να τραβηχτεί, δεν τα κατάφερε, τον κρατούσε σαν ναυαγοσώστης.

«Είναι πολύ λεπτό θέμα», εξήγησε. «Εκείνος κι εγώ έχουμε και οι δύο βαθιά τραύματα».

«Τα κέρατά σας έχετε. Σαράντα χρόνια βαράτε κουτουλιές. Τώρα δεν έχετε παρά μόνο τρεις εβδομάδες για να κάνετε ειρήνη».

Γύρισε πίσω στο αμάξι. Την ακολούθησε.

«Τρεις εβδομάδες;»

Εκείνη μπήκε μέσα.

«Είναι δυνατός σαν ταύρος», επέμεινε ο Κάσπερ.

«Είμαι διευθύντρια στο Άσυλο Ανιάτων του Κρατικού Νοσοκομείου. Έχω παρακολουθήσει χίλιους πεντακόσιους ετοιμοθάνατους. Τρεις εβδομάδες το πολύ τού μένουν».

Πήγε να κλείσει την πόρτα, εκείνος τη σταμάτησε.

«Ο θάνατος δεν είναι το τέλος. Εγώ πιστεύω στον Θεό. Με την τελευταία αναπνοή επέρχεται μια γενική παύση. Μετά η συνείδηση εξάγεται σε καινούργιο σώμα και πάλι απ' την αρχή».

Τον κοίταξε στα μάτια.

«Και τι να το κάνω εγώ», διαμαρτυρήθηκε, «να είμαι μόνη στο κρεβάτι και να ξέρω ότι κάπου στον κόσμο βρίσκεται ένα μωρό που βυζαίνει γάλα απ' τη μαμάκα του και σ' αυτό το μωρό ζει η συνείδηση του αγαπημένου μου;»

Εκείνος στηρίχτηκε στο αμάξι. Στα οικόπεδα που δεν είχαν χτιστεί το χορτάρι είχε ακόμα παγωμένη πάχνη.

«Τον αγαπώ», της είπε.

«Κι εγώ», τον έκοψε.

Έσκυψε προς το μέρος της.

«Το γεγονός ότι μοιραζόμαστε τα ίδια αισθήματα είναι δυνατόν να αποτελέσει λόγο για ένα δάνειο πέντε χιλιάδες κορόνες;»

Έβγαλε το πορτοφόλι της, το άνοιξε, του έδωσε δύο χαρτονομίσματα των χιλίων κορονών. Έκλεισε την πόρτα και κατέβασε το τζάμι.

«Τι τρέχει με το παιδί;», ρώτησε. «Και με τη ζωγραφιά;»

Τα μάτια της ήταν ευρύχωρα. Θα μπορούσε να καθίσει μέσα τους με όλο του τον πόνο και θα είχαν ακόμα χώρο. Κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Δεν με ξέρεις καλά εμένα», συμπλήρωσε. «Τα θέλω πίσω με τόκο, προεξοφλητικό επιτόκιο συν δύο τοις εκατό».

Το παράθυρο έκλεισε, το αμάξι ξεκίνησε και επιτάχυνε σαν να βρισκόταν στη φαρδιά λωρίδα, στην πίστα της Γιουτλάνδης. Απρόθυμα, χωρίς να το θέλει, ένιωσε θαυμασμό για τον πατέρα του — για το ότι Μαξιμίλιαν, με όλο τον περιθωριακό ψυχισμό του, κατάφερε να βγάλει γκόμενα θηλυκό ελέφαντα.

Μπήκε στο γραφείο και ακούμπησε τις δύο χιλιάδες κορόνες μπροστά στον Ντάφι.
«Για το νοίκι», του είπε.

Ο επιστάτης τού έδωσε ένα γράμμα, χωρίς γραμματόσημο, με σφραγίδα εταιρείας κούριερ. Του πρόσφερε ένα χαρτοκόπτη από το τραπέζι.

Ο φάκελος είχε ασυνήθιστο στιλ. Δε θα μπορούσε να εξηγηθεί επιστημονικά, προκύπτει όμως όταν υπάρχει μέσα γράμμα και τσεκ. Το γράμμα ήταν δύο γραμμές γραμμένες στο κομπιούτερ.

«Σας ανακοινώνουμε ότι η Κλάρα-Μαρία δε θα ξανάρθει στο μάθημα. Συνημμένως είκοσι χιλιάδες».

Δεν υπήρχε υπογραφή. Το τσεκ είχε αριθμό τραπέζης.

Σωριάστηκε σε μια καρέκλα. Όταν φτάσεις στον πάτο το καλό είναι ότι παρακάτω δεν μπορείς να πας.

Η πόρτα άνοιξε. Την κρατούσε το παπαδάκι με το λιβανιστήριο. Ο Μόερκ μπήκε μέσα.

«Απελαύνεσαι», του ανακοίνωσε. «Έχεις δεκαοκτώ ώρες να μαζέψεις τα πράγματά σου. Αύριο πρωί πρωί θα σε βάλουμε στο αεροπλάνο για τη Μαδρίτη».

Ίσως τελικά δεν υπάρχει πάτος. Ίσως η πτώση να κρατάει αιώνια. Ο Κάσπερ σηκώθηκε. Άνοιξε την πόρτα. Βγήκε στην αυλή.

Αναποδογύρισε το σακάκι του. Έβγαλε το πουκάμισο. Δύο παρέες τεχνίτες κάθονταν στα παγκάκια δίπλα στις αποθήκες. Με-

ρικές ράφτρες κουστουμιών, που είχαν σχολάσει, έπιναν καφέ καθισμένες σ' ένα από τα τραπέζια. Έβγαλε κάλτσες, παπούτσια και παντελόνι. Τώρα ήταν μόνο με το αρλεκινίστικο μποξεράκι του, από μετάξι. Η σχέση του με το μετάξι ήταν όπως του Βάγκνερ.

«Όλα θα φύγουν», φώναξε στις ράφτρες. «Όλα πρέπει να τα χαρίσουμε κι αυτό πρέπει να γίνει τώρα. Το έκανε ο Σωτήρας, το έκανε ο Λιστ, ο Βίτγκενσταϊν. Ο Λονγκτσέν Ραμπιζάμ το έκανε επτά φορές. Όταν δεν έχεις τίποτε άλλο να σου πάρουν, είσαι ελεύθερος».

Περίμενε. Ίσως να είχε τρομάξει τον Μόερκ. Οι απελάσεις πρέπει να κοινοποιούνται γραπτώς ώστε να έχουν νομικό κύρος.

Το χαρτί έτριξε, ο Μόερκ στεκόταν πίσω του.

«Το όνομα Κάιν σου λέει τίποτα;»

«Εννοείται, από τη Βίβλο».

«Γιόζεφ Κάιν».

Ο Κάσπερ δεν είπε τίποτα.

«Ορίστε η απέλαση», είπε ο υπάλληλος. «Στο σακάκι σου έχεις μια απόδειξη από ταξί με ένα τηλέφωνο. Αν θυμηθείς κάτι — για τη μαθήτριά σου...»

Ο Κάσπερ έκλεισε τα μάτια. Όταν τα άνοιξε ο Μόερκ είχε φύγει. Κάποιος σκέπασε τους ώμους του με μια κουβέρτα. Ήταν ο Ντάφι.

Κάθονταν ο ένας απέναντι στον άλλο, στο γραφείο. Ο Κάσπερ είχε την κουβέρτα τυλιγμένη γύρω του, ήταν μακριά σαν βραδινή τουαλέτα. Ήταν νεκρός από αισθήσεις και αισθήματα. Ίσως έφταιγε το κρύο.

Μπροστά στον Ντάφι βρισκόταν το γράμμα, θα το είχε διαβάσει.

«Αυτή η μαθήτριά σημαίνει πολλά για μένα», άρχισε ο Κάσπερ. «Μου χρωστούν λεφτά, δε θα ξαναγυρίσουν. Δεν έχω ούτε διεύθυνση ούτε τίποτα».

Ο επιστάτης σήκωσε το ένα χέρι. Ήταν άδειο. Το γύρισε. Τίποτα. Το έσυρε πάνω στο τραπέζι. Από το τραπέζι ξεφύτρωσε μια κάρτα.

«Ο ψηλός, ο αυτοκράτορας, την είχε στο πορτοφόλι του».

Ο Κάσπερ μάζεψε την κάρτα. Πάνω ήταν γραμμένο ένα όνομα: Άσκε Μπρόδερεσεν. Από κάτω, με μολύβι, ήταν σημειωμένο ένα τηλέφωνο που άρχιζε με 70. Γύρισε την κάρτα. Το ίδιο μολύβι είχε γράψει ένα όνομα ή τοπωνύμιο: «Μπόρφελτ».

«Τα ονόματα δεν τα έχουν οι πληροφορίες», παρατήρησε ο Ντάφι. «Το τηλέφωνο δεν είναι δηλωμένο».

Όταν ο Κάσπερ ήταν παιδί, τους εργάτες των σκηνών και τους τεχνίτες τούς έλεγαν «ανθρώπους του τσίρκου». Τότε ήταν Δανοί. Με το που έμπαινε η σεζόν ξεφύτρωναν από τη γη και τον Οκτώβριο εξαφανίζονταν χωρίς να αφήσουν ίχνη. Μετά άλλαξαν όνομα. Έγιναν «τεχνικοί». Τώρα ήταν ομάδες Πολωνών και Μαροκινών που γύριζαν την Ευρώπη υπό τη διεύθυνση ενός πρωτομάστορα, σαν εξειδικευμένα πληρώματα καραβιών. Όταν ένα τσίρκο έπιανε ντοκ, εκείνοι περνούσαν στο επόμενο καράβι. Η ηχώ τους ήταν πάντα η ίδια, γεμάτη πειθαρχία, επαγγελματισμό, αυτοπεποίθηση και αποτελεσματικότητα που να τσακίζει κόκκαλα. Τη λάτρευε αυτή την ηχώ, την είχε ακούσει όταν πρωτογνώρισε τον Ντάφι. Και τώρα η ίδια ήταν. Ωστόσο υπήρχε ακόμα ένας ήχος, δεν τον είχε ξανακούσει ποτέ.

Ο επιστάτης τού έδωσε το τηλέφωνο. Ο Κάσπερ κοίταξε έξω από το παράθυρο.

«Άραγε τότε πέφτει ο ήλιος;» ρώτησε.

Ο Ντάφι έκανε στροφή προς το ράφι. Εκεί υπήρχαν πολλά εγχειρίδια. Για επιστάτη που πήγε σχολείο το πολύ επτά χρόνια παραήταν πολλά. Υπήρχε και ένα ημερολόγιο. Το άνοιξε.

«Σε δεκαπέντε λεπτά».

«Τότε καλύτερα να περιμένω δεκαπέντε λεπτά. Το ηλιοβασίλεμα είμαι πιο άνετος».

Ο επιστάτης σήκωσε και τα δύο χέρια. Τα έφερε πάνω από το τραπέζι. Από το πουθενά ξεφύτρωσε η πένα, τα επισκεπτήρια, τα ψιλά, το λαχείο, τα κλειδιά — εκτός από εκείνο που ο Κάσπερ είχε δώσει στην Άστα Μπορέλο.

«Μον Μπλαν Λέτζεντ», παρατήρησε ο Ντάφι. «Για σοβαρές υπογραφές, όχι αστεία. Όμως δεν υπάρχει ισορροπία στις άλλες τσέπες — ούτε πιστωτική κάρτα, ούτε πορτοφόλι. Τα χαρτάκια εί-

ναι εδώ κι εκεί. Τα λεφτά έχουν πάει περίπατο. Ούτε άδεια οδήγησης, ούτε διεύθυνση κατοικίας έχεις. Άνθρωπος χωρίς ρίζες — επαγγελματικά μιλώντας, μην το παίρνεις προσωπικά».

Ο Κάσπερ σηκώθηκε, όχι με τη θέλησή του. Θα προτιμούσε να είχε μείνει στη θέση του. Τον κυρίευσε ο πορτοκαλής, απρόσωπος θυμός που ξυπνάει ύστερα από μια δικαιολογημένη κριτική.

Στεκόταν μόλις ένα μέτρο από το τραπέζι. Στις μικρές αποστάσεις ήταν γρήγορος σαν κινέζος παίκτης πικ πογκ.

Δεν πρόλαβε. Το δεξί χέρι του Ντάφι εξαφανίστηκε. Επανεμφανίστηκε στη στιγμή κρατώντας ένα κωνικό ραβδί με δερμάτινη επένδυση, μακρύ σαν τα δύο τρίτα της στέκας του μπιλιάρδου. Ήταν φτιαγμένο όπως τα μαστίγια ιππασίας, με μια γυαλιστερή μπίλια στην άκρη, μεγάλη σαν γυάλινο μάτι.

Ήταν ρόπαλο θηριοδαστή. Ο Κάσπερ το θυμόταν από τις αρχές της δεκαετίας του '60, πριν απαγορευθούν τα θηριοτροφεία άγριων ζώων. Ένας άνθρωπος με καλό χέρι, που να ξέρει πού να χτυπήσει, μπορούσε να τσακίσει μ' αυτό καύκαλο λιονταριού.

Ο Κάσπερ ξαφνικά στάθηκε. Αυτό που δεν είχε παρατηρήσει στον Ντάφι ήταν οι εκλεπτυσμένοι ήχοι. Το ίδιο συνέβαινε με τον νεαρό Μπετόβεν — ο κόσμος μόλις τώρα τον ανακάλυπτε. Οι χαμηλόφωνοι θησαυροί είχαν πνιγεί στα εντυπωσιακά επιτεύγματα της μετέπειτα πορείας του.

Τα χέρια του επιστάτη χάθηκαν από το προσκήνιο. Μετά εμφανίστηκαν, πάλι με ένα τρίποδο εργαστηρίου, ένα μπολάκι με ακατέργαστα διαμάντια, ένα κουτί σπίρτα, δύο ποτήρια, ένα μπουκάλι σλίβοβιτς. Στερέωσε ένα διαμάντι στο τρίποδο, γέμισε ένα ποτήρι με αλκοόλ, το ζέστανε μέσα στο χέρι του, άναψε ένα σπύρτο. Το κράτησε στο καθρέφτισμα του υγρού. Μια μπλε, άπληστη φλόγα, γεμάτη υπερένταση σύρθηκε ως την άκρη του ποτηριού. Την έσπρωξε κάτω από το διαμάντι. Η φωτιά βρήκε το μέταλλο, εκείνο άρχισε να λιώνει και να στάζει μέσα στο ποτήρι, ήταν ακατέργαστη ζάχαρη.

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε το ηλιοβασίλεμα. Πήρε το τηλέφωνο, ανασκουμπώθηκε και σχημάτισε τον αριθμό της κάρτας.

«Ναι;»

Ήταν μια γυναίκα γύρω στα σαράντα.

«Είμαι πολύ στενός φίλος του Άσκε», της είπε. «Είδα ένα όνειρο και θέλω να του το πω».

Έφυγε αφήνοντας το ακουστικό, έκανε δεκαπέντε δευτερόλεπτα να γυρίσει. Εκείνος θα μπορούσε να το κλείσει, ό,τι ήταν να μάθει το είχε μάθει. Η απόγνωση, καθώς και μια παράλογη ελπίδα να ακούσει, κάπου στο βάθος, τη φωνή της Κλάρα-Μαρία τον έκανε να συνεχίσει.

Η γυναίκα επέστρεψε.

«Λείπει ταξίδι».

«Το πολύ ως την τουαλέτα έχει πάει», την έκοψε. «Από εκεί μπορείς άνετα να μου τον δώσεις. Πρόκειται για όνειρο με βάθος. Θα τρελαθεί αν δεν του το πω».

Ο άντρας μάλλον βρισκόταν ακριβώς δίπλα της, πήρε εκείνος το ακουστικό.

«Τα λεφτά σου τα πήρες. Πού βρήκες το τηλέφωνο;»

«Το κορίτσι, θέλω να της μιλήσω».

Άκουσε την ίδια του τη φωνή σαν ξένος. Ήταν φωνή ανθρώπου που ετοιμάζεται να χάσει την ψυχραιμία του.

«Τη χτύπησαν», συνέχισε. «Πρόκειται για περιστατικό βίας, μίλησα με δικηγόρο».

Το τηλέφωνο έκλεισε.

Η καυτή ζάχαρη έσταζε σιγοσφυρίζοντας μέσα στο σλίβοβιτς. Ο Ντάφι έσπρωξε ένα ποτήρι προς τον Κάσπερ.

«Η αλήτικη ζωή είναι καλή ως τα σαράντα», είπε ο επιστάτης. «Μετά χρειάζεται διεύθυνση κατοικίας, σταθερής κατοικίας, για να σταματήσει η κάτω βόλτα. Ειδικά αν είναι γρήγορη σαν τη δική σου».

Ο Κάσπερ ήπие. Έκλεισε τα μάτια. Ήταν σαν σωματική εξύψωση. Έτσι θα ένιωθαν τα αρπακτικά πουλιά όταν ζύγιαζαν τα φτερά τους. Το συμπυκνωμένο φρούτο, το αλκοόλ, η ζάχαρη και η τροπική ζέστη διαπέρασαν το κορμί του ως τα πιο απόμακρα τριχοειδή αγγεία. Έδιωξαν μακριά την πείνα, το κρύο και την κούραση. Έλυσαν τον πόνο μ' ένα χρυσαφένιο φως.

«Αυτή η φοβερή φιλοσοφία σου», παρατήρησε, «αυτή είναι που σε έκανε να φτάσεις τόσο ψηλά και να γίνεις θυρωρός στο Γκλόστρουπ;»

Ο Ντάφι χαμογέλασε. Πρώτη φορά ο Κάσπερ τον έβλεπε να χαμογελάει, στους έξι μήνες που τον γνώριζε.

«Η ποινή μου με υποχρέωσε να το κάνω. Άλλαξα τα τέσσερα χρόνια με αναστολή, με αντάλλαγμα να αλλάξω δουλειά».

Ο Κάσπερ μάζεψε τα πράγματά του. Πήρε στο χέρι το ποτήρι, που έκαιγε ακόμα. Ακούμπησε το τσεκ στο τραπέζι.

«Για το χρέος», είπε.

Ο Ντάφι ήρθε από την άλλη μεριά. Του άνοιξε την πόρτα.

«Γιατί με το ηλιοβασίλεμα; Γιατί να είσαι πιο άνετος με το ηλιοβασίλεμα;»

Ο Κάσπερ κοίταξε τα χέρια του επισιάτη. Ο Ντάφι θα μπορούσε να έχει γίνει διάσημος, όπως έγινε ο Μπαχ μετά το θάνατό του, και πλούσιος όσο δε θα γινόταν ποτέ ο Ρίχτερ. Τώρα καθόταν και του κρατούσε την πόρτα.

Του έδειξε τον ουρανό πάνω από την πόλη, μέσα στο ηλιοβασίλεμα.

«Άκου», είπε.

Δεν ήταν δυνατός ή, έστω, συγκεκριμένος ήχος. Ήταν μια διακριτική, περίπλοκη αυλαία τόνων. Ήταν οι καμπάνες των εκκλησιών της πόλης που σήμαιναν τη δύση.

«Ο τόνος στον οποίο είναι κουρδισμένες γίνεται η βάση μιας τρίφωνης συγχορδίας, ματζόρε ή μινόρε. Ένας παράγωγος τόνος, που βρίσκεται μια οκτάβα συν μια τρίτη μικρή ή μεγάλη πιο πάνω, συγχωνεύεται με τον βασικό. Η πόλη γίνεται ένας χάρτης ήχων. Στο ναό του Γκρούντβιγκ, οι καμπάνες είναι στο ρε. Από πάνω περνάει με όλη του τη μεγαλοπρέπεια το φα ύφεση. Κάθε εκκλησία έχει μόνο μία μεγάλη καμπάνα. Το παιχνίδισμα που κάνουν οι καμπάνες του Ναού του Σωτήρος δεν το μπερδεύεις με τίποτα. Έτσι, κάθε μια είναι ξεχωριστή. Αν λοιπόν μιλήσεις στο τηλέφωνο το ηλιοβασίλεμα και καταφέρεις να αφουγκραστείς πέρα από τη φωνή, αν μπορέσεις να υπερνικήσεις την επίπεδη ηχητική εικόνα, τότε μπορείς να υπολογίσεις περίπου σε ποιο σημείο του ηχητικού χάρτη βρίσκεται ο συνομιλητής σου στην άλλη άκρη της γραμμής».

Κάθισε στο κρεβάτι. Έπινε αργά. Το σκοτεινόχρωμο κε-
χριμπαρένιο υγρό τα είχε όλα. Τον ηρεμούσε και τον
χόρταινε, του χάριζε διαύγεια και του προκαλούσε έκ-
σταση. Νάρκωνε τα άρρωστα νεύρα και επιδρούσε διεγερτικά
στα υγιή. Σήκωσε το ποτήρι και άφησε να περάσει από μέσα το
τελευταίο φως που έμπαινε από το παράθυρο. Κανένα φως δεν
ήταν σαν το φως του Απρίλη. Είχε μια γοητευτική, αισιόδοξη
αναξιοπιστία, σαν να ποντάρεις στο πόκερ πιο πολλά απ' όσα σου
επιτρέπουν τα χαρτιά σου. Έδινε μια αφηρημένη υπόσχεση, για
μια άνοιξη που δεν ήταν σίγουρο ότι θα ερχόταν.

Άνοιξε ένα συρτάρι. Ήταν μεγάλο, επίπεδο, τετράγωνο, ένα
συρτάρι σαν αυτά που φυλούν τα σχέδιά τους οι αρχιτέκτονες·
ήταν το συρτάρι της Στίνε. Είχε βάλει να το φτιάξει ο Ρουντ Ρά-
σμουσεν.

Πριν από αυτό το συρτάρι εκείνη δεν είχε αφήσει ποτέ κάτι δικό
της στο σπίτι του. Τα πρωινά, τα μάζευε πάντα όλα, μεθοδικά,
συχνά ενώ εκείνος κοιμόταν ακόμα. Όταν ξυπνούσε, δεν υπήρ-
χε πια τίποτα, κανένα υλικό ίχνος, μόνο ο απόηχος.

Την έψαχνε. Στο μπάνιο ήλπιζε να έχει αφήσει μια κρέμα,
μια οδοντόβουρτσα· τίποτα. Ένα βράδυ τής το είπε την ώρα που
έτρωγαν.

«Θα μπορούσα να αδειάσω δύο ράφια στην ντουλάπα».

Εκείνη ακούμπησε το πιρούνι και το μαχαίρι και σκούπισε

το στόμα της. Το έκανε χαριτωμένα και ταυτοχρόνως σαν ζώο, σαν αιλουροειδές που πλένεται — όσο χαριτωμένος μπορεί να είναι ένας ιαγουάρος.

«Σίγουρα έχεις ακούσει για το βουντού», άρχισε. «Πριν από μερικά χρόνια καθαρίσαμε τα υπόγεια νερά στην Αϊτή. Μας είχαν προειδοποιήσει — ο τμηματάρχης. Μας είπε να μην αφήνουμε ποτέ προσωπικά αντικείμενα. Αν κάποιος μάγος σε βάλει στόχο και βρει κάτι δικό σου μπορεί να σε έχει του χεριού του».

Το φαγητό στο στόμα του μετατράπηκε σε κόλλα.

«Τότε να μην ξαναβρεθούμε», την έκοψε. «Αφού με βλέπεις έτσι... Δεν ανέχομαι να με ταπεινώνουν. Γνωρίζομαστε ενάμιση μήνα και φέρθηκα με υποδειγματικό σεβασμό, απέναντί σου όπως και απέναντι σε κάθε γυναίκα — σαν αγοράκι που κοιτάει από το φράχτη της αυλής του το κοριτσάκι που μένει δίπλα, αλλά ποτέ δεν πηδάει στη δική της αυλή. Περιμένει πάντα να του ζητήσει εκείνη να παίξουν».

«Ωστόσο», του αντιγύρισε, «έχει καταστρώσει σχέδιο να καταλάβει αργότερα όλη τη συνοικία».

Μια εβδομάδα μετά της έφτιαξε το συρτάρι. Δεν της είχε πει τίποτα. Εκείνη ήρθε και βρήκε το έπιπλο τοποθετημένο στον τοίχο του τροχόσπιτου με το συρτάρι ανοιχτό. Τα χέρια της είχαν ψηλαφίσει το ξύλο, το άνοιξαν, το έκλεισαν, χωρίς να πει τίποτα. Τα μέτρα τα είχε πάρει από τα συρτάρια στο δικό της σπίτι.

Την επόμενη φορά είχε μαζί της ένα χαρτοφύλακα. Χωρίς να πει τίποτα άφησε χαρτί μιλιμετρέ των τεσσάρων εκατοστών, μια θήκη με ένα διαβήτη, χαρτί αντιγραφής. Από τότε είχαν μείνει εκεί.

Εκεί βρίσκονταν ακόμα. Έβγαλε το διαβήτη και τους χάρτες. Ένας από αυτούς ήταν το λιμάνι της Κοπεγχάγης, σε κλίμακα 1: 25.000. Έφερε ξανά στο νου του την εικόνα των ήχων από το τηλέφωνο.

Μπροστά μπροστά ήταν οι καμπάνες του Μαρμάρινου Ναού, με ηλεκτρική ενίσχυση αλλά και σουρντίνα, για να μην ξυπνήσουν το Αμαλίενμποργκ. Σε ελεύθερο περιβάλλον το επίπεδο της ηχητικής πίεσης πέφτει κατά έξι ντεσιμπέλ κάθε φορά που διπλασιάζεται η απόσταση από τον ηχοδότη. Με το διαβήτη μέτρησε τέσσερα χιλιόμετρα στην κλίμακα της βάσης του χάρτη. Με κέντρο

την εκκλησία σχεδίασε έναν κύκλο με ακτίνα αυτή την απόσταση.

Ο Ναός του Γκρούντβιγκ ήταν πολύ πίσω στην εικόνα των ήχων, ωστόσο ακουγόταν ξεκάθαρα. Η μεγάλη καμπάνα φαινόταν να πάλλεται ολομόναχη και να παίζει το «...Χριστούγεννα σημαίνουν». Ήταν στο ρε, ο συνθέτης είχε μιμηθεί τον ήχο της καμπάνας. Αυτό τον έκανε να συμπεράνει ότι το τηλέφωνο βρισκόταν κάπου ψηλά. Πάνω από τα είκοσι μέτρα, δηλαδή πάνω από τις στέγες των σπιτιών του Οεστερμπρό και του Νοερεμπρό. Υπολόγισε την απόσταση σε πέντε χιλιόμετρα. Είχε επίσης ακούσει τις καμπάνες του Ναού του Σωτήρος. Περιφερειακά στην ηχητική εικόνα υπήρχαν και οι καμπάνες του Δημαρχείου, είχε πιάσει το χτύπημά τους. Ήταν από σιδηρομετάλλευμα, όχι από μπρούντζο, ο χτύπος τους ήταν σκληρός και η συχνότητα όχι τόσο καθαρή. Η απόστασή τους από το τηλέφωνο θα ήταν πέντε χιλιόμετρα. Με κέντρο το Ναό του Γκρούντβιγκ σχεδίασε έναν καινούργιο κύκλο με αυτή την ακτίνα. Η τομή των κύκλων περιλάμβανε όλο το έξω Οεστερμπρό. Η μνήμη του αφουγκράστηκε ξανά. Εντόπισε την Αγγλική Εκκλησία και το Ναό του Αγίου Ιακώβου, η παρεμβολή τους δημιουργούσε μια κορόνα με υπόνοιες ματζόρε, από το λα ως το ρε. Σχημάτισε ακόμα δύο κύκλους.

Αυτοί έτεμναν τους δύο πρώτους πενήντα μέτρα από τη στεριά, βόρεια από την είσοδο του λιμανιού της Κοπεγχάγης, έξω από την Άκρη, σε βάθος δώδεκα μέτρων. Δεν είχε ακούσει σωστά.

Ήπια από το ποτήρι. Μέσα στην ήττα του άκουγε όλους τους ήχους δίπλα του. Κανένας ήχος δεν έμοιαζε με του Απρίλη: καθόλου φύλλα στα δέντρα, καμία βλάστηση για να αμβλύνει την αντανάκλαση και τη διάδοση του ήχου. Από το Γκλόστρουπ άκουγε την κυκλοφορία όσων γύριζαν απ' τις δουλειές τους. Να και ο απόμακρος βόμβος στον Δακτύλιο 4, τα πουλιά του υγρότοπου, οι ράφτρες, οι φωνές τους ανεβασμένες από το ηλιοβασίλεμα, στο σχόλασμα από τη δουλειά, όχι εντελώς παρούσες. Ένα μέρος του συστήματός τους βρισκόταν κιόλας σπίτι. Οι περισσότερες είχαν παιδιά. Οι φωνές των γυναικών έπαιρναν ένα βάρος όταν αποκτούσαν παιδιά, ένα οστινάτο.

Την πρώτη μέρα που είχε ήλιο και ζέστη αρκετή για να κάτσει κανείς έξω βγήκε στην αυλή στο μεσημεριανό διάλειμμα. Είχε ακούσει τις φωνές των γυναικών από μακριά — όχι τα λόγια αλλά τον ήχο, μιλούσαν για παιδιά. Τον φώναξαν, κάθισε στο παγκάκι. Τα μάτια τους ήταν γεμάτα μαριολιά και πείραγμα, το ακίνδυνο φλερτ που προκύπτει από τη γνώση ότι έχουν άντρα, σπίτι, απ' όλα. Μέχρι τώρα αυτό το φλερτ το λάτρευε σαν ζεστό μπάνιο. Μια απ' αυτές τον ρώτησε γιατί δεν έχει παιδιά.

Την είχε προσέξει από πριν.

«Δεν μπόρεσα να βρω γυναίκα».

Εκείνες γέλασαν, γέλασε κι αυτός, δεν κατάλαβαν ότι έλεγε αλήθεια.

«Αυτός είναι ο ένας λόγος», συνέχισε. «Ο άλλος είναι ότι σε λίγο καιρό εμείς λέμε αντίο, σύντομα γερνούν και τα παιδιά — σκεφτείτε το λιγάκι. Φτάνουν τα ογδόντα, οι άντρες ή οι γυναίκες τους έχουν πεθάνει, δεν υπάρχουν μάρτυρες των πρώτων τριάντα χρόνων της ζωής τους, και μετά πάνε κι αυτά. Αυτός είναι ο λόγος».

Αποτραβήχτηκαν. Μίλησε η γυναίκα που τον είχε ρωτήσει.

«Νόμιζα ότι ήσουν κλόουν».

Εκείνος είχε ήδη σηκωθεί.

«Μουσικός είμαι», είπε. «Έχω κάνει συμφωνία με την Κυρία-Κύριο για να παίζω όλες τις νότες, ακόμα και τις μαύρες».

Η υπολανθάνουσα ερωτική ατμόσφαιρα κρύωσε. Λίγο αργότερα πήγε να ξαναζεσταθεί, τα πράγματα όμως δεν έγιναν ποτέ όπως στην αρχή.

Ακούμπησε ένα βιβλίο πάνω στο ποτήρι, για να ελαττώσει την εξάτμιση. Ήταν τα απομνημονεύματα του Γιουνγκ. Ο Γιουνγκ είχε γράψει ότι στο αλκοόλ ο άνθρωπος αναζητά την πνευματικότητα του. Σίγουρα ο Γιουνγκ ήξερε τι έλεγε. Ήξερε πώς είναι να κάθεται πάνω σε δύο κάσες Κρουγκ Μάγκνουμ και να μη σου φτάνει μόνο η μία. Το αλκοόλ είναι ένα βιολί που δε σταματάει ποτέ. Σήκωσε το βιβλίο και άδειασε το ποτήρι.

Άλλαξε θέση. Κάθισε απέναντι από τον καναπέ. Απέναντι από εκεί όπου είχε καθίσει η Κλάρα-Μαρία, την πρώτη φορά που την είδε.

Συνέβη ακριβώς πριν από ένα χρόνο. Είχε γυρίσει λίγο πιο αργά από μια παράσταση, πιο αργά απ' ό,τι συνήθιζε, ήταν Απρίλης, μεσάνυχτα. Το τροχόσπιτο βρισκόταν σ' ένα οικόπεδο έξω από το Βέδμπεκ. Το οικόπεδο το είχε είκοσι χρόνια τώρα χωρίς να ζητήσει οικοδομική άδεια. Ήταν δέκα χιλιάδες τετραγωνικά αγριόχορτα μέχρι κάτω στην παραλία, στεφανωμένα από έλατα.

Το τροχόσπιτο στεκόταν καταμεσής στο χόρτο, εκείνος πλησίασε με το αμάξι όσο γινόταν περισσότερο, πάρκαρε, άνοιξε την πόρτα και αφουγκράστηκε.

Η φύση παίζει πάντα ένα ή περισσότερα θέματα ή τουλάχιστον έτσι φαίνεται. Εκείνη τη νύχτα ήταν το πολυφωνικό *Ριτσερκάρε* από τη *Μουσική προσφορά* του Μπαχ σε ενορχήστρωση του Άντον Βέμπερν και κείμενα του Ταγκόρε: «Όχι σφυριών χτυπήματα αλλά χορό κυμάτων τα πετραδάκια τραγουδούν μέσα στην τελειότητα».

Είχαν περάσει χρόνια από τότε που εξαφανίστηκε η Στίνε. Δεν είχε πάρει μαζί της το νόημα της ζωής, ωστόσο εκείνο είχε αρχίσει να την κάνει γυριστή από μόνο του, πολύ νωρίτερα. Απλώς η Στίνε είχε επιβραδύνει τη διαδικασία.

Από το τροχόσπιτο ακούστηκε ένας ήχος που δεν είχε θέση εκεί. Πετάχτηκε έξω απ' το αμάξι. Δε γίνεται να έχεις είκοσι χρόνια επιτυχία στη σουμπίζ, άνετα και χαλαρά, χωρίς να γίνεις κάποια στιγμή ο ίδιος θύμα της προβολής σου.

Έφτασε στην πόρτα κυριολεκτικά στα τέσσερα. Ψαχούλεψε

κάτω από το τροχόσπιτο για να βρει το κλειδί, δεν ήταν εκεί.

Ένας άνθρωπος επαρκώς ώριμος θα το είχε σκάσει ή, έστω, θα είχε πατήσει κάνα δυο από τα κουμπιά δίπλα στην πόρτα — η Ασφάλεια Καλλιτεχνών Τσίρκου θα τον συνέδεε απευθείας με τη Φαλκ και τη Σεκούριτας⁷. Όμως τόσο μπορούμε, τόσο κάνουμε. Από δύο συνδετήρες κάτω από τη σκάλα ξεκρέμασε εβδομήντα πέντε εκατοστά νεροσωλήνα, από τον παλιό καλό καιρό, όταν τους έφτιαχναν ακόμα από μολύβι.

Μπήκε αθόρυβα στο χολ. Μόνο ένα άτομο άκουγε, ένα σφυγμό σε ανάπαυση, μεταξύ ογδόντα και ενενήντα, ίσως έναν νάνο του τσίρκου.

«Έλα μέσα».

Ήταν ένα παιδί, κορίτσι. Δεν μπορούσε να καταλάβει πώς τον είχε ακούσει. Μπήκε μέσα.

Ήταν γύρω στα οχτώ, ίσως εννιά χρόνων. Δεν είχε ανάψει φως αλλά τα παντζούρια ήταν ανοιχτά, καθόταν στον καναπέ, μες στο φεγγαρόφωτο, με τα πόδια σταυρωμένα, σαν μικρός Βούδας.

Εκείνος στάθηκε και αφουγκράστηκε. Η ιστορία του εγκλήματος έχει να επιδείξει πολλά παραδείγματα μικρών παιδιών τα οποία συνεργάστηκαν με ενήλικες που είχαν ηθική της κακιάς ώρας. Δεν άκουσε τίποτα. Κάθισε απέναντί της.

«Πώς βρήκες το κλειδί;»

«Το μάντεψα».

Ήταν ακουμπισμένο στο τραπέζι μπροστά της. Το φυλούσε σε μια τόσο καλή χαραμάδα που καμιά φορά ούτε ο ίδιος δεν μπορούσε να το βρει. Αποκλείεται να το είχε μαντέψει η μικρή.

«Πόση ώρα είσαι εδώ;»

«Όχι πολλή».

«Πώς ήρθες;»

«Με λεωφορείο και τρένο».

Εκείνος έγνεψε καταφατικά.

«Σαφώς», της είπε. «Τώρα τα μεσάνυχτα η πόλη είναι ορθάνοιχτη για ένα κοριτσάκι οχτώ χρόνων».

7. Falck, Securitas: δανικές εταιρείες παροχής άμεσης βοήθειας και φυλάκων ασφαλείας. (Σ.τ.Μ.)

«Εννιά», τον διόρθωσε εκείνη. «Και όχι μόνο ορθάνοιχτη αλλά και δωρεάν, όταν είσαι κάτω από δώδεκα».

Κάτι δεν πήγαινε καλά με το σύστημά της. Η ένταση δεν ήταν ανάλογη με την ηλικία.

Όχι ότι άλλα παιδιά δεν είχαν ενέργεια. Τριάντα πέντε χρόνια είχε μάθει τα παιδιά των άλλων ζογκλέρ απ' έξω και ανακατωτά. Τα παιδιά ξυπνούσαν στις εξήμισι το πρωί και έπιαναν με τη μία τέταρτη ταχύτητα. Δεκατέσσερις ώρες αργότερα έπεφταν με διακόσια χιλιόμετρα την ώρα κατευθείαν στο κρεβάτι χωρίς να κόψουν ταχύτητα. Αν μπορούσε κανείς να βάλει ηλεκτροδία στα παιδιά και να παίρνει απ' αυτά ενέργεια θα κέρδιζε εκατομμύρια.

Όμως τα συστήματα των παιδιών που ήξερε ήταν ανεστίαστα, τσίρκο ψύλλων. Το κορίτσι που είχε μπροστά του ήταν εντελώς συγκεντρωμένο.

«Σε είδα στο τσίρκο. Ένιωσα ότι θα σου έκανε καλό να μου μιλήσεις».

Δεν πίστευε στ' αυτιά του. Του μιλούσε σαν βασίλισσα. Χωρίς να την αφήσει απ' τα μάτια του το χέρι του βρήκε το συρτάρι με τα δώρα της προηγούμενης, το άνοιξε και έβγαλε ένα κουτί με σοκολατάκια Νοϊχάους που ζύγιζαν ένα κιλό.

«Πάρε ένα σοκολατάκι από τον θείο τον παιδεραστή», της πρότεινε. «Και γιατί θα μου έκανε καλό;»

«Η καρδιά σου είναι άρρωστη».

Ήταν σοβαρή σαν το θάνατο.

Άνοιξε το πακέτο. Έκλεισε τα μάτια της καθώς η σοκολάτα έλιωνε στο στόμα.

«Γιατρός είσαι;» τη ρώτησε. «Τι τρέχει με την καρδιά μου;»

«Πρέπει να βρεις αυτή την τύπισσα. Αυτήν που σε παράτησε. Κι αυτό μόνο για αρχή».

Δεν υπήρχαν γράμματα ούτε φωτογραφίες που θα μπορούσε να τις έχει δει. Δεν υπήρχαν ούτε πέντε άνθρωποι που να θυμούνται κάτι. Και κανένας τους δε θα έλεγε τίποτα σ' ένα παιδί.

«Πού είναι ο μπαμπάς και η μαμά σου;»

«Δεν έχω».

Η φωνή της ήταν ανέμελη σαν ανακοίνωση από μεγάφωνα.

«Πού μένεις;»

«Υποσχέθηκα να μην το πω».

«Σε ποιον το υποσχέθηκες;»

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Μη με πιέζεις», του είπε. «Δεν είμαι παρόλα μόνο εννιά χρόνων».

Ελάχιστη από την προσοχή του ήταν στραμμένη στα λόγια της. Αυτό που προσπαθούσε να προσδιορίσει ήταν ο ήχος της. Δεν ήταν σταθερός. Κάτι συνέβαινε με τον ήχο της κάθε φορά που σταματούσε να μιλάει. Δεν ήξερε τι. Ήταν όμως κάτι που δεν το είχε ξανακούσει ποτέ.

«Τη διεύθυνση πού τη βρήκες;»

Κούνησε πάλι το κεφάλι της αρνητικά. Εκείνος κατέγραψε μέσα του ένα φόβο που δεν τον καταλάβαινε. Άφησε την ακοή του να αφεστιασθεί, την άνοιξε σαν βεντάλια, σάρωσε τον γύρω χώρο.

Άκουγε την οδό Στράντβαϊ, την παραλιακή λεωφόρο, τα κύματα και τα βότσαλα στην ακρογιαλιά, τον άνεμο στα έλατα και στο μαραμένο γρασίδι. Δεν υπήρχε τίποτα άλλο, μόνο εκείνος κι εκείνη.

«Παίξε για μένα. Θέλω να σε ακούσω να παίζεις», του είπε.

Κάθισε στο πιάνο. Εκείνη τον ακολούθησε. Κρατούσε τη σοκολάτα. Ξαπλώθηκε στην πολυθρόνα. Σκεπάστηκε με την κουβέρτα.

Έπαιξε το *Ριτσερκάρε*, ολόκληρο, ίσως για εννιά λεπτά. Εκείνη είχε σταματήσει να μασουλάει. Ρουφούσε κυριολεκτικά τις νότες πριν καλά καλά προλάβουν να βγουν από το πιάνο.

Όταν τελείωσε έμεινε σιωπηλή για πολλή ώρα, πολύ περισσότερη απ' ό,τι το ακροατήριο μιας συναυλίας. Πολύ περισσότερο από όσο θα περίμενε κανείς φυσιολογικά.

«Δικό σου είναι;»

• «Του Μπαχ».

«Κι αυτός στο τσίρκο δουλεύει;»

«Έχει πεθάνει».

Το σκέφτηκε. Πήρε ακόμα ένα κομμάτι σοκολάτα.

«Γιατί δεν έχεις παιδιά;»

Άπλωσε το χέρι της και άναψε ένα φως. Η λάμπα ήταν πίσω από μια αδιαφανή πλάκα από γυαλί. Πάνω της ήταν στερεωμένη μια παιδική ζωγραφιά με μεταλλικούς συνδετήρες. Πριν από χρόνια του έστελναν εκατό ζωγραφιές το μήνα. Είχε τοποθετήσει εκεί τους συνδετήρες και άλλαζε ζωγραφιά κάθε βδομάδα. Μερικές φορές πιο συχνά.

«Δεν μπόρεσα να βρω γυναίκα που να θέλει να κάνει παιδιά».

Τον κοίταξε. Ήταν το πιο επίμονο βλέμμα που είχε συναντήσει ποτέ σε παιδί — ή και σε άνθρωπο γενικά.

«Ψέματα λες. Και μάλιστα σε μια σταλιά παιδάκι».

Εκείνος ένιωσε την ανησυχία να αυξάνεται.

«Θα μπορούσα να έρθω να μείνω εδώ», του πρότεινε.

«Άλλο χώρο δεν έχω. Κι από λεφτά δεν τα πάω καλά τελευταία».

«Δεν τρώω πολύ».

Είχε δει παιδιά και παιδιά, ανήλικους εγκληματίες, δεκαπεντάχρονους κουτσαβάκηδες με δίκωπα στιλέτα στη μέση κάτω από τα παντελόνια της παραλλαγής και με ποινές για χρήση βίας κατ' αθώων με αναστολή. Με κανένα δεν είχε ποτέ πρόβλημα. Τα είχε πάντα του χεριού του. Τώρα όμως ήταν αλλιώς. Τον είχε λούσει κιόλας κρύος ιδρώτας.

Τη μια στιγμή το πρόσωπό της ήταν καθαρό και αυστηρό σαν αγγέλου και την επόμενη το χάραζε πέρα ως πέρα ένα δαιμονικό χαμόγελο.

«Σε δοκιμάζω», τον καθησύχασε. «Δε θα έρθω να μείνω εδώ. Δε θα κατάφερνες να φροντίσεις ένα παιδί. Κι αυτό που σου είπα, ότι δεν τρώω, ψέματα είναι. Τρώω σαν λύκος. Η μαγείρισσά μας με λέει “εχινόκοκκο”».

Σηκώθηκε από την πολυθρόνα.

«Τώρα μπορείς να με πας σπίτι».

Στο δρόμο δεν του μιλούσε παρά μόνο για να του πει από πού να στρίψει. Ήταν ακριβής σαν πλοηγός σε ράλι. Από τη Στράντ-βαϊ έστριψαν προς τη στεριά, περνώντας από τη Σκοδομποργκβάι.

Ο δρόμος χώριζε την πόλη από τα δάση, περνώντας μέσα από

αυτοκινητόδρομους και ερημιές, ανάμεσα από σπίτια και οικόπεδα που έμοιαζαν με αγροκτήματα. Περνούσαν τη Φρεδερικοντάλ.

«Δεξιά», του υπέδειξε.

Έστριψαν και προχώρησαν κατά μήκος της λίμνης, ύστερα από ένα χιλιόμετρο του έκανε νόημα να σταματήσει.

Βρίσκονταν σε μια έκταση ακατοίκητη, σπίτια ούτε για δείγμα.

Κάθονταν αμίλητοι ο ένας δίπλα στον άλλο. Το κορίτσι κοίταζε τον νυχτερινό ουρανό.

«Θα ήθελα να γίνω εξωγήινη», του είπε. «Και πιλότος. Εσύ τι ήθελες να γίνεις όταν ήσουν μικρός;»

«Κλόουν».

Τον κοίταξε.

«Όπως κι έγινε. Αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία — να γίνει κανείς αυτό που ήθελε πιο πολύ».

Κάπου βαθιά στον ουρανό μετακινήθηκε μια φωτεινή κουκίδα, ίσως ήταν διάπτων αστέρας, ίσως διαστημόπλοιο, ίσως αεροπλάνο.

«Θα σε πάω μέχρι την πόρτα», της είπε.

Εκείνη βγήκε από το αμάξι, εκείνος άνοιξε την πόρτα του. Μέχρι να κάνει το γύρω ως τη δική της είχε εξαφανιστεί.

Δοκίμασε να νιώσει με την ακοή. Πίσω του βρίσκονταν σειρές σειρές τα σπίτια του δρόμου που ανέβαινε προς το Μπάουσβερντ και πιο πίσω ακουγόταν η νυχτερινή κίνηση των μεγάλων οδικών αρτηριών. Στα δεξιά του αντηχούσε ο άνεμος στις εγκαταστάσεις του Ράδιο Λίνγκμπι. Από τη λίμνη ερχόταν ο ήχος του τελευταίου πάγου που έσκαζε και κροτάλιζε στην όχθη, σαν παγάκια σε ποτήρι. Μπροστά του, κάπου στη συνοικία γύρω από το Περίπτερο Λεμβοδρομίας, μερικά σκυλιά είχαν ξυπνήσει το ένα το άλλο. Άκουσε τις καλαμιές να θροΐζουν, τα ζώα της νύχτας, τον άνεμο στα δέντρα πάνω από το Πάρκο του Πύργου. Κάπου κάπου διέκρινε μια ξεκομμένη φωνή στον κήπο κάποιας βίλας. Μια ενυδρίδα ψάρευε εκεί που ενώνονται τα κανάλια με τη Λίμνη Λίνγκμπι.

Όμως από το κορίτσι δεν ακουγόταν κιχ. Είχε εξαφανιστεί.

Μια δυνατή μηχανή έβαλε μπρος, μάλλον από κάπου μέσα στο φυτώριο. Βάλθηκε να τρέχει. Ακόμα και τώρα, στη χειρότε-

ρή του φόρμα, έβγαζε γύρω στα εκατό μέτρα σε λιγότερο από δεκατρία δευτερόλεπτα. Πρόλαβε να διασχίσει την πλαγιά ακριβώς τη στιγμή που πέρασε το αμάξι. Στο τιμόνι καθόταν μια γυναίκα. Κάποιος με πιο εκλεπτυσμένη ακοή ίσως να άκουγε το κορίτσι, ζαρωμένο στο πίσω κάθισμα. Εκείνος δεν μπορούσε. Παρ' όλα αυτά πήρε τον αριθμό των πινακίδων. Έβγαλε την πένα του και μια κάρτα.

Περπάτησε μπρος-πίσω κατά μήκος της λίμνης για σχεδόν ένα τέταρτο, περιμένοντας μήπως την ακούσει και για να πάρει ανάσα. Δεν κατάφερε ούτε το ένα ούτε το άλλο.

Μπήκε στο αμάξι και κάθισε. Σχημάτισε τον αριθμό του πατέρα του. Ο Μαξιμίλιαν το σήκωσε αμέσως. Μιλούσε ψιθυριστά.

«Είμαι στο καζίνο, δεν επιτρέπουν να είναι ανοιχτό το κινητό, τι διάολο σε έπιασε και παίρνεις, στο κρεβάτι κατούρησες, ε;»

«Παρά τα βαθιά σου γεράματα», τον έκοψε ο Κάσπερ, «μπορείς ακόμα να μπεις στο Κεντρικό Μητρώο Αυτοκινήτων».

Έδωσε το νούμερο των πινακίδων στον Μαξιμίλιαν. Η σύνδεση κόπηκε.

Σιγά σιγά είχε φτάσει σπίτι.

Ενας ήχος έκανε θρύψαλα τις αναμνήσεις και ξαναδημιούργησε το τροχόσπιτο. Ήταν το τηλέφωνο. Στην αρχή δε μίλησε κανείς, το μόνο που ακουγόταν ήταν μια βραχνή ανάσα, σαν να μετρούσε τριάντα δευτερόλεπτα για να επιστρέψει το χρέος του οξυγόνου.

«Την Παρασκευή βγαίνω», ανακοίνωσε ο Μαξιμίλιαν. «Εντόπισα τον καλύτερο φιλιππινέζο πρακτικό, τα αποτελέσματά του είναι μοναδικά. Θα του κάνω τα εισιτήρια, σε μια βδομάδα παίρνω εξιτήριο».

Ο Κάσπερ δεν είπε τίποτα.

«Τι τσαμπουνάς εκεί πέρα;» συνέχισε ο Μαξιμίλιαν. «Το καλοκαίρι θα κάνουμε πλάγιο σάλτο μορτάλε στην παραλία».

Αφουγκράζονταν ο ένας την ανάσα του άλλου.

«Οι πινακίδες που μου έδωσες», είπε ο άρρωστος. «Είναι απόρρητες, στο Κεντρικό Μητρώο, με την ένδειξη “κλεμμένο” και “διεξάγεται έρευνα”. Η ηλεκτρονική σύνδεση παραπέμπει στον διευθυντή της Αστυνομίας Πόλεων και στις μυστικές υπηρεσίες».

Η βραχνιασμένη ανάσα χρειάστηκε να δουλέψει για λίγα δευτερόλεπτα.

«Ο Γιόζεφ Κάιν;» ρώτησε ο Κάσπερ.

Όταν ήταν μικρός είχε μάθει πράγματα και θάματα για τον αυτοσχδιασμό από τον πατέρα του. Ο Μαξιμίλιαν Κρόνε μπορούσε να σηκωθεί και να φύγει από ένα φοβερό καβγά με τη μητέρα του Κάσπερ ή από ένα γεύμα με τα φιλαράκια από τη

Λέσχη Σκοποβολής, ένα γεύμα με δώδεκα πιάτα που είχε κρατήσει έξι ώρες, και να πάει γραμμή στο δικαστήριο ή στο Συμβούλιο Βιομηχανίας.

Τώρα όμως δεν έβγαζε μιλιά.

Πατέρας και γιος αφουγκράζονταν ο ένας την ανάσα του άλλου.

«Τα απόκρυφα», έκοψε τη σιωπή ο Μαξιμίλιαν. «Προφανώς γι' αυτά ίδρυσαν το Τμήμα Η. Το μουνί που τους πέταγε... Από εδώ να καταλάβεις πόσο έχει σκαρτέψει η αστυνομία».

«Και αυτά τα απόκρυφα γίνονται στο τσίρκο;»

«Δε γίνονται πουθενά».

«Μια γυναίκα ήταν. Εσύ και η μαμά μιλούσατε γι' αυτήν. Από τότε κιόλας ήταν γριά — κάτι με πουλιά και ασυνήθιστη μνήμη».

Ο πατέρας του ήταν σαν να μην τον άκουγε.

«Η Βίβιαν είναι εδώ δίπλα μου», είπε ο Μαξιμίλιαν. «Λέει ότι πρέπει να μιλήσουμε. Και τι έχω να πω εγώ με τέτοιο τούβλο, γαμώ το κέρατό μου; Είναι να τον κλαις, μαλακός σαν κουράδα. Ωστόσο με πιέζει».

«Λέει ότι είσαι άρρωστος».

«Διευθύνει το Άσυλο Ανιάτων. Έχει συμφέρον να πείθει τους ανθρώπους ότι όπου νά 'ναι τινάζουν τα πέταλα».

Η βραχνιασμένη ανάσα χρειάστηκε να δουλέψει μερικά δευτερόλεπτα.

Το ακουστικό άλλαξε χέρι.

«Δεν υπήρχε Λόνε στα μητρώα της Ένωσης Μαιών», είπε η γυναίκα. «Όμως μου ήρθε μια ιδέα. Ήταν μια μαμή που ίσως και να την έλεγαν Λόνε — πριν από δεκαπέντε χρόνια. Ήταν κοριτσόπουλο, με ταλέντο και φοβερές ιδέες, τελείως πρωτοποριακές. Ήταν υπεύθυνη για τις εγκαταστάσεις στους τομείς των γεννήσεων όπου δοκιμάζονταν νέες τεχνικές, τους οικολογικούς θαλάμους εδώ στο Κρατικό Νοσοκομείο και τους θαλάμους γέννησης στο νερό στο Γκεντόφτε. Κάποια στιγμή συνέχισε τις σπουδές για γιατρός. Ήταν πολύ νέα όταν έγινε αρχίατρος, στο τμήμα μαιευτικής. Ίσως γι' αυτό δε μου ερχόταν στο νου ως μαία. Εξαιρετικά συνειδητοποιημένη ως προς τα οικονομικά, έφυγε από τα νοσοκομεία. Δούλεψε πρώτα στη φαρμακευτική βιομηχανία.

Απ' όσο ξέρω, ακόμα εκεί δουλεύει. Συγχρόνως άνοιξε μια αποκλειστική κλινική στο Σαρλότενλουντ, μια κλινική που έχει φοβερή πέραςση. Τι λες, αυτή είναι;»

«Πώς τη λένε στο επίθετο;»

«Πάει πολύς καιρός από τότε. Μπόρφελτ, νομίζω».

Ο Κάσπερ κοίταξε τους κόμπους των δαχτύλων του. Ήταν κάτασπροι, σαν πλαστικός σκελετός επίδειξης. Χαλάρωσε τη λαβή του.

«Δεν ξέρω», είπε. «Δεν υπάρχουν και πολλές πιθανότητες. Όμως σ' ευχαριστώ».

Και το έκλεισε.

Δεν υπήρχε τίποτα, ούτε στον τηλεφωνικό κατάλογο ούτε στον Χρυσό Οδηγό. Βρήκε τη διεύθυνση στις σελίδες των επαγγελματιών, ήταν η μοναδική καταχώριση στο λήμμα «Μαιευτικές Κλινικές».

Βρισκόταν στην αρχή της οδού Στράντβαϊ. Στην καταχώριση υπήρχε μια διαφημιστική βινιέτα των κτιρίων. Ξεδίπλωσε τη ζωγραφιά της Κλάρα-Μαρία και την έβαλε δίπλα στον τηλεφωνικό κατάλογο. Είχε ζωγραφίσει πολλές λεπτομέρειες: το κύρτωμα της σκάλας προς τα πάνω, εκεί όπου κάποτε θα ήταν οι κυρίως χώροι ενός ανακτόρου, ο αριθμός των παραθυρόφυλλων, ο χαρακτηριστικός τρόπος που κάθε παραθυρόφυλλο χωριζόταν σε έξι κομμάτια...

Στη διεύθυνση αντιστοιχούσαν πέντε τηλέφωνα, γραφείο, φύλακας, παιδίατρος, εργαστήρια, κλινικές.

Για μια στιγμή σκέφτηκε να πάρει την αστυνομία. Μετά σχημάτισε το νούμερο μιας εταιρείας ταξί.

Από το ντουλαπάκι πάνω από την τουαλέτα πήρε ένα γυάλινο βαζάκι με χάπια, έβγαλε δύο ταμπλέτες, μεγάλες σαν όστια, δύο φορές χίλια διακόσια μιλιγραμμάρια καφεΐνης, με τους χαιρετισμούς της Λα Μουρ, της γιατρού του Βασιλικού Θεάτρου. Γέμισε ένα ποτήρι με νερό. Σε ένα τέταρτο τα χάπια θα άπλωναν μια εξωστρεφή αγρύπνια, σαν τη Μεγάλη Έκρηξη, πάνω από την εσωστρεφή αντίστιξη του αλκοόλ και της εξάντλησης.

Για καλό και για κακό πήρε μαζί του ακόμα δύο ταμπλέτες. Τσούγκρισε με τον εαυτό του στον καθρέφτη. Στην υγεία όλων των γιατρών που σαν τη Λόνε Μπόρφελτ μάς βοηθούν να έρθουμε στον κόσμο και όλων αυτών που στο Άσυλο Ανιάτων του Κρατικού Νοσοκομείου μάς βοηθούν να τον εγκαταλείψουμε, όπως και εκείνων που σαν τη Λα Μουρ μάς βοηθούν να αντέξουμε την αναμονή.

Ένα αμάξι έστριψε από τον περιφερειακό. Αποκλείεται να ήταν ταξί γιατί του φάνηκε δωδεκακύλινδρο. Ωστόσο εκείνο έκοψε σταδιακά ταχύτητα και φαινόταν να τον ψάχνει. Κατέβασε μεμιάς τις ταμπλέτες. Έβαλε το βαζάκι στο ράφι, με το άνοιγμα ανάποδα.

Δύο φορές είχε μοιραστεί το καμαρίνι με τον Τατί, τη δεύτερη ήταν στη Στοκχόλμη, όταν ο μεγάλος δάσκαλος είχε χάσει τα πάντα στο Πλείταϊμ και είχε ξαναγυρίσει στο βαριετέ. Όταν ξεβάφτηκε έβαλε το βαζάκι έτσι πάνω στο ράφι. Ο Κάσπερ τον είχε ρωτήσει γιατί.

«Η σκόνη, la roussière».

«Αύριο πάλι εδώ θα είμαστε».

Ο μίμος χαμογέλασε. Το χαμόγελο δεν έφτανε στα μάτια του.

«Το ελπίζουμε, κι εγώ κι εσύ», του είπε. «Όμως ποιος μας εγγυάται ότι θα γίνει έτσι;»

Πρώτη φορά έβλεπε ταξί Τζάγκουαρ. Η πίσω πόρτα άνοιξε μόνη της και η θέση τον πήρε στην αγκαλιά της σαν γυναίκα. Το αμάξι μουςχοβολούσε δέρμα πρώτης ποιότητας, σαν πανάκριβα χαλινάρια, όμως το φως ήταν το κάτι άλλο. Ο σοφέρ ήταν ένας παιδοβούβαλος με κολάρο καρδιναλίου. Ο Κάσπερ προσπάθησε να τον ταξινομήσει με βάση τον ήχο του, κατά πάσα πιθανότητα αγροτόπαιδο από το Μορς, φοιτητής Θεολογίας, χωρίς βοήθεια από το σπίτι. Θεολογική σχολή το πρωί, ταξί το βράδυ και η τελευταία δεκάρα μετράει.

«Στράντβαϊ», του είπε. «Κι αν τρέχαμε και λιγάκι, δε θα έλεγα όχι».

Μόνο δεκαπέντε δευτερόλεπτα του χρειάζονταν με κάθε καινούργιο μαέστρο για να δει αν γίνεται δουλειά, το ίδιο και με τους ταξιτζήδες. Αυτός εδώ λοιπόν ξεπερνούσε κάθε όριο, ένας Φουρτβένγκλερ των λεωφόρων. Το αμάξι έτρεχε βολίδα σαν ποτάμι που χύνεται στη θάλασσα, η οδός Φαμπρίκσβαϊ έλιωνε σαν σοκολάτα πίσω στο σκοτάδι.

«Ο Χριστός θα μέινει αιώνια», είπε ο ταξιτζής. «Το λέει ο Ιωάννης. Όλα τα άλλα θα αλλάξουν». Οι θέσεις είχαν βγάλει αισθητήρες. Το ταξίμετρο δούλευε. Τέρμα τα μαύρα λεφτά.

Ο Κάσπερ έκλεισε τα μάτια. Λάτρευε τα ταξί. Ακόμα κι όταν, όπως τώρα, ο οδηγός ήταν ο χαζός του χωριού. Ένιωθε σαν φεουδάρχη που έκανε βόλτες με την άμαξα και τον οδηγό του. Κι ακόμα καλύτερα, γιατί όταν θα τελείωνε η βόλτα, ο αμαξάς θα εξαφανιζόταν, θα εξαφανίζονταν οι λογαριασμοί του συνεργείου,

θα εξαφανίζονταν τα παλιοσίδερα, αφήνοντάς τον ελεύθερο από αμάξι και ευθύνες.

Ο ταξιτζής σφύριζε ένα σκοπό με ήχο καθαρό, σπάνιο ακόμα και για μουσικούς. Ο σκοπός ήταν το ίδιο σπάνιος, η BWV *Anhang* 127, ένα από τα δύο ή τρία μαρς του Μπαχ, σε μι ύφεση ματζόρε, έτσι όπως ποτέ δεν είχε παιχτεί, ειδικά σ' αυτήν τη βερσιόν: μια ενορχήστρωση του Τζον Κέιτζ για το τσίρκο. Ο Κάσπερ είχε περάσει δύο σεζόν στις ΗΠΑ, με τους Μπάρνουμ & Μπέιλι, η ενορχήστρωση αυτή ήταν τότε ο δικός του σκοπός.

«Όλοι μας είδαμε τότε και τις πέντε νυχτερινές παραστάσεις σου», είπε ο ταξιτζής. «Στο Πότερς Φιλντ. Φεύγαμε από τη σκηνή στις 23.30. Τη μάσκα την ξεβάφαμε σε μια πετσέτα. Φορούσαμε παλτό πάνω από τη φορεσιά. Είχα μια αμαξάρα εκεί να περιμένει. Μάστανγκ. Έχοντάς την αλειμμένη μέχρι πάνω με βαζελίνη και πηγαίνοντας από δεξιά μπορούσα να φτάσω από τη δέκατη τέταρτη στην εικοστή δεύτερη οδό χωρίς να με πιάσει κόκκινο. Οι μπάτσοι αφήνουν την κίνηση όπως λάχει. Αν δεν ξεφεύγεις από τον Διεθνή και τη Ριβερσάιντ Ντράιβ μπορείς να οδηγείς χρόνια χωρίς να φας κλήση ούτε για δείγμα».

Το κολάρο καρδιναλίου δεν ήταν κολάρο. Ήταν ένα δίχτυ ιστών τραύματος, πολύ διακριτικό, λες και του είχαν μεταμοσχεύσει καινούργιο κεφάλι.

«Φίμπερ», είπε ο Κάσπερ. «Φραντς Φίμπερ».

Ήταν ένα νούμερο με αμάξια, τριπλό άλμα από ράμπα, σε ένα Φολκσβάγκεν ειδικά διαμορφωμένο. Πρώτη και τελευταία φορά στην παγκόσμια ιστορία παρουσιάστηκε σαν κωμικό νούμερο. Ο Κάσπερ είχε αποφύγει με τρόπο να διαβάσει για το ατύχημα. Και οι δύο συνεργάτες είχαν σκοτωθεί.

Μετακίνησε το κεφάλι του ένα εκατοστό. Το φως μέσα στο αμάξι ερχόταν από τη φλόγα ενός καντηλιού που έκαιγε ανάμεσα στο λεβιέ και σε μια εικονίτσα της Παναγίας με το Θείο Βρέφος.

Ο μικρός αισθάνθηκε τη συγκίνηση.

«Προσεύχομαι ασταμάτητα. Είναι κάτι σαν στάμπα που έμεινε. Το ένιωσα λίγο πριν συμβεί. Αρχισα να προσεύχομαι. Όταν ξύπνησα με την αναπνευστική συσκευή, προσευχόμουν ακόμα. Από τότε δε σταμάτησα, ούτε πρόκειται».

Ο Κάσπερ έγειρε για να αφουγκραστεί το μηχανικό σύστημα που είχε μπροστά του. Το χέρι του γλίστρησε πάνω στο κάλυμμα της θέσης εγκρίνοντας την ποιότητα.

«Δώδεκα κύλινδροι», είπε ο μικρός. «Μόνον επτά οδηγούν τέτοιο ταξί σ' όλο τον κόσμο, απ' όσο ξέρω τουλάχιστον. Και τους έχω όλους εγώ».

«Οπότε αναστήθηκες από την τέφρα».

«Άρχισα με μια λιμουζίνα Τάουν Καρ, την πήρα για δύο χιλιάδες τετρακόσια δολάρια, και μια πλαστή άδεια επαγγέλματος — όταν βγήκα απ' το νοσοκομείο. Την επόμενη χρονιά είχα το εβδομήντα πέντε τοις εκατό από όλα τα δρομολόγια λιμουζίνων στην Κοπεγχάγη».

«Είχες δει μακριά...»

Όταν πρόκειται για κομπλιμέντα, οι νέοι δεν έχουν άμυνες. Η ράχη μπροστά από τον Κάσπερ ορθώθηκε.

«Φάνηκε καθαρά αυτό που είπε ο Παύλος, ότι στο πάθος γνωρίζουμε τον Ιησού».

«Όπως και ο Έκεχαρτ», είπε ο Κάσπερ. «Δεν ξέρω αν ξέρεις τον Έκεχαρτ, τον ξέρεις; “Το πάθος είναι το πιο γρήγορο άλογο για τον Παράδεισο”. Και φυσικά εδώ πρόκειται για την εγρήγορσή σου, που μεμιάς αναγνώρισε την κλήση σου».

Έκαναν στροφή από τον Περιφερειακό και μπήκαν στο Βάνγκεδε, από το Βάνγκεδε μπήκαν στο Γκεντόφτε. Τα ηχητικά σκηνητικά άλλαξαν, το Γκεντόφτε είχε μια παλιά ηχώ από πορώδη αισιοδοξία. Μια προσδοκία ότι, όταν οι πάγοι στους πόλους λιώσουν και όλη η Κοπεγχάγη βουλιάξει, η περιοχή από το σουπερμάρκετ GOVA ως το Πάρκο Μπλίντα θα επιπλέει στην επιφάνεια σαν σωσίβιο.

Το αμάξι έκανε στροφή και σταμάτησε σ' ένα διακριτικό πάρκιγκ, στο σκοτάδι, σε έναν από τους δρόμους προς το Ιπποδρόμιο. Η κλινική ήταν πενήντα μέτρα πιο πέρα.

Ο Κάσπερ έβγαλε την επιταγή του Μόερκ, τα γυαλιά του, την πένα του. Γέμισε τα κενά με όσο το δυνατόν μεγαλύτερα ποσά, υπέγραψε, έκοψε την απόδειξη και κράτησε τη μισή μπροστά στον μικρό.

«Σε είκοσι λεπτά είμαι πίσω. Θα με περιμένεις;»

«Εδώ είναι μαιευτική κλινική».

«Θα βοηθήσω σε μια γέννα».

Ο μικρός πήρε το κίτρινο χαρτάκι.

«Σίγουρα είναι φανταστική εμπειρία, για το παιδί και για τη μέλλουσα μητέρα».

Ο Κάσπερ κοίταξε τα ξεδιάντροπα κίτρινα μάτια του.

«Κατέγραψα την κλήση», είπε. «Για φοροτεχνικούς λόγους το τηλέφωνο δεν είναι στο όνομά μου. Γι' αυτό και δε φαίνεται στην οθόνη. Το θέμα είναι πώς με βρήκες. Και γιατί».

Διέσχισε την οδό Στράντβαϊ και πέρασε μέσα από τον ήχο των πιο σημαντικών τραυμάτων του: την αλμυρή ψύχρα του Οέρε-
σουντ, τη σιωπή του γύρω χώρου που έμοιαζε με πάρκο, τις παι-
δικές αναμνήσεις από δώδεκα διαφορετικές διευθύνσεις ανά-
μεσα στο Σαρλοτενλούντ Φορτ και το λιμάνι του Ρούνγκστεδ,
την άηχη βαρύτητα της ευμάρειας των κτιρίων — γρανίτης, μάρ-
μαρο, ορείχαλκος και το άλυτο πρόβλημά του με τον πλούτο.

Η πόρτα ήταν από γυαλί, βαριά σαν πόρτα χρηματοκιβωτίου,
το πάτωμα ήταν από μαόνι, όχι ξύλο από τις φυτείες αλλά το
σκούρο, εκείνο που είχε μείνει στη ρίζα διακόσια χρόνια και το
έβλεπαν με κακό μάτι στο καρναβάλι του Σαντιάγο ντε Κούμπα.
Η γυναίκα πίσω από το γραφείο είχε σιδερένια γκριζα μάτια και
σιδερένια γκριζα μαλλιά: για να περάσει θα έπρεπε να έχει πλη-
ρώσει διακόσιες χιλιάδες και να έχει κλείσει ραντεβού δύο χρό-
νια πριν από την εγκυμοσύνη του.

Ήταν η προσωποποίηση του αρχέτυπου της Κακής Μητέρας,
που εκείνος δεν είχε ακόμα εντάξει στο σύστημά του. Είναι εξαι-
ρετικά λυπηρό να έχεις κλείσει τα σαράντα δύο κι ακόμα να δί-
νεις παραστάσεις ανάμεσα στα σκόρπια νούμερα των γονιών
σου, που δε λένε να φύγουν από την αρένα παρά μόνο ξαπλωτοί.

«Το διάστημα μεταξύ των πόνων είναι λιγότερο από ένα λε-
πτό», της είπε. «Γίνεται να έρθει η Λόνε Μπόρφελτ;»

«Τελείωσε η βάρδιά της. Πήρατε τηλέφωνο;»

Ένα μέρος του συστήματός της είχε μετατοπιστεί καθώς
αφουγκραζόταν το διάδρομο που ανοιγόταν στ' αριστερά της.

Μπορεί η βάρδια της Λόνε Μπόρφελτ να τελείωσε, η ίδια όμως ήταν ακόμα εκεί.

«Η γυναίκα μου έχει πάθει υστερία», συνέχισε εκείνος. «Δε θέλει να έρθει μέσα. Είναι έξω στο αμάξι».

Εκείνη σηκώθηκε, με το κύρος της ειδικού που επί σαράντα χρόνια δεν είχε γνωρίσει υστερία που να μην εξουδετερώνεται. Βγήκε από την πόρτα της εισόδου. Εκείνος την έκλεισε πίσω της και την κλείδωσε. Εκείνη έκανε στροφή και τον κοίταξε πίσω από το τζάμι.

Το γραφείο ήταν συγυρισμένο. Στο πρώτο συρτάρι που άνοιξε βρήκε τις λίστες με τα τηλέφωνα. Εντόπισε τον αριθμό του γραφείου της Λόνε Μπόρφελτ. Εκείνη το σήκωσε αμέσως.

«Από την είσοδο», της είπε. «Είναι εδώ ένα καλό παιδί με ένα δέμα με αντικείμενα αξίας. Τον στέλνω μέσα».

Μετά το έκλεισε. Κάτω από τον αριθμό ήταν γραμμένη η διεύθυνση του σπιτιού της, ο κωδικός ήταν του Ρόδβαδ, τη σημείωσε πάνω στο λαχείο. Η γυναίκα απ' έξω παρακολουθούσε τις κινήσεις του. Της έγνεψε καθησυχαστικά. Αυτό που έχει σημασία είναι να κρατήσεις ανοιχτή τη δυνατότητα επαφής της καρδιάς με τις εξωτερικές εκδηλώσεις του υποσυνείδητου.

Ο διάδρομος είχε πόρτες από ξύλο βελανιδιάς με ταμπέλες και τίτλους, μαρμάρινο πάτωμα και ακουστική σαν ο επισκέπτης να περπατούσε με χορευτικά βηματάκια ενοχλώντας τους γύρω του. Το όλο σκηνικό σε έκανε να αναρωτιέσαι αν υπήρξε καθόλου πρόοδος από τότε που ο Υιός του Ανθρώπου γεννήθηκε σ' ένα στάβλο. Ο διάδρομος κατέληγε σε μια διπλή πόρτα. Μπήκε μέσα και την κλείδωσε πίσω του.

Ενενήντα εννιά στις εκατό γυναίκες φοβούνται όταν μπαίνουν μέσα ξένοι άντρες και κλειδώνουν πίσω τους την πόρτα. Η γυναίκα που καθόταν στο γραφείο ήταν η εκατοστή. Στο σύστημά της δεν υπήρχε παρά μόνο ένας απειροελάχιστος ψίθυρος ανησυχίας. Ακόμα κι αν ξεκούμπωνε το παντελόνι του και της έδειχνε μια στύση σαν κοντάρι εκείνη δε θα κατέβαζε τα πόδια της από το γραφείο.

«Δουλεύω με παιδιά», της είπε. «Έχω μια μαθήτριά δέκα χρόνων που μου μίλησε για σένα».

Εκείνη είχε τα πάντα. Δεν είχε κλείσει τα σαράντα. Είχε την ηλικία, την αυτοπεποίθηση, τη μόρφωση, τους τίτλους, τα χρήματα, την επιχείρηση και μολονότι φορούσε μαύρα φθαρμένα μάλλινα ρούχα και είχε τα πόδια πάνω στο γραφείο, εκείνος ένιωθε ότι θα μπορούσε ανά πάσα στιγμή να βρεθεί στην πασαρέλα σε επίδειξη στράπλες μπικίνι. Κι ακόμα, ότι θα το είχε κάνει, αν το έβαζε στόχο στη ζωή της.

Το μόνο που μαρτυρούσε το αντίτιμο, που όλοι μας πληρώνουμε, ήταν δύο βαθιές ρυτίδες. Ξεκινούσαν, δέκα χρόνια πριν την ώρα τους, από τα ρουθούνια της και κατέληγαν στις άκρες των χειλιών, η καθεμιά στη δική της.

«Εδώ δουλεύουμε, δεν καθόμαστε», τον έκοψε. «Ο κόσμος παίρνει πρώτα τηλέφωνο ή γράφει γράμμα».

«Λέγεται Κλάρα-Μαρία. Παιδί ορφανοτροφείου. Από το Ίδρυμα Ράμπια. Την έχουν απαγάγει. Δεν ξέρω ποιος. Κατάφερε να στείλει ένα μήνυμα στον έξω κόσμο. Το μήνυμα ήταν το όνομά σου και μια ζωγραφιά της κλινικής σας».

Εκείνη κατέβασε τα πόδια της.

«Κάτι μου λέει», του είπε, «κάποιο καμπανάκι χτυπάει. Το ξαναλές λίγο;»

Δε χτύπησε καμπανάκι. Χτύπησε συναγερμός. Εκείνος δεν είπε τίποτα.

«Νομίζω ότι ήταν το προσχέδιο μιας έρευνας, στο Ίδρυμα, για το Συμβούλιο Ερευνών, πριν από ένα χρόνο. Ίσως ένα κορίτσι με αυτό το όνομα να ήταν ένα από τα περιστατικά που πάνω τους βασίζεται η έρευνα. Και για κάποιο λόγο με θυμήθηκε. Δεν υπήρχε πολλή προσωπική επαφή στην όλη υπόθεση».

«Τι είδους έρευνα;»

«Έχει περάσει καιρός».

«Γίνεται να τη διαβάσω;»

Κανονικά δε θα του απαντούσε, όμως το σοκ την έκανε να ανοιχτεί.

«Δεν τελείωσε ποτέ».

«Παρ' όλα αυτά...»

«Δεν είναι παρά ένα μάτσο χαρτούρα».

Εκείνος κάθισε πάνω στο γραφείο της. Αν φορούσε φόρεμα, θα το σήκωνε για να της δείξει λίγο μπούτι.

«Είμαι πάμπλουτος», της είπε. «Ανύπαντρος, χωρίς αναστολές. Γίνεται να με καλέσεις στο μέγαρό σου; Για ένα τσάι και εξήντα κόλλες χαρτί απ' το συρτάρι».

Οι δυο ρυτίδες της μαύρισαν. Έγειρε πίσω με την καρέκλα, για να τη δει σε όλη της τη μεγαλοπρέπεια.

«Σε οχτώ μηνών έγκυο μιλάς!»

Είχε παχύνει μόνο γύρω από το έμβρυο. Η κοιλιά της ήταν σαν αβγό του πουλιού Ρουκ.

«Αυτό δεν είναι πρόβλημα», τη σταμάτησε.

Το κάτω μέρος του σαγονιού της άρχισε να κατεβαίνει. Γονάτισε ανάμεσα στα πόδια της και έβαλε το αυτί στην κοιλιά της.

«Αγόρι», είπε. «Σφυγμός λίγο πιο γρήγορος από το κανονικό, γύρω στο εκατόν τριάντα, ρε ύφεση ματζόρε, με κάποια υπόνοια ρε ματζόρε. Εκεί που οι Δίδυμοι ενώνονται με την Παρθένο. Θα γεννήσεις μάλλον γύρω στον Κλείδωνα».

Εκείνη τραβήχτηκε μαζί με την καρέκλα, δοκίμασε να τραβηχτεί. Εκείνος δεν την άφηνε.

«Γιατί έγραψε το όνομά σου;»

Πλησίαζαν βήματα, μια γυναίκα και δύο άντρες. Πάνω που αρχίζει να απλώνεται ένα πέπλο εμπιστοσύνης και οικειότητας γύρω από έναν άντρα και μια γυναίκα ο έξω κόσμος πάντα θέλει σώνει και καλά να εισβάλει και να τα χαλάσει όλα, αρχινοσοκόμες, άντρες που τα έχουν παρμένα, το συλλογικό ασυνείδητο... Είναι τραγική κατάσταση.

«Δεν έχουμε πολύ χρόνο», βιάστηκε. «Οι Αρχές έχουν χάσει τα ίχνη. Η μόνη λύση είσαι εσύ».

Ακούμπησε τα χέρια του στα μπράτσα της καρέκλας, το πρόσωπό του σχεδόν άγγιζε το δικό της, της μιλούσε χαμηλόφωνα.

«Φαντάσου να τη σφάξουν και να ξέρεις ότι εσύ μπορούσες να τους έχεις σταματήσει. Κάθε φορά που βλέπεις το παιδί σου θα τη σκέφτεσαι».

Εκείνη σηκώθηκε. Στη μάσκα της υπήρχαν τώρα τρύπες, ετοιμαζόταν ν' ανοίξει.

«Ποιος είναι ο Κάιν;» τη ρώτησε.

Κάποιος έπιασε το χερούλι της πόρτας. Χωρίς να την αφήσει από τα μάτια του δοκίμασε μια εσωτερική γυάλινη πόρτα, δεν ήταν κλειδωμένη. Έβγαζε σ' ένα μπαλκόνι, από αυτά που θα ήταν ό,τι πρέπει για τον Ρωμαίο και την Ιουλιέτα.

Κάποιος προσπαθούσε ν' ανοίξει σπρώχνοντας την πόρτα, δεν τα κατάφερνε. Ακούστηκαν βήματα που ήθελαν να φέρουν κλειδί. Έσβησαν.

Σε οχτώ ώρες εκείνος θα βρισκόταν στο αεροπλάνο για τη Μαδρίτη. Έσκυψε προς το μέρος της. Το πρόσωπό της είχε γίνει διάφανο. Ξαφνικά κατάλαβε ότι φοβόταν πάρα πολύ να μιλήσει. Την άφησε.

Ψαχούλεψε τις τσέπες του, βρήκε το λαχείο, έσκισε ένα κομματάκι, έγραψε το τηλέφωνο του τροχόσπιτου. Εκείνη δε σάλευε, της άνοιξε το χέρι και έβαλε το χαρτάκι στην παλάμη της.

Στην πόρτα μπήκε ένα κλειδί, εκείνος άνοιξε την μπαλκονόπορτα και σκαρφάλωσε στα κάγκελα.

Ο Ρωμαίος είχε μεγαλύτερα ατού, δεν είχε να αντιμετωπίσει το πούσι και την όξινη βροχή. Ο μπρούντζος είχε σκουριάσει, το μαρμάρινο στηθαίο είχε πιάσει έναν πόντο φύκια, γλίστρησε σαν πράσινο σαπούνι.

Έπεσε στο γρασίδι με την πλάτη, τα πνευμόνια του άδειασαν από αέρα. Όταν είσαι έξι χρόνων και σου συμβαίνει πρώτη φορά, νομίζεις ότι θα πεθάνεις. Όταν είσαι σαράντα δύο ξέρεις ότι τόσο εύκολα δε θα τη γλιτώσεις. Συγκέντρωσε την προσοχή του στον ουρανό και τα άστρα για να διατηρήσει τις αισθήσεις του. Ακριβώς πέρα από τον ορίζοντα ήταν ο Ταύρος, ο αστερισμός του, ο αστερισμός αυτών που αντέχουν. Αν είχε τηλεσκόπιο και ήταν άλλη εποχή θα μπορούσε στον φιλεύσπλαχνο αστερισμό των Ιχθύων να διακρίνει τον Ουρανό, τον πλανήτη της ξαφνικής έμπνευσης.

«Η έρευνα», της ψιθύρισε, «δεν ήταν μόνο ιατρική. Δεν ήσουν μόνη σου. Είχες και άλλον μαζί σου».

Εκείνη τον κοίταξε. Εξαιτίας της πτώσης δεν είχε ακόμα αέρα στη φωνή του. Όμως και πάλι τον άκουσε.

Δίπλα της εμφανίστηκαν τρία ξένα πρόσωπα, ο νεότερος από

όλους πήδηξε πάνω από τα κάγκελα. Έχασε την ισορροπία του, έπεσε στο έδαφος σαν αλεξιπτωτιστής που δεν άνοιξε το αλεξίπτωτό του, ένα μέτρο πιο δεξιά από τον Κάσπερ, εκεί που τελείωνε το γρασίδι και άρχιζαν οι πέτρες και τα πλακάκια. Αυτές οι ελάχιστες διαφορές στο κάρμα μας είναι που αποφασίζουν αν θα σηκωθούμε ή θα μείνουμε εκεί που πέσαμε.

«Μια φίλη ήταν», συνέχισε ο Κάσπερ, «ξανθιά σαν το βράχο του Μόενς, ψυχρή σαν παγετώνας, φαρμακερή σαν γερμανικό ξυραφάκι».

Από πάνω του εκείνη έμοιαζε με την Οφηλία στην τέταρτη πράξη. Εκεί όπου τίποτα πια δεν μπορεί να αλλάξει. Είχε πετύχει διάνα.

Σηκώθηκε σαν τον Μπάμπι το Ελαφάκι πάνω στον πάγο. Θα προτιμούσε να αρχίσει να τρέχει. Όμως δεν είχε δυνάμεις για τίποτε άλλο παρά μόνο για βάδην. Βάδην και πολύ τού ήταν.

Πήδηξε τον τοίχο της αυλής και βρέθηκε σε ένα από τα στενά δρομάκια ανάμεσα στη Στράντβαϊ και την Κίστβαϊ, την παραλιακή και την παράκτια λεωφόρο. Σηκώθηκε, έφτασε στο δρόμο, το ταξί είχε φύγει. Πέρασε το δρόμο και ανέβασε ταχύτητα. Σε πρώτη φάση αυτό που μετράει είναι να προλάβεις να βγεις στον Ιππόδρομο πριν σε βρει το σκοτάδι. Τα φανάρια αναβόσβησαν στο βάθος μιας εισόδου, τον φωτίσαν μες στο σκοτάδι. Η Τζάγκουαρ είχε παρκάρει τέρμα πάνω από το σπίτι, η πόρτα άνοιξε και σωριάστηκε στο πίσω κάθισμα.

«Είχα το ράδιο στα 71 μεγαχέρτζ», είπε ο Φραντς Φίμπερ. «Η αστυνομία αλλάζει κωδικούς μία φορά το μήνα. Οι ταξιτζήδες τους σπάζουν σε λιγότερο από είκοσι τέσσερις ώρες. Πήραν τηλέφωνο το τμήμα του Γκεντόφτε, έστειλαν δύο περιπολικά. Ένα περιπολικό πέρασε την είσοδο, φρέναρε μπροστά στην κλινική, τρεις αστυνομικοί μπήκαν τρέχοντας στο κτίριο, μια γυναίκα και δύο άντρες. Ακόμα ένα αμάξι σταμάτησε πίσω από το πρώτο».

«Έλα να προσευχηθούμε μαζί», τον έκοψε ο Κάσπερ.

Τα κίτρινα μάτια τον κοίταξαν από το καθρεφτάκι, με φόβο. Οι νέοι αρχίζουν να αποσυναρμολογούνται όταν φτάνουν σε αδιέξοδο.

«Η γυναίκα, εκείνη που την κλείδωσες έξω, με είδε που πάρκαρα».

«Μόνο για λίγο», τον παρηγόρησε ο Κάσπερ.

Έγειρε προς τα πίσω. Προσευχήθηκε, σιωπηλά, με τις καρδιές τους να χτυπούν ταυτόχρονα. Κύριε, ελέησόν με.

Ήρθε και τον βρήκε η εξάντλησή του. Ο φόβος για το παιδί. Η πείνα. Το αλκοόλ. Η καφεΐνη. Ο πόνος από το πέσιμο. Η παραίτηση. Η ταπείνωση — να είσαι σαράντα δύο χρόνων και να είσαι καταζητούμενος και πεζός και να τρέχεις σε δρόμους και σοκάκια. Κι ακόμη, ήρθε και τον βρήκε η αφύσικη παρηγοριά της προσευχής.

Ένα χέρι χτύπησε το τζάμι. Ο μικρός κοκκάλωσε. Ο Κάσπερ πάτησε το κουμπί, το παράθυρο κατέβηκε.

Ήταν μια γυναίκα γύρω στα εξήντα, με τα μαλλιά πιασμένα αλά γαλλικά. Παραήταν σκοτεινά για να δει τι φορούσε. Ωστόσο, ακόμα κι αν ήταν ντυμένη με κουρέλια θα φαινόταν αριστοκράτισσα.

«Δε νομίζω ότι κάλεσα ταξί».

«Θα έρθει η μέρα», είπε ο Κάσπερ, «που θα ευχόσουν να το είχες κάνει».

Εκείνη χαμογέλασε. Το στόμα της ήταν υπέροχο. Ήταν σαν να έχει εξασκηθεί στα χαμόγελα και τα φιλιά επί εξήντα χρόνια και τώρα είχε φτάσει στην τελειότητα.

«Τότε, μου το υπόσχεστε ότι θα μείνετε εδώ μέχρι εκείνη τη μέρα;» ρώτησε.

Το φως ενός από τα φανάρια πλανιόταν πάνω στους στύλους του ηλεκτρικού. Άλλη διέξοδος δεν υπήρχε.

«Προσπαθώ να σώσω ένα παιδί», της είπε εκείνος. «Δεν έχω χρόνο να μπω σε λεπτομέρειες. Έγινε κάποιο λάθος και με καταζητούν».

Κάρφωσε τα μάτια της στο πρόσωπό του, σαν οφθαλμίατρος που σε εξετάζει για να δει αν είσαι αλλήθωρος. Και ξαφνικά τεντώθηκε. Έκανε στροφή. Προχώρησε προς το μέρος των αστυνομικών.

Περπατούσε σαν πρίμα μπαλαρίνα, αλά κουρόν. Έφτασε στις κολόνες της πύλης. Στάθηκε εκεί φράζοντας το πεζοδρόμιο και το οπτικό πεδίο. Είπε κάτι. Έδωσε μια χαριτωμένη διαταγή. Έκανε στροφή.

Οι αστυνομικοί διέσχισαν τη Στράντβαϊ χωρίς να κοιτάζουν

πίσω τους. Ο Φραντς Φίμπερ ξεφούσκωσε πίσω από το τιμόνι.

Ο Κάσπερ έβγαλε το κεφάλι του από το παράθυρο.

«Όταν θα έχω πετύχει στην αποστολή μου», της είπε, «και αφού εκτίσω την ποινή μου στην Ισπανία, θα ξανάρθω. Και θα σε καλέσω σε γεύμα».

«Και τι θα πω στον άντρα μου;»

«Δε γίνεται να μείνει μεταξύ μας; Να μην ξεφύγει από τη φυλακή των κορμιών μας;»

Εκείνη κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Η ειλικρίνεια είναι το άλφα και το ωμέγα. Πριν από δέκα χρόνια γιορτάσαμε ασημένιους γάμους. Τώρα πάμε για τους χρυσούς».

Δύο αστυνομικοί στέκονταν στο πεζοδρόμιο. Ο δρόμος ήταν ακόμα κλειστός.

«Μια καρδιά σαν τη δική σου, που δε φοβάται να ανοιχτεί», σχολίασε ο Κάσπερ, «ξέρει σίγουρα τους γείτονες — και τη Λόνε Μπόρφελτ απέναντι».

«Είκοσι χρόνια», τον πρόλαβε. «Πριν ακόμα γίνει διάσημη και έρθει εδώ».

«Και τους τέσσερις γιους μου αυτή τους έχει ξεγεννήσει», πετάχτηκε εκείνος. «Η γυναίκα μου κι εγώ πάντα αναρωτιόμαστε τι την ενθουσιάζει τόσο με τις γέννες. Γιατί να θέλει να το κάνει αυτό δύο χιλιάδες φορές;»

Εκείνη δάγκωσε τα χείλη της.

«Ίσως είναι τα λεφτά», απάντησε. «Και τα πρόωρα. Αυτά ειδικά την ενδιαφέρουν».

Οι αστυνομικοί μπήκαν στ' αμάξια τους, τα περιπολικά ξεμάκρυναν, ο Φραντς Φίμπερ έβαλε μπρος την Τζάγκουαρ. Το πεδίο ήταν ελεύθερο.

«Όμως ένα αυτόγραφο θα σου το δώσω», του πρότεινε.

Έψαξε τις τσέπες του. Η κάρτα για τα ταξί τού ήταν απολύτως απαραίτητη, το λαχείο δεν έπρεπε με τίποτα να το χάσει, αναποδογύρισε την τσέπη. Η πένα έγραφε μια χαρά πάνω στο ύφασμα.

«Θα το κάνω σιδερότυπο στα μεταξωτά μου εσώρουχα», της είπε. «Θα το κρατήσω στη φυλακή του κορμιού μου».

Η Τζάγκουαρ ξεχύθηκε στο δρόμο.

«Σταμάτα λίγο στην είσοδο», παρακάλεσε ο Κάσπερ.

Το αμάξι σταμάτησε. Εκείνος έβγαλε το κεφάλι και προσπάθησε να διαβάσει την ταμπελίτσα με το όνομα του ιδιοκτήτη. Την είχαν πάρει και στη θέση της είχαν κρεμάσει μια άλλη, που έγραφε «Πωλείται». Κοίτάξε προς τα πάνω στο δρόμο. Πενήντα μέτρα προς τον Ιππόδρομο ήταν σταματημένο ένα Φορντ.

«Γίνεται να σταματήσεις μόλις περάσουμε τη γωνία;» ρώτησε.

Η Τζάγκουαρ έστριψε στη γωνία και σταμάτησε. Ο Κάσπερ κατέβηκε, γύρισε πίσω, κοίταξε προσεκτικά πάνω από τον τοίχο της αυλής. Το Φορντ είχε βάλει μπρος και είχε ήδη βγει έξω. Η μπαλαρίνα διέσχισε την είσοδο τρέχοντας σαν εικοσάχρονη, μπήκε μέσα και κάθισε δίπλα στον οδηγό.

Ο Κάσπερ μπήκε στην Τζάγκουαρ.

«Κάποιος μας ακολουθεί», είπε. «Κάποιος που οι δυνάμεις του ξεπερνούν τις δικές σου».

Η Τζάγκουαρ πετάχτηκε μπροστά σαν να την είχε σπρώξει ένα τεράστιο χέρι. Πίσω τους φώτα αμαξιών σχημάτιζαν λωρίδες που φώτιζαν την παραλία περνώντας πάνω από τις βίλες. Η μηχανή της Τζάγκουαρ άρχισε ένα κρεσέντο. Ο Φραντς Φίμπερ έστριψε το τιμόνι δεξιά, ο κόσμος γύρισε ανάποδα, το αμάξι ανέβηκε την ανηφόρα προς το Σλοτσπάρκεν και πέρασε μέσα από το φράχτη. Τα χέρια του Κάσπερ βρήκαν κάτι χερούλια και κλειδώθηκαν, παντού ολόγυρα υπήρχαν δέντρα και θάμνοι. Κοίταξε τον νεαρό μπροστά του, ήταν συγκεντρωμένος αλλά άνετος. Τα χέρια και τα πόδια του χόρευαν πάνω στα πετάλια και τα πλήκτρα. Ήταν σαν να καθόταν δίπλα στον Χέλμουτ Βάλχα, στο μεγάλο πιάνο του Ναού του Αγίου Λαυρεντίου στο Άλκμααρ, όταν έπαιζε την *Kunst der Fuge*, την *Τέχνη της Φούγκας*. Εκατό σφυριά πεπιεσμένου αέρα χτυπούσαν απ' έξω το αμάξι. Η Τζάγκουαρ ξεκίνησε ένα φρενάρισμα που κατέληξε σε ένα τρίξιμο σαν να έμπαιναν κατευθείαν μέσα σε συσκευή πολτοποίησης χαρτιού. Όλα σκοτείνιασαν.

Μέσα στο σκοτάδι υπήρχαν κουκκίδες φωτός που ενώνονταν

σε μια μικρή στρογγυλή κηλίδα. Το αμάξι σταμάτησε στο κέντρο ενός ροδόδεντρου, ο θάμνος ήταν μεγάλος σαν γκαράζ.

Το Φορντ, βουτηγμένο στο σκοτάδι, πέρασε τη φωτεινή κηλίδα ψάχνοντας θαρρείς κάτι.

«Παραλίγο να σκοτωθούμε», παρατήρησε ο Κάσπερ.

«Προσεύχομαι αδιάκοπα. Ο Χριστός με ακούει».

Κάθε αμάξι έχει μια ακουστική υπογραφή, ο Κάσπερ άκουσε το Φορντ να ξανάρχεται, θα είχε στρίψει. Τους προσπέρασε αργά αργά, χωρίς να βιάζεται.

«Αν κάποιος καλούσε ταξί για να τον πάρουν από κάποιο συγκεκριμένο σημείο», άρχισε ο Κάσπερ, «ένας εξπέρ σαν και σένα θα μπορούσε να βρει από πού και πότε;».

«Αυτός ο κάποιος έχει όνομα;»

Του έδωσε το όνομα της Στίνε. Ο Φραντς Φίμπερ μίλησε για λίγο στο κινητό του.

«Τα συνδικάτα έχουν κυκλώματα με ταξί, καντίνες, κουλοχέρηδες και κουτσομπολιά», εξήγησε. «Έχουν και πληροφορίες. Σε δύο λεπτά θα σου τη βρω.»

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε την κίνηση της Στράντβαϊ. Όπως και να το κάνουμε, αυτή η κίνηση ανήκε σε άλλο γαλαξία από αυτόν του Γκλόστρουπ. Ο ήχος γύρω του ήταν καλόγουστος και διακριτικός: το μαλακό κλικ των υδραυλικών μιας Ρολς Ρόις, η περίπλοκη και ταυτοχρόνως απαλή βιαιότητα των οκτακύλινδρων μηχανών — αμάξια φτιαγμένα για να μην ακούγονται αλλά να εμφανίζονται ξαφνικά, ξεπροβάλλοντας μέσα από τη σιωπή. Και αν τελικά έσπαζε η σιωπή, ήταν από κάτι με προσωπικό τόνο, όπως ο ζωώδης βρυχηθμός μιας Φεράρι ή το νοσταλγικό, γεμάτο παράγωγους τόνους μουγκρητό μιας τετρακύλινδρης αντίκας Φολξβάγκεν.

Υπήρχε επίσης χώρος για τους ήχους ανάμεσα στα σπίτια, ο απόηχος είναι ανάλογος με τον όγκο του χώρου, ο Κάσπερ έκλεισε τα μάτια. Θα μπορούσε κι εκείνος να έχει αμάξια σαν του Τσάπλιν ή του Μπαγκβάν. Θα μπορούσε να έχει ανθρώπους να τα οδηγούν και να τα διορθώνουν. Αντί γι' αυτό, καθόταν τώρα εδώ.

Ήταν ώρα να πετάξει ένα απ' τα μαργαριτάρια του.

«Η ευτυχία», είπε, «δεν έχει να κάνει με το τι έχεις μαζέψει ή

τι έχεις χτίσει, αλλά με αυτό που μπορείς να αφήσεις να φύγει».

Άκουσε μια σχεδόν αθόρυβη μηχανή ντίζελ, μια Μερσεντές, το πιο σιωπηλό απ' όλα τα αμάξια. Άκουσε το απαλό θρόισμα του ανέμου γύρω από μια κουκούλα — μια Μερσεντές Κουπέ. Ένα αμάξι που θα το αγόραζε και ο ίδιος, αν ήταν η Λόνε Μπόρφελτ. Πήγαινε αργά και παλμικά. Έτσι θα οδηγούσε και ο ίδιος αν λίγο νωρίτερα είχε συναντήσει τον εαυτό του — και την αστυνομία.

Το αμάξι μπήκε στη φωτεινή κηλίδα, πέρασε μπροστά από την καφετέρια «Ο Γύρος της Γης», στο τιμόνι καθόταν μια γυναίκα. Ο Κάσπερ φόρεσε τα γυαλιά του. Στην πινακίδα υπήρχε ένας μικρός άσπρος σταυρός.

Ο Κάσπερ έδειξε, ο μικρός κατάλαβε αμέσως. Η Τζάγκουαρ βγήκε σιγά σιγά προς τα έξω, πέρασε το θάμνο και πήρε φόρα. Ο Κάσπερ δεν μπορούσε να καταλάβει με ποια αίσθηση οδηγούσε ο Φραντς Φίμπερ, παντού υπήρχε μαύρο σκοτάδι. Το αμάξι χτύπησε πάνω στο φράχτη, κύλησε στον ποδηλατόδρομο και για μια στιγμή στάθηκε ακίνητο στο οδόστρωμα, μπροστά από το εστιατόριο «Δανικό Ενυδρείο». Μέσα στο γυάλινο εσωτερικό μπαλκόνι κάθονταν διακόσια άτομα, όλοι είχαν σταματήσει το φαγητό τους. Η Τζάγκουαρ έβαλε πάλι μπρος, έστριψε στη Στράντβαϊ. Από το Κουπέ τούς χώριζαν πέντε αμάξια.

Ο Φραντς Φίμπερ μίλησε στο τηλέφωνο.

«Είναι να την παραλάβουμε σε τρία τέταρτα», είπε. «Και το αγώγι το πήρα εγώ».

Η Τζάγκουαρ κρατούσε την απόσταση μέχρι τη Λεωφόρο Στράντμπουλβαρ. Το αμάξι μπροστά τους αναβόσβηνε το αριστερό του φλας, γίνονταν έργα, η κίνηση εξυπηρετούνταν μόνο από μια λωρίδα, ανάμεσα σε εκείνους και τη μικρή Μερσεντές υπήρχαν άλλα δέκα αμάξια. Όταν έφτασαν στην οδό Μιδελφαρτσγκάδε την είχαν χάσει.

Ο Κάσπερ θυμόταν την περιοχή. Έκανε συχνά εκεί μικρές βόλτες για να ξεκουράσει τα αυτιά του όταν έδινε τις πρώτες του παραστάσεις στο τσίρκο, στο κτίριο του Φωταερίου, τότε που

ακόμα δεν υπήρχαν καν καμαρίνια. Έδειξε με το χέρι του. Η Τζάγκουαρ διέσχισε το οδόστρωμα διαγράφοντας ένα ύψιλον, κατέβηκε και προχώρησε δίπλα στο οικόπεδο που ανήκε στο Φωταέριο, ύστερα σταμάτησε.

Ο Κάσπερ είχε βγει πριν το αμάξι σταματήσει εντελώς. Πήδηξε το φράχτη και μπήκε στο πρανές του σιδηρόδρομου, σκαρφάλωσε στις απότομες πλαγιές, βγήκε στην εναέρια σιδηροδρομική γραμμή. Βάλθηκε να τρέχει προς τα βόρεια, από ράγα σε ράγα, μέχρι να συναντήσει στ' αριστερά του την ανοιχτωσιά των γηπέδων ποδοσφαίρου. Τότε κάθισε ανακούρκουδα.

Την είχε ακούσει πριν τη δει. Δεν είχε στρίψει στην περιοχή του λιμανιού. Ετοιμαζόταν να βγει από την οδό Σκουδεχάουνσβαϊ.

Το αμάξι χάθηκε πίσω από τα κτίρια γραφείων γύρω από το λιμάνι όπου ξεφορτώνουν τα κοντέινερ. Όμως εκείνος ήξερε περίπου πού πήγαινε. Πήγαινε στην Άκρη.

Η Άκρη δεν υπήρχε πια. Είχε εξαφανιστεί από τότε που ο Κάσπερ έφυγε από τη Δανία. Στη θέση της υπήρχε τώρα κάτι άλλο.

Τα καινούργια κτίρια έφραζαν όλη τη θέα προς τη θάλασσα. Ωστόσο στο κενό ανάμεσα σε δύο κτίρια διέκρινε μια επιχωμάτωση. Βρισκόταν μπροστά από ένα σύμπλεγμα κτιρίων με γραφεία και έμπαινε από πενήντα έως εκατό μέτρα μέσα στη θάλασσα.

Η κατασκευή αυτή αντιστοιχούσε στο σημείο όπου τέμνονταν τα κυκλικά τόξα στο χάρτη της Στίνε. Τελικά σωστά είχε ακούσει.

Γύρισε πίσω αργά, χωρίς να βιάζεται. Είχε όλη την Κοπεγχάγη απλωμένη μπροστά του: τις μακριές, κιτρινωπές αλυσίδες φωτός των αυτοκινητοδρόμων προς την πόλη, μια λάμψη λευκή σαν ασβέστης και μπλε σαν σήραγγα πάνω από το κέντρο, με μια μαύρη τρύπα εκεί που βρισκόταν η μπλοκαρισμένη περιοχή, ένα κενό φωτός. Πίσω από αυτό, φωτισμένα από κουκκίδες αλογόνου, υψώνονταν τα λευκά τείχη των εγκαταστάσεων καύσης των σκουπιδιών, πανύψηλα σαν τείχη ναού, και πιο πίσω το νησί Άμαρ σαν πορτοκαλιά φωτεινή εκτύπωση, πλαισιωμένο από τους μακρόστενους διαδρόμους προσγείωσης που κατευθύνονταν μέσα στο

Κάστρουπ⁸, σαν φωτεινές κρεμαστές γέφυρες λίγα μέτρα πάνω από τη θάλασσα.

Άφησε λίγο τον εαυτό του να γλιστρήσει από την πλαγιά προς το συρματοπλέγμα των γηπέδων ποδοσφαίρου, έτσι βγήκε στην οδό Μιδελφαρτσβάι πίσω από την Τζάγκουαρ. Προχωρούσε σκυφτός. Έξω από τη θέση του οδηγού όρθωσε το κορμί του. Ακούμπησε τα χέρια στο ανοιχτό παράθυρο.

«Έχω διατηρήσει λίγη από την ακοή που είχα στα νιάτα μου», είπε. «Προηγουμένως, όταν μίλησες στο τηλέφωνο, όταν έμαθες από πού έπρεπε να την πάρετε... δεν υπήρχε κανείς στην άλλη άκρη της γραμμής. Έτσι έχουμε δύο φάουλ από την πλευρά σου. Το ένα είναι αυτό. Το άλλο είναι το πώς πήρες την κλήση μου. Αυτό που έκανες μου ματώνει την καρδιά».

Άνοιξε απότομα την πόρτα του αμαξιού, άρπαξε το πουκάμισο που καθόταν μπροστά και το σήκωσε μαζί με το περιεχόμενό του από τη θέση. Το σώμα του πουκαμίσου ακολούθησε για είκοσι εκατοστά και μετά σταμάτησε. Ο Κάσπερ κοίταξε κάτω. Και τα δύο πόδια του οδηγού ήταν κομμένα μόλις κάτω από το γόνατο και δεμένα στα πετάλια με προέκταση. Στην πόρτα στέκονταν δύο πλαστικά πόδια και δύο δεκανίκια μαζεμένα σαν τηλεσκόπια.

Άφησε το κορμί ελεύθερο. Ο Φραντς Φίμπερ ξαναγλίστρησε στη θέση του. Τα κίτρινα μάτια του έλαμπαν.

«Ήσουν κι εσύ ζογκλέρ», είπε ο μικρός. «Ξέρω τα πάντα για σένα. Ένα τεχνικό λάθος και θα μπορούσες κάλλιστα να έχεις βρεθεί στη θέση μου κι αυτό το αναπηρικό αμάξι να είναι δικό σου. Τον εαυτό σου βλέπεις τώρα».

Ο Κάσπερ έκανε στροφή και βάλθηκε να περπατάει προς τη λεωφόρο Στραντμπουλεβάρντ. Η Τζάγκουαρ προχωρούσε δίπλα του.

«Θα την πάρουν σε μισή ώρα. Μόνο ταξί μπαίνουν εκεί. Έτσι μπορείς εσύ και η ματωμένη σου καρδιά να πάτε με τα πόδια πίσω στο Γκλόστρουπ. Ή να δεχτείς να σε πάει μια βόλτα ένας ψεύτης, που λέει ψέματα με καλό σκοπό».

Ο Κάσπερ μπήκε στο αμάξι.

8. Kastrup: Το αεροδρόμιο της Κοπεγχάγης. (Σ.τ.Μ.)

Σταμάτησαν στην Ορχουσγκάδε όταν άναψε κόκκινο.

«Τι έχτισαν στην Άκρη;» ρώτησε ο Κάσπερ.

«Κάτι σαν τράπεζα. Εκεί μάλλον πήγαινε η γιατρέσσα. Την έχω πάει εκεί ο ίδιος, δύο φορές».

«Μπορεί να μη θυμάσαι σωστά».

Η ράχη μπροστά από τον Κάσπερ ορθώθηκε σαν του Μολυβένιου Στρατιώτη.

Ο Κάσπερ κοίταξε το ρολόι του αμαξιού.

«Προλαβαίνουμε να δούμε τη θάλασσα σε τριάντα λεπτά;»

Ένα παλιρροϊκό κύμα αυτοκινήτων κατευθυνόταν προς το μέρος τους από την Πλατεία Όσλο. Μπροστά από το κύμα, λίγο πριν σπάσει, η Τζάγκουαρ έκανε στροφή ενώ το φανάρι ήταν ακόμα κόκκινο.

Πέρασαν την είσοδο του Ελεύθερου Λιμανιού, τα συνταξιοδοτικά ταμεία, τα κτίρια του Πάουστιαν. Όταν ο Κάσπερ ήταν παιδί, ένα-δυο μικρά τσίρκα είχαν χειμερινό κατάλυμα στο Βόρειο και στο Νότιο Λιμάνι. Εκείνη την εποχή την περιοχή κατέκλυζε ένας ήχος από αγρασάριστα βαρούλκα, γερανούς κάρβουνου, γαλότσες, δίχρονες νιζελομηχανές, σφυρίχτρες ατμού. Τώρα άκουγε γρήγορα ασανσέρ, συστήματα εξαερισμού με ηχομόνωση, τον απόκοσμο ψίθυρο χιλιάδων τόνων H/Y.

Έστριψαν ανατολικά. Στην άλλη πλευρά του λιμανιού υψωνόταν το εργοστάσιο Σβενεμόελε, σαν ηλεκτρικός καθεδρικός ναός. Η Τζάγκουαρ έκανε στο πλάι.

«Καλωσόρισες», είπε ο Φραντς Φίμπερ. «Εδώ έχουν το σπίτι τους τα λεφτά».

Τότε στην Άκρη δεν υπήρχαν παρά κάνα δυο σκουριασμένα ψαροκάικα παρατημένα σ' ένα ξερολίβαδο που έφτανε ως την ακρογιαλιά. Τώρα την είχαν διαμορφώσει πλήρως.

Ο δρόμος όπου σταμάτησαν ήταν καινούργιος και ίσιος σαν καθρέφτης. Η ασφάλτός του έλαμπε σαν μαύρο μαργαριτάρι. Προς τα βόρεια, προς τον Οέρεσουντ⁹, είχαν χτιστεί πολυκατοικίες με γραφεία, πολύτιμες, έξω από το χρόνο, φτιαγμένες από γυαλί και γρανίτη, σαν επταόροφες ταφόπλακες. Στ' αριστερά υπήρχαν μαγαζιά και εστιατόρια, ολοκαίνουργια, μερικά δεν εί-

9. Öresund: Ο πορθμός ανάμεσα στη Δανία και τη Σουηδία. (Σ.τ.Μ.)

χαν καν νοικιαστεί ακόμα. Η Τζάγκουαρ σταμάτησε έξω από ένα τζάμι χωρίς πηχάκια, διαστάσεων πέντε επί οκτώ, ένα αδιάκοπο κομμάτι γυαλί-καθρέφτης πίσω από το οποίο, σε σκούρο φόντο, κρεμόταν μια γραβάτα, μόνη στο φως των προβολέων. Το γειτονικό μαγαζί ήταν σοκολατοζαχαροπλαστείο. Στο παράθυρο, σε τέσσερα ράφια με σκούρο μπλε φόντο, βρίσκονταν θρονιασμένα πασχαλινά αυγά με διαστάσεις ένα μέτρο επί εξήντα πέντε εκατοστά πάνω σε ημισφαιρικούς χάλκινους δίσκους που κατέληγαν σε κουτιά από ξύλο πολυτελείας.

Ο Κάσπερ άκουγε τη μουσική μπροστά του, από τα εστιατόρια, τους ανθρώπους. Σε λίγες ώρες θα σταματούσε. Ωστόσο τώρα ήταν στο φόρτε της.

«Ο Χριστός», σχολίασε ο Φραντς Φίμπερ, «έδιωξε τους εμπόρους από το ναό».

«Του την είχε βιδώσει εκείνη τη μέρα», απάντησε ο Κάσπερ. «Σίγουρα θα του είχε τελειώσει το χαρτζιλίκι».

Έκανε νόημα, η Τζάγκουαρ προχώρησε αργά αργά. Ο Κάσπερ παρατηρούσε τις επιγραφές. Τα κτίρια στέγαζαν διαφημιστικά γραφεία, λογιστικά γραφεία, μεγάλα δικηγορικά γραφεία, εταιρείες πληροφορικής.

Το αμάξι σταμάτησε.

«Εκεί», έδειξε ο Φραντς Φίμπερ.

Ήταν ένα οικοδομικό συγκρότημα που ο Κάσπερ είχε διακρίνει από την εναέρια σιδηροδρομική γραμμή. Ένα σύμπλεγμα από μαύρα και σκούρα γκρι κτίρια, μερικά χτισμένα έξω, στην επιχωμάτωση. Η περιοχή ήταν περιφραγμένη με τοίχο, πολύ χαμηλό για να τον πεις εχθρικό αλλά και αρκετά ψηλό για να σταματήσει έναν άλτη επί κοντώ και να φράξει σχεδόν όλη τη θέα. Εκεί που άρχιζε η θάλασσα στεκόταν ένας πύργος, ψηλός σαν τις καπνοδόχους του εργοστασίου Σβενεμόελε. Στηριζόταν πάνω σε βάσεις, ήταν στραμμένος ψηλά, σαν να ήθελε να πετάξει. Θα μπορούσε άνετα να είναι ένα από τα σκηνικά για το φρούριο με το Ιερό Γκράαλ στον Πάρσιφαλ.

«Κόνον», παρατήρησε ο Φραντς Φίμπερ. «Είναι κάτι σαν τράπεζα. Δουλεύουν μέρα-νύχτα. Έχουμε πολλές κλήσεις από αυτούς».

«Ωραίο όνομα», σχολίασε ο Κάσπερ, «για μας που είμαστε άσοι στα λατινικά».

Ένα περιπολικό τούς προσπέρασε αργά, έκοψε ταχύτητα αλλά συνέχισε, καθησυχασμένο από την επιγραφή ΤΑΞΙ. Ένα φορτηγάκι τούς προσπέρασε ψάχνοντας. Έγραφε «Γιόνεξ». Ο Κάσπερ έκανε μια γρήγορη εκτίμηση των κτιρίων. Τα δύο τρίτα των προσόψεων ήταν από γυαλί.

«Για να δούμε πού θα πάει το φορτηγάκι», πρότεινε.

Η Τζάγκουαρ προχώρησε εκατό μέτρα. Το φορτηγάκι έστριψε στη γωνία, εκείνοι προσπέρασαν αργά, ο δρόμος ήταν μια αλέα από μανόλιες που έφταναν μέχρι τη θάλασσα. Πενήντα μέτρα παρακάτω ένα κομμάτι του τοίχου έστριβε προς τα μέσα, το φορτηγάκι μπήκε. Με την άκρη του ματιού ο Κάσπερ είδε μια διπλή καγκελόπορτα, κάμερες επιτήρησης και άντρες με πράσινες στολές. Ακόμα πιο πέρα, στο σκοτάδι, διέκρινε κάτι που θα μπορούσε να είναι μια Μερσεντές Κουπέ.

«Όταν ήμουν μικρός», είπε, «τα παιδιά των ζογκλέρ έκαναν δουλειές της πλάκας, όπου έβρισκαν. Μέχρι να μεγαλώσουν και να γίνουν κι αυτά ζογκλέρ. Εγώ είχα ταλέντο στο σκαρφάλωμα. Έτσι καθάριζα τζάμια. Όπως και τώρα έτσι και τότε ο εξοπλισμός ερχόταν από τη Γιόνεξ ΕΠΕ, από το Βεστερμπρό¹⁰. Μόνο η δική σου γενιά και οι επόμενες τα βρήκαν όλα έτοιμα».

Η Τζάγκουαρ έστριψε. Πίσω απ' τη στροφή δεν υπήρχε τοίχος. Από την καγκελόπορτα ξεπρόβαλλε στην αρχή ένα και μετά ακόμα ένα κλειστό φορτηγάκι, μαύρα και καλογυαλισμένα σαν νεκροφόρες. Στο μαύρο φόντο με χρυσά γράμματα έγραφε: «Εταιρεία Επισιτισμού Λαϊσεμέερ».

Ο Κάσπερ κατέβασε το τζάμι και αφουγκράστηκε καθώς περνούσαν το κτίριο. Άκουγε ένα ηλεκτρικό μοτέρ που μούγκριζε, καουτσούκ πάνω σε γυαλί. Του πήρε λίγη ώρα να εξακριβώσει την προέλευση. Ήταν ο ανοιχτός ανελκυστήρας του υαλοκαθαριστή. Δεν ήταν η καλύτερη ώρα για δουλειά. Όμως η δουλειά τού ήταν απαραίτητη. Με έναν πρόχειρο υπολογισμό οι προσόψεις είχαν τουλάχιστον έξι χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα γυαλί.

10. Vesterbro: Εργατική συνοικία της Κοπεγχάγης. (Σ.τ.Μ.)

«Εγώ δουλεύω από δώδεκα χρόνων», είπε ο Φραντς Φίμπερ, «μέχρι τώρα, χωρίς διακοπή».

Έκαναν στροφή και κατέβηκαν προς τα κεντρικά γραφεία της εφημερίδας Μπέρλινγκ. Ο Φραντς Φίμπερ άπλωσε το χέρι προς τα πίσω κρατώντας μια αντιπυρική κουβέρτα. Ο Κάσπερ ξάπλωσε στο πάτωμα του αμαξιού και σκεπάστηκε. Η Τζάγκουαρ σταμάτησε, απ' έξω μιλούσαν χαμηλόφωνα. Ο Φραντς Φίμπερ έβαλε πάλι μπρος, έκαναν λίγα μέτρα, σταμάτησαν, ξαναξεκίνησε, σταμάτησαν, έσβησε τη μηχανή. Ο Κάσπερ σηκώθηκε και κάθισε στη θέση του. Ήταν σταματημένοι σε ένα μικρό πάρκιγκ, χωρίς φωτισμό, περιφραγμένο με κοντραπλακέ. Η γη έτρεμε, οι δονήσεις συνοδεύονταν από έναν ήχο που δεν μπορούσε να τον προσδιορίσει. Κοίταξε το ρολόι. Απέμεναν δέκα λεπτά.

Ο Φραντς Φίμπερ του έδωσε ένα πλακέ μπουκάλι, ο Κάσπερ το μύρισε και ήπие, ήταν αρμανιάκ, όπως στον Γκουρντιέφ. Δε διέθετε τόσους παράγωγους τόνους όσους το κονιάκ, είχε όμως το απαλό, ρουστίκ μπάσο της διπλής συνεχούς απόσταξης. Ο Φραντς Φίμπερ γέμισε ένα πλαστικό ποτηράκι από ένα θερμός, ο Κάσπερ ήπие. Ήταν εσπρέσο που έκαιγε σαν την κόλαση, πιο άγριος και από το αλκοόλ.

«Τι ακούς όταν αφουγκράζεσαι την πόλη;»

Ελάχιστοι άνθρωποι είχαν τις απαραίτητες γνώσεις για να του κάνουν αυτή την ερώτηση. Ο νεαρός δε φαινόταν να είναι ένας απ' αυτούς.

«Χαρές και γλέντια».

«Και πίσω απ' αυτά;»

Το ξεδιάντροπο φως στο βλέμμα του είχε σβήσει. Η ερώτηση ερχόταν από πολύ πιο βαθιά. Όταν κάποιος σε ρωτάει από τόσο βαθιά είσαι υποχρεωμένος να απαντήσεις.

«Φόβο», είπε ο Κάσπερ. «Τον ίδιο φόβο που έχει κάθε άνθρωπος χωριστά πολλαπλασιασμένο επί ενάμισι εκατομμύριο».

«Και πίσω από το φόβο;»

«Και ποιος λέει ότι υπάρχει κάτι πίσω από το φόβο; Ίσως ο φόβος είναι το τέλος».

Ο Κάσπερ κατέβηκε από το αμάξι.

«Στέλναμε κάρτα», ξανάρχισε ο Φραντς Φίμπερ. «Μετά την παράσταση, κάθε βράδυ και τα πέντε βράδια της παράστασής σου. Θέλαμε να σου σφίξουμε το χέρι».

Η πόρτα άνοιξε. Ο Φραντς Φίμπερ γλίστρησε από τα πετάλια, φόρεσε τα τεχνητά πόδια, άνοιξε τα δεκανίκια του και σηκώθηκε όρθιος. Όλα αυτά με μια απλή, άνετη κίνηση.

«Δε μου τις έδωσαν», είπε ο Κάσπερ.

«Πρώτη φορά σε είδα το '99, στο Παλάτι του Τσίρκου. Ήταν ένας από τους λόγους που άλλαξα και άρχισα να κάνω βαριετέ. Δεν ήταν μόνο τα λεφτά. Ήμασταν εκεί δύο χιλιάδες άνθρωποι. Κι εσύ μας άκουγες όλους, μα όλους, ως τον τελευταίο».

Ο Κάσπερ έκανε προς τα πίσω.

«Κανείς δεν μπορεί ν' ακούσει δύο χιλιάδες ανθρώπους», είπε.

Ο Φραντς Φίμπερ τον ακολουθούσε.

«Περίπου είκοσι λεπτά μετά την έναρξη ερχόταν μια στιγμή, ίσως δύο λεπτά. Ήταν αγάπη. Μας αγαπούσες όλους, ως τον τελευταίο».

«Νομίζω ότι σου έστριψε», τον έκοψε ο Κάσπερ. «Κανείς δεν μπορεί να αγαπήσει τόσο κόσμο».

Η ράχη του στηριζόταν στο κοντραπλακέ. Ο νεαρός στεκόταν ακριβώς μπροστά του.

«Ξέρω πώς είναι. Γι' αυτό έκανα ράλι. Ξέρεις ποιο ήταν το φόρτε μου; Οι στροφές. Αρχίζα να φρενάρω εκεί που οι λωρίδες τελείωναν. Άκουγα είκοσι χιλιάδες ανθρώπους να κρατούν την ανάσα τους. Και μετά να ουρλιάζουν. Ήξεραν ότι για εκείνους το έκανα, όχι μόνο για τα λεφτά ή για μένα τον ίδιο. Γι' αυτό ζούσα, για την αγάπη. Ψάχνω πάντα την αγάπη».

Χαμογέλασε. Ένα χαμόγελο που, κατά τη γνώμη του Κάσπερ, έφτανε για να του κατασχεθεί η άδεια οδήγησης.

Ο μικρός κρατούσε στο χέρι του ένα κλειδί Γείλ. Άνοιξε μια πόρτα στην περίφραξη του κοντραπλακέ. Έδειξε προς τα αριστερά.

«Πέντε λεπτά, να την προσέχεις».

Χωρίς να χάσει την ισορροπία του και χωρίς να του πέσουν τα δεκανίκια, έβγαλε το σακάκι με τα διακριτικά του ταξιτζή

και το έδωσε στον Κάσπερ. Τα κίτρινα προειδοποιητικά φώτα είχαν ξαναγυρίσει στα μάτια του.

«Σκέψου πόσοι διάσημοι καλλιτέχνες σκοτώθηκαν σε τροχαίο», πέταξε. «Κατεβαίνεις από το πεζοδρόμιο και δεν έχεις παρά μόνο δέκα μέτρα για να περάσεις απέναντι. Κι όμως δε φτάνεις ποτέ».

Έκανε στροφή.

«Νόμιζα ότι έψαχνες την αγάπη».

«Την αγάπη του Θεού», είπε ο νεαρός χωρίς να γυρίσει. «Των ανθρώπων... μπορώ και χωρίς αυτούς».

Ο Κάσπερ είχε τα μάτια καρφωμένα στη ράχη που απομακρυνόταν. Δεν ταίριαζε σε αρτίστα πρώτης γραμμής να μην αποχαιρετίσει το κοινό του.

«Μην ξεχνάς την προσευχή», του είπε. «Γιατί ξαφνικά μια μέρα θα βρεθεί κάτι να ξανακολλήσει».

Φόρεσε το σακάκι του ταξιτζή και μπήκε από την πόρτα.

Είχε δει εκατοντάδες φωτογραφίες, ωστόσο το θέαμα τον κατέπληξε. Στάθηκε, με ραγισμένη καρδιά, για την ομορφιά και την τραγικότητά της.

Η θάλασσα είχε κατακλύσει την Κοπεγχάγη. Πάνε τα κανάλια, τα πεζοδρόμια, οι λωρίδες κυκλοφορίας. Μπροστά στα πόδια του απλωνόταν ένας αδιάκοπος υδάτινος καθρέφτης από το Κανάλι του Χόλμεν ως τις αναγεννησιακού ρυθμού προσόψεις των κτιρίων της οδού Στράντγκαδε.

Πάνω σε αυτόν τον καθρέφτη έπλεε το Χρηματιστήριο, η Βουλή, ο Ναός του Χόλμεν, σαν τεράστιο βελανίδι.

Στεκόταν δίπλα από το κτίριο της Γενικής Εποπτείας. Μπροστά του βρισκόταν αυτό που κάποτε σίγουρα ήταν το σημείο σύγκλισης των πλακών. Τώρα δεν ήταν παρά μια κατηφόρα, ίσως τρία μέτρα ύψος ως τον υδάτινο καθρέφτη. Ομαλή, χωρίς ασυμμετρίες αλλά διάσπαρτη με κομμάτια από ξεριζωμένα καλώδια και σωλήνες γκαζιού.

Η ακουστική τον χτυπούσε κατευθείαν στην καρδιά. Οι ήρεμες υδάτινες επιφάνειες έχουν πολύ ισχυρή αντανάκλαση. Ο χώρος μπροστά του ήταν γεμάτος ήχους σαν της αίθουσας συναυλιών Μουζικφεράινζααλ στη Βιέννη, πολλαπλασιασμένους επί εκατό. Ήταν ελεύθερος από αυτοκίνητα και κίνηση, όπως η Βενετία.

Η περιοχή φωτιζόταν από λάμπες εργασίας. Τώρα μπορούσε να προσδιορίσει τις δονήσεις. Προέρχονταν από εκατοντάδες υδραυλικές αντλίες αποξήρανσης.

Το βαθύ μπάσο τους διακοπτόταν από δυνατούς γδούπους, σκληρούς σαν εκρήξεις. Έξω από την Εθνική Τράπεζα δούλευαν πολλές ομάδες αντρών με πορτοκαλί φόρμες ασφαλείας. Από μια πλωτή πλατφόρμα τοποθετούσαν με έναν πασσαλοπήκτη προστατευτικά αναχώματα.

Ένα βαρύ πλοιάριο από ίνες γυαλιού, με χαμηλή κουπαστή, έβγαλε στη στεριά μια από τις πορτοκαλί σιλουέτες, εκείνη ανέβηκε γρήγορα την πλαγιά, σαν φλόγα πάνω σε βενζίνη. Ο Κάσπερ άρχισε να τρέχει.

Ο οδηγός του πλοιαρίου τον κοίταξε ανήσυχος όταν τον προσέρασε. Ο τύπος είχε χρώμα φρεσκοβρασμένου παντζαριού και δύο τρκουάζ για μάτια. Ο Κάσπερ έδειξε το σακάκι του, ο τύπος έγνεψε καταφατικά.

Όταν έφτασε στα υπόστεγα που είχαν στηθεί πάνω στην πλαγιά για τους εργάτες, κατά μήκος ενός τοίχου που μάλλον ήταν ό,τι είχε απομείνει από το Βασιλικό Θέατρο, η σιλουέτα βρισκόταν μόλις ένα λεπτό μπροστά. Η σκάλα δεν αντηχούσε τα βήματά του. Η πόρτα δεν ήταν κλειδωμένη, μπήκε μέσα.

Η ατμόσφαιρα ήταν γεμάτη νερό. Ο αέρας ήταν ζεστός, υγρός και αδιαπέραστος σαν σε σάουνα. Ο ήχος του νερού που πιτσιλούσε σκέπασε τα βήματά του. Σκέπασε το μικρό κλικ που έκανε η πόρτα όταν την κλείδωσε πίσω του. Οι θεοί και γενικά τα θεία έχουν αδυναμία στις σάουνες. Στον Γκουρντιέφ στο Λε Πριερέ είχε ατμόλουτρο, τρεις σάουνες στο μοναστήρι Βάλεμο, ρωσική σάουνα κοντά στη Ρωσική Εκκλησία στην οδό Μπρεδγκάδε. Οι σαμάνοι είχαν καλύβες γεμάτες ατμούς που σε έκαναν να ιδρώνεις.

Το φως έφεγγε μέσα από την ομίχλη. Πριν από το τέλος του διαδρόμου μια φόρμα εργασίας εγκατέλειψε τον κάτοχό της.

Η σιλουέτα μπροστά του κινήθηκε προς τα πίσω. Ήταν γυναίκα. Χωρίς να γυρίσει πήρε μια πετσέτα και μπήκε στη σάουνα. Εκείνος την ακολούθησε αργά.

Η αίθουσα είχε έξι ντουζιέρες. Από όλες έτρεχε ζεστό νερό. Ο ατμός ήταν τόσο πηχτός που ο λαιμός ιδρώνε από μέσα. Στην αρχή δεν την έβλεπε. Μετά εκείνη απομακρύνθηκε από το ντουζ οπισθοχωρώντας. Σαπουνίστηκε με μια μακριά, καμπυλωτή ξύ-

λινη βούρτσα, μεθοδικά. Σιγά σιγά διαλύθηκε μέσα σε ένα λεπτό στρώμα από σαπουνόφουσκες. Μετά ξαναγύρισε στους ατμούς, η διάλυσή της ήταν οριστική, είχε πια εξαφανιστεί.

Εκείνος δε σάλεψε. Το νερό είχε σταματήσει. Ένας αγωγός εξαέρωσης ρουφούσε τον ατμό. Το δωμάτιο ήταν άδειο.

Ένιωσε ένα άγγιγμα, το αξιολόγησε σαν χάδι. Από πίσω μια πεισέτα τύλιξε τους αστραγάλους του. Τα πόδια του τραβήχτηκαν απότομα.

Πρόλαβε να βάλει τα χέρια στο πρόσωπο. Όμως και πάλι το πέσιμο ήταν σκληρό. Μόλις και μετά βίας κατάφερε να σηκώσει το σώμα του και να καθίσει.

«Έκανες λάθος στην πόρτα;»

Κρατούσε στο χέρι της τη βαριά, καμπυλωτή βούρτσα.

Και τότε τον αναγνώρισε. Έκανε προς τα πίσω σαν να την είχαν χτυπήσει. Από τα βρεγμένα μαλλιά της το νερό έτρεχε στο πρόσωπό της, για μια στιγμή φαινόταν σαν πνιγμένη. Αμέσως μετά ανέκτησε τον έλεγχο.

«Πρέπει να σου μιλήσω», πρόλαβε εκείνος.

«Αποκλείεται».

Ακούστηκαν χτυπήματα στην πόρτα.

«Είναι δημοσιογράφοι», της είπε. «Εμένα ψάχνουν».

Εκείνη έγινε πιο χλωμή από πριν.

«Το τηλέφωνό σου;» παρακάλεσε. «Μια διεύθυνση;»

«Έχουμε τελειώσει εγώ κι εσύ. Το ξέρεις; Έχουμε τελειώσει, τελεία και παύλα».

«Είμαι άλλος άνθρωπος τώρα. Έχω ξαναγεννηθεί. Όλα έχουν αλλάξει».

Άνοιξε τα χείλη και φάνηκαν τα δόντια της, σαν ζώο. Η κατάσταση έδειχνε να ξεφεύγει από τον έλεγχό του.

«Θα πέσω στην αγκαλιά των δημοσιογράφων», διαμαρτυρήθηκε. «Θα τους τα πω όλα: για τη λαχτάρα μου, το πάθος μου για σένα. Για το πώς αψήφησα τους οπλισμένους φρουρούς, τα μαντρόσκυλα, τα ηλεκτροφόρα σύρματα, για να σου δώσω ένα σύντομο μήνυμα, ένα μήνυμα ζωής και θανάτου. Και θα τους πω ότι εσύ με έδιωξες. Και φώναξες τους δήμιους. Θα μας κάνουν πρωτοσέλιδο».

Τα μάτια της γέμισαν θαυμασμό.

«Θα το έκανες», είπε. «Εσύ ειδικά θα το έκανες».

«Μισή ώρα θέλω. Μόνο μισή ώρα».

Έβγαλε ένα μολύβι από τη φόρμα εργασίας. Εκείνος της έδωσε το λαχείο. Τα χέρια της έτρεμαν ελαφρά καθώς έγραφε.

Ακούστηκαν δυνατά χτυπήματα στην πόρτα. Τυλίχτηκε με μια πετσέτα, πέρασε μπροστά, εκείνος την ακολούθησε, του άνοιξε μια πόρτα που εκείνος δεν είχε δει. Βγήκαν σ' ένα στενό διάδρομο απ' όπου μια άλλη πόρτα τούς έβγαλε εκεί όπου κάποτε ήταν η οδός Τορντενσκιόλογκαδε. Πίσω τους κλείδωσε μια πόρτα.

Εκείνη απέφυγε προσεκτικά να τον αγγίξει, έστω και με τις άκρες των δαχτύλων. Τώρα ακούμπησε τη μύτη του μολυβιού στο μάγουλό του σαν σουγιά.

«Μισή ώρα», του ψιθύρισε. «Και μετά να μη σε ξαναδώ».

Υπάρχει μια επικίνδυνη μαύρη τρύπα στις δύο ξυλιασμένες ώρες ανάμεσα στο τελευταίο δρομολόγιο της νύχτας και το πρώτο της μέρας. Δεν έπεσε μέσα, πρόλαβε το τελευταίο νυχτερινό λεωφορείο. Είχε κάνει κύκλο γύρω από τη βιομηχανική περιοχή και στάθηκε στο φράχτη. Κάθε ζωντανό πλάσμα αφήνει πίσω του μια ηχώ. Δεν είχε ακούσει τίποτα. Έμεναν δύο ώρες ως την απέλαση. Θα έπρεπε να φάει και να κοιμηθεί, δεν έκανε ούτε το ένα ούτε το άλλο. Βρήκε τη φόρμα γυμναστικής του και άλλαξε.

Στην αρένα έβαλε τον Ρίχτερ και άναψε τη λάμπα πάνω από το πιάνο.

Άρχισε με τις ασκήσεις ισορροπίας. Τις έκανε κάθε πρωί, τριάντα χρόνια τώρα, ούτε μία φορά δεν τις είχε αμελήσει. Πρώτα τις κοφτές, λειτουργικά καθορισμένες κάθετες κινήσεις της κλασικής σχολής. Μετά τις μακρόσυρτες, μεταβατικές σειρές λεγκάτο γύρω από την αρένα. Στο τέλος θα φορούσε τα παπούτσια που χρησιμοποιούσε στην παράσταση. Ήταν ραμμένα αποκλειστικά για εκείνον, νούμερο πενήντα τέσσερα, μεγάλα, χωρίς ωστόσο να ενοχλούν.

Η ισορροπία και η προσευχή σε φέρνουν σε αντιπαράθεση με τον εαυτό σου. Πίσω από τη μυϊκή και την πνευματική ένταση πρέπει να υπάρχει ένα σημείο αβίαστης ηρεμίας. Σε αυτό το σημείο συναντάς τον εαυτό σου.

Η προσευχή άρχισε αυθόρμητα, πρώτα σε συμφωνία με τους παλμούς της καρδιάς, σε λίγο θα τους αποχωριζόταν. Ένωθε ευ-

γνωμοσύνη. Ήταν ζωντανός. Είχε το σώμα του. Είχε τη μουσική του Ρίχτερ, το Καλοσυγκερασμένο πληκτροφόρο. Είχε ακόμα δύο ώρες. Και πάνω απ' όλα είχε ένα τηλέφωνο, δηλαδή μια μισάνοιχτη πόρτα, την πόρτα της.

Κάπου είχε ακόμα και το κοινό του. «Το κοινό είναι το μισό της προσωπικότητάς μου». Το είχε πει ο Γκροκ. Άνοιξε την αγκαλιά του προς τις κερκίδες. Τους αγαπούσε όλους. Ακόμα και τώρα, που δεν ήταν εκεί.

Ωστόσο η αίθουσα δεν ήταν άδεια.

Οι περισσότερες αρένες είχαν μια ξερή ακουστική, από τον φαρμακερό συνδυασμό της άμμου και της τέντας που τις σκέπαζε. Το υπ' αριθμόν ένα αλλά και καταθλιπτικό καθήκον του μουσικού κλόουν είναι να «σηκώσει» την αρένα. Όχι όμως αυτή την αίθουσα. Εδώ οι τοίχοι ήταν από πλάκες με επίστρωση καπλαμά και κενό από πίσω. Απορροφούσαν τους βαρείς τόνους και έδιναν πλήθος οριζόντιες αντανακλάσεις. Σε αυτή την αίθουσα είχε τη δυνατότητα να προσανατολίζεται σαν νυχτερίδα, το ίδιο συνέβαινε και τώρα.

Έκλεισε τον Ρίχτερ, οπισθοχώρησε προς την κολόνα με τους ηλεκτρικούς διακόπτες, άναψε το φως.

Ήταν δύο. Ο άντρας με το ακουστικό καθόταν σαν να μην είχε εγκαταλείψει ποτέ τη θέση του δίπλα στην έξοδο κινδύνου. Ο άλλος, ψηλός και ξανθός, μπήκε αβίαστα από τη μεσαία είσοδο, απλώνοντας το χέρι του.

«Μπορώ να έχω την τιμή; Σε είδα πρώτη φορά όταν ήμουν τόσοσ δα πιτσιρίκος. Από τότε σε παρακολουθώ».

Ο Κάσπερ έκανε στο πλάι και έγειρε πάνω στο πιάνο, έτσι που το πιάνο να τον χωρίζει από αυτούς.

«Έχουμε καλά νέα», πετάχτηκε ο ξανθός. «Εκπροσωπούμε το διοικητικό συμβούλιο ενός κοινωφελούς οργανισμού. Ο οργανισμός μας μοιράζει υποτροφίες σε καλλιτέχνες του τσίρκου. Το διοικητικό συμβούλιο σου προσφέρει υποτροφία είκοσι πέντε χιλιάδων κορονών».

Τα χέρια του Κάσπερ βρήκαν το κάλυμμα του πιάνου. Δεκαπέντε κιλά παλισάνδρη με μπρούντζινη άκρη, που ήταν κοφτερή σαν λεπίδα παλιομοδίτικης μηχανής του ψωμιού.

Ένα μάτσο χαρτονομίσματα τών χιλίων κορονών εμφανίστηκαν πάνω στο πιάνο.

«Ποιον οργανισμό εκπροσωπείτε;»

«Το διοικητικό συμβούλιο επιθυμεί να παραμείνει ανώνυμο. Μπορείς να υπογράψεις;»

Μια κόλλα χαρτί έκανε την εμφάνισή της πάνω από τα χαρτονομίσματα, χωρίς κεφαλίδα. Ο Κάσπερ φόρεσε τα γυαλιά του. Σήκωσε την κόλλα για να τη διαβάσει χωρίς ταυτόχρονα να αφήσει τους δύο άντρες από το οπτικό του πεδίο.

Ήταν μια υπεύθυνη δήλωση, ότι η Κλάρα-Μαρία, όσον καιρό της έκανε μάθημα τον Απρίλιο, έχαιρε άκρας υγείας και δεν είχε σημάδια σωματικής βλάβης.

«Έχετε διεύθυνση;» τους ρώτησε. «Να σας στείλω εισιτήρια της προεμιέρας...»

Ο Ξανθός κούνησε το κεφάλι αρνητικά.

Τα χέρια του Κάσπερ βρήκαν τα πλήκτρα. Κατάφεραν να παίξουν μια χορωδιακή επεξεργασία του *Jesu bleibet meine Freude*¹¹. Ο ρεαλισμός του Μπαχ ήταν αξιοθαύμαστος. Έδινε παραστάσεις και έγραφε κομμάτια χωρίς να ξεχνά ότι πρέπει και να ζήσει από αυτό. Υπήρχε ισορροπία στη μουσική του. Όλα τα τάλέντα αξιοποιούνταν πλήρως. Στο βάθος υπήρχε ένα σημείο σε πλήρη ανάπαυση. Ένα σημείο που είχε απόλυτη συνείδηση ότι, ανεξάρτητα από το τι γίνεται τώρα, πρέπει να ξέρουμε και τι θα φάμε αύριο.

Και πάλι όμως, το χορωδιακό τού ξέφευγε από τα δάχτυλα. Αυτή η μουσική δεν ήταν για να κάνει ψεύτικους όρκους. Μόνο για ερωτικές εξομολογήσεις ήταν.

«Δουλεύω με βάση την αριθμολογία», τους είπε. «Την κβαντική αριθμολογία. Δεν υπογράφω ποτέ σε μονές ημερομηνίες».

Ο Ξανθός χαμογέλασε.

«Ίσως ξεχάσαμε δεκαπέντε χιλιάδες κορόνες», απάντησε.

«Ίσως».

Ακόμα ένα μάτσο χαρτονομίσματα προσγειώθηκαν στο πιάνο.

«Δε φτάνουν», είπε ο Κάσπερ.

11. Ο Ιησούς ας είναι η χαρά μου, γερμανικά στο κείμενο. (Σ.τ.Μ.)

Το χαμόγελο μπροστά του ξεθώριασε. Ο άντρας με το ακουστικό σηκώθηκε.

Χωρίς να κουνάει παρά μόνο τα δάχτυλά του ο Κάσπερ ξεμαντάλωσε το κάλυμμα του πιάνου.

«Κράτα τα, δεν πειράζει», του πέταξε ο ξανθός.

Οι δύο άντρες κατευθύνθηκαν προς την έξοδο. Ο Κάσπερ έστησε το κάλυμμα πάνω στα πλήκτρα. Τους ακολούθησε.

Είχαν μπει από την πύλη που έβγαζε στο τρένο, το λουκέτο είχε κοπεί με βαριά τανάλια και ήταν πεσμένο στο γρασίδι. Έξω ήταν παρκαρισμένη μια Μπε-Εμ-Βε, μακρόστενη, χαμηλή και γαλάζια σαν τον ουρανό.

Ο Κάσπερ τούς κράτησε την πόρτα. Μπήκαν. Ο άντρας με το ακουστικό δεν είχε σηκώσει τα μάτια από πάνω του.

«Με κοιτάει σαν κι εγώ δεν ξέρω τι», παρατήρησε ο Κάσπερ.

«Είσαι γνωστό πρόσωπο. Ο Ερνστ ξέρει από τέτοια. Και λείο πρόσωπο. Πρόσωπο που ποτέ κανείς δεν του έκανε κακό».

Η πόρτα του αμαξιού έκλεισε. Το τζάμι κατέβηκε.

«Τα λεφτά σου τα δίνουμε», είπε ο ξανθός, «για να κόψεις τα τηλέφωνα, στο σχολείο και γενικώς».

Ο Αρλεκίνος μπορεί να καταπιεί ατελείωτες ταπεινώσεις. Όποιος δεν έχει περηφάνια είναι άτρωτος. Ο Αρλεκίνος είναι το ιδανικό. Όμως ο Κάσπερ ήταν ακόμα πολύ μακριά από το ιδανικό του Αρλεκίνου.

«Λέω να αγοράσω μετοχές στο σόου του Τζόνι Ράιμαρ με τα στρουμφάκια», είπε, «με τα λεφτά της υποτροφίας. Θα μου χρειαστεί γέμιση για τα στρουμφάκια. Εσείς έχετε τη δυνατότητα να ανεβείτε απευθείας στη σκηνή. Ειδοποιείτε με, όταν βρεθείτε στο δρόμο».

Το τζάμι ανέβηκε, το αμάξι έφυγε. Ο Κάσπερ έκανε υπόκλιση και χαιρέτησε στρατιωτικά.

Ήταν το λιγότερο που μπορούσε να κάνει. Και ο Μπαχ το ίδιο θα έκανε, για σαράντα χιλιάδες.

Γυρίζοντας πίσω τα πόδια του έτρεμαν. Είχε το χέρι στην πόρτα όταν άκουσε το αμάξι, ένα Φορντ Γρανάδα Κάραβαν.

Συνέχισε, μπήκε μέσα, έκλεισε τη μουσική, μάζεψε τα λεφτά, έσβησε το φως, κλείδωσε την πόρτα.

Δεν υπήρχε άλλος τρόπος να φτάσει στο αμάξι. Μπήκε στο στάβλο, πήρε τα σεντόνια του, ανέβηκε τη σκάλα ως την καταπακτή του παταριού, μπήκε μέσα, ανέβασε τη σκάλα, έκλεισε την καταπακτή.

Το δωμάτιο απλωνόταν σε όλο το μήκος του κτιρίου. Εκτός από ένα στενό πέρασμα όλοι οι πλάγιοι τοίχοι ήταν σκεπασμένοι με καραβόπανο: με τις δεσιές από σίδερο και ατσάλι σχημάτιζε δύο σκηνές μεσαίου μεγέθους. Από τη μέσα μεριά του αετώματος υπήρχαν μια σειρά παράθυρα μόλις πάνω από το πάτωμα, από αυτά μπορούσε να δει το τροχόσπιτο. Ήταν έξι άντρες, με τον Ντάφι επτά, όλοι με πολιτικά: ο Μόερκ, τα δύο παπαδάκια από το Τμήμα Αλλοδαπών και τρεις τεχνικοί με χοντρά μαύρα βαλιτσάκια σαμσονάιτ. Ο ένας κρατούσε τέσσερα πορτατίφ.

Χτύπησαν την πόρτα, ήξεραν ότι εκείνος δεν ήταν μέσα. Ο Κάσπερ είδε τον Ντάφι να διαμαρτύρεται. Ο θυρωρός φορούσε ένα παλτό που ο Κάσπερ δεν είχε ξαναδεί, καμηλό, ένα παλτό που έκανε πολλή φασαρία, παλτό επιδειξία διευθυντή διαφημιστικού γραφείου. Άνοιξαν την πόρτα με πιστολέτο, ο Ντάφι αρνήθηκε να τους δώσει το κλειδί, χώθηκε μέσα μαζί με τους τεχνικούς, έπειτα από λίγο τον έβγαλαν έξω.

Ο Κάσπερ έφτιαξε ένα κρεβάτι από λαστιχένιο καμβά. Τυλίχτηκε στην κουβέρτα του.

Τα παπαδάκια βγήκαν και κάθισαν στο παγκάκι. Οι τεχνικοί έβαλαν ρεύμα στα πορτατίφ τους από ένα άλλο κουτί. Ο Κάσπερ έβαλε το ξυπνητήρι. Βρήκε το τηλέφωνο που του είχε γράψει η Στίνε. Σχημάτισε τον αριθμό της.

Εκείνη το σήκωσε αμέσως. Δεν είχε προλάβει να κοιμηθεί. Ωστόσο η φωνή της δεν είχε ίχνος κούρασης.

Κοίταξε το τροχόσπιτο. Είχαν ανάψει τις λάμπες. Το φως ξεχυνόταν από τα κλειστά παντζούρια, λευκό, λαμπερό.

«Αν γίνεται, καλύτερα στο σπίτι σου», της είπε. «Έχω τεχνίτες».

«Σε μέρος με κόσμο, με άλλους ανθρώπους, όχι μόνοι μας».

Της έδωσε μια διεύθυνση.

«Είναι ανώνυμο;»

«Σαν καφετέρια».

«Στις οχτώ», είπε και έκλεισε.

Ο Κάσπερ σχημάτισε τον αριθμό που είχε στην κάρτα για τα ταξί. Τριάντα μέτρα πιο πέρα ο Μόερκ βγήκε από το τροχόσπιτο, με το τηλέφωνο στο αφτί.

«Πες μου για τον Κάιν», πρόσταξε ο Κάσπερ.

Στην αρχή απλώθηκε σιωπή.

«Και εγώ τι θα κερδίσω», ρώτησε ο δημόσιος υπάλληλος.

«Κάτι για το κορίτσι».

Μέσα στη σιωπή ο Κάσπερ άκουσε τον άλλο να υπολογίζει τη μοιρασιά της τράπουλας.

«Από το 2006 η Γιουροπόλ κάνει εκτιμήσεις της εγκληματικότητας στην Ευρώπη. Ένα χαρακτηριστικό που επαναλαμβάνεται είναι ότι το διεθνές έγκλημα δεν παρουσιάζεται πλέον ιεραρχικά δομημένο. Είναι οργανωμένο σε πυρήνες που αγνοούν ο ένας την ύπαρξη του άλλου. Όμως υπάρχει ένα σημείο απ' όπου κινούνται όλα τα νήματα. Αυτό το σημείο είναι ο Κάιν. Και τώρα πες μου εσύ για το κορίτσι».

«Έρθε να με δει προχτές, μαζί με δύο μεγάλους. Είπε ότι την απήγαγαν. Έρθαν και την πήραν με μια κλεμμένη Βόλβο. Από τότε δεν την ξαναείδα».

Από το παράθυρο ο Κάσπερ είδε τον Μόερκ να κάνει νόημα σε ένα από τα παπαδάκια του. Ήξερε ότι τώρα θα προσπαθούσαν να εντοπίσουν το τηλεφώνημα. Έτσι διέκοψε τη σύνδεση.

Έγειρε στο караβόπανο πίσω του. Θα ήταν πιο ασφαλές να κρυφτεί σε ένα πλήθος ανθρώπων. Όμως δεν είχε πια δυνάμεις. Έπρεπε οπωσδήποτε να κοιμηθεί. Έκλεισε τα μάτια. Έκανε τη βραδινή του προσευχή. Τα λόγια ήταν «Herz und Mut und Tat und Leben»¹², η μουσική του Μπαχ, Καντάτα BWV 147, η αγαπημένη του Κάσπερ από τις *Καντάτες του Μιλχάουζεν*. Κυλώντας σε αυτή τη ράμπα πέρασε από τον ξύπνιο στον ύπνο.

Στην είσοδο του ύπνου καθόταν η Κλάρα-Μαρία. Όπως ακριβώς είχε καθίσει τη δεύτερη φορά που την είδε.

12. «Καρδιά και θάρρος και πράξη και ζωή», γερμανικά στο κείμενο. (Σ.τ.Μ.)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ηταν νύχτα, η μαύρη νύχτα της ψυχής. Η οδός Κ. Φ. Ρίξβαϊ ήταν έρημη και άδεια. Πίσω από κατεβασμένες κουρτίνες κοιμόνταν ξένοιαστοι γονείς και κοκκινομάγουλα παιδάκια, το κοινό του, και δεν είχαν ιδέα ότι έξω στο κρύο ο Κάσπερ Κρόνε πορευόταν προς τον Γολγοθά του, ξυλιασμένος από την παγωνιά και χωρίς λεφτά για ταξί, καθώς για πρώτη φορά σε δέκα χρόνια είχε χάσει στο πόκερ.

Το πόκερ ήταν το αγαπημένο παιχνίδι του Κάσπερ, τότε και πάντα. Είχε βάθος και περιπλοκότητα, όπως η μουσική του Μπαχ. Μια παρτίδα με σίγουρη κίνηση και ρυθμικό παίξιμο διαρκούσε περίπου όσο μια από τις μικρές χορωδιακές επεξεργασίες. Ο Μπαχ θα μπορούσε να είναι φοβερός παίχτης πόκερ αν δε βιαζόταν τόσο πολύ: παραπάνω από χίλια πεντακόσια έργα και πολλά από αυτά τα άλλαζε και τα μετέτρεπε διαρκώς, μέχρι το θάνατό του.

Ο Κάσπερ είχε παίξει σε όλες τις μεγάλες πρωτεύουσες, όμως γι' αυτόν το πόκερ ταυτιζόταν με το Φρεδερισμπέργκ της Κοπεγχάγης και μάλιστα την οδό Κ. Φ. Ρίξβαϊ. Εκεί όπου ο πορτιέρης δεν ήταν πρώην στρατιώτης της Λεγεώνας των Ξένων και σίριαλ κίλερ αλλά πρώην πυγμάχος με γροθιές σαν ζαχαροκάλαμα. Εκεί όπου όλοι γνωρίζονταν μεταξύ τους όπως σε αγροτικό συνεταιρισμό. Με συγκέντρωση υποψηφίου στις εξετάσεις της Συμφωνικής Ορχήστρας του Ραδιοφώνου, άντρες και γυναίκες στέκονταν καρφωμένοι στις νότες τους.

Όμως απόψε είχε χάσει, στο τέλος έχασε και το Σάαμπ του,

είχε μείνει κόκκαλο κυριολεκτικά. Όταν παρέδωσε τα κλειδιά του αμαξιού δεν είχε καν τη μετριοφροσύνη να δανειστεί για το ταξί. Ανέλυε ξανά και ξανά το παιχνίδι της νύχτας στο λεωφορείο, στο δρόμο μέσα από το δάσος. Του φάνηκε ότι δεν είχε κάνει λάθη, δεν μπορούσε να καταλάβει τι συνέβη.

Όταν διέσχισε τη Στράντβαϊ είδε ότι στο τροχόσπιτο υπήρχε φως. Πλησίασε διαγράφοντας ημικύκλιο, το φως τρεμόπαιζε σαν πυρκαγιά. Τη στιγμή που ετοιμαζόταν να φέρει το λάστιχο του νερού εντόπισε τον ήχο, ήταν μι ύφεση ματζόρε, ήχος γεμάτος ευτυχία, παιχνίδι, ξενοιασιά, σαν το πρώτο μέρος του *Τρίο σονάτε* σε μι ύφεση ματζόρε. Άφησε το λάστιχο στη θέση του και μπήκε μέσα.

Η Κλάρα-Μαρία στεκόταν με την πλάτη γυρισμένη. Μάλλον ετοιμαζόταν να ανάψει τη σόμπα και ξαφνικά στάθηκε μπροστά στα κύματα που σχημάτιζαν οι φλόγες. Το φως από τις μικροσκοπικές φλογίτσες τρεμόπαιζε πάνω στο πρόσωπό της, δε γύρισε το κεφάλι.

«Με βρήκες», του είπε. «Πες μου πώς τα κατάφερες».

«Σχεδίασα έναν κύκλο», απάντησε εκείνος.

Είχε ξυπνήσει το πρωί μετά την πρώτη τους συνάντηση, όταν εκείνη εξαφανίστηκε στη Λίμνη του Μπάουսβερντ.

Δεν είχε κοιμηθεί παρά μονάχα δύο ώρες. Πήρε ένα χάρτη τεσσάρων εκατοστών και το διαβήτη της Στίνε. Με επίκεντρο το σημείο όπου την είχε αφήσει στην όχθη της λίμνης σχεδίασε έναν κύκλο με ακτίνα πέντε χιλιόμετρα. Ίσως να την είχαν πάρει από εκεί με αμάξι. Ωστόσο ήταν προετοιμασμένη να φύγει, το ένιωθε.

Κανένα φυσιολογικό παιδί δεν περπατάει πέντε χιλιόμετρα δύο η ώρα τη νύχτα με τέσσερις βαθμούς υπό το μηδέν από κάπου στην άκρη του Μπάουσβερντ. Δεν ήταν συνηθισμένο παιδί.

Ο κύκλος περιέκλειε το Μπάουσβερντ, το Λίνγκμπι, ένα μέρος από το Βάνγκεδε, μια γωνία από το Γκεντόφτε, το νότιο τμήμα του Βίρουμ, της Λίμνης Φουρ, του Χαρεσκόουμπι, λίγο από το Γκλαδσάξε. Η ώρα ήταν εφτά το πρωί, είχε πάρει το βιολί του και έπαιξε την αρχή του έργου 131 του Μπετόβεν. Αρχίζει σαν

φούγκα στο σκοτάδι αλλά μετά σκαρφαλώνει και μπαίνει στον Παράδεισο. Όταν ξημέρωσε και άνοιξαν τα γραφεία σήκωσε το ακουστικό.

Ήθελε να τηλεφωνήσει στο Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων, όμως πριν καλά καλά σχηματίσει τον αριθμό, με το τηλέφωνο στο χέρι, άκουσε ξαφνικά τον εαυτό του με τα αυτιά των άλλων. Μεσήλικας εργένης ψάχνει μικρά κοριτσάκια, χωρίς να μπορεί να εξηγήσει το λόγο, ούτε καν στον εαυτό του. Δεν είχε καλό χαρτί και οι αντίπαλοί του δε χάριζαν κάστανά. Κατέβασε το ακουστικό, πήρε δύο αντίγραφα του τελευταίου του σιντί, με τις παρτιτούρες που ερμήνευσε σόλο και τις σονάτες που είχε παίξει στη Μονή της Μαρίας, έξω από τη Λιμπέκι. Μετά μπήκε στο αμάξι και πήγε στην Γκρόενταλς Παρκβάι, στο Τσίρκο Μπλαφ, στη Σόνια.

Η Σόνια είχε αρχίσει από χαμηλά, ο Κάσπερ την είχε γνωρίσει όταν ήταν και οι δύο στα πρώτα τους νιάτα, στα βαριετέ Σαν Σουσί, στο Κόλινγκ, όταν στο νυχτερινό κέντρο Νταμχουσκρόεν βασιλεύαν οι Στέφανσεν. Από την πρώτη στιγμή είχε αφουγκραστεί ότι κάτι την έσπρωχνε. Το σύστημά της είχε έναν ήχο σαν μοτέρ που δεν μπορεί να ησυχάσει, συνεχίζει να δουλεύει μέχρι να καεί. Ήταν ο ήχος χάρη στον οποίο αναγνωρίζουν ο ένας τον άλλον οι ντεσπεράδος της ζωής. Η απόγνωσή της στρεφόταν προς την ευημερία. Δοκίμασε να φύγει από την αρένα, σπούδασε πολιτικές επιστήμες και ξαναγύρισε στο τσίρκο. Το κτίριο στην Γκρόενταλς Παρκβάι είχε τρία πατώματα, τετρακόσιους υπαλλήλους, τη διοίκηση τεσσάρων τσίρκων, βαριετέ και θεάτρων, ένα πρακτορείο εισιτηρίων, ένα διαφημιστικό γραφείο που είχε αναλάβει όλα όσα κανείς άλλος δεν μπορούσε να αντέξει — μετά τον ελεγκτή αγοράς Στόκμαρ στη δεκαετία του '50. Κι ακόμα, είχε ένα λογιστικό γραφείο. Ιδιοκτήτρια όλων αυτών ήταν εκείνη.

Ήταν λίγο μεγαλύτερη από εκείνον. Λίγο πιο ψηλή, λίγο πιο βαριά. Είχε τρία παιδιά, υπέροχο σύζυγο, με βάθος, ζωντάνια και συν τοις άλλοις σε ντο ματζόρε, όπως η τελευταία συμφωνία του Μότσαρτ. Και μαζί μ' αυτόν είχε πλήθος εραστές.

Πριν από είκοσι χρόνια η Σόνια και ο Κάσπερ είχαν ερωτική σχέση. Έκτοτε δεν είχαν χάσει ποτέ στα σοβαρά την επαφή, ούτε και το ήθελαν, μέχρι να τους χωρίσει ο θάνατος. Σε κάποιους ανθρώπους η Κυρία-Κύριος δίνει ισόβιους συνοδούς. Ο Μπραμς είχε την Κλάρα Σούμαν, ο Μότσαρτ τον κλαρινετίστα Άντον Στέτλερ, ισόβιο παρτενέρ στο μπιλιάρδο με τις κορίνες, ίσως κι αυτό είχε να κάνει με την αγάπη ή τον έρωτα.

Το γραφείο της Σόνιας έμοιαζε με τη Διοίκηση των Ενόπλων Δυνάμεων στο Βέδμπεκ, εκεί που ο Κάσπερ είχε δώσει άπειρες παραστάσεις. Ο στρατός λατρεύει τους κλόουν, ο Γκροκ είχε συναντήσει τον Χίτλερ δύο φορές προσωπικά. Όλα ήταν στη θέση τους και οι διαταγές δε σήκωναν αντίρρηση. Στο παράθυρο υπήρχε ένα ζευγάρι κυάλια εκστρατείας. Το τσίρκο του Μπελαχόι ήταν ακριβώς απέναντι και στη Σόνια άρεσε να παρακολουθεί τις εξελίξεις. Επάνω στο γραφείο στέκονταν τέσσερα τηλέφωνα και τα υπολείμματα ενός ιταλικού μεσημεριανού με μια ολόκληρη μπουκάλα Μπρουνέλο. Ακούμπησε το χάρτη των τεσσάρων εκατοστών και το σιντί μπροστά της και της εξήγησε την κατάσταση.

Εκείνη έπαιξε μια-δυο φορές το σιντί στα χέρια της.

«Εσένα δε σου άρεσαν ποτέ τα κοριτσάκια», παρατήρησε. «Οι ώριμες γυναίκες σου αρέσουν. Τι έχει λοιπόν αυτή και την κυνηγάς; Είναι ταλέντο; Είναι μήπως τίποτα λεφτά στη μέση;»

Δεν την είχε αφήσει εκείνος τη Σόνια, ούτε εκείνη τον είχε αφήσει. Το είχαν καταλάβει ταυτόχρονα.

Εκείνη είχε ένα διαμέρισμα στην οδό Βασιλέως Γεωργίου. Την τελευταία νύχτα ξύπνησε γύρω στις δύο το πρωί, από την ατμόσφαιρα της πόλης, την ένιωθε σαν ανεύρυσμα στο μυαλό και την καρδιά. Είχε αναγκαστεί να ανασηκωθεί και έπιασε να σιγοτραγουδάει το κομμάτι αρπέτζιο από την Καντάτα BWV 4: «Ο Ιησούς σου Άδη τα δεσμά». Κάποτε ο Μαρτίνους είχε πει ότι για να αντέξει να ζει στο Φρεδερισμπέργκ έπρεπε να προσεύχεται αδιάκοπα.

Η Σόνια είχε κιόλας ξυπνήσει. Είχαν και οι δυο τους μόλις

περάσει τα είκοσι. Εκείνος δεν είχε λόγια να το περιγράψει όμως το ήξερε, και οι δύο το ήξεραν, ότι είχαν ανοιχτεί σε μια δύναμη τέτοια που δύσκολα θα τους άφηνε ελεύθερους.

«Δε θα τα καταφέρουμε», του είχε πει. «Όπου να 'ναι θα θελήσω παιδιά και σκύλο και σκυλίτσα και τζάκι με φωτιά και να κλείσω το ακουστικό λέγοντας ότι ο ήχος δε λέει να φτιάξει».

Εκείνος σηκώθηκε και έβαλε τα ρούχα του. Τον ακολούθησε ως την πόρτα, περπατούσε χωρίς αναστολές, είτε γυμνή είτε ντυμένη είτε οτιδήποτε, γενικά έτσι ήταν σε όλη της τη ζωή.

«Εσύ που λες ότι πιστεύεις», του πέταξε, «δεν μπορείς να ζητήσεις βοήθεια και για μας;»

«Δεν μπορείς να ζητήσεις τίποτα», της είχε απαντήσει. «Τουλάχιστον όχι άλλες νότες, μόνο να παίζεις αυτές που έχεις όσο πιο καλά μπορείς».

Ήταν μια αξιοπρεπής ατάκα και μετά αντίο. Τυφλωμένος από τα δάκρυα ζήτησε καταφύγιο στη νύχτα, ένιωσε σαν να τραγουδούσε τη σκηνή του αποχαιρετισμού του Βόταν με τη Βρουνχίλδη¹³. Μετά ξημέρωσε και διαπίστωσε ότι, αν στ' αλήθεια υπάρχει αγάπη, δε χάνεται όταν σηκώνεται ο ήλιος και πέφτει η αυλαία. Είχαν περάσει από τότε είκοσι χρόνια και κατά κάποιον τρόπο η χαρά του για το ότι εκείνη υπήρχε και η θλίψη του που πέρα από αυτό τίποτε άλλο δε θα είχαν μαζί διατηρούνταν ανέγγιχτες.

Είχε απλώσει τα χέρια στο χάρτη της πόλης μπροστά του.

«Πάντα έψαχνα κάτι», της είπε.

«Και το έχει αυτή;»

Κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Είναι εννιά χρόνων. Ωστόσο ξέρει κάτι για το πώς να βρω αυτό που ζητώ».

Δε ρώτησε παραπάνω. Πήρε ένα από τα τηλέφωνα και του έδωσε ένα ζευγάρι ακουστικά για να ακούει κι εκείνος. Από ένα συρτάρι έφερε μια στοίβα πράσινα βιβλία.

13. Βόταν και Βρουνχίλδη: ήρωες της *Τετραλογίας* του Βάγκνερ. (Σ.τ.Ε.)

«Οι κατάλογοι του Μόστρουπ με τις υπηρεσίες του Δήμου, θα πάρουμε τηλέφωνο τη Νομαρχία Κοπεγχάγης».

Έψαχνε τα βιβλία και έγγραφε καθώς μιλούσε. Μέσα στον κύκλο του χάρτη υπήρχαν δύο ιδρύματα για παιδιά.

«Δεν μπορούμε να πάρουμε κατευθείαν, πρόκειται για αυστηρά προσωπικά δεδομένα. Θα φάμε πόρτα. Πρέπει να το κάνουμε μέσω της Υπηρεσίας Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγιεινής του νομού. Τι να τους πούμε;»

Εκείνος αφουγκράστηκε, τα απαραίτητα ψέματα έρχονται από το ίδιο μέρος που έρχονται και οι ιδέες στην αρένα, από το διάστημα.

«Βρήκαμε, ύστερα από μια παράσταση, μια τσαντούλα — σε μπροκάρ, με φτερά, απ' αυτές που αρέσουν στα μικρά κοριτσάκια. Η παράσταση ήταν για φιλανθρωπικούς σκοπούς, για ενίσχυση των ιδρυμάτων. Στην τσάντα γράφει “Κλάρα-Μαρία”. Θέλουμε να της τη στείλουμε. Υπάρχει κάποια διεύθυνση;»

Εκείνη πήρε τηλέφωνο. Η γυναίκα στην άλλη άκρη της γραμμής ήταν φιλική. Ο Κάσπερ άκουγε τη συμπόνια της για τα παιδιά και τους μεγάλους. Όπως και άλλες φορές ένιωσε τη λαχτάρα να ζήσει σε έναν κόσμο που τις υψηλότερες σφαίρες του να τις διαχειρίζονται γυναίκες. Η μέρα ήταν ζεστή, η γυναίκα στο ακουστικό είχε ανοίξει ένα παράθυρο.

«Δυστυχώς», είπε. «Έχουμε σαράντα επτά παιδιά αλλά Κλάρα-Μαρία δεν υπάρχει. Μήπως είναι σε θετή οικογένεια; Ή σε οικογένεια που της την έχουν αναθέσει;»

Στο χαρτάκι της Σόνιας ο Κάσπερ έγραψε «υπηρέτρια».

«Μάλλον έχει υπηρέτρια».

«Μπορεί να είναι από τα παιδιά που βρίσκονται σε κάποια μορφή οικογένειας, θα σας δώσω τα τηλέφωνα των ενώσεων οικογενειών θετών παιδιών».

Ο Κάσπερ αναγνώρισε μέσα από το τηλέφωνο τον ήχο από το ανοιχτό παράθυρο. Ήταν ο ήχος του Γκλόστρουπ. Σηκώθηκε και κοίταξε πάνω από τον ώμο της Σόνιας. Η διεύθυνση της Υπηρεσίας Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγιεινής ήταν στη Νομαρχία του Γκλόστρουπ.

«Δέκα τηλέφωνα!» αιφνιδιάστηκε η Σόνια.

«Δεκατέσσερις χιλιάδες παιδιά τα έχουν πάρει από τα σπίτια τους και τα έχουν βάλει σε ιδρύματα. Θα σας δώσω και τα τηλέφωνα των οικοτροφείων, αλλιώς είναι δύσκολο να τα βρείτε όλα μαζί, είναι σκορπισμένα στους διάφορους δήμους και κοινότητες».

Επί ένα τέταρτο η Σόνια έψαχνε τα βιβλία, τηλεφωνούσε, έγραφε. Ο Κάσπερ καθόταν απόλυτα σιωπηλός. Κατέβασε το ακουστικό. Έσπρωξε τα τηλέφωνα.

«Οκτακόσια παιδιά, μοιρασμένα σε δύο ιδρύματα, δεκαοκτώ θετές οικογένειες, τρία οικοτροφεία και ένα παιδικό νοσοκομείο. Ωστόσο, πουθενά Κλάρα-Μαρία».

«Υπάρχει μήπως κάποιος τύπος ιδρύματος που να μην ξέρουμε; Κάποιο ίδρυμα που να είναι καταγεγραμμένο αλλιώς;»

Εκείνη ξαναπήρε τη Νομαρχία. Μίλησε με τη γυναίκα. Το έκλεισε.

«Όλα τα ιδιωτικά ιδρύματα λαμβάνουν ενίσχυση από τη Νομαρχία ή τουλάχιστον βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Επομένως είναι καταγεγραμμένα στους καταλόγους της Νομαρχίας. Μόνη εξαίρεση αποτελούν ιδρύματα που — ειδικά μετά την 11η Σεπτεμβρίου — έχουν χαρακτηριστεί πιθανοί στόχοι τρομοκρατικών ενεργειών. Τα τηλέφωνα και τις διευθύνσεις τους τα έχει η αστυνομία. Όμως, από όσο ξέρει, δεν υπάρχει κάτι τέτοιο στην περιοχή που ψάχνουμε».

Ο Κάσπερ σηκώθηκε. Είχαν φτάσει στο τέλος. Μετά ξανακάθισε.

«Πάρε την αστυνομία».

Η Σόνια πήρε τηλέφωνο, ο αριθμός ήταν της Διεύθυνσης Αστυνομίας. Τρεις φορές τηλεφώνησε, τρεις φορές τη συνέδεσαν, στο τέλος βγήκε μια γυναίκα στην ηλικία της. Η φωνή της έκρυβε ένα μυστικό — εδώ που τα λέμε και ποιος δεν κρύβει; Ζήτησε συγγνώμη, η αστυνομία δεν έχει καταχωρισμένα ιδρύματα σε αυτή την περιοχή. Κι εκείνη είχε ανοιχτό παράθυρο. Έκλεισε το τηλέφωνο.

Η Σόνια τον συνόδευσε ως την πόρτα, το γραφείο ήταν τόσο μεγάλο που η βόλτα τους εξελίχθηκε σε ταξίδι. Του έδωσε τα γράμματά του, ένα από αυτά ήταν φάκελος με διαφανές τετραγωνάκι. Τον άνοιξε με ελαφριά δυσφορία. Όσα βρίσκονται καταχωνιασμένα στο υποσυνείδητό μας έρχονται πάντα με το ταχυδρομείο, συχνά μάλιστα σε φακέλους με διαφανές τετραγωνάκι. Ήταν από τον Μαξιμίλιαν, μια κόλλα Α4 με ένα γυναικείο όνομα και μια διεύθυνση. Στην αρχή ο Κάσπερ δεν κατάλαβε τίποτα, γύρισε το φάκελο από την άλλη, είχε σφραγιστεί στα κεντρικά, στην οδό Μπερνοστορφσγκάδε, την ίδια μέρα. Μετά κατάλαβε. Ο Μαξιμίλιαν είχε πάει στο Κεντρικό Μητρώο Αυτοκινήτων. Φόρεσε τα γυαλιά του, το κείμενο είχε εκτυπωθεί από το κομπιούτερ μιας από τις μεγάλες ασφαλιστικές εταιρείες, τώρα είχαν και αυτοί πρόσβαση στο Κεντρικό Μητρώο, όπως και η Εφορία. Με τη φιλελευθεροποίηση των μεγάλων μητρώων η εθνική συνείδηση των Δανών απέκτησε έναν τόνο οικειότητας, σύντομα όλοι θα ξέρουμε τα πάντα για όλους.

Ο Μαξιμίλιαν χρειάστηκε να πάει στο Κεντρικό Ταχυδρομείο προκειμένου να τον βρει αμέσως. Ο Κάσπερ διάβασε το όνομα.

«Αντρέα Φινκ», είπε. «Σου λέει τίποτα;»

Το πρόσωπο της Σόνια άδειασε.

«Έτσι τη λένε», τινάχτηκε. «Τη γυναίκα από την αστυνομία. Εκείνη που μόλις της μιλήσαμε».

Ξαναγύρισε στο γραφείο, κάθισε, φόρεσε τα ακουστικά του.

«Τώρα θα της πούμε ότι είμαστε παντρεμένοι. Ο κόσμος φοβάται τους εργένηδες».

Η Σόνια ξαναπήρε τηλέφωνο.

«Εγώ είμαι πάλι. Έχω εδώ και τον άντρα μου. Δεν υπάρχει πουθενά Κλάρα-Μαρία».

«Και εγώ τι θέλετε να κάνω δηλαδή;»

Το μυστικό ήταν μια τραγική ιστορία σε ντο μινόρε, κάτι με παιδιά, ήταν άτεκνη, η τελειομανία της σε λα ματζόρε δεν είχε μαλακώσει. Μεγαλώνοντας, ο άνθρωπος ενσωματώνει την κλίμακα που βρίσκεται απέναντι στην πέμπτη του κύκλου, είναι η

ακουστική μορφή αυτού που αποκαλούμε ωρίμανση. Στη συγκεκριμένη γυναίκα κάτι είχε μπλοκάρει αυτήν τη διαδικασία.

«Η γυναίκα μου κι εγώ τη γνωρίσαμε», συνέχισε την κουβέντα ο Κάσπερ, «μετά την παράσταση. Έκανε μεγάλη εντύπωση και στους δύο αλλά και στα τρία μας παιδιά».

Η Σόνια είχε κλείσει τα μάτια. Λίγες γυναίκες ξέρουν να παίζουν καλά πόκερ. Καμιά δε θα είχε διάθεση να μπλοφάρει ένα στρέιτ φλος ρουαγιάλ κούπα με αντίπαλο που παίζει με καλή πίστη, σε μια παρτίδα αραιωμένη σαν σούπα Κνορ.

«Όλοι μας», εξήγησε, «όλη η οικογένεια, νιώσαμε την ίσως εντελώς παρανοϊκή επιθυμία να της δώσουμε ένα καινούργιο σπίτι».

Πρώτα απλώθηκε σιωπή. Εκείνος ανέβασε την ένταση της κίνησης από το ανοιχτό παράθυρο. Μπροστά απ' αυτό υπήρχε μια υδάτινη επιφάνεια, πιο κοντά από εκείνη που απλωνόταν μπροστά στη Διεύθυνση Αστυνομίας. Υπήρχε επίσης κίνηση πάνω σε γέφυρα, σε δύο γέφυρες. Μια σειρήνα προσπέρασε, ο ετεροχρονισμός του ήχου, υπολογισμένος σύμφωνα με τη μέθοδο Ντόπλερ, του έδινε την αίσθηση του μήκους της πιο κοντινής γέφυρας. Μάλλον ήταν η γέφυρα Κνίπελσμπερ. Η γυναίκα καθάρισε τη φωνή της.

«Οι συμφωνίες που κάνουμε σχετικά με ιδρύματα», απάντησε, «σχετίζονται με το πώς εκτιμούμε την πιθανότητα απειλής. Αν για παράδειγμα πρόκειται για παιδιά διπλωματών, αυτό θα σήμαινε ενίσχυση των μέτρων ασφαλείας».

«Εγώ είμαι κλόουν», την έκοψε ο Κάσπερ. «Μοιάζω με τρομοκράτη;»

«Δεν ξέρω με τι μοιάζουν οι τρομοκράτες. Λένε ότι ο Νέρωνας τρελαινόταν για το τσίρκο, το ίδιο και ο Ηλιογάβαλος».

«Μήπως καλύτερα να περάσουμε από κει;» πρότεινε. «Για να διαπιστώσετε την αξιοπιστία μας σε ζωντανή μετάδοση...»

«Πάρτε αύριο».

Και του το έκλεισε.

Εκείνος πήρε ένα κομμάτι χαρτί, έβγαλε την πένα του. Σχεδίασε τη γέφυρα Κνίπελσμπερ, τη γέφυρα Λάνγκεμπερ, τη Βασιλική Βιβλιοθήκη, το Εθνικό Μουσείο, το Μαύρο Διαμάντι.

Έβαλε ένα σταυρό δίπλα στο κτίριο με τα υπουργεία στην Κρίστιανς Μπρίγκε. Έσπρωξε το χαρτί στη Σόνια.

«Εδώ τι αστυνομία υπάρχει;»

Ο ήχος της ήταν γεμάτος ανησυχία.

«Η Υπηρεσία Πληροφοριών της Αστυνομίας», απάντησε. «Το μεγαλύτερο μέρος της βρίσκεται στο Αστυνομικό Τμήμα του Γκλαδσάξε. Όμως ένα μέρος της διοίκησης είναι στο Σλοτοσχόλμεν. Αυτοί εγκρίνουν τα σχέδια ασφαλείας του τσίρκου, για τις επίσημες παραστάσεις, αυτές στις οποίες έρχονται η βασιλική οικογένεια και η κυβέρνηση».

Εκείνος πήρε τα κυάλια από το περβάζι. Δανείστηκε καφέ χαρτί περιτυλίγματος και σελοτέιπ, τύλιξε το ένα από τα σιντί του. Η Σόνια δεν τον είχε ρωτήσει τίποτα.

«Εκεί πρέπει να πας μόνος σου», εξήγησε. «Εγώ δεν είμαι πια στο τσίρκο».

Θέλησε να φύγει, του έφραξε το δρόμο.

«Έχω περισσότερα πράγματα από εσένα», του είπε. «Παιδιά, σπίτι, τάξη στα οικονομικά, περισσότερη αγάπη. Όσον αφορά στην ικανοποίηση από μια απλή, συνηθισμένη ζωή, έχεις ελάχιστο ταλέντο. Όμως η λαχτάρα σου... Μερικές φορές σε ζηλεύω γι' αυτήν».

Τον αγκάλιασε.

Το άγγιγμα δε βοηθάει, έτσι κι αλλιώς δε φτάνουμε ποτέ ο ένας τον άλλο.

Όμως και πάλι...

Πάρκαρε πίσω απ' το Χρηματιστήριο. Όταν κατέβηκε, η πόλη έκλεισε γύρω του σαν το φράγμα του ήχου. Πουθενά αρμονία, πουθενά συγκεντρωμένα κύματα, πουθενά ηχητικό κέντρο. Ενάμισι εκατομμύριο άνθρωποι, καθένας με το ασυντόνιστο ρεφρέν του.

Έστριψε στην Κρίστιανς Μπρίγκε, το κτίριο είχε μια κλειστή γυάλινη πύλη και τηλέφωνο με πλήκτρα. Θυμήθηκε τα παιδικά του χρόνια, την ηλικία που θαρρείς πως μπορείς να μπεις κατευθείαν μέσα στους ανθρώπους — και τις υπηρεσίες. Από τότε άρχισαν όλα να κλείνουν. Τώρα όλοι επιτηρούμε ο ένας τον άλλο. Ίσως όμως να μη θυμόταν σωστά. Από τα σαράντα κι ύστερα όλοι κάνουμε τα αδύνατα δυνατά για να εξωραϊσουμε τις αναμνήσεις μας.

Πίσω από την πύλη υπήρχε ένα γυάλινο κουβούκλιο με έναν αστυνομικό με πολιτικά. Θα ήθελε να έχει κάποιον μαζί του, η δουλειά που είχε να κάνει δεν ήταν για σόλο. Προχώρησε κατά μήκος του καναλιού του Φρεδερικοσχόλμ, πέρασε την αυλή της Βουλής, το αμάξι του και πάλι πίσω.

Δίπλα από το Μουσείο Όπλων και το Λιοντάρι του Ίστεδ ήταν ένας παιδικός σταθμός, πίσω από την πόρτα στεκόταν ένα αγοράκι πέντε-έξι χρόνων.

«Πού πας;» τον ρώτησε ο μικρός.

«Να ζεστάνω έναν παγωμένο άγγελο».

Στα μάτια του μικρού άναψαν χρωματιστά λαμπάκια.

«Να έρθω μαζί σου;»

Ο ήχος των παιδιών έχει ενδιαφέρον. Σπάνια ο κόσμος δίνει σημασία στον ιδιαίτερα ανοιχτό χαρακτήρα τους ως την ηλικία των εφτά-οκτώ χρόνων. Ο Κάσπερ κοίταξε πάνω-κάτω την Κρίστιανς Μπρίγκε, ήταν έρημη και άδεια.

«Οι μεγάλοι θα σε ψάχνουν».

«Έχουν πάει για ξεκούραση. Είμαι ο μόνος που έμεινα έξω».

Το δικό του σύστημα και το σύστημα του μικρού αλληλεπιδρούσαν. Όμως και πάλι... Τους συνεργάτες μας πρέπει να τους διαλέγουμε προσεκτικά.

«Κι αν ήμουν παιδερραστής;»

«Αυτοί δεν είναι σαν και σένα, είναι αλλιώς», τον έκοψε ο μικρός. «Μου έχει τύχει να γνωρίσω μερικούς».

Ο Κάσπερ έσκυψε και τον σήκωσε από το φράχτη.

Πάτησε το κουμπί της πόρτας. Από κάπου βαθιά, πίσω από πλήθος στρώματα γυαλί, του ζήτησαν να δείξει ταυτότητα. Εκείνος προσποιήθηκε ότι είχε χαλάσει το μηχανήμα, σήκωσε τον μικρό στα χέρια και έδειξε προς το μέρος του. Τα παιδιά δίνουν συχνά άλλοθι στους μεγάλους, η πόρτα βούιξε, μπήκαν μέσα.

Ο Κάσπερ έβαλε τον μικρό στο γκισέ.

«Ο γιος της Αντρέα Φινκ», είπε. «Έχει υψηλό πυρετό. Στον παιδικό σταθμό το συζητήσαμε και πιστεύουμε ότι είναι τυφοειδής πυρετός. Πήραμε τηλέφωνο την Αντρέα και μας είπε να έρθουμε αμέσως».

Ο αστυνομικός έσπρωξε την καρέκλα του προς τα πίσω, μακριά από την κακιά αρρώστια. Η κατάσταση ήταν ασαφής, κάθε ενδεχόμενο ανοιχτό. Από πίσω του, στον τοίχο, υπήρχε μια λίστα με γραφεία, της Αντρέα Φινκ ήταν στον τρίτο όροφο.

«Θέλω τη μαμά», είπε ο μικρός. «Ψήνομαι. Είμαι χάλια. Θα κάνω εμετό».

Ο αστυνομικός άπλωσε το χέρι του στο τηλέφωνο. Ο Κάσπερ κούνησε το κεφάλι αρνητικά.

«Η Αντρέα έχει σοβαρή συνάντηση. Δε θέλει να τους ενοχλήσει κανείς. Μας είπε να ανεβούμε επάνω κι εκείνη θα βγει έξω».

Χτύπησε την πόρτα και μπήκε μέσα χωρίς να περιμένει απάντηση. Η γυναίκα που καθόταν στο γραφείο έδειχνε έκπληκτη αλλά ψύχραιμη. Το δωμάτιο δε συμφωνούσε με τις προκαταλήψεις του για την Υπηρεσία Πληροφοριών της Αστυνομίας, ήταν ευρύχωρο και φιλικό. Είχε ένα φοίνικα σε ύψος ανθρώπου. Υπήρχε μια ιδέα ροζ στιγμάτων στο άσπρο χρώμα των τοίχων. Στο γραφείο στεκόταν ένα αγαλματάκι του Βούδα.

Εκείνος έβαλε τον μικρό να καθίσει πάνω στο γραφείο, δίπλα στον Βούδα και το τηλέφωνο. Καθώς τον άφηνε τα δάχτυλά του χαλάρωσαν την υποδοχή στο καλώδιο του τηλεφώνου. Σε λίγο, όταν θα τηλεφωνούσε ο αστυνομικός από το κουβούκλιο, η κλήση του δε θα έφτανε στον αποδέκτη της.

«Είμαι ο Κάσπερ Κρόνε», συστήθηκε. «Εγώ που πήρα πριν, για την Κλάρα-Μαρία».

Η γυναίκα ακούμπησε δύο ανοιχτά βιβλία το ένα πάνω στο άλλο και τα παραμέρισε. Το πρόσωπό της είχε κρυώσει. Η θερμοκρασία στο δωμάτιο έπεσε, τόσο που να χρειάζεσαι σκούφια και γάντια.

«Έψαξα να μάθω για σένα», του είπε. «Δεν είσαι παντρεμένος, ούτε παιδιά έχεις».

Μέρος της συνείδησής της είχε μείνει στα ανοιχτά βιβλία της. Είχε μεγάλη σημασία για εκείνον να τους ρίξει μια ματιά. Πήρε τον μικρό αγκαλιά. Με το δάχτυλο χάιδεψε τον Βούδα.

«Ένα από τα διδάγματα του Βούδα», άρχισε, «που αγαπώ πάρα πολύ, είναι ότι όλα τα ζωντανά πλάσματα ήταν κάποτε μητέρα το ένα του άλλου, σε προηγούμενες ζωές. Και θα ξαναγίνουν. Εγώ το σκέφτηκα ακόμα πιο πολύ. Αυτό σημαίνει ότι όλοι ήμασταν κάποτε εραστές και ερωμένες ο ένας του άλλου. Και θα ξαναγίνουμε, όπως εγώ κι εσύ».

Εκείνη άρχισε να κοκκινίζει, διακριτικά, σαν τους τοίχους.

«Δεν ξέρω πώς μπήκες μέσα», τον έκοψε. «Όμως τώρα είναι ώρα να φεύγεις».

Έξω από την πόρτα ακούμπησε τον μικρό στο πάτωμα, γονάτισε δίπλα του.

«Μπορείς να τη βγάλεις έξω;» τον ρώτησε. «Και να την κρατήσεις για λίγο;»

Ο μικρός άνοιξε την πόρτα. Ο Κάσπερ στεκόταν γονατιστός πίσω της.

«Θέλω να κάνω τσίσα μου», άκουσε τον μικρό να λέει. «Ο πατέρας μου έφυγε χωρίς εμένα. Θα κατουρηθώ επάνω μου».

Η γυναίκα δε σάλεψε.

«Να κάνω τσίσα στο δέντρο;»

Ο Κάσπερ τον άκουσε που ξεκούμπωνε το φερμουάρ του. Η γυναίκα πήρε μπρος.

«Θα σε πάω στην τουαλέτα».

Βγήκαν και χάθηκαν στην άκρη του διαδρόμου. Ο Κάσπερ χώθηκε στο γραφείο.

Τα δύο βιβλία που είχε παραμερίσει ήταν ο Πολυοδηγός Κοπεγχάγης κι ένα άλλο που έμοιαζε με ατζέντα.

Πίσω από το γραφείο υπήρχε ένα μικρό σκάνερ που ήταν συγχρόνως και φωτοτυπικό, αναμμένο. Έβαλε τις δύο σελίδες στο φωτοτυπικό, δίπλωσε τις φωτοτυπίες και τις έχωσε στην τσέπη του. Άκουσε ένα καζανάκι. Βγήκε στο διάδρομο και προχώρησε προς το μέρος της γυναίκας και του παιδιού. Εκείνη χλώμιασε. Εκείνος έπιασε τον μικρό από το χέρι και προχώρησε προς τη σκάλα.

«Θα φωνάξω κάποιον να σας πάει ως την πόρτα», του ανακοίνωσε.

Η πόρτα του γραφείου της έκλεισε.

Ο Κάσπερ έκλεισε το μάτι στον μικρό. Ακούμπησε το δάχτυλο στα χείλη. Έβγαλε τα παπούτσια του, προχώρησε στις μύτες με τις κάλτσες πάνω στο παρκέ ψαροκόκκαλο και ακούμπησε το αυτί στην πόρτα της.

Εκείνη σχημάτιζε έναν αριθμό. Κάθε πλήκτρο έχει έναν χαρακτηριστικό ήχο, μια καθωσπρέπει εξασκημένη ακοή θα μπορούσε να βρει και τον αριθμό που έπαιρνε και το ποιος μιλούσε στην άλλη άκρη της γραμμής. Η δική του δεν μπορούσε.

Όμως την άκουγε που ψιθύριζε.

«Έρθε εδώ», είπε. «Μόλις έφυγε».

Στην άλλη άκρη κάτι απάντησαν.

«Το πολύ πολύ Πουτσίνι», σχολίασε εκείνη. «Για μένα, μοιάζει περισσότερο με λάιτ λατίνο εραστή. Τον έδιωξα. Ξεκουμπίστηκε».

Ο Κάσπερ ξαναγύρισε στον μικρό ακροπατώντα. Φόρεσε τα παπούτσια του.

Ο αστυνομικός από το γυάλινο κουβούκλιο στεκόταν πίσω τους. Ο Κάσπερ πήρε τον μικρό στα χέρια. Η γυάλινη πύλη άνοιξε αυτόματα.

Όταν βρέθηκαν έξω, η πόλη έδειχνε καλύτερα από πριν. Κατά βάθος δεν ακούμε παρά τις δικές μας ψυχοδιακυμάνσεις και διαθέσεις.

«Γιατί δεν πήγες κι εσύ στην ώρα ξεκούρασης;» ρώτησε ο Κάσπερ.

«Δεν μπορώ να κάτσω ήσυχα», απάντησε ο μικρός.

«Γιατί δεν μπορείς;»

«Δεν ξέρουν να μου πουν. Το ψάχνουν. Ίσως έχω 5-μονοφωσφορική δεοξυαδενοσίνη. Ή είμαι υδροκέφαλος».

Μερικά παιδιά δεν είναι παιδιά, είναι υπερήλικες. Ο Κάσπερ είχε αρχίσει να το ακούει πριν από είκοσι χρόνια. Μερικά παιδιά είχαν ψυχή γεροντάκου με ένα λεπτό λούστρο παιδισμού. Ο μικρός που είχε μπροστά του ήταν τουλάχιστον χιλίων διακοσίων χρόνων, είχε έναν τόνο σαν τα μεγάλα κομμάτια του Μπαχ.

Ο Κάσπερ τον σήκωσε και τον κατέβασε ξανά πίσω από το φράχτη.

«Ήσουν αστερί», του είπε. «Για πέντε χρόνων... και υδροκέφαλος!»

«Έξι», διόρθωσε ο μικρός. «Έξι χρόνων είμαι. Και στα παιδιά αρέσουν τα μπράβο. Όμως και τα λεφτά δεν είναι άσχημα».

Τα μάτια του ήταν μαύρα, ίσως από την πείρα. Δεν είχε περάσει ούτε μια μέρα τα τελευταία είκοσι χρόνια — ίσως εκτός από τους τρεις μήνες με τη Στίνε — που ο Κάσπερ να μη σκεφτεί να τα παρατήσει, να σηκώσει τις οικονομίες του, να την κάνει για τα νησιά Φίτζι, να γίνει οπιομανής, να βάλει τις σονάτες του στο μουσικό κουτί και να σβήσει, εκεί, στην ακρογιαλιά.

Στο να συνεχίσει τον έσπρωχναν μάτια σαν κι αυτά που είχε τώρα μπροστά του. Ήταν πάντα εκεί, μέσα στο κοινό, μέσα στην ψυχή του. Τα μάτια της Στίνε ήταν μερικές φορές κι αυτά έτσι.

Έψαξε τις τσέπες του, δεν υπήρχαν λεφτά, μόνο η πένα. Απλώσε το χέρι του πάνω από το φράχτη και του την έδωσε.

Στο αμάξι ξεδίπλωσε τις δύο φωτοτυπίες πάνω στο ταμπλό. Ο χάρτης κάλυπτε τη Λίμνη του Μπάουսβερντ, τη Λίμνη του Λίνγκμπι, το νότιο τμήμα της Λίμνης Φουρ. Η άλλη φωτοτυπία είχε παραπάνω από σαράντα διευθύνσεις, μόνο μία όμως αντιστοιχούσε στον ταχυδρομικό τομέα του χάρτη κι αυτή ήταν απόσπασμα, όχι ολόκληρη: «3η Λωρίδα, 2800 Λίνγκμπι» και ένα τηλέφωνο. Πουθενά ίδρυμα, οδός ή αριθμός. Κάλεσε τις πληροφορίες από το κινητό, ο αριθμός δεν ήταν καταχωρισμένος. Άνοιξε τον δικό του Πολυοδηγό, οι «Λωρίδες 1-3» αντιστοιχούσαν σε ένα σύστημα συντεταγμένων, όμως δεν ανήκαν σε κάποια οδό. Στην αρχή δεν έβλεπε τίποτα στο χάρτη, μετά διέκρινε τρεις λωρίδες λεπτές σαν βελόνες. Άνοιξε την πόρτα του αυτοκινήτου και σήκωσε το βιβλίο απέναντι στον ήλιο. Όταν κλείσεις τα σαράντα, κάθε μέρα που περνάει το γηροκομείο και ο μεγεθυντικός φακός έρχονται όλο και πιο κοντά. Οι Λωρίδες 1-3 ήταν τρία παράλληλα δρομάκια μέσα στο δάσος, ανάμεσα στις λίμνες Μπάουσβερντ και Φουρ.

Πήρε τα τελευταία καυσόξυλα από τα χέρια της Κλάρα-Μαρία και έκλεισε τη σόμπα. Εκείνη κάθισε στον καναπέ. Της είπε για τη Σόνια και για την επίσκεψη στο Σλοτσχόλμεν, για τη γυναίκα από την Υπηρεσία Πληροφοριών της Αστυνομίας. Εκείνη τον άκουγε ασάλευτη, απορροφημένη.

«Και οι αδερφές;» ρώτησε.

«Ήρθα εδώ κατευθείαν», εξήγησε. «Ακολουθήσα το χάρτη».

Είχε παρκάρει δίπλα στο Νίμπρογκορντ, είχε πάρει μαζί του τα κυάλια της Σόνια και το τυλιγμένο σιντί και είχε προχωρήσει δίπλα στη λίμνη. Τα κολονάκια που αντιστοιχούσαν σε αριθμημένους διαδρόμους κωπηλασίας ήταν φρεσκοβαμμένα. Είχε ξανάρθει εδώ, τότε που τα πράγματα πήγαιναν καλά, δύο χρόνια πριν. Είχε εγκαινιάσει μια έκθεση ζωγραφικής με πίνακες από το τσίρκο, στο Σοφίενχολμ, μαζί με τη Βασίλισσα. Είχε δώσει και το σήμα εκκίνησης σε ένα διεθνές τουρνουά λεμβοδρομίας.

Η τρίτη Λωρίδα ήταν ένας χαλικόδρομος βόρεια του Σοφίενχολμ, μια αντιπυρική ζώνη που κατέβαινε από την πλαγιά προκειμένου να διευκολύνει την άνοδο για τα ψεκαστικά. Δεξιά και αριστερά του δρόμου οι πλαγιές ήταν απότομες. Οποιοδήποτε αμάξι ερχόταν από την αντίθετη μεριά θα τον έβλεπε. Κρύφτηκε μέσα στο δάσος και βρήκε ένα μονοπάτι πάνω από το δρόμο.

Από το χάρτη ήξερε ότι υπήρχαν τρεις χερσόνησοι, ότι σε όλες είχαν χτίσει σπίτια που τα έκρυβε η βλάστηση. Πλησιάζοντας την τρίτη χερσόνησο πιάστηκε από κάπου, ανέβηκε στο λόφο, ακούμπησε το σακάκι του στο χώμα και σύρθηκε ως την άκρη.

Το στόμα του είχε στεγνώσει από το φόβο. Δεν μπορούσε να το εξηγήσει, υπήρχε κάτι αφύσικο στην ηχητική εικόνα. Άφησε την ακοή του να απλωθεί, δεν υπήρχε κάτι που να δικαιολογεί την ανησυχία. Προς τα ανατολικά ήταν η υπηρεσιακή κατοικία του πρωθυπουργού, ανοιχτή σαν τεράστιο εξοχικό. Πίσω του η λίμνη Φουρ και πιο πίσω τα προστατευόμενα δάση της Βόρειας

Σελανδίας, με τις καλοταϊσμένες πάπιες με αναγνωριστικό δαχτυλίδι στο πόδι να κόβουν βόλτες στο κουρεμένο γρασίδι. Μπροστά του ήταν η λίμνη, πίσω της η κατοικημένη περιοχή, όλο μονοκατοικίες, και πιο πίσω η χαμηλή και προσιτή μεγαλούπολη. Όλα ήταν ήσυχα. Γύρω του, σε μια ακτίνα πέντε χιλιομέτρων, ζούσαν και ανέπνεαν εκείνη τη στιγμή είκοσι χιλιάδες άνθρωποι που πίστευαν ότι το Μπάουսβερντ και η Δανία ήταν η Γη της Επαγγελίας και ότι δε θα πεθάνουμε εμείς αλλά οι άλλοι.

Προχώρησε μέχρι το τέρμα της Άκρης.

Το αρχικό κτίριο ήταν μια μεγάλη βίλα, ηλικίας ίσως διακοσίων χρόνων. Οι προσθήκες ήταν μοντέρνες, χαμηλές, λευκές, ορθογώνιες. Άκουσε τον διακριτικό βόμβο ενός μικρού υποσταθμού. Κάπου κάτω από τη γη παλλόταν ένας μεγάλος καυστήρας φυσικού αερίου. Ένα μικρό μηχανοστάσιο είχε μια καπνοδόχο, αρκετά ψηλή, για μια γεννήτρια ντίζελ σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, κάτι που τον έκανε να πιστεύει ότι επρόκειτο για κάτι σαν νοσοκομείο.

Ο φόβος μεγάλωσε. Λίγο ακόμα και η ειδυλλιακή εικόνα θα έφτανε στην κλιμάκωση, σε λίγο θα ανέβαινε μια οκτάβα και όλα θα αποσυντονίζονταν.

Στα δεξιά του οπτικού του πεδίου έπαιζαν μια ομάδα παιδιά. Ό,τι ήταν να γίνει θα γινόταν γύρω τους.

Του Κάσπερ του σηκώθηκαν οι τρίχες. Δεν μπορούσε να εντοπίσει τα παιδιά ένα ένα χωριστά, μόνο να ακούσει τη γενική ηχητική εικόνα μπορούσε. Και αυτή ακουγόταν απολύτως αρμονική.

Είχαν οργανώσει κάτι σαν οικογένεια ή ίσως φυλετική κοινότητα. Σε μια σανίδα πάνω σε δύο πασσάλους είχαν στήσει μπολάρια φτιαγμένα από κάτι που έμοιαζε με πηλό. Κάπου όπου υπήρχε άμμος είχαν σκάψει ένα λάκκο. Όλα τα παιδιά ήταν εν δράσει. Μεγάλοι δε φαίνονταν πουθενά. Το παιχνίδι τους δεν είχε κανόνες, ήταν αυθόρμητο, αυτοσχεδίαζαν επιτόπου, μπροστά του.

Κοίταξε πιο προσεκτικά. Αυτό που έβλεπε ήταν αδύνατο να συμβαίνει. Κανείς δε θα μπορούσε να το καταλάβει, εκτός ίσως από τη Στίνε. Ακόμα και για εκείνη όμως δεν ήταν σίγουρος.

Το παιχνίδι είναι μια διαδικασία παρεμβολών. Δύο παιδιά που παίζουν διαμορφώνουν μια ισορροπημένη, δυαδική αντί-

θεση. Τρία παιδιά διαμορφώνουν μια πιο ρευστή κατάσταση, ταυτόχρονα όμως εκδηλώνουν πιο δυναμική ομοφωνία. Τέσσερα παιδιά σχηματίζουν πόλους των δύο διπλών μονάδων, πιο σταθερούς από το τρίγωνο των τριών. Πέντε παιδιά είναι και πάλι μια ρευστή κατάσταση. Υπό φυσιολογικές συνθήκες έξι είναι ο μεγαλύτερος αριθμός παιδιών που μπορούν να παίξουν αυτοσχεδιαστικό παιχνίδι χωρίς να χρειάζονται κάποιον ηγέτη ανάμεσά τους. Εφτά παιδιά ο Κάσπερ μόνο μία φορά είδε να παίζουν ισορροπημένα και ισότιμα, ήταν παιδιά ζογκλέρ που είχαν ταξιδέψει με το τσίρκο ένα ολόκληρο καλοκαίρι. Ήταν τέλος της σεζόν, ήξεραν ότι σύντομα θα χωρίζονταν και το παιχνίδι τους είχε κρατήσει λιγότερο από μία ώρα. Περισσότερα από επτά παιδιά χρειάζονται κανόνες για να παίξουν και επίβλεψη από μεγάλους, όπως για παράδειγμα στο ποδόσφαιρο.

Εκεί όμως δεν υπήρχαν μεγάλοι. Δεν υπήρχε η ηχώ ενός ηγέτη στην ομάδα. Ήταν έντεκα παιδιά κι ωστόσο το παιχνίδι τους ήταν αρμονικότατο.

Είχε κατεβάσει τα κιάλια. Χωρίς αυτά δεν μπορούσε να δει τα πρόσωπά τους, ήθελε όμως να νιώσει τα παιδιά με τις αισθήσεις του όσο καλύτερα μπορούσε. Τα περισσότερα ήταν μεταξύ εννιά και έντεκα χρόνων. Δύο ήταν από την Αφρική, τρία ή τέσσερα από την Ασία, δύο ή τρία μάλλον από τη Μέση Ανατολή. Άκουγε μεμονωμένες αγγλικές λέξεις και κάποιες άλλες που μάλλον ήταν αραβικά, δε μιλούσαν την ίδια γλώσσα.

Η ηχώ τους ήταν μαλακιά, όπως των μωρών, απολύτως ανοιχτή, όπως η ηχώ σε ένα πάρκο για μωράκια ή έναν βρεφονηπιακό σταθμό. Ταυτόχρονα ήταν γεμάτη αφύσικη ένταση. Γύρω του φυσούσε τέτοιος βοριάς που θα έφτανε και στις τελευταίες κερκίδες ενός γηπέδου ποδοσφαίρου. Ήταν το ίδιο φαινόμενο με το κορίτσι που δε μιλούσε, ήταν σίγουρος γι' αυτό. Δεν είχε ιδέα για τι επρόκειτο.

Η φύση κατά κανόνα έχει ξερή ηχώ, εξαιτίας της απουσίας κάθετων επιφανειών. Στη φύση δεν υπάρχει πλευρική διάθλαση, δεν υπάρχει ενέργεια από την οριζόντια διάσταση. Το σκηνικό μπροστά του αποτελούσε εξαίρεση. Ίσως εξαιτίας των δέντρων, ίσως εξαιτίας των κτιρίων, τα άκουγε όλα πεντακάθαρα.

Και αυτό που άκουγε έκανε τις τρίχες του να σηκωθούν όρθιες.

Κανονικά οι ήχοι που ακούμε είναι σήματα που προέρχονται απευθείας από την πηγή συν τις πλήθος αντανακλάσεις από το περιβάλλον. Ωστόσο, αυτό δε συνέβαινε με τον ήχο των παιδιών που έπαιζαν εκεί μπροστά του.

Μπροστά από το γρασίδι υπήρχε μια ξύλινη βεράντα. Εκεί εμφανίστηκε μια γυναίκα με μπλε στολή νοσοκόμας. Μόλις την είδαν να έρχεται τα παιδιά σταμάτησαν ξαφνικά, στρέφοντας την προσοχή τους, όλα μαζί, ταυτόχρονα, χωρίς να χάσουν τις μεταξύ τους παρεμβολές. Ποτέ του δεν είχε δει παιδιά να σταματούν έτσι το παιχνίδι τους. Ένωσε την ηχώ τους να αλλάζει. Είδε τη γυναίκα να σηκώνει το ένα χέρι και να ανοίγει το στόμα της, σαν να ήθελε να τα φωνάξει.

Μετά απλώθηκε σιωπή.

Η γυναίκα στη βεράντα έμεινε στη θέση της, με το χέρι σηκωμένο και το στόμα μισάνοιχτο, ασάλευτη σαν άγαλμα.

Τέτοια ακινησία δεν είχε ξαναδεί ποτέ ο Κάσπερ. Δεν ήταν σαν κερένια κούκλα ούτε σαν Γάλλος μίμος. Στεκόταν σαν πλάνο από ταινία, όπως όταν ξαφνικά χαλάει η κινηματογραφική μηχανή και το πλάνο ακινητοποιείται στο πανί.

Κάτω από τη σκάλα που έβγαζε στο γρασίδι υπήρχε μια αναρριχώμενη τριανταφυλλιά, με κατεύθυνση τη βεράντα, μια σεζόν ακόμα και θα την έφτανε. Όμως τα φύλλα που κανονικά θα σάλευαν με το αεράκι έμεναν ακίνητα.

Πίσω από τα παιδιά υπήρχαν οξιές με μια ιδέα φύλλωμα που είχαν ανθίσει, ούτε εκείνα σάλευαν.

Τότε τα παιδιά άρχισαν να κινούνται. Στην αρχή πίστεψε ότι η κατάσταση θα άλλαζε, κάτι που δε συνέβη. Απεναντίας, η αφύσικη εκείνη κατάσταση απέκτησε βάθος. Τα παιδιά έκαναν όλα μαζί ταυτόχρονα στροφή, σαν χορευτές σε αυστηρή χορογραφία, ξαναγύρισαν το ένα στο άλλο και συνέχισαν το παιχνίδι τους σαν να μην το είχαν διακόψει ποτέ. Ωστόσο η κίνηση αυτή δεν έκανε τη γυναίκα να χαλαρώσει, έμεινε στη θέση της. Τα φύλλα δε σάλευαν. Στη στέγη πάνω απ' τη βεράντα βρισκόταν η έξοδος του καυστήρα φυσικού αερίου, μια καπνοδόχος από ανοξείδωτο ατσάλι και μια λεπτή στήλη ατμού. Το σύννεφο

του ατμού είχε παγώσει, στεκόταν ακίνητο πάνω από τη στέγη.

Στον τοίχο υπήρχε ένα ρολόι, σαν τα ρολόγια των σιδηροδρομικών σταθμών: μαύροι αριθμοί σε άσπρο φόντο, κόκκινος δευτερολεπτοδείκτης — κι εκείνος στεκόταν ακίνητος.

Ο Κάσπερ έστρεψε την προσοχή του στη λίμνη, στο βάθος διέκρινε ένα λεπτό σύστημα παρεμβολών από μικρούς κυματισμούς πάνω στην επιφάνεια του νερού. Άρα το φαινόμενο ήταν τοπικό, λίγο πιο πέρα το νερό βρισκόταν σε κίνηση.

Θέλησε να γυρίσει το χέρι για να κοιτάξει το ρολόι του, η κίνηση ήταν εφικτή αλλά αφάνταστα αργή, η σχέση σώματος και νου είχε αλλάξει. Μπροστά του λοιπόν υπήρχε μια περιοχή εντός της οποίας δεν κουνιόταν φύλλο. Είχε σχήμα σφαιρικό.

Δοκίμασε να εντοπίσει τον ήχο. Το ηχητικό σήμα διακόπηκε. Δοκίμασε ξανά. Και πάλι διακόπηκε. Δεν άκουγε τίποτα. Σιωπή.

Τα παιδιά έβγαζαν συνηθισμένους ήχους, όπως όλα τα παιδιά, όπως όλοι οι άνθρωποι. Όμως πίσω από αυτούς τους ήχους είχε ανοίξει ένα άλλο πεδίο. Ένα πεδίο που εισχωρούσε στη σιωπή. Σ' εκείνη τη σιωπή τα συστήματα των παιδιών αλληλεπιδρούσαν, ο Κάσπερ το άκουγε καθαρά.

Οι αλληλεπιδράσεις είχαν θαρρείς μια εγκαρδιότητα. Όμως όχι την εγκαρδιότητα διαφήμισης των Μαρτύρων του Ιεχωβά, από εκείνες που το λιοντάρι βόσκει παρέα με το αρνί σε κάποιο μέρος σαν το Πάρκο του Φρεδερισμπέργκ. Ήταν αλληλεπιδράσεις μέσα σε ανείπωτη ένταση.

Οι συνηθισμένοι ήχοι που συνδέονται με σωματικά φαινόμενα είναι στερημένοι από ενέργεια, υπάρχει απλώς μια ελάχιστη διαφορά πίεσης που προστίθεται στη γενική πίεση της ατμόσφαιρας. Μια συμφωνική ορχήστρα εκατό ατόμων, που τα δίνει όλα παίζοντας το πιο βαρβάτο κομμάτι του Βάγκνερ, σε μία ώρα δεν παράγει ηχητική ενέργεια αρκετή ούτε για να ζεστάνει ένα φλιτζάνι καφέ.

Με τα παιδιά αυτά ήταν αλλιώς. Είχαν διαδώσει την ξεχωριστή σιωπή σε μια περιοχή σφαιρικού σχήματος με διάμετρο γύρω στα πενήντα μέτρα. Μέσα στα όρια αυτής της περιοχής, απ' ό,τι είχε καταλάβει ο Κάσπερ, η ηχητική οργάνωση της πραγματικότητας σε χώρο και χρόνο είχε σταματήσει.

Το παιχνίδι των παιδιών διακόπηκε. Δε συνέβη κάτι συγκεκριμένο. Απλώς τελείως ξαφνικά σηκώθηκαν όλα μαζί και βγήκαν από το ρόλο τους, με μια βουβή, συγχρονισμένη γνώση ότι τώρα είχε τελειώσει. Η γυναίκα στη βεράντα άνοιξε το στόμα και φώναξε, με τρυφερή φωνή. Τα φύλλα του τριαντάφυλλου σάλεψαν, τα φύλλα στις οξιές τρεμόπαιξαν, πάνω από τη στέγη ο άσπρος ατμός ανέβαινε πάλι κάθετα προς τον ουρανό.

Ο Κάσπερ ένωσε ένα μούδιασμα στο κορμί του, έναν πόνο, όπως όταν σε μουδιάζει η νάρκωση. Ήταν ένας ανείπωτος φόβος που έφερε τρέλα. Διαπίστωσε ότι από την τρομάρα του είχε κατουρηθεί πάνω του.

Τα παιδιά προχωρούσαν, όλα ήταν φυσιολογικά, δεν είχε ακούσει καλά, είχε δει οράματα. Ένα από τα παιδιά στάθηκε, ένα κορίτσι, κοίταξε κάτι, το ρολόι στον τοίχο.

Ενώ εκείνη και ο Κάσπερ κοιτούσαν το ρολόι, ο κόκκινος δευτερολεπτοδείκτης άρχισε να κουνιέται. Στην αρχή αργά αργά, έπειτα πιο γρήγορα. Ο μεγάλος δείκτης τον ακολούθησε.

Το κορίτσι πρόλαβε τους άλλους. Ο Κάσπερ ακούμπησε τις παλάμες στα κλειστά του μάτια. Έμεινε εκεί ξαπλωμένος μέχρι να ηρεμήσει η ανάσα του.

Σε πιο ιδιωτικό περιβάλλον θα είχε βγάλει το παντελόνι του. Όμως υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες μια τέτοια ενέργεια δε θα τον οδηγούσε στο ποθητό αποτέλεσμα. Έδεσε λοιπόν το σακάκι μπροστά του, σαν ποδιά καμαριέρας.

Προχώρησε προς την πόρτα. Ήταν κλειδωμένη, υπήρχε μια τηλεφωνική συσκευή και ένα κουδούνι.

Σε ένα λεπτό εμφανίστηκε εκείνη. Ήταν η γυναίκα από τη βεράντα. Από κοντά άκουγε ότι δεν ήταν απλή νοσοκόμα. Είχε μια νεανική ηχώ, ίσως ήταν γύρω στα είκοσι πέντε, νεανική αλλά γεμάτη ένταση.

Άπλωσε το χέρι με το σιντί μέσα από τα κάγκελα της πύλης.

«Νομίζω ότι εδώ λέει Κλάρα-Μαρία», της είπε.

Εκείνη δεν ήταν μεγαλύτερη από την ηλικία της. Πήρε το σιντί. Δεν έπρεπε να το πάρει, δεν πρέπει να παίρνεις δώρα από ξένους, ειδικά από διάσημους κλόουν. Το γεγονός ότι το πήρε, μαζί με το δισταγμό της, του αποκάλυψε αυτό που ήθελε να μάθει: ότι η Κλάρα-Μαρία βρισκόταν, τώρα ή λίγο καιρό πριν, κάπου πίσω από την πύλη.

«Έχουμε ταχυδρομική θυρίδα», του είπε. «Πηγαίνουμε και παίρνουμε τα γράμματα μόνοι μας».

«Εγώ φέρνω τα δέματα», αντέδρασε εκείνος. «Τα δέματα τα παραδίδουμε κατευθείαν στα χέρια του πελάτη».

Μετά έκανε στροφή και άρχισε να απομακρύνεται. Ύστερα βάλθηκε να τρέχει κάθετα στην πλαγιά, πήγε πάλι πίσω, εκεί όπου είχε ξαπλώσει νωρίτερα, έπεσε μπρούμυτα και σύρθηκε προς την άκρη.

Εκείνη κατευθυνόταν προς το σπίτι, περπατούσε σαν να είχε πάρει ηρωίνη. Η πόρτα άνοιξε, βγήκε μια άλλη γυναίκα, κι αυτή με στολή. Μαύρη, ψηλή. Μιλούσαν, δεν άκουγε τι έλεγαν, δεν τον άφηνε η καρδιά του που βαρούσε σφυριές. Η Αφρικανή πήρε το σιντί.

Το είχε τυλίξει καλά, η μονωτική ταινία ήταν η ίδια που χρησιμοποιεί το Ταχυδρομείο. Ολόκληρο άντρα θα μπορούσε να τυλίξει μ' αυτήν, δε θα κοβόταν. Η Αφρικανή ξεφλούδισε το πακέτο σαν μπανάνα. Κοίταξε τη θήκη του σιντί. Γύρισε το κεφάλι προς το μέρος όπου είχε εξαφανιστεί εκείνος. Στεκόταν ακίνητη σαν τοτέμ. Δεν μπορούσε να εντοπίσει ανησυχία στο σύστημά της.

Μέχρι να έρθει πέρασαν τρεις εβδομάδες. Εκείνη την άνοιξη δούλευε στο Μπένεβαϊς, στο Παλάτι του Τσίρκου. Όταν μπήκε, εκείνος μόλις έβγαζε το μακιγιάζ του, στο πράσινο καμαρίνι.

Το πράσινο καμαρίνι είχε δεχτεί τον Ριβέλ. Είχε δεχτεί τον Γκροκ, τον Μπάστερ Λάρσεν όταν έπαιζε τον Άουγκουστ, τον Τάρντι, την Κάλλας, την Μπίργκιτ Νίλσον, την Ειρήνη Παπά. Αν ο Καστανέδα ήξερε από όπερα, θα το ονόμαζε μουσικό σημείο πύκνωσης της ύλης. Ακόμα και ο Δήμος Κοπεγχάγης φέρθηκε με τακτ όταν, στη δεκαετία του '80, έκανε ανακαίνιση αναλαμβάνοντας το κτίριο.

Το καμαρίνι είχε διατηρήσει και τις δονήσεις της Στίνε.

Πολλές φορές τον συνόδευε στις παραστάσεις, στους τρεις μήνες που ήταν μαζί είχε δει πάνω από είκοσι. Μετά κατέβαινε μαζί του στο καμαρίνι. Στεκόταν πίσω του στο σκοτάδι, χωρίς να λέει τίποτα, ενώ εκείνος έβγαζε το μακιγιάζ. Και μερικές φορές, χωρίς κάποιον ιδιαίτερο λόγο ή προειδοποίηση, πλησίαζε στην καρέκλα, του έκλεινε με τα χέρια τα μάτια και τον τραβούσε κοντά της.

Τις πρώτες φορές εκείνος σκεφτόταν ότι τώρα η πασμίνα της θα γέμιζε πούδρα και στόκο, που δε φεύγει με το πλύσιμο. Μετά έπαψε να σκέφτεται. Ήταν από τα πράγματα που είχε αρχίσει να μαθαίνει από εκείνη, να παύει να σκέφτεται και να αφήνει τον εαυτό του να βυθιστεί, λίγο ακόμα ήθελε για να τα καταφέρει. Μετά εκείνη έφυγε.

Τώρα βρισκόταν πάλι εκεί. Για μια τονική μνήμη όπως η δική του δεν υπήρχε διαφορά ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν. Ο πόνος, η απώλεια δε θα γιατρευόταν ποτέ, περιείχε τραγικότητα αλλά και μια υπέροχη περιπάθεια, το ίδιο θα συνέβαινε και τη μέρα που θα πέθαινε.

Πάνω από την ηχώ της ακουγόταν μια πεντατονική κλίμακα, ξένη, σαν ταμ ταμ μέσα στη ζούγκλα. Κι ακόμη, μια βαθιά ανάσα, σαν φουσερό από το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης. Δεν ήταν η Στίνε, δεν ήταν μόνος του.

Γύρισε την καρέκλα του, ήταν η Αφρικανή. Στεκόταν εκεί που στεκόταν πάντα η Στίνε, στο σκοτάδι, λίγο πιο μπροστά από την πόρτα.

Ήταν χαριτωμένη σαν φωτομοντέλο, μεγαλόσωμη σαν κωπηλάτης, ντυμένη πανάκριβα και υπηρεσιακά, σαν πρόεδρος διοικητικού συμβουλίου εν ώρα εργασίας.

Η πόρτα άνοιξε χωρίς χτύπημα, ήταν ο Μάδσεν, πανικόβλητος. Η γυναίκα έκανε ακόμα ένα βήμα πιο κοντά στο σκοτάδι.

Ο Μάδσεν ήταν δύο μέτρα ψηλός και φαρδύς σαν όρθιο πιάνο, φρόντιζε την ασφάλεια στο Παλάτι του Τσίρκου είκοσι χρόνια τώρα και όλα αυτά τα χρόνια ξένος οργανισμός δεν πάτησε το πόδι του εκεί. Αν ο Μάκβεθ είχε βρει τον Μάδσεν, το φάντασμα του Μπούνκο μπορεί και να μην περνούσε.

Τώρα ήταν χλωμός σαν πιερότος και κρατούσε το μικρό και το μεσαίο δάχτυλό του τεντωμένα, σαν να κρατούσε σαμπανιέρα.

«Μου τα έσπασε», φώναξε. «Μια μαύρη. Θέλει να σε δει. Της είπα να αφήσει μήνυμα. Ήθελα να τη διώξω. Είναι κάπου εδώ».

«Θα κλειδώσω», τον καθησύχασε ο Κάσπερ.

Η πόρτα έκλεισε. Εκείνος κλείδωσε. Κοιτάχτηκαν στα μάτια.

«Έχουμε κασέτες», του είπε. «Από το τηλεφώνημά σου σε μας κι από τα δύο τηλεφωνήματά σου στην Υπηρεσία Πληροφοριών της Αστυνομίας. Έχουμε και μάρτυρες της επίσκεψής σου στο Σλοτσχόλμεν. Έχουμε δικηγόρους αστέρια. Το λιγότερο, θα σου επιβληθεί απαγόρευση από την αστυνομία. Θα δώσουμε τις κασέτες στον Τύπο. Θα κάνουν μεγάλη εντύπωση στα εννιά δέκατα του κοινού σου που είναι παιδιά και γονείς».

«Εκείνη ήρθε και με βρήκε», δικαιολογήθηκε.

Δεν τον άκουγε. Αυτό είναι το πρόβλημα με τα τοτέμ, η επικοινωνία είναι μονόπλευρη.

«Θα της γράψεις ένα σημείωμα», διέταξε. «Τώρα αμέσως. Στην Κλάρα-Μαρία. Θα της γράψεις ότι βρήκες δουλειά και ότι πρέπει να πας ταξίδι, ότι θα μείνεις πολύ καιρό μακριά, ίσως ένα χρόνο. Κι επίσης, πως θα κρατήσετε επαφή. Μετά θα την αφήσεις ήσυχη, μια για πάντα, και όλα θα είναι μια χαρά».

Εκείνος πήρε έναν συγχαρητήριο φάκελο, έγραψε όπως του είπε, στο πίσω μέρος, με κραγιόν. Της έδωσε το φάκελο.

«Στο σινεμά», της είπε, «τέτοιους αρωματισμένους φακέλους οι γυναίκες τους βάζουν στο στήθος τους. Μήπως να σε βοηθήσω λιγάκι;»

Ήταν μια προσπάθεια να ανοίξει το σύστημά της για να μπορέσει να την αφουγκραστεί. Δεν τα κατάφερε. Το μόνο που έκανε ήταν να τον κοιτάζει σκεπτική, με ένα βλέμμα όπως αυτό των ξυλοκόπων με τα ηλεκτρικά πριόνια όταν σημαδεύουν το δέντρο που θα κόψουν.

Εκείνος της κράτησε την πόρτα, της έδειξε την έξοδο, τη συνόδευσε.

Προχωρούσε σαν θαλάσσιο άλογο βυθισμένο σε θάλασσα με θερμοκρασία τριάντα βαθμούς, σε ρυθμούς μάμπο που μόνο εκείνη άκουγε.

«Τι τρέχει με τα παιδιά;» τη ρώτησε. «Τι είναι αυτό που μπορούν να κάνουν;»

Δεν απάντησε, της άνοιξε την έξοδο κινδύνου προς την οδό Στουντιεστρέδε.

«Γιατί ήρθες εδώ να μου το πεις», ξαναρώτησε. «Γιατί δε συναντηθήκαμε σπίτι σου;»

Εκείνη έκανε μια κίνηση που έκλεινε μέσα της τα εστιατόρια, τον κινηματογράφο Παλάς, την κίνηση στη Λεωφόρο Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, το πλήθος του κόσμου που έβγαινε και βυθιζόταν στη νυχτερινή ζωή.

«Γιατί εδώ», του είπε, «μπορείς να καταλάβεις καλύτερα πώς είναι να γίνεσαι πρωτοσέλιδο στις πρωινές εφημερίδες με μια καταγγελία για παιδεραστία».

Ύστερα βγήκε στο πεζοδρόμιο.

«Και τα δάχτυλα του Μάδσεν;» επέμεινε ο Κάσπερ.

«Δεν τα έσπασα».

Κοίταξε τα χέρια της. Ήταν πιο μεγάλα από του Κάσπερ, χέρια για πιάνο, το καθένα θα μπορούσε να χτυπήσει μια οκτάβα και μια ελαττωμένη πέμπτη μαζί.

«Μικρά, απαραίτητα κολπάκια», συμπλήρωσε. «Απαραίτητα για να ξει μια μαύρη γυναίκα στον κόσμο του λευκού άντρα».

Τις επόμενες τρεις εβδομάδες έπαθε κάτι σαν παράλυση. Μόνο στην αρένα ήταν ο εαυτός του. Την τρίτη εβδομάδα ήρθε στα συγκαλά του τη στιγμή που ετοιμαζόταν να μπει σε ένα μαγαζί για να αγοράσει μια τηλεόραση. Τότε κατάλαβε πόσο σοβαρή ήταν η κατάσταση. Ο Γιουνγκ έχει γράψει κάπου ότι ο πιο γρήγορος τρόπος να βγεις από την ψύχωση είναι με την τηλεόραση. Ωστόσο άλλαξε γνώμη.

Σε κάτι τέτοιες περιόδους κατάθλιψης είναι σημαντικό να μην ξεχνάς τα αθώα χόμπι σου. Το ίδιο βράδυ πήγε στην οδό Κ. Φ. Ρίξβαϊ. Και έχασε στο πόκερ. Δύο ώρες αργότερα στεκόταν μπροστά στο σιωπηλό κορίτσι.

Είχα επίσκεψη», της είχε πει. «Από την Αφρικανή». «Την Αδερφή Γκλόρια;» «Λάθος όνομα έχει», σχολίασε. «Σημαίνει “δόξα”». «Τι είναι δόξα;»

«Την αποκτάς όταν κάνεις κάτι καλό. Εκείνη έκανε κάτι που δεν ήταν καλό. Με ανάγκασε να πω ψέματα, να σου γράψω ότι θα φύγω ταξίδι».

«Δεν την πίστεψα», τον πρόλαβε. «Την παρακολούθησα».

Τον κοίταζε στα μάτια. Ήταν ένα βλέμμα που εισχωρούσε σε όλα, στο κρανίο, στο μυαλό, στο τροχόσπιτο. Η ηχώ της άλλαξε, η πραγματικότητα άρχισε να τους εγκαταλείπει, τα μαλλιά σηκώθηκαν όρθια στο κεφάλι του. Όταν πέρασε, όλα ήταν όπως πριν.

«Πεινάω», του είπε.

Της έφτιαξε φαγητό.

Είχε μάθει από τη Στίνε. Καθόταν στην καρέκλα όπου είχε καθίσει τώρα η Κλάρα-Μαρία και η Στίνε στεκόταν δίπλα στα μάτια της κουζίνας, δεκατέσσερις μέρες από τη μέρα που γνωρίστηκαν. Τότε ήταν που του το είπε.

«Πρέπει να το μάθεις κάποτε».

Δεν κατάλαβε τι εννοούσε.

«Δεν έφυγες ποτέ από το σπίτι σου», συνέχισε εκείνη. «Μένεις σε ένα τροχόσπιτο, είχες πάντα γυναίκες να σου ετοιμάζουν φαγητό. Συνέχεια, ξανά και ξανά, σηκώνεις τη μάνα σου από

τον τάφο και τη βάζεις στην κουζίνα. Αυτήν τη φορά θα αλλάξουν τα πράγματα».

Σηκώθηκε και έκανε ένα βήμα προς το μέρος της. Εκείνη είχε ακουμπήσει και τα δύο χέρια της στο χερούλι του μεγάλου τηγανιού, το είχε φέρει μαζί της σε μια από τις πρώτες συναντήσεις τους. Κρατούσε πέντε κιλά χυτοσίδηρο συν μισό κιλό λαχανικά σε λάδι με θερμοκρασία διακόσιους βαθμούς Κελσίου. Ο Κάσπερ έκανε προς τα πίσω, γύρισε, ξεμάκρυνε από κοντά της, η απόστασή τους ήταν μικρότερη από πέντε μέτρα. Σε λίγο θα μάξενε τη βαλίτσα του και θα πήγαινε στο αεροδρόμιο, όμως τώρα τα μάτια του είχαν σκοτεινιάσει. Άρχισε να προσεύχεται: να ανοίξει η γη και να την καταπιεί, να την ξεγράψει η Κυρία-Κύριος από το λιμπρέτο. Όμως τίποτα απ' αυτά δεν έγινε — ποτέ του δεν κατάφερε να κάνει μια προσευχή με τέτοια αποτελέσματα.

Η ομίχλη είχε διαλυθεί, εκείνος στεκόταν με τη μύτη στο ράφι της βιβλιοθήκης, μπροστά του ξεπρόβαλλαν τα άπαντα του Κίκεργκορ: μια φούγκα πάνω στο θέμα ότι κανένας μας δε θέλει ν' αφουγκραστεί τον εαυτό του, ο θόρυβος είναι εκκωφαντικός.

Γύρισε και την κοίταξε. Ο Κίκεργκορ ποτέ δε θα τολμούσε να την πλησιάσει πιο πολύ από εκείνα τα πέντε μέτρα. Ωστόσο από την εποχή του είχε γίνει κάποια πρόοδος. Μικρή αλλά και πάλι...

Ξαναγύρισε στο τραπέζι και κάθισε δίπλα της. Εκείνη είχε φέρει μπροστά του μια χούφτα κολοκάσια και μια σκληρή βούρτσα.

Για την Κλάρα-Μαρία έκοβε λαχανικά: καρότα, σέλινο και πράσα, πρόσθεσε μια ιδέα κύβο, μετά βότανα. Με τη Στίνε έκαναν φαγητό χωρίς να μιλούν. Είχε καταλάβει ότι εκείνος δεν είχε δυνάμεις, τα είχε βάλει με πολύ κόσμο. Τον έπιανε μια δυσφορία καθώς ένιωθε σαν μαθητούδι τη στιγμή που είχε πιστέψει ότι ποτέ πια δε θα ξαναπήγαινε σχολείο. Ήταν ο τρόμος στη σκέψη ότι το κοινό θα μπορούσε να τον δει σε αυτή την κατάσταση, με ποδιά, τον Κάσπερ Κρόνε, τον μοναδικό αρτίστα, που δεν κατάφερε να βρει μια γυναίκα να του σερβίρει το φαγητό έτοιμο.

Κάλου κάπου ωστόσο εκείνη έλεγε κάτι. Επιγραμματικά. Διδάγματα που από τότε εκείνος δεν τα ξέχασε ποτέ.

«Το βάθος», του εξήγησε, «στη γεύση και το άρωμα επιτυγχάνεται μόνο αν τα μπαχαρικά είναι φρέσκα».

Την άλλη μέρα έβαλε έναν πλαστικό δίσκο επάνω στο Φαξιόλι, γεμάτο γλάστρες με κόλιανδρο, πράσινο και μπλε βασιλικό, ελληνικό θυμάρι, απλό και πλατύφυλλο μαϊντανό, άνηθο, σχοινόπρασα, λεμονόχορτα, ματζουράνα. Ήταν σαν το πιάνο να φορούσε μια μεγάλη πράσινη περούκα — ακόμα και τώρα, κάτι αιώνες από τότε που εκείνη έφυγε. Ο Κάσπερ δεν έπαψε να έχει το ψυγείο πάντα γεμάτο. Αγόραζε τα πράγματα που θα αγόραζε εκείνη. Για άλλους θα ήταν έμμονη ιδέα. Για εκείνον ήταν ένα είδος προσευχής, ένα μονοπάτι για να μπει στο ολόγραμμά της.

Γέμισε τα χέρια του χορταρικά και για μια στιγμή βύθισε μέσα τους το πρόσωπό του.

Από την καρέκλα το κορίτσι τον παρακολουθούσε διαρκώς.

«Εκείνη», του είπε, «η δικιά σου, έτσι έκανε;»

Έγνεψε καταφατικά. Η Στίνε ήθελε πάντα να τα μυρίζει όλα, να τα αγγίζει όλα με τα χείλη της, τα χορταρικά, τα υφάσματα, το δέρμα του, τα μαλλιά του, τα λουλούδια. Ακόμα και τις νότες τις κρατούσε κοντά στο πρόσωπό της.

Έβαλε μια ιδέα βούτυρο στα μακαρόνια, έστρωσε το τραπέζι, γέμισε μια καράφα με νερό. Από το ψυγείο πήρε ένα γυάλινο βάζο, πάνω πάνω ήταν τρία αυγά, από κάτω ρύζι. Στο ρύζι ήταν θαμμένες τρεις μεγάλες άσπρες τρούφες. Η Στίνε λάτρευε τις τρούφες. «Το πρόβλημα είναι η δύναμή τους», του είχε πει. «Είναι περαστική, όπως οι πιο γρήγοροι υδατάνθρακες. Αν όμως τις φυλάς έτσι, σε λίγες μέρες διαπερνούν το ρύζι, περνούν μέσα από το τσόφλι των αυγών. Έτσι η δύναμή τους διατηρείται, δε χάνεται».

Είχε κλείσει το βαζάκι ενώ μιλούσε, εκείνος παρακολουθούσε τις κινήσεις των χεριών της, ντελικάτες, απόλυτα ακριβείς και ταυτόχρονα σίγουρες, με τη σιγουριά και τη δύναμη ενός τεχνίτη, του μαραγκού όταν αγγίζει το ξύλο, του σιδερά το μέταλλο, του Ρίχτερ όταν άγγιζε το πιάνο.

Έβαλε λίγη τρούφα πάνω στα μακαρόνια.

«Τι με θέλεις;» ρώτησε το κορίτσι, «γιατί με έψαξες;»

Κάθισε στο τραπέζι. Εκείνη κάθισε απέναντί του. Άρχισαν να τρώνε. Η μικρή έτρωγε απόλυτα συγκεντρωμένη, εκείνος άκουγε τις διαδικασίες ανάπτυξης του σώματός της, τη διαμόρφωση των ιστών, τη μελλοντική αναπροσαρμογή του ορμονικού συστήματος — θα έπαιρνε λίγα χρόνια ακόμα αλλά είχε κιόλας αρχίσει. Το πιάτο της είχε αδειάσει, έγλειψε το πιρούνι της, έγλειψε το μαχαίρι της, σκούπισε το πιάτο με το τελευταίο κομμάτι ψωμί. Είχε απομείνει άσπρο άσπρο και γυαλιστερό, θα μπορούσε να το βάλει κατευθείαν στην πιατοθήκη.

«Οι άνθρωποι κάνουν θόρυβο», της είπε. «Το σώμα τους κάνει φασαρία. Το ίδιο και οι σκέψεις τους, τα αισθήματά τους, όλοι μας κάνουμε θόρυβο. Εγώ ακούω καθαρά, ακούω κατά κάποιον τρόπο σαν τα ζώα, από μικρός. Δεν έχει πάντα πλάκα, όμως δεν μπορώ να κάνω κι αλλιώς. Το πιο εύκολο είναι όταν οι άνθρωποι κοιμούνται. Γι' αυτό συχνά ξυπνάω τις νύχτες. Γιατί ο κόσμος τις νύχτες είναι πιο ήσυχος από ποτέ. Ωστόσο ο θόρυβος δε σβήνει ποτέ τελείως, πολλές φορές αφουγκράστηκα ανθρώπους κοιμισμένους».

«Και τη δικιά σου;»

«Κι εκείνη. Όταν οι άνθρωποι κοιμούνται, υπάρχουν ήχοι που μάλλον έρχονται από τα όνειρα, είναι σαν να έχεις διώξει όλη την ορχήστρα και να έχει μείνει μόνο μια λεπτή φλογέρα. Μπορείς να το φανταστείς;»

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

«Ακόμα και ο θάνατος έχει ήχω», συνέχισε. «Ήμουν παρών στο θάνατο τουλάχιστον δέκα ανθρώπων. Ακόμα κι όταν πια είχαν ξεψυχήσει δεν απλώθηκε ησυχία, δεν πεθαίνουμε όταν πεθαίνουμε».

Την αφουγκράστηκε καθώς της μιλούσε. Τίποτα στην ηχώ της δεν άλλαξε με το που ανέφερε το θάνατο.

Έκανε έναν γρήγορο έλεγχο του κοντινού περιβάλλοντος. Άκουσε τον αέρα που φυσούσε έξω, την αδύναμη τριβή από τα λάστιχα των τροχών, τον άνεμο στους μουσαμάδες γύρω από το Ελιζέ, τον τενεκεδένιο ήχο των προσωρινών πινακίδων. Άκουγε τα σανίδια προφίλ των τοίχων που δούλευαν, το σύντομο τσάκισμα από τα κούτσουρα της οξιάς που απανθρακώνονταν στη σόμπα.

Πίσω από όλα αυτά διακρινόταν μια σπιτική ηχώ, η άρια από τις *Παραλλαγές Γκόλντμπεργκ*.

Πάντοτε έβλεπε τις οικογένειες διαφορετικά από τους άλλους, αυτό που άκουγε ήταν η ισορροπημένη τους ένταση. Όπως και οι *Παραλλαγές Γκόλντμπεργκ*, δεν ήταν μουσική για να αποκοιμηθείς. Η πραγματική δύναμη της οικογένειας δεν ήταν η ασφάλεια, ούτε η μονοτονία, ούτε η προβλεψιμότητα. Η πραγματική της δύναμη ήταν ότι μερικές φορές δεν υπάρχουν μέτωπα, ούτε μάσκες, ούτε επιφυλάξεις. Ξαφνικά όλοι αφήνουν τις άμυνές τους κατά μέρος. Επικρατεί σιωπή, μπορείς ν' ακούσεις τους άλλους όπως είναι. Γι' αυτό και ο Μπαχ δεν καθυστέρησε, βρήκε γυναίκα και έκανε παιδιά, αρκετά για να ιδρύσει ορχήστρα μουσικής δωματίου.

Ίσως ήταν αστείο από την πλευρά της Κυρίας-Κυρίου το ότι μπορούσε να ακούσει αυτή την ισορροπημένη ένταση ειδικά ο Κάσπερ, που ποτέ του δεν κατάφερε να στεριώσει οικογένεια.

«Όσο ζουν, οι άνθρωποι δε σταματούν ούτε δευτερόλεπτο», της είπε. «Όμως το δικό σου σύστημα είναι αλλιώς. Κάποιες στιγμές γίνεται μια παύση. Ηρεμείς απόλυτα. Θέλω πάρα πολύ να μάθω το γιατί και το πώς. Πάντα έψαχνα μια τέτοια ηρεμία, όλη μου τη ζωή».

Το πρόσωπό της είχε αδειάσει. Ίσως να την είχε καταλάβει λάθος. Είχε άδεια μάτια, κοτσιδάκια, στραβά πόδια. Έμοιαζε με οποιοδήποτε άλλο κορίτσι εννιά ετών.

«Γιατί δε βάζεις ωτοασπίδες;» του πρότεινε.

Εκείνος μόλις και μετά βίας κατάφερε ν' απαντήσει.

«Και πάλι δε θα γλίσωνα από το θόρυβο, το θόρυβο που κάνει το σώμα, οι σκέψεις των ανθρώπων, οι δικές μου σκέψεις. Η ηρεμία που ψάχνω είναι άλλου τύπου. Είναι η ηρεμία πίσω από όλον αυτό το θόρυβο. Η ηρεμία που υπήρχε πριν η Κυρία-Κύριος βάλει το πρώτο σιντί να παίξει».

Το πρόσωπό της έδειχνε πιο άδειο και από άδειο.

«Τελείωσε;»

«Τι να τελείωσε;»

«Το φαγητό».

Της ξαναγέμισε το πιάτο.

«Κρίμα», του είπε. «Κρίμα που δεν μπορείς να γνωρίσεις τη Γαλάζια Κυρία».

Την πήγε σπίτι, στο Ελιζέ. Την οδό Σκοδομποργκσβάι μόνο από τις ταμπέλες την εντόπισε, το τοπίο ήταν ξένο, οι παρυφές του δάσους ήταν σιωπηλές, άσπρες και κοκκαλωμένες από τον πάγο. Η άνοιξη είχε μια σιβηριανή νύχτα κρυμμένη στο μανίκι.

«Μου πάει το σπορ αμάξι», σχολίασε ο Κάσπερ.

Μέσα στο αμάξι είχε ζέστη. Το κλιματιστικό βούιζε σαν φωτιά σε πυρίμαχη σόμπα, η μηχανή έπαιζε τις *Παραλλαγές Γκόλντμπεργκ*, εκείνος δεν είχε διάθεση να την κατεβάσει, ήθελε να συνεχίσει τη βόλτα ώρες ολόκληρες έχοντάς τη δίπλα του. Για πρώτη φορά στη ζωή του ένιωσε για λίγο πώς είναι να έχεις παιδί.

«Σου αρέσει να κάνεις βόλτες με το αμάξι», παρατήρησε το κορίτσι.

«Ούτε τηλέφωνα ούτε τίποτα, ηρεμία. Κανείς δεν μπορεί να με βρει. Μπορώ να πάω όπου θέλω, χωρίς όρια, ως την άκρη του κόσμου. Τι λες, το κάνουμε;»

«Κοροϊδεύεις τον εαυτό σου», τον έκοψε. «Κάνεις όνειρα αλλά δεν μπορείς να ξεφύγεις από τις συμφωνίες που έχεις κάνει, από τα λεφτά, είσαι κολλημένος στα λεφτά, και από τους ανθρώπους που αγαπάς. Δεν είναι πολλοί — η δικιά σου, ο πατέρας σου, ίσως κάνα δυο άλλοι. Δεν είναι αρκετοί, για την ηλικία σου. Όμως και πάλι δεν είναι κι άσχημα».

Για μια στιγμή φοβήθηκε ότι θα τρακάρει. Δεν της είχε πει για τον Μαξιμίλιαν. Δεν της είχε δώσει αφορμή να του την πει έτσι άγαρμπα, μια σταλιά παιδί. Προσευχήθηκε — για να κρατηθεί και νά μην της δώσει καμιά ανάποδη.

Εισακούστηκε, η οργή εξαφανίστηκε. Όμως η μουσική χάθηκε.

«Σε δοκιμάζω», παρατήρησε εκείνη, «να δω πόσο αντέχεις».

Πάρκαρε εκεί που άρχιζε η αντιπυρική ζώνη, η παγωνιά ήταν τόσο σκληρή που την ένιωθε να τον διαπερνά από τις πατούσες. Απ' ό,τι φαινόταν η μικρή είχε διαφορετικό μεταβολισμό από τον δικό του: με το λεπτό μπλουζάκι της έφερνε μαζί της το καλοκαίρι.

Το σπίτι ήταν σκοτεινό, ακόμα και το φως της εισόδου ήταν σβησμένο. Μόνο στα δύο παράθυρα του αετώματος της βίλας είχε αναμμένο φως.

«Είναι κλειδωμένα τώρα», του είπε. «Κάνε σκαμνάκι».

«Ποια είναι η Γαλάζια Κυρία;»

Εκείνη κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Δε θα τη δεις και μάλλον ούτε κι εμένα θα με ξαναδείς. Σήμερα λέμε αντίο».

Εκείνος μόλις που ανέπνεε. Πάτησε πάνω στα διπλωμένα του χέρια, πήδηξε, ήταν ελαφριά σαν πούπουλο, τινάχτηκε στον αέρα σαν πεταλούδα, προσγειώθηκε ανάλαφρα.

Εκείνος γονάτισε. Τα πρόσωπά τους αγγίχτηκαν, με το συρματοπλεγμα ανάμεσά τους.

«Με είδες που πέταξα;» ρώτησε.

Εκείνος έγνεψε καταφατικά.

«Βασικά θα ήθελα πολύ να σε πάρω μαζί μου, να πετάξουμε, στο διάστημα. Μπορείς να με βοηθήσεις να γίνω αστροναύτης;»

«Βεβαίως. Είναι παιχνιδάκι».

Τα μάτια τους ήταν καρφωμένα του ενός στο άλλο. Εκείνη τη στιγμή το πρόσωπό της άνοιξε. Το χαμόγελο άρχισε από το στόμα, παρέσυρε το πρόσωπο, μετά όλο το κεφάλι και στο τέλος το υπόλοιπο σώμα.

«Ούτε τον εαυτό σου δεν μπορείς να βοηθήσεις, να πηδήξεις αυτόν το φράχτη», του πέταξε.

Η σοβαρότητα επέστρεψε.

«Τι παράξενο», συνέχισε, «να είσαι τόσο κοντά. Εκείνη κάθεται εκεί, πίσω από τα παράθυρα, εκεί που είναι το φως. Είναι η μόνη που δεν κοιμάται αυτή την ώρα. Εκεί είναι το δωμάτιό της. Τόσο κοντά και παρ' όλα αυτά εσύ ποτέ δε θα τη συναντήσεις».

Άπλωσε τα χέρια μέσα από τα σύρματα και άγγιξε το πρόσωπό του.

«Καληνύχτα», του είπε. «Όνειρα γλυκά».
Και χάθηκε.

Εκείνος έμεινε εκεί, στα κάγκελα. Η νύχτα ήταν ήσυχη. Η παγωνιά κάνει τα πάντα να κοκκαλώνουν και μετά να ησυχάζουν. Η Στίνε τού το είχε εξηγήσει: Όλες οι επιφάνειες που αντανακλούν τον ήχο σκληραίνουν και ελαστικοποιούνται ταυτοχρόνως. Εξού η χοάνη μιας νύχτας με παγωνιά: Όλα ακούγονται και την ίδια στιγμή δεν ακούγεται τσιμουδιά.

Προσευχήθηκε για ένα σημάδι. Δεν ήρθε. Ίσως με την Κυρία-Κύριο ήταν όπως με τα κινητά: η κάλυψη δεν είναι πάντα η ιδανική.

Έπιασε το συρματοπλέγμα και πήδηξε, σαν χιμπατζής.

Δε βρήκε αντίσταση. Η πόρτα που άνοιξε δεν ήταν κλειδωμένη, μπροστά του ο διάδρομος ήταν φωτισμένος. Πέρασε μια κουζίνα εργοστασίου κι ύστερα ένα σιωπηλό ασανσέρ που ησύχαζε σε μια σήραγγα από γυαλί. Στο ταβάνι υπήρχαν ηλεκτρικές στήλες, ήταν όμως όλες σβηστές, το φως ερχόταν από κεριά στις γωνίες, τοποθετημένα με μερικά μέτρα απόσταση μεταξύ τους.

Ο διάδρομος κατέληγε σε μια σκοτεινή πόρτα. Την άνοιξε χωρίς να χτυπήσει.

Ήταν το δωμάτιο του αετώματος. Σε ένα γραφείο, μπροστά στα σκοτεινά παράθυρα, καθόταν η αρχινοσοκόμα, κατευθείαν από το χειρουργείο, με την μπλε ποδιά και την άσπρη σκούφια στο κεφάλι.

«Διαβάζω τα χαρτιά», του είπε. «Θα φας τουλάχιστον τρία χρόνια όπως και να το δούμε. Δεν είναι ότι κυνηγάς πολλούς λαγούς, εσύ είσαι ο λαγός και τώρα θα σε πιάσουν».

Ήταν σι μινόρε.

Ο Μπαχ είχε διαλέξει το σι μινόρε για τη μεγάλη του Λειτουργία. Ο Μπετόβεν το ίδιο — μέχρι το τελευταίο μέρος της *Missa Solemnis*. Επιπλέον κάπου είχε γράψει ότι κάθε φορά που έπεφτε πάνω στον Γκέτε τον άκουγε σε ρε ματζόρε, την πιο κοντινή σκάλα. Το σι μινόρε είναι βαθύ, δραματικό, εσωστρεφές, πνευματικό, μπλε που λίγο θέλει να γίνει μαύρο. Η γυναίκα μπροστά του ήταν γαλανόμαυρη. Όχι μόνο τα ρούχα της αλλά και το στίλ της, ίδιο χρώμα με τη βαθιά θάλασσα. Δεν την είχε ξαναδεί.

«Η Ισπανία δε θα γίνει ποτέ Ευρώπη», συνέχισε. «Η Ευρώπη σταματάει στα Πυρηναία. Η Ισπανία είναι Μέση Ανατολή. Η φορολογική της νομοθεσία βασίζεται στο Πέμπτο Βιβλίο του Μωυσή. Οτιδήποτε πάνω από πέντε εκατομμύρια πεσέτες είναι σοβαρή φοροδιαφυγή και τιμωρείται με δύο χρόνια. Αν προσθέσουμε και το σκάνδαλο με πλοίο των υπεράκτιων εταιρειών σου έξω από το Γιβραλτάρ... Οι δικηγόροι μας λένε ότι πιθανότατα είσαι κιόλας καταζητούμενος και σε έχουν καλέσει για δικαστική έρευνα στο Τορεμολίνος».

«Πού βρίσκομαι;» ρώτησε.

«Στο Ίδρυμα Ράμπια, ένα γυναικείο μοναστήρι. Είμαστε το Τάγμα των Προσευχόμενων Αδελφών. Το κεντρικό μοναστήρι είναι στο Αουντέμπο, το πρώτο μοναστήρι μας στην Αλεξάνδρεια».

Για τον Κάσπερ οι καλόγριες και τα γυναικεία μοναστήρια ανήκαν στη Νότια Ευρώπη, από την εκκλησία Μαριακίρχε στο Μόναχο, απέναντι από το βαριετέ Πλόεν, κι ακόμα πιο νότια, σε μέρη όπου η θρησκεία ήταν τσίρκο: ψηλά ταβάνια, κοινό ντυμένο στην τρίχα, φωτισμένα σκηνικά, ένας κονφερανσιέ ντυμένος στ' άσπρα και τα χρυσά, με τα εισιτήρια εξαντλημένα κάθε βράδυ. Στη Δανία, αντίθετα, η εκκλησία ήταν το πατάρι των παρασκηνίων.

Εκείνη απάντησε σαν να είχε ακούσει τη σκέψη του.

«Υπάρχουν γύρω στα σαράντα με πενήντα τάγματα καλόγριών στη Δανία. Οι Σιστερσιανές στον Πύργο Σόστρουπ, τα μοναστήρια των Κλαρισών στο Ράντερς και το Όδενσε, οι αδελφές Λεόμπα του Τάγματος των Βενεδικτίνων στο Φρεδερικσμπέργκ και το Όρντρουπ, οι Καρμελίτισσες στο Χίλεροεδ, οι Αδελφές του Ιησού στη Μονή Όεμ και στην οδό Βεστερμπρόγκαδε, οι Φοκολιανές στο Μόεν και τη Λάνγκελαντ, οι Χαρισματικές στο Μπορνχόλμ και το Όρχους, οι Ιεραπόστολοι της Αγάπης στο Νοερεμπρό, οι Αδελφές της Κοινωνίας του Ακριβού Αίματος στο Μπίρκεροεδ. Λένε ότι ακόμα και ο Κύριος δεν μπορεί να πει στα σίγουρα πόσοι τον υπηρετούν. Είναι ακόμα τρία μοναστήρια που ανήκουν στην Ανατολική Εκκλησία, στο Ρόστεδ, το Γκίσλινγκε και το Μπλόμενσλιστ. Η Ανατολική Εκκλησία υπάρχει στη Δα-

νία από το 1866, όταν η Ντάουμαρ, μια κόρη του Χριστιανού του Ενάτου, παντρεύτηκε τον Μεγάλο Δούκα που από το 1886 έγινε ο Τσάρος Αλέξανδρος ο Τρίτος της Ρωσίας. Η Εκκλησία Νιέφσκι στη Μπρεδγκάδε χτίστηκε τότε».

«Και όλοι», αναρωτήθηκε ο Κάσπερ, «είστε εξπέρ στο ισπανικό ποινικό δίκαιο;»

«Έχουμε έξι μοναστήρια στην Κόστα ντελ Σολ, παιδικά νοσοκομεία και συμβουλευτικούς οργανισμούς για τους παράνομους μετανάστες από το Μαρόκο. Έχουμε τους δικούς μας δικηγόρους σε διοικητικά πόστα στο Τορεμολίνος. Συνεργαζόμαστε με την Καθολική Εκκλησία και με το Πατριαρχείο των Παρισίων».

Θα ήταν γύρω στα εβδομήντα αλλά οι προηγούμενες ηλικίες της ήταν θαρρείς ακόμα ευδιάκριτες πάνω της. Πίσω από το λεπτό της σώμα και τις έντονες ρυτίδες υπήρχε η ζωτικότητα μιας νέας γυναίκας. Οι κινήσεις της είχαν τον αυθορμητισμό ενός παιδιού.

«Τα παιδιά», επέμεινε εκείνος, «τι τρέχει με τα παιδιά; Με το κορίτσι, την Κλάρα-Μαρία;»

«Εσύ τι κατάλαβες;» τον έκοψε.

«Είναι ήρεμη, το ίδιο και τα άλλα παιδιά. Είναι ήρεμα με όλη τη σημασία της λέξης. Με έναν τρόπο που δε συναντάς σε κανένα φυσιολογικό παιδί, κανένα φυσιολογικό άνθρωπο».

Εκείνη σηκώθηκε κι άρχισε να βηματίζει πάνω-κάτω. Δεν μπορούσε να διεισδύσει στην ηχώ της, του έλειπε ο ακουστικός κωδικός εισόδου.

«Έχω βαφτίσει πάνω από χίλια παιδιά», απάντησε εκείνη. «Πώς σου φαίνεται η ιδέα ότι μερικά γεννιούνται με το ταλέντο να πλησιάσουν τον Θεό περισσότερο από τα άλλα;»

Δεν είπε τίποτα.

«Η Κλάρα-Μαρία θα μπορούσε να είναι ένα τέτοιο παιδί», συνέχισε. «Ίσως και μερικά από τα άλλα».

Καταλάβαινε το λόγο που εκείνη βηματίζει πέρα-δώθε. Ήταν ένα περίσσειμα ενέργειας, όχι συνηθισμένο περίσσειμα, όχι συνηθισμένη μυϊκή ανησυχία, κάτι άλλο. Υπήρχε ένα λεπτό τρεμούλιασμα γύρω της, σαν να ήταν σωλήνας από αρμόνιο, σαν να είχε μέσα της ένα όρθιο κύμα.

«Θέλαμε πολύ να σου τα πούμε όλα αυτά», εξομολογήθηκε. «Δε συναντάμε συχνά ανθρώπους απ' έξω που να έχουν καταλάβει κάτι. Όμως δεν έχει νόημα. Μη με παρεξηγήσεις, αλλά δεν είσαι καλό χαρτί. Εδώ στη Δανία ετοιμάζουν δίκη εναντίον σου για φοροδιαφυγή. Στην Ισπανία σε έχουν καλέσει στο δικαστήριο. Η κατάσταση είναι δραματική. Μπορεί να σε συλλάβουν ανά πάσα στιγμή».

«Θα κάνω έφεση», είπε εκείνος, «στο Εφετείο της Γρανάδα. Θα περάσουν χρόνια μέχρι να έρθει η σειρά μου».

«Θα σε κατηγορήσουν για προσπάθεια δωροδοκίας — του εφόρου του Τορεμολίνος. Μετά τα μεγάλα σκάνδαλα της δεκαετίας του '90 οι υποθέσεις δωροδοκίας έχουν προτεραιότητα. Οι δικηγόροι μας λένε ότι ως το καλοκαίρι θα σε έχουν βάλει μέσα».

Εκείνος δεν είπε τίποτα. Δεν υπήρχε τίποτε άλλο να πει.

«Είναι απελπιστική κατάσταση», επέμεινε εκείνη. «Ωστόσο ίσως υπάρχει ελπίδα. Μιλήσαμε γι' αυτό. Οι αδελφές λένε ότι σε ξέρουν. Δεν υπάρχει τίποτα που να θέλουν περισσότερο από το να βοηθήσουν έναν μεγάλο καλλιτέχνη. Αν κάποιες δυνάμεις μέσα από την εκκλησία μεσολαβήσουν για σένα... Αν από τη Γρανάδα καταφέρουμε να εκδικαστεί η υπόθεσή σου στο Ανώτατο Δικαστήριο της Μαδρίτης... Δε θα επιμετρήσουν αυτοί την ποινή, έχουν όμως τον τελευταίο λόγο για το αν είσαι ένοχος ή όχι. Αν ο Πατριάρχης Παρισίων έκανε για σένα διάβημα στο γραφείο απονομής χάριτος... Δικαίωμα απονομής χάριτος έχει ο Βασιλιάς. Αν λοιπόν μπορούσαμε να αποδείξουμε ότι μεγάλο μέρος από τα χρήματα που δεν πλήρωσες τα έδωσες στα μοναστήρια μας... Αν όλοι εμείς εδώ μεσολαβούσαμε για σένα...»

Η ευγνωμοσύνη ξεχειλίζει από μέσα του. Αυτό που ξεχυνόταν προς το μέρος του από την πλευρά αυτής της εντελώς άγνωστης γυναίκας ήταν κάτι από τη χριστιανική αγάπη προς τον πλησίον, από αυτήν που ήταν γεμάτες οι καντάτες.

Γονάτισε και ακούμπησε το μέτωπό του στο χέρι της. Ίσως να ήταν παλιομοδίτικη χειρονομία όμως για όποιον η αγάπη είναι αυθόρμητη δεν υπάρχουν όρια.

«Λέω να κάνουμε έτσι», συνέχισε εκείνη. «Θα σου ζητήσουμε μόνο μια μικρή χάρη, να κάνεις κι εσύ κάτι για μας».

Κοκκάλωσε. Αργά αργά σηκώθηκε και οπισθοχώρισε προς στην καρέκλα.

«Τι έπαθες;»

«Αποκαλύφθηκε το βασικό τραύμα μου».

«Οι αδελφές κι εγώ», εξήγησε, «τα καταφέρνουμε πάντα μόνες μας. Όμως χρειαζόμαστε έναν άντρα».

«Η αγάπη δεν είναι ποτέ χωρίς όρους», σχολίασε ο Κάσπερ. «Πάντα υπάρχουν κάτω κάτω τα μικρά γραμματάκια».

«Ανησυχούμε για τα παιδιά», συνέχισε εκείνη.

«Πριν από ένα χρόνο, εξαφανίστηκε μια από τις δόκιμες μοναχές μας στο Τάγμα των Λαϊκών, η Αδερφή Λίλα. Δουλεύαμε πολύ μαζί, για τα παιδιά. Την έβαλαν σ' ένα αμάξι, της έδεσαν τα μάτια, την πήραν. Δύο μερόνυχτα έλειπε. Την έδεσαν και την κακοποίησαν. Τη χτύπησαν. Τη ρώτησαν για τα παιδιά. Ύστερα από δύο μέρες την πήγαν στο Άμαρ Φέλεδ και την άφησαν εκεί. Ακόμα δεν το έχει ξεπεράσει τελείως. Σ' αυτό που εσύ ονομάζεις ηρεμία υπάρχουν πλήθος ταλέντα. Φοβόμαστε ότι κάποιος θέλει να τα εκμεταλλευτεί».

«Και η αστυνομία;».

«Τους έχουμε μιλήσει. Το Ίδρυμα χαρακτηρίστηκε πιθανός στόχος τρομοκρατικής ενέργειας. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν σχέδια αν κάτι συμβεί. Κι επίσης ότι ένα περιπολικό επιτηρεί την έξοδό μας δύο φορές την εβδομάδα. Αυτή είναι η προστασία που μας παρέχει η αστυνομία. Τους καταλαβαίνω. Δεν έχουν κάτι συγκεκριμένο».

«Από πού είναι τα παιδιά;»

«Από οικογένειες που σχετίζονται με το λαϊκό μας Τάγμα σε διάφορα μέρη του κόσμου όπου έχει παράδοση η Ανατολική Εκκλησία: Ιερουσαλήμ, Αιθιοπία, Αυστραλία, κάποιες χώρες της Ανατολής, Γαλλία. Οι οικογένειες δεν υπόσχονται τίποτα. Εκείνοι διαλέγουν πόσο στενή θα είναι η σχέση τους με το μοναστήρι».

«Και τι κάνουν τα παιδιά εδώ;»

Κοίταξε έξω από το παράθυρο σαν να περίμενε η Κυρία-Κύριος να της κάνει τον υποβολέα.

«Ας πούμε ότι πρόκειται για μια κατασκήνωση προπόνησης, ένα διεθνές κατηχητικό. Τα μαζεύουμε μια φορά το χρόνο. Για φέτος τελείωσε. Του χρόνου είναι που φοβόμαστε».

Εκείνος προσπάθησε να διαπεράσει τη φωνή. Τώρα ήταν βραχνή, τράχιά, σαν χαλίκια πάνω στον ιμάντα κάποιου λατομείου. Και ήταν τελεσίδικη. Ήταν μια φωνή για οριστικές ανακοινώσεις, ευλογίες ή απαγορεύσεις. Δεν μπόρεσε να την ανοίξει.

«Είμαστε μοντέρνο μοναστήρι. Είμαστε προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουμε πολλά, πάρα πολλά, όχι όμως αυτό».

«Χρειάζεστε φύλαξη», παρατήρησε εκείνος. «Θα σας φέρω σε επαφή με κάποιον».

Έκανε το γύρο του γραφείου, του πρόσφερε μια καρέκλα και κάθισε. Ήταν πολύ κοντά του, του ερχόταν να τραβηχτεί. Όμως το σήμα που έδινε το μυαλό στους μυς δεν έφτανε ατόφιο.

«Δεν είναι συνηθισμένα παιδιά», εξήγησε. «Και δεν πρόκειται για συνηθισμένους εγκληματίες. Δεν ξέρουμε τι παίζεται, όμως είναι πολλοί στο κόλπο».

Εκείνος κατάφερε να σπρώξει την καρέκλα του προς τα πίσω.

«Είμαι καλλιτέχνης», της είπε. «Έχω να σκεφτώ το κοινό μου. Έχω χρέη που όμοιά τους δεν είχα ποτέ μου. Έχω συμβόλαια για τα επόμενα δυόμισι χρόνια στο εξωτερικό».

Δεν ήξερε αν τον άκουγε.

«Στην Ανατολική Εκκλησία δουλεύουμε πολύ με παραδείγματα», συνέχισε εκείνη. «Αυτόν το ρόλο παίζουν και οι άγιοι. Σύμφωνα με το πρότυπο του Σωτήρα, γεννήθηκαν για να περπατούν ανάμεσα σε ληστές και αμαρτωλούς. Στην Ανατολή τους λένε Μποντισάτβα. Αυτό που χρειαζόμαστε εμείς τώρα είναι ένας μικρός άγιος, την αντανάκλαση ενός αγίου, έναν άνθρωπο που αυτοί θα έρχονταν σε επαφή μαζί του, όποιοι κι αν είναι, και που θα λύσει το πρόβλημα. Θα μεσολαβήσει ανάμεσα σε μας και τις Αρχές. Αυτό χρειαζόμαστε».

Έσπρωξε την καρέκλα του ακόμα πιο πίσω.

«Καρφί των μπάτσων χρειάζεστε», σχολίασε. «Εγώ είμαι άνθρωπος με διεθνή καριέρα. Και τη στιγμή που μου λες ότι με χρειάζεστε εγώ έχω τουρνέ στην Κοτ ντ' Αζούρ».

«Όχι αν ανακαλέσεις τα συμβόλαια πριν από την έναρξη

τους. Μάλιστα αυτό θα σε στιγματίζε δημόσια κι έτσι θα έμοιαζες με εκπεπρωκότα άγγελο. Ίσως λοιπόν αυτοί προσπαθούσαν να σε χρησιμοποιήσουν, όποιοι κι αν είναι. Είσαι γνωστός για τις ικανότητες που έχεις με τα παιδιά...»

Η ατμόσφαιρα ήταν οικεία, όπως στις *Παραλλαγές Γκόλντμπεργκ*. Του μιλούσε σαν να γνωρίζονταν χρόνια, σαν να ήταν η μεγάλη του αδελφή, στα ίσια και σταράτα.

«Πρόκειται για τις δύο μεγαλύτερες αλυσίδες βαριετέ στην Ισπανία και στην Κοι ντ' Αζούρ», επέμεινε. «Θα ζητήσουν αποζημίωση».

«Και μάλιστα ένα τεράστιο ποσό», συμπλήρωσε εκείνη.

«Θα με βάλουν στη μαύρη λίστα».

«Σχεδόν σε όλο τον κόσμο».

Γέλασαν ταυτόχρονα.

«Και τότε θα έρθω εδώ», κατέληξε εκείνος. «Ύστερα από ένα χρόνο θα έχω θανατώσει την καριέρα μου».

«Ευθανασία θα της προσφέρεις. Θα θανατωνόταν έτσι κι αλλιώς. Το ανώτερο κομμάτι του εαυτού σου ψάχνει κάτι πιο βαθύ».

«Το μέλλον μου με σφίγγει σαν θηλιά. Προετοιμάζονται δίκες, εδώ και στην Ισπανία. Έρχομαι λοιπόν εδώ. Και μετά;»

«Μετά περιμένεις — να σε επισκεφτούμε, εμείς ή η Κλάρα-Μαρία. Όλο για σένα μιλάει. Ήμουν μαζί της στο Παλάτι του Τσίρκου όταν σε είδε για πρώτη φορά. Παραλίγο να μη γυρίσει μαζί μας σπίτι. Θα είσαι κοντά μας όταν σε χρειαστούμε και θα μοιάζεις με τύπο που έχει κηρύξει πτώχευση. Έτσι αυτοί θα έρθουν σε επαφή μαζί σου. Ίσως και να βρούμε κάποιον τρόπο να σε προσφέρουμε σ' αυτούς σαν δόλωμα».

«Θα μου δώσετε το φιλί του Ιούδα».

«Απλώς θα κοιτάξουμε προς το μέρος σου. Ίσως έρθουν, ίσως δεν έρθουν. Αυτό που έχει σημασία είναι να είσαι κοντά μας όταν χρειαστούμε τη βοήθειά σου».

«Για τι πράγμα;»

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Εγώ είμαι ηγουμένη. Μερικές φορές λειτουργώ και ως σύμβουλος. Όμως αυτά εδώ δεν είναι δικές μου αρμοδιότητες. Ωστόσο οι αδελφές σε πιστεύουν».

«Και μετά;»

«Υπάρχουν δύο πιθανότητες. Θα προχωρήσουμε σύμφωνα με ένα σχέδιο: μεσολάβηση, επιστολή στο Γραφείο Απονομής Χάριτος, ενίσχυση για να πληρωθεί το πρόστιμό σου από το φιλανθρωπικό μας ταμείο. Θα κινήσουμε γη και ουρανό. Ο Μητροπολίτης Λευκορωσίας θα επισκεφτεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Δανίας. Θα ζητήσεις συγγνώμη. Θα γίνει συμβιβασμός. Θα κάνεις την τουρνέ σου προσεκτικά. Θα ξαναγυρίσεις στη σκηνή».

«Και η άλλη πιθανότητα;»

«Η άλλη πιθανότητα είναι όλα αυτά να μη φτάσουν. Τα βαριετέ, η Χασιέντα, η Εφορία κανείς τους να μη θελήσει συμβιβασμό. Τότε, όντως, το τέλος θα είναι πέντε χρόνια στο Αλαουρίν ελ Γκράντε».

Δε χαμογελούσε πια.

«Και όταν θα κάθομαι εκεί, τι θα λέω στον εαυτό μου, τις ατελείωτες ανδαλουσιάνικες νύχτες, για ποιο λόγο έγιναν όλα αυτά;»

«Για την ηρεμία», του είπε εκείνη. «Αυτή ήταν ο λόγος».

Τον ακολούθησε ως την πόρτα, της ήταν ευγνώμων, δε θα τα κατάφερνε μόνος του. Είχε χάσει τον προσανατολισμό του, τον εξωτερικό και τον εσωτερικό.

Πέρασαν μέσα από μια κουζίνα εργοστασίου, μια καντίνα. Τα κεριά είχαν ανανεωθεί και είχαν δεχθεί ενισχύσεις από το φεγγάρι.

«Να η ταράτσα», του έδειξε, «και η αίθουσα φαγητού».

Του άνοιξε μια πόρτα που έβλεπε στον κήπο του μοναστηριού. Είχε μια ηχώ που ακόμα και με οκτώ βαθμούς υπό το μηδέν, όπως τώρα, σου ερχόταν να κάτσεις σ' ένα πέτρινο παγκάκι και να μείνεις εκεί ακούγοντάς την για πάντα.

Γύρω του το κτίριο είχε τέσσερις πτέρυγες, η τέταρτη ήταν μια εκκλησία, μικρούλα και προσεγμένη σαν μεγάλο σπιτάκι με περιβόλι. Η κάτοψή της είχε σχήμα σταυρού, στη μέση ήταν ένας κρεμμυδόσχημος τρούλος που έλαμπε στο φεγγαρόφωτο.

Αφουγκράστηκε το σκηνικό, όλα τα διαπερνούσε η φροντίδα.

«Είναι ένα μέρος της άσκησης», του εξήγησε. «Προσπαθούμε να δώσουμε θείες διαστάσεις στα καθημερινά πράγματα: τον κήπο, τη συντήρηση. Προσευχόμαστε ακόμα και στην τουαλέτα».

Εκείνος ένιωσε τη λαχτάρα να ανεβαίνει, πιθανότατα στη δική του καρδιά, ήταν όμως τόσο μεγάλη που απλώθηκε και στο περιβάλλον, με τη μορφή μιας παράφωνης έντασης.

«Έψαχνα», της είπε, «σχεδόν σε όλη μου τη ζωή για ηρεμία, μέσα μου κι ανάμεσα στους ανθρώπους. Το ξέρω ότι υπάρχει. Δε βρέθηκα ποτέ μέσα της όμως το ξέρω ότι υπάρχει. Εσύ την έχεις. Είσαι μέσα της, η φωνή σου έρχεται από αυτή την ηρεμία, την ακούω. Και το κορίτσι, η Κλάρα-Μαρία, το ίδιο κι εκείνη. Θέλω να βρεθώ κι εγώ σ' αυτή την ηρεμία, αλλιώς θα τρελαθώ».

Εκείνη τον άκουγε. Ένιωσε τα γόνατά του να χτυπούν ελαφρά μεταξύ τους.

«Μάλλον αλήθεια λες», σχολίασε, «ότι θα τρελαθείς αν δε φτάσεις στο στόχο».

Έκλεισε την πόρτα, προχώρησαν προς την έξοδο. Εκείνος έμεινε πίσω. Ήταν σχεδόν παράλυτος από οργή. Ήταν χριστιανή κι όμως δεν του είπε ούτε μια συμπονετική κουβέντα, ούτε ευλογία του έδωσε, ούτε καν ένα φιλάκι στο μάγουλο.

Έπρεπε να αφουγκραστεί το σώμα της. Περιπατούσε όπως χόρευε η Εκατερίνα Γκορντέγεβα, με τη χαρά της κίνησης μιας δωδεκάχρονης. Το Κρατικό Τσίρκο την είχε σε ένα νούμερο στον πάγο και τις δύο σεζόν που εκείνος είχε βρεθεί στη Μόσχα. Ωστόσο αυτή η γυναίκα είχε ένα άλλο είδος ροής, σαν το κατάλυμά της να μη βρισκόταν στο σώμα της αλλά γύρω από αυτό. Όλη του τη ζωή είχε ακούσει πλήθος σώματα, κάτι τέτοιο δεν είχε ξανασυναντήσει ποτέ.

«Η Αφρικανή», της είπε, «με απείλησε. Μου είπε να φύγω».

«Από όσο ξέρω, στο τσίρκο και στο θέατρο συνηθίζεται μια οντισιόν, για να βρεθούν αυτοί που το θέλουν πραγματικά».

Στάθηκε για λίγο. Το σώμα του ήταν ακόμα παγωμένο. Κατάφερε να κάνει τη φωνή του γουργουριστή, σαν γάτας του Σιάμ.

«Το να είσαι ηγουμένη», παρατήρησε, «απαιτεί σίγουρα μεγάλο βαθμό αξιοπιστίας».

Γύρισε προς το μέρος του. Είχε καθίσει σε άπειρες καφετέριες στη Νότια Ευρώπη και είχε την ευκαιρία να αφουγκραστεί άπειρες καλόγριες καθώς περνούσαν από δίπλα του. Οι περισσότερες είχαν άφθονο Μοντεβέρντι από το μέτωπο ως την καρδιά. Όμως από εκεί και κάτω ήταν σφιγμένες. Η γυναίκα αυτή ήταν από άλλο ανέκδοτο.

«Αυτό είναι το ιδανικό», απάντησε. «Στην πραγματικότητα όλοι είμαστε ανθρωπάκια».

«Τότε αυτά που μου πρότεινες θα τα ζητήσω γραπτώς», της είπε. «Όλα, για τον Επίσκοπο και τον Πατριάρχη και τη μεσολάβηση και τα πέντε εκατομμύρια».

Γύρισαν πίσω στο γωνιακό δωμάτιο. Εκείνη έγραφε αβίαστα και συγκεντρωμένα. Πήγε στο διπλανό δωμάτιο, ένα φωτοτυπικό βούιζε, ξαναγύρισε, του έδωσε το έγγραφο, εκείνος το διάβασε και υπέγραψε. Είχε υπογράψει άπειρα συμβόλαια στη ζωή του, όμως σαν κι αυτό κανένα.

«Με εμπιστεύεσαι τώρα;» τον ρώτησε.

Κούνησε το κεφάλι καταφατικά.

Του κράτησε την πόρτα. Του έδωσε το χέρι. Εκείνος το πήρε. Στάθηκαν στο άνοιγμα της πόρτας.

Οι ήχοι γύρω τους άρχισαν να αλλάζουν. Πρώτα έγιναν πιο ξεκάθαροι. Άκουγε το δικό του σώμα, μετά το δικό της. Παρατήρησε τον σχεδόν αδύνατον ν' ακουστεί ψίθυρο των αναμμένων ηλεκτρονικών μηχανημάτων. Άκουσε το κτίριο, τον αιώνιο συνδυασμό από πέτρες και μπετόν, τις δονήσεις ανθρώπων που κοιμόνταν.

Άκουσε τους ήχους να εναρμονίζονται, να μπαίνουν σε μια κοινή κλίμακα. Ήταν μάρτυρας ενός είδους ενορχήστρωσης.

Δεν άκουγε πια τον βασικό τόνο της γυναίκας. Την κοίταξε. Είχε γίνει άχρωμη. Εκείνος το ήξερε ότι τώρα οι ήχοι είχαν σηκωθεί και είχαν φύγει όλοι μαζί, μέσα από τα στόμια των πνευστών και τα κύμβαλα. Πήγαιναν εκεί όπου πάντοτε ήθελε να βρεθεί, στην ηρεμία.

Η λαχτάρα και ο τρόμος εκδηλώθηκαν ταυτόχρονα, σαν χτύπημα σε ταμπούρλο. Παραλίγο να ουρλιάξει. Την ίδια στιγμή το φαινόμενο έσβησε.

Έγειρε προς τον τοίχο. Χρειάστηκε λίγη ώρα για να μπορέσει να μιλήσει.

«Σε ένα χρόνο, ποιος ζει, ποιος πεθαίνει», της είπε. «Μπορεί να ξεχάσετε τη συμφωνία μας».

«Ναι, αλλά μπορεί και να τη θυμόμαστε».

«Μπορεί να κάνετε λάθος, μπορεί κανείς να μη θέλει να κάνει κακό στα παιδιά. Κι εγώ να καταστρέψω τη ζωή μου για το τίποτα».

«Αυτό που πάντα χαρακτήριζε τους μεγάλους», τον έκοψε, «άντρες και γυναίκες, είναι ότι, όταν έρχεται η ώρα, είναι πρόθυμοι να ποντάρουν ό,τι έχουν και δεν έχουν σε ένα νούμερο στη ρουλέτα, το νούμερο του Σωτήρα. Χωρίς εγγύηση ότι θα κερδίσουν».

Όλα γύρω του στροβιλίζονταν σαν σβούρα, σαν αλογάκια σε λούνα παρκ, λούνα παρκ μοναστηριού. «Αυτή η χρονιά θα περάσει αργά», της είπε. «Και δε θα είναι η πιο εύκολη χρονιά της ζωής μου. Έχεις καμιά συμβουλή να μου δώσεις;»

Τον κοίταξε.

«Δοκίμασες ποτέ να προσευχηθείς;»

«Συνήθως ζητούσα, ζητούσα να πάρω, κατά το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου».

«Ίσως γι' αυτό δεν προχώρησες».

Η οργή του έκοψε πάλι την ανάσα.

Ο ήχος πήρε τη μορφή της άριας από τις *Παραλλαγές Γκόλντμπεργκ*, οικογενειακός. Ένιωθε ότι της άρεσε, έτσι όπως είχε αρέσει σε λίγους, πολύ λίγους. Το είχε νιώσει και με την Κλάρα-Μαρία και με τη Στίνε. Ήταν ένας άνθρωπος που άντεχε το θόρυβο του συστήματός του και μάλιστα δεν τον άντεχε απλώς...

Η αγάπη κάνει τους ανθρώπους ισότιμους. Για μια στιγμή εκείνος κι εκείνη βρίσκονταν ακριβώς στο ίδιο επίπεδο.

«Σε ποιον να προσευχηθώ;» τη ρώτησε. «Ποιος μου εγγυάται ότι υπάρχει κάποιος εκεί έξω, ότι το σύμπαν δεν είναι παρά μια μεγάλη λατέρνα;»

«Ίσως δεν είναι απαραίτητο να προσευχηθείς σε κάποιον συγκεκριμένα. Οι ερημίτισσες παλιά έλεγαν ότι ο Θεός δεν έχει μορφή, χρώμα ή περιεχόμενο. Ίσως προσευχή δε σημαίνει να προσεύχεσαι σε κάποιον. Ίσως είναι ένας συνειδητός τρόπος να τα παρατήσεις. Ίσως αυτό σου χρειάζεται: να τα παρατήσεις, χωρίς να σε πάρει ο κατήφορος».

Του άνοιξε την πόρτα.

«Τα λόγια μπορούν βασικά να είναι οτιδήποτε», συνέχισε. «Σημασία έχει να βγαίνουν απ' την καρδιά σου. Θα μπορούσαν ας πούμε να είναι λόγια από τις καντάτες του Μπαχ».

Τον ακολούθησε ως την πύλη και του άνοιξε. Εκείνος γύρισε και κοίταξε το κτίριο.

«Είναι η πτέρυγα των ξένων», εξήγησε η Αφρικανή.

Υπήρχαν τρία πατώματα, μέτρησε επτά παντζούρια σε κάθε πάτωμα, το καθένα με το μπαλκονάκι του.

«Είστε φιλόξενοι», σχολίασε.

«Η φιλοξενία είναι αρχή για μας. Η αγάπη για τον Χριστό βρίσκεται στην αγάπη για τον ξένο».

Ξεκίνησε να φύγει, προς την οδό Φρεδερικοντάλσβαϊ. Εκείνη στεκόταν και τον κοίταζε από την ανοιχτή πύλη.

Είδε την ηχώ της, το πώς αντέδρασε. Αυτό που είδε εκείνη από τη μεριά της την έκανε να μοιάζει με παίκτη ρουλέτας, παίκτη που μετά το «rien ne va plus»¹³ υπολογίζει τις πιθανότητες και ξέρει ότι, επειδή ακριβώς πρόκειται για ρουλέτα, οι πιθανότητες είναι σίγουρα λιγότερες από πενήντα τοις εκατό.

Ίσως όμως και να ήταν αυταπάτη. Ειδικά τις αφέγγαρες παγωμένες νύχτες ο κόσμος γίνεται εύκολα μια οθόνη όπου καθένας μας παίζει τη δική του ερασιτεχνική βιντεοταινία. Πήγε στο αμάξι. Πάντα ένιωθε το αυτοκίνητό του σαν σκόρπιο αλλά απόλυτα ασφαλές κομμάτι του καθιστικού του, με δύο πολυθρόνες και καναπέ.

13. «Τίποτα πια δεν πιάνει», γαλλικά στο κείμενο (Σ.τ. Μ.)

Ακόμα κι όταν έφτασε στο Κλάμπενμποργκ και ο καιρός είχε ζεστάνει ενώ στο δρόμο συνάντησε κι άλλους ξενύχτηδες, συνέχισε, από το μοτέρ και το αμάξωμα και την κίνηση του δρόμου και τα προάστια γύρω του να ακούει το απλό και ταυτοχρόνως αφάνταστα περίπλοκο θέμα των *Παραλλαγών Γκόλντμπεργκ*, όπως ακούγεται όταν οι *Παραλλαγές* έχουν προχωρήσει λίγο και νιώθεις ότι τώρα πια δεν μπορείς να ξεφύγεις, τώρα ο Μπαχ κάνει κουμάντο, τώρα πρέπει να το ακούσεις ως το τέλος, ανεξάρτητα από το πού σε πηγαίνει.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Copenhagen Dolce Vita έγγραφε σε ένα υπερυψωμένο ισόγειο που έβλεπε εκεί όπου κάποτε ήταν η πλατεία Κόνγκενς Νίτορβ.

Για τον Κάσπερ δεν υπήρχε ποτέ αμφιβολία ότι πνευματική έκσταση και φαγητό πήγαιναν μαζί και πως, κατ' αρχάς, υπήρχαν δύο τρόποι να πας στον Παράδεισο: να ψοφήσεις της πείνας ή να σκάσεις στο φαΐ.

Οι παραδόσεις των μεγάλων θρησκειών είχαν τελειοποιήσει και τα δύο άκρα. Οι παλιοί ερημίτες και ερημίτισσες κατά καιρούς έδειχναν σαν ο σκελετός τους να ήταν πάνω από τα ρούχα, οι ταοϊστές είχαν πει «empty the mind and fill the belly»¹⁴ και ένα πλήθος θιβετιανοί απλανείς αστέρες, από τον Τζογκτσέν ως τον Μαχαμούντρα, έμοιαζαν με το διοικητικό συμβούλιο του Συλλόγου Καλοφαγάδων. Ο Βούδας είχε προτείνει μια μέση οδό, ανάμεσα στα δυο άκρα. Αυτήν έψαχνε ο Κάσπερ απόψε, όπως και άλλοτε, εδώ, στον Μπόμπεκ Λαϊσεμέερ, όπου το φαγητό ήταν σαν τσίρκο του παλιού καιρού, μπουχτισμένο από την πνευματικότητα, γεμάτο σοκ και στα όρια της ακροβασίας και του κινδύνου.

Ωστόσο υπάρχει ένα σημείο, κάπου ανάμεσα στην καρδιά και το ηλιακό πλέγμα, που δεν ησυχάζει, ούτε πρόκειται να ησυχάσει ποτέ σ' αυτήν τη ζωή. Είναι το σημείο που ξέρει ότι αν γεννήθη-

14. «Αδειάστε το νου και γεμίστε την κοιλιά», αγγλικά στο κείμενο. (Σ.τ.Μ.)

κες Τσιγγάνος και παρ' όλα αυτά έχεις βρεθεί κάπου όπως εδώ, όπου όλοι κολυμπούν στο χρυσάφι, στα λευκά, τα δαμασκηνά και τα ετήσια εισοδήματά τους σπάνια δεν ξεπερνούν το ένα εκατομμύριο, τότε το δίχως άλλο έχεις βρεθεί εδώ κατά λάθος.

Και πάλι όμως πάντα ξαναγύριζε. Επειδή το φαγητό ήταν όπως ήταν: γι' αυτόν που ψάχνει την απόλυτη αλήθεια τίποτα δεν πρέπει να μένει αδοκίμαστο. Κι επειδή ο Κάσπερ στον αρχιμάγειρα πάντα έβλεπε τον εαυτό του: το παιδί του λαού που γεννήθηκε για να κάνει τον παλιάτσο στις αγορές και που έπρεπε να περάσει το υπόλοιπο της ζωής του προσπαθώντας να καταλάβει γιατί η μοίρα τού φόρεσε άσπρη ποδιά και σκούφια μάγειρα, τον έκανε το αγαπημένο παιδί της ανώτερης τάξης και τον έχρισε αρχιερέα μπροστά σ' ένα βωμό από φαγητό.

Ο Κάσπερ κοίταζε κάτω τη θάλασσα.

Είχε ξυπνήσει δύο ώρες νωρίτερα, γύρω του σκοτάδι, πίσσα.

Κατέβηκε από το πατάρι και πήγε στο τροχόσπιτο, ήταν άδειο. Ήθελε να μπει μέσα. Στο χερούλι της πόρτας είχε ατσαλόσυρμα, άναψε ένα σπύρτο, στο σύρμα υπήρχε μια σφραγίδα που έγραφε «Αστυνομία Κοπεγχάγης».

Έσπασε τη σφραγίδα. Μέσα στο τροχόσπιτο άναψε ακόμα ένα σπύρτο. Είχαν καθαρίσει πριν φύγουν, όπως όταν βαλσαμώνεις νεκρό: απ' έξω είναι τζιτζί αλλά μέσα δεν υπάρχει τίποτα. Το βιολί του έλειπε, το πλακέ χρηματοκιβώτιο είχε ανοιχτεί, τα χαρτιά του έλειπαν. Το *Klavierbüchlein* δεν ήταν πια στο ράφι.

Όμως τα ρούχα του ήταν ακόμα εκεί. Πήρε κουστούμι, παπούτσια, πετσέτα και είδη τουαλέτας. Έκοψε ένα μικρό κομμάτι χαρτόνι από το εξώφυλλο των *Παιδικών χρόνων* του Καρλ Νίλσεν. Έσβησε το φως, βγήκε έξω, έχωσε το χαρτόνι στο κάσωμα της πόρτας στο ύψος της επιγονατίδας. Ένωσε τα δύο κομμάτια της σφραγίδας όσο γινόταν καλύτερα.

Στην τουαλέτα, που ήταν έξω, έκανε ντους και ξυρίστηκε, πρώτα με την ξυριστική μηχανή και μετά με ξυραφάκι. Το πρόσωπο απέναντί του στον καθρέφτη είχε τα σημάδια του χρόνου και πέντε ως επτά χιλιάδες πλήρη μακιγιαρίσματα τριάντα χρόνων.

Κάποτε είχε σταθεί πίσω του η Στίνε. Του άγγιξε το πρόσωπο. Τον κοίταξε μέσα από τον καθρέφτη.

«Έχεις κάτι από τον Χριστό», του είπε, «κάτι από το Χωριατόπουλο που μπήκε ενέχυρο, κάτι από τον Κόμη Ντανίλο στην *Εύθυμη χήρα*».

Ήθελε πάρα πολύ να αποχαιρετήσει τον Ντάφι, όμως ο κίνδυνος ήταν μεγάλος. Αν η αστυνομία τον περίμενε, θα τον περίμενε στην πύλη. Μπήκε στο στάβλο.

Η λάμπα στο ταβάνι έκαιγε, πήρε ένα-δύο μήλα από το κασό-νι και στάθηκε δίπλα στο παχνί της Ροδούλας. Το άλογο έκανε ένα πηδηματάκι προς το μέρος του, σαν παιχνιδιάρικο κοριτσάκι. Εκείνος αγκάλιασε το λαιμό της. Σε δύο εβδομάδες θα τη σκότωναν.

Κάπου έξω από τη δέσμη του φωτός κάτι κουνιόταν, κάτι που δεν ήταν άλογο.

Έβγαλε το διπλό μάνταλο από το παχνί. Θα έδινε μια κλοτσιά στην πόρτα και η Ροδούλα θα τους ερχόταν καπέλο σαν βόμβα εξακοσίων κιλών.

Ο Ντάφι ξεπρόβαλε μέσα απ' το σκοτάδι. Δεν τον είχε προσέξει, τόση ησυχία έκανε. Προχώρησε προς το παχνί. Έβαλε το μάνταλο στη θέση του. Στο μαδέρι μπροστά στον Κάσπερ ακούμπησε το βιολί, τα χαρτιά, το Klavierbüchlein.

«Φόρεσα παλταδούρα και μπήκα μαζί τους στο τροχόσπιτο. Αυτά είναι ό,τι πρόλαβα να σώσω».

Το ένα χέρι του επιστάτη εγκατέλειψε τη βέργα. Εξαφανίστηκε. Επανεμφανίστηκε με ένα μήλο.

«Τότε που σε δίκασαν», ρώτησε ο Κάσπερ, «για τι ήταν;»

«Για τρία εκατομμύρια στον Νίνταλ, την ώρα της δουλειάς».

Ο Κάσπερ είχε προσπαθήσει να κάνει στη Στίνε δώρο ένα δαχτυλίδι από τον Μάρκους Νίνταλ, εκείνη δεν το δέχτηκε, γενικά δε δεχόταν δώρα, όμως η επίσκεψη στο μαγαζί είχε φοβερή φάση. Ήταν στην οδό Νι Οεστεργκάδε. Είχε δύο φύλακες. Τα κοσμήματα και τα ρολόγια βρίσκονταν μέσα σε κιβώτια από αλεξίσφαιρο γυαλί. Τα κιβώτια βυθίζονταν σε ειδικά κουτιά με πυρασφάλεια κάτω από το πάτωμα μόλις κάποιος έκανε πως κουνούσε ένα σακουλάκι καραμέλες.

«Και η δουλειά που έπρεπε να αφήσεις, τι ήταν;»

«Ήμουν μαθητής του Μπόρας».

Ο Μπόρας ήταν ο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ των τζέντλεμεν κλεφτών. Είχε έναν μαθητή, έναν απόστολο, έναν κληρονόμο του ντάρμα του. Ο κληρονόμος είχε αρχίσει να δικαιώνει τους προγόνους του. Και ξαφνικά εξαφανίστηκε.

Άνοιξε τη θήκη. Το βιολί ήταν άθικτο.

«Ποιος ο λόγος που ρισκάρεις έτσι;»

Ο επιστάτης στάθηκε στην πόρτα. Κοίταξε το στάβλο.

«Θα βγουν σε ελεύθερη βοσκή», είπε. «Σήμερα το πρωί τα αγόρασα — για όσα έδιναν τα σφαγεία και τα σχολεία ιππασίας μείον τα κτηνιατρικά. Πριν πεθάνει ο Μπόρας είχαμε μια-δυο κουβέντες. Ένωσα ότι μου παρέδωσε τη διαθήκη του. Αυτή η ιστορία, να αγοράζω τα ζώα για να σωθούν, είχε αρχίσει από τότε. Δε γινόταν με μισθό μαθητευόμενου. “Κοίταξε να μαζευτείς, Ντάφι”, μου είπε, “η ζωή δεν είναι προσευχή και ελεημοσύνη”».

«Αυτό είναι υπέροχο», σχολίασε ο Κάσπερ. «Έκανες μια πραγματική πράξη ελεημοσύνης. Όμως κι εγώ έχω φάει σκατά, δύσκολα δέχομαι δώρα, πάντα υπάρχει ένα υστερόγραφο με μικρά γραμματάκια. Για τι πράγμα πρόκειται στην περίπτωση μας;»

Μιλούσε σε μια ανοιχτή πόρτα και σ' ένα άλογο. Ο Ντάφι είχε φύγει.

Κοίταξε τη θάλασσα. Μπροστά του απλωνόταν ένας υδάτινος καθρέφτης, από εκεί όπου ήταν κάποτε το Κρίνσεν μέχρι την Εθνική Τράπεζα.

Το άγαλμα με τον καβαλάρη το είχαν πάρει. Στο πεζοδρόμιο μέχρι τον προστατευτικό τοίχο μια ορχήστρα καμεράτα έπαιζε ορεκτικά κομμάτια από τα *Βραδεμβούργια Κονσέρτα* του Μπαχ. Ήταν η αρχή της εαρινής και θερινής διασκέδασης που πρόσφερε ο Δήμος Κοπεγχάγης. Γύρω από τους μουσικούς ο κόσμος προχωρούσε προς τα έξω, προς τη νυχτερινή ζωή, λες και είχαν μια αποστολή, μια συγκεκριμένη κατεύθυνση στη ζωή τους.

Έκλεισε τα μάτια και αφουγκράστηκε τη μουσική στο χώρο

γύρω του. Πίσω από την επιφάνεια υπήρχε τέτοιος φόβος που έφτανε για να ανοίξει κανείς κλινική για νευρωτικούς.

Άνοιξε τα μάτια και κοίταξε το νερό ως την άλλη άκρη. Δεν έμοιαζε με συντέλεια του κόσμου, ούτε με την Πομπηία, τη Σαντορίνη ή τον Κατακλυσμό του Νώε. Θα μπορούσε να είναι μια φυσική λίμνη, μια μεγάλη ζημιά στο δίκτυο ύδρευσης.

Ο φόβος της πόλης υπήρχε και πριν, πριν από τους σεισμούς, τον είχε ακούσει από τότε που ήταν παιδί, από το ατύχημα, από τότε που η ακοή του δυνάμωσε. Το φόβο τον ήξερε από παλιά, από θανάτους, από ατυχήματα στην αρένα, από τον ίδιο του τον εαυτό. Δεν είναι τόσο ο φόβος για την ίδια την καταστροφή όσο γι' αυτό που ακολουθεί. Τα τραγικά γεγονότα είναι πόρτες που ανοίγουν για να μπει η σκέψη ότι οι μέρες όλων μας είναι μετρημένες και ότι όλα όσα έχουν σημασία για μας, η ζωή, η ευτυχία, ο θάνατος, η αγάπη, η έμπνευση, είναι απολύτως εκτός ελέγχου.

Ένωσε μια ξαφνική οργή ενάντια στην Κυρία-Κύριο. Οι άνθρωποι γύρω του θα μπορούσαν να είναι ευτυχισμένοι. Θα μπορούσε κι εκείνος να είναι ευτυχισμένος. Στου Λαϊσεμέερ θα μπορούσαν όλοι να νιώθουν σαν απόλυτοι μονάρχες ή, ακόμα καλύτερα, σαν θεοί: αφού φάνε και πούν και τους περιποιηθούν βασιλικά, το σερβίτσιο θα μπορούσε να εξαφανίζεται, οι λακέδες να εξαϋλώνονται, όλη η φεουδαρχική ψευδαίσθηση να χάνεται και να βρίσκονται έξω, στην ελεύθερη και ανεύθυνη νύχτα της Κοπεγχάγης.

Αντί γι' αυτό υπήρχαν φυσικές καταστροφές, κακοποιήσεις παιδιών, απαγωγές, μοναξιά, χωρισμοί ανθρώπων που αγαπιούνται.

Ο θυμός τον κυρίεψε. Το πρόβλημα με το θυμό εναντίον του Θεού είναι ότι δεν υπάρχει κάποιος πιο ψηλά στην ιεραρχία για να κάνεις τα παράπονά σου.

Γύρισε την καρέκλα και προσπάθησε να διώξει απ' το μυαλό του την αίθουσα και τη θεά. Αυτό έκανε τα πράγματα χειρότερα. Απέναντι, στον τσίγκινο πάγκο που χώριζε την κουζίνα από το εστιατόριο, είδε τον Λαϊσεμέερ.

Την περασμένη φορά που ο Κάσπερ εγκατέλειψε τη Δανία, πιστεύοντας ότι ήταν για πάντα, ειδικά εδώ, εν μέρει και από λά-

θος, είχε αφήσει έναν μεγάλο λογαριασμό απλήρωτο. Ήταν σίγουρος ότι η ζημιά εκείνη είχε καλυφθεί καθώς ο Λαϊσεμέερ είχε γίνει πια μεγαλύτερος από το εστιατόριο και χωρούσε τώρα σ' ένα άσπρο πουκάμισο με γραβάτα και σε μια πολυθρόνα διευθυντή, γεροδεμένος και χοντροκομμένος σαν κτηνοτρόφος, όπως ο Έλι Μπένεβαϊς, που επίσης δεν έμαθε να κάθεται στο γραφείο του αλλά συνέχισε να τριγυρνάει στους στάβλους.

Ο Κάσπερ άκουσε μια ηχώ που τη θυμόταν από παλιά αλλά δεν μπορούσε να την προσδιορίσει. Στο βάθος της αίθουσας κάθονταν ένας άντρας και μια γυναίκα. Ήταν η αριστοκράτισσα από την οδό Στραντβάι. Τώρα όμως ο Κύριος Ημών ή η μοίρα ή η βιομηχανία καλλυντικών της είχαν δώσει μακριά μαύρα μαλλιά και κομψή βραδινή τουαλέτα. Καθόταν με γυρισμένη την πλάτη, ο άντρας απέναντί της ήταν δέκα χρόνια νεότερός της και την περνούσε ενάμιση μέτρο. Η ηχώ του ήταν αδέξια, σαν να μην ήταν συνηθισμένος να τρώει κάπου όπου το να χορτάσεις κοστίζει από πεντακόσιες κορόνες και πάνω.

Βήματα ενενήντα κιλών πλησίαζαν. Δύο ποτήρια σαμπάνιας τοποθετήθηκαν μπροστά στον Κάσπερ, το ένα γέμισε. Αφουγκράστηκε την πολυφωνία των φουσαλίδων, ήταν Κρουγκ.

Κοίταξε το ξυρισμένο κρανίο και το στριφτό μουστάκι αλά Γκουρντιέφ, ήταν ο Λαϊσεμέερ.

«Ήρθα για να πληρώσω το χρέος», ανακοίνωσε ο Κάσπερ.

Ο αρχιμάγειρας άφησε την μπουκάλα να γλιστρήσει στην παγωνιέρα. Μετά γύρισε.

Ο Κάσπερ τον πρόλαβε με μια κίνηση. Ο αρχιμάγειρας ήταν έτοιμος να φύγει, όμως το αριστερό του πόδι ήταν πιασμένο σε μέγγενη, δηλαδή στο αριστερό πόδι του Κάσπερ. Ο Λαϊσεμέερ άρχισε να πέφτει. Για να σταματήσει την πτώση θα κουνούσε το δεξί πόδι, αλλά κι εκείνο ήταν πιασμένο στη μέγγενη του δεξιού ποδιού του Κάσπερ.

Το πέσιμο θα ήταν βαρύ αν ο Κάσπερ δε σηκωνόταν από την καρέκλα. Έπιασε το ογκώδες κορμί και το τράβηξε.

«Δε δουλεύεις σήμερα. Έχεις ρεπό. Το ρώτησα όταν έκλεισα τραπέζι».

Γνωρίζονταν είκοσι πέντε χρόνια, πάντα μεταξύ τους υπήρχε

αμοιβαίος σεβασμός, ζεστασιά και ευγένεια. Τώρα η ευγένεια είχε ξαφνικά εξαφανιστεί. Είναι μια από τις δουλειές του κλόουν, να φέρνει στην επιφάνεια όχι μόνο τις φωτεινές αλλά και τις σκοτεινές πτυχές της στιγμής.

«Ήθελα να είμαι εδώ ο ίδιος, με μπαλτά, για να δω αν θα με ξεπληρώσεις».

«Δεν είπα το δικό μου όνομα».

Ο Λαϊσεμέερ ελευθερώθηκε. Στέκονταν κολλητά ο ένας στον άλλο.

«Η αστυνομία», είπε χαμηλόφωνα ο αρχιμάγειρας. «Σε περιμένουν έξω. Θα σε πιάσουν βγαίνοντας. Θέλουν να δουν ποιον θα συναντήσεις».

Ο Κάσπερ θυμήθηκε ξαφνικά ότι ο Γκουρντιέφ κάπου γράφει πως ήταν κι εκείνος στον Μυστικό Δείπνο, με τη μορφή του Ιούδα.

«Κι εσύ με κάρφωσες».

Δύο κόκκινες κηλίδες άναψαν στα φρεσκοξυρισμένα μάγουλα μπροστά στον Κάσπερ, σαν προειδοποιητικά λαμπάκια. Ο Λαϊσεμέερ άρπαξε τα ρεβέρ του, τα χέρια του ήταν χοντρά σαν κομμάτια αμερικανικής πίτσας.

«Μας βλέπουν οι πελάτες», πέταξε ο Κάσπερ. «Οι τακτικοί. Και αυτό που βλέπουν δεν τους αρέσει».

Ο Λαϊσεμέερ τον άφησε.

«Το ήξεραν ήδη. Ήρθε και κάποιος από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Δεν είχα το τηλέφωνό σου. Εσύ τι θα έκανες στη θέση μου;»

Ο Κάσπερ χαμογέλασε καθησυχαστικά στα γειτονικά τραπέζια. Ο κόσμος επέστρεψε στο γλέντι. Ο Λαϊσεμέερ είχε φύγει. Ο Κάσπερ κοίταξε έξω από το παράθυρο, μέσα από την γκαρνταρόμπα και τη γυάλινη πόρτα. Εκείνοι θα μπορούσαν να είναι οπουδήποτε μέσα στο πλήθος ή σε ένα αμάξι.

Κάτι συνέβη στην αίθουσα και, στα βαθύτερα στρώματα, ο φόβος οπισθοχώρησε για λίγο. Σήκωσε το κεφάλι, ήταν η Στίνε.

Στεκόταν καταμεσής στην αίθουσα. Ερχόταν προς το μέρος του. Προχωρούσε αδέξια, νευρικά, όπως πάντα όταν υπήρχε κόσμος γύρω, σαν μαθητριούλα σε αποχαιρετιστήριο χορό.

Ωστόσο για μια στιγμή οι θαμώνες σταμάτησαν να τρώνε, ακόμα κι εκείνοι που είχαν τα χέρια τους απλωμένα πάνω από το τρόλεϊ επιδορπίων του Λαϊσεμέερ. Πίσω της έσπευσαν δύο μαθητευόμενοι σερβιτόροι για να της τραβήξουν την καρέκλα. Ο Κάσπερ θα έπαιρνε όρκο ότι την ακολουθούσε περιστρεφόμενος φακός. Μέχρι που διαπίστωσε ότι αυτό που την έκανε να λάμπει δεν ήταν παρά το δικό του βλέμμα, καθώς και των άλλων θαμώνων.

Απλώσε τα χέρια να την αγκαλιάσει. Η πρόθεσή του δεν υλοποιήθηκε. Τον κοίταξε. Με ένα βλέμμα της μπορούσε να σταματήσει αφηνιασμένο ελέφαντα του τσίρκου. Εκείνος έμεινε μετέωρος, σαν πουλί χτυπημένο στο φτερό. Ήταν ο μόνος άνθρωπος που, συναντώντας την, δεν μπορούσε ποτέ να προγραμματίσει την είσοδό του.

Κάθισε. Ακουγόταν σε μι ματζόρε, στην ανώτερη μορφή του μι ματζόρε. Πάντοτε άκουγε γύρω της ένα ανοιχτό πράσινο χρώμα.

Έβγαλε ένα ογκώδες ρολόι κατάδυσης από το αριστερό της χέρι και το ακούμπησε στο τραπέζι.

«Μισή ώρα», του είπε.

Είχε αλλάξει. Δεν μπορούσε να το εξηγήσει. Οι προετοιμασίες που είχε κάνει για να τη συναντήσει κατέρρευσαν. Ο χρόνος της απουσίας της μηδενίστηκε. Δέκα χρόνια δε σήμαιναν τίποτα. Μια ζωή ολόκληρη δε σήμαινε τίποτα.

Έγνεψε προς το μαύρο και χρυσωπό νερό.

«Τι τρέχει εκεί; Τι ρόλο παίζεις εσύ;»

Στην αρχή δεν πίστευε ότι θα του απαντούσε.

«Όταν πας περίπατο στην παραλία», εξήγησε, «και περπατάς ξυπόλυτος, τι συμβαίνει ακριβώς μπροστά από το πόδι που βυθίζεις στην άμμο;»

«Πάνε χρόνια από τότε που είχα διάθεση να πάω περίπατο στην παραλία».

Τα μάτια της στένεψαν.

«Αν πήγαινες;»

Το σκέφτηκε λιγάκι.

«Η άμμος θαρρείς και ξεραίνεται».

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

«Το νερό χάνεται. Κι αυτό επειδή μια αύξηση της πίεσης δημιουργεί αύξηση της πορώδους περιοχής γύρω από το σημείο πίεσης. Είναι η θεωρία του Βατανιάν, που λέει λίγο-πολύ ότι οι συσσωρεύσεις έντασης στο φλοιό της Γης θα προκαλέσουν αλλαγές στα υπόγεια ύδατα. Εμείς προσπαθούμε να κάνουμε αυτήν τη θεωρία πιο λιανά. Επεξεργαζόμαστε αριθμούς δουλεύοντας στο βάθος όπου έχουν γίνει γεωτρήσεις. Συγκεντρώνουμε στοιχεία από όλη τη Σελανδία, για να μαντέψουμε αν έρχονται κι άλλοι σεισμοί — και για να καταλάβουμε τους προηγούμενους».

Ούτε που πρόσεχε τα λόγια της, μόνο το χρώμα τους. Ενώ εκείνη εξηγούσε, εκείνος γλιστρούσε όλο και περισσότερο στην υποδεσπόζουσα κλίμακά της, τη λα ματζόρε, το νοητικό της τμήμα είχε την ίδια αντήχηση, το χρώμα της είχε πάρει μια μπλε απόχρωση.

«Τελείωσε», είπε ο Κάσπερ. «Το έγραψαν οι εφημερίδες. Υπήρχαν οπές στο ασβέστιο, εκεί που έγιναν οι πτώσεις. Λένε ότι δεν υπάρχουν άλλες».

«Ναι», συμφώνησε εκείνη, «σίγουρα δεν υπάρχουν άλλες».

Η ηχώ της είχε αλλάξει, για πολύ λίγο, ένα τέταρτο του δευτερολέπτου. Όμως αυτό το τέταρτο ήταν σαν να είχε κρατήσει αιώνες. Άλλαξε σε φα μινόρε, την κλίμακα εκείνων που αυτοκτονούν.

«Τι συμβαίνει;» ανησύχησε. «Κάτι δεν πάει καλά».

Εκείνη κοίταξε πίσω της, σαν να έψαχνε αν ήρθαν οι πιστωτές της — απίθανη εκδοχή, πάντα ζούσε θαρρείς πάνω σε μια πέτρα, ασκητικά.

«Τι λένε για τους σεισμούς; Για τις σεισμικές δονήσεις;» ρώτησε.

«Λένε ότι δεν μπορούν να βεβαιώσουν αν ήταν σεισμός ή απλώς κατάρρευση του συστήματος των σπηλαίων. Λένε ότι πάντα υπήρχαν σεισμικές δονήσεις στη Δανία, εντάσεις από την εποχή των παγετώνων».

«Από πού πήραν τις πληροφορίες;»

«Από εσάς».

Η ηχώ της άλλαξε ξανά.

«Εδώ πρόκειται για κατάσταση καθολικής καταστροφής. Όλες τις σχετικές πληροφορίες τις επεξεργάζεται το Ειδικό Γραφείο της Κρατικής Ασφάλειας».

Είχαν βάλει κάτι μπροστά τους, ίσως ορεκτικά, εκείνη τα παραμέρισε.

«Βάλε τα χέρια σου στο τραπέζι».

Υπάκουσε.

«Τους σεισμούς τούς μετράμε με ρίχτερ. Από ένα έως τρία ρίχτερ δεν καταλαβαίνεις τίποτα. Μόνο ο σειсмоγράφος καταγράφει τέτοιους σεισμούς και μόνο ένας έμπειρος σεισμολόγος μπορεί να τους διακρίνει. Στα τέσσερα ρίχτερ έχουμε αισθητές δονήσεις. Σε μια πόλη όμως μπορείς άνετα να τις μπερδέψεις με την κίνηση την ώρα αιχμής».

Κουνούσε το τραπέζι κάτω από τα χέρια του. Οι δονήσεις αυξάνονταν.

«Στα πέντε ρίχτερ οι τοίχοι ραγίζουν. Στα έξι ρίχτερ είναι που έχουμε πρόβλημα. Αρχίζει σαν έκρηξη σε ένα σημείο, το επίκεντρο. Από εκείνο το σημείο απλώνεται ένα ακανόνιστο σύστημα δακτυλίων από δευτερογενή κύματα. Αυτά είναι που προκαλούν τις καταστροφές».

Το τραπέζι χτύπησε πάνω στο σώμα του.

«Από επτά ρίχτερ και πάνω γίνεται πανικός. Όλα εκτός από κάποια κομμάτια κτιρίων πέφτουν. Ακούγεται σαν βροντή, όμως δεν μπορείς να εντοπίσεις την πηγή του ήχου».

Το τραπέζι χοροπηδούσε κάτω από τα χέρια του. Ένα ποτήρι σαμπάνια έπεσε και έσπασε. Εκείνη έγειρε προς τα πίσω.

«Ήμουν στη ζώνη σύγκλισης του Αγίου Ανδρέα, πριν από μερικά χρόνια, στο Ινστιτούτο Γεωφυσικής. Ψεκάσαμε ατμούς υψηλής πίεσης στα όρια των πλακών, για να ελευθερώσουμε τυχόν εντάσεις. Δεν έπιασε. Δουλεύαμε είκοσι χιλιόμετρα από το Σαν Φρανσίσκο. Έγινε ένας σεισμός. Τη μια στιγμή η ζωή, η καθημερινότητα κυλούσε ήσυχη, την άλλη θάνατος και καταστροφή. Οι σωλήνες του γκαζιού που έσπασαν πήραν φωτιά. Δεν ήταν παρά ένας σύντομος σεισμός, ήταν όμως επτά ρίχτερ».

Ποτέ δεν την είχε δει έτσι, ούτε καν τη μέρα που τον άφησε. Η ηχώ της ήταν συμπτυκνωμένη.

«Το επίκεντρο της δόνησης το βρίσκουν με απλή τριγωνομετρία. Το Ίδρυμα Γεωλογικών Ερευνών Δανίας και Γροιλανδίας είναι μέλος του ευρωπαϊκού σειсмоγραφικού προειδοποιητικού δικτύου. Οι ευρωπαϊκές μετρήσεις του σεισμού έρχονται στα κομπιούτερ τους όταν το ωστικό κύμα φτάσει στη Ζυρίχη ή στο Γκέτεμποργκ. Αυτήν τη φορά όμως μετρήσεις δεν υπήρχαν. Το Ίδρυμα έχει σταθμό μέτρησης στο Βεστβόλντεν, εδώ στην Κοπεγχάγη. Έχουν σειсмоγράφους Reftek, τέλεια εξοπλισμένους. Τα ραντάρ τους μπορούν να πιάσουν μια αράχνη την ώρα που κάνει βόλτες στα κάγκελα της γέφυρας Κνίπελσμπερ. Εκείνη τη φορά δεν έπιασαν τίποτα».

Κατάλαβε τι ήθελε να του πει — και παρ' όλα αυτά δεν κατάλαβε τίποτα.

«Όταν ένα τετραγωνικό χιλιόμετρο φλοιού της Γης και βυθού της θάλασσας βυθίζεται», εξήγησε, «μετατοπίζονται περισσότεροι από εκατό εκατομμύρια τόνοι πέτρες, κιμωλία και άμμος. Και παρ' όλα αυτά το μόνο που έχουμε είναι λίγο τρέμουλο στο υπέδαφος».

«Μήπως διεισδύσεις νερού; Το νερό ήταν;»

«Ωστικό κύμα ήταν, που έφτασε ως το Χελσινιέρ και όχι παρατέρα. Όμως δεν υπήρξαν κινήσεις εδάφους, ούτε ίχνος μετατόπισης μαζών».

«Οι οπές;»

«Δεν υπήρχαν οπές».

Ακουγόταν σε απόλυτο φαμινόρε, όπως το *Κουϊντέτο εγχόρδων* του Σούμπερτ. Πρώτα μιματζόρε, καθαρό σαν τον ουρανό, και μετά ξαφνικά φαμινόρε. Ήταν μάλλον η στιγμή όπου ο Σούμπερτ κατάλαβε ότι θα πέθαινε.

«Το Ίδρυμα Γεωλογικών Ερευνών και το Διαστημικό Κέντρο Δανίας χρησιμοποίησαν χίλια πεντακόσια κιλά δυναμίτη πέρσι το καλοκαίρι, δυο μήνες πριν από τον πρώτο σεισμό, για να διερευνήσουν τα βαθύτερα στρώματα κάτω από την Κοπεγχάγη. Έβαλαν δυναμίτη σε πολλά σημεία στο βυθό του Οέρεσουντ και κατέγραψαν το ωστικό κύμα με γεώφωνα. Τα θυμάσαι;»

Έγνεψε καταφατικά. Είχε διαμετρήσει τετρακόσια γεώφωνα

για εκείνη, με την ακοή του και μόνο. Ήταν υπερευαίσθητα μικρόφωνα φτιαγμένα για να βυθιστούν στη γη. Ένωσε ένα τσίμπημα χαράς που έδειξε, έστω και για τόσο λίγο, ότι θυμάται το παρελθόν.

«Ακολουθήσαμε την ίδια διαδικασία όπως όταν καταγράψαμε την ανωμαλία στο Σίλκεμποργκ, το 2004. Τα ηχητικά κύματα έχουν διαφορετική ταχύτητα επέκτασης στα διάφορα ιζηματογενή στρώματα. Δεν υπήρχαν οπές στον ασβέστη. Δεν ήταν κατολίσθηση».

«Τότε τι ήταν;»

Δεν απάντησε. Μόνο τον κοίταζε. Προσπαθούσε να του πει κάτι. Εκείνος δεν το καταλάβαινε. Όμως για μια στιγμή έμεινε αφύλακτη, δεν κρυβόταν.

Άπλωσε την απόδειξη του ταχυδρομείου και την τέντωσε ανάμεσα στα δάχτυλά του. Εκείνη τη διάβασε αργά. Διάβασε το όνομά της. Το γράψιμο ήταν ενός παιδιού, ωστόσο ήταν προσωπικό, ξεκάθαρο.

«Κλάρα-Μαρία», της είπε. «Μια μαθήτρια, εννιά χρόνων, ήρθε πριν από ένα χρόνο, τώρα την απήγαγαν. Είχα μια σύντομη επαφή μαζί της. Αυτή μου το έδωσε».

Μέχρι εκείνη τη στιγμή το πρόσωπό της πετούσε φωτιές, από τις πολλές ώρες που περνούσε στο ύπαιθρο, από την ταραχή. Τώρα είχε χάσει τελείως το χρώμα της. Έκανε να σηκωθεί.

Της άρπαξε το χέρι.

«Είναι παιδί», τη σταμάτησε. «Η ζωή της κινδυνεύει. Τι σου έστειλε;»

Θέλησε να τραβήξει το χέρι της, εκείνος το έσφιξε περισσότερο.

Στην πόρτα υπήρχε κίνηση, ήταν το ένα από τα δύο παπαδάκια και ένας άντρας με πολιτικά. Η γυναίκα με τα σκούρα μαλλιά και ο άντρας απέναντί της σηκώθηκαν. Αυτή η ακρίβεια στο χρόνο ήταν που τους χάρισε τη δουλειά στην αστυνομία.

Δεν υπήρχε διέξοδος. Ήταν Πάσχα. Σκέφτηκε τον Χριστό. Την Παρασκευή το βράδυ ούτε κι Εκείνος είχε περάσει τόσο καλά. Ωστόσο δεν το έβαλε κάτω.

Ύψωσε τη φωνή του.

«Υπέφερα», της είπε. «Όλα αυτά τα χρόνια υπέφερα αφάνταστα».

Εκείνη σήκωσε το μπουκάλι από την παγωνιέρα και το κράτησε σαν ρόπαλο. Ήταν η λαβή στο χέρι της, ένδειξη σωματικής βίας, που δεν την άντεχε με τίποτα. Την άφησε.

«Άλλαξα», επέμεινε. «Είμαι άλλος άνθρωπος. Έχω ξαναγεννηθεί. Μετάνοιωσα».

Εκείνη έκανε να γυρίσει πίσω. Οι αστυνομικοί έρχονταν προς το μέρος του. Δεν είχε νόημα να προσπαθήσει να περάσει από δίπλα τους.

«Δεν έχω να πληρώσω», φώναξε. «Είμαι ταπί».

Η αίθουσα είχε πολύ καλή ακουστική. Λίγο ξερή αλλά στο ταβάνι υπήρχαν αυλάκια που προκαλούσαν μια φανταστική διάδοση του ήχου στις υψηλές συχνότητες, ο ήχος πρέπει να αναστρέφεται, τα ίσια ταβάνια είναι εφιάλτης. Στα γειτονικά τραπέζια σταμάτησαν να τρώνε. Δύο σερβιτόροι έρχονταν κιόλας.

Εκείνη κουνιόταν μπρος πίσω, σαν τίγρης στο κλουβί του θηριοτροφείου.

Εκείνος σήκωσε το σπασμένο ποτήρι. Είχε μεταμορφωθεί σε ένα στεφάνι από ξυραφάκια με κρυστάλλινο πόδι.

«Δεν μπορώ να ζήσω χωρίς εσένα», της είπε. «Θα αυτοκτονήσω».

Μέσα στο εστιατόριο ήταν γύρω στα εκατό άτομα. Ένα μέρος από τον ήχο το έπνιξαν. Όμως και πάλι η προσοχή των περισσότερων είχε στραφεί επάνω του. Τρεις σερβιτόροι μαζί με τον Λαϊσεμέερ είχαν σχεδόν φτάσει στο τραπέζι. Οι αστυνομικοί είχαν σταματήσει.

«Τότε κάν' το», ψιθύρισε εκείνη. «Κάν' το, που να σε πάρει ο διάολος, κάν' το!»

Το κρασί στο ποτήρι της ελευθέρωσε ένα σύννεφο από φυσαλίδες. Το Κρουγκ φτιάχνεται από πενήντα τοις εκατό παλιό κρασί. Δεν έχει τη νευρικότητα της φρέσκιας σαμπάνιας. Το ποτήρι άρχισε να χορεύει. Τα μικρά πιάτα αναπήδησαν, το περιεχόμενό τους βρέθηκε στον αέρα — σαλιγκάρια με κρέμα μαϊντανού μέσα σε μικρά λουλουδάκια από πράσα της άνοιξης και κομμάτια δανέζικου αστακού με μπέικον σεράνο.

Μετά ήρθε η δόνηση.

Οι πορσελάνες και τα ποτήρια γκρεμίστηκαν από τα τραπέζια. Ο κόσμος ούρλιαζε. Ένα από τα μεγάλα μπροστινά παράθυρα ράγισε, έπεσε στο έδαφος σαν καταρράκτης κονιορτοποιημένου γυαλιού.

Εκείνον η δόνηση τον είχε ρίξει πάνω στο τραπέζι. Όσοι ήταν πριν όρθιοι βρέθηκαν τώρα κάτω από τα τραπέζια, εκτός από τη Στίνε.

«Ήταν σημάδι», της είπε. «Σημάδι ότι το πεπρωμένο μάς θέλει μαζί. Πάντα οι σεισμοί ήταν σημάδια».

Εκείνη ίσιωσε το κορμί της χωρίς δυσκολία. Αν δοκίμαζε να την ακολουθήσει, θα τα έχανε τελείως. Η αίθουσα μπροστά του πήγαινε πάνω-κάτω.

«Είναι κάρμα», συνέχισε. «Ήμασταν ζευγάρι σε μια προηγούμενη ζωή».

Κάποιος τον έπιασε από πίσω. Ήταν ο Λαϊσεμέερ και οι σερβιτόροι. Οι αστυνομικοί ακόμα βρίσκονταν στα τέσσερα. Ο δρόμος για την έξοδο ήταν ανοιχτός.

«Πήγαινέ με στην κουζίνα», φώναξε, «στη λάντζα. Θα πλένω μέχρι να σε ξεπληρώσω».

Ο Λαϊσεμέερ του έβαλε το παλτό στους ώμους.

«Έχουμε μηχανές γι' αυτό», απάντησε.

Οδήγησαν τον Κάσπερ στην έξοδο. Στην γκαρνταρόμπα το μάτι του πήρε για μια στιγμή το πουπουλένιο μπουφάν της Στίνε. Γύρω του οι σερβιτόροι είχαν κάνει κύκλο. Τα χείλη του Λαϊσεμέερ ήταν κολλημένα στο αυτί του.

«Μισό λεπτό», του ψιθύρισε. «Θα τους μπλοκάρω το δρόμο για μισό λεπτό. Βάλε τα πόδια στο λαιμό και δίνε του».

Ο Κάσπερ στριμώχτηκε πάνω στο μπουφάν της Στίνε. Η γυναίκα με τα σκούρα μαλλιά και ο άντρας αγωνίζονταν να τον φτάσουν μέσα από πεσμένες καρέκλες και πανικόβλητους πελάτες. Εκείνος έχωσε το χέρι του στις τσέπες χωρίς να κοιτάζει το μπουφάν. Ακόμα δέκα δευτερόλεπτα και θα ήταν έτοιμος.

«Είστε μάρτυρες», φώναξε. «Θα κάνω δημόσια εξομολόγηση. Αυτήν τη γυναίκα, που παλιότερα της κατέστρεψα τη ζωή, την ανάγκασα να με συναντήσει με κρυφό σκοπό».

Ο Λαϊσεμέερ του έκλεισε το στόμα με το χέρι. Το χέρι του μοσχομύριζε σκόρδο και φασκόμηλο.

«Θα σε κάνω σούπα, ρε, μέχρι να πληρώσεις», ψιθύρισε.

Η πόρτα άνοιξε. Οι φτέρνες του Κάσπερ εγκατέλειψαν το έδαφος. Είχαν αποθέματα. Αν δεν είσαι μαθημένος στα πεσίματα, δε γλιτώνεις το κάταγμα: Ο Κάσπερ συνάντησε το πεζοδρόμιο με ένα πρόσθιο σάλτο. Ο κόσμος τού έκανε χώρο να σταθεί.

Τρεις ομάδες με δύο άντρες η καθεμιά κινήθηκαν προς το μέρος του. Ανάμεσά τους δεν υπήρχε χώρος.

Έβγαλε σακάκι και πουκάμισο, το πλήθος έκανε πίσω και οι αστυνομικοί με τα πολιτικά αναγκάστηκαν να μείνουν στη θέση τους. Με το στήθος γυμνό και τα χέρια ανοιχτά άρχισε να κινείται στο πλάι, δίπλα στη σπασμένη τζαμαρία του εστιατορίου. Από μέσα εκατό πρόσωπα τον κοιτούσαν.

«Η οδός της μετανοίας», φώναξε. «Διακόσιες φορές γύρω από το εστιατόριο. Έτσι, για να πάθω διπλή πνευμονία».

Στάθηκε μπροστά στην ορχήστρα. Ένας αστυνομικός με στολή ήρθε προς το μέρος του, χωρίς να ξέρει τι να κάνει. Ο Κάσπερ έβγαλε μια χούφτα χαρτονομίσματα από το σακάκι του, τα πέταξε μπροστά στους μουσικούς, ήταν των χιλίων κορονών, στρογγυλοκάθισαν στο έδαφος σαν μαύρα περιστέρια. Ο αστυνομικός βλέποντας τα λεφτά κοκκάλωσε.

Ένα ταξί σταμάτησε στο κράσπεδο, στην αρχή της οδού Χοουδβακτογκάδε. Η πόρτα του εστιατορίου άνοιξε. Η Στίνε βγήκε και μπήκε στο αμάξι. Εκείνος το έφτασε ένα δευτερόλεπτο αφού έκλεισε η πόρτα. Ήταν λάθος δρόμος, ίσια πάνω στους αστυνομικούς. Ωστόσο δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί.

Χτύπησε με τις γροθιές την πόρτα της. Το παράθυρο κατέβηκε.

«Θα παντρευτούμε», της είπε. «Πρόταση γάμου σου κάνω. Άλλαξα στάση ζωής. Θέλω οικογένεια. Θέλω όσο τίποτε άλλο».

Το χαστούκι τον βρήκε στο μάγουλο. Δεν το περίμενε, δεν την είδε να σηκώνει το χέρι της. Τουλάχιστον είχε αφήσει το σπασμένο ποτήρι.

«Ξύπνα!» του φώναξε.

Σήκωσε την απόδειξη του ταχυδρομείου και την κράτησε μπροστά στα μάτια της.

«Τι είχε το γράμμα;» τη ρώτησε.

Το αμάξι κατέβηκε από το κράσπεδο, γκάζωσε και έφυγε.

Σηκώθηκε όρθιος. Οι άνθρωποι γύρω του τα είχαν ακόμα χαμένα. Είχαν παραλύσει, από το σεισμό και τα γεγονότα. Προχώρησε προς την ορχήστρα.

Στο κράσπεδο στεκόταν μια γυναίκα. Το πλήθος πίσω της την έσπρωχνε να προχωρήσει. Κρατούσε ένα ποδήλατο. Ήταν η προϊσταμένη Άστα Μπορέλο.

Κοίταξε το γυμνό του στήθος σαν να έβλεπε φάντασμα.

Η συνάντηση αυτή ήταν ο τέλειος συγχρονισμός. Από αυτούς που ο Γιουνγκ λέει ότι συμβαίνουν μόνο σε όσους τολμούν, στο ταξίδι ολοκλήρωσης της προσωπικότητάς τους, να κάνουν άλμα επτά μίλια στο άγνωστο,.

Την αφουγκράστηκε. Ίσως πήγαινε να δει μια φίλη, να πάνε μαζί στο θέατρο. Φορούσε φούστα, καλσόν, ψηλές μπότες με ψηλά τακούνια. Παρ' όλα αυτά είχε πάρει το ποδήλατο. Ποιος ο λόγος να πετάμε άσκοπα λεφτά και να βάζουμε χέρι στις οικονομίες μας και μάλιστα μεγαλοπαρασκευϊάτικα;

«Άστα», την πρόλαβε, «τι γίνεται; Βγαίνετε τώρα με το ποδήλατο για να κάνετε κατασχέσεις;»

Προσπάθησε να τον αποφύγει, δεν τα κατάφερε.

Εκείνος προχώρησε προς την ορχήστρα. Έσκυψε. Μάζεψε τα λεφτά. Έβαλε τα μισά στην τσέπη του — και πάλι έμενε ένα χιλιάριο για κάθε μουσικό.

«Όταν κάνουμε αγαθοεργίες», εξήγησε, «έχει σημασία να μην υπερβαίνουμε τα όρια».

Εκείνη τη στιγμή η συλλογική παράλυση πήρε τέλος. Ο κόσμος άρχισε να τρέχει προς το μέρος του.

Αν έτρεχαν χιλιοπεντακοσάρι σε φωτισμένο τερέν το δίχως άλλο θα τον είχαν φτάσει. Όμως τώρα ήταν σπριντ μέσα σε έναν σκοτεινό λαβύρινθο.

Έστριψε στην πρώτη ανοιχτή πύλη που βρήκε μπροστά του, δύο μάγειροι μόλις άδειαζαν δύο από τις «νεκροφόρες» του Λαϊσεμέερ, μια εξωτερική σκάλα οδηγούσε δυο πατώματα πιο

πάνω, στη στέγη ενός χαμηλού σπιτιού στην πίσω αυλή, μετά ήταν ο φράχτης με τετρακόσια μέτρα ύψος πάνω από σανίδες και κάδους σκουπιδιών που χώριζε τις αυλές πίσω από τις πολυκατοικίες στη Νι Οεστεργκάδε και τη Νι Αδελγκάδε. Διέσχισε τη Νι Οεστεργκάδε και την Κεμεργκάδ και μόνο όταν έφτασε στις ανοιχτές πλατείες, εκεί όπου αν τρέχεις κινείς υποψίες, άρχισε να περπατάει.

Επιφανειακά η πόλη ήταν όπως πάντα, εκτός από τα διπλο-
παρκαρισμένα φορτηγάκια των δημοσιογράφων της τη-
λεόρασης μπροστά στα ξενοδοχεία. Ωστόσο η ηχητική ει-
κόνα είχε αλλάξει. Στην αρχή πίστεψε πως αυτό οφειλόταν στο
ότι είχαν μπλοκάρει κάποιες περιοχές. Πηγαίνοντας στο εστια-
τόριο είχε δει ότι στο κέντρο της πόλης είχε απαγορευθεί η κυ-
κλοφορία από τα αναχώματα και πέρα, μόνο ταξί και λεωφορεία
άφηναν να περάσουν, ίσως φοβόνταν νέες δονήσεις.

Πάντα του άρεσαν οι πόλεις χωρίς αυτοκίνητα, πρώτα απ' όλες
η Βενετία. Άκουγες τα βήματα των ανθρώπων και τις φωνές τους
που άλλαζαν τους τόνους σε όλη την έκταση της πόλης. Έτσι ήταν
και τώρα. Διέσχισε τη λαϊκή αγορά Γκρομπρόεδρετορβ, την ίδια
στιγμή πεντακόσια περιστέρια φτερούγισαν, το πέταγμά τους
έδωσε ώθηση σε όλη την πλατεία. Στην Πλατεία Δημαρχείου, τη
Ροδχουσπλάσεν, δεν υπήρχε ούτε ένα αμάξι, ποτέ του δεν είχε
ακούσει έτσι το Βεστερμπρό, τόσο γαλήνιο, γεμάτο κατάνυξη.

Μετά ένιωσε τη γαλήνη να μαζεύεται, οι ήχοι άρχισαν να συ-
μπυκνώνονται, άκουσε ένα θέμα με φλογέρα, ήταν το *Actus Tra-*
gicus, η μοναδική νεκρώσιμη ακολουθία του Μπαχ. Ίσως και να
ήταν αυταπάτη, ίσως όμως ο Μπαχ να είχε πιάσει κάτι από τα
ηχητικά παρασκήνια κάθε Αποκάλυψης. Και δεν ήταν τότε πα-
ρά μόνο είκοσι δύο χρόνων.

Η κίνηση στη Βεστερμπρόγκαδε έκλεισε γύρω του. Έστριψε
από ένα δρομάκι και κατέβηκε προς το παλιό σκοπευτήριο. Έπρε-
πε οπωσδήποτε να βρει κάπου να ξεκουραστεί, οι μεσαίες απο-

στάσεις είναι ό,τι χειρότερο. Ύστερα από τετρακόσια μέτρα τα αναερόβια αποθέματα σπριντ αδειάζουν και είχε πολύ ακόμα. Η καρδιά του δούλευε σαν οδοστρωτήρας για να μπορέσει να την ακούσει η προσευχή.

Μια γυναίκα μπήκε σε μια πολυκατοικία, εκείνος πρόλαβε την πόρτα πριν κλείσει.

Έμεινε στο πρώτο σκαλί μέχρι που τα βήματά της έφτασαν σε ένα διαμέρισμα και ακούστηκε μια πόρτα να κλείνει. Μετά ανέβηκε, δεν υπήρχε ασανσέρ, συνέχισε πέρα από τον πέμπτο και κάθισε στη σκάλα μπροστά στην ταράτσα. Άναψε το φως και έβγαλε τη διπλωμένη κόλλα A4 που είχε βουτήξει από την τσέπη της Στίνε.

Ήταν ένα φαξ. Με μια δυσανάγνωστη γοτθική γραφή έγραφε «Berlin», Βερολίνο, και «Europäisches Mediterranisches Seismographisches Zentrum». Ευχόταν να είχε μάθει περισσότερα γερμανικά απ' όσα του χρειάζονταν για τις καντάτες του Μπαχ· ακόμα και αυτές άλλωστε μόλις και μετά βίας τις διάβαζε. Όμως η διεύθυνση διαβαζόταν άνετα, ήταν το όνομα της Στίνε και δύο τοποθεσίες: Η μία ήταν το ξενοδοχείο «Σκαντινέιβια» και ένας αριθμός δωματίου. Η άλλη ήταν «Πυλώνας 5, Λιμάνι της Κοπεγχάγης».

Δίπλωσε το χαρτί και το έβαλε στη θέση του. Αφουγκράστηκε την πολυκατοικία, τον ήχο της οικογενειακής ζωής.

Είχε κάνει μια τελευταία προσπάθεια να φτιάξει ένα σωστό σπίτι. Είχε φτάσει περίπου στα μισά ενάμιση μήνα πριν εξαφανιστεί η Στίνε. Ήταν μια νύχτα του χειμώνα. Του είχε ετοιμάσει φαγητό. Εκείνος καθόταν και αφουγκραζόταν. Ήταν σαν να άκουγε τις παύσεις στο *Αντάτζιο σε σι μινόρε* του Μότσαρτ: ηρεμία, κατάνυξη, πλήρης ικανοποίηση.

«Έχω μια διαίσθηση», της είχε πει. «Μου ήρθε πριν από λίγο. Διαμορφώθηκε τονικά, από τα εσωτερικά επίπεδα. Η διαίσθησή μου αυτή λέει ότι θα μπορούσες άνετα ν' αφήσεις τη δουλειά σου».

Εκείνη σταμάτησε.

«Δεν πρόκειται για κάτι συνηθισμένο», συνέχισε, «για τη συνηθισμένη προσπάθεια ενός συνηθισμένου άντρα να έχει τη γυναίκα υπό έλεγχο. Πρόκειται για το εξής: οι μεγάλοι, τα μεγάλα πνεύματα, ο Γκροκ, ο Μπετόβεν, ο Σούμπερτ, χρειάζονταν γυ-

ναίκες με υπεραναπτυγμένες ικανότητες φροντίδας. Το ίδιο και ο Μπαχ: είχε δύο γυναίκες. Ο Χριστός είχε την Παναγία και τη Μαρία τη Μαγδαληνή. Όταν ένας άντρας έχει μια πνευματική ή καλλιτεχνική αποστολή χρειάζεται απόλυτη γυναικεία αφοσίωση».

Ήταν μια κίνηση, ένα ποντάρισμα. Όμως πάντα παίρνεις κάποιον ρίσκο αν θέλεις να πιάσεις την μπάνκα.

Εκείνη τον κοίταξε διαπεραστικά.

«Το εννοείς», παρατήρησε. «Το ενενήντα τοις εκατό της ύπαρξής σου το εννοεί πραγματικά».

Άφησε το μαχαίρι. Έσβησε το φούρνο.

«Και μένα η διαίσθησή μου μου λέει ότι απόψε θα φας σκατά».

Εκείνος σηκώθηκε. Της άρπαξε το χέρι, το έσφιξε. Η ηχώ και το βλέμμα της άλλαξαν. Έκανε στροφή και έφυγε.

Κατά κάποιον τρόπο το είχε καταλάβει ότι τότε έγινε η αρχή του τέλους.

Ο σφυγμός του πλησίαζε τα κανονικά επίπεδα. Άκουγε φωνές πίσω από την πολυκατοικία, στην αυλή. Ήταν παιδιά.

Δεν υπάρχει τόνος πιο περίπλοκος και πιο ανεξιχνίαστος από την ανθρώπινη φωνή, τόνος περισσότερο εξατομικευμένος. Κανονικά τα φωνητικά χείλη είναι χαλαρά, στα όρια της πλήρους καταγραφής. Αν όμως ο τόνος της φωνής υψωθεί, τότε αυξάνεται η ένταση. Εδώ προκύπτει ένα σπάσιμο στην καταγραφή, έτσι παίζουν το γιοντλ οι Τιρολέζοι, έτσι πουλάνε στις αγορές μπανάνες οι μανάβηδες, έτσι φτάνουν τις πιο πίσω θέσεις οι κλόουν, έτσι φωνάζουν τα παιδιά, έτσι είχε γελάσει η Κλάρα-Μαρία.

Ήταν η τελευταία του παράσταση. Την άλλη μέρα το πρωί θα έφευγε, πίσω στην Ισπανία, πίσω στην υλοποίηση του πρώτου μέρους του συμβολαίου του με τη Γαλάζια Κυρία. Προς το τέλος της παράστασης είχε ακούσει το γέλιο της, ελεύθερο, αχαλίνωτο, λαμπερό και με το χαρακτηριστικό σπάσιμο της καταγραφής, τη βραχνή τραχύτητα.

Στο καμαρίνι σκούπισε το μακιγιάζ του, δεν είχε χρόνο για

να ξεντυθεί. Όταν τελείωσε και το τελευταίο νούμερο προχώρησε στην άκρη της αρένας με μπουρνούζι, οι θεατές είχαν φύγει, εκείνη είχε μείνει, ήταν μόνη, πήγε και κάθισε δίπλα της.

«Νιώθω χαρούμενη», του είπε, «όταν σε βλέπω να παίζεις».

Πόσο ήθελε να συνεχίσει να του μιλάει! Πώς να εξηγήσεις το θαύμα της γλυκύτητας μιας φωνής... Θα μπορούσε να κάθεται να την ακούει ώρες, μια ζωή ολόκληρη, μόνο το χρώμα του τόνου της.

Εκείνη κοίταξε την έρημη αρένα.

«Πώς και παίζεις μουσική;» ρώτησε.

Εκείνος αφουγκράστηκε τα παιδικά του χρόνια, άκουσε τη Χορωδία των Προσκυνητών από το *Τανχόιζερ* του Βάγκνερ.

«Ήμουν στο Βασιλικό Θέατρο», άρχισε να εξηγεί, «ήμουν έξι χρόνων, μερικές φορές το Θέατρο παίρνει παιδιά του τσίρκου. Είχα ένα ρόλο μικρού ακροβάτη, είχαμε απογευματινές πρόβες, δεν ήθελα να πάω σπίτι, είχα πείσει τη μητέρα μου να περιμένουμε, ήθελα να ακούσω όπερα. Έπαιζαν ένα έργο που λέγεται *Τανχόιζερ*. Ο ήρωας είναι ένα βουτυρόπαιδο, παρ' όλα αυτά θα σε πάω κάποτε να το ακούσεις. Ήμασταν μια μικρή ομάδα από το τσίρκο και το μπαλέτο. Είχαμε σκαρφαλώσει στο σιδερένιο κάγκελο του πύργου των παρασκηνίων, μέχρι έξω, στο όριο της σκηνής. Εκεί είδαμε το βοηθό του μαέστρου. Με τα χέρια του κουνούσε τους τραγουδιστές. Ήταν εκατό. Εκατό τραγουδιστές! Η Χορωδία των Προσκυνητών. Ανέβασαν την ένταση. Ήταν σαν ο ήχος να ερχόταν μέσα από τη γη. Τη στιγμή που έφτασαν στο φόρτε τους ήρθε το κρεσέντο. Τα έδιναν όλα. Παραλίγο να πέσω στη σκηνή. Ήμουν στον κόσμο μου, εντελώς. Δεν ήταν μόνο η χορωδία αλλά και ο ήχος του κοινού. Άκουγα που τους σηκώνονταν οι τρίχες. Εκείνη τη στιγμή ένιωσα μέσα μου ότι το είχα πάρει απόφαση· δεν ήταν απόφαση, ήταν κάτι σαν γνώση: ότι αυτό το φαινόμενο εγώ θα μπορούσα να το προκαλέσω, αυτόν τον τόσο τέλειο ήχο, τα δάκρυα. Το καταλαβαίνεις;»

Έγνεψε καταφατικά.

«Στο δρόμο για το σπίτι, στο λεωφορείο, το είπα στη μητέρα μου. Με ρώτησε αν ήθελα να τραγουδήσω. Της είπα ότι ήθελα να παίξω βιολί. Την άλλη εβδομάδα ήρθε και μου έφερε ένα βιολί. Δεν είχαμε λεφτά. Ωστόσο μου έφερε βιολί».

Την ένιωσε που αφουγκραζόταν την αδειανή αρένα. Αφουγκράστηκε κι εκείνος μαζί της.

«Όλοι οι μεγάλοι κλόουν έχουν περάσει από εδώ», της είπε. «Αυτούς ακούμε τώρα. Από όλους έμαθα κάτι όταν ήμουν μικρός: τον Γκροκ, τον Άουγκουστ Μίεχε, τον Ενρίκο και τον Ερνέστο Κάρολι, τον Μπάστερ Λάρσεν, τον Ριβέλ. Τώρα δεν είναι πια εδώ».

Εκείνη περίμενε. Εκείνος έδειξε προς τους στύλους.

«Η μητέρα μου έπεσε», συνέχισε. «Η ηχώ της είναι ακόμα εκεί μέσα, όπως και όλων όσοι υπήρξαν δάσκαλοί της. Ήταν σκονοβοβάτισσα. Χόρευε πάνω στο σκονί. Έμαθε από τον Ρέινο, τον Κον Κολεάνο, τον Λινόν, από τους καλύτερους, τους πρώτους».

Προσπάθησε να χαμογελάσει. Το κορίτσι δεν του ανταπέδωσε το χαμόγελο. «Γι' αυτό λοιπόν», σχολίασε, «έχεις τόσο λίγους φίλους».

Δεν πίστευε στ' αφτιά του.

«Έχω εκατοντάδες εκατομμύρια φίλους, το κοινό μου».

«Πιστεύεις όμως ότι πάντα σε αφήνουν και φεύγουν, επειδή σε άφησε η μητέρα σου. Κάνεις λάθος. Στην πραγματικότητα δε σε αφήνουν ποτέ».

Είναι πολύ δύσκολο για έναν ενήλικα να δέχεται διδάγματα σοφίας από ένα παιδί. Είχε χάσει τον προσανατολισμό του.

Τον έπιασε από το χέρι.

«Αλήθεια το λες;» ρώτησε με αγωνία. «Αλήθεια λες ότι θα με πας να ακούσουμε εκείνους τους εκατό ανθρώπους που τραγουδούν;»

Η σοφία είχε κάνει φτερά, είχε απομείνει μόνο το παιδί.

Έγνεψε καταφατικά.

«Εκτός από την ουβερτούρα», πρόσθεσε. «Όσο την παίζουν θα σου κρατάω τα αυτιά κλειστά. Έχει πολύ σεξ, θα έπρεπε να απαγορεύεται να την ακούν παιδιά κάτω των δεκαέξι».

Μια γαλήνη απλώθηκε μέσα του. Η αγάπη έχει να κάνει με τη γαλήνη. Ένιωσε ότι βρισκόταν σπίτι του — εδώ, στην άδεια τέντα, σε ένα από τα πιο προσωρινά κατασκευάσματα που μπορεί κανείς να φανταστεί. Ένιωσε αλληλεγγύη με το παιδί που είχε δίπλα του. Ένα τέτοιο αίσθημα θα πρέπει να είναι η ουσία του σπιτιού και της οικογένειας.

Τον κοίταξε από κάτω, στην αρχή λοξά, μετά κατευθείαν στα μάτια.

«Αν ποτέ έχω προβλήματα», ρώτησε, «αν δεν είμαι καλά, θα έρθεις να με βοηθήσεις;»

Το είπε γρήγορα, φευγαλέα, όμως εκείνος έπιασε τον τόνο πίσω από τα λόγια. Ήταν τα πιο σοβαρά λόγια που είχε ακούσει ποτέ από παιδί.

Όταν οι άνθρωποι υπόσχονται κάτι ο ένας στον άλλο, το κάνουν πάντα μόνο με ένα εκατοστό του εαυτού τους. Το είχε ακούσει άπειρες φορές, σε γάμους, τελετές ενηλικίωσης, αδελφικούς όρκους ως το θάνατο. Πίσω από τις χρυσές υποσχέσεις δε βρίσκεται ούτε το δέκα τοις εκατό της προσωπικότητάς μας, γιατί είναι τόσα τα πράγματα που έχουμε να φροντίσουμε. Το ίδιο συνέβαινε και μ' εκείνον.

Όχι όμως εκείνη τη στιγμή. Εκείνη η στιγμή ήταν ξαφνικά πολύ μεγαλύτερη. Άκουσε το σώμα του να πάλλεται, σαν πνευστό όταν η εμφύσηση ξαφνικά πετυχαίνει και ένα μεγάλο μέρος της ενέργειας μετατρέπεται σε νότες.

«Πάντα θα έρχομαι», τη διαβεβαίωσε.

Η πόρτα πίσω του άνοιξε. Μπροστά του στεκόταν ένα αγοράκι και ένα κοριτσάκι, ήταν δεν ήταν έξι χρόνων, είχαν έρθει από την ταράτσα. Τις δικές τους φωνές είχε ακούσει λίγο πριν, ωστόσο δεν τα είχε ακούσει να έρχονται. Τώρα στέκονταν εκεί αμίλητα.

«Ποιος είσαι;» ρώτησε το κοριτσάκι.

«Θα σας το πω στο αυτί», είπε ο Κάσπερ, «αλλά μόνο αν δεν το πείτε σε κανέναν. Είμαι ο Αϊ-Βασίλης».

Τα παιδιά κούνησαν το κεφάλι τους αρνητικά.

«Δε μοιάζεις με τον Αϊ-Βασίλη».

«Την άνοιξη», επέμεινε ο Κάσπερ, «ο Αϊ-Βασίλης κουρεύεται και ξυρίζεται, βάφει τα μαλλιά του, χάνει σαράντα κιλά, βάζει τους ταράνδους στο στάβλο και μένει στις ταράτσες των σπιτιών».

«Και τα δώρα που είναι;»

Έψαξε τις τσέπες του. Μόνο λεφτά βρήκε, όχι πιο ψιλά από χίλιες κορόνες. Αυτά τους έδωσε.

«Δεν κάνει», διαμαρτυρήθηκε το αγοράκι. «Δε με αφήνει η μαμά».

Ο Κάσπερ σηκώθηκε.

«Από τον Αϊ-Βασίλη», τον καθησύχασε, «μπορείς να πάρεις οτιδήποτε. Πες το στη μαμά σου. Πες ότι αν δε σε αφήσει θα έρθει ο Αϊ-Βασίλης και θα της δαγκώσει το αυτί».

«Και ο μπαμπάς;»

Ο Κάσπερ είχε αρχίσει την κατάβαση στην επιφάνεια της γης.

«Κι αυτόν θα τον δαγκώσει ο Αϊ-Βασίλης».

«Έχω κι ένα σκύλο», πέταξε το κοριτσάκι γεμάτο ελπίδα.

«Δυστυχώς δε γίνεται», είπε ο Κάσπερ. «Ακόμα και ο Αϊ-Βασίλης έχει τα όριά του».

«Δεν είσαι ευγενικός», διαμαρτυρήθηκε το κοριτσάκι.

Ο Κάσπερ γύρισε προς το μέρος της.

«Για να μάθουν τα παιδιά πού είναι ο γκρεμός και να προσέχουν», της είπε, «πρέπει να τα παίρνεις μέχρι έξω και να τους δείχνεις την άκρη του».

Συνέχισε να κατεβαίνει τη σκάλα. Τα παιδιά τον ακολούθησαν, διστακτικά.

«Αϊ-Βασίλη;!»

«Ναι;»

«Σ' ευχαριστούμε για τα λεφτά. Και καλά Χριστούγεννα».

Η καταγραφή των φωνών τους έσπασε. Εξαφανίστηκαν στον ουρανό, σε έναν καταρράκτη γέλιου. Ο Κάσπερ βγήκε στο δρόμο. Άρχισε να περπατάει.

Ο Κίρκεγκορ λέει κάπου ότι, αν πηγαίνεις, σε πάει. Απόψε θα έπρεπε να ήταν μαζί με τον Κάσπερ. Κάθε φανάρι αμαξιού που ξεπρόβαλλε του έφερνε στο νου τα Φορντ Μοντέο της αστυνομίας. Κάθε μεθύστακα που τον προσπερνούσε τον περνούσε για αστυνομικό με πολιτικά. Κοίταξε γύρω του για ταξί.

Ένα πράσινο φως έλαμψε μες στο σκοτάδι, το πράσινο είναι το χρώμα της καρδιάς και της ελπίδας. Ήταν μια επιγραφή που έγραφε ΤΑΞΙ. Το ταξί σταμάτησε, ήταν Τζάγκουαρ. Η πίσω πόρτα άνοιξε, ο Κάσπερ δεν κουνήθηκε. Είχε πολλή κίνηση, πολλή και γρήγορη. Δε γινόταν με τίποτα ένα αμάξι να έχει ακολουθήσει έναν πεζό.

«Καταζητείσαι», του ανακοίνωσε ο Φραντς Φίμπερ. «Η αστυνομία σε έχει στην ιστοσελίδα της. Έστειλε σήμα στα ταξί και στα ραδιόφωνα των λεωφορείων. Αν συνεχίσεις με τα πόδια, σε δέκα λεπτά θα είσαι στα σίδερα. Θα έλεγα να μπεις μέσα. Ένας από τους οδηγούς μου έχει ταχύπλοο. Σε μία ώρα έτοιμο. Για δέκα χιλιάδες θα σε πάει ο ίδιος στο Μάλμε. Αύριο το πρωί θα είσαι ήδη στο Ούμεο».

Το αδιέξοδο ακούγεται σε ρε μινόρε. Αυτό το είχε ανακαλύψει ο Μότσαρτ. Και το προχώρησε, στον *Ντον Τζιοβάνι*, με τον Πέτρινο Καλεσμένο. Για τον Μότσαρτ υπήρχε πάντα διέξοδος. Πάντα μπορούσες να ζητήσεις βοήθεια από τον Θεό. Με τον Μότσαρτ αρχίζει η αμφιβολία για την ύπαρξη του θείου.

Ο Κάσπερ μπήκε στο αμάξι.

«Θα πάμε στην Άκρη», είπε, «μέσα από το κέντρο της πόλης. Εκεί θα αλλάξουμε αμάξι».

Ο Φραντς Φίμπερ κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Έχω εντολή να σε φυγαδεύσω».

Ο Κάσπερ σταύρωσε τα χέρια. Προσευχήθηκε. Ζήτησε συγχώρεση για ό,τι ήταν αναγκασμένος να κάνει αν το αμάξι δεν ξεκινούσε σε δέκα δευτερόλεπτα.

Κάπου ο Κίρκεγκορ λέει ότι το να προσεύχεσαι ζητώντας συγχώρεση είναι ένδειξη καχυποψίας, σαν να μην πιστεύεις ότι ο Θεός σε έχει κιόλας συγχωρήσει. Ωραία, και τι να κάνουμε;

Η Τζάγκουαρ πήρε μπρος και άφησε πίσω της συντρίμια.

«Πάντοτε νιώθω πώς αισθάνονται οι επιβάτες μου», σχολίασε ο Φραντς Φίμπερ. «Ήσουν έτοιμος να με στείλεις στο νοσοκομείο αν δε δεχόμουν».

Η Τζάγκουαρ προχώρησε μέσα από τη Στουντιεστρέδε. Στις παρόδους που έβγαζαν στην μπλοκαρισμένη περιοχή ήταν σταματημένες κλούβες της αστυνομίας με τζάμια φιμέ και σβηστά φανάρια.

«Είναι δύο», συνέχισε ο Φραντς Φίμπερ.

«Δύο τι;»

«Δύο, τα παιδιά που λείπουν».

Αν τύχει και αφουγκραστείς ένα πραγματικά μεγάλο σοκ, τότε μπορείς ν' ακούσεις και πόσο κουράγιο και δύναμη χρειάζεται για να παραμείνουμε στην πραγματικότητα. Αν για μια στιγμή αφήσουμε το τιμόνι, μια στιγμή μεγάλης χαράς ή ξαφνικής λύπης, η πραγματικότητα αποσυντονίζεται.

«Από πότε λείπουν;»

«Ταυτόχρονα, εξαφανίστηκαν ταυτόχρονα».

«Γιατί δε λένε τίποτα τα ΜΜΕ;»

«Έτσι αποφάσισε η αστυνομία. Προφανώς για να ερευνήσει χωρίς να το μάθουν οι απαγωγείς».

Ο Κάσπερ αφουγκραζόταν προς το σημείο της καρδιάς και της συνείδησης απ' όπου ξεκινά η προσευχή. Σιγά σιγά η πραγματικότητα επανήλθε.

«Πες μου για την πόλη», ζήτησε ο Φραντς Φίμπερ. «Τι ήχο βγάζει στ' αλήθεια;»

Ο Κάσπερ άκουσε τον εαυτό του να μιλά, ίσως για να καθησυχάσει τον νεαρό μπροστά του, ίσως για να καθησυχάσει τον εαυτό του.

«Τον ήχο που μαρτυρά πώς φέρεται ο κόσμος στα παιδιά του».

Ίσως ήταν αλήθεια. Ίσως ήταν ένα μέρος της αλήθειας.

Η περιοχή ήταν πήχτρα στους ζητάδες, λες και εξελισσόταν επίσκεψη πολιτικού. Σε κάθε γωνία στεκόταν κι ένα από τα μικρά θωρακισμένα οχήματα της αστυνομίας, αυτά που είναι φτιαγμένα για να μπαίνουν κατευθείαν στη μάχη, για να εμποδίζουν τη λεηλασία σπιτιών και καταστημάτων.

«Στα βόρεια προάστια υπάρχει η τάση να επιβάλλουν πειθαρχία χωρίς συμπόνια. Αντί να αγαπούν τα παιδιά, τα κακομαθαίνουν. Βαθύτερα μέσα τους υπάρχουν κόμπλεξ κατωτερότητας και απάθεια. Η ένταση αυξάνεται κατά την πυκνότητα του πληθυσμού. Από το Παρκ Μπίο και μέσα ο ήχος της Κοπεγχάγης ακούγεται σαν συγκολλητής ασετυλίνης».

Τα κίτρινα μάτια τον περιεργάζονταν από το καθρεφτάκι.

Ο Κάσπερ κρατούσε το πρόσωπό του επίτηδες ανέκφραστο. Οι γενικεύσεις είναι χαρακτηριστικό απανθρωπιάς. Όμως χωρίς αυτές είναι δύσκολο ή μάλλον αδύνατο για τους μεγάλους κλόουν να βάλουν μπρος την ενέργειά τους. Και ο Χριστός είχε μιλήσει γενικά, πολύ γενικά μάλιστα.

«Βγάζω διακόσιες πενήντα χιλιάδες το μήνα από την πόλη. Είναι αμαρτία αυτό;»

«Με ή χωρίς τους φόρους;»

«Χωρίς».

«Αμαρτία θα ήταν να μην το κάνεις».

Το κινητό χτύπησε, ο Φραντς Φίμπερ το σήκωσε, άκουσε, το άφησε.

«Το αμάξι καταζητείται», ανακοίνωσε.

Ο Κάσπερ έδειξε, η Τζάγκουαρ έκανε μια στροφή στη Νι Αδελγκάδε και μπήκε σε μια πύλη. Τα δύο φορτηγάκια ήταν ακόμα εκεί. Η πίσω πόρτα του ενός ήταν ανοιχτή.

«Είναι το αμάξι ενός φίλου, θα το δανειστώ», εξήγησε ο Κάσπερ. «Όμως και πάλι δεν είναι σίγουρο ότι το κλειδί ταιριάζει. Αν δεν ταιριάζει, θα με βοηθήσεις;»

Η Τζάγκουαρ σταμάτησε, ο Φραντς Φίμπερ έβγαλε μια μικρή εργαλειοθήκη από κάπου ανάμεσα στις θέσεις.

«Βάζω κάτω όλους τους μηχανικούς», καυχήθηκε. «Και τους ηλεκτρολόγους».

Ένας νεαρός με ποδιά μάγαιρα βγήκε έξω από εκεί που θα ήταν η είσοδος εμπορευμάτων για τις κουζίνες του εστιατορίου. Έβγαλε ένα δίσκο από το ανοιχτό φορτηγάκι. Ήταν καναπεδάκια βουτύρου. Η πείνα χτύπησε τον Κάσπερ σαν κεραυνός.

«Ίσως δεν έχουμε παρά δύο λεπτά», είπε.

«Μου φτάνουν για να αποσυναρμολογήσω το μοτέρ και να το ξαναφτιάξω».

Βγήκαν από την Τζάγκουαρ, ο Κάσπερ πήγαινε λίγο πιο μπροστά από τον νεαρό, ήταν σαν να έβλεpes μαθητευόμενο μάγο, δεκανίκια και ξύλινα πόδια πήραν τη θέση τους. Ο Κάσπερ ήθελε να κάτσει στο τιμόνι, το χέρι του νεαρού βρέθηκε στο χερούλι της πόρτας.

«Θα οδηγήσω εγώ».

Κοιτάχτηκαν. Και τότε ο Κάσπερ το άκουσε. Η ηχώ δεν ταυτίζεται μόνο με ανθρώπους. Τα αισθήματα που καθένas δημιουργεί στους άλλους αφήνουν επίσης ένα υδατόσημο ήχου. Πάντα ο Κάσπερ άκουγε την αγάπη του Μπαχ για τη Μαρία Μπάρμπαρα στα έργα του από το 1710 και ύστερα. Και στη σακόν της δεύτερης *Παρτίτας σε ρε μινόρε* για σόλο βιολί διέκρινε τη γεμάτη απόγνωση και ταυτόχρονα εντελώς αναμενόμενη θλίψη για το θάνατό της. Τώρα, στο ηχητικό σύστημα που είχε μπροστά του άκουγε το ήσυχο κορίτσι. Άφησε την πόρτα. Ο Φραντς Φίμπερ πέρασε στη θέση του οδηγού. Ο Κάσπερ έκανε το γύρο και μπήκε μέσα. Το κλειδί ήταν γυρισμένο. Το φορτηγάκι γλίστρησε από την πύλη σαν χέλι.

Στο ταμπλό υπήρχε ένα κινητό. Ο Κάσπερ έσκυψε από το παρράθυρο και διάβασε τον αριθμό τηλεφώνου του εστιατορίου στην πόρτα του αμαξιού. Σχημάτισε το νούμερο και τον σύνδεσαν με τον Λαΐσεμέερ.

«Ο Κάσπερ είμαι. Χρειάστηκε να δανειστώ ένα από τα φορτηγάκια που έχεις στην αυλή».

Ο αρχιμάγαιρας ανάσαινε βαριά στο ακουστικό.

«Αυτό», είπε αργά, «είναι πολύ, μα πολύ κάτω από το επίπεδό σου. Κάτι τέτοια τα κάνουν όσοι με φτύνουν κανονικά».

«Και όσοι αγαπούν με πάθος τα τραγανιστά σου λαχανικά όπως εγώ. Αυτός είναι ο ένας από τους λόγους που θα περιμένεις μία ώρα πριν δηλώσεις το αμάξι κλεμμένο».

«Και ο άλλος λόγος ποιος είναι;»

«Όταν ξεπεράσω αυτά τα προσωρινά προβλήματα και ξαναπάρω τα πάνω μου, θα σου φέρω πελάτες με τη σέσουλα. Εσύ μπορείς με την πρώτη ματιά να διακρίνεις έναν εμπνευστή μόδας και νέων τάσεων».

«Δεν πρόκειται να ξαναπάρεις τα πάνω σου», τον έκοψε ο Λαϊσεμέερ. «Και τα προβλήματά σου δεν είναι προσωρινά. Τους λούζερ με την πρώτη ματιά τους καταλαβαίνω. Κι εσύ δεν είσαι λούζερ, είσαι καραλούζερ».

Το τηλέφωνο έκανε μπιπ μπιπ. Η γραμμή είχε κοπεί.

Η νύχτα δεν είναι ένα μέρος του εικοσιτετραώρου, δεν είναι μια ένταση φωτός, η νύχτα είναι ήχος. Το ρολόι στο ταμπλό έδειχνε 21.30, ένα απομεινάρι της μέρας πλανιόταν ακόμα μετέωρο στην ατμόσφαιρα, όμως δεν ήταν πια βράδυ, η νύχτα είχε απλωθεί για τα καλά.

Ο Κάσπερ άκουγε παιδιά που τα έπαιρνε ο ύπνος, σκυλιά που τα έπαιρνε ο ύπνος, μηχανήματα που τα έβγαζαν από την πρίζα. Άκουγε τη φόρτιση του ηλεκτρικού δικτύου να πέφτει, την πίεση του νερού της κατανάλωσης να χαμηλώνει. Άκουγε τηλεοράσεις να ανάβουν, ενήλικες να ετοιμάζονται να προσγειωθούν έπειτα από μια δύσκολη μέρα δουλειάς.

Κατέβασε το τζάμι. Η πόλη έμοιαζε με οργανισμό. Είχε σηκωθεί νωρίς και τώρα ήταν κουρασμένη. Τώρα βούλιαζε στα έπιπλα, βαριά σαν εργάτης σε εταιρεία μετακομίσεων. Πίσω από το βάρος άκουγε την ανησυχία, που είναι πάντα εκεί — ακόμα μια μέρα πέρασε και τι βγήκε απ' αυτήν και πού πάμε, για πες μου εσύ.

Μπορεί απλά και να του φαινόταν έτσι. Μήπως ακούμε ποτέ τίποτα πέρα από το δικό μας τερατώδες εγώ και τα τεράστια φίλτρα της προσωπικότητάς μας;

Σταμάτησαν στην περιοχή του ελεύθερου λιμανιού. Πάνω από την αποβάθρα του πλοίου που έκανε το δρομολόγιο για το Όσλο και τις αποθήκες που η Γιούνισεφ χρησιμοποιούσε για γραφεία είχαν θέα στην επιχωμάτωση. Πίσω από το λιμάνι με τα κοντέινερ το Κόνον ήταν ένα γκριζο περίγραμμα.

Γύρω και πίσω τους υψώνονταν τα νέα κτίρια του λιμανιού.

Σωροί από διαμερίσματα με νοίκι εβδομήντα χιλιάδες κορόνες το μήνα, σχεδιασμένα σαν διαστημικοί σταθμοί στον Άρη.

Το φορηγάκι ήταν αρκετά ψηλό και μπορούσαν να κοιτάξουν μέσα στα ισόγεια των κτιρίων. Όπου υπήρχε φως οι ένοικοι κάθονταν στον καναπέ βλέποντας τηλεόραση. Ο Κάσπερ έστειλε την ακοή του να ανιχνεύσει τα κτίρια, σαν ραντάρ, ήταν εκατοντάδες διαμερίσματα. Όμως οι ανθρώπινοι ήχοι, οι ήχοι των κορμιών, της επαφής, ήταν πολύ πιο αδύναμοι, σχεδόν ανύπαρκτοι πίσω από την επιφάνεια των τηλεοπτικών προγραμμάτων.

Άκουσε τον ήχο του μυθώδους πλούτου από τα διαμερίσματα, τους οίκους δημοπρασίας, τα γραφεία. Ήταν η μεγαλύτερη συγκέντρωση ρευστού από οποιοδήποτε άλλο μέρος του Βασιλείου. Ο ήχος του έκανε το Σοδλερόεδ και το Νέρουμ να αντηχούν σαν το Κλόνταϊκ.

«Όταν ήμουν παιδί», είπε, «ο πατέρας μου άφησε το τσίρκο για να ξεφύγει από τη φτώχεια, σπούδασε νομικά και έκανε καριέρα, άνοιξε το δικό του δικηγορικό γραφείο, είχαμε λεφτά με ουρά, ήταν αρχές της δεκαετίας του '60. Η μητέρα μου τον έβαζε να μας πηγαίνει στις τουρνέ με το αμάξι, εμένα κι εκείνη. Είχαμε μια Βάνγκαρντ Εστέιτ με καρότσα και μειωμένο φόρο πινακίδων. Θυμάμαι όταν πήραμε ψυγείο — δεν υπήρχε ακόμα αυτοκινητόδρομος παρά μόνο τα πρώτα πενήντα χιλιόμετρα προς το Χόλμπεκ. Τώρα όλα αυτά είναι δεδομένα, ακόμα και για τους άπορους. Και τι κάνουμε με όλον αυτό τον πλούτο; Βλέπουμε τηλεόραση. Αυτό ποτέ μου δεν το κατάλαβα, πώς γίνεται να πηγαίνεις από την τηλεόραση στο κρεβάτι, πώς γίνεται να τη βρίσκεις με τη δικιά σου όταν κάθεται ώρες με τα μάτια καρφωμένα στο χαζοκούτι που σε βομβαρδίζει σαν ηλεκτρονικό κανόνι».

Ο Κάσπερ άκουσε το σύστημα του άλλου να συμφωνεί με την ξαφνική οικειότητα. Το άκουσε να απλώνεται σε μια προσπάθεια δοκιμαστικής χαλάρωσης.

«Εγώ ποτέ μου δεν είχα τηλεόραση», ομολόγησε ο Φραντς Φίμπερ, «ούτε έζησα ποτέ μου με γυναίκα. Έτσι, να μένουμε μαζί σαν ζευγάρι όχι, ποτέ».

Ο Κάσπερ τον άκουσε να κοκκινίζει, ήταν ο ήχος του αίμα-

τος που τσιμπάει την επιφάνεια του δέρματος. Έγειρε προς τα εμπρός, σε ένδειξη σεβασμού για τη σεμνότητα του άλλου. Η οικειότητα μεταξύ τους ήταν ένα πεδίο σε φα ματζόρε που επεκτεινόταν έξω, στη νύχτα.

«Δουλεύεις για τις αδελφές», κατέληξε ο Κάσπερ.

«Τις διευκολύνω με το αμάξι, όποτε έχω χρόνο. Τι περιμένουμε;»

«Ακούω το κορίτσι. Μερικές φορές ακούω ανθρώπους με τρόπο διαφορετικό από τους φυσιολογικούς ήχους. Περιμένω το σωστό συγχρονισμό».

Ο Κάσπερ έκλεισε τα μάτια.

«Έλα να προσευχηθούμε», παρακάλεσε. «Μόνο δύο λεπτά».

Ο Φραντς Φίμπερ έβαλε την εικόνα της Παναγίας μπροστά στο λεβιέ, προφανώς την είχε πάρει από την Τζάγκουαρ. Άναψε ένα κεράκι. Έκλεισαν τα μάτια.

Τα λόγια που του ήρθαν ήταν το «Δώσε μου καθαρή καρδιά», η αγαπημένη προσευχή της Αγίας Αικατερίνης της Σιένα, που είχε ζήσει τριάντα τρία χρόνια, όπως ο Χριστός. Ο Κάσπερ τούς είχε κιόλας περάσει εννιά χρόνια, τι άλλο ήθελε;

Η προσευχή έφερε μια ανάμνηση. Ο Κάσπερ θυμήθηκε που κάποτε, παιδί, τον είχε πάρει ο ύπνος στη Βάνγκαρντ, ανάμεσα στη μητέρα και τον πατέρα του. Τις μέρες που το τσίρκο άλλαζε μέρος και έστηναν από την αρχή τις σκηνές τους δεν επέστρεφαν ποτέ πριν από τα μεσάνυχτα. Είχε ξυπνήσει τη στιγμή που ο πατέρας του τον είχε πάρει αγκαλιά για να τον βγάλει έξω στη δροσιά. Κοίταξε το πρόσωπο του Μαξιμίλιαν και αυτό που είδε ήταν κούραση, μια κούραση δέκα χρόνων. Κούραση από το να δουλεύει πλήρες ωράριο και ταυτόχρονα να διαβάσει για να μπει στο πανεπιστήμιο, για να τελειώσει τη νομική με άριστα, χωρίς ωστόσο να καταφέρει να πείσει τη γυναίκα του να αφήσει το τσίρκο. Ακροβατούσε πάνω σε τεντωμένο σκοινί, ανάμεσα σε δύο κόσμους, του αστού και του αρτίστα.

«Μπορώ να πάω και μόνος μου», είχε προτείνει ο Κάσπερ.

Ο Μαξιμίλιαν τον ακούμπησε προσεκτικά στο κρεβάτι, ήταν καλοκαίρι. Το τροχόσπιτο που έμεναν είχε ένα φρέσκο τρίξιμο, σαν γυαλί που κρυνώνει και ραγίζει. Ήταν ο ήχος από το βερνί-

κι του ξύλου που υποχωρούσε. Ο πατέρας του τον σκέπασε καλά με την κουβέρτα και κάθισε στο κρεβάτι.

«Όταν ήμουν μικρός», του είχε πει, «μετακινούμασταν με κάρρα, ήταν πολύ σκληρή δουλειά. Θυμάμαι που ήμουν επτά χρόνων, όπως είσαι εσύ τώρα, και με ξυπνούσαν τα μεσάνυχτα για να με πάρουν στα χέρια και να με πάνε μέσα. Ξέρεις τα παραμύθια με τους ανθρώπους που τάζουν κάτι στη νεράιδα αν τους δώσει ένα παιδί; Εγώ τότε έταξα κάτι στον εαυτό μου. Του έταξα ότι αν αποκτούσα ποτέ παιδί και το έπαιρνε ο ύπνος έξω, εγώ πάντα θα το έπαιρνα στα χέρια να το πάω στο κρεβάτι».

Ο Μαξιμίλιαν σηκώθηκε. Ο Κάσπερ τον ένιωθε σαν να στεκόταν δίπλα του, όχι πια πριν από τριάντα πέντε χρόνια αλλά τώρα. Αυτό ήθελε να πει ο Μπαχ με το *Actus Tragicus*, αυτό υπήρχε στα λόγια και στη μουσική: δεν υπάρχει παρελθόν, μόνο παρόν.

Αφουγκράστηκε. Ήταν σαν το σύμπαν να δίσταζε. Δε γινόταν τίποτα, δεν μπορούσε να πιέσει την Κυρία-Κύριο να δώσει λύση.

«Τη Στίνε», ρώτησε ο μικρός, «από πού την ξέρεις;»

Θα μπορούσε να του κόψει το βήχα, θα μπορούσε να αρνηθεί, να μην απαντήσει. Άκουσε, έκπληκτος, τον εαυτό του να απαντά λέγοντας την αλήθεια — μια από τις πιθανές εκδοχές της αλήθειας.

«Η Στίνε», είπε, «βγήκε από τη θάλασσα».

Καθόταν στην ταράτσα του τροχόσπιτου, η ώρα ήταν τρεις το απόγευμα. Ο Σεπτέμβρης ήταν ζεστός. Προσπαθούσε να διορθώσει έναν πονοκέφαλο από τρικούβερτο μεθύσι ακούγοντας τις συμφωνίες του Χάιντν. Είχαν μια πιο αποτοξινωτική επίδραση από του Μότσαρτ, ίσως λόγω του κόρνου, ίσως λόγω της επίδρασης του σοκ, ίσως λόγω της ικανότητας του Χάιντν να δημιουργεί παρεμβολές που έκαναν τα όργανα να ακούγονται σαν κάτι άγνωστο, σταλμένο εκ Θεού, από έναν άλλο, λιγότερο αλκοολικό κόσμο.

Πιο πέρα, στη θάλασσα, είδε μια φώκια.

Η φώκια σηκώθηκε, ήταν δύτης. Ο δύτης οπισθοχώρησε με αδέξια βήματα προς τα έξω. Όταν έφτασε στα ρηχά έβγαλε τα βατραχοπέδιλα, γύρισε και βγήκε στην ακρογιαλιά. Έβγαλε τον αναπνευστήρα και τις μπουκάλες, τράβηξε το φερμουάρ της στολής, ήταν γυναίκα. Κοίταξε γύρω της, είχε χάσει τον προσανατολισμό της.

Ο Κάσπερ σηκώθηκε και προχώρησε προς το μέρος της. Ο Έκεχαρτ λέει κάπου ότι, ακόμα κι όταν βρισκόμαστε στον έβδομο ουρανό, αν τύχει και χαθεί ένας διαβάτης πρέπει να προστρέξουμε στη στιγμή.

«Το ρεύμα», εξήγησε εκείνη, «είναι δυνατό κάτω από την επιφάνεια. Το σκάφος που θα με πάρει είναι έξω από το λιμάνι του Ρούνγκστεδ».

«Άρα το ρεύμα σε παρέσυρε ένα-δυο χιλιόμετρα πιο βόρεια», απάντησε εκείνος. «Ο αρραβωνιαστικός σου στο σκάφος που

λες θα έχει λιώσει στο κλάμα. Με το αμάξι θα είμαστε εκεί στο άψε-σβήσε».

Τον κοίταξε σαν να ήθελε να υπολογίσει το μοριακό του βάρος.

«Θα πάρω το λεωφορείο», τον έκοψε.

Εκείνος μάζεψε τις φιάλες και τη ζώνη, δε δοκίμασε να του τις πάρει, περπάτησαν μαζί ως το δρόμο.

«Είναι Κυριακή», άρχισε. «Λεωφορείο έχει μόνο κάθε δύο ώρες και μόλις πέρασε ένα».

Εκείνη σώπαινε, ήταν σίγουρος ότι στο τέλος θα ενέδιδε. Δε γεννήθηκε ακόμα η γυναίκα που θα μπει στο λεωφορείο για έξι στάσεις πάνω στη Στραντβάλι φορώντας κάλτσες και στολή νεοπρέν με δύο φιάλες των είκοσι λίτρων, μάσκα και αναπνευστήρα.

Το λεωφορείο ήρθε σε πέντε λεπτά.

«Δεν έχω λεφτά για το εισιτήριο», του είπε.

Εκείνος της έδωσε ένα πεντακοσάριο και μια κάρτα.

«Αυτό μας βγάζει έξω από το μπιάτζετ», της εξήγησε. «Πρέπει οπωσδήποτε να μου τα δώσεις πίσω. Αν γίνεται, γράψε τη διεύθυνσή σου στο φάκελο».

Οι πόρτες έκλεισαν, βάλθηκε να τρέχει πίσω, στο αυτοκίνητό του.

Όταν το πρόλαβε, το λεωφορείο είχε προχωρήσει για λιγότερο από τρία λεπτά. Χώθηκε πίσω από ένα φορτηγάκι. Κανείς δεν κατέβηκε στο λιμάνι του Ρούνγκστεδ. Τον έπιασε φόβος. Στο τέρμα, στο Κλάμπενμποργκ, ανέβηκε στο λεωφορείο, έφτασε μέχρι τη γαλαρία. Βρήκε τη θέση όπου είχε καθίσει εκείνη, το κάθισμα ήταν ακόμα υγρό, το πάτωμα το ίδιο. Μάζεψε μια σταγόνα με το δάχτυλό του και έγλειψε το θαλασσινό νερό που είχε αγγίξει το δέρμα της. Ο οδηγός τον κοίταζε σαστισμένος.

Τηλεφώνησε στο λιμάνι του Ρούνγκστεδ, το Λιμεναρχείο ήταν κλειστό την Κυριακή. Πήρε τον Λιμενάρχη στο σπίτι του, εκείνος του είπε ότι δεν είχαν γίνει καταδύσεις έξω από το λιμάνι.

Τη νύχτα δεν κοιμήθηκε. Τη Δευτέρα το πρωί τηλεφώνησε στο Σύνδεσμο Ερασιτεχνικών Καταδύσεων Δανίας. Ούτε εκεί-

νοι είχαν σημειώσει κάποια κατάδυση έξω από το λιμάνι, η τελευταία είχε γίνει πριν από δύο εβδομάδες.

Ξανάφερε στο νου την εικόνα, τους ήχους της. Ο πυρήνας της ύπαρξής της ήταν μι ματζόρε. Ωστόσο πίσω του διακρινόταν μια βαθύτερη ηχώ από ένστικτα. Τα ανθρώπινα ένστικτα κανονικά δεν έχουν τόσο έντονες αποχρώσεις, δε διαμορφώνονται σε τόνους, τα δικά της όμως ήταν εξαίρεση. Άκουσε μια λα ματζόρε έναν τόνο επαγγελματισμού. Δεν ήταν ερασιτέχνης καταδύτρια. Είχε πάει για δουλειά, κυριακάτικα.

Πήρε τηλέφωνο τη Ναυτική Διοίκηση. Το σήκωσε μια επαγγελματίας γοργόνα, εξυπηρετική αλλά κρύα, παγωμένη.

«Εμείς καταγράφουμε όλες τις επαγγελματικές καταδύσεις», τον ενημέρωσε. «Ωστόσο δε δίνουμε τις πληροφορίες αυτές σε τρίτους παρά μόνο στις αρμόδιες Αρχές».

«Θα χτίσω ένα μόλο», επέμεινε εκείνος. «Έξω από τη βίλα μου στη Στραντβάι. Θα ήθελα να τον κατασκευάσει η εταιρεία που έκανε εκείνη την κατάδυση. Τους είδα πώς δούλευαν. Ήταν καταπληκτικοί. Θα μπορούσατε να μου δώσετε έστω ένα όνομα;»

«Δεν ήταν εταιρεία», τον έκοψε. «Εκείνοι οι δύτες ήταν από κρατικό ίδρυμα. Κι εσύ πώς τους είδες που δούλευαν; Στη Δανία, με όλη αυτήν τη λάσπη, σε πάνω από τρία μέτρα απόσταση δεν μπορείς να δεις τίποτα».

«Είχα έμπνευση».

Του το έκλεισε.

Βγήκε στο δρόμο για να πάρει τα γράμματά του. Υπήρχε ένα γράμμα χωρίς αποστολέα, είχε μέσα ένα πεντακοσάριο, τίποτε άλλο. Πήρε το αμάξι και πήγε στη Σόνια.

Η Σόνια τού έφτιαξε τσάι, αργά και σχολαστικά, στο τέλος ήρθε και στάθηκε δίπλα στην καρέκλα του ανακατεύοντας με το κουταλάκι μέχρι να διαλυθεί όλο το μέλι. Βυθίστηκε στη στοργική της φροντίδα. Ήξερε ότι δεν ήταν δωρεάν. Σε λίγο θα άκουγε κάποιο ηθικοπλαστικό δίδαγμα.

«Μόνο μια φορά την είδες», άρχισε. «Το πολύ για πέντε λεπτά. Είσαι σίγουρος ότι δεν την έχεις ψωνίσει;»

«Ήταν η ηχώ της», εξήγησε.

Χάιδεψε τα μαλλιά του, κάτι μέσα του πρόσφερε μια ένδειξη ηρεμίας.

«Και στον δικό μου ήχο αντέδρασες», επέμεινε εκείνη. «Τότε. Και ήσουν φοβερά τυχερός. Ωστόσο και οι δυο ξέρουμε ότι υπήρξαν φορές που έκανες λάθος».

Ήπιε, ήταν Φερστ Φλας φτιαγμένο σε γιαπωνέζικη τσαγιέρα από μαντέμι, εκείνη που στεκόταν στο τραπέζι μπροστά της, πάνω σ' ένα μαγκαλάκι. Ακόμα και με μέλι και γάλα ήταν τελείως διαφορετικό από τα τσάγια που έφτιαχνε εκείνος με τα φακελάκια Λίπτον.

Εκείνη γύρισε από την άλλη το φάκελο με το χαρτονόμισμα.

«Είναι σφραγισμένος».

Δεν κατάλαβε τι εννοούσε. Του είχε δώσει ήδη το ακουστικό του τηλεφώνου για να ακούσει τη συνομιλία.

«Οι μηχανές γραμματοσήμανσης», του εξήγησε, «αφήνουν έναν αριθμό συσκευής».

Πήρε τηλέφωνο το Ταχυδρομείο. Τη συνέδεσαν με το Τμήμα Μηχανών Γραμματοσήμανσης.

«Τηλεφωνώ από το δικηγορικό γραφείο Κρόνε & Κρόνε», άρχισε. «Έχουμε αγοράσει τις μηχανές γραμματοσήμανσης από εσάς. Όμως πρέπει να έχει γίνει λάθος, έχουμε τη μηχανή κάποιου άλλου. Να σας δώσω το νούμερο;»

Έδωσε το νούμερο.

«Έγινε λάθος», βεβαίωσε η γυναικεία φωνή στην άλλη άκρη της γραμμής. «Αυτή είναι η μία από τις τέσσερις μηχανές στη Διεύθυνση Χαρτογράφησης. Από πού είπατε πως παίρνετε;»

«Λάθος έκανα», βιάστηκε η Σόνια. «Παίρνω από τη Διεύθυνση».

Το έκλεισε.

Τον συνόδευσε ως τη σκάλα. Έξω στο πεζοδρόμιο τον έπιασε αγκαζέ. Ήταν ακόμα στητή σαν χορεύτρια. Τον πήγε σ' ένα αν-

θοπωλείο απέναντι από την πυροσβεστική, του διάλεξε παιωνίες, μεγάλες, στρογγυλές, τα τέλεια λουλούδια σε πλήρη άνθηση.

Του κουβάλησε τα λουλούδια μέχρι το αμάξι, τα ακούμπησε προσεκτικά στο κάθισμα δίπλα του. Τα δάχτυλά της χάιδεψαν το σβέρκο του.

«Έμεινες πολύ καιρό μόνος σου».

Εκείνος δεν απάντησε, τι να της έλεγε άλλωστε;

«Δεν ξέρω τη Διεύθυνση Χαρτογράφησης και Κτηματολογίου», συνέχισε, «αλλά είμαι σίγουρη ότι οι παιωνίες είναι καλό ξεκίνημα. Ίσως να μην πεις αμέσως πού τις βρήκες».

Η Διεύθυνση Χαρτογράφησης και Κτηματολογίου ήταν στην οδό Ραντεμεστερβάι. Στο ισόγειο πουλούσαν χάρτες. Στο γκισέ στεκόταν μια μεσόκοπη που αν ήταν σκυλί θα υπήρχε στην πόρτα ταμπέλα που θα έλεγε: «Είσοδος ιδία ευθύνη».

Ακούμπησε τα λουλούδια μπροστά της. Η ανθοδέσμη ήταν μεγάλη σαν τούμπα.

«Έχει τα γενέθλιά της», ψιθύρισε. «Θέλω να της κάνω έκπληξη».

Εκείνη έλιωσε, εκείνος πέρασε. Έτοι μετριέται η πνευματική πρόοδος. Οι φύλακες γίνονται όλο και περισσότερο διαλλακτικοί.

Το κτίριο είχε τέσσερα πατώματα, σε κάθε πάτωμα υπήρχαν δέκα ως είκοσι γραφεία συν τα εργαστήρια. Τα ήλεγξε όλα. Στο τελευταίο πάτωμα υπήρχε μια καντίνα και μια ταράτσα όπου κάθονταν τεράστιοι γλάροι περιμένοντας να τους δοθεί η ευκαιρία να αδειάσουν τα τραπέζια. Είχε θέα τη θάλασσα, τη Σουηδία.

Εκείνη καθόταν μόνη της σ' ένα τραπέζι. Ακούμπησε τα λουλούδια μπροστά της, κάθισε. Για λίγη ώρα έμειναν εκεί καθισμένοι χωρίς να λένε τίποτα.

«Η πρώτη συνάντηση», άρχισε εκείνος, «έχει πάντα ρίσκο. Τι ακούμε άραγε; Ακούμε κάτι άλλο πέρα από αυτό που θέλουμε ν' ακούσουμε; Από την άλλη πάλι, δεν έχουμε τίποτα ακόμα μαζί. Δεν έχουμε φορέσει τη μάσκα μας. Όμως ακόμα κι έτσι... Τουλάχιστον υπάρχει ένα λουλούδι, να το πάρεις σπίτι και να το βάλεις στο βάζο, χωρίς να πληγώσεις αυτόν με το σκάφος».

Εκείνη κοίταξε τις στέγες των πολυκατοικιών, τον εναέριο πεδηρόδρομο, τη Χαραλντσγκάδε, τη θάλασσα.

«Συνάδελφος ήταν», του είπε, «γυναίκα».

Σηκώθηκε. Αν υπήρχε κάτι στο οποίο διέπρεπε ο Μπαχ ήταν να σηκώνεται και να φεύγει πάνω στο αποκορύφωμα.

«Κάτσε λίγο ακόμα», τον κράτησε εκείνη. «Έχω διάλειμμα για μεσημεριανό».

Κάποιος είπε κάτι, οι αναμνήσεις ξεθώριασαν και μετά χάθηκαν. Τα μάτια του Φραντς Φίμπερ είχαν κρεμαστεί από τα χείλη του, ο Κάσπερ δεν ήταν σίγουρος τι του είχε πει, τι είχε θυμηθεί.

«Έχουν πεθάνει», κατέληξε ο Φραντς Φίμπερ, «δεν πρόκειται να τα βρούμε».

«Ποιο είναι το άλλο παιδί;»

«Ο Μπάστιαν. Αυτός και η Κλάρα-Μαρία εξαφανίστηκαν ταυτόχρονα, από την αυλή του σχολείου, μέρα μεσημέρι... Ήρθε ένα αμάξι και τα πήρε».

«Και η αστυνομία τι κάνει;»

«Έστειλαν ένα σωρό μπάτσους. Μας ανέκριναν όλους, στο τμήμα του Λίνγκμπι και κάπου στο κέντρο της πόλης.

«Πού στο κέντρο;»

«Στην οδό Μπλαϊνταμσβάι, στο κρατητήριο».

Τα μηνίγγια του Κάσπερ βαρούσαν σφυριές. Έπρεπε οπωσδήποτε να πάρει τηλέφωνο τον πατέρα του. Δεν είναι βέβαια ό,τι καλύτερο να έχεις κλείσει τα σαράντα δύο και η τελευταία λύση να είναι πάντα να παίρνεις τηλέφωνο τον μπαμπά.

Ο Μαξιμίλιαν το σήκωσε αμέσως, μόλις που ακουγόταν.

«Αν δύο παιδιά τα έχουν απαγάγει», ρώτησε ο Κάσπερ, «και οι ανακρίσεις γίνονται στο κρατητήριο της Μπλαϊνταμσβάι, τι παίζεται;»

«Υπάρχει κάποιος ύποπτος; Αυτόν ανακρίνουν;»

Ο Κάσπερ κοίταξε τον Φραντς Φίμπερ.

«Όχι», είπε.

«Τότε έχουν βάλει μπρος το Διεθνές Μητρώο Σοβαρών Εγκλημάτων. Το διαχειρίζεται η Κρατική Ασφάλεια, με εξωτερικούς συνεργάτες εγκληματολόγους, ψυχολόγους συμπεριφοράς και ψυχίατρους ιατροδικαστές. Είναι μεγάλη ομάδα. Είναι και η Βίβιαν εδώ. Κάθεται δίπλα μου. Μελετά τη διαδικασία του θανάτου μου. Θα σε πάρω σε ένα λεπτό».

Έκλεισε.

Από ένα μανταλάκι στο ταμπλό ήταν πιασμένες αποδείξεις και διευθύνσεις, ο Κάσπερ τις ξεφύλλισε, ξανά και ξανά, χωρίς αποτέλεσμα. Από ένα άλλο μανταλάκι κρεμόταν ένα πιο λεπτό ματσάκι, ήταν φορτωτικές. Ο Λαϊσεμέερ είχε δική του εταιρεία εισαγωγών κρασιών και σπεσιαλιτέ, μερικές παραγγελίες ήταν για την επόμενη εβδομάδα. Ο Κάσπερ βρήκε αυτό που έψαχνε κάτω κάτω. Ήταν μια παραγγελία από το Κόνον, ιταλικό μεσημεριανό, για την άλλη Τετάρτη. Η παραγγελία συνοδευόταν από μια κάρτα φτιαγμένη από χειροποίητο χαρτί, από αυτές που δίνουν στους πελάτες του Κονκόρντ ή του ξενοδοχείου Ριτζ, με καλωσόρισμα και μαζί ένα σχέδιο των εξόδων κινδύνου, καθώς και μια διαβεβαίωση σε τέσσερις γλώσσες ότι είναι απλά για το νόμο, γιατί εμείς δε θα πεθάνουμε ποτέ, τουλάχιστον όχι εδώ, έχοντας πληρώσει τέτοιο εισιτήριο.

Στην κάρτα υπήρχε σχεδιασμένη μια πρόσοψη των κτιρίων του Κόνον και μια κάτοψη. Φόρεσε τα γυαλιά του. Όλα ήταν μαρκαρισμένα, οι σκάλες, οι εξοδοί κινδύνου, η βιβλιοθήκη και το αρχείο, οι αίθουσες συνεδριάσεων, τα γραφεία της διεύθυνσης, δύο καντίνες, τέσσερις τουαλέτες σε κάθε πάτωμα, τεχνικά κτίρια με το δικό τους μπάνιο και η γέφυρα προσέγγισης από τη θάλασσα. Μάλιστα, είχαν σημαδέψει με κόκκινο μαρκαδόρο από πού θα πήγαιναν οι διανομείς για να σερβίρουν το ιταλικό μεσημεριανό.

Το τηλέφωνο χτύπησε.

«Εσύ ξέρεις για τα παιδιά», παρατήρησε η Βίβιαν. «Δε δημο-

σιεύτηκε τίποτα στον Τύπο, ίσως για να τα προστατέψουν ή για να μη γίνει ευρέως γνωστή η έρευνα. Το ένα από τα παιδιά, το κορίτσι, εκείνη δεν ήταν που σχεδίασε το χάρτη;»

Για μια στιγμή έμεινε σιωπηλή.

«Με κάλεσαν», συνέχισε. «Είπα όχι. Κανονικά, μας δίνουν τις πληροφορίες που έχει η αστυνομία. Σε αυτή την περίπτωση όμως ήταν σε φάση “πείτε μας να μάθουμε”, πολύ λίγες πληροφορίες. Είπα λοιπόν όχι. Ήταν μαζί μου και μια φίλη, μια παιδοκαρδιοχειρουργός. Ένα από τα παιδιά είχε εγχειριστεί. Της είχα τηλεφωνήσει. Η αστυνομία προσπαθεί να συνδέσει τα δύο παιδιά με άλλα τέσσερα ή έξι που εξαφανίστηκαν σε άλλα μέρη του κόσμου, αγόρια και κορίτσια, από επτά ως δεκατεσσάρων χρόνων. Δύο ήταν από μια βουδιστική σχολή μοναχών στο Νεπάλ, ένα από την Ταϊλάνδη. Ένα κορίτσι από τη Σενεγάλη εξαφανίστηκε από ένα καθολικό παρθεναγωγείο στη Γαλλία. Δεν υπάρχουν πληροφορίες για τη σχέση που έχουν τα παιδιά μεταξύ τους. Ωστόσο υπάρχει κάτι δυσάρεστο. Ένα από αυτά βρέθηκε. Τη στραγγάλισαν. Δεν υπάρχουν σημάδια σεξουαλικής κακοποίησης. Όμως τη βασάνισαν. Της έκοψαν τις άκρες των δαχτύλων του αριστερού χεριού ενώ ήταν ακόμα ζωντανή».

Για μια στιγμή σώπασαν και οι δύο. Ο Μαξιμίλιαν πήρε το ακουστικό.

«Δε θα το πιστέψεις αλλά έχω ακόμα έναν-δυο φίλους. Τους ζήτησα να ψάξουν λίγο για τον Κάιν. Έχω ένα χαρτί με πληροφορίες γι’ αυτόν. Είναι συνομήλικός σου. Για τα παιδικά του χρόνια δεν ξέρει κανείς. Πρώτη φορά εμφανίζεται στο Πολεμικό Ναυτικό κι έπειτα Εμπορικό Ναυτικό, ναυτική σχολή, υποψήφιος αξιωματικός, σχολή πλοήγησης και πλοίαρχος. Μετά πήρε άδεια εξασκήσεως ναυτικού επαγγέλματος κι ύστερα δίπλωμα πλοιάρχου Πολεμικού Ναυτικού. Κατόπιν βρέθηκε στον Διεθνή Οργανισμό Ναυσιπλοΐας. Παράλληλα σπούδασε οικονομικά. Ήταν ο πιο νέος κυβερνήτης ναυαρχίδας που υπήρξε ποτέ στο Ναυτικό μας. Κάποια στιγμή εγκαταλείπει το δημόσιο, ως ύποπτος λαθρεμπορίου — θα εκμεταλλεύτηκε τις γνώσεις του γύρω από τα διεθνή συστήματα ανίχνευσης και τα ραντάρ. Από το ’95 καταζητείται για παράνομες ναυτιλιακές δραστηριότητες και παρα-

βιάσεις των διεθνών κανονισμών ασφαλείας. Πιθανότατα μπήκε στον κόσμο του οικονομικού εγκλήματος. Από το '95 ούτε τον είδε ούτε τον αναγνώρισε ούτε τον φωτογράφησε κανείς. Λένε ότι μένει στην Αγγλία. Λένε ότι κρύβεται πίσω από το παράνομο εμπόριο μιας εταιρικής πλατφόρμας στη Δανία».

«Πώς τη λένε άραγε;»

«Κόνον».

Ο Κάσπερ έκλεισε τα μάτια.

«Τα απόκρυφα», είπε, «αν ποτέ υπήρξαν στο τσίρκο, ποιος θα ήθελε να το μάθει;»

«Κάτι τέτοιο δεν υπάρχει στ' αλήθεια».

Ο Κάσπερ δεν είπε τίποτα.

«Δοκίμασες το αρχείο του Μουσείου Χιούμορ, στο Φρεδε-
ρικομπέργκ; Τη Συλλογή του Μπάρλεϊ; Το πρακτορείο τσίρκων
Μπόομχοφ;»

«Εκείνη η γυναίκα», επέμεινε ο Κάσπερ, «που μιλούσατε εσύ
και η μαμά γι' αυτήν, κάτι με πουλιά...»

Ο Μαξιμίλιαν σάπασε. Κάπου στη σιωπή φανερώθηκε φόβος.

«Φεοντόρα», είπε. «Γιένσεν — το μεγαλύτερο νούμερο με που-
λιά στον κόσμο, η μεγαλύτερη συλλογή τσίρκου στον κόσμο, η
μεγαλύτερη μνήμη στον κόσμο. Όμως αφενός δε θα θελήσει να
σου μιλήσει και αφετέρου είναι αδιέξοδο».

Ο Κάσπερ δεν είπε τίποτα.

«Στις προστατευόμενες κατοικίες των καλλιτεχνών τσίρκου
στο Κριστιανσχάουν...», συνέχισε ο Μαξιμίλιαν.

«Το Κριστιανσχάουν έχει εκκενωθεί».

«Η εκκένωση ήταν προαιρετική. Εκείνη δεν μπορεί πια να το
κουνήσει ρούπι από εκεί. Εκεί είναι, αν ζει ακόμα».

Η γυναίκα επέστρεψε στο ακουστικό.

«Η Λόνε Μπόρφελτ», ρώτησε ο Κάσπερ, «πού δούλευε, ποιος
ήταν ο ρόλος της;»

«Έχουν περάσει αιώνες. Απ' όσο θυμάμαι, ήταν μια συνεργα-
σία ανάμεσα στο Ινστιτούτο Πάνουμ και το Ινστιτούτο Γνωστι-
κών Ερευνών».

Ο Κάσπερ άκουσε ένα ταχύπλοο να μπαίνει από το Στοκε-
λόμεπ. Άκουσε τις αντανakλάσεις των χιλιάδων τηλεοράσεων

γύρω του. Αν όλες οι επιφάνειες γύρω σου είναι σκληρές και αναίσθητες και, συν τοις άλλοις, αντανακλούν ήχο με τη σέσουλα, η ισχύς του ηχητικού σήματος είναι πρακτικά ανεξάρτητη από την απόσταση. Έτσι ο ανελέητος αυτός κόσμος μάς έχει συνέχεια κολλημένους στη γωνία και δε μας αφήνει να πάρουμε ανάσα.

«Συμμετείχα κι εγώ στο συμβούλιο του Διεθνούς Μητρώου», ανέφερε η γυναίκα. «Πήγα καμιά εικοσαριά φορές. Ξέρω τους εγκληματολόγους, όλους, και από την Υπηρεσία Πληροφοριών και από το Τμήμα Α. Είναι άνθρωποι που δεν τρομάζουν εύκολα. Όμως αυτήν τη φορά είναι αλλιώς. Φοβούνται — δύο μέτρα αστυνόμοι, ψηλοί ως εκεί πάνω. Γι' αυτό σου λέω, ό,τι κι αν πας να κάνεις, να προσέχεις».

Έκλεισε. Εκείνος έμεινε στη θέση του κοιτάζοντας το τηλέφωνο που βούιζε. Μετά έβγαλε το λαχείο. Το γύρισε. Στην πίσω μεριά ήταν η διεύθυνση του σπιτιού της Λόνε Μπόρφελτ.

Πέρασαν από το Οχυρό Σαρλοτενλούντ. Μετά το κολυμβητήριο έστριψαν προς το εσωτερικό, πέρασαν πίσω από τον Ζωολογικό Κήπο και μπήκαν στην ευθεία για τις πλαγιές του Ρόδβαδ.

Η απόσταση ανάμεσα στα σπίτια μεγάλωσε και κάποια στιγμή τα σπίτια τελείωσαν. Στα δεξιά τους είχαν την κοιλάδα προς το Οέρεσουντ, στ' αριστερά τους λόφους, που ήταν απότομοι σαν βράχια. Ο Κάσπερ κατέβασε το τζάμι, έκανε νόημα, σταμάτησαν και βγήκαν έξω.

Το μόνο που φαινόταν ήταν ένας ψηλός καγκελωτός φράχτης. Στα πενήντα μέτρα άρχιζε το γκαζόν πριν από την πλαγιά, σπίτι ούτε για δείγμα. Στο γκαζόν υπήρχαν ψηλοί θάμνοι. Ένας από τους θάμνους σκέπαζε ένα γκαράζ με δύο πόρτες, μέσα στεκόταν μια μικρή Μερσεντές και δίπλα της ένα μαύρο τζιπ, μεγάλο σαν τρακτέρ. Ο ψυκτήρας του μοτέρ δούλευε ακόμα, ίσως αυτόν είχε ακούσει.

Τέντωσαν το κεφάλι. Το παράθυρο διακρινόταν κατευθείαν επάνω στο βράχο, δεκαπέντε μέτρα ψηλά. Ήταν ελλειψοειδές. Το σπίτι πρέπει να ήταν θαμμένο μέσα στην πλαγιά. Το γυαλί έστελνε μια αδύναμη, γαλαζωπή λάμψη, σαν τεράστιο μάτι.

Βρήκαν την πόρτα του φράχτη, ήταν ψηλή και στενή. Η κολόνα της μαρκίζας είχε ένα φρεζαρισμένο κουμπί και ένα βαθούλωμα που μόλις φαινόταν. Εκεί ήταν το μικρόφωνο. Ο Κάσπερ έγειρε πάνω στο κουμπί.

Στην αρχή του *Είτε-Είτε* ο Κίρκεγκορ λέει ότι η αγαπημένη του αίσθηση είναι η ακοή. Αυτό μπόρεσε να το γράψει επειδή τα μικρόφωνα πόρτας δεν είχαν εφευρεθεί ακόμα το 1880. Θα έπρεπε να τον είχαν μαζί τους απόψε. Το μικρόφωνο γουργούρισε σαν γεμιστή γαλοπούλα.

«Εγώ είμαι», ανακοίνωσε ο Κάσπερ. «Η κατάσταση χειροτέρευσε από την περασμένη φορά. Τα δύο παιδιά ακόμα δε βρέθηκαν. Κάπου έγινε και φόνος».

«Δε θέλω να μιλήσω μαζί σου», αντέδρασε εκείνη.

Ο Φραντς Φίμπερ είχε ανοίξει την εργαλειοθήκη του. Βρήκε το καπάκι της κολόνας, το άνοιξε.

«Κλειστό κύκλωμα», είπε χαμηλόφωνα. «Αν το κόψω, χτυπάει ο συναγερμός. Συνέχισε να της μιλάς μέχρι να βρω το κεντρικό σύστημα».

«Από μικρός», εξομολογήθηκε ο Κάσπερ στο μικρόφωνο, «από την ώρα που γεννήθηκα, ήξερα ότι ήρθα σε λάθος μέρος — στη σωστή οικογένεια, αλλά σε λάθος πλανήτη. Έτσι άρχισα να ψάχνω ένα δρόμο να φύγω, να γυρίσω σπίτι μου. Έψαχνα μια πόρτα. Ξόδεψα όλη μου τη ζωή γι' αυτό. Δεν τη βρήκα. Όμως το κορίτσι... Ίσως εκείνη στέκεται σ' αυτή την πόρτα».

Το ακουστικό παρέμενε σιωπηλό. Ωστόσο εκείνος ήξερε ότι τον άκουγε. Ο Φραντς Φίμπερ σηκώθηκε στηριγμένος στα χέρια του, ανέβηκε στο φράχτη, κύλησε και έπεσε από την άλλη πλευρά. Προσγειώθηκε πάνω στα χέρια και τα τεχνητά πόδια του μαλακά σαν γάτα. Σύρθηκε πάνω στο χώμα σαν κάμπια. Παραμέρισε μια καμέλια. Πίσω από το θάμνο στεκόταν ένα μεταλλικό κουτί. Έκανε νόημα στον Κάσπερ.

«Θα μετρήσω την αντίσταση», ψιθύρισε. «Αν ακουμπήσεις εκεί ακόμα και μια ψείρα με λάθος αντίσταση, θα χτυπήσει το κουδούνι. Γι' αυτό, χρυσόστομε, βάλε μπρος και μίλα, πες ό,τι σου κατέβει».

«Δεν είχα ποτέ παιδιά», άρχισε πάλι ο Κάσπερ. «Ποτέ μου δεν

ήμουν παρών σε γέννα. Όμως πιστεύω ότι αυτή η πόρτα ανοίγει στις γέννες. Το ίδιο συμβαίνει και όταν κάποιος πεθαίνει. Για μια στιγμή, μια πόρτα ανοίγει, και ό,τι υπάρχει από πίσω το ακούς. Γι' αυτό δουλεύεις με τις γέννες!»

«Τράβα σπίτι σου», γρύλλισε το ακουστικό.

Ο Φραντς Φίμπερ σηκώθηκε μέσα από το φράχτη. Τα χέρια του βγήκαν από τα κάγκελα. Πάτησαν τα πλήκτρα στο ταμπλό με τους κωδικούς. Η πύλη άνοιξε.

«Έχεις κάτι που μου μοιάζει», συνέχισε ο Κάσπερ στο μικρόφωνο. «Ψάχνεις κάτι. Έψαξες μια πόρτα».

«Ήθελα να βγάλω λεφτά», τον έκοψε το ακουστικό.

«Σίγουρα», απάντησε εκείνος. «Όλοι αυτό θέλουμε. Το ίδιο ήθελε και ο Μπαχ».

Ο Φραντς Φίμπερ προχώρησε με τα δεκανίκια του πάνω στο γρασίδι. Η είσοδος του ασανσέρ φαινόταν στα ριζά της πλαγιάς, σαν ορθογώνιο από ανοξείδωτο ατσάλι.

«Να βγάλω πολλά λεφτά», επέμεινε το ακουστικό.

«Είναι απολύτως ανθρώπινη στάση», είπε ο Κάσπερ. «Πάρε παράδειγμα τον Βέρντι. Ήταν ο Σκρουτζ Μακ Ντακ της κλασικής μουσικής».

«Είναι αργά», θέλησε να κλείσει τη συζήτηση το ακουστικό.

«Ποτέ δεν είναι αργά. Ξέρω για τι πράγμα μιλάω. Για μένα όλα ήρθαν αργά, όχι μόνο μία αλλά άπειρες φορές».

Από το ασανσέρ ο Φραντς Φίμπερ τού έκανε νόημα σηκώνοντας όρθιο τον αντίχειρα.

«Είμαστε συνδρομητές σε μια εταιρεία σεκιούριτι», ανακοίνωσε η γυναίκα. «Θα τους τηλεφωνήσω τώρα κιόλας».

Η σύνδεση διακόπηκε.

Το ασανσέρ ήταν κυλινδρικό, ανέβαινε σαν πρωτοχρονιάτικο πυροτέχνημα.

«Θα έπαιρνα άδεια από το Συμβούλιο Πρόληψης¹⁵ με κλειστά

15. Συμβούλιο Πρόληψης Ατυχημάτων Ασφαλείας της Δανίας, ασχολείται με την πιστοποίηση συστημάτων συναγερμού κ.λπ. (Σ.τ.Μ.)

μάτια», θριαμβολόγησε ο Φραντς Φίμπερ. «Αυτοί δίνουν τις άδειες στους ηλεκτρολόγους συστημάτων συναγερμού. Φτιάχνω μόνος όλα τα ηλεκτρικά στις Τζάγκουαρ, για να κρατιέμαι σε φόρμα».

Η πόρτα άνοιξε, στέκονταν ανάμεσα σε γούνες και αντρικά παλτά. Πρώτη φορά ο Κάσπερ έβλεπε ασανσέρ που να βγαίνει κατευθείαν στο χολ, καταμεσής, σαν σκοπιά φαντάρου.

Άνοιξε μια αναδιπλούμενη πόρτα και βρέθηκαν στο σαλόνι.

Το δωμάτιο ήταν ελλειψοειδές σαν το παράθυρο, κοίλο και από τις δύο μεριές, σαν καράβι. Τα σανίδια στο πάτωμα είχαν πλάτος πενήντα εκατοστά. Τα έπιπλα που πρόλαβε να δει ο Κάσπερ ήταν Έιμς.

Η Λόνε Μπόρφελτ καθόταν στον καναπέ. Στη μέση στεκόταν ο ιδιοκτήτης του τζίπ, έμοιαζε με το αμάξι του, μαύρα γυαλισμένα μαλλιά, είχε κίνηση και στους τέσσερις τροχούς και δεν περιμένε να πάει τίποτα στραβά. Και οι δύο είχαν πάθει σοκ.

Ο άντρας τίναξε το σοκ από πάνω του και έκανε ένα βήμα προς το μέρος τους.

«Είμαστε πολύ ευαίσθητοι», είπε. «Περιμένουμε παιδί».

«Είσαι σίγουρος ότι εσύ είσαι ο πατέρας;» τον αιφνιδίασε ο Κάσπερ.

Το σοκ ξαναγύρισε, όμως για λίγο μόνο. Ο άντρας άρπαξε τον Κάσπερ από το πουκάμισο.

Πολλοί έχουν λάθος εικόνα για τους κλόουν. Πιστεύουν ότι επειδή ο κλόουν έχει παιδική γλυκύτητα έχει και παιδικό σώμα.

Ο Κάσπερ τον χτύπησε με το πίσω μέρος του αγκώνα, από κάτω προς τα πάνω. Το χτύπημα τον βρήκε απροετοίμαστο, πέρασε το μυϊκό σύστημα της κοιλιάς και έφτασε στις παρυφές των πνευμόνων. Ο άντρας έπεσε στα γόνατα.

Ο Κάσπερ πήρε από πίσω του ένα από τα Έιμς σκαμπό. Στην κουζίνα βρήκε μια λεκανίτσα, γέμισε ένα ποτήρι νερό από τη βρύση. Έστυψε μια πετσετούλα. Ο Φραντς Φίμπερ στεκόταν γερμένος πάνω στον τοίχο.

Έβαλε τη λεκάνη μπροστά στον άντρα. Έδωσε το ποτήρι και την πετσέτα στον Φραντς Φίμπερ. Κάθισε απέναντι από τη γυναίκα. Από την τελευταία φορά που την είχε δει είχε βάψει τα μάτια της γύρω γύρω με μαύρο μολύβι.

Η προσεκτικότερη παρατήρηση αποκάλυπτε ότι δεν ήταν μαύρο μολύβι. Ήταν είκοσι τέσσερις ή μάλλον σαράντα οκτώ ώρες αϋπνίας.

«Τι συμβαίνει με τα πρόωρα;» τη ρώτησε.

«Συμβαίνει ότι μερικά από αυτά επιζούν», απάντησε εκείνη.

Ο Κάσπερ μετακίνησε την καρέκλα του για να της κόψει τη θέα προς το σκαμπό με τον άντρα. Ήταν ένα κόλπο της αρένας. Από τονικής πλευράς, οι σύζυγοι συμπεριφέρονται σαν βουβάλια, αν τους βάλεις πλάτη με πλάτη σχηματίζουν κοινό μέτωπο ενάντια σε ολόκληρο τον κακό κόσμο. Όταν λοιπόν ανεβάζεις τους θεατές στα φώτα της ράμπας, για να τα δώσουν όλα πρέπει τα ζευγάρια να χωριστούν.

«Αυτό πάντα γοήτευε γιατρούς και μαίες», συνέχισε. «Παλαιότερα, όταν η φροντίδα των νεογέννητων ήταν πιο συνοπτική, συνέβαινε συχνά πολλά πρόωρα, που ο θάνατός τους είχε πιστοποιηθεί και τα είχαν πάρει από τις μανάδες τους, να γυρίζουν πίσω στη ζωή τσιρίζοντας. Ήθελαν να ζήσουν, να αγαπηθούν».

«Οπότε εσύ έψαξες να βρεις κάποιον να σου πει από πού έρχονται αυτά τα παιδιά. Πώς γίνεται και έρχονται στον κόσμο παιδιά με τόση θέληση να ζήσουν».

Έγνεψε καταφατικά.

«Και ήρθες σε επαφή με το Ίδρυμα, με τη Γαλάζια Κυρία».

«Μου πρότειναν να παρακολουθήσω δώδεκα παιδιά. Τότε ήταν από έξι μηνών ως τεσσάρων χρόνων, διαφορετικών εθνικοτήτων. Το Ίδρυμα τα μάζευε μία φορά το χρόνο. Εγώ θα διερευνούσα τους τοκετούς τους, όλες τις λεπτομέρειες μαιευτικής φύσεως καθώς και λεπτομέρειες που δεν καταγράφονται ποτέ: τη σχέση των γονιών μεταξύ τους, τα πρόσωπα που ήταν παρόντα στη γέννηση, ακόμα και την αναπνοή τους. Θα παρακολουθούσα επίσης τη συνηθισμένη πορεία της υγείας τους».

Η θλίψη πύκνωσε γύρω της, δεν ταίριαζε αυτός ο ήχος σε μητέρα που μετράει μέρες μέχρι να γεννήσει. Ήταν στα όρια της παράδοσης άνευ όρων.

«Πουλούσες τις πληροφορίες στον Κάιν», την αιφνιδίασε ο Κάσπερ. «Σε χρηματοδοτούσε. Σίγουρα χρηματοδοτούσε την κλινική».

Εκείνη έσκυψε προς τα εμπρός, όσο της επέτρεπε η κοιλιά της, και έκρυψε το πρόσωπό της. Ο άντρας στο πάτωμα είχε ξαπλώσει πάνω στο σκαμπό και έκανε εμετό στη λεκάνη.

Ο Κάσπερ σηκώθηκε και πήγε στο παράθυρο. Η θέα ήταν μοναδική, καθόλου δανέζικη, σαν να βρισκόσουν πάνω σε βουνό. Κάτω φαινόταν όλη η ακτογραμμή, από το Βέδμπεκ ως το Άμαρ.

Στο παράθυρο ήταν στερεωμένο ένα τηλεσκόπιο, πολύ ισχυρό, έβαλε το μάτι του στο γυαλί, το οπτικό πεδίο παλλόταν νευρικά. Στο κέντρο φανερώθηκε ένα κατεργασμένο μπλε σμαράγδι σε μαύρο περίβλημα. Ήταν μια φωτισμένη πισίνα, μάλλον το Σανατόριο Τόρμπεκ, ένας συνδυασμός ιδιωτικού νοσοκομείου και ιαματικών λουτρών. Το είχαν χτίσει όταν εκείνος έλειπε στο εξωτερικό. Είχε ακούσει να μιλούν γι' αυτό αλλά ποτέ δεν το είχε δει.

Γύρισε το τηλεσκόπιο. Ο φακός έπιασε τον πύργο του Κόνον. Στα δύο τελευταία πατώματα είχε φως.

Έβγαλε το χάρτη που είχε βρει μαζί με την παραγγελία στις φορτωτικές. Το φως ήταν στους ορόφους της διεύθυνσης.

«Θα εξέταζες τα παιδιά», της είπε, «τις τελευταίες μέρες. Γι' αυτό σε ήθελαν. Χρειάζονταν ένα γιατρό».

«Δύο», διόρθωσε εκείνη. «Εμένα και τον καθηγητή Φρανκ».

«Από το Ινστιτούτο Γνωστικών Ερευνών;»

Έγνεψε καταφατικά.

Ο Κάσπερ κοίταξε προς το μέρος του Φραντς Φίμπερ.

«Οδός Όεστερ Βολγκάδε, δίπλα στον Βοτανικό Κήπο, στα κτίρια όπου κάποτε ήταν το Αστεροσκοπείο Κοπεγχάγης».

Ο Κάσπερ γύρισε το τηλεσκόπιο. Βρήκε τον πύργο Ρόσενμποργκ. Το Αστεροσκοπείο Κοπεγχάγης ήταν το ψηλότερο σημείο της πόλης, ακριβώς δίπλα στον πύργο. Εντόπισε τον πύργο του αστεροσκοπείου. Έκανε ζουμ. Παντού γύρω από τον πύργο είχαν χτίσει γραφεία, γυάλινα, σαν θερμοκήπια.

«Πού τα εξέταζες;»

«Θα χάσω τα πάντα», διαμαρτυρήθηκε εκείνη.

Το πρόσωπό της ήταν κάτασπρο, σαν φλουράιτ.

«Έτσι κι αλλιώς όλοι μας θα χάσουμε τα πάντα», αντέδρασε ο Κάσπερ. «Έχουμε μια δυνατότητα, να χάσουμε όσο το δυνατόν πιο τίμια».

Χαιρόταν που ο Φραντς Φίμπερ και ο γονατιστός μέλλων πατέρα ήταν εκεί. Του έδινε την αίσθηση ότι είχε ένα υποτυπώδες κοινό για τις υπέροχες ατάκες του.

«Κοίταξέ με», συνέχισε. «Δεν έχω δεκάρα. Όλα τα έχασα. Δεν έχω γυναίκα ούτε παιδιά. Η καριέρα μου τελείωσε. Με διώχνουν απ' τη χώρα. Με καταζητούν σε δώδεκα χώρες. Ωστόσο είμαι σε διαδικασία ανόρθωσης. Δεν το βλέπεις; Δε βλέπεις ότι κάπου βαθιά μέσα μου ετοιμάζεται να ανατείλει η ψυχική αγνότητα;»

«Εμένα μου φαίνεσαι σαν απόβρασμα», τον έκοψε εκείνη.

Σηκώθηκε όρθιος.

«Ήρθαν εδώ με τα παιδιά, η κατάστασή τους ήταν καλή. Είναι ζωντανά. Θα τα χρησιμοποιήσουν για κάτι. Έχει να κάνει με τους σεισμούς. Δεν ξέρω τι».

Εκείνος ξαναπήγε στο τηλεσκόπιο. Στη στέγη του κτιρίου υψώνονταν δύο Δαβίδ, με ρόδες. Πίσω τους στεκόταν ένα κουτί μηχανής.

«Τι μαγαζί είναι το Κόνον;»

«Επισήμως, χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Ασχολούνται όμως αποκλειστικά με οψιόν».

«Πού είναι ο Κάιν;»

Εκείνη κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Τι συνέβη με το φόνο;»

«Η αστυνομία πιστεύει ότι πρόκειται για κατά συρροήν απαγωγές. Ένα από τα παιδιά βρέθηκε, ένα κορίτσι. Τη βασάνισαν και τη δολοφόνησαν».

Ετοιμαζόταν να βγει έξω, εκείνη τον ακολούθησε.

«Θέλω να επανορθώσω», είπε, «για να μπορώ να κοιτάξω το παιδί μου στα μάτια».

«Περίμενε μέχρι να γεννηθεί. Όσοι πορεύονται την οδό της μετανοίας προχωρούν σιγά σιγά, βήμα βήμα».

Ο Κάσπερ βοήθησε τον γονατισμένο άντρα να σηκωθεί και να καθίσει στον καναπέ. Στο τραπεζάκι υπήρχε ένας μικρός πάκος κόλλες Α4 γραμμένες στη γραφομηχανή.

«Ποιο ήταν το κοινό σημείο;» ρώτησε. «Τι συνέδεε τις γεννήσεις;»

«Ήταν όλες αρμονικές, πιο ήρεμες από τον μέσο όρο, μικρής

δικαίρκειας. Μια-δυο από τις μητέρες ήταν χωρίς σύζυγο. Οι περισσότερες είχαν. Ύστερα ήταν και κάτι με την αναπνοή».

Στεκόταν κοντά του, λίγο ήθελαν ν' αγγίξουν ο ένας τον άλλο.

«Υπήρχαν ουράνια τόξα», συνέχισε. «Σε όλες τις γεννήσεις οι βοηθοί είδαν ουράνια τόξα από το παράθυρο. Μίλησα μαζί τους στον καθένα χωριστά. Ουράνια τόξα υπήρχαν ακόμα και στις γεννήσεις που έγιναν νύχτα. Υπάρχουν νυχτερινά φαινόμενα ιριδισμού, φωτοστέφανα γύρω από το φεγγάρι. Δημιουργούνται λευκά ουράνια τόξα στον ουρανό της νύχτας καθώς το φως της σελήνης αντανακλάται στους σχηματισμούς των συννέφων».

Εκείνος άνοιξε την πόρτα του ασανσέρ.

«Ας ελπίσουμε ότι υπήρχε χρυσάφι», της είπε, «στην άκρη του ουράνιου τόξου».

Εκείνη έφραξε την πόρτα.

«Τα δύο παιδιά», επέμεινε, «το αγοράκι και το κοριτσάκι, δεν ήταν συνηθισμένα παιδιά».

Δεν ήξερε τι να της πει.

«Ήταν ήσυχα», συνέχισε. «Όχι χαρούμενα αλλά ήσυχα. Δεν μπορώ να το εξηγήσω. Κανονικά θα έπρεπε να κλαίνε».

Εκείνος τράβηξε το χέρι της από την πόρτα του ασανσέρ, απαλά.

«Ο Κάιν», αναστέναξε εκείνη. «Το σανατόριο είναι δικό του. Εκεί είναι τώρα. Πήρε τηλέφωνο πριν από πέντε λεπτά».

«Πώς το ξέρεις ότι πήρε από εκεί;»

«Τα μεγάλα τζακούζι, τα άκουγα».

Έπιασε έναν ήχο από το σύστημά της, βαθύ, παλιό, σαν ατελείωτη λαχτάρα.

«Γεννήθηκες πρόωρα», της είπε.

«Στον έκτο μήνα. Με δήλωσαν νεκρή και με έβαλαν στο πλυσταριό. Απ' ό,τι μου έχουν πει, χτυπούσα το καπάκι πάνω από το κασόνι όπου με είχαν βάλει. Όταν ξεκίνησα ως μαία, ένας από τους μαιευτήρες που θα έβγαιναν τότε στη σύνταξη θυμόταν την ιστορία μου. Με έλεγε η Λόνε του Πλυσταριού».

Δεν μπόρεσε να σταματήσει το χέρι του. Τη χαϊδεψε στο μάγουλο αν και γνώριζε ότι πρέπει να προσέχουμε πολύ και να μη χαϊδεύουμε έγκυες γυναίκες μπροστά στους άντρες τους.

«Ο Φραντς από δω», της εξήγησε, «κι εγώ έχουμε τρέλα με όσους θέλουν να επιζήσουν».

«Δεν είμαι από εκείνους που φοβούνται», εξήγησε εκείνη. «Όμως αυτόν τον φοβάμαι, τον Κάιν λέω».

Ο Κάσπερ έδειξε, ο Φραντς Φίμπερ έκανε στροφή και το φορηγάκι μπήκε σ' ένα πάρκιγκ. Ο Κάσπερ έδειξε το πλακέ μεταλλικό μπουκάλι.

«Μήπως έχει λίγα καύσιμα ακόμα για εμάς τους εργένηδες, ύστερα από αυτήν τη συνάντηση με το νέο ζευγάρι σε ενδιαφέρουσα κατάσταση;»

Ο Φραντς Φίμπερ γέμισε το ποτηράκι, η ευωδιά από φρέσκο σταφύλι πλυμμήρισε το αμάξι.

«Τι ήχο έχει ένας άνθρωπος που έχει σκοτώσει ένα παιδί;»

Ο Κάσπερ θα έκανε τα πάντα για να αποφύγει αυτή την ερώτηση. Τα μάτια του αγοριού έλαμπαν με ένα κίτρινο, επίμονο φως μέσα στο σκοτάδι.

«Δύο φορές», του είπε, «κάθισα δίπλα σε ανθρώπους που είχαν σκοτώσει παιδί. Και οι δύο ήταν ζογκλέρ, ο ένας είχε πατήσει ένα κοριτσάκι με το αμάξι, ο άλλος είχε δείρει το γιο του μέχρι θανάτου. Ολόγυρά τους απλωνόταν απόλυτη σιωπή».

Ένωσε την αδυναμία του. Μπροστά στην ανείπωτη φρίκη και τα μεγάλα θαύματα είμαστε αδύναμοι, η *Λειτουργία* σε σιμινόρε και οι μεγάλοι πόλεμοι δεν είναι κάτι που ο απλός άνθρωπος μπορεί να αντιμετωπίσει μόνος του.

Ωστόσο άκουγε ότι η αδυναμία του αγοριού ήταν μεγαλύτερη από τη δική του. Και σ' αυτόν τον παραστρατημένο κόσμο δεν έχει άραγε ο μονόφθαλμος καθήκον να βοηθήσει τον τυφλό;

«Υπάρχουν δύο είδη σιωπής», εξήγησε ο Κάσπερ, «ή τουλάχιστον έτσι μου φαίνεται εμένα. Υπάρχει η ανώτερη σιωπή, η σιωπή που φέρνει η προσευχή, η σιωπή που απλώνεται όταν βρίσκεσαι κοντά στο θείο, η αγέννητη, συμπυκνωμένη παρουσία όλων των ήχων. Υπάρχει και η άλλη σιωπή, όταν βρεθεί κανείς απελπιστικά μακριά από τον Θεό και από τους ανθρώπους: η σιωπή της απουσίας, η σιωπή της μοναξιάς».

Ένωσε τον μικρό να ανοίγεται. Ήταν επαφή. Οι τόνοι τους αλληλοπαρεμβάλλονταν. Είχαν πλησιάσει ο ένας στον άλλο.

«Τις ξέρω», είπε ο Φραντς Φίμπερ. «Είναι δύο ειδών. Τις ξέρω και τις δυο».

«Οι δύο άνθρωποι που βρέθηκα κάποτε δίπλα τους ήταν νεκροί από ήχους. Κάτι είχε απομακρυνθεί και τους είχε αφήσει μόνους».

Ο Κάσπερ άρπαξε το μπράτσο του άλλου. Αν θέλεις να περάσει σίγουρα το σήμα σου, το καλύτερο είναι η σωματική επαφή.

«Όμως πίσω από τη σιωπή τους, πίσω από την απομόνωση, ήταν σαν όλους τους άλλους ανθρώπους, σαν εσένα κι εμένα, σαν εσύ κι εγώ να βρισκόμασταν στην ίδια κατάσταση και ο κόσμος να είχε αποτραβηχτεί από μας — ή εμείς από τον κόσμο. Επομένως θα μπορούσαμε να είμαστε εμείς. Μπορεί να συμβεί και σε μας. Αυτό σκέφτηκα όταν καθόμουν απέναντί τους: ότι θα μπορούσα να είμαι στη θέση τους».

Για μια στιγμή είχε ανοίξει το σύμπαν. Για μια στιγμή ο Κάσπερ ένιωθε καθαρά ότι τώρα και οι δύο έβλεπαν το σημείο απ' όπου πηγάζουν τα πιο σκοτεινά δαιμόνια. Για μια στιγμή ο μικρός φάνηκε να το αντέχει, μετά δεν μπόρεσε, ήταν πάνω απ' τις δυνάμεις του.

«Δε θα πάρουμε την αστυνομία;»

«Σε λίγο», είπε ο Κάσπερ. «Όταν θα έχουμε ακολουθήσει το τυχερό μας αστέρι».

Ήπιε από το επαργυρωμένο καπάκι. Μπορεί το οινόπνευμα να μην έχει τόσο βαθιά επίδραση όσο η προσευχή που βγαίνει από την καρδιά. Τουλάχιστον όμως επιδρά το ίδιο γρήγορα.

Φανάρια αυτοκινήτου σάρωσαν τους θάμνους. Το τζίπ που τους προσπέρασε έτρεχε με εκατόν σαράντα την ώρα. Ο Φραντς Φίμπερ τον κοίταξε καρφώνοντας τα μάτια πάνω του. Τώρα μόνο άκουσε ο Κάσπερ ότι ο άλλος λίγο ήθελε να φτάσει στα όριά του.

«Ψέματα μας είπε», αποφάνθηκε ο Κάσπερ, «ότι της έφεραν τα παιδιά. Τώρα θέλει να πάει εκεί μόνη της και να επανορθώσει. Γυναίκες του βεληνεκούς της όταν παίρνουν ανάποδες νομίζουν ότι είναι αθάνατες».

Η είσοδος στο σανατόριο ήταν πλαισιωμένη με δύο τετράγωνες γρανιτένιες κολόνες και πυκνούς θάμνους. Ο Κάσπερ έκανε νόημα και το αμάξι σταμάτησε πενήντα μέτρα από τις κολόνες.

Τα κτίρια ήταν χτισμένα σε έξι βεράντες που έβλεπαν προς τις παλιές βίλες του Τόρμπεκ. Βρίσκονταν πολύ πιο ψηλά από αυτές. Ήταν φτιαγμένα από γρανίτη τόσο σκούρο που τη νύχτα έδειχνε μαύρος. Φωτίζονταν όμως από κάτω ενώ από πέτρινες δεξαμενές ξεχυνόταν μια χλωρίδα τροπικών αναρριχητικών φυτών και λουλουδιών που έμοιαζαν με τους κρεμαστούς κήπους της Βαβυλώνας, ένα θαύμα μέσα στη Δανία τον Απρίλη, όταν οι τελευταίες νύχτες με θερμοκρασία κάτω από το μηδέν στέκονται ακόμα και περιμένουν χαμογελαστές στα παρασκήνια.

«Είναι για τους πελάτες», εξήγησε ο Κάσπερ, «τα λουλούδια και τα φυτά. Μοιάζει να τους λένε έτσι ότι η σύγχρονη τεχνολογία έχει εξαφανίσει τη μικροπρέπεια της φύσης και πως δεν υπάρχει λόγος να γερνάμε, εφόσον μπορούμε κάθε τρεις μήνες να βάλουμε μια γερή δόση μπότοξ στις σακούλες των ματιών μας».

«Δεν είναι τόπος του Θεού εδώ», είπε ο Φραντς Φίμπερ.

Από ένα γάντζο πίσω από το κάθισμα του οδηγού ο Κάσπερ πήρε δύο σταυρωτά πουκάμισα στολής μάγειρα, έδωσε το ένα στον μικρό.

«Ας μην το πολυπαίζουμε θεούσες», του είπε ο Κάσπερ. «Είσαι σίγουρος ότι η Παναγία θα έλεγε όχι σε ένα λίφτιγκ ή μια ορθοδοντική επέμβαση, αν της δινόταν η ευκαιρία;»

Το αγόρι φόρεσε το πουκάμισο. Τα χέρια του είχαν αρχίσει να τρέμουν.

Ο Κάσπερ άπλωσε το χέρι στον ώμο του, τον έστρεψε προς το μέρος του.

«Σκέψου τα παιδιά. Φαντάσου τα. Οι γονείς τους δεν είναι εδώ. Βρίσκονται μακριά από το σπίτι τους. Τα περικυκλώνει κάτι που δεν το καταλαβαίνουν. Είναι αβοήθητα. Το ακούς; Την τελευταία φορά που την είδα την είχαν χτυπήσει. Ακόμα και αυτά τα παιδιά είναι βασικά αβοήθητα. Εξαρτώνται από εσένα κι εμένα. Το νιώθεις;»

Ο μικρός ξάρωσε λίγο.

«Και όχι μόνο αυτά. Χιλιάδες άλλα παιδιά είναι το ίδιο αβοήθητα — ή και περισσότερα. Το ίδιο και μέσα μας, μέσα σε σένα και σε μένα, κρύβονται δύο μικρά αγοράκια. Τα ακούς; Νιώθεις γι' αυτά συμπόνια; Αυτή είναι η βενζίνη μας, το μόνο πράγμα που σε κρατάει όρθιο».

Ο Φραντς Φίμπερ είχε καρφώσει τα μάτια πάνω του. Η στιγμή είχε κάτι το ευγενικό, το αριστοκρατικό, όπως ο Κεμπ στο αργό μέρος του Έργου 199. Αυτό που έχει σημασία σε μια τέτοια κατάσταση δεν είναι να πνιγείς στα συναισθήματα αλλά να ενεργείς και να παίρνεις στροφές, όπως ο Μπετόβεν, να προσπαθήσεις να εξευγενίσεις τον άκρατο συναισθηματισμό.

Ο Κάσπερ έκανε σήμα. Το φορηγάκι προχώρησε.

Ένας άντρας ξεπρόβαλλε από τους θάμνους, με σκούρα στολή, ίδιο χρώμα με το γρανίτη. Ο Κάσπερ έδειξε πίσω στο αμάξι.

«Στο πίσω κάθισμα έχουμε ένα ψητό που ζεματάει, πλάτη από μοσχάρaki αλά Κόμη Μέτερνιχ. Δε θα πρέπει να έχει πέσει κάτω από τους εξήντα βαθμούς όταν το σερβίρουν στον Κάιν. Τρία λεπτά να με καθυστερήσεις και είσαι καμένο χαρτί».

Οι τροπικοί θάμνοι κατάπιαν τον άντρα.

Πέρασαν από μια ρεσεψιόν με κυρτούς τοίχους, μέσα από αίθουσες με ηχώ όπως της αίθουσας Μάντσιους. Πέρασαν τους

θαλάμους με τα κρεβάτια, εκεί όπου έπρεπε να ακούς πολύ καλά για να καταλάβεις ότι βρίσκεσαι σε νοσοκομείο. Δεν υπήρχε ούτε μία αίθουσα στην οποία δε θα μπορούσε να ηχογραφήσει την επόμενη καμεράτα του.

Ωστόσο οι τοίχοι δεν αντανakλούσαν καμιά καμεράτα. Αντανakλούσαν τη σύγχυση και την απόγνωση ανθρώπων που ελπίζουν αλλά στην πραγματικότητα δεν πιστεύουν στα σοβαρά ότι μπορείς να βρεις αυτό που κατά βάθος όλοι ψάχνουν σε ένα ινστιτούτο αισθητικής.

Μπήκαν σε μια αίθουσα χτισμένη αμφιθεατρικά με σκαλοπάτια πάνω στα οποία κάθονταν ή ξάπλωναν καμιά πενηνταριά γυναίκες μπροστά από ένα μεγάλο τζάκι, όλες με άσπρα μπουρνούζια.

Από μια πόρτα, τυλιγμένη σ' ένα σύννεφο ατμού, βγήκε μια γυναίκα με κόκκινα μαλλιά, πράσινα μάτια, άσπρη ποδιά και ένα ματσάκι φρέσκα κλαδιά σημύδας στο χέρι· θα ήταν η προϊσταμένη της σάουνας. Είχε μια ηχώ χάρης, ομορφιάς και κύρους που έκανε τον Κάσπερ να ευχηθεί να είχε το χρόνο και την ευκαιρία να κατεβάσει τα παντελόνια και να της ζητήσει να του δώσει δώδεκα σημυδιές στον γυμνό του κωλαράκο.

«Τι κάνετε εδώ;» ρώτησε η γυναίκα.

«Απολαμβάνουμε την ακουστική», την αποστόμωσε ο Κάσπερ. «Η καρδιά μου χτυπάει για τους φτωχούς όμως τα αυτιά μου αγαπούν την παλισάνδρη και το ακουστικό ύψος με άνοιγμα δώδεκα εκατοστών».

«Εδώ είναι των γυναικών».

«Εδώ ήρθαμε για επαγγελματικούς λόγους. Τη σεξουαλικότητά μας την αφήσαμε να μας περιμένει στην πόρτα».

Άκουσε την ηχώ της να μαλακώνει.

«Απ' ό,τι φαίνεται δε σε υπακούει», σχολίασε. «Η σεξουαλικότητά σου εννοώ. Ένα μέρος της σε έχει ακολουθήσει».

Ο Κάσπερ πήρε το δίσκο που είχε φέρει από το αμάξι.

«Πάρε ένα καναπεδάκι. Ξέχνα τη δίαιτα. Καλύτερα να αφήσεις τη φύση να ρυθμίσει την όρεξή σου».

Η γυναίκα πήρε ένα από τα μικρά καναπεδάκια βουτύρου. Ο Κάσπερ πρόσφερε και στις άλλες που ήταν εκεί κοντά.

«Ο Κάιν που βρίσκεται;»

«Θα κουρευτεί. Θα τον κουρέψει η Χάιντι».

Ο Κάσπερ ακολούθησε το βλέμμα της. Από ένα μεγάλο παράθυρο φαινόταν μια κλειστή υπαίθρια τραπεζαρία, χτισμένη πάνω σε μια γρανιτένια πλατφόρμα που φαινόταν σαν να αιωρείται. Πίσω από το γυαλί διέκρινε πράσινα φυτά και πολυθρόνες κομμωτηρίου. Σε μια από αυτές καθόταν ένας άντρας.

Ο Κάσπερ έγειρε προς το μέρος της κοκκινομάλλας.

«Κάποιοι λένε ότι μια σχέση σαν τη δική μας, που ίσως είναι η αρχή μιας στενής φιλίας, δεν πρέπει να σπλώνεται με χρήματα. Εγώ δε συμφωνώ. Ένα-δυο χαρτονομίσματα είναι πρώτης τάξεως απομπανιαμέντο στη φυσική συγχορδία των καρδιών».

Έδωσε στη γυναίκα τέσσερα χαρτονομίσματα των χιλίων κορονών.

«Αν μπορούσες να καθυστερήσεις τη Χάιντι, έστω μόνο για δέκα λεπτά. Ο Κάιν κι εγώ πηγαίναμε μαζί στη σχολή χορού. Ήταν καλές εποχές, έχουμε ένα σωρό αναμνήσεις που θα θέλαμε πολύ να τις φρεσκάρουμε για δέκα λεπτά μόνοι μας. Εκείνος χόρευε πάντα ντάμα».

Η γυναίκα δίπλωσε τα χαρτονομίσματα.

«Όταν είναι να φύγεις, θα περάσεις από δω;» ρώτησε.

Ο Κάσπερ κοίταξε τον Φραντς Φίμπερ. Το πρόσωπο του νεαρού είχε σκεπαστεί από ένα λεπτό στρώμα ιδρώτα. Ίσως ήταν η ζέστη από τη σάουνα.

Ένα μέρος από το μυστικό του έρωτα είναι η αυτοσυγκέντρωση και ο εθελοντικός αυτοπεριορισμός.

«Στην επόμενη ενσάρκωση», της είπε.

Κοίταξε ένα γύρω τις γυναίκες. Η αίθουσα είχε μια ακουστική σαν μίνι έκδοση της αίθουσας Καρλ Νίλσεν. Ο ήχος των πενήντα γυναικών ήταν σαν να σε χάλδευε ζεστό αεράκι. Θα μπορούσε να τους ζητήσει να σηκωθούν χωρίς καν να υψώσει τη φωνή του.

«Η καρδιά κάθε ανθρώπου εκπέμπει ένα ηχητικό πεδίο», άρχισε να τους μιλάει. «Και είναι υπέροχη, όμως δυστυχώς μόνοι μας την κάνουμε να σωπάσει. Αυτήν τη στιγμή ακούγεστε εξαίσια. Ο Φραντς κι εγώ μετά χαράς θα πατούσαμε τους όρκους

που έχουμε δώσει ως ιερωμένοι μόνο και μόνο για να πάρουμε μαζί μας οποιαδήποτε από εσάς. Αν ακούγατε δέκα λεπτά κάθε μέρα την καρδιά σας και χαλαρώνετε τις εντάσεις που εμποδίζουν το μέτωπο του κύματος... Γαμώ το κέρατό μου, αν το καταφέρετε αυτό θα σας ακούν και θα λένε ότι είναι Μπαχ».

Οι γυναίκες τον κοίταζαν με τα μάτια καρφωμένα πάνω του. Άφησε τα καναπεδάκια στο πάτωμα. Έβγαλε τη σκούφια του μάλιστα. Έκανε υπόκλιση. Οπισθοχώρησε και βγήκε από την πόρτα.

Ο Φραντς Φίμπερ ερχόταν από πίσω του. Η φωνή του έτρεμε.

«Έχουμε μια αποστολή εδώ. Ήρθαμε για να σώσουμε τα παιδιά. Μπήκαμε μέσα παράνομα. Κι εσύ κάνεις παλαβομάρες!»

Πέρασαν από μια αίθουσα συναυλιών με ένα Στάινγουεϊ. Η χειμερινή βεράντα ήταν ακριβώς μπροστά τους.

«Περίμενε έξω», είπε ο Κάσπερ. «Μηπως τυχόν οι γυναίκες αρχίσουν να τρέχουν από πίσω μας...»

Μπήκε μέσα στην αίθουσα. Ήταν ολόκληρη από γυαλί. Έξω από τον πίσω τοίχο ήταν η πισίνα, αστραφτερή σαν γαλάζια πολύτιμη πέτρα. Πίσω από την πισίνα υπήρχε κενό, γύρω στα τριάντα μέτρα ύψος, λοξά προς τα φώτα του Τόρμπεκ. Και πίσω από τα φώτα η θάλασσα. Ο Κάσπερ τράβηξε τις μακριές, άσπρες κουρτίνες στα παράθυρα.

Ο άντρας στην καρέκλα δεν κοιτούσε τη θεά αλλά το είδωλό του σε έναν ψηλό καθρέφτη. Φορούσε άσπρη ρόμπα, το δέρμα του έλαμπε ακόμα από τον ξερό αέρα του στεγνωτήρα.

Από το ράφι κάτω απ' τον καθρέφτη ο Κάσπερ πήρε ένα ψαλίδι και μια χτένα.

Τα μάτια του άντρα στον καθρέφτη έπεσαν πάνω στον Κάσπερ. Κατέγραψαν την άσπρη ποδιά. Το ενδιαφέρον στα μάτια του έσβησε.

Αυτό είναι το λάθος που κάνουμε όλοι μας. Δε βλέπουμε το απρόσμενο όταν μας επισκέπτεται μεταμφιεσμένο σε καθημερινότητα.

«Η Χάιντι θα αργήσει λίγα λεπτά», εξήγησε ο Κάσπερ.

Πήρε θέση πίσω από τον άντρα.

Ήταν στην ηλικία του Κάσπερ. Είχε σώμα αθλητή ή ξογκλέρ του τσίρκου.

Με τη χοντρή άκρη της χτένας ο Κάσπερ σήκωσε τα κάτω κάτω μαλλιά στο σβέρκο, έτσι που ο άντρας δεν μπορούσε να τα δει στον καθρέφτη. Έκοψε την τούφα σύρριζα.

Άνοιξε την ακοή του για να διακρίνει την ηχώ του άλλου.

Άκουσε τη σχέση του με τον υλικό κόσμο. Διακρίνονταν οι βαθείς τόνοι, οι συχνότητες που βάζουν όσο το δυνατόν περισσότερη μάζα σε κίνηση.

Άκουσε χρήματα, περισσότερα από όσα είχε ακούσει ποτέ. Άκουσε πολυκατοικίες, αμάξια. Άκουσε το μέλλον, τις χρυσωπές οικονομικές δυνατότητες.

Άκουσε τη σεξουαλικότητα του άντρα — ενδιαφέρουσα, ανδρική με έντονη θηλυκή απόχρωση. Μπορούσε να έχει όποια γυναίκα ήθελε — και τους περισσότερους άντρες.

Ο Κάσπερ άκουσε τον κατάλογο των αισθημάτων του, ήταν ευρέος φάσματος, με αποχρώσεις και εκρηκτικότητα: πολύ φως και πολύ σκοτάδι, μοιρασμένο εξίσου, όπως στον Μότσαρτ.

Άκουσε την καρδιά του. Ήταν δυνατός ήχος, γενναιόδωρος, ζεστός.

Άκουσε τις ανώτερες συχνότητες: την εφευρετικότητα, τη διαίσθηση, την πνευματικότητα. Ήταν πλούσιοι τόνοι, ο άντρας παλλόταν κυριολεκτικά από εσωτερική ζωή.

Τούφα την τούφα ο Κάσπερ μάζεψε τα πίσω μαλλιά στο σβέρκο. Και άνετα, χωρίς πρόβλημα, αν αναλογιστεί κανείς ότι πρώτη φορά κούρευε άνθρωπο, ξύρισε το σβέρκο που έγερνε ελαφρά μπροστά του.

Τα μάτια του Γιόζεφ Κάιν στον καθρέφτη ήταν κενά. Δεν κοίταζε τον εαυτό του. Κοίταζε μέσα του.

Τότε ο Κάσπερ άκουσε την τρύπα. Ήταν ένα είδος εσωτερικής σκιάς που σκέπαζε κάθε ήχο. Μια βουβή από ήχους περιοχή στο σύστημα του άντρα, κάπου ανάμεσα στην καρδιά και το ηλιακό πλέγμα.

Σήκωσε το ψαλίδι. Σε ένα ράφι πίσω από την καρέκλα στέκο-

νταν πλαστικά δοχεία με κρέμες διαφόρων χρωμάτων. Άνοιξε ένα από αυτά. Ήταν χένα. Δέκα χρόνια πριν ακόμα γίνει μόδα, η Χελένε Κρόνε, μία φορά το εξάμηνο, ζωγράφιζε μαυριτάνικα τατουάζ από χένα στην πάνω μεριά των δυνατών πελμάτων της.

Ο Κάσπερ βρήκε ένα πινελάκι. Αργά και προσεκτικά, χωρίς να φαίνεται στον καθρέφτη, άρχισε να βάφει τον ξυρισμένο σβέρκο με ένα λεπτό στρώμα κόκκινης μπογιάς.

«Κούρεψα τον Βίλχελμ Κεμπφ», είπε. «Ήταν στις αρχές της δεκαετίας του '70, όταν ακόμα ήμουν φρέσκος, το παιδί-θαύμα της σχολής κομμωτικής. Μου είπε για τον Χίτλερ. Τον είχε συναντήσει το '44, στο Μπέργκχοφ. Η Εύα Μπράουν τον είχε μαζέψει, αυτόν, τον Φουρτβένγκλερ και τον Γκίζενκινγκ, για να σχεδιάσουν ένα κονσέρτο, να διασκεδάσει ο Φίρερ. Το κονσέρτο δεν παρουσιάστηκε ποτέ. Όμως το ρεπερτόριο το έκαναν — τα αγαπημένα κομμάτια του Χίτλερ: κάτι από τις οπερέτες του Λέχαρ, ένα-δυο από τα λίντερ του Στράους, το μαρς του Μπαντενβάιλερ, τη σερενάτα του Ντόνκεϊ. Ο Κεμπφ είχε αφουγκραστεί το σύστημα του Χίτλερ. Μου είπε λοιπόν ότι η προσωπικότητά του βασικά ήταν εντάξει. Ίσως λίγη, αλλά εντάξει. Ωστόσο κάπου υπήρχε τρύπα. Μέσα από την τρύπα έβγαινε καταστροφικός, μαζικός θόρυβος. Το καταλαβαίνεις; Δεν υπάρχουν κακές προσωπικότητες. Μια προσωπικότητα έχει πρώτα απ' όλα μια συμπονετική ηχώ. Τα επικίνδυνα σημεία είναι οι τρύπες στην ανθρωπιά μας, τα σημεία όπου δεν κάνουμε αντήχηση. Εκεί που νιώθουμε ότι υπηρετούμε κάποιο ανώτερο ιδανικό, εκεί είναι που πρέπει να ρωτήσουμε τον εαυτό μας αν αυτό το ιδανικό είναι στ' αλήθεια ανώτερο. Εκεί πιανόμαστε. Σε άλλους πολιτισμούς το λένε δαίμονα. Εμείς δεν έχουμε λέξη γι' αυτό, όμως εγώ μπορώ να το ακούσω. Είναι ο θόρυβος του πολέμου, ο συλλογικός θυμός».

Τα μάτια του άντρα στον καθρέφτη προσγειώθηκαν στον Κάσπερ.

«Ποιος διάολος είσαι εσύ, ρε;» τον έκοψε.

Η φωνή ήταν μαύρη σαν τον ουρανό της νύχτας και μαλακή σαν τετρακόσια τετραγωνικά βελούδο για κουστούμι.

Ο Κάσπερ πήρε ένα καθρεφτάκι από το ράφι. Έδειξε στον άντρα το σβέρκο του.

Ο Γιόζεφ Κάιν στην πολυθρόνα κοκκάλωσε. Και ο Χίτλερ θα ήχαινε τα αυγά και τα πασχάλια αν έβλεπε τον εαυτό του ξυρισμένο και βαμμένο με χένα. Το κάτω σαγόνι του άρχισε να πέφτει. Η ηχώ άνοιξε. Ο Κάσπερ μιλούσε μέσα στο άνοιγμα.

«Στην ηχώ σου υπάρχει τρύπα. Σε όλους μας έχουν συμβεί σραπάτσα, όμως σε σένα η τρύπα είναι μεγάλη. Δε συγκρίνεται βέβαια με του Χίτλερ, αλίμονο. Δεν μπορούμε να συγκρινόμαστε με τους μεγάλους. Είναι όμως αρκετά μεγάλη. Έχει να κάνει με τα παιδικά σου χρόνια. Όλα αυτά έχουν να κάνουν με τα παιδικά χρόνια. Ίσως μεγάλωσες μέσα στη φτώχεια. Ίσως δεν είχες πατέρα. Αυτό εξηγεί τη φιλοχρηματία σου, το πάθος για δύναμη. Η τρύπα κλείνει την καρδιά. Νιώθεις τα παιδιά; Θυμάσαι τον εαυτό σου παιδί; Εσύ έκοψες τα δάχτυλα του κοριτσιού;»

Το πρόσωπο του άντρα στον καθρέφτη έμενε ανέκφραστο. Τώρα η ηχώ του ήταν κλειστή, κρυπτογραφημένη.

Ο Φραντς Φίμπερ ξεχύθηκε μέσα στην αίθουσα. Παραμέρισε την κουρτίνα. Ένας άντρας κατευθυνόταν προς τη βεράντα. Ήταν ο τύπος με τους τετράγωνους ώμους και τα ακουστικά.

Ο Κάσπερ έσκυψε. Το πρόσωπό του απείχε ελάχιστα από του Κάιν.

«Είμαι σαράντα δύο χρόνων και ξέρεις τι συμπέρασμα έχω βγάλει από τη ζωή μου ως τώρα; Η Κόλαση δεν είναι ένα συγκεκριμένο μέρος. Την κουβαλάμε όλοι μέσα μας, όπου κι αν πάμε. Τη στιγμή που θα χάσουμε την επαφή με τη συμπόνια της φύσης μας ανοίγει το πορτάκι και βγαίνει έξω η Κόλαση. Εμφανίζεται εδώ, μπροστά σου».

Ο Κάσπερ ένιωσε το ψαλίδι στο χέρι του. Κοίταξε το λαιμό του άλλου, εκεί που η κλείδωση του στέρνου περνάει πίσω από το οστό της γνάθου. Ένα σπρώξιμο έφτανε. Η μύτη του ψαλιδιού θα περνούσε μέσα από τη βάση του κρανίου και θα χωνόταν στο μυαλό. Έτσι ο κόσμος θα είχε μια ηχητική μαύρη τρύπα λιγότερη.

Έκλεισε τα μάτια. Άκουσε την οργή. Δεν ήταν δική του. Μπήκε στο σύστημά του από μια τρύπα. Όλοι μας είμαστε ακουστικά διάτρητοι, σαν ελβετικά τυριά. Ποιος έχει το δικαίωμα να γίνει δήμιος του άλλου;

Σηκώθηκε όρθιος.

Ο άντρας στην καρέκλα έφερε το χέρι του στο σβέρκο. Μετά το κοίταξε. Ήταν κόκκινο από τη χένα.

«Δεν έχει σημασία», είπε ο Κάιν, «ποιος είσαι. Σημασία έχει ότι ξόφλησες».

Ένιωσε τον πόνο γύρω από την καρδιά του, τον πόνο που για ακόμα μια φορά δεν κατάφερε να πλησιάσει έναν συνάνθρωπο με την πιο απλή και την πιο σημαντική αλήθεια.

Ο Φραντς Φίμπερ άνοιξε μια γυάλινη πόρτα, από πίσω μια σπλαχνική περιστρεφόμενη σκάλα κατέβαινε εκεί όπου είχαν παρκάρει το φορτηγάκι.

«Δέκα λεπτά με το σεσουάρ», φώναξε ο Κάσπερ. «Και δε θα λερωθεί η σκούφια».

Πέρασαν μέσα από το λιμάνι του Σβενεμόελε, βγήκαν στις αποβάθρες. Πέρασαν τις αποθήκες και τα ψηλοκάταρτα καϊκια, σειρές ολόκληρες. Τα μάτια του Φραντς Φίμπερ ήταν καρφωμένα στους καθρέφτες, χτένιζαν το δρόμο ανάμεσα σ' εκείνους και τους διώκτες τους. Έφτασαν στην παραλία.

«Θα πάρεις την αστυνομία».

Η φωνή του έτρεμε.

«Θα τους πεις πού είναι τα παιδιά, να κάνουν έφοδο στο κτίριο. Εσύ θα μπορούσες να τους πείσεις να το κάνουν. Με το μπλα μπλα σου και στον Παράδεισο θα έμπαινες».

«Κι αν τα παιδιά δεν είναι εκεί;»

Το αγόρι βούλιαξε στο κάθισμά του. Ο φόβος είχε αρχίσει να γεμίζει το ηχητικό του προφίλ. Αυτό δεν άρεσε στον Κάσπερ. Είχαν ακόμα αρκετό δρόμο για το τέλος.

Ένα περιπολικό τούς προσπέρασε αργά. Τρία αγόρια με μαύρα μαλλιά σε μια γωνιά τραβήχτηκαν μέσα στο σκοτάδι. Όταν το αμάξι απομακρύνθηκε, ξεπρόβαλλαν ξανά. Είχαν πολλή ενέργεια, σαν μικροί εκκολαπτόμενοι γκάγκστερς. Ο Κάσπερ ένιωθε μια ξαφνική χαρά για την τάση του σύμπαντος να σχηματίζει σύνολα. Δεν προλαβαίνουμε να φτιάξουμε μια περιοχή για την αφρόκρεμα καθαρίζοντάς την από τα ξένα σώματα και το σκοτάδι την πλημμυρίζει ξανά από όλες τις πλευρές.

Αφουγκράστηκε το σκηνικό μπροστά του. Άκουγε τα τελευταία βραδινά μαγαζιά να κάνουν ταμείο. Άκουγε το πάγκο με τους ανεμόμυλους έξω από το Λινέτεν, τους γλάρους, τον βαθύ

ψίθυρο των τουρμπίνων από το εργοστάσιο, τους τελευταίους πελάτες των εστιατορίων. Αφουγκράστηκε προσπαθώντας να βρει τη σωστή τονική δομή. Ο συγχρονισμός δεν είναι κάποια ώρα της ημέρας, είναι ήχος. Δε θα μπορούσε να το εξηγήσει σε κανέναν αυτό, εκτός ίσως από τη Γαλάζια Κυρία. Η μουσικότητα ξέρει συχνά η ίδια το πότε αλλά όχι τόσο συχνά το γιατί. Η στιγμή δεν είχε έρθει ακόμη.

Η ακοή του ήταν καθαρή, επειδή ήταν βράδυ και πεινούσε. Η Αγία Αικατερίνη είχε πει κάπου ότι η νηστεία είναι ένα θαυμάσιο μέσον για να δεις τον Θεό. Το πρόβλημα με τον αφορισμό αυτό είναι ότι σημασία έχει να δεις τον Θεό χωρίς μέσον.

Άπλωσε το χέρι του πίσω στο αμάξι και βρήκε ψωμί, τυρί και πέστο, ένα μπουκάλι εμφιαλωμένο νερό, ένα μαχαίρι. Έκοψε στα δύο το ψωμί και το άλειψε ακουμπώντας στο ράφι κάτω από το παρμπρίζ. Το έδωσε στον Φραντς Φίμπερ, ο μικρός κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Κάναμε ό,τι μπορούσαμε, μας ψάχνουν και τους δύο. Αυτοί που μας κυνηγούν δεν είναι απλοί άνθρωποι, είναι δαίμονες».

Άνοιξε το αρμανιάκ, ήπие, το έδωσε στον Κάσπερ, γέμισε το ποτήρι με καφέ, τα χέρια του έτρεμαν.

«Πώς συνδυάζεται το οινόπνευμα με την αδιάκοπη προσευχή;» ρώτησε ο Κάσπερ.

«Καλά, με δουλεύεις; Οι τραπιστές μοναχοί κάνουν δική τους μπίρα και οι Βενεδικτινοί λικέρ. Ο Χριστός έκανε το νερό κρασί. Ένα βράδυ σαν κι αυτό, τι σκατά θες να κάνω, μου λες;»

Ένας καινούργιος ήχος προστέθηκε στο κολάζ, ο ήχος του ανέμου καθώς περνούσε μέσα από κάτι που μάλλον θα ήταν ατσαλόσυρμα.

«Δεν ξέρω αν ξέρεις τον *Πάρσιφαλ*», συνέχισε ο Κάσπερ, «αν όχι, σου συνιστώ να τον ακούσεις. Ο Βάγκνερ ήταν να τον κλαίνε οι ρέγκες. Τον κυνηγούσαν οι πιστωτές του. Αυτό συμβαίνει σε όλους τους μεγάλους. Του δόθηκε ένα άσυλο, με θέα τη θάλασσα — όπως αυτή που έχουμε μπροστά μας τώρα. Εκεί έγραψε τον *Πάρσιφαλ*. Έχει μια υπέροχη σκηνή. Είναι Μεγάλη Παρασκευή, όπως σήμερα. Πράξη τρίτη. Το Κάστρο με το Γκράαλ μεγαλώνει γύρω τους. Καταλαβαίνουν ότι δεν πρόκειται για

συγκεκριμένο, υλικό μέρος. Βρίσκεται μέσα στη συνείδησή μας, γι' αυτό θα τα καταφέρει».

Ο Φραντς Φίμπερ κοίταζε τον Κάσπερ με γουρλωμένα μάτια, μετά στράφηκε στον γρανιτένιο τοίχο.

«Είναι γερός, σωστός βράχος», παρατήρησε. «Δεν έχει καμιά δουλειά εδώ η συνείδηση».

Ο Κάσπερ άνοιξε την πόρτα του αμαξιού, ο Φραντς Φίμπερ τού άρπαξε το χέρι.

«Καλά, εκεί μέσα θα πας; Μαλάκας είσαι; Σου έστριψε τελείως;»

«Έδωσα μια υπόσχεση στην Κλάρα-Μαρία», τον έκοψε ο Κάσπερ, «και στον μικρό, αν και αυτόν δεν τον γνώρισα. Τους υποσχέθηκα να τους πάρω στα χέρια και να τους πάω σε μέρος ασφαλές».

Τα κίτρινα μάτια τον κοίταζαν έκπληκτα. Το τελευταίο απομεινάρι της εμπιστοσύνης, που στην πραγματικότητα ποτέ δεν υπήρξε, χάθηκε κι αυτό.

«Έχω έρθει εδώ πάνω από δέκα φορές. Το φυλούν σαν μυστική στρατιωτική βάση. Υπάρχουν οπλισμένοι φρουροί, αισθητήρες με υπέρυθρες ακτίνες — ούτε ένα μέτρο δε θα προλάβεις να κάνεις μπαίνοντας».

Ο Κάσπερ άνοιξε την πόρτα και βγήκε στο δρόμο.

Τα χέρια του άλλου τον άρπαξαν από το σακάκι σαν νύχια αρπακτικού.

«Έκαναν λάθος οι αδελφές. Είσαι τρελός για δέσιμο!»

Πέρασαν το δρόμο. Είχαν πολύ λίγο χρόνο, αυτό ο Κάσπερ το άκουγε. Οι ευνοϊκοί συνδυασμοί ήχων κρατούν λίγο.

Ο Κάσπερ έπιασε το χερούλι της πόρτας του σοκολατοζαχαροπλαστείου, ήταν κλειδωμένη. Ο άγγελος στο ταμείο κούνησε το κεφάλι αρνητικά με ένα χαμόγελο.

«Γύρνα απ' την άλλη», είπε ο Κάσπερ.

Ο Φραντς Φίμπερ γύρισε, στο πίσω μέρος του άσπρου πουκαμίσου του ο Κάσπερ έγραψε με την πένα: «Η αγαπημένη μου απόψε μπαρκάρει. Μόνο σοκολάτα μπορεί να απαλύνει τον πόνο μου. Λυπήσου με».

«Τι πας να κάνεις;» διαμαρτυρήθηκε ο Φραντς Φίμπερ.

Η κοπέλα ήρθε πιο κοντά. Διάβασε τη φράση πάνω στο πουκάμισο, γέλασε, άνοιξε την πόρτα.

«Δεν ήξερα ότι από εδώ έφευγαν καράβια», παρατήρησε.

«Από το Κόνον φεύγουν», εξήγησε ο Κάσπερ. «Στέλνουμε τη διεύθυνση επαγγελματικό ταξίδι απόψε, από τη δική μας προβλήτα. Η αγαπημένη μου θέλει οπωσδήποτε ένα μεγάλο αυγό και δώδεκα κέικ μόκας».

Η κοπέλα τύλιξε το αυγό.

«Θα τους κάνω έκπληξη», συνέχισε ο Κάσπερ, «από πού λες είναι καλύτερα να μπω μέσα;»

Εκείνη έγνεψε προς την αλέα με τις μανόλιες.

«Από την πίσω πόρτα, μόνο ένας τη φυλάει. Δεν έχει και κάμερες. Η κεντρική είσοδος είναι κλειστή και στην είσοδο των εμπορευμάτων έχει κάμερες και φύλακες».

Τα κέικ μόκας μπήκαν σ' ένα κουτί, καθένα τυλιγμένο με ροζ αλουμινόχαρτο.

«Να τα γράψω στο λογαριασμό;»

Ένα περιπολικό πέρασε. Ο Κάσπερ έπιασε το χέρι του Φραντς Φίμπερ. Αν δεν το είχε κάνει, ο άλλος θα είχε πέσει.

«Όπως πάντα», είπε ο Κάσπερ. «Και να μου στείλεις κι ένα φιλί. Μπορείς να το γράψεις κι αυτό στο λογαριασμό;»

Η κοπέλα κοκκίνισε. Ήταν το πολύ δεκαοκτώ.

Βγήκαν από την πόρτα. Η κοπέλα έστειλε στον Κάσπερ ένα φιλί.

Η πόρτα έκλεισε πίσω τους, ο Φραντς Φίμπερ τον κοίταζε σαιτισμένος, για μια στιγμή ο φόβος έδωσε τη θέση του στην έκπληξη.

«Πλησιάζεις τα πενήντα», του είπε. «Είσαι ξοφλημένος. Ξεχασμένος απ' όλους κι όμως...»

«Από τους μεγάλους της ανθρωπότητας αρκετοί τα πήγαιναν καλά με τις μικρούλες», τον έκοψε ο Κάσπερ. «Ο Έλβις, ο Κίρκεγκορ... η Ρεγκίνε Όλσεν ήταν δεκατριών, η Πρισίλα δεκατεσσάρων...»

Πλησίασαν τα αγόρια με τα μαύρα μαλλιά.

«Θα μας ξεκοιλιάσουν», σφύριξε ο Φραντς Φίμπερ.

Ο Κάσπερ μπήκε μέσα στην ηχώ τους, του άρεσε. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για να προτιμήσεις το περιθώριο της κοινωνίας από την ίδια την κοινωνία. Ένας απ' αυτούς είναι ότι δεν έχει παρά ελάχιστο χώρο για τρέλες. Τουλάχιστον δύο από τα αγόρια έδειχναν να έχουν ιδιαίτερο αστερισμό. Σε δέκα χρόνια θα είχαν πεθάνει, θα τους είχαν απελάσει ή θα ήταν κάπου γενικοί διευθυντές.

Τσιλίες κρατούσε ο πιο μικρός, ένα αγόρι το πολύ δεκατεσσάρων, με μάτια που είχαν δει περισσότερα απ' όσα θα έπρεπε. Ο Κάσπερ σταμάτησε μερικά μέτρα μακριά του. Ακούμπησε το κουτί με τα κέικ στο χώμα και έκανε νόημα δείχνοντας προς την αλέα με τις μανόλιες.

«Θέλουμε να μπούμε μέσα», είπε, «πριν έρθει το επόμενο περιπολικό. Πρέπει να τον βγάλετε από τη σκοπιά του. Το θέμα είναι βέβαια αν μπορείτε».

Το αγόρι κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Δεν είναι αυτό το θέμα», τον έκοψε. «Το θέμα είναι τι θα μας δώσεις γι' αυτό».

Ο Κάσπερ ακούμπησε ένα πεντακοσάριο από το μπάζι πάνω στο κουτί.

«Όταν ήμουν εγώ μικρός», διαμαρτυρήθηκε, «θα το κάναμε για έναν κουραμπιέ».

«Ήταν πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο», τον έκοψε το αγόρι. «Από τότε το κόστος ζωής ανέβηκε».

Ο Κάσπερ ακούμπησε ακόμα ένα πεντακοσάριο στο κουτί.

«Χρειάζομαι ένα προβάδισμα», εξήγησε. «Δεν πρέπει να με δει να μπαίνω μέσα».

Ο Φραντς Φίμπερ στηριζόταν σε μια κολόνα της ΔΕΗ.

«Περίμενέ με εδώ μισή ώρα», είπε ο Κάσπερ. «Αν δε γυρίσω, πάρε την αστυνομία. Ενημέρωσε και τους κληρονόμους».

«Δεν υπάρχουν κληρονόμοι, ούτε κληρονομιά υπάρχει».

Ο Κάσπερ διέσχισε την παραλία. Τον ακολούθησε το χτύπημα από τα δεκανίκια. Ο μικρός είχε βάλει τα κλάματα.

«Φοβάμαι εδώ πέρα μόνος μου».

Η πίσω πόρτα ήταν πενήντα μέτρα πιο κάτω από την αλέα με τις μανόλιες. Ο Κάσπερ έβαλε το αβγό στο ράφι μπροστά στο τζάμι του φύλακα.

«Είμαστε πολύ φίλοι με τον Άσκε Μπρόδερσεν», είπε. «Του γράψαμε ένα πασχαλιάτικο γράμμα με αίνιγμα και το έλυσε. Τώρα θα του δώσουμε το αβγό».

Ο άντρας πλησίαζε τα εξήντα, με καλοσιδερωμένη πράσινη στολή, γκριζα μάτια και δύο εκατοστά θωρακισμένο τζάμι ανάμεσα σ' εκείνον και τους επισκέπτες.

«Θα ήθελα να του το δώσω εγώ ο ίδιος», συνέχισε ο Κάσπερ.

«Θα τον πάρω τηλέφωνο».

«Θα χαλάσεις την έκπληξη».

Τα γκριζα μάτια άδειασαν. Ο Κάσπερ σήκωσε το χέρι του.

Ένα κέικ χτύπησε το τζάμι. Τα κέικ ήταν σπιτικά, μεγάλα και χοντρόπετσα, σαν αυγά στρουθοκαμήλου.

Λίγο λιγότερο καίσαρας να την είχε δει, ίσως και να τα κατάφερνε ο φύλακας. Ωστόσο, μια τέτοια στάση δύσκολα σε αφήνει. Όλοι μας θέλουμε να γίνουμε ναύαρχοι στη βασιλική θαλαμηγό, όμως το μόνο που καταφέρνουμε να έχουμε υπό τις διαταγές μας είναι ένα γυάλινο κουβούκλιο στο μόλο.

Για μια στιγμή ο φύλακας έμεινε σιωπηλός. Τότε ήρθε ακόμα ένα κέικ, αυτήν τη φορά χτύπησε στην πόρτα. Εκείνος σηκώθηκε από την καρέκλα του. Βγήκε από το κλουβί του.

() Κάσπερ κοίταξε πίσω. Ο τσιλιαδόρος με τα μαύρα μαλλιά είχε πάρει θέση στη μέση του οδοστρώματος, πετούσε τα κέικ θιαφρείς με όλο του το σώμα.

Ένα βρήκε τον φύλακα στο ύψος της καρδιάς, τον έσπρωξε για μια στιγμή προς τα πίσω. Μετά άρχισε να τρέχει.

Ο Κάσπερ και ο Φραντς Φίμπερ μπήκαν μέσα από την ανοιχτή πόρτα. Μια άλλη πόρτα άνοιξε στ' αριστερά, οδηγούσε σε μια αίθουσα με μόνιτορ πάνω από ένα νεροχύτη και μια μηχανή του καφέ. Υπήρχε ακόμα μια πόρτα. Από εκείνη μπήκαν στην επικράτεια του Κόνον.

Ο ήχος του ανέμου που φυσούσε πάνω από τον καθαρισμένο με αμμοβολή γρανίτη ήταν παιχνιδιάρικος. Ακόμα και στο σκοτάδι το κτίριο ήταν όμορφο. Όλες οι επιφάνειες είχαν ένα βελούδινο τελείωμα. Το ένα τρίτο από τις οριζόντιες εκτάσεις ήταν χαμηλές δεξαμενές με ένα υδάτινο στρώμα λεπτό σαν τσιγαρόχαρτο και γύρω γύρω φυτά, που ο Κάσπερ ευχήθηκε να τα είχε δει η μητέρα του.

Αυτό το τμήμα του κτιριακού συγκροτήματος, χτισμένο πάνω στην επιχωμάτωση, ήταν ως κάτοψη ορθογώνιο. Μόνο ύστερα από πέντε πατώματα άρχιζε η κατασκευή να θυμίζει πύργο. Ήταν τόσο ψηλός που η άκρη του χανόταν μέσα στο σκοτάδι.

Το συγκρότημα ήταν σαν να πλέει πάνω στη θάλασσα, σαν νησί ή σαν τεράστιο καράβι. Έτσι φανταζόταν ο Κάσπερ ότι θα διάλεγε να χτίσει ένας πρώην αξιωματικός του ναυτικού, αν ξαφνικά έπεφταν στα χέρια του τετρακόσια εκατομμύρια.

Τα κάτω πατώματα ήταν σκοτεινά, φως είχε μόνο σε ελάχιστα σημεία, πιο ψηλά. Ο Κάσπερ δοκίμασε την πόρτα, ήταν κλειδωμένη. Έκαναν το γύρο του κτιρίου. Έξω, προς τη θάλασσα, είχαν στήσει μια σκαλωσιά αλλά μόνο ως τον δεύτερο όροφο. Άλλες πόρτες δεν υπήρχαν, τα παράθυρα ήταν όλα κλειστά.

Ο Κάσπερ ακολούθησε τον ήχο του ανέμου στα σύρματα. Σκαρφάλωσε στη σκαλωσιά. Στο τελευταίο σανίδι στεκόταν ένα κασόνι κάτω από ένα μουσαμά, τον έβγαλε. Ήταν η μικρή ανοιχτή καμπίνα του υαλοκαθαριστή. Έμοιαζε με πορτομπεμπέ στηριγμένο σε δύο ζευγάρια λαστιχένιες ρόδες πάνω σε ράγες που

έφταναν μέχρι την πρόσοψη του κτιρίου. Στη στέγη, στερεωμένο πάνω σε σιδηροτροχιές, υπήρχε ένα βαρούλκο και μια τροχαλία. Στην καμπίνα ήταν αφημένος ένας κουβάς, ένα σφουγγαρόπανο και δύο σφουγγαρίστρες. Υπήρχε επίσης ένα μικρό ταμπλό με τέσσερα κουμπιά.

Ο Φραντς Φίμπερ ανέβηκε από τη σκαλωσιά σαν κλαμένος πύθνηκος. Μπήκε στην καμπίνα μετά τον Κάσπερ. Ο Κάσπερ πάτησε το κουμπί που έβαζε μπρος το μηχάνημα. Η καρέκλα άρχισε να ανεβαίνει.

Στο φως του ταμπλό ο Κάσπερ μελετούσε το σχέδιο του κτιρίου. Υπήρχε φως στις αίθουσες συνεδριάσεων, ένα αδύναμο φως στο μέρος που ήταν σημαδεμένο ως «βιβλιοθήκη», ένα φως πιο πάνω, πριν από την αρχή του πύργου, εκεί όπου λογικά θα βρίσκονταν τα γραφεία της διεύθυνσης.

Η καμπίνα λικνιζόταν απαλά στον άνεμο. Το πρόσωπο του Φραντς Φίμπερ έλαμπε κάτασπρο μέσα στο σκοτάδι. Ο Κάσπερ σταμάτησε την καμπίνα κάτω από την πρώτη σειρά των φωτισμένων παραθύρων. Μια φωνή, μιας γυναίκας που του ήταν γνωστή, είπε: «Δε μας πρόσφεραν τίποτα στο Μπρονσχόι».

Το παράθυρο ήταν μια ιδέα ανοιχτό, στον Κάσπερ φάνηκε ότι άκουγε δέκα ή δώδεκα άτομα μέσα, δεν τόλμησε να κοιτάξει.

«Ο Κ-Τ 37 περνάει μέσα από το Μπρονσχόι», συνέχισε η φωνή, «ακόμα και οι υπόνομοι είναι στεγνοί. Δεν υπάρχουν κρατικές ιδιοκτησίες για πούλημα, το κράτος είναι αυτασφαλισμένο».

Ήταν η ξανθιά γυναίκα που του είχε φέρει την Κλάρα-Μαρία. Κάποιος τη ρωτούσε κάτι.

«Πρόκειται για επτά χιλιάδες οικοπέδα», ακούστηκε να λέει. «Κατανεμημένα σε είκοσι δύο εταιρείες. Σε δύο εβδομάδες θα κλείσουν το Λιμάνι. Θα κλείσουν το φράγμα του Αβεδόερε και θα αρχίσουν να αδειάζουν το νερό, αργά αργά, για να αποφύγουν πιθανές ζημιές. Χρειάστηκε να γεμίσουν χίλιες πεντακόσιες πολυκατοικίες με νερό για να μην πέσουν ή να μην τις παρασύρει η θάλασσα».

Είχε μια φωνή λαμπερή, σαν της Ειρήνης Παπά. Όμως κάτι την πίεζε.

«Πώς μπορούμε να είμαστε σίγουροι;»

Ο Κάσπερ δεν άκουσε την απάντησή της. Ήταν όμως σαν να προσπαθούσε να αλλάξει θέμα.

«Όλοι είδαμε τη ζώνη σύγκλισης», επέμεινε ο άντρας, «όταν έγινε η εκτίμηση. Πώς το εξηγούμε αυτό;»

«Με τις ειδικές συνθήκες στη μεταδοτικότητα του ασβεστίου».

«Είδαμε τα χαρτιά από τον Πυλώνα 5 και από τη Διεύθυνση Κτηματολογίου. Υπάρχουν μαλακά ιζήματα κάτω από την Κοπεγχάγη. Μια ζώνη από είκοσι ως πενήντα μέτρα θα ήταν ρεαλιστική λύση.»

«Οι δικοί μας γεωλόγοι το κοίταξαν. Το ασβέστιο της Κοπεγχάγης έχει άλλο μέγεθος κόκκων από το ασβέστιο του αμμόδους ασβέστη. Αυτό θα εξηγούσε κάλλιστα την ύπαρξη μιας ευθείας ολισθαίνουσας επιφάνειας πάνω στην κιμωλία».

«Και οι σεισμοί;»

«Πρέπει να γίνει επανεκτίμηση της Κοπεγχάγης. Οι ειδικοί θεωρούν πιθανό οι ζώνες σύγκλισης να είναι ενεργές. Στο Οέρεσουντ, στη δεκαετία του '90, είχαν γίνει σεισμοί. Ίσως να ήταν και μεγαλύτεροι από ό,τι τους είχαν υπολογίσει. Υπάρχει ζώνη σύγκλισης κάτω από το Μπάρσεμπεκ¹⁶. Διακρίνονται κινήσεις πιο έντονες από όσο νομίζαμε στις ζώνες του ασβεστίου που τέμνουν τη βασική γραμμή στο Άμαρ. Υπάρχουν διαφορές επιπέδων στις τάφρους της ακτής στο Σάλτχολμ, διαφορές που παρέχουν ενδείξεις ότι έγιναν σεισμοί μεγαλύτεροι απ' ό,τι πίστευαν πριν. Το πρόβλημα είναι πως η γεωλογική μνήμη είναι πρόσφατη. Ένας σεισμός πριν από χίλια χρόνια δε μαρτυρείται σε γραπτές πηγές».

Επικράτησε σιωπή. Ό,τι κι αν ήταν αυτό που ήθελε, δεν είχε καταφέρει να τους πείσει.

«Μπορούμε να κάνουμε πολλά», συνέχισε, «όχι όμως να παραγγείλουμε και σεισμό».

«Κι αν μπορούσαμε», είπε ο άντρας, «και μαθευόταν, τότε θα τρώγαμε ισόβια».

16. Barsebäck: Τοποθεσία στη Νότια Σουηδία, απέναντι από τη Δανία, όπου υπάρχει πυρηνικός αντιδραστήρας για τον οποίο οι Δανοί διαμαρτύρονται ζητώντας να κλείσει. (Σ.τ.Μ.).

() Κάσπερ άγγιξε το πληκτρολόγιο, ανέβηκαν πιο ψηλά. Μέτρησε τη σειρά των μαύρων παραθύρων. Από κάτω τους η γη πρώτα σκοτείνιασε, μετά χάθηκε. Μπροστά τους είχαν φως.

Στην αίθουσα ήταν αναμμένο μόνο ένα πορτατίφ. Η Λόνε Μπρόφελτ καθόταν σε μια καρέκλα, ο άντρας της πάνω σ' ένα καλοριφέρ. Κοίταζαν μπροστά, στο παράθυρο, σαν θεατές στο σινεμά. Και οι δύο είχαν επιδέσμους στο κάτω μέρος του προσώπου. Ο άντρας μάλιστα είχε υποστεί μια θαυμαστή μεταμόρφωση. Το πρόσωπό του είχε μακρύνει, είχε γίνει πολύ πιο μακρύ από το πρόσωπο οποιουδήποτε ανθρώπου, γελούσε γερμένος προς το παράθυρο.

Ο Άσκε Μπρόδερσεν στεκόταν με την πλάτη γυρισμένη, στο χέρι του κρατούσε ένα μικρό λοστό. Στο πάτωμα γύρω από τους τρεις ανθρώπους είχε ξετυλιχτεί μονωτική ταινία. Ο Κάσπερ έβαλε τα γυαλιά του. Το πρόσωπο του καθιστού άντρα δεν είχε μακρύνει, απλώς το στόμα του είχε σκιστεί, μέχρι τα αυτιά, τα χτυπήματα του είχαν σκίσει και τους δύο μασητήρες μυς, η κάτω γνάθος είχε πέσει ως το λαιμό.

Ο Κάσπερ ένιωσε το σώμα δίπλα του να χαλαρώνει. Ο Φραντς Φίμπερ σωριάστηκε στο βάθος της καμπίνας.

Ο Άσκε Μπρόδερσεν χτυπούσε τον καθιστό άντρα με το λοστό. Στεκόταν ένα μέτρο από το παράθυρο, ο Κάσπερ ήξερε ότι ακόμα και στις καλύτερες μέρες του δε θα προλάβαινε να φτάσει στο περβάζι χωρίς να τον δει ο άλλος.

Πάτησε το κουμπί, το ασανσέρ έκανε στο πλάι.

«Θέλω να κατέβω», δήλωσε ο Φραντς Φίμπερ.

«Την προσευχή σου, κάνε κουράγιο».

«Δεν μπορώ να συγκεντρωθώ».

«Υπάρχει μια ιστορία, για την Αγία Λουτγάρδη, σιστερσιανή μοναχή — ελπίζω να μην είναι πρόβλημα που ήταν καθολική. Δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί. Όμως η Κυρία-Κύριος της φανερώθηκε. Και της είπε: “Ηρέμησε, δεν πειράζει κι αν ανοίγουν τρύπες, τις γεμίζω εγώ”».

Το γραφείο ήταν άδειο, ο Κάσπερ στερέωσε το πορτμπεμπέ

και σκαρφάλωσε μέσα. Σήκωσε τον Φραντς Φίμπερ και τον πήρε μαζί του.

Οι πόρτες στο δωμάτιο θα έβγαζαν σίγουρα σε κάποιο διάδρομο. Από εκεί θα υπήρχε πρόσβαση στη βιβλιοθήκη. Άπλωσε το χέρι του στο χερούλι.

Η πόρτα άνοιξε με μια κλοτσιά. Χτύπησε τον Κάσπερ στο στήθος, τον πέταξε πίσω στον τοίχο.

Ο άντρας με τους τετράγωνους ώμους και τα ακουστικά μπήκε μέσα, στα χέρια του κρατούσε ένα πλακέ όπλο, έμοιαζε με μπερέτα αλλά είχε μακριά κάννη.

Όταν ο Κάσπερ ήταν μικρός, οι φύλακες προέρχονταν από τις κατώτερες τάξεις. Μετά, όταν εξαπλώθηκε η ευημερία, το να προσέχεις τα λεφτά των άλλων απέκτησε πρεστίτζ. Ο άντρας που είχε μπροστά του έκανε αριστοτεχνικές, ατέρριπτες κινήσεις, σαν χορευτής βασιλικής χοροεσπερίδας. Τώρα που βρισκόταν σε απόσταση αναπνοής είχε μια ηχώ ογκώδους παρουσίας και μεγάλο εσωτερικό κύρος.

Στάθηκε πατώντας με τα πόδια ανοιχτά, σήκωσε το όπλο και σταθεροποίησε τους μυς του για την ανάκρουση. Ο Κάσπερ κατάλαβε γιατί η κάννη ήταν μακριά. Είχε βιδωμένο επάνω της έναν μεταλλικό κύλινδρο, από την τρύπα φαινόταν ότι είχε μέσα υαλοβάμβακα, ήταν σιγαστήρας. Ο Κάσπερ τους θυμόταν από το τσίρκο, τους χρησιμοποιούσαν όταν έπρεπε να σκοτώσουν ένα ζώο γρήγορα, όταν ας πούμε το άλογο είχε χτυπήσει στην άκρη της αρένας και είχε ανοιχτό κάταγμα ποδιών.

Η προσευχή είχε αρχίσει από μόνη της, χωρίς λόγια αν και το νόημά της ήταν: «Καλή μου Κυρία-Κύριε, βοήθησέ με να παραμείνω με καθαρή καρδιά και δώσε μου δύναμη να συναντήσω το πρωταρχικό φως».

Ο Φραντς Φίμπερ ήταν κρυμμένος πίσω από την ανοιχτή πόρτα. Βγήκε από την κρυψώνα του, έβαλε το ένα δεκανίκι του ανάμεσα στα πόδια του άντρα και το γύρισε.

Ο ήχος του πυροβολισμού ήταν χαμηλός, όμως πίσω από τον Κάσπερ ακούστηκε ένας αλλόκοτος ήχος, σαν σφυρί που χτυπάει πάνω σε πέτρα. Στην αρχή δεν ένιωσε πόνο αλλά κάτι σαν παράλυση στη μέση του κορμιού του. Τα πόδια του λύγισαν, έπεσε στο

πίτωμα. Το πρόσωπο του άλλου και το δικό του απείχαν μόλις λίγα εκατοστά.

Ο Κάσπερ άρπαξε το κρανίο του άλλου και τον δάγκωσε στη μύτη. Τον δάγκωσε για να επιβιώσει, ταυτόχρονα όμως ένιωσε σφιγμένα, ένα κομμάτι της συνείδησής του προσευχόταν: «Κυρία-Κίριε, στείλε αυτόν τον άνθρωπο σε έναν καλό πλαστικό χειρουργό, γιατί αλλιώς δε θα μπορέσει να ξαναπάει στα καλλιστεία».

Ο άντρας άνοιξε το στόμα του για να ουρλιάξει. Ο Κάσπερ τού έχωσε το πασχαλινό αβγό.

Σηκώθηκε. Ένιωθε στους κοιλιακούς μυς κάτι σαν συνεχή, επιφανειακό πόνο. Χτύπησε τη μεταλλική βάση του αβγού στο πίσω μέρος του κεφαλιού του πεσμένου άντρα όσο πιο δυνατά μπορούσε. Ο άντρας έπεσε στο πάτωμα και έμεινε εκεί.

Ο Κάσπερ του πήρε το πιστόλι. Πρώτη φορά στη ζωή του κρατούσε πυροβόλο όπλο, δεν είχε ιδέα τι να το κάνει. Το έδωσε στον Φραντς Φίμπερ.

Προχώρησε σκυφτός, πέρασε από την πόρτα και συνέχισε στο διάδρομο, ήταν αδύνατο να σταθεί όρθιος. Υπήρχαν τρεις πόρτες που έβγαζαν στη βιβλιοθήκη. Προσεκτικά δοκίμασε τη μία, ήταν κλειδωμένη. Το ίδιο θα ήταν και οι άλλες.

Σαν κάβουρας σύρθηκε πίσω στο γραφείο. Έπρεπε να μπει στη βιβλιοθήκη από έξω.

Πάντα πίστευε ότι η μόδα του τηλέγραφου είχε περάσει. Μπροστά του είχε έναν δεύτερης γενιάς. Δεν υπήρχαν κουμπιά, μόνο μια μαύρη οθόνη. Την ψηλάφησε με τα ακροδάκτυλα, ξύπνησαν κόκκινοι αριθμοί. Στον τοίχο κρεμόταν ένας πίνακας με τηλεγραφικές διευθύνσεις, βρήκε τη διεύθυνση της βιβλιοθήκης. Έβγαλε την πένα του. Πήρε το αβγό από τον πεσμένο άντρα. Στο περιτύλιγμα έγραψε: «Με λένε αστέρι, σου τρυπώ το κωλομέρι». Έσπρωξε το αβγό στο σωλήνα αποστολής.

«Μέτρα ως το είκοσι», είπε. «Και μετά στείλ' το».

«Σου έριξε στο στομάχι», τον έκοψε ο Φραντς Φίμπερ.

Ο Κάσπερ σήκωσε το πουκάμισό του. Λίγο πιο πέρα από τον αφαλό υπήρχε μια προσημένη τρυπούλα.

«Υπάρχει σημάδι και στην πλάτη», είπε ο Φραντς Φίμπερ. «Σε διαπέρασε».

Ο Κάσπερ ανέβηκε ξανά στο πορτομπεμπέ, το οδήγησε στο πλάι, πλησίασε ξανά στη βιβλιοθήκη.

Είχε λείψει ελάχιστη ώρα, είχε όμως τρέξει πολύ αίμα. Δεν ήταν σίγουρος αν ο άντρας ήταν ακόμα ζωντανός. Ο Άσκε Μπρόδερσεν είχε τώρα στραφεί προς τη γυναίκα.

Για μια στιγμή ο Κάσπερ αφουγκράστηκε την προσευχή, δεν είχε σταματήσει ποτέ. Την έστρεψε προς το μέρος της εικόνας του Αγίου Γενεσίου που είχε μέσα του, του προστάτη των παλιάτσων και των ηθοποιών, μαρτύρησε το 303 αλλά μέχρι τότε είχε σώσει άπειρες ψυχές από τα δεσμά του Άδη.

Η τηλεγραφική συσκευή έβγαλε ένα βουητό. Ο Άσκε Μπρόδερσεν σταμάτησε. Προχώρησε προς το τερματικό. Όλοι μας είμαστε αλληλογραφιομανείς. Όλοι ακούμε κάθε τρεις και λίγο τον τηλεφωνητή μας, κοιτάζουμε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας, ανοίγουμε το γραμματοκιβώτιο, στη μέση του φαγητού, της συνουσίας, της ανάκρισης.

Ο Κάσπερ άνοιξε το παράθυρο. Ανέβηκε στο περβάζι, κύλησε στο πάτωμα. Ο Άσκε Μπρόδερσεν στεκόταν με το αβγό στο χέρι.

Είχε βγάλει το σακάκι του. Από κάτω φορούσε τιράντες.
«Θέλω να δω το κορίτσι», δήλωσε ο Κάσπερ.
Ο άλλος στεκόταν με το αβγό στο χέρι.
«Μέσα είναι, στο διπλανό δωμάτιο».

Ο Κάσπερ ακούμπησε τα δάχτυλά του στο λαιμό του καθιστού άντρα, ήταν ζωντανός. Η Λόνε Μπόρφελτ ήταν φιμωμένη με μονωτική ταινία, την ίδια ταινία είχαν χρησιμοποιήσει για να τη δέσουν στην καρέκλα. Σε ένα τραπέζι υπήρχαν ρολά με ταινία και ένα ψαλίδι. Ο Κάσπερ την έλυσε.

Ο Άσκε Μπρόδερσεν μπήκε μέσα πρώτος. Ο Κάσπερ δεν άκουσε κάτι που να τον ανησυχεί. Ίσως τελικά τα πράγματα είναι πολύ απλά αν διατηρείς επαφή με τη μουσικότητά σου. Ίσως τώρα να ξανάβλεπε την Κλάρα-Μαρία.

Ο ψηλός άνοιξε μια πόρτα και έδειξε στον Κάσπερ να περάσει μέσα.

Πρώτα είδε ένα σκοτεινό δωμάτιο, μετά ένιωσε το ήρεμο φως, ερχόταν από τη θάλασσα. Ο ένας τοίχος ήταν ολόκληρος από γυαλί χωρίς αντανάκλαση. Κοίταξε γύρω, κάπου στο πάτωμα θα καθόταν η Κλάρα-Μαρία με τις κούκλες της.

Άκουσε το αβγό να πέφτει στη γη. Μετά κάποιος τον έπιασε από πίσω.

Τον κρατούσε γερά, είχε πιάσει το μπράτσο του Κάσπερ. Τον σήκωσε και τον χτύπησε πάνω στο τζάμι. Το τζάμι πρέπει να ήταν από θωρακισμένο γυαλί, με πλαστική επένδυση, δεν είχε ελαστικότητα, ένιωσε σαν να είχε χτυπήσει πάνω σε μπετόν.

Ο Άσκε Μπρόδερσεν δεν έλεγε τίποτα, ωστόσο ο Κάσπερ τον άκουγε. Για την ακρίβεια όχι τον ίδιο, γιατί αυτός δεν ήταν πια εκεί. Όταν τα αισθήματα δυναμώνουν, εξαφανίζεται η απλή προσωπικότητα, ο ήχος της καρδιάς εξαφανίζεται, το συμπνετικό μέρος των συχνοτήτων του ανθρώπου εξαφανίζεται. Μένει μια ακραία μορφή του απροσώπου. Ο Κάσπερ άκουγε ότι αυτή η μορφή πίσω του ήθελε να τον σκοτώσει.

Τον πέταξε ξανά πάνω στο γυαλί, πολύ πιο δυνατά. Είδε ένα παραβάν να κλείνει το φωτεινό κομμάτι του τζαμιού. Στην αρχή νόμισε ότι ήταν στόρι ή κουρτίνα συσκότισης, μετά ένιωσε τη ζέση στα βλέφαρα. Ήταν αίμα.

Αυτήν τη φορά το τζάμι ήρθε πάνω του και τον χτύπησε, δεν υπήρξε ούτε πόνος ούτε ήχος, κατάλαβε ότι πλησίαζε το τέλος. Η προσευχή από την καρδιά ξεκίνησε μόνη της. Αυτό που άκουγε ήταν: «Καλή μου Κυρία-Κύριε, δώσε μου δύναμη να ανταποδώσω».

Το τζάμι ξαναγύρισε. Ωστόσο αυτήν τη φορά χτύπησε χέρια και πόδια. Παλάμες και πατούσες λύθηκαν, ακούστηκε ένας ήχος σαν έκρηξη, άκουσε τον καρπό του ενός χεριού του να σπάει, αλλά το κεφάλι του δε χτυπήθηκε.

Άφησε το σώμα του να σωριαστεί, σαν πάνινη κούκλα, άφησε το κεφάλι του να πέσει. Ο άντρας πίσω του ανάσαινε βαθιά, τα έδινε όλα. Κατέβασε τον Κάσπερ. Μόλις αισθάνθηκε τα πόδια του να αγγίζουν το πάτωμα έδωσε στον άντρα πίσω του μια κουτουλιά.

Οι κουτουλιές προς τα πίσω είναι το Ντομ Περινιόν της σκηνικής μάχης, της σκηνοθετημένης βίας. Ο Κάσπερ δούλευε δύο χρόνια με σακιά άμμου που πήγαιναν πέρα-δώθε για να μάθει να τα εξουδετερώνει με τη μία. Κι ύστερα εξασκούνταν επί μήνες για να μάθει να σταματάει την κίνηση λίγο πριν ακουμπήσει το κρανίο του παρτενέρ του. Τώρα δε σταμάτησε, θα χτυπούσε μέχρι τέρας.

Ο άντρας πίσω του δεν έπεσε αμέσως. Ήταν ακόμα όρθιος όταν ο Κάσπερ ελευθερώθηκε από τη λαβή του και του κλότσησε τα πόδια. Ωστόσο τα μάτια του ήταν αδειανά.

Έπεσε στη γη χωρίς να προσπαθήσει να μετριάσει το πέσιμό του. Καθώς έπεφτε, ο Κάσπερ τού πέρασε τις τιράντες ανάποδα

γύρω από το λαιμό. Ακούμπησε το γόνατό του στην πλάτη και έφριξε τις τιράντες. Μόνο το δεξί του χέρι μπορούσε να χρησιμοποιήσει.

Η πόρτα άνοιξε, το φως άναψε, η ξανθιά γυναίκα στεκόταν στο δωμάτιο.

Η πραγματική βία με θύματα πραγματικούς ανθρώπους είναι κάτι απαίσιο. Ωστόσο η στιλιζαρισμένη, σκηνική βία είναι απαραίτητη — για εμάς που δεν είμαστε παρά σαν όλους τους άλλους.

«Έλα μέσα, αν θέλεις», είπε ο Κάσπερ.

Εκείνη προχώρησε σαν ρομπότ.

Η λάμπα στο ταβάνι είχε μετατρέψει το πανοραμικό παράθυρο σε καθρέφτη, εκεί έβλεπες το πρόσωπο του πεσμένου άντρα.

«Όταν σε στραγγαλίζουν», εξήγησε ο Κάσπερ, «το πρώτο πράγμα που συμβαίνει δεν είναι ότι δεν μπορείς να πάρεις ανάσα. Είναι ότι σταματάει η οξυγόνωση του μυαλού, λόγω της πίεσης στις μεγάλες καρωτίδες. Αν κοιτάξεις τα μάτια του θα δεις ότι ήδη στον άσπρο βλεννογόνο υπάρχουν αιματώματα με χρώμα σαν του αβοκάντο. Το βλέπεις;»

Τα πόδια της γυναίκας λύγισαν, γλίστρησε πάνω στον τοίχο μέχρι που σωριάστηκε καθιστή στο πάτωμα.

«Πού είναι η Κλάρα-Μαρία;» τη ρώτησε.

Ο ιδρώτας έτρεχε στα μάτια του Κάσπερ ποτάμι, έτριψε το πρόσωπό του πάνω στην πλάτη που είχε μπροστά του, την έβαψε σαν βούρτσα μπογιατζή με το αίμα του.

Άκουσε κάτι απροσδόκητο. Ήταν αγάπη. Ερχόταν από τη γυναίκα. Κοίταξε τον άντρα που είχε από κάτω του. Αυτόν τον άντρα εκείνη τον αγαπούσε.

«Πες μου πού την έχετε», πρόσταξε, «και δε θα σφίξω τις τιράντες».

«Και τα δύο είναι στα υπόγεια», απάντησε εκείνη.

«Α, δηλαδή το αγόρι είναι κι αυτό ζωντανό;»

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

«Και τι θα τα κάνετε;»

Ακουγόταν ένας γυάλινος ήχος, σαν τσούγκρισμα ποτηριών, όταν μιλούσε ο Κάσπερ. Τουλάχιστον δύο από τα δόντια του είχαν σπάσει ή ξεκουνηθεί.

Εκείνη δεν είπε τίποτα. Εκείνος έσφιξε τις τσιράντες.

«Δεν ξέρω», πετάχτηκε η γυναίκα. «Σου το ορκίζομαι, όμως, θα τη βρω, θα τα βρω όλα, σε παρακαλώ, μην του κάνεις τίποτα, σε παρακαλώ».

Σηκώθηκε.

«Πάρε με αγκαζέ», της είπε.

Εκείνη υπάκουσε μηχανικά. Άνοιξε την πόρτα. Κατέβηκαν το διάδρομο. Η πόρτα του γραφείου ήταν ανοιχτή. Έδειξε προς τα μέσα, τον οδήγησε στο γραφείο, δίπλα σε ένα τηλέφωνο.

Ο Κάσπερ σχημάτισε τον αριθμό του Ιδρύματος.

«Θα ήθελα να μιλήσω με τη Γαλάζια Κυρία».

Πέρασε μισό λεπτό μέχρι να έρθει στο τηλέφωνο. Η συνείδησή του άναβε κι έσβηνε, άναβε κι έσβηνε.

«Παρακαλώ;»

Είχε περάσει ένας χρόνος από τότε που άκουσε για πρώτη φορά αυτήν τη φωνή.

«Ίσως και τα δύο παιδιά ζουν. Ίσως βρίσκονται στα υπόγεια κάτω από το Κόνον, ένα κτίριο που χτίστηκε στην επιχωμάτωση έξω από την Άκρη στο Βόρειο Λιμάνι. Θα ήθελα να τα φέρω από εκεί μόνος μου».

Η ηχώ της δεν άλλαξε. Ίσως να μην άλλαζε έκφραση ακόμα κι αν της ανακοίνωναν τη συντέλεια του κόσμου.

«Θα πάρουμε την αστυνομία», του είπε.

Στηριζόταν στο τραπέζι, η επικοινωνία δεν ήταν καλή, οι μικρές τρυπίτσες του μικροφώνου και του μεγαφώνου είχαν γεμίσει αίμα.

«Έχω κάτι δουλειές», είπε ο Κάσπερ. «Και μετά θα έρθω να με πληρώσετε».

«Καλώς να σε δεχτούμε».

Το έκλεισε.

Το ασανσέρ δούλευε, κατέβηκαν τρία πατώματα, σταμάτησαν, η πόρτα άνοιξε. Ο Φραντς Φίμπερ στεκόταν απ' έξω. Μπήκε μέσα. Το ασανσέρ συνέχισε να κατεβαίνει. Ο Φραντς Φίμπερ σηκώθηκε στις μύτες και κοίταξε το μέτωπό του.

«Έχει ραγίσει», παρατήρησε, «έχεις κάταγμα κρανίου».

Ο Κάσπερ τον πήρε αγκαζέ με το άλλο χέρι, τον κουβάλησαν και οι δύο στην αυλή ως τα μισά. Άκουγε το αίμα να πέφτει στα πλακάκια· ήταν ένας ξερός, ελαφρά μεταλλικός ήχος, πολύ διαφορετικός από τις σταγόνες νερού, το αίμα είναι πιο κολλώδες.

Τη στιγμή που στάθηκαν έξω, στη σκιά του εξωτερικού τοίχου, άναψαν προβολείς πάνω από την αυλή. Ανάμεσα στα πόδια του ένιωθε βήματα ανθρώπων που έτρεχαν. Άνοιξαν την πόρτα και βρέθηκαν στο γυάλινο κουβούκλιο. Ο πράσινος ναύαρχος τα είχε ακόμα χαμένα, ο Κάσπερ το άκουγε. Κοίταζε με γουρλωμένα μάτια τον Κάσπερ, τη γυναίκα... Τη γνώρισε, σταμάτησε. Ο Κάσπερ ένιωσε ότι έπρεπε οπωσδήποτε να πει μια-δυο κουβέντες. Δεν είναι σωστό να αφήνουμε συνανθρώπους μας, στους οποίους εμείς έχουμε δημιουργήσει κάποιο πρόβλημα, τελείως στην αμηχανία τους.

Είναι πολλοί που πιστεύουν ότι σε αυτήν τη ζωή έχουν αγοράσει εισιτήριο για τους Γκίλμπερτ και Σάλιβαν. Μόνο όταν είναι πια πολύ αργά καταλαβαίνουν πως η ζωή είναι ένα κομμάτι μουσικής συντέλειας του Σνίτκε.

«Ο Άσκε είπε ότι το αυγό δεν ήταν αρκετά μεγάλο», εξήγησε ο Κάσπερ. «Και ξέρεις πώς είναι όταν τον πιάνουν τα νεύρα του».

Έξω, στο πεζοδρόμιο, ο Κάσπερ άφησε τη γυναίκα. Εκείνη δεν έφυγε, στεκόταν εκεί. Μαζί με τον Φραντς Φίμπερ έφτασαν στο φορτηγάκι. Η γυναίκα πίσω τους δε σάλευε. Ο Κάσπερ κατάφερε να ανέβει στο κάθισμα.

«Να βγούμε σε έναν περιφερειακό», είπε.

«Θα πεθάνεις από αιμορραγία», αντέδρασε ο Φραντς Φίμπερ.

«Τις αιμορραγίες μπορείς να τις σταματήσεις. Όλες. Αρκεί να πιέσεις απαλά αλλά σταθερά για δέκα λεπτά».

«Ναι, αλλά έχεις μόνο δύο χέρια».

Στη διασταύρωση πριν από το τέλος της Σουντκροουγκάδε έστριψαν βόρεια. Όλα τα φώτα μπροστά τους είχαν γίνει ένα κουβάρι στα μάτια του Κάσπερ. Ο Φραντς Φίμπερ έκανε μια ανάποδη στροφή, ο Κάσπερ έπεσε πάνω στην πόρτα.

«Μπλόκο», είπε ο μικρός. «Αστυνομικό μπλόκο».

Πήγαν από τη λεωφόρο Στραντμπουλβάρντεν. Συνέχισαν στη

Γιάκτβαϊ. Ο Κάσπερ βρήκε ένα μάτσο πετσέτες. Τις έβαλε τη μια πάνω στην άλλη, σαν κομπρέσα. Προσπάθησε να τις δέσει με τα πιατόπανα. Με το που τις ακούμπησε στην πληγή έγιναν μούσκα στο αίμα. Ένωθε να τον πιάνει πυρετός. Το αγόρι δίπλα του άρχισε να κλαίει.

Αυτό είναι το πρόβλημα με το να είσαι δάσκαλος. Όταν ο δάσκαλος ανάβει τον δεύτερο καυστήρα, υπάρχει κίνδυνος ο μαθητής να βουλιάξει. Πάρτε παράδειγμα τους γιους του Μπαχ, τα μπαχάκια. Κανένας τους δεν ακολούθησε στα σοβαρά το παράδειγμα του μπαμπά. Ας μην ξεχνάμε και τον Γιουνγκ. Τα ίχνη του ποτέ δεν έσβησαν εντελώς, ακόμα κι όταν ο Φρόιντ άρχισε για τα καλά να τον υποσκελίζει.

«Και τα δύο παιδιά ζουν», είπε ο Κάσπερ.

«Πρέπει να πας στο νοσοκομείο».

«Αργότερα, τώρα έχουμε μια-δυο δουλίτσες ακόμα».

«Κοίτα τα χάλια σου».

«Είμαστε κοντά στο στόχο. Όπως η Αγία Τερέζα του Λισιέ, το ίδιο λέω κι εγώ: *je choisis tout*, τα θέλω όλα».

Ο Κάσπερ κατέβασε το τζάμι. Ο πυρετός ήταν αντίδραση στη φυσική κόπωση, το θυμόταν από τα ατυχήματά του στην αρένα, από τότε που δούλευε ακόμα ακροβάτης. Το δροσερό αεράκι βοηθούσε. Η κούραση ήταν χειρότερη, είχε να κάνει με την απώλεια αίματος.

Οδήγησαν μέσα από τη Γιάκτβαϊ, στα όρια μεταξύ της κεντρικής Κοπεγχάγης και των περιχώρων. Έστριψαν στην Τεϊενσβάι, πέρασαν απέναντι από τις Λίμνες. Η πόλη δεν είχε ποτέ παρόμοιο ήχο. Είχε αποκτήσει μια δόση συγκέντρωσης. Η ηχώ θύμιζε το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων ή την ώρα που η τηλεόραση μεταδίδει έναν τελικό ποδοσφαίρου. Ήταν όμως πιο σκοτεινή, πολύ πιο τεταμένη. Οι άνθρωποι αφουγκράζονταν την μπλοκαρισμένη περιοχή, την πιθανότητα νέων σεισμών. Αφουγκράζονταν όλοι μαζί. Ήταν, όσο κι αν δε θέλει κανείς να το παραδεχτεί, η αλληλεγγύη που εκδηλώνεται όταν καταλαβαίνουμε ότι μπορεί και να πεθάνουμε όλοι μαζί. Κάποτε ο Πατήρ Πίος είχε πει στους πιστούς ότι το καλύτερο μέρος για προσευχή είναι ένα αεροπλάνο τη στιγμή που συμβαίνει αεροπορικό ατύχημα.

«Αν εκείνη τη στιγμή προσευχηθείτε πραγματικά όλοι μαζί», τους είχε πει, «τότε το δίχως άλλο θα κατορθώσετε την παρέμβαση του Θεού».

«Γνώρισα πολύ παλαβό κόσμο», είπε ο Φραντς Φίμπερ. «Όμως, ρε πούστη, γαμώ την πουτάνα μου, ποτέ δεν...»

Ο Κάσπερ έκανε νόημα, το αμάξι έστριψε από την Όεστερ Βολγκάδε, πέρασε το Γεωλογικό Μουσείο, ανέβηκε μια ανηφόρα με κλίση γύρω στο δεκαπέντε τοις εκατό και μετά πέρασε από μια χαμηλή, ανοιχτή καγκελόπορτα.

Σε ένα από τα γυάλινα κουβούκλια υπήρχε φως. Σε ένα γραφείο καθόταν ο ξανθός Πρίγκιπας Βάλιαντ.

«Μπορείς να μπεις με το αμάξι μέχρι μέσα στο γραφείο;» ρώτησε ο Κάσπερ.

Ο Φραντς Φίμπερ κούνησε το κεφάλι αρνητικά.

«Στην κατάσταση μου», επέμεινε, «δεν ενδείκνυται να βγαίνω έξω στο κρύο».

Ο Φραντς Φίμπερ πάτησε γκάζι. Το φορτηγάκι χτύπησε πάνω στην τζαμόπορτα, την έσπασε σαν τσιγαρόχαρτο και σταμάτησε με τη μούρη μπροστά στο γραφείο.

Ο Κάσπερ κατέβηκε με κόπο από το ψηλό κάθισμα. Κάθισε σε μια καρέκλα μπροστά στο γραφείο. Ο άντρας απέναντί του είχε κοκκαλώσει.

Όταν ο Κάσπερ ήταν μικρός, πολλοί καθηγητές πανεπιστημίου είχαν μια δυσάρεστη ηχώ που σε έκανε να ψάχνεις κάτι για να βουλώσεις τα αυτιά σου, ένα χαλί για παράδειγμα. Εκείνο τον καιρό απαιτούνταν νευρωτικές, μονόπλευρες διανοητικές προσπάθειες για να κάνεις ακαδημαϊκή καριέρα. Κοντά στον Μαξιμίλιαν ο Κάσπερ είχε γνωρίσει καθηγητές πανεπιστημίου, έρχονταν να δουν την πρεμιέρα, η προσωπικότητά τους ήταν πολύ διασπασμένη.

Ο χρόνος άλλαξε την ηχώ. Ο άντρας απέναντί του είχε ευρύ ηχητικό φάσμα. Και πάλι όμως...

«Πολλοί ζογκλέρ», είπε ο Κάσπερ, «φοβούνται τους ακαδημαϊκούς. Εγώ όμως όχι. Ο αγαπημένος μου ήρωας στην Κομέντια ντελ Άρτε είναι ο Ντοτόρε, ο Γιατρός, τον ξέρεις, ε; “Όλα θεραπεύονται με τη γνώση”».

Ο ξανθός άντρας κοίταξε λοξά προς την κατεύθυνση της σπα-

σμένης τζαμόπορτας. Ο Κάσπερ τον άκουγε να υπολογίζει τις πιθανότητες να επιχειρήσει να το σκάσει.

«Δε θα σου το συνιστούσα», τον διέκοψε. «Εγώ δεν έχω τίποτα να χάσω».

Η ηχώ απέναντί του κατέθεσε τα όπλα.

«Τι ρόλο έπαιξες εσύ;»

Ο άλλος δεν απάντησε.

«Θα πασπάλιζες την επίδειξη με επιστημονική γκλαμουριά. Τι πράγμα θα επιδείκνυαν όμως;»

Ο ξανθός κοίταξε το αμάξι. Ο Φραντς Φίμπερ είχε μείνει καθισμένος στο τιμόνι. Πόρτες και παράθυρα ήταν κλειστά.

«Δεν υπάρχουν μάρτυρες», πέταξε εκείνος.

«Ο Θεός τα ακούει όλα», είπε ο Κάσπερ. «Όμως δεν πηγαίνει για μάρτυρας στο Πρωτοδικείο».

Ο καθηγητής ακολούθησε τα χείλη του.

«Δεν έκαναν καμία επίδειξη. Απλώς το κορίτσι είπε: “Δε θα γίνουν άλλοι σεισμοί”. Ήταν εκεί είκοσι αγοραστές, ξένοι. Το μετέφρασαν στα αγγλικά. Αυτό ήταν όλο. Πέντε λεπτών υπόθεση».

Ο Κάσπερ άκουγε ότι του έλεγε την αλήθεια.

«Κι εσύ τι όφελος είχες από αυτό;»

«Πληροφορίες πάνω στο αντικείμενό μου».

«Πιο λιανά δε γίνεται; Και σε παρακαλώ, όχι άλλα ψέματα».

Ο καθηγητής χαμήλωσε τα μάτια προς το γραφείο του.

«Έχεις ταλέντο», συνέχισε ο Κάσπερ. «Το ακούω. Δεν είσαι όμως βίαιος τύπος. Εγώ είμαι. Για δες με. Έρχομαι κατευθείαν από τη μάχη».

Ο καθηγητής τον κοίταξε.

«Το πανεπιστήμιο έχει επίπεδη δομή», απολογήθηκε. «Αν θέλεις να πας ψηλά, πραγματικά ψηλά, μόνο έξω από το πανεπιστήμιο θα τα καταφέρεις».

Υπάρχει μια ευχάριστη σιγουριά στην ηχώ όταν ένας άνθρωπος συμφωνεί με τον εαυτό του. Ακόμα κι αν η συμφωνία αυτή έχει αμφίβολα ηθικά ερείσματα.

«Και τα παιδιά;»

«Τα σκανάραμε. Έχουν ενδιαφέροντα κύματα εγκεφάλου. Αυτό είναι όλο».

«Και η Γαλάζια Κυρία; Τι μπορεί να κάνει;»

Η ηχώ του άντρα άλλαξε προς κάτι που ο Κάσπερ θυμόταν από τα παζάρια, μια ηχώ που ερχόταν λίγο πριν έμποροι κι αγοραστές αρχίσουν να παζαρεύουν.

Σηκώθηκε, με δυσκολία. Μπροστά στον καθηγητή βρισκόταν ένα μπλε ντοσιέ. Έπαιξε ταμπούρλο επάνω του.

«Ανάμεσα στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα η ανταλλαγή πληροφοριών είναι ελεύθερη», είπε ο καθηγητής.

Το ντοσιέ ήταν της αστυνομίας, ο Κάσπερ αναγνώρισε το εξώφυλλο από το γραφείο της Άστα Μπορέλο.

«Α, τι ωραία!» σχολίασε ο Κάσπερ.

«Μπορούμε να κάνουμε συμφωνία. Εσύ δούλευες στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο, τη δεκαετία του '80, στο Ινστιτούτο Μαθηματικής Ακουστικής. Ήσουν σύμβουλος, λέει εδώ, στις μετατροπές και τις κατασκευαστικές μελέτες των μεγάλων αιθουσών συναυλιών. Σε μετρούσαν. Εδώ γράφει ότι μπορείς να πιάσεις ταλαντώσεις με συχνότητα από τρία ως τριάντα πέντε χιλιάδες Χερτς και αλλαγές στο επίπεδο της πίεσης του ήχου από ένα ως εκατό ντεσιμπέλ. Αν είναι αλήθεια, είναι τελείως ασυνήθιστο. Λέει ότι δεν μπορούν να το εξηγήσουν. Έχτισαν μοντέλα σε ένα εκατοστό. Σε έβαλαν λοιπόν στο χορό. Και προφανώς εσύ τους είπες αν έπρεπε να καλουπώσουν στο μπετόν ημιτονοειδή προφίλ — ή ό,τι σκατά τους είπες, τέλος πάντων. Τι λες, έχω δίκιο;»

Το μετατραυματικό σοκ από την είσοδο του αυτοκινήτου στο γραφείο εξαφανιζόταν σιγά σιγά από το σύστημα του άντρα. Αυτό φανέρωνε την ανθεκτικότητά του. Ο Κάσπερ ένιωσε έναν φευγαλέο σεβασμό για την ομάδα των αστέρων που είχε μαζέψει ο Κάιν.

«Όνειρα έβλεπαν», τον έκοψε. «Και τότε ήμουν νέο παιδί».

«Γράφουν ότι υποστηρίζεις πως ο υλικός ήχος, αυτός που όλοι ξέρουμε, δεν είναι παρά μια πόρτα, ότι πίσω απ' αυτήν υπάρχει ένας άλλος ήχος, ένας κόσμος ήχων. Αλήθεια είναι; Θέλεις να μου μιλήσεις λίγο γι' αυτό; Μπορεί να μάθω κάτι για τα παιδιά».

Τώρα ο Κάσπερ άκουγε την κρυφή λύπη του άλλου, τη λαχτάρα του θεωρητικού να καταργήσει το όριο που τον χωρίζει από την πραγματικότητα.

«Ο Μόερκ σου έδωσε το φάκελο», είπε ο Κάσπερ. «Έπαιξες διπλό παιχνίδι, ίσως και τριπλό. Δούλευες για τον Κάιν, ερχόσουν στο Ίδρυμα και κρατούσες ενήμερο και το Τμήμα Η».

Η ηχώ του άλλου άρχισε να ξεθωριάζει.

«Δεν ήθελες να πάθουν κάτι τα παιδιά», συνέχισε ο Κάσπερ. «Όμως από την άλλη ήθελες να βρίσκεσαι εκεί όπου ήταν τα λεφτά και να δεις αυτό που ο Κάιν έβαλε τα παιδιά να κάνουν. Ταυτόχρονα ήθελες να προσέχεις την πάρτη σου. Προσπάθησες να παίξεις με όλα τα άλογα, όλη την κούρσα».

Σε όλο το μήκος του τοίχου πίσω του στέκονταν προθήκες με οπτικά όργανα, ίσως από τότε που το κτίριο λειτουργούσε ως αστεροσκοπείο και ο κόσμος ήταν, ίσως, πιο απλός.

«Εμείς οι άνθρωποι», κατέληξε ο Κάσπερ, «παιζουμε σε πολλά ταμπλό. Γι' αυτό και ποτέ δε βγαίνουμε μέχρι επάνω στο φως. Από την άλλη πάλι, έτσι δε βουλιάζουμε και τελείως στο σκοτάδι. Μένουμε εδώ, που έχει τόσο φως όσο χρειάζεται για να προχωράμε ψηλαφώντας με τα χέρια μας».

Ανέβηκε στο αμάξι.

«Είναι το μυαλό των ερπετών», είπε ο καθηγητής. «Αυτό είναι που εμπεριέχει την ηχητική μνήμη. Τα ερπετά γνωρίζουν τον ήχο των θηραμάτων τους. Πρόκειται κατά βάθος για τελείως πρωτόγονη λειτουργία».

«Δέχτηκες για να δεις αν είμαι κι εγώ για πούλημα».

«Όλοι αγοράζονται. Αυτή είναι η πραγματικότητα, δεν υπάρχει άλλη».

Πίσω από την οργή ο Κάσπερ άκουσε την απελπισία.

«Νομίζω ότι εσύ ήσουν», τον αιφνιδίασε, «που σκότωσες το κορίτσι. Το τσέκαρα με το Τμήμα Αλλοδαπών. Βρισκόσουν στο Νεπάλ όταν συνέβη».

Ο άντρας σηκώθηκε από την καρέκλα σαν φασουλής που πετιέται απ' το κουτί του, κουνούσε χέρια-πόδια σαν παλιάτσος.

«Ο Ερνστ ήταν, ο σωματοφύλακας του Γιόζεφ. Δεν είχα ιδέα ότι θα γινόταν. Ήμουν χιλιόμετρα μακριά».

Σωριάστηκε στην καρέκλα του.

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε. Ο άλλος κατά πάσα πιθανότητα έλεγε αλήθεια.

«Προσπάθησα να τους εξηγήσω κάτι», είπε, «στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο, προσπάθησα να τους μιλήσω για τον μετρήσιμο ηχητικό χώρο, όπου εμείς προσανατολιζόμαστε χάρη στη λεπτή διαφορά ανάμεσα στο χρόνο αντίληψης του ήχου από το δεξί και το αριστερό αυτί. Ωστόσο, σε ευρύτερο πλαίσιο οι πληροφορίες που έχουμε είναι ελάχιστες. Ο πραγματικός ήχος, που τον καταλαβαίνουν και τα δύο αυτιά ταυτόχρονα, που έρχεται από τη συνείδηση και δε χάνεται, υπάρχει έξω από το χώρο και το χρόνο. Και είναι δωρεάν. Δεν υπάρχει ανάγκη να τον αγοράσεις. Το μόνο που χρειάζεται είναι ν' ανοίξεις τ' αυτιά σου».

Ο άντρας στην απέναντι πλευρά του γραφείου φάνηκε ξαφνικά γερασμένος, σαν να γέρασε μέσα σε πέντε λεπτά. Τα μαλλιά του είχαν ασπρίσει.

«Φοβάμαι», είπε, «ότι ο Κάιν θα στείλει τα παιδιά έξω από τη χώρα».

Βρίσκονταν στον περιφερειακό. Δίπλα στον Κάσπερ ο Φραντς Φίμπερ κλαψούριζε. Άκόμα κι όταν κυνηγάμε τα μεγάλα, έχει σημασία να μην παραμελούμε τα μικρά. Το ίδιο έκανε και ο Μπαχ. Στη μέση του υπερκόσμου, τονικού καθεδρικού ναού του φρόντιζε την κάθε πέτρα. Τον ενδιέφερε η μουσική να ακούγεται καλά κάθε φορά. Την προσοχή του για τη Μαρία Μπάρμπαρα, για την Άννα Μαγδαληνή, για τα παιδιά, την άκουγες. Ο Κάσπερ ακούμπησε το χέρι του στον ώμο του μικρού για να τον ηρεμήσει.

«Σε λίγο», του είπε, «και τα δυο παιδιά θα κάθονται εδώ, ανάμεσά μας».

Άγγιξε τους μυς του που πάλλονταν, το χέρι του άφησε ένα παχύρρευστο ίχνος αίματος. Πέρασαν τη Ροσκιλεβάι, το κέντρο του Γκλόστρουπ, τα πρώτα χωράφια. Ο Κάσπερ έκανε νόημα, το αμάξι έστριψε αριστερά σ' ένα χωραφόδρομο πριν από την πίστα κάρτιγκ. Ο δρόμος γινόταν πολύ ανηφορικός και τέλειωνε εκεί. Σταμάτησαν σε ένα τεχνητό ανάχωμα σκαμμένο πάνω από τις εγκαταστάσεις καθαρισμού του νερού. Από κάτω ήταν η πλατεία, μέσ στη σιωπή. Υπήρχε μόνο ένας προβολέας αναμμένος.

«Δεν μπορείς να πας εκεί κάτω. Σε περιμένουν».

Ο Κάσπερ σύρθηκε έξω από το αμάξι.

«Θα με πάρει μαζί του ο Τάο».

«Και πώς είσαι τόσο σίγουρος;»

Τα κίτρινα μάτια τον είχαν πια ξεγράψει.

«Θα το ακούσω. Είναι ο ήχος μιας τρυφερής καταιγίδας».

Ανάμεσα στα χωράφια και το δρόμο υπήρχε ένας φράχτης με λεύκες, ανάμεσα στις λεύκες και την πλατεία ήταν σταματημένο ένα αμάξι, ο Κάσπερ κατέβηκε στα τέσσερα.

Το αμάξι ήταν μισό τόνο πιο ψηλό από όσο θα έπρεπε. Μισός τόνος δεν είναι πολύ, παρενοχλεί όμως την απόλυτη ακοή. Τη δεκαετία του '70, ο Κάσπερ απορούσε με τον τρόπο που ο Ρίχτερ έπαιζε το *Καλοσυγκερασμένο πληκτροφόρο*: το έπαιζε μισό τόνο πιο ψηλά. Στην αρχή νόμιζε ότι έφταιγε ο δίσκος ή η ταινία, είχε γίνει σίγουρα λάθος στην αλλαγή κλίμακας. Αργότερα όμως άρχισαν να καταφθάνουν με τη σέσουλα από την άλλη πλευρά, πέρα από το σιδηρούν παραπέτασμα, δίσκοι με τις σονάτες του Προκόφιεφ σε εκτέλεση Ρίχτερ. Όλες ήταν μισό τόνο πιο ψηλά. Τότε ο Κάσπερ κατάλαβε ότι υπήρχε κάποιος σκοπός.

Όταν μέσα σ' ένα αμάξι υπάρχει περιεχόμενο, άνθρωποι ή αποσκευές, αυξάνονται οι τιμές των ιδίων ταλαντώσεων ή τουλάχιστον έτσι φαίνεται. Ο Κάσπερ σύρθηκε στο πλάι, έτσι που να έχει το αμάξι δίπλα του και τον προβολέα στην πλατεία. Στο αμάξι κάθονταν δύο άντρες.

Η εξήγηση ήρθε τη δεκαετία του '90, όταν δημοσιεύθηκε η μοναδική εκτενής συνέντευξη του Ρίχτερ. Στο τέλος της συνέντευξης ο μεγάλος πιανίστας εξηγούσε ότι η ηλικία, εκτός από άλλες ζημιές που του έκανε, μείωσε και την αίσθηση του βασικού τόνου κατά σχεδόν μισό τόνο.

Τότε ο Κάσπερ κατάλαβε: Ο Ρίχτερ είχε κουρδίσει το πιάνο του μισό τόνο ψηλότερα.

Τον είχε συγκινήσει — όχι το ότι η ηλικία καταστρέφει την ακοή, η ηλικία όλα τα καταστρέφει, παράδειγμα ο Μπετόβεν, αλλά το ότι ένας άνθρωπος είχε τόσο μεγάλο πείσμα ώστε σήκωσε όλη την κλασική μουσική μισό τόνο ψηλότερα για να την προσαρμόσει στο δικό του σύστημα.

Έμεινε πεσμένος στα τέσσερα μέχρι που έφτασε στη γωνία. Μπήκε μέσα από την πορτούλα της πίσω πλευράς. Σηκώθηκε, έκανε να τρέξει, δεν τα κατάφερε. Σκυφτός και κουτσαίνοντας προχωρούσε κάνοντας το γύρο του μαντριού και του ιπποφορβείου. Στο στάβλο μόνο η Ροδούλα τον άκουσε. Εκείνος χάιδεψε το άλογο να ηρεμήσει, έτρεξε αίμα στη χαίτη, έψαξε στα τυφλά μέσα στο άχυρο, το βιολί και τα χαρτιά είχαν κάνει φτερά.

Πέρασε τον κήπο στη σκιά του αυλότοιχου, δοκίμασε την πόρτα του γραφείου, δεν ήταν κλειδωμένη.

Το δωμάτιο ήταν όπως πάντα, όμως παραείχε αντήχηση. Ψηλάφησε το ράφι κάτω από το γραφείο, το τρίποδο έλειπε, το ίδιο και η λυχνία Μπούνσεν και το ρόπαλο.

Τα ράφια ήταν όπως συνήθως. Στο αμυδρό φως έψαξε τα κλάσέρ ως το Κ, το έβγαλε και το άνοιξε, ήταν άδειο.

Άνοιξε την πόρτα του ψυγείου, ήταν σβηστό. Άνοιξε την κατάψυξη, είχε γίνει απόψυξη.

Ξαναγύρισε στο γραφείο. Κάθισε στην καρέκλα του. Σήκωσε το ακουστικό του τηλεφώνου. Δούλευε ακόμα.

Πήρε το νούμερο της Σόνιας, εκείνη το σήκωσε αμέσως. Έβγαλε το τουρμπάνι από τα πιατόπανα και τις πετσέτες που είχε στο κεφάλι του. Άκουγε ότι ήταν ξαπλωμένη. Η φωνή γίνεται πιο βαθιά όταν οι μυς αντιβαρύτητας δεν πιέζουν τα πνευμόνια και ελαττώνουν την ηχώ. Δίπλα της ήταν ξαπλωμένος ένας άντρας, ο Κάσπερ άκουγε την ανάσα του.

«Τη θέση», τη ρώτησε, «στον Ντάφι, πώς μου τη βρήκες;»

«Έγινε προσφορά, απ' όσο θυμάμαι, στη σκανδιναβική έκδοση της *Circus Zeitung*».

«Έχετε τριάντα προσφορές τη μέρα. Δεν τις προσέχεις. Πώς και είδες αυτήν;»

Στην αρχή δεν απάντησε.

«Την έστειλαν προσωπικά σε μένα», του είπε. «Και ήταν στη

μισή τιμή. Θα έπρεπε να είχα σκεφτεί ότι υπήρχε κάποιος λόγος».

Εκείνος περίμενε, προσπάθησε να συγκεντρωθεί.

«Δεν έκανα καλά; Μήπως σου έκανα κακό;»

«Οι φύλακες άγγελοι», την καθησύχασε, «μόνο καλό μπορούν να κάνουν».

«Έχεις κανένα μαζί σου; Δεν πρέπει να μένεις μόνος».

«Έχω παρέα, τον κουρδιστή των πιάνων της Κυρίας-Κυρίου. Θα με κουρδίσει μισό τόνο πιο κάτω».

Το έκλεισε.

Πλησίασε το τροχόσπιτο προσεκτικά, στάθηκε και αφουγκράστηκε, δεν ακουγόταν τίποτα. Έψαξε το μικρό κομμάτι χαρτόνι, ήταν στη θέση του, όπως το είχε αφήσει, μπήκε μέσα.

Δεν τολμούσε ν' ανάψει το φως. Κάθισε για λίγο στην πολυθρόνα. Ο νυχτερινός φωτισμός της πλατείας ξεχυνόταν μέσα από τα τζάμια.

Θα μπορούσε να έχει έναν πύργο, όπως ο Γκροκ, ένα συγκρότημα πολυκατοικιών έξω από το Παρίσι, όπως ο Ριβέλ, οκτακόσια τετραγωνικά σοφίτα πάνω από την πλατεία Κόνγκενς Νίτορβ, όπως είχε ο Πολόφ στη Μόσχα. Αντί γι' αυτά, είκοσι χρόνια τώρα, είχε αποκτήσει μόνο αυτό το τροχόσπιτο. Δεκαοκτώ τετραγωνικά συν το υπόστεγο μείον το χώρο που έπιαναν τα ντουλάπια με τα εξαρτήματα, οι ντουλάπες με τα κουστούμια, το πιάνο και τα ράφια.

Κοίταξε τις νότες, τη μικρή σόμπα, το νεροχύτη, την τσαγιέρα, τα καυσόξυλα, τα μάτια της κουζίνας, το ψυγείο, μικρό και ανοξείδωτο, χωρίς συμπίεστή· δεν άντεχε τον ήχο των συμπίεστών. Κοίταξε το κομοδίνο και το Φαζιόλι. Κοίταξε τον καναπέ.

Το χειμώνα που γνωρίστηκαν υπήρχαν φορές που η Στίνε τον περίμενε να γυρίσει από την παράσταση — συχνά, αλλά όχι πάντα. Ποτέ δεν τον ειδοποιούσε. Ήταν πολύ δύσκολο, έως αδύνατο, να κάνει μια συμφωνία μαζί της. Το ωράριο και τις βάρδιές της τα κανόνιζε ενάμιση χρόνο πριν αλλά για ένα ραντεβού το βράδυ δεν μπορούσε να αποφασίσει ούτε καν το ίδιο απόγευμα. Αυτό ποτέ δεν μπόρεσε να το καταλάβει.

Ήταν μεσάνυχτα όταν ήρθε. Είχε χιονίσει. Στο χιόνι διέκρινε τα ίχνη της ως το τροχόσπιτο.

Θα έπρεπε να βρίσκεται στο εξωτερικό αλλά δεν είχε φύγει. Εκείνος ο χειμώνας άλλαξε τη σχέση του με τις εποχές. Πριν, αν ήταν στο χέρι του θα έκλεινε και θα εκκένωνε τη Δανία πέντε μήνες το χρόνο, από τον Νοέμβριο ως τον Μάρτιο. Επί δέκα χρόνια δεν έκλεινε ποτέ χειμωνιάτικα συμβόλαια πιο βόρεια από τις Κάνες. Τα ίχνη της στο χιόνι άλλαξαν τα πάντα. Οι εξωτερικές καιρικές συνθήκες δεν είχαν πια σημασία.

Έβγαινε καπνός από την καμινάδα. Το πουπουλένιο μπουφάν και οι αρβύλες της γέμιζαν όλο το υπόστεγο, δεν της άρεσε να κρυώνει, από την πρώτη Νοεμβρίου ντυνόταν σαν να ετοιμαζόταν για το Νάνγκα Παρμπάτ.

Τα τζάμια είχαν ασπρίσει από τους ατμούς, του είχε φτιάξει φαγητό. Η Στίνε είχε ισόβιο συμβόλαιο με τον υλικό κόσμο. Όλα όσα είχε στη διάθεσή της δεν ήταν παρά δύο ηλεκτρικά μάτια και ένα σιδερένιο στεφάνι στη σόμπα. Παρ' όλα αυτά τού είχε φτιάξει κάτι που θύμιζε τις ντελικάτεσεν χορτοφαγικές συνταγές του Λαϊσεμέερ.

Τη βρήκε καθισμένη στον καναπέ, απέναντι από τη θέση όπου καθόταν τώρα εκείνος, με πλεχτές κάλτσες, τα πόδια διπλωμένα και τα χαρτιά ή το κομπιούτερ της στην αγκαλιά.

Το θηλυκό στοιχείο δεν έχει συγκεκριμένο ήχο, ούτε συγκεκριμένη κλίμακα, ούτε κάποιο συγκεκριμένο χρώμα. Το θηλυκό στοιχείο είναι μια διαδικασία. Τη στιγμή που μια δεσπόζουσα συγχορδία μεθ' εβδόμης αντηχεί στην υποδεσπόζουσα μείζονα κλίμακα, εκείνη τη στιγμή ακριβώς ακούς το θηλυκό στοιχείο, τη γυναίκα.

Μέχρι εκείνη τη μέρα είχε ζήσει σε μια παραφωνία. Τώρα το τροχόσπιτό του δεν ήταν πια τροχόσπιτο. Ήταν σπίτι.

Η παρουσία της έφερε χρώματα που μέχρι τότε δεν τα ήξερε. Στρογγύλεψε τις γωνίες, έφερε στο φως επιφάνειες που δεν υπήρχαν πριν. Άλλαξε το περιεχόμενο των βιβλίων, τις νότες. Ο Μπαχ σίγουρα θα είχε άλλο ήχο χωρίς γυναίκες γύρω του. Πιθανότατα να μην είχε καθόλου ήχο. Και το μόνο που έκανε εκείνη για όλα αυτά ήταν να βρίσκεται εκεί.

Τώρα το δωμάτιο γύρω του ήταν σκληρό, τετράγωνο, νεκρό. Ήξερε ότι το έβλεπε για τελευταία φορά. Ένιωσε τις σκέψεις να πλανιούνται στο σώμα του, σαν αγρίμια σε κλουβί, χωρίς να μπορούν να βγουν έξω.

Άνοιξε την πόρτα στη θέση του οδηγού και βολεύτηκε πίσω από το τιμόνι. Το φορτηγάκι σίγουρα το έψαχναν, όχι όμως το τροχόσπιτο. Το είχαν κατασχέσει αλλά δεν το έψαχναν. Όσο η αστυνομία θα έκανε έφοδο στο Κόνον, εκείνος θα έκανε μια τελευταία επίσκεψη στον Μαξιμίλιαν. Και μετά θα παραδινόταν. Θα τον αναλάμβαναν οι γιατροί. Θα άρχιζαν οι διαδικασίες με την αστυνομία, με την απέλασή του. Η συνείδησή του δεν έφτανε πιο πέρα.

Γύρισε το κλειδί στο τιμόνι. Τίποτα.

«Είχαν μαζί τους μηχανικό», τον ενημέρωσε ο Ντάφι.

Φορούσε το παλιό επιδειξία, εκείνο που άνοιγε. Έμοιαζε σαν να είναι από ρόκγουλ, είχε πνίξει όλους τους ήχους, γι' αυτό δεν τον είχε ακούσει ο Κάσπερ.

Ακούμπησε κάτι στα γόνατά του, ήταν η θήκη του βιολιού κι από πάνω ο φάκελος με τα χαρτιά του, το πιστοποιητικό γεννήσεως και βαπτίσεως, το ισπανικό διαβατήριο, τα ασφαλιστικά συμβόλαια, τους ελβετικούς λογαριασμούς, την προσωρινή κάρτα κρατικής περίθαλψης¹⁷.

Άνοιξε τη θήκη και έφερε το χέρι του αργά αργά πάνω στο κοίλωμα του καλύμματος — το δεξί, γιατί το αριστερό δεν μπορούσε να το κουνήσει.

Ο Γκουαρνέρι και ο Στραντιβάρριους είχαν κάτι κοινό μεταξύ τους: Πάντα έκαναν μια μικρή παραλλαγή, σαν ένα είδος έρευνας ανάμεσα στους κραδασμούς από τον ισπανικό πόλεμο της διαδοχής. Ποτέ δεν καταδέχονταν μια ακριβή επανάληψη, ποτέ τη μονοτονία. Ήταν το μικρό τους συνεχές πείραμα, για να δουν αν γίνεται να δημιουργήσεις μια έστω μικρή βελτίωση.

17. Sygesikringsbevis: Πλαστική κάρτα στην οποία αναγράφεται ο αριθμός ταυτότητας και η διεύθυνση του κατόχου, καθώς και ο γιατρός του. Στη Δανία, η ιατρική ασφάλεια είναι κρατική και δωρεάν για όλους, Δανούς και ξένους, ανεξάρτητα αν εργάζονται ή όχι. Πολλές φορές χρησιμοποιείται ως ταυτότητα. (Σ.τ.Μ.)

«Η τελευταία μου σεζόν, τότε που εκκρεμούσε ακόμα η δίκη μου», είπε ο Ντάφι, «ήταν στο Ρετς, στο Αμβούργο. Υπήρχε ένας νέος κλόουν με είσοδο που διαρκούσε τρία τέταρτα. Εκείνη την εποχή ο Καρλ ήταν ο μοναδικός κλόουν στην Ευρώπη που μπορούσε να κρατήσει την προσοχή του κοινού σόλο επί είκοσι ολόκληρα λεπτά. Αυτός στο Ρετς μετά τα είκοσι λεπτά δεν είχε ανοίξει καν τη θήκη του βιολιού του. Μερικές νύχτες αναγκαζόμασταν να βάλουμε φύλακες στη σκηνή, για να μην μπει μέσα ο κόσμος και τον καταβροχθίσει. Στο Ρετς είχε χώρο για χίλια οκτακόσια άτομα. Όταν βγήκε η απόφαση του δικαστηρίου κι εγώ έφυγα του έκαναν παράταση για τρεις μήνες. Είπα τότε στον εαυτό μου: σε δέκα χρόνια αυτός εδώ θα έχει δικό του τσίρκο. Σε είκοσι χρόνια θα έχει αυτοκρατορία ολόκληρη. Πάνε λοιπόν είκοσι χρόνια κι εσύ μου χρωστάς έξι μήνες νοίκι».

Ο Κάσπερ θυμήθηκε έναν άντρα με μαύρα μαλλιά και σμόκιν, το διάδοχο του Μπόρας. Όπως και ο Ντάφι, θυμόταν έναν κατά πολύ νεότερο κλόουν.

Ακούμπησε το κλειδί πάνω στο ταμπλό.

«Το τροχόσπιτο, πάρ' το από εδώ απόψε. Θα βγάλεις επτακόσιες χιλιάδες μ' αυτό. Πούλα το στο Κλάσικ Βίντατζις, στο Χελσινιέρ».

Ο Ντάφι δεν άγγιξε τα κλειδιά.

«Κοίταξα μέσα, το ψυγείο είναι σβηστό και έχει κάνει απόψυξη».

«Θα πάω διακοπές».

Ο Κάσπερ άνοιξε την πόρτα. Βγήκαν έξω. Η νύχτα ήταν σιωπηλή.

Ο Ντάφι κρατούσε ένα ζευγάρι κλειδιά αυτοκινήτου, ήταν για το φορτηγό της πλατείας.

«Θα σε πάω στο νοσοκομείο».

Ακουγόταν ο αυτοκινητόδρομος που πήγαινε νότια. Ο θόρυβος της κίνησης είναι μοναδικός. Δεν τον σταματούν οι ηχομονώσεις ή άλλα φράγματα, απλώς τον σηκώνουν. Έπειτα εκείνος κατεβαίνει κάπου αλλού, σαν κατάλοιπο χημικής καταστροφής.

«Δεν ήρθα τυχαία εδώ», τον αιφνιδίασε ο Κάσπερ. «Έστειλες μια προσφορά στη Σόνια, στο Τσίρκο Μπλαφ, στη Σόνια που με

βοηθάει, πριν από ένα χρόνο. Επομένως είμαστε μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου».

Ο άλλος δεν είπε τίποτα. Ο Κάσπερ σκάνναρε το περιβάλλον. Όλα ήταν μισό τόνο πιο ψόφια. Χρειαζόταν μια τρανομουγκάνα να παίξει πέρα, στους βάλτους, με ένταση γύρω στα ογδόντα ντεσιμπέλ και με βαθιά χτυπήματα, σαν ταμπούρλο. Ίσως πάλι το κλάμα μιας κουκουβάγιας στον κήπο κάποιας βίλας στο Γκλόστρουπ να ήταν αρκετό. Αντί γι' αυτό απλωνόταν σιωπή.

«Έξω από το φράχτη στέκεται ένα Ρενό με δυο τύπους μέσα».

Το τσίρκο είναι ένα κομμάτι από τον μεσαίωνα, ένα κομμάτι που επέζησε στην εξωτερική πλευρά του σύγχρονου κόσμου. Οι ζογκλέρ μοιάζουν με τις αλεπούδες που προσαρμόστηκαν στην πόλη και τα σκουπιδοκάλαθα. Ωστόσο δεν είναι απλώς μοναχικοί ταξιδιάρηδες, είναι και αδελφότητα, μια αδελφότητα ημιάγριων ζώων: έξω από τις επιδοτήσεις, έξω από την Ένωση Καλλιτεχνών, έξω από τον έλεγχο της Εφορίας. Είναι μια αδελφότητα με ελάχιστους κανόνες, ένας από τους οποίους είναι ο εξής: Πάντα βοηθάμε ο ένας τον άλλο στο κρυφτούλι με τις δημόσιες Αρχές.

Ο Ντάφι κούνησε λίγο τις φτέρνες του πέρα-δώθε.

Ο Κάσπερ άπλωσε το χέρι του.

Ο Ντάφι του έδωσε τα κλειδιά του αμαξιού και τον συνόδευσε ως την πύλη. Την ξεκλείδωσε.

Εκείνοι περίμεναν τον Κάσπερ, δεν τους είχε ακούσει. Και να τους άκουγε, ελάχιστα θα βοηθούσε.

Βγήκαν από ένα αμάξι σταματημένο πενήντα μέτρα πιο πέρα, ήταν τα δύο παπαδάκια. Πίσω του υπήρχαν συρματοπλέγματα κι εκείνος μόλις και μετά βίας στεκόταν όρθιος. Προχώρησε προς τα παπαδάκια και μπήκε μέσα.

Ο κενός χώρος μπροστά στη Διεύθυνση Αστυνομίας ήταν φραγμένος, μέχρι το κτίριο όπου είχε τα γραφεία της η Άρλα. Από τη μεριά της οδού Μπερνστορφσγκάδε είχαν στήσει μπάρα, το ένα από τα παπαδάκια έβγαλε μια κάρτα, την έβαλε στο παρμπρίζ, η μπάρα σηκώθηκε.

Προσπέρασαν στρατιωτικά οχήματα, φορτηγά της πολιτικής άμυνας, ασθενοφόρα. Τα παπαδάκια πάρκαραν πάνω στο πεζοδρόμιο. Έπιασαν τον Κάσπερ από τις μασχάλες και τον πήγαιναν, πότε περπατώντας και πότε σέρνοντας. Πέρασαν το δρόμο, μπήκαν από μια πόρτα που έβλεπε στο λιμάνι, μετά σ' ένα ασανσέρ.

Το ασανσέρ άνοιξε και βρέθηκαν σ' έναν στενό διάδρομο. το πρώτο πράγμα που άκουσε ήταν μουσική. Ακουγόταν αχνά, ήταν η BWV 106, τραγουδούσε η Γυναικεία Χορωδία της Αστυνομίας της Κοπεγχάγης. Ειδικά σ' εκείνη την ηχογράφηση η χορωδία είχε και την επίσημη χορηγό του, τη Χάνε Μπεκ Χάνσεν, τη διευθύντρια της Αστυνομίας Κοπεγχάγης, ως σολίστ. Ο Κάσπερ αναγνώρισε την όμορφη φωνή της, σοπράνο χωρίς σχεδόν καθόλου βιμπράτο.

Μια ανοιχτή πόρτα οδηγούσε σε μια ψηλοτάβανη, ορθογώνια αίθουσα. Έμοιαζε με σάλα γυμναστικής σε δημόσιο σχολείο. Κατά μήκος του πίσω τοίχου υπήρχαν γραφεία. Τέσσερις αστυνομικοί ετοιμάζονταν να τακτοποιήσουν χαρτιά. Στο βάθος της αίθουσας κάθονταν δύο αστυνομικίνες πίσω από ένα τραπέζι που μάλλον ήταν τηλεφωνικό κέντρο.

Η αίθουσα είχε έξι μεγάλα παράθυρα που έβλεπαν στο λιμάνι. Δίπλα στο ένα από αυτά καθόταν ένας ογκώδης και ασάλευτος γεράκος που φαινόταν σαν να τον είχε ντύσει η Εθνική Επιτροπή Ανδρικής Μόδας η οποία μετά τον τοποθέτησε στην καρέκλα με γερανό. Σε ένα άλλο παράθυρο στεκόταν ο Μόερκ, δίπλα του είχε ένα μικρό κασετόφωνο, από εκεί ερχόταν η μουσική.

Ο Μόερκ γύρισε και κοίταξε τον Κάσπερ. Παρατήρησε τους καταματωμένους επιδέσμους.

Από ένα τραπέζι πήρε εφημερίδες και τις έβαλε στην καρέκλα δίπλα του. Ο Κάσπερ κάθισε στις εφημερίδες.

«Από δω ο Βάιντεμπιλ», είπε ο Μόερκ και έδειξε προς τον ηλικιωμένο άντρα. «Εκπροσωπεί το Υπουργείο Θρησκευμάτων. Είναι ο άνθρωπός μας στο Ίδρυμα».

Πάνω στο κασετόφωνο ήταν η θήκη από το σιντί, στο κάλυμμα είχε τη χρυσή λύρα, το έμβλημα όλων των μουσικών σωμάτων της αστυνομίας. Το αίμα έσταζε επάνω της, ο Μόερκ την πήγε πιο πέρα και έκλεισε το κασετόφωνο.

«Πρέπει να φέρουμε την Κάισα», είπε. «Κι ακόμα, καφέ και κόκα κόλα».

«Ένα ποτήρι αλκοόλ», τον έκοψε ο Κάσπερ.

Τα παπαδάκια εξαφανίστηκαν. Ο Μόερκ κοίταξε ξανά την αποκλεισμένη περιοχή.

«Περικυκλώσαμε το Κόνον», εξήγησε. «Διακόσιοι άντρες από την Άμεσο Δράση, τέσσερα ταχύπλοα, βατραχάνθρωποι από το Πολεμικό Ναυτικό και δύο μάχιμα ελικόπτερα, μην τυχόν δοκιμάσουν να φύγουν με τα παιδιά από αέρος. Τριάντα άντρες θα χτυπήσουν τα κουδούνια των επιχειρηματιών της εταιρείας και θα μαζέψουν καταθέσεις. Ξεκίνησαν πριν από δέκα λεπτά».

Ο Κάσπερ δοκίμασε να αφουγκραστεί το σύστημα του Μόερκ, δεν μπορούσε, η ακοή του ήταν ασταθής, έδειχνε να σβήνει ώρα με την ώρα.

«Είναι η ιδέα της “ολικής άμυνας”», συνέχισε ο Μόερκ. «Έτσι λέγεται επίσημα. Είναι όμορφη ιδέα, πολύ δανέζικη: μια συνεργασία με απεριόριστες δυνατότητες. Όταν συμβαίνει η καταστροφή, όπως καλή ώρα, όλοι κάνουν τη δουλειά τους: η Αστυνομία, η Οδική Βοήθεια, η Πολιτική Άμυνα, η Πυροσβεστική, ο Στρα-

τός. Στη Δανία τρέμουμε και τον ίσκιο μας στην ιδέα της κήρυξης κατάστασης εκτάκτου ανάγκης. Οι πολιτικοί νομίζουν ότι μπορούν να βγάξουν νόμους για όλα, ακόμη και για την περίπτωση πραξικοπήματος. Οπότε αυτό που έχουμε είναι μια κατάσταση εκτάκτου ανάγκης αστικού χαρακτήρα. Η Αστυνομία διεξάγει έρευνες για τα αίτια. Η Ασφάλεια μπλοκάρει τις επικίνδυνες περιοχές. Η Πολιτική Άμυνα περιμαζεύει ό,τι έχει γκρεμιστεί. Ο στρατός δείχνει μπράτσα. Συν τοις άλλοις, έχουμε μαζί μας και το Υπουργείο Θρησκευμάτων. Ωραία σκέψη. Φυσικά δεν έχουν τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό κι έτσι δεν μπορούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους. Δεν έχουν κάνει ούτε συγχώνευση των ηλεκτρονικών συστημάτων τους κι έτσι δεν μπορούν να αλληλογραφήσουν. Επιπλέον, είναι δεμένοι όλοι τους χειροπόδαρα από επτά χιλιάδες νόμους και διατάγματα που πρέπει να τηρούνται. Όμως και πάλι, μια εβδομάδα χρειάστηκε και το σύστημα έχει σχεδόν μπει κιόλας μπροστά. Τόσον καιρό χρειάστηκε, μια εβδομάδα μετά τον πρώτο σεισμό».

Στο περβάζι δίπλα στον Κάσπερ ακούμπησαν κάτι, ο Μόερκ του έδωσε ένα ποτήρι, ο Κάσπερ ήπιε. Ήταν ισπανικό μπράντι, λίγο γλυκερό, τα μάτια του δάκρυσαν, το οινόπνευμα έτσουξε τις ανοιχτές πληγές στο στόμα του, όπως όταν η υγρή παραφίνη ανάβει από λάθος έναν πυρσό.

«Η αστυνομία λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο», επανήλθε ο Μόερκ. «Βασίζεται στη συνεργασία και τις καθαρές κουβέντες. Είναι πλέον ενιαία: Διοίκηση Πολεμικού Ναυτικού, Δίωξη Ναρκωτικών, απάτες, κλοπές, τεχνικά τμήματα, όλα κάτω από την ίδια στέγη. Υπάρχουν κανόνες και σχέδια για όλα, δεν έχει μαλακίες. Έτσι, όταν παίρνουν τηλέφωνο στο τμήμα του Λίνγκμπι για να δηλώσουν το αγόρι και το κορίτσι εξαφανισθέντα, το πρώτο πράγμα που συμβαίνει είναι ότι ένας ψύχραιμος αστυνομικός τούς λέει να μην ανησυχούν, γιατί ποσοστό 99% των παιδιών που εξαφανίζονται απλώς θέλησαν να πάνε μια βόλτα μόνα τους. Όταν έπειτα από δύο ώρες ξαναπαίρνουν τηλέφωνο, τότε ο αστυνομικός ρωτάει αν ο μπαμπάς και η μαμά είναι χωρισμένοι, αν υπάρχουν μικρότερα αδέρφια — τα περισσότερα παιδιά που φεύγουν από το σπίτι τους θέλουν να δείξουν ότι κάτι τους τη

δίνει. Όταν πάλι τα πράγματα φτάνουν στα άκρα, η αστυνομία ζητάει από το Ίδρυμα να έρθει στο τμήμα με τους γονείς και μια φωτογραφία. Δεν υπάρχουν γονείς, απαντούν εκείνοι. Ο αξιωματικός υπηρεσίας τους λέει να φέρουν έναν αντιπρόσωπο του σχολείου. Και μόνο τότε αρχίζουν να βάζουν το μυαλουδάκι τους να δουλέψει. Θυμούνται ας πούμε ότι η Υπηρεσία Πληροφοριών και ο διευθυντής της Αστυνομίας έχουν αξιολογήσει το εν λόγω Ίδρυμα ως πιθανό στόχο τρομοκρατικής ενέργειας. Από τα εξαφανισθέντα παιδιά που έχει περάσει ώρα και ακόμα δεν τα έχουν βρει εννιά στα δέκα έχουν σίγουρα κρυφτεί κάπου στο πατάρι. Όταν ούτε αυτό πιάσει, τότε έρχονται σε επαφή με την Υπηρεσία Πληροφοριών. Βγάζουν από τα συρτάρια τα σχέδια για μια τέτοια κατάσταση. Ενημερώνουν τα περιπολικά. Ορίζουν μια διευθυνση έρευνας. Βρίσκουν τον διευθυντή της Ασφάλειας στο Λίνγκμπι και τον υπαστυνόμο που είναι υπεύθυνος για την υπόθεση. Βρίσκουν επίσης τον διευθυντή της Αστυνομίας, που θέλει να μείνει στο περιθώριο όσο το δυνατόν περισσότερο, και έναν επιθεωρητή από την Υπηρεσία Πληροφοριών. Εφαρμόζουν όλα τα βασικά πλάνα έρευνας, τα οποία είναι απαραίτητο να υλοποιηθούν σε πνεύμα έννομης τάξης. Έτσι, όταν τον Βάιντεμπιλ από δω αρχίζουν να τον ζώνουν τα φίδια και ενημερώνει το αστυνομικό γραφείο του Υπουργείου Δικαιοσύνης κι ύστερα αυτοί με τη σειρά τους παίρνουν εμένα, έχει περάσει μια βδομάδα και είναι πια αργά».

Πίσω από τον Κάσπερ στεκόταν μια γυναίκα. Ήταν η αριστοκράτισσα από την οδό Στραντβάι. Τώρα φορούσε άσπρη ποδιά, είχε ένα μικρό τραπεζάκι με ρόδες και πάνω όλα όσα περιλαμβάνει ο εξοπλισμός πρώτων βοηθειών.

Βάλθηκε να βγάζει τις πετσέτες και τα πανιά που είχε στο κεφάλι του. Εκείνος ένιωθε αδύναμα ότι του έπαιρνε το σφυγμό, του μετρούσε την πίεση. Ο κόσμος του είχε αρχίσει να σβήνει. Ένα μέρος της ακοής του παρέμενε άθικτο. Ωστόσο, το οπτικό του πεδίο είχε πρόβλημα, μόνο σε περιορισμένο χώρο μπορούσε να εστιάσει.

«Ξεκίνησα από την αστυνομία», ξανάρχισε ο Μόερκ, «και τα έκανα όλα: περιπολίες στους δρόμους, περιπολίες με σκύλο...

Ήμουν ο πιο νέος εγκληματολόγος της Δανίας. Λατρεύω τη δουλειά μου. Είμαστε μια από τις καλύτερες και τις εντιμότερες αστυνομίες του κόσμου. Έχουμε μόνο ένα πρόβλημα: μέχρι να κουνήσουμε το ένα πόδι, βρομάει το άλλο».

Ο Μόερκ είχε αμελήσει την ακουστική του θωράκιση, το σύστημά του άνοιξε. Αυτό που άκουγε ο Κάσπερ ήταν κούραση. Όχι μια παροδική σωματική εξάντληση αλλά μια κούραση είκοσι ή τριάντα χρόνων. Την είχε ξανακούσει σε μερικούς από τους διευθυντές των μεγάλων τσίρκων, εκείνους που ήθελαν κάτι άλλο, πέρα από το να βγάζουν λεφτά. Ήταν η κούραση των ανθρώπων που δε βλέπουν τη δουλειά τους σαν δουλειά αλλά σαν αποστολή και την έχουν αφήσει να ρουφήξει όλη τους την ύπαρξη. Σιγά σιγά, τους τρώει από μέσα σαν σαράκι.

Η γυναίκα σήκωσε το πουκάμισο του Κάσπερ, την άκουσε να κρατάει την ανάσα της. Ακούμπησε το χέρι της στο διάφραγμά του. Υπό κανονικές συνθήκες θα του άρεσε πολύ ένα τέτοιο άγγιγμα, ειδικά από εκείνη, όμως τώρα όχι.

«Κανονικά, το Υπουργείο ποτέ δεν είναι επίσημα μέσα», είπε ο Μόερκ. «Έχουμε πέντε άτομα στο αστυνομικό γραφείο που έχουν πέσει τα μαλλιά τους ερευνώντας τέτοιες υποθέσεις. Μόνο όταν πρόκειται για κάτι με μεγάλη σημασία και μόνο όταν το θέμα γίνεται πολιτικό, μόνο τότε μας φωνάζουν. Ακόμα και τότε όμως ξέρουμε ότι πρόκειται να φτύσουμε αίμα».

«Το Τμήμα Η;» ρώτησε ο Κάσπερ.

Άκουσε την ίδια του τη φωνή, έμοιαζε σαν κρώξιμο βατράχου.

Ο Μόερκ σηκώθηκε. Στάθηκε δίπλα στο παράθυρο.

«Η αστυνομία πάντα χρησιμοποιούσε αστρολόγους», συνέχισε το μονόλογό του. «Μέντιουμ, ανθρώπους που έβλεπαν το μέλλον — κρυφά, εννοείται. Στα τέλη της δεκαετίας του '90 καταλάβαμε ότι κάτι πήγαινε να αλλάξει. Το ένιωθα να φουσκώνει σαν καταιγίδα. Ξέραμε ότι έρχονταν καινούργιες μορφές οικονομικού εγκλήματος, που θα είχαν να κάνουν με τον έλεγχο της συνείδησης».

«Όπως το εμπόριο με οπιόν», παρατήρησε ο Κάσπερ.

Ο δημόσιος υπάλληλος έγνεψε καταφατικά.

«Ο χρόνος», συμπλήρωσε «να προλάβουμε το μέλλον, αυτό

ήταν πλέον το πιο σημαντικό. Η διαίσθηση έγινε μια από τις πιο ακριβοπληρωμένες δυνάμεις. Ακόμα αγωνίζομαι να δώσω να το καταλάβει η αστυνομία εδώ, στη Δανία».

Η γυναίκα άνοιξε το στόμα του Κάσπερ. Ένωσε τον κρύο οδοντιατρικό καθρέφτη να αγγίζει τη γλώσσα του. Εκείνη τέντωσε το κορμί της.

«Είναι για την εντατική», είπε. «Και μάλιστα τώρα αμέσως. Έχει τραύμα από πυροβόλο όπλο στο στομάχι και κάταγμα κρανίου. Ο αριστερός καρπός είναι σπασμένος, ίσως και δύο πλευρά, ίσως και η μύτη. Τρία δόντια έχουν ξεκουνηθεί. Πρέπει να τον ράψουμε, έχει χάσει αίμα με το τσουβάλι. Πρέπει να κάνει μετάγγιση και να εξεταστεί για εσωτερικές αιμορραγίες».

Αναγνώρισε τη φωνή της από κάπου αλλού, την είχε ακούσει να τραγουδάει, ένα εκλεπτυσμένο άλτο. Ήταν από το σιντί. Συμμετείχε κι εκείνη στην καντάτα.

«Τον θέλω είκοσι λεπτά ακόμα», την έκοψε ο Μόερκ.

«Αν έστω και ένα όργανο έχει πάθει ζημιά, αν έχει σκιστεί το σπρώτι του, τότε σε είκοσι λεπτά θα πεθάνει».

«Δε θα πεθάνει. Είναι φτιαγμένος από άλλο υλικό, δεν είναι σαν εμάς. Ίσως από ένα άλλου είδους πλαστικό».

«Αυτό θα το αναφέρω», είπε εκείνη.

«Κάνε του μια ένεση», διέταξε ο Μόερκ. «Η ευθύνη δική μου».

Εκείνη έφυγε, ο Μόερκ την κοίταζε που ξεμάκραινε.

«Με μισούν», παρατήρησε. «Πήρα την έρευνα από το Λίνγκμπι και την έφερα εδώ, στην αίθουσα στρογγυλής τραπέζης. Ιδρύσαμε επιτόπου μια υπηρεσία διεύθυνσης. Εκεί ήμουν από πάνω τους για δύο μήνες. Επίσημα ήμασταν μόνο παρατηρητές. Φοβούνται, φοβούνται την κοινή γνώμη και τους πολιτικούς. Τώρα τα παιδιά χάθηκαν. Ωστόσο αυτοί περιμένουν πώς και πώς την ευκαιρία να μας στείλουν στο διάολο».

«Τα άλλα παιδιά τι έγιναν;» τον έκοψε ο Κάσπερ. «Αυτά που εξαφανίστηκαν στο εξωτερικό».

Η έκπληξη του δημοσίου υπαλλήλου δε θα καταγραφόταν ούτε από τον παλμογράφο, ούτε τρίχα του δε σάλεψε. Ωστόσο ο Κάσπερ την άκουσε.

Κανονικά ο Μόερκ δε θα έπρεπε να απαντήσει, μόνο όσοι

κρατούν το στόμα τους κλειστό μένουν στον αφρό. Ωστόσο λίγο πριν από τη στιγμή της μεγάλης νίκης είναι αδύνατον να παραμείνεις κλειστός σαν στρείδι.

«Μόνο πέντε δηλώθηκαν εξαφανισμένα. Όλες οι δηλώσεις εξαφάνισης ανακλήθηκαν».

«Εκτός από το κορίτσι που σκοτώθηκε».

Ο πόνος διαπέρασε τον δημόσιο υπάλληλο, για μια στιγμή έκανε τη γενική ηχώ του να σκοτεινιάσει.

«Στην πραγματικότητα, ήθελα να γίνω δικαστής», είπε. «Πάντα είχα διακαή πόθο για δικαιοσύνη. Κάπου κάπου το νιώθω σαν δίψα, καταλαβαίνεις; Αλλά γιατί σου το λέω αυτό τώρα...»

«Προφανώς εμπνέω εμπιστοσύνη», παρατήρησε ο Κάσπερ. «Ύστερα από πέντε λεπτά συνομιλίας όλοι μού λένε την ιστορία της ζωής τους, γυναίκες, παιδιά, ταξιτζήδες, δικαστικοί κλητήρες».

Η γυναίκα είχε επιστρέψει. Κάπου μακριά, σαν να ήταν κάτι που δεν τον αφορούσε, ο Κάσπερ ένιωσε τη σύριγγα.

«Πρεντνισόν», εξήγησε εκείνη.

Χαμογέλασε. Από Πρεντνισόν ήταν και ο Μαξιμίλιαν γεμάτος ως τα μπούνια. Η ομοιότητα στο πεπρωμένο παιδιών και γονιών, μέχρι το κρεβάτι της νεκροψίας, είναι εντυπωσιακή και τρομακτική.

Μέσα του ένιωσε τη χημική ανακούφιση. Κάτι τυλίχτηκε στο κεφάλι του, ήταν γάζες. Ο Μόερκ κάθισε ανακούρκουδα μπροστά του.

«Έχουμε λάβει την αίτηση έκδοσής σου», είπε, «από την Ισπανία. Η ελάφρυνση της ποινής δεν είναι επίσημη πρακτική του δανικού ποινικού νόμου, ούτε το λάδωμα. Δυο-τρεις φορές που η αστυνομία εξαγόρασε έναν ρόκερ¹⁸ για μια-δυο χιλιάδες κορόνες κόντεψε να πέσει το κεφάλι του διευθυντή. Επομένως η αστυνομία δεν μπορεί να κάνει απολύτως τίποτα για σένα. Εμείς όμως μπορούμε. Μπορούμε να εφεσιβάλουμε το αίτημα των Ισπανών, να το απορρίψουμε και να επισπεύσουμε τη διαδικασία επαναχορήγησης της δανικής σου ιθαγένειας στη Βουλή. Ο

18. Μέλος συμμορίας, βλ. Σημείωση 4.

Βάιντεμπιλ από δω θα μιλήσει με το Υπουργείο Εσωτερικών. Μπορούμε να κάνουμε διακανονισμό με την Εφορία. Σε έξι μήνες θα είσαι πίσω, στη διεθνή σκηνή, στα μεγάλα τσίρκα. Με καταλαβαίνεις;»

Ο Κάσπερ έγνεψε καταφατικά. Η ηχώ του άλλου ήταν απροκάλυπτη. Είχαν φτάσει εκεί όπου από την αρχή ήταν ο προορισμός τους.

«Σε λίγο, όταν θα έχουν βρει τα παιδιά — και προσευχόμαστε να τα βρουν — όλη αυτή η επιχείρηση... Τη βάλαμε μπροστά επειδή είχαμε εμπιστοσύνη σε σένα. Όταν θα έχουμε στα χέρια μας τα παιδιά, θα σε χρειαζόμαστε ακόμα, για να τους μιλήσεις. Έχω μερικές εγκληματολόγους, από το γραφείο του Τμήματος Α, του Ηθών, και κάποιες από το Γκλόστρουπ, που είναι ειδικευμένες στις ανακρίσεις για αιμομιξία. Ωστόσο αυτά τα παιδιά είναι αλλιώς. Οπότε πριν από οποιονδήποτε άλλο θα ήθελα να τους μιλήσουμε εσύ κι εγώ. Θέλω να καταλάβω σε τι ήθελαν να τα χρησιμοποιήσουν. Είμαστε σύμφωνοι;»

Ο Κάσπερ έγνεψε καταφατικά.

Ο Μόερκ όρθωσε το κορμί του.

«Δε θα πεθάνεις;»

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε, όχι το σώμα του αλλά προς τα έξω, προς τα πάνω, ο θάνατος έρχεται πάντα απ' έξω.

Κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Η μουσική», είπε.

Ο Μόερκ τον κοίταξε σκεπτικός.

«Αλήθεια είναι», παρατήρησε ο δημόσιος υπάλληλος, «ότι εμπνέεις εμπιστοσύνη. Αν μας την κάνεις γυριστή, τότε και ο Άγιος Πέτρος θα σου εξομολογηθεί τις προσωπικές του ανησυχίες».

«Είναι στην Κοπεγχάγη», τον έκοψε ο Κάσπερ. «Τα πέντε παιδιά που επέζησαν. Κάποιος τα έφερε στην Κοπεγχάγη. Δεν ήταν το Ίδρυμα, ούτε η ηγουμένη. Ποιος τα έφερε εδώ;»

Ο Μόερκ πάτησε το κουμπί.

Ακούστηκε το τελευταίο κομμάτι της καντάτας, πάντα γεμάτο θλίψη, ωστόσο πιο κοντά στην Καινή Διαθήκη από το πρώτο. Αργά αργά το σοπράνο της διευθύντριας της Αστυνομίας άνοι-

ξε δρόμο προς μια διέξοδο: Ο θάνατος είναι μια πόρτα, στην άλλη πλευρά υπάρχει κάτι.

Ο Κάσπερ διέκρινε τη συμφωνία ανάμεσα στη μουσική, το κτίριο και τους άντρες που είχε μπροστά του. Η αίθουσα είχε τον ίδιο χρόνο αντήχησης και την ίδια καθαρότητα στην ηχώ των φωνών με εκκλησία. Άκουσε το αίσθημα δικαίου, την ιδέα μιας υπερκόσμιας δικαιοσύνης. Ο Μόερκ θα μπορούσε να βρίσκεται σε οποιαδήποτε ηγετική θέση οπουδήποτε στον επιχειρηματικό κόσμο της Δανίας. Ωστόσο ήταν εδώ, γκρίζος από την κούραση, με μόνο ένα φως από τόξο άνθρακα μέσα του να τον κρατάει όρθιο. Ο Κάσπερ το άκουγε να σφυρίζει. Αυτό που σφύριζε ήταν ένα Πιστεύω: Το Κακό δεν είναι απαραίτητο, είναι σαν όγκος που αν αφαιρεθεί όλα θα πάνε καλά.

Ο Μόερκ ήταν ο αρχιχειρουργός της ανθρώπινης κοινωνίας. Η Διεύθυνση της Αστυνομίας ήταν το μοναστηριακό της νοσοκομείο.

Ήταν όμορφη φιλοσοφία, ο Κάσπερ ένωσε βαθιά μέσα του αυτή την πίστη, ότι αν υπάρχει οργάνωση και έχουμε τη θέληση και το θάρρος να καθαρίσουμε την κατάσταση, όλα γίνονται. Για μια στιγμή ευχήθηκε να μπορούσε να πιστέψει κι εκείνος.

Ένα κινητό χτύπησε, ήταν του Μόερκ. Μίλησε για λίγο. Διέκοψε τη συζήτηση. Στάθηκε και κοίταξε έξω από το παράθυρο.

Τράβηξε μια καρέκλα προς το μέρος του Κάσπερ, κάθισε.

«Αναποδογύρισαν τα πάντα», του είπε. «Τα παιδιά δεν ήταν εκεί, ούτε υπάρχουν ίχνη ότι τα κράτησαν ποτέ εκεί αλλά ούτε και ότι βρέθηκαν εσύ εκεί. Οι άνθρωποί μου λένε ότι υπάρχουν φύλακες και υπέρυθρες ακτίνες για τη φύλαξη του περιβόλου, από πουθενά δε θα μπορούσες να μπεις. Μίλησαν με όλο το προσωπικό, ένα σωρό περαστικούς. Η μόνη που σε είδε ήταν μια κοπελίτσα από ένα σοκολατοζαχαροπλαστείο. Είπε ότι αγόρασες ένα πασχαλινό αυγό στην αγαπημένη σου».

Ο Κάσπερ κοίταξε το ποτήρι με το μπράντι, ήταν άδειο.

«Έκανα λάθος για σένα», κατέληξε ο Μόερκ. «Με δούλεψες ψιλό γαζί. Γιατί το έκανες; Για να κερδίσεις χρόνο;»

«Υπήρχε μια έξοδος», απάντησε ο Κάσπερ, «που δεν την κλείσατε».

Για μια στιγμή ο Μόερκ έχασε την ψυχραιμία του. Το αριστερό του χέρι σφίχτηκε γύρω από το λαιμό του Κάσπερ. Ο πόνος ξεπέρασε κάθε όριο που είχε φανταστεί ποτέ. Ο πόνος είναι ανεξάντλητος, είναι πάντα ανοιχτός προς τα πάνω. Έχασε τις αισθήσεις του.

Ο κόσμος επανήλθε, ίσως ο Κάσπερ είχε φύγει για μερικά δευτερόλεπτα. Ο Μόερκ τού κρατούσε το κεφάλι με τα δυο του χέρια, τώρα πια πολύ προσεκτικά. Το πρόσωπό του βρισκόταν μια ανάσα από του Κάσπερ.

«Θα ήθελα να σε ανέκρινα, όμως καταλαβαίνεις... Έστειλα διακόσιους άντρες από την Άμεσο Δράση σε κάτι που αποδείχτηκε πατάτα. Πήρα την υπόθεση από την τοπική αστυνομία. Τώρα όλοι θα πέσουν επάνω μου, ο υπουργός, η αστυνομία, οι συγγενείς. Οπότε δεν υπάρχουν περιθώρια για ανακρίσεις, μόνο για εξηγήσεις».

Τα παπαδάκια που στέκονταν πίσω από τον Κάσπερ τον σήκωσαν ψηλά.

«Στ' αλήθεια πήγες εκεί μέσα;» ψιθύρισε ο Μόερκ. «Τα παιδιά ήταν εκεί;»

Αυτήν τη φορά τα παπαδάκια τον πήραν σηκωτό.

Το αμάξι πέρασε από ψεκαστικά και τρέιλερ φορτωμένα με τα φουσκωτά πλοiάρια των ομάδων ερεύνης. Αν μπορούσε να τους πείσει να σταματήσουν σε κάποιο σημείο με χαμηλή δόμηση, θα είχε ίσως μια ευκαιρία.

«Ο πατέρας μου πεθαίνει», τους παρακάλεσε. «Θέλω να τον δω μια τελευταία φορά. Αν γινόταν να σταματήσουμε στο Κρατικό Νοσοκομείο, μόνο για δύο λεπτά...»

Εκείνοι δεν απάντησαν, πέρασαν τη γέφυρα Σιέλαντσμπρο και μπήκαν στην ευθεία για το αεροδρόμιο. Οι αισθήσεις του πλανόνταν εδώ κι εκεί.

«Στη νεκρολογία μου», είπε στις δύο αμίλητες ράχες μπροστά του, «θα γράψουν για μένα πως έδωσα δύο εκατομμύρια σε φό-

ρους προς όφελος της κοινωνίας και χάρισα στη Δανία πολύ περισσότερη δωρεάν διαφήμιση στο εξωτερικό από τον Νιλς Μπορ, καθώς και ένα εκατομμύριο τελάρα με μπέικον. Παρ' όλα αυτά η συνοδεία μου, εκείνοι που με οδήγησαν στον τόπο του βασιανιστηρίου και της εκτέλεσής μου, ήταν αγενέστατοι σαν γκανγκστανάπερ και αξύριστοι σαν Ινδοί σουάμις».

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Βρισκόταν στην τρίτη κατάσταση μπάρντο¹⁹, περνώντας από εφιάλτη σε εφιάλτη, όταν τον πέταξαν σε ένα κελί στον πρώτο όροφο, στις αίθουσες της Αστυνομίας Αλλοδαπών, στο Αεροδρόμιο Κάστρουπ.

Το κελί ήταν ένα από τα έξι που μαζί με δύο τουαλέτες συνόρευαν με μια αίθουσα υποδοχής με παγκάκια, ένα γκισέ, δύο δωματιάκια για σωματική έρευνα και τρεις ένοπλους αστυνομικούς, δύο άντρες και μια γυναίκα. Όλα ήταν από ασπροβαμμένο μπετόν, ακόμα και το γκισέ. Από ένα κελί ακουγόταν κλάμα μωρού. Κάπου αλλού ένας άνθρωπος βογκούσε ρυθμικά, με βασανισμένη φωνή. Μια γυναίκα μουρμούριζε *λα ιλααχά ιλά λαχ* — *δεν υπάρχει άλλος Θεός εκτός από τον Θεό*.

Δεν υπήρχαν παράθυρα. Πέρα μακριά ακουγόταν το διαπεραστικό μηχανικό μουγκρητό των κινητήρων των τζετ που ανέβαζαν ταχύτητα.

Ένας αστυνομικός έφερε έναν μεταλλικό δίσκο στο γκισέ, τα παπαδάκια άδειασαν τις τσέπες του Κάσπερ, το περιεχόμενο έπεσε στον μεταλλικό δίσκο. Ο αστυνομικός πήρε τη θήκη του βολιού, μέτρησε τα αντικείμενα, έδωσε στον Κάσπερ τα χαρτονομίσματα, το λαχείο και μια απόδειξη. Το πρόσωπό του έμοιαζε με μάσκα. Στην Κομέντια ντελ Άρτε θα έπαιζε άνετα τον Κάσσανδρο, έναν πανίσχυρο και οργισμένο πάτερ-φαμίλια. Ακόμα

19. Σύμφωνα με τη βουδιστική φιλοσοφία, είναι η κατάσταση ανάμεσα στο θάνατο και την εκ νέου γέννηση. (Σ.τ.Μ.)

και στην κατάσταση μπάρντο δεν ξεφεύγουμε από τα πρωταρχικά συμπλέγματα.

Στο κελί είχε ένα σανιδοκρέβατο και μια καρέκλα, τα παπαδάκια τον έβαλαν να κάτσει στην καρέκλα, μετά εξαφανίστηκαν. Άκουγε τα βήματά τους. Είχε φτάσει στο μέρος εκείνο όπου οι μεγάλες όπερες τελειώνουν.

Κάθε καλλιτέχνης του θεάματος γνωρίζει την πτώση του μεσονυχτίου, το πέραςμα από το φως της σκηνής στο σκοτάδι του δρόμου, από την αποθέωση στο να μη σε γνωρίζει ψυχή, να γυρνάς μόνος σου σε μια πόλη όπου μόλις και μετά βίας μπορείς να βρεις το δρόμο για το ξενοδοχείο κι όπου τα μόνα άτομα που σου απευθύνουν το λόγο είναι οι πόρνες.

Με αυτήν τη μοναξιά είχε μάθει να ζει. Ήταν πάντα προσωρινή. Σπάνια κρατούσε πάνω από είκοσι τέσσερις ώρες. Κι όσο κρατούσε, εκείνος γέμιζε τις μπαταρίες του για την επόμενη εκτόξευση. Σιγύριζε μια μικρολεπτομέρεια στην είσοδο που θα έκανε, έβαζε μια έξτρα κίνηση. Μέσα του βρισκόταν πάντα μαζί με το μελλοντικό κοινό του.

Τώρα τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Τώρα δεν υπήρχε κοινό να τον περιμένει. Τώρα απλωνόταν μπροστά του μια νύχτα μπάρντο: ένα αεροπορικό ταξίδι, τέσσερις φρουροί της Γκουάρδια Θιβάλ, πέντε χρόνια στις Κεντρικές Φυλακές της Μαδρίτης — ή στο Αλαουρίν ελ Γκράντε, μείον ένας χρόνος για καλή συμπεριφορά.

Αφουγκράστηκε την κατάσταση. Κάθε στιγμή κρύβει μια ευκαιρία. Τώρα είχε την ευκαιρία να ακούσει πώς είναι κουρδισμένες οι αισθήσεις γύρω από το σημείο που τσακίζουν.

Κάποιος τον κοίταξε από το παραθυράκι στην πόρτα του κελιού, η πόρτα άνοιξε, ήταν ο Κάσσανδρος, ακούμπησε τη θήκη του βιολιού στο τραπέζι.

«Θα ήθελα να κάνω ένα τηλεφώνημα», είπε ο Κάσπερ.

Ο αστυνομικός δε σάλεψε.

«Στη Μαδρίτη», απείλησε ο Κάσπερ, «με περιμένουν δέκα τηλεοπτικά κανάλια. Θα τους δείξω τους ματωμένους επιδέσμονους. Θα τους πω ότι με κακοποίησε η δανική αστυνομία. Και θα τους περιγράψω ειδικά εσένα».

Άκουσε έναν αχνό φόβο να ξυπνά στο σύστημα του άλλου,

φόβο και ένα είδος αθέλητου θαυμασμού, όχι για την απειλή καθ'αυτήν αλλά για την τρέλα που κρυβόταν πίσω της.

«Και θα το κάνω ακόμα χειρότερο», συνέχισε ο Κάσπερ. «Θα αρχίσω τώρα να βαράω το κεφάλι μου στον τοίχο».

«Θα σε δέσουμε χειροπόδαρα», είπε ο αστυνομικός.

«Θα κόψω μόνος μου τη γλώσσα μου και θα την καταπιώ».

Ο αστυνομικός ακούμπησε ένα ασύρματο τηλέφωνο στο τραπέζι. Εγκατέλειψε το κελί αργά, σκεπτικός. Ο Κάσπερ πάτησε τα πλήκτρα. Υπήρχε ένας αριθμός που δεν το είχε ξεχάσει ποτέ.

«Ναι;»

Ακούστηκε μια χοντρή φωνή, σαν χαλίκια σε ιμάντα. Ήταν η Γαλάζια Κυρία.

«Η αστυνομία δεν τα βρήκε», της είπε. «Εμένα με στέλνουν μακριά. Δεν μπορώ να κάνω πια τίποτα».

«Πού είσαι;»

«Στο Κάστρο».

«Το ξέρουμε, σε ακολούθησε ο Φίμπερ. Πού ακριβώς στο Κάστρο;»

«Δεν έχει σημασία».

«Έχει και παραέχει».

«Στην Αστυνομία Αλλοδαπών».

«Θα είμαστε εκεί σε είκοσι λεπτά».

«Σε ένα τέταρτο με παίρνουν», απάντησε. «Βρίσκομαι στην αίθουσα αναχωρήσεων. Κανείς δεν μπορεί να μπει εκεί».

Εκείνη το είχε ήδη κλείσει.

Άνοιξε τη θήκη, πήρε το βιολί, φίλησε το λείο ξύλο, το κούρδισε. Ήταν σχεδόν αδύνατον να χρησιμοποιήσει το αριστερό του χέρι, με τα δάχτυλα κάτι γινόταν αλλά ο καρπός δεν είχε πια δύναμεις. Στήριξε το βιολί στον τοίχο. Η Σακόν ήρθε από μόνη της. Πού ακριβώς να βρίσκεται άραγε η μνήμη; Σίγουρα όχι στις αισθήσεις, γιατί οι δικές του δε λειτουργούσαν.

Οι τόνοι τον πλημμύρισαν, πέρασαν μέσα από το δεξί του χέρι και βγήκαν από το αριστερό, όπως ο Θεός διαπερνά τους εκστασιασμένους δερβίσηδες. Πνιγόταν μέσα στους ήχους. Θυμή-

θηκε τι είχε γράψει ο Μπαχ όταν γύρισε σπίτι και η Μαρία Μπάρμπαρα μαζί με δύο από τα παιδιά του είχαν πεθάνει: «Θεέ μου, μη με αφήσεις να χάσω ποτέ τη χαρά μου».

Γύρω του απόλυτη σιωπή. Οι ξένοι που απελαύνονταν τον άκουγαν. Οι αστυνομικοί τον άκουγαν. Η προσευχή της γυναίκας είχε χάσει τα λόγια της, το κλάμα του παιδιού είχε σταματήσει. Ακόμα και ανάμεσα στα αεροπλάνα που απογειώνονταν και προσγειώνονταν υπήρχε ένα χρονικό κενό υπερκόσμιο, θεϊκό.

Το αριστερό του χέρι δεν είχε σπάσει. Το δοξάρι δεν ήταν κάτι υλικό, ήταν η προέκταση των αισθήσεών του. Βρισκόταν σε επαφή με το κοινό του, μια ανάσα από τον Μπαχ.

Μια στιγμή κράτησε, μετά τελείωσε. Ένα παιδί τσίριξε. Κάποιος χτύπησε μια καρέκλα στον τοίχο. Μια πόρτα τινάχτηκε, μια άλλη έκλεισε με πάταγο. Τέσσερα αεροσκάφη «Ηρακλής» φορτωμένα με τανκ «Τάιγκερ» ανέβηκαν στον ουρανό.

Ωστόσο εκείνος, για μια στιγμή, ήταν απόλυτα ευτυχισμένος.

Η ευτυχία έχει υπερχρονικό χαρακτήρα. Τις στιγμές που οι καρδιές μας μένουν ορθάνοιχτες, εμείς βγαίνουμε έξω από το χρόνο. Η Στίνε ήταν εκεί, μαζί του, στο κελί, μαζί με τη Σακόν, όπως ήταν και τότε, την τελευταία νύχτα πριν φύγει από τη ζωή του.

Ηταν νύχτα, ίδια ώρα όπως τώρα. Είχαν καθίσει αφήνοντας τη σιωπή να παίξει καθώς έπεφτε το σκοτάδι. Κάτι πολύ σημαντικό γινόταν μέσα της, εκείνος δεν ήξερε τι αλλά ήξερε ότι δεν έπρεπε να ανακατευτεί. Κάποια στιγμή σηκώθηκε και στάθηκε όρθια πίσω του. Περίμενε πως θα του πιάσει το κεφάλι και θα το τραβήξει προς το μέρος της, η ακοή του της άπλωνε το χέρι, για εκείνον το γυναικείο υπογάστριο ακουγόταν πάντα σαν μπρούντζινο θιβετιανό δυσκολότηρο γεμάτο φρούτα.

Αντί γι' αυτό έγινε κάτι άλλο. Άναψε το φως, ξεκούμπωσε το πουκάμισό της και του έδειξε το χέρι της.

Οι μελανιές είχαν κιτρινίσει.

«Πέρασε μια εβδομάδα», του είπε.

Εκείνος δεν απάντησε, τι να της έλεγε;

«Όσο πάει και χειροτερεύει», συνέχισε εκείνη. «Η ώρα που θα με χτυπήσεις θαρρείς έρχεται όλο και πιο κοντά. Έχεις καμιά εξήγηση να μου δώσεις;»

Η φωνή της ήταν άτονη, σχεδόν χωρίς ελπίδα. Ποτέ του δεν την είχε ακούσει έτσι.

«Πίστευα ότι η αγάπη έχει μια μορφή», της είπε. «Ότι πρόκειται για αισθήματα που κατασκηνώνουν γύρω από ένα συγκεκριμένο σώμα, μια συγκεκριμένη καρδιά, ένα πρόσωπο, έναν ήχο. Με σένα όμως είναι αλλιώς. Είναι σαν κάτι που ανοίγει, μια πόρτα, σαν κάτι που βυθίζομαι μέσα του. Αλλάζει συνέχεια. Κάθε φορά ακούγεσαι διαφορετικά. Είναι σαν την άσπρη. Δεν μπορώ να ξεμάθω. Φοβάμαι μη σε χάσω».

«Δεν αντέχω τη βία», τον σταμάτησε. «Για παιχνίδι καλή είναι. Όμως τώρα δεν είναι πια παιχνίδι, ούτε και τις άλλες φορές ήταν». Σώπασαν. Εκείνος ένιωσε σε ελεύθερη πτώση.

«Μου συνέβη κάτι», συνέχισε. «Κάποτε θα σου το πω. Από τότε δεν αντέχω τη βία».

Σηκώθηκε από την καρέκλα του. Είχαν περίπου το ίδιο ύψος. Μάζεψε όλα τα κομμάτια του εαυτού του όπου είχε πρόσβαση. Εκείνη τη στιγμή πίστευε ότι είχε πρόσβαση σε όλα.

«Δε θα ξαναγίνει», τη διαβεβαίωσε.

Λίγο αργότερα, τη νύχτα, εκείνος χόρεψε.

Μια αίσθηση γενικής ευτυχίας απλωνόταν εκείνη τη στιγμή πάνω από το Ρούνγκστεντ και τα περίχωρα. Η φύση έπαιζε το Κουαρτέτο ντο ματζόρε, το αποκορύφωμα της δουλειάς του Μότσαρτ με τα κουαρτέτα εγχόρδων, γραμμένο ως απάντηση στον Χάιντν. Αυτό είχε βάλει στο γραμμόφωνο και ο Κάσπερ, ένιωσε ότι έπρεπε οπωσδήποτε να χορέψει. Η θλίψη από όσα είχαν προηγηθεί είχε φύγει, ήταν σαν να είχε ξαναγεννηθεί.

Η Στίνε καθόταν στο κρεβάτι. Εκείνος έσπρωξε τα έπιπλα προς τον τοίχο και άρχισε να γδύνεται. Αργά, διστακτικά, χωρίς να την κοιτάζει. Σύντομα ήταν τελείως γυμνός.

Άρχισε το ζέσταμα, με αναπνευστικές ασκήσεις. Άκουγε την ανάσα της να γίνεται όλο και πιο γρήγορη. Την άκουσε που άρχισε να γδύνεται, δεν κοίταξε προς το μέρος της. Εκείνη σηκώθηκε και στάθηκε μπροστά του. Κοίταξε μέσα της. Άκουσε μια ηχώ πολύ πιο δυνατή από τις άλλες φορές, την ηχώ της αγάπης και της αγριάδας της. Ένα μέρος του εαυτού της ήθελε να του ριχτεί και να κόψει με τα δόντια κομμάτια ωμό κρέας απ' τη σάρκα του, ως το κόκκαλο. Ευτυχώς που δεν τον παρακολουθούσε κάποιος από την ασφαλιστική των καλλιτεχνών, θα του ακύρωναν το συμβόλαιο.

Αργά αργά γύριζε γύρω από τον εαυτό του σαν εκείνη να μην υπήρχε. Άφησε τα χέρια της να γλιστρήσουν πάνω στο σώμα της, χάιδευε το κορμί της μόνη της.

Εκείνος κάθισε ανακούρκουδα και φόρεσε τα παπούτσια του

κλόουν. Εκείνη άνοιξε με τα δάχτυλα το αιδούο της μπροστά στο πρόσωπό του, μάζεψε λίγο από το μέλι που έτρεχε ποτάμι και έγγραψε κάτι στη μέσα πλευρά των μηρών της. Κατάλαβε ότι είχε γράψει «Τώρα».

Τραβήχτηκε από κοντά της, πήγε στην άλλη μεριά του κρεβατιού και από εκεί στο πάτωμα, φόρεσε την κόκκινη μύτη του κλόουν. Ήταν ό,τι έπρεπε: μύτη κλόουν, παπούτσια κλόουν και πούτσος σηκωμένος κοντάρι. Ίσως όμως θα έπρεπε να το ξανασκεφτεί πριν το προτείνει στο Μπενεβάις. Το Κουαρτέτο είχε φτάσει στο γρήγορο μέρος, θριαμβευτικά, πολύπλοκα, μόνο ο Μότσαρτ ήξερε πού ήταν η καλή και πού η ανάποδη.

Η Στίνε κατέβηκε απ' το κρεβάτι, σαν λεοπάρδαλη, εκείνος την αγνοούσε εντελώς, άκουγε συνέχεια την αγάπη, σαν υδάτινο καθρέφτη, και ταυτόχρονα έναν πόθο που ήταν έτοιμος να κλάψει από οργή.

Έβαλε τη μύτη του κλόουν πάνω στη στύση του. Την κοίταξε στα μάτια. Κάθισε στο κρεβάτι, κοντά της. Όταν προσπαθείς να προκαλέσεις το γυναικείο ένστικτο έχει μεγάλη σημασία να μην υπερβάλλεις.

Εκείνη σύρθηκε από πάνω του. Εκείνος άκουσε τη θάλασσα. Είχαν σχεδόν απορροφηθεί. Οι γυναίκες είναι σ' αυτό πιο καλές από τους άντρες. Τα κορμιά τους άρχισαν να χάνονται, μόνο οι καρδιές τους έμειναν, το πέος του ήταν η καρδιά του, ήταν η καρδιά του που την είχε βάλει μέσα της και χτυπούσε σαν τρελή. Άκουσε το φόβο και των δύο τους, το φόβο τους μήπως χάσουν ο ένας τον άλλο. Άκουσε τον εαυτό του να προσεύχεται: «Κυρία-Κύριε, άφησέ με να μείνω σ' αυτήν τη σχέση χωρίς να με πιάσει φόβος».

Εκείνη σταμάτησε.

«Ποτέ δε φτάνεις τον άλλο».

Εκείνος δεν πίστευε στ' αυτιά του. Άκουγε ακόμα τη δίψα της γι' αυτόν, την αγάπη της, όμως τώρα είχε προστεθεί και μια καινούργια συγχορδία, εντελώς αναπάντεχη.

«Όσο κοντά του και να έρθεις», επέμεινε εκείνη, «δε φτάνεις ποτέ τον άλλο, ούτε και τώρα. Ακόμα και τώρα, αυτήν τη στιγμή, κάπου είμαστε μόνοι μας».

Δεν είχε ιδέα για τι πράγμα τού μιλούσε. Η γυναίκα είναι θάλασσα, ακόμα κι αν φοράς μπρατσάκια και σωσίβιο, η πιθανότητα να πνιγείς είναι μεγάλη. Ήθελε να την αφήσει. Όμως δεν ήταν εύκολο, η καρδιά του ήταν ακόμα μέσα της σε πλήρη στύση κι εκείνη την κρατούσε γερά.

«Ξέρεις ποιες είναι οι απαιτήσεις για μια χημική ανάλυση;» τον ρώτησε. «Πρέπει να είναι ολοκληρωτική, χωρίς αντιφάσεις, και όσο πιο απλή γίνεται. Είναι υπέροχος κανόνας, τον λατρεύω. Δυστυχώς όμως αυτό δε γίνεται, ούτε καν στα μαθηματικά».

Βγήκε από μέσα της και κύλησε προς τον τοίχο. Εκείνη ήρθε προς το μέρος του.

«Όταν μυρίζεις το άρωμα ενός άλλου ανθρώπου», του είπε, «νιώθεις ότι είσαι κοντά του. Οι ενεργές ουσίες, οι εστέρες και τα λιπαρά οξέα, διαλύονται στα λίπη του δέρματος, αποσπώνται από τον ιδρώτα και μετά συμπυκνώνονται ξανά στους ανοιχτούς αδένες του στόματος και της μύτης. Τότε είναι που νιώθουμε ότι μπορεί να συμβεί, ότι η τελευταία μεμβράνη που χωρίζει τους ανθρώπους μπορεί να σπάσει. Όμως δε συμβαίνει ποτέ. Ποτέ. Καταλαβαίνεις τι εννοώ;»

Ήταν πολύ σημαντικό για εκείνη, ήταν αποφασιστικής σημασίας. Η φωνή της είχε σχεδόν αδειάσει από αέρα, ήταν χαμηλή και συμπυκνωμένη.

«Καταλαβαίνω απόλυτα», της είπε. «Αυτό που χρειάζεται είναι να βρεις κάποιον που να είναι ολοκληρωτικός, χωρίς αντιφάσεις. Μέχρι να τον βρεις, σου κάνω κι εγώ».

Σύρθηκε προς το μέρος της. Άρπαξε το μπράτσο της. Η ηχώ της άλλαξε, έγινε επικίνδυνη.

«Έχεις κάτι βίαιο μέσα σου», του πέταξε. «Πρέπει να το συμμαζέψεις, αλλιώς δε θα με ξαναδείς».

Σηκώθηκε και πήγε προς την έξοδο. Ήταν η μόνη δυνατότητα να της ξεφύγει σε είκοσι τετραγωνικά, αν δεν ήθελε να μπει στο ψυγείο. Η φύση είχε αφήσει πια τον Μότσαρτ. Ο άνεμος στις βελόνες των ελάτων ακουγόταν σαν διαμάντια πάνω σε γυαλί.

Ήταν θαρρείς φυλακισμένος στην ηχώ της, φυλακισμένος στο άρωμά της, σαν το κουκούτσι στο ροδάκινο.

Εκείνη στεκόταν στην πόρτα.

«Η μοναξιά», συνέχισε, «ποιος λέει ότι δεν πρέπει να υπάρχει κι αυτή;»

Δεν κατάλαβε τι ήθελε να του πει. Δεν ένιωσε την αλλαγή. Η θάλασσα είχε για ακόμα μια φορά αλλάξει όψη. Ταυτοχρόνως άκουγε όλα τα προηγούμενα συναισθήματα: την αγάπη, τη θλίψη, τον πόθο, την απογοήτευση.

Φόρεσε τη ρόμπα και τις σαγιονάρες του και βγήκε έξω.

Είχε προχωρήσει μερικά χιλιόμετρα πάνω στη Στραντβάι, μετά το κρύο δυνάμωσε, μπήκε στο Ξενοδοχείο Ρούνγκστεδ. Ο νεαρός στη ρεσεψιόν είχε το στιλ και την κορμοστασιά του Μικρού Τυμπανιστή. Ο Κάσπερ δεν ένιωσε να τον κοιτά επιτιμητικά, ούτε για τις σαγιονάρες ούτε για τη ρόμπα.

«Πίσω μου, μέσα στη νύχτα», άρχισε ο Κάσπερ, «άφησα μια γυναίκα που έχασε το τρένο. Έφυγα χωρίς την πιστωτική μου κάρτα. Μπορώ να κλείσω ένα δωμάτιο με θέα τη θάλασσα;»

«Το πρόσωπό σου», απάντησε ο νεαρός, «είναι καλύτερη εγγύηση κι από μετρητά».

Εκείνη τη νύχτα δεν κοιμήθηκε. Καθόταν και κοίταζε τη θάλασσα. Όταν ήρθε το πρωί, σαν ηχώ κι όχι ακόμα σαν φως, κατέβηκε στη ρεσεψιόν. Ο νεαρός καθόταν εκεί που τον είχε αφήσει ο Κάσπερ.

«Οι Πατέρες της Εκκλησίας», είπε ο Κάσπερ, «είχαν ένα σλόγκαν: *credenti et oranti*. Δεν ξέρω πόσα λατινικά ξέρεις αλλά σημαίνει “άφησε την προσευχή σου να σε οδηγήσει”. Τη νύχτα που μας πέρασε ξαγρύπνησα και προσευχόμουν, κατάλαβα ότι στην πραγματικότητα το τρένο ποτέ δε φεύγει. Στην πραγματικότητα, είτε έτσι είτε αλλιώς, περνάμε όλη μας τη ζωή στην αποβάθρα με εκείνους που αγαπάμε. Εσύ τι λες;»

«Είμαι δεκαπέντε χρόνων», απάντησε ο νεαρός. «Δέχομαι με ευγνωμοσύνη τη σοφία της ζωής και την καταβροχθίζω. Ωστόσο αυτό δε σημαίνει ότι θα μου κακόπεφτε ένα τάλιρο πουρμπουάρ, όταν μας στείλεις το έμβασμα».

«Θα πάρεις πιο πολλά από τάλιρο», τον έκοψε ο Κάσπερ, «αν καλέσεις για μένα ένα ταξί που θα σου το χρωστάω».

Ο νεαρός κάλεσε ταξί.

Ο Κάσπερ περίμενε να ακούσει τον εαυτό του να λέει: «Έξω, από τη Στραντβάι».

Από το στόμα του βγήκε κάτι τελείως διαφορετικό.

«Στο κέντρο», είπε, «στο πιο μαύρο Νοερεμπρό²⁰».

Το διαμέρισμα της Στίνε ήταν στην οδό Σιελαντογκάδε, στον όγδοο και τελευταίο όροφο. Ζήτησε από το ταξί να περιμένει. Ένας-δυο χριστουγεννιάτικοι μεθύστακες στο δρόμο κοίταξαν σκεπτικοί τις σαγιονάρες και τη ρόμπα του.

Δεν είχε ασανσέρ, τα τελευταία πατώματα τα ανέβηκε αργά, η ηχώ της ήταν παντού. Δεν είχε βυθοσκοπήσει παρά ένα απειροελάχιστο τμήμα της.

Στάθηκε έξω από την πόρτα της και αφουγκράστηκε το κοιμισμένο κτίριο. Τα δάχτυλά του βρήκαν το κλειδί πάνω από την πόρτα. Όταν μπήκε μέσα κοντοστάθηκε και πάλι χωρίς να ανάψει φως.

Ήταν ένα τετράγωνο δωμάτιο, συν μια κουζινούλα και μια μικρή τουαλέτα με λοξούς διαγώνιους άσπρους τοίχους, μια ψηλή προεξοχή με παράθυρο, ελάχιστα έπιπλα. Το εσωτερικό δεν ήταν απλώς λιτό, έμοιαζε με κελί. Ωστόσο ήταν γεμάτο ζωντάνια.

Ένα από τα μυστικά αυτής της ζωντάνιας ήταν ότι τα λιγοστά πράγματα που υπήρχαν εκεί ήταν σωστά βαλμένα, σαν πέτρες σε αμμόκηπο. Με το σπίτι της η Στίνε είχε βάλει τα γυαλιά σε πλήθος σκηνογράφων και υπεύθυνους αξεσουάρ θεάτρου. Ελάχιστοι από αυτούς θα μπορούσαν να παρουσιάσουν ό,τι είχε καταφέρει εκείνη με εξίσου ελάχιστα έπιπλα, εξίσου ελάχιστα μέσα σκηνοθεσίας.

Άκουγε την ηχώ των γυμνών ποδιών της στο σανιδένιο πάτωμα, αισθανόταν μερικές από τις μυρωδιές της. Ωστόσο σε άλλα επίπεδα το διαμέρισμα δε φανέρωνε μυστικά: ένα γραφείο από ξύλο βελανιδιάς με αυλάκια, ένα σκουροκαπνισμένο πορτατίφ

20. Nörrebro: κακόφημη περιοχή της Κοπεγχάγης, με πολλούς μεταναστες. (Σ.τ.Μ.)

της δεκαετίας του '30, μια καρέκλα, ένα μεγάλο διπλό κρεβάτι, μια συρταριέρα με πλακέ, τετράγωνα συρτάρια για αρχιτέκτονες και γραφίστες — από εκεί είχε πάρει τα μέτρα για το συρτάρι στο τροχόσπιτο. Στο τραπέζι υπήρχε γραφική ύλη και δύο κομπιούτερ. Σε ένα χαμηλό τραπεζάκι στέκονταν δύο εκτυπωτές. Στον τοίχο υπήρχε ένας μεγάλος πίνακας με χάρτες και καμπύλες. Ολόγυρα το διαμέρισμα ήταν γεμάτο κομματάκια ξύλο που τα είχε ξεβράσει η θάλασσα, ξύλο που είχε μαυρίσει, που είχε γίνει γκρίζο, ασημένιο. Βότσαλα. Κοχύλια. Λουλούδια — ορχιδέες, όχι από αυτές των ανθοπωλείων αλλά διακριτικά, σπάνια λουλούδια που τα έβλεπε για πρώτη φορά. Σε ένα χαμηλό ράφι υπήρχαν βιβλία επαγγελματικού περιεχομένου. Στον ένα τοίχο κρεμόταν μια λεπτή μαύρη μάλλινη κουβέρτα με ένα γεωμετρικό σχήμα ραμμένο πάνω της. Δεν υπήρχε ούτε ένας πίνακας στους τοίχους, ούτε μια φωτογραφία.

Γενικά δεν του είχε πει τίποτα για το παρελθόν της. Κι εκείνος δεν την είχε ρωτήσει. Χόρεψαν ο ένας γύρω από τον άλλο έχοντας κάνει μια σιωπηρή συμφωνία: να αποφύγουν τα μέρη όπου ήταν αρχειοθετημένο το παρελθόν — κι όπου σχεδιάζεται το μέλλον.

Ήταν όμορφος χορός, συγκινητικός, γεμάτος σεβασμό. Η άλλη πλευρά του σεβασμού είναι η άσκοπη απόσταση. Πήδηξε από την προεξοχή του παραθύρου και άνοιξε ένα από τα πλακέ συρτάρια, ήταν γεμάτο γράμματα.

Είχαν κάνει μπάνιο μαζί σ' αυτό το διαμέρισμα. Εκείνος βγήκε πρώτος. Εκείνη έκλεισε πίσω του τη βρύση. Οι σταγόνες στους τοίχους και το παραβάν του ντους έπαιζαν το *Πρελούδιο σε λα ματζόρε* του Σοπέν: σταγόνες πόθου, αίμα από την καρδιά, χωρίς στάλα οξυγόνο, που έσταζε σε μαύρο μάρμαρο. Εκείνη είχε βάλει σαπούνι στις παλάμες της, το αραίωσε με νερό και φύσηξε μια σαπουνόφουσκα κατευθείαν από τα χέρια, μεγάλη σαν κοκοκάρυδο.

Άπλωσε σαπούνι στη μια μασχάλη της, την έσφιξε κάτω από το αριστερό στήθος, κοντά στην καρδιά. Βάλθηκε να φυσάει, εκείνος δεν είχε ξαναδεί κάτι παρόμοιο, η φούσκα ήταν τερά-

στια, χρυσή, σαν τις μπάλες των θαλάσσιων λεόντων στο τσίρκο, με τριάντα εκατοστά διάμετρο.

Δεν πρόλαβε να κλείσει. Την έπιασε με το άλλο χέρι και τώρα σχημάτιζε σωλήνα που διέσχιζε την επιφάνεια του κορμιού της. Τέντωσε το σωλήνα, οι πλευρές του καμπύλωναν προς τα μέσα, σαν να ήθελε να ανοίξει και να κλείσει ταυτόχρονα.

«Το θεώρημα του Ντιρισλέ», εξήγησε, «για τις ελάχιστες επιφάνειες. Ορίστε μια πανέμορφη απόδειξη. Όταν αυξάνουμε μια επιφάνεια, εκείνη προσπαθεί να καλύψει όσο το δυνατόν μικρότερη έκταση, ενώ συγχρόνως υποκύπτει στη θέλησή μας».

Είχε βγει και ερχόταν προς το μέρος του, μαζί με τη θολωτή, τεντωμένη, λαμπερή σαπουνόφουσκα.

«Όλα τα ζωντανά πλάσματα», συνέχισε, «όπως και όλα τα νεκρά, προσπαθούν να επεκταθούν και, ταυτοχρόνως, να κρατηθούν στη θέση τους, το ίδιο και η αγάπη. Πρόκειται για αίνιγμα. Γίνεται να βρίσκεσαι σε ελεύθερη πτώση και ταυτοχρόνως να έχεις το χέρι στο φρένο;»

Τώρα είχε φτάσει κοντά του. Ήταν σαν πάνω στο δέρμα της να απλωνόταν ένα αόρατο στρώμα από διαυγές λάδι. Το νερό δε θα μπορούσε να σταθεί επάνω του, η υδάτινη μεμβράνη μαζεύτηκε και διασπάστηκε σε σταγόνες, σαν να την είχε διασχίσει δελφίνι.

«Υπάρχει λύση;» ρώτησε εκείνος.

«Ακόμα κι αν υπήρχε, εσύ δε θα την εύρισκες».

Η σαπουνόφουσκα τον άγγιξε.

«Κι εσύ δε θα την ήθελες, ακόμα κι αν την είχες μπροστά σου».

Η φούσκα έσκασε.

Δεν ήταν παρά ένα ελάχιστο λάθος. Ήταν όμως αρκετό. Για μια στιγμή η ηχώ της είχε αλλάξει. Ακούστηκε γεμάτη γνώση. Εκείνη τη στιγμή εκείνος ένιωσε ότι ήξερε κάτι γι' αυτόν, ότι είχε μπει κάπου στο σύστημά του, σ' ένα μέρος όπου δεν της είχε δώσει την άδεια να μπει, και πως βγαίνοντας είχε πάρει κάτι μαζί της. Αυτή την ανάμνηση ενεργοποίησε μέσα του εκείνη η νύχτα.

Όποιος έχει καλή ανατροφή δε διαβάζει τα γράμματα των άλλων. Εκείνος ούτε του Μπαχ δεν είχε διαβάσει, όταν τυπώθηκαν

στο Γκρότσε. Του Κίρκεγκορ τα διάβασε καθαρά για ακαδημαϊκούς λόγους. Ωστόσο, αν θέλεις να μπεις μέσα στη γυναικεία ύπαρξη, πρέπει να χρησιμοποιήσεις κάθε άνοιγμα.

Σήκωσε τις στοίβες με τα γράμματα και τα διέτρεξε. Όσοι σε όλη τους τη ζωή ανακατεύουν και δίνουν χαρτιά με καλό χέρι είναι ατσίδες στο να βρίσκουν άκρη σε μια στοίβα χαρτιά.

Οι πρώτες στειρές ήταν γράμματα τεχνικής φύσεως, από το Σεισμολογικό Τμήμα στο Πανεπιστήμιο του Λουντ και από τη Βρετανική Γεωλογική Έρευνα στο Εδιμβούργο. Υπήρχαν πλήθος γράμματα από το Ευρωπαϊκό-Μεσογειακό Σεισμολογικό Κέντρο, στο Μπρουϊγιέρ λε Σατέλ, καθώς και από το Ινστιτούτο Γεωφυσικής, γραμμένα σε φτηνό χαρτί αντιγραφής. Έφτασε στα προσωπικά, ήταν λίγα. Ίσως πάλι να τα φυλούσε σε άλλο μέρος ή να μην τα φυλούσε καν. Υπήρχε μια λεπτή στοίβα χειρόγραφων ξασπρισμένων χαρτιών μεγάλου βάρους, με την υπογραφή «μαμά» και «η μαμά σου». Δεν υπήρχε αποστολέας όμως δίπλα στην ημερομηνία έγραφε «Χόλτε»²¹. Βρήκε ένα φάκελο με διεύθυνση αποστολέα, τον έχωσε στην τσέπη του.

Συνέχισε. Η ηχώ του δωματίου άλλαξε. Κατάλαβε ότι πλησίαζε. Αφουγκράστηκε άλλες στοίβες, πιασμένες με συνδετήρα. Ήταν γράμματα από πρώην φίλους, βιάστηκε να κλείσει την ακοή του. Δεν είναι κατά βάθος απαράδεκτο μια γυναίκα να είχε κάποτε κι άλλους εραστές εκτός από εμάς;

Δύο κόλλες χαρτί άγγιξαν τα χέρια και την ακοή του σαν αγκάθι. Ήταν συρραμμένες, τα κλιπς του συρραπτικού ήταν που τον είχαν τσιμπήσει. Τα άνοιξε. Ήταν φωτοτυπίες. Αναγνώρισε τον γραφικό χαρακτήρα. Ήταν ο δικός του. Το κείμενο είχε γραφτεί είκοσι χρόνια πριν, από έναν άνθρωπο που ήταν σίγουρα αυτός ο ίδιος.

Το ήξερε ότι θα τα εύρισκε. Αυτό είχε ακούσει στη φωνή της τότε, στο μπάνιο. Ήταν η ηχώ αυτών των γραμμάτων.

Μαζί τους υπήρχε και ένα τρίτο, επίσης χειρόγραφο. Ήταν μια φωτοτυπία της απάντησης που του είχε δώσει εκείνη τη φορά.

21. Holte: Βόρειο προάστιο της Κοπεγχάγης, ακριβή περιοχή με βίλες. (Σ.τ.Μ.)

Ο γραφικός χαρακτήρας δεν ήταν στρωτός, τα γράμματα ήταν λίγο ανακατωμένα — όπως ο γραφικός χαρακτήρας στις νότες του Μότσαρτ όταν έγραφε ο ίδιος τις παρτιτούρες. Η ακαταστασία των σημειώσεών του με τις νότες ήταν γεμάτη πληροφορίες, το ίδιο και ο γραφικός χαρακτήρας που είχε μπροστά του.

Θα έπρεπε να σταματήσει. Ωστόσο συνέχισε. Τα δάχτυλά του συνάντησαν κάτι πιο χοντρό. Ήταν ένα χαρτί με κάτι που έμοιαζε με δακτυλικά αποτυπώματα, σε μοβ μελάνι. Ήταν πέντε δάχτυλα, πιο φαρδιά από τα κανονικά. Τα αποτυπώματα προστατεύονταν με μια αυτοκόλλητη ταινία, το χαρτί έγραφε: «Αστυνομία, ΚΓΑΤ» και «Χόρσενς». Ακριβώς από κάτω υπήρχε μία ακόμα μηχανογραφημένη κόλλα, με συνδυασμούς γραμμάτων και αριθμών. Έγραφε: «Εγκληματολογικό Τμήμα», η διεύθυνση ήταν στην οδό Σλοτσερενσβάι.

Τράβηξε ένα τελευταίο χαρτί. Ήταν μια απόδειξη για «διάφορα αντικείμενα» με την ένδειξη «Υπουργείο Δικαιοσύνης, ΑΦ».

Κοίταξε το ρολόι του. Ήταν Κυριακή. Η ώρα δεν ήταν ακόμα επτά. Κάλεσε το κινητό της Σόνιας.

Χτυπούσε ώρα μέχρι να το σηκώσει. Όπου κι αν βρισκόταν σίγουρα δεν ήταν σπίτι της, υπήρχε μια άλλη ακουστική, λιγότερες ηχομονωμένες επιφάνειες. Ήταν στο κρεβάτι, άκουγε καθαρά το θρόισμα των σεντονιών. Δίπλα της ξάπλωνε ένας άντρας. Είχε αλκοόλ στη φωνή της, ζεστό αλκοόλ, θα ήταν σίγουρα ζεστό κρασί, άλλωστε πλησίαζαν Χριστούγεννα.

Σκέφτηκε πώς θα ήταν άραγε να είσαι άντρας της Σόνιας και να κάθεσαι σπίτι με τα παιδιά ενώ εκείνη δουλεύει νυχθημερόν μέχρι και την Κυριακή.

Έφερε στο νου τούς μικρούς, σκασμένους τριχοειδείς στα ζυγωματικά της. Τα πρώτα, αχνά σημάδια ότι ακόμα και τα πιο ωραία πράγματα, αν τα απολαμβάνεις αλόγιστα, γίνονται κατάχρηση: πολλοί άντρες, πολλά λεφτά, πολλή επιτυχία, πολύ Μπρουνέλο, πολύ περισσότερο απ' ό,τι θα έπρεπε.

Ποτέ δεν την είχε πάρει στο κινητό έτσι. Εκείνη δε ρώτησε, ένιωσε αμέσως τη σοβαρότητα της κατάστασης.

«Έχω πέντε δακτυλικά αποτυπώματα», της είπε, «με παράξενο φάρδος. Ο φάκελος γράφει: Αστυνομία, ΚΓΑΤ. Έχω κάτι συν-

δυασμούς με νούμερα και γράμματα από το Εγκληματολογικό και μια απόδειξη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης που γράφει: ΑΦ. Πού βρίσκομαι;»

«Χρειάζομαι λίγο χρόνο, γίνεται να σε πάρω σε λίγο;»

Της έδωσε το νούμερο της Στίνε.

Η Σόνια σχεδίαζε τις τουρνέ των μεγάλων τσίρκων και τις μεγάλες ροκ συναυλίες. Κάθε τσίρκο επισκεπτόταν κατά μέσον όρο πέντε πόλεις στη θερινή σεζόν, σύμφωνα με μια πρακτική που είχε τις ρίζες της στην παράδοση και βασιζόταν στην εμπιστοσύνη και τις προσωπικές γνωριμίες. Δεν υπήρχε αστυνομικός διευθυντής σε όλη τη χώρα που να μην τον γνώριζε προσωπικά, απ' έξω και ανακατωτά.

Κάθισε πάνω στην προεξοχή του παραθύρου. Εδώ είχαν καθίσει με τη Στίνε, ο ένας απέναντι στον άλλο, χωρίς ρούχα. Το παράθυρο ήταν στρογγυλό, κοίταξε έξω τις παρυφές του Οεστερμπρό κι ύστερα το Οέρεσουντ. Ήταν το μόνο μέρος στο Νοερεμπρό απ' όπου μπορούσες να δεις τη θάλασσα. Κατάλαβε ότι αυτός ακριβώς ήταν και ο λόγος που εκείνη διάλεξε το συγκεκριμένο διαμέρισμα. Από το δρόμο άκουσε την κόρνα του ταξί.

Το τηλέφωνο χτύπησε.

«Το ΚΓΑΤ», είπε η Σόνια, «είναι το Κεντρικό Γραφείο Αναγνώρισης Ταυτότητας, έχει τη βάση του στη Γενική Διεύθυνση Αστυνομίας. Τα δακτυλικά αποτυπώματα είναι φαρδιά επειδή, όπως το λένε εκεί, είναι “γυρισμένα”. Ένας αστυνομικός κρατάει το δάχτυλό σου πάνω σ' ένα ταμπόν με μελάνι και μετά το γυρίζει πάνω σ' ένα κομμάτι χαρτί. Το ΚΓΑΤ, όταν αναγνωρίζει άτομα με βάση αποτυπώματα, χρησιμοποιεί εννιά σημεία για κάθε χέρι, μια ταυτοποίηση που έχει σχεδόν την ίδια ακρίβεια με το DNA. Και το χαρτί που έχεις από το Εγκληματολογικό είναι πιθανότατα ένα προφίλ DNA. Και τα δύο αυτά στοιχεία επιστρέφονται όταν κάποιος, για παράδειγμα μετά την έκτιση της ποινής του, διαγράφεται από την Υπηρεσία Ποινικού Μητρώου, την κεντρική υπηρεσία της Αστυνομίας που εκδίδει τα πιστοποιητικά Ποινικού Μητρώου. Η απόδειξη που ανέφερες είναι από τις Ανοικτές Φυλακές, ΑΦ. Πρόκειται για τριάντα δύο ιδρύματα, πολύ ανοιχτές φυλακές. Από τις πέντε κλειστές κρατικές φυ-

λακές μόνο το Χόρσενς έχει κρατητήριο υψίστης ασφαλείας, αν εξαιρέσουμε τις πτέρυγες όπου κρατούν τους ρόκερ. Οπότε βρίσκεισαι κοντά σε έναν άνθρωπο που εξέτισε μια μακρά ποινή, πέρασε το τελευταίο μέρος της σε ανοιχτή φυλακή, ελέω καλής συμπεριφοράς, και μετά, σύμφωνα με τους κανονισμούς της αστυνομίας, του έστειλαν τα αποτυπώματά του σαν απόδειξη για το ότι δε βρίσκεται πια στα μητρώα της Υπηρεσίας Ποινικού Μητρώου».

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε το διαμέρισμα. Είχε αλλάξει ηχώ. Ίσως και η Σόνια να το είχε ακούσει.

«Η γυναίκα είναι, ε; Ανακάλυψες ότι πήγε φυλακή».

Εκείνος δεν είπε τίποτα.

«Αυτό μπορεί να έγινε για μικροπράγματα», συνέχισε. «Εσύ κι εγώ, οι περισσότεροι άνθρωποι, αν ανοίγαμε τα χαρτιά μας στην αστυνομία σίγουρα θα μας έστελναν στο κρατητήριο».

Πάντα είχε την ικανότητα να τον παρηγορεί, εκείνον και οποιονδήποτε άλλο, από τότε που ήταν στα πρώτα τους νιάτα. Αυτήν τη φορά δεν έπιασε.

«Ζεστό κρασί πίνεις;» τη ρώτησε.

«Σακέ».

«Να προσέχεις».

Και το έκλεισε.

Το ταξί τον άφησε στη Στραντβάι, μπήκε αθόρυβα μέσα, η Στίνε κοιμόταν, κάθισε στην καρέκλα και αφουγκράστηκε τον ύπνο της. Κοιμόταν χαλαρωμένη, δεν κατάφερε να ακούσει τα όνειρά της.

Κάθισε εκεί γύρω στο ένα τέταρτο. Μετά εκείνη ανασηκώθηκε στο κρεβάτι. Ξυπνούσε σαν γάτα, τη μια στιγμή θαρρείς ήταν αναίσθητη και την άλλη τελείως ξύπνια.

«Θέλω κάτι να σου πω», της ανακοίνωσε, «και κάτι να σε ρωτήσω. Θα πάρει λίγη ώρα».

Σήκωσε το τηλέφωνο και ανακοίνωσε ότι σήμερα δε θα πήγαινε στη δουλειά της. Δε χρησιμοποίησε μια κλασική δικαιολογία που θα διευκόλυνε τα πράγματα για όποιον βρισκόταν στην άλλη άκρη της γραμμής, έκανε απλώς μια λακωνική ανακοίνωση και μετά το έκλεισε.

Μπήκαν στο αμάξι και πήγαν νότια, οδηγούσε εκείνος. Έστριψε στο Μπελβί, πάρεκαρε στο σταθμό, περπάτησαν γύρω από το Μπάκεν²² χωρίς να ανταλλάξουν λέξη, πέρασαν μέσα από τις Κοιλάδες των Λύκων, τον κάμπο προς το Γιόρτεκερ, προσπέρασαν τον Πύργο και κάθισαν σ' ένα παγκάκι πάνω από την πλαγιά.

Ο κάμπος δεν είχε τη συνηθισμένη ξερή ηχώ της φύσης, ίσως εξαιτίας των δέντρων, ίσως εξαιτίας της διάφανης υδάτινης γυαλάδας του Σουντ. Μια ήρεμη υδάτινη επιφάνεια είναι σκληρή

22. Bakken: Φυσικό πάρκο στα βόρεια της Κοπεγχάγης. (Σ.τ.Μ.)

σαν πέτρα. Η ακουστική θύμιζε την ανάλογη σε αίθουσα συναυλιών, όλες οι επιφάνειες ήταν σκληρές και αντανακλούσαν.

Ο Μαρτίνους έγραψε κάπου, ίσως και να το είπε, ότι το Πεδίο Ερημητηρίου δεν είναι παρά η γήινη αντανάκλαση ενός πνευματικού δεδομένου σε έναν καλύτερο κόσμο. Εκείνη τη στιγμή ο Κάσπερ τον καταλάβαινε απόλυτα, γιατί ακριβώς εκεί όπου κάθονταν ένιωθες ότι, ειδικά σ' αυτό το σημείο, μπορούσες ν' αντέξεις τον ήχο του Σαρλοτενλούντ και του Χέλερουπ και ολόκληρης της μεγαλούπολης πιο κάτω.

«Όταν ήμουν δώδεκα χρόνων έσπασα τη ράχη μου», άρχισε. «Έκανα ένα κλασικό νούμερο με βαρέλι. Ανεβαίνεις πηδώντας με δεμένα πόδια και μάτια πάνω σε μια στοίβα βαρελιών των 90 εκατοστών, σε ύψος περίπου οχτώ μέτρων, δέχεσαι χειροκροτήματα, γυρίζεις, πηδάς ξανά κάτω και τελειώνεις με άλμα προς τα εμπρός και πλήρη περιστροφή. Στα έξι μέτρα πήδηξα λάθος, χτύπησα στο βαρέλι, βρήκα στο επόμενο, η στοίβα έπεσε και σωριάστηκε επάνω μου. Ήταν τριάντα κιλών βαρέλια μπίρας από την Κάρολμπεργκ, έσπασα τη ράχη και το γοφό. Στο Κρατικό Νοσοκομείο είπαν ότι δε θα στεκόμουν στα πόδια μου ποτέ ξανά, πως θα με τάζαν με κουτάλι για όλη την υπόλοιπη ζωή μου και πως αυτή η ζωή δε θα κρατούσε έτσι κι αλλιώς πολύ. Πριν το πουν έκλεισαν πίσω τους δύο πόρτες, όμως εγώ το άκουσα».

Άκουσε τη συμπόνια της.

«Δεν ήταν άσχημο», την καθησύχασε, «ήταν σαν να αρχίζεις να πέφτεις. Θαρρείς και ξαφνικά είχε φύγει ένα βάρος από πάνω μου, το βάρος να είμαι ένα συνηθισμένο αγόρι δώδεκα χρόνων στη δεκαετία του '70. Ακολούθησε ένα μεταβατικό διάστημα. Τότε ήταν που άκουσα για πρώτη φορά. Άκουσα το νοσοκομείο, το πώς γυρίσαμε σπίτι, το τροχόσπιτο, το Χειμερινό κουαρτέτο που μέχρι τότε ποτέ μου δεν το είχα ακούσει. Δεν ήταν μόνο οι υλικοί ήχοι αλλά και αυτό που συνεπάγονταν. Κανονικά, ποτέ δεν ακούμε τον κόσμο όπως πραγματικά είναι. Ακούμε μια διορθωμένη έκδοση. Κρατάμε τους ήχους που μας αρέσουν, το κουδούνισμα στο γκισέ όταν κλείνουμε ταμείο, τη φανφάρα που ανακοινώνει την είσοδο της μικρής πριγκίπισσας του τσίρκου με την οποία είμαστε ερωτευμένοι, το παραλήρημα του πλήθους

οκτακοσίων ανθρώπων σε μια κατάμεστη πλατεία. Αντίθετα, τους ήχους που δε μας αρέσουν τους διώχνουμε: τον ήχο των δερμάτινων ενισχύσεων στο μουσαμά που έχει μαλακώσει, τον ήχο των αλόγων που φοβούνται, τον ήχο από τις τουαλέτες, τις ριπές ανέμου τον Αύγουστο, αυτές που μας λένε ότι το καλοκαίρι τελειώνει. Οι υπόλοιποι ήχοι είναι αδιάφοροι. Αυτούς τους χαμηλώνουμε — την κίνηση, την πόλη, την καθημερινότητα. Έτσι ακούμε. Κι αυτό γιατί έχουμε σχέδια, γιατί είμαστε καθ' οδόν για κάπου, ακόμα κι αν είμαστε δωδεκάχρονα παιδιά. Όμως εγώ ξαφνικά δεν είχα πια σχέδια, η ζωή μου τα πήρε. Κι έτσι για πρώτη φορά άκουσα τον κόσμο, ή μάλλον ένα μέρος του κόσμου, ζωντανά, χωρίς φίλτρο, χωρίς σουρντίνα».

Είδε ότι τα μάτια της Στίνε είχαν γίνει γκριζα. Άλλες φορές ήταν λουλακιά, πρασινωπά, κι άλλες πάλι είχαν κηλίδες.

«Όταν ακούμε πραγματικά, όλοι οι ήχοι αρχίζουν να ταξινομούνται ανάλογα με το θέμα. Δεν είναι τυχαίοι. Δε ζούμε μέσα σε ένα χάος. Κάποιος προσπαθεί να παίξει κάτι. Προσπαθεί να αποδώσει ένα κομμάτι μουσικής. Είναι η Κυρία-Κύριος. Έτσι το ονόμασα εγώ. Αυτό το όνομα έδωσα στον συνθέτη, σ' αυτόν που κάνει τη μουσική. Ήμουν ξαπλωμένος τρεις μήνες. Ανακάλυψαν ότι βελτιώνομαι και άρχισαν να μου κάνουν ασκήσεις. Ωστόσο, τη θεραπεία την ίδια πολύ αχνά τη θυμάμαι. Η χαρά ήταν περισσότερο των άλλων. Εμένα αυτό που με απασχολούσε ήταν το άλλο. Ξανά και ξανά, για λίγο, πάντα για λίγο, πάντα μόνο για μια στιγμή, άρχισα να αντιλαμβάνομαι το σώμα και τον κόσμο χωρίς ηχομονώσεις και σιγαστήρες. Παρόλο που δεν ήμουν παρά δώδεκα χρόνων και δεν είχα λόγια να το περιγράψω, ήξερα ωστόσο ότι το υπόλοιπο της ζωής μου θα είχε να κάνει με το πώς να ακούω σωστά, να φτάνω στη φυσική απόδοση του κόσμου, να ακούω αυτό που πραγματικά υπάρχει. Μαζί με αυτήν τη λαχτάρα ερχόταν και ο φόβος, ότι δε θα τα καταφέρω. Πέρασαν είκοσι χρόνια. Η μισή ζωή έφυγε. Κι εγώ δεν προχώρησα».

«Τι είναι λοιπόν αυτό που μας εμποδίζει να ακούμε;»

Δεν της απάντησε αμέσως. Μόνο μία φορά είχε μιλήσει γι' αυτό με άλλον άνθρωπο.

«Για να ζήσουμε σ' αυτό τον κόσμο χρειαζόμαστε μια ορχή-

στρα να παίζει ασταμάτητα, ακριβώς μπροστά μας. Είναι μια μικρή χορωδιακή ορχήστρα που παίζει συνέχεια το δικό μας τραγούδι. Παίζει τον αειθαλή και πάντα επίκαιρο Κάσπερ Κρόνε. Έχει ένα σωρό ρεφρέν που έρχονται ξανά και ξανά. Ξανά και ξανά ακούγονται οι τραπεζικοί μας λογαριασμοί, οι αναμνήσεις των παιδικών μας χρόνων, οι μυστικοί μας κώδικες, τα πιν μας, ο ήχος της φωνής του μπαμπά και της μαμάς, οι ανοιχτοπράσινες στροφές που ελπίζουμε ότι είναι το μέλλον, ο σκοτεινός θόρυβος που όπως δικαιολογημένα υποψιαζόμαστε είναι η υπαρκτή πραγματικότητα. Η ορχήστρα παίζει χωρίς διακοπή, όπως ακούγονται οι χτύποι της καρδιάς. Η δική μου έπαιξε μισή ζωή. Μόνο όταν ο άλλος ήχος αρχίσει να εισβάλλει ανακαλύπτουμε ότι όλη μας τη ζωή είχαμε γυρισμένη την πλάτη στην πραγματική αίθουσα συναυλίας. Βρισκόμαστε πάντα σε ένα είδος φουαγιέ, μόλις που παίρνουμε είδηση τη μεγάλη ορχήστρα και τον ήχο, ή έστω το ίχνος του ήχου, από την πραγματική συναυλία, αυτήν που κάνει τη *Λειτουργία σε σι μινόρε* να φαντάζει ασήμαντη, σαν ψίθυρος στο φύσημα του ανέμου. Είναι ένας ήχος που διώχνει όλο το θόρυβο του πολέμου. Πνίγει τη μουσική των ορίων επιρροής. Σβήνει όλους τους ήχους της πραγματικότητας. Τη στιγμή που τον νιώθεις φαντάζεσαι και την τιμή του εισιτηρίου. Όταν η πόρτα αυτής της αίθουσας αρχίσει να ανοίγει, τότε ανακαλύπτεις πως ίσως έκανες λάθος, πως ο Κάσπερ Κρόνε υπάρχει μόνο επειδή τα αυτιά σου δε σταματούν χρόνια τώρα να απομονώνουν το ίδιο ασήμαντο ρεφρέν από τη μάζα όλων των άλλων ήχων, πως για να διατηρήσουμε τον Κάσπερ και τη Στίνε χαμηλώσαμε την επιρροή από τα άλλα κανάλια στο πιανίσιμο. Κι αυτό αρχίζει τώρα να αλλάζει. Το νιώθεις κι εσύ. Αν θελήσεις να μπεις μέσα, είναι η πιο ακριβή συναυλία που έχει πληρώσει ποτέ άνθρωπος. Θα σου στοιχίσει τον ήχο του δικού σου συστήματος».

Εκείνη του χάιδεψε το χέρι. Ποτέ του δεν κατάφερε να σχηματίσει μια σαφή εικόνα του κορμιού της. Άλλοτε του φαινόταν αδύνατη, σαν πουλάκι, άλλοτε πάλι συμπαγής σαν παλαιστής. Όμως κάθε φορά που τον άγγιζε, άκουγε τη γη, τη γη και τη θάλασσα.

«Και εμείς πού είμαστε σε όλα αυτά;» τον ρώτησε. «Εσύ και εγώ;»

«Μαζί σου», της είπε, «χάνεται κάθε επαφή με το κουμπί ρύθμισης του ήχου. Μου έρχεται να τρέξω, να φύγω μακριά».

Έμεινε σιωπηλή. Το δάσος ήταν επίσης σιωπηλό. Ο άνεμος είχε σωπάσει. Η έννοια τεχνητή παύση δεν είναι ξένη στην Κυρία-Κύριο.

«Κι εγώ φοβάμαι», είπε. «Δε γίνεται να φύγουμε μακριά μαζί;»

Περίμενε. Θέλησε να της δώσει μια ευκαιρία να φανεί ειλικρινής μαζί του, την ευκαιρία την είχε και την έχασε.

«Να είσαι δώδεκα χρόνων», άρχισε πάλι, «ή δεκαέξι ή δεκαεννιά και να έχεις ήδη καταλάβει ότι ζούμε μια αυταπάτη, ότι ο κόσμος στην πραγματικότητα δεν αποτελείται από ύλη αλλά από ήχο, δεν είναι εύκολο. Σε ποιον να το πεις; Για τα μέσα της δεκαετίας του '70 μιλάμε. Μια τέτοια εμπειρία, που κανένας άλλος δεν έχει σε ακτίνα τριών χιλιάδων χιλιομέτρων, σε κάνει να νιώθεις μόνος. Σου δημιουργεί ένα αίσθημα μοναξιάς ανάμεικτης με μεγαλομανία. Ξέρεις ότι δε θα σε καταλάβουν, ούτε καν η οικογένειά σου, ούτε οι φίλοι σου οι αρτίστες, ούτε οι παπάδες, ούτε οι γιατροί, ούτε οι σοφοί. Κανείς. Παρ' όλα αυτά ψάχνεις».

Εκείνη είχε σωπάσει. Η δεύτερη ευκαιρία της ήρθε, την άφησε να πάει χαμένη, όπως και την πρώτη. Η στιγμή ήταν ανοιχτή, μετά έκλεισε πάλι.

«Οι αρτίστες του τσίρκου είναι θρησκευόμενοι», συνέχισε εκείνος. «Έχουν βαθιά πίστη, όπως οι Τσιγγάνοι και οι ναυτικοί. Ίσως επειδή βρίσκονται κοντά στο θάνατο. Ίσως επειδή τους είναι εύκολο να ταξιδεύουν. Ίσως επειδή δουλεύουν με τις ψευδαισθήσεις. Κάθε βράδυ ξεδιπλώνεις την πραγματικότητα, συνοδεία μουσικής, και τη βγάζεις στην αρένα, μετά την ξαναδιπλώνεις. Όταν το έχεις κάνει πέντε χιλιάδες φορές, αρχίζεις να νιώθεις ότι αυτός ο κόσμος δεν είναι παρά αντικατοπτρισμός, ότι άσχετα από το πόσο αγαπάς έναν άλλον άνθρωπο, μια γυναίκα, ένα παιδί, αργά ή γρήγορα θα τον βγάλουν έξω από την αρένα σηκωτό και θα σαπίσει. Μάλιστα, για να είμαστε ειλικρινείς, όλοι νιώθουμε ότι, ακόμα κι έτσι, όλοι μας αρχίζουμε κιόλας λιγάκι να βρομάμε. Έτσι στρέφεται σε κάποιον Θεό. Στην καρδιά κάθε αρτίστα υπάρχει μια λαχτάρα, ένα κενό, του σιλ της Κυρίας-Κυρίου. Η επίσημη Εκκλησία δεν έκανε γι' αυτήν τη δου-

λειά, οι μόνοι που παίρνουν στα σοβαρά τις θρησκευτικές εμπειρίες είναι η Εσωτερική Ιεραποστολή²³ και αυτοί δεν πάνε με τίποτα το τσίρκο. Έτσι, κάποιοι αρτίστες ανέπτυξαν τη δική τους θρησκεία, όπως ο πατέρας μου, που ήταν συνειδητά άθεος και περηφανευόταν γι' αυτό. Άλλοι χρησιμοποίησαν το ένα από τα άλλα δύο μαγαζιά, την Καθολική Εκκλησία στην οδό Μπρεδγκάδε ή την Ανατολική Εκκλησία. Η μητέρα μου με πήρε μαζί της στην εκκλησία Νιέφσκι²⁴. Μιλήσαμε με μια γυναίκα. Η γυναίκα φορούσε ράσο. Η μητέρα μου της είπε ότι ο πατέρας μου είχε εγκαταλείψει το τσίρκο και πως ήθελε να τον ακολουθήσει κι εκείνη, τη ρώτησε τι έπρεπε να κάνει. Εγώ δεν ήμουν πάνω από οχτώ ετών, ωστόσο ήξερα τι έπρεπε να απαντήσει η γυναίκα, δεν το είπε όμως. Το μόνο που είπε ήταν μια φράση: «Κι εμένα μου αρέσει πολύ το τσίρκο». Καθίσαμε ακόμα δέκα λεπτά, σε απόλυτη σιωπή. Μετά φύγαμε. Όταν έγινα δεκαεννιά, σε μια στιγμή που δεν ένιωθα καλά, της έγραψα».

Σώπασε, η σιωπή του ήταν η τελευταία ευκαιρία της Στίνε. Στα παραμύθια, όπως και σ' αυτή την ας την πούμε πραγματικότητα, υπάρχουν πάντα τρεις ευκαιρίες. Η στιγμή ήρθε και μετά χάθηκε.

Έβγαλε το διπλωμένο γράμμα και το ακούμπησε στο παγκάκι.

«Την έλεγαν Μητέρα Ράμπια», της είπε. «Ρώτησα και έμαθα ότι ήταν διακόνισσα και ηγουμένη μονής. Της έγραψα. Στο γράμμα μου εξομολογήθηκα για πρώτη φορά σε άνθρωπο όλα αυτά που σου είπα σήμερα. Αν θέλεις μπορείς να το διαβάσεις δυνατά».

Έμεινε ασάλευτη. Εκείνος σηκώθηκε.

«Ξέχασα τα γυαλιά μου, όμως το θυμάμαι ακόμα απ' έξω. Αρχίζει κάπως έτσι: “Η Κυρία-Κύριος έχει κουρδίσει κάθε άνθρωπο σε μια μουσική κλίμακα κι εγώ, ο κλόουν Κάσπερ Κρόνε,

23. Indre Mission: Κλάδος της προτεσταντικής Δανικής Εκκλησίας, άκρως πουριτανικός, που ανθεί κυρίως στη Δυτική Γιουτλάνδη, στις ακτές της Βόρειας Θάλασσας. Σύμφωνα με το δόγμα της, ακόμα και η μουσική είναι έργο του διαβόλου. (Σ.τ.Μ.)

24. Ρωσική εκκλησία στην Κοπεγχάγη. (Σ.τ.Μ.)

βρίσκομαι στη δύσκολη θέση να έχω τη δυνατότητα να την ακούω". Πέρασαν είκοσι τρία χρόνια από τότε που έγραψα αυτό το γράμμα, δεν κράτησα αντίγραφο. Σήμερα το πρωί το ξαναείδα, στο σπίτι σου. Ήξερα ότι θα το έβρισκα. Γι' αυτό πήγα εκεί».

«Σου απάντησε», τον σταμάτησε η Στίνε. «Η Μητέρα Ράμπια σου απάντησε. Γιατί δεν αντέδρασες στην απάντησή της;»

Έκανε κύκλους γύρω της, τώρα βρισκόταν μπροστά της. Τα χέρια του άρπαξαν τους καρπούς της σαν μέγγενη.

«Εγώ ρωτάω τώρα», ψιθύρισε. «Πού βρήκες το γράμμα;»

«Άσε με, σε παρακαλώ, να χαρείς!»

Η φωνή της ήταν βραχνή, ικετευτική.

Έβαλε πιο πολλή δύναμη, την ανάγκασε να πέσει στα γόνατα.

«Θα σου πω, όμως όχι τώρα».

«Τώρα», την πίεσε.

«Είχα κάποιες κακές εμπειρίες», συνέχισε, «με βίαιους άντρες. Όταν κάποιος γίνεται βίαιος, φοβάμαι πολύ».

Το πρόσωπό της είχε πάρει ένα γκριζο χρώμα. Έδειχνε απέραντη κούραση.

Εκείνος την έσφιξε πιο πολύ. Κάτι, δεν ήξερε τι ήταν, τον είχε καβαλήσει και τον έκανε ό,τι ήθελε.

«Εμπρός, λέγε για το γράμμα», επέμεινε.

Πάντα θεωρούσε τον εαυτό του δυνατότερο από εκείνη σωματικά. Την είχε υποτιμήσει. Τον κλότσησε πεσμένη στα γόνατα, με το πόδι τεντωμένο, στη γάμπα. Η κλοτσιά της ήταν τόσο δυνατή που στην αρχή δεν ένιωσε πόνο, μόνο παράλυση. Το πόδι του έχασε την ισορροπία του. Μικρή σκαρφάλωνε στα δέντρα και έπαιζε με τα αγόρια, εκείνος το άκουγε καθαρά. Άρπαξε τους καρπούς του ενώ ο Κάσπερ έπεφτε, έτσι που να μην μπορεί να στηριχτεί. Έπεσε στο χώμα με τον ώμο, όπως όλοι οι ποδηλάτες και οι αρτίστες, για να γλιτώσει το κρανίο του. Άκουσε την κλείδα του να σπάει, με έναν ήχο σαν ξερή μελιά που τσακίζει.

Είχε ήδη σηκωθεί όταν εκείνος πετάχτηκε, άρπαξε τους αστραγάλους της και τους ταρακούνησε. Σύρθηκε πίσω της μέχρι που βρέθηκαν ξαπλωμένοι δίπλα δίπλα.

«Το ότι με συνάντησες στην παραλία δεν ήταν τυχαίο», της πέταξε. «Είμαι μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου, κάτι θέλεις από μένα».

Αρπαξε το σαγόνι της. Τα δάχτυλά του έσφιξαν τα νευρικά κέντρα πίσω από τους μυς.

«Το μεγαλύτερο τραύμα μου», της είπε, «είναι ότι δεν μπορώ να εμπιστευτώ τις γυναίκες. Οι γυναίκες θέλουν πάντα κάτι άλλο, όχι την αγάπη. Ίσως το σώμα σου, τη δόξα σου, τα λεφτά σου».

Τράβηξε το κεφάλι της από τα χέρια του.

«Χαίρομαι που τώρα πια δε χρειάζεται να το κρύβω», του απάντησε, «πως για το σώμα σου σε ήθελα».

Αρπαξε ξανά το σαγόνι της.

«Κάτι άλλο είναι, όχι μόνο αυτό. Πήγες πολύ μακριά. Έπαιξες μια παράσταση που κρατάει τρεις μήνες τώρα. Πες μου, γιατί;»

Την έσφιξε περισσότερο.

«Τα κατέστρεψες όλα», του πέταξε εκείνη.

Και του έριξε μια κουτουλιά.

Ειδικά αυτό ήταν το μόνο που δεν περίμενε. Τον πέτυχε διάνα, όχι στη μύτη, απ' όπου θα έτρεχε το αίμα ποτάμι, ούτε ψηλά, εκεί που το κρανίο είναι χοντρό, αλλά στο σημείο ακριβώς πάνω από τη μύτη.

Για λίγα λεπτά έχασε τον κόσμο. Όταν ξανάρχισε να ακούει και να βλέπει εκείνη είχε χαθεί. Υπήρχαν άνθρωποι γύρω του, όμως σε απόσταση. Ήταν ευυπόληπτοι πολίτες που έβγαζαν βόλτα τα σκυλιά τους και τον κοίταζαν με μισό μάτι. Άκουγε τις σκέψεις τους: να ένας ακόμα χαπάκιας, ένας πρεζάκιας που βάρεσε LSD στην πρασινάδα και τώρα έχει πάρει τ' ανάσκελα.

Για άλλη μια φορά αναγκαζόταν να επαναπροσδιορίσει την εικόνα που είχε για τον εαυτό του. Πάντα πίστευε ότι στο Μπάκεν²⁵ θα έκανε βόλτα με παϊτόνι, αγκαλιά με την πριγκίπισσα.

Γύρισε σπίτι οδηγώντας με το ένα χέρι. Πάρκαρε δίπλα στο τροχόσπιτο κι έμεινε καθισμένος στο αμάξι. Η φύση είχε παίξει το τελευταίο μέρος της *Τέχνης της Φούγκας*. Έτσι κατάλαβε ότι δε θα την ξανάβλεπε πια.

25. Bakken: Μεγάλο φυσικό πάρκο αναψυχής στα βόρεια της Κοπεγχάγης. (Σ.τ.Μ.)

Θυμόταν τον αριθμό του Κρατικού Νοσοκομείου. Ήθελε να πει αντίο. Σχημάτισε τον αριθμό. Το σήκωσε ο ίδιος ο Μαξιμίλιαν.

«Εγώ είμαι», είπε, «από το αεροδρόμιο παίρνω».

«Οπότε και οι δύο είμαστε εν αναμονή για το μεγάλο ταξίδι», απάντησε ο Μαξιμίλιαν.

Για λίγη ώρα έμειναν σιωπηλοί.

«Θυμάσαι», άρχισε ο Κάσπερ, «όταν ήμασταν μικρά, τότε που τρώγαμε το μεσημεριανό μετά τις πρωινές πρόβες. Υπήρχαν πάντα παιδιά επισκέπτες στο σπίτι μας. Εμείς τα παιδιά λοιπόν δε χρειαζόταν να καθίσουμε, ερχόμασταν και φεύγαμε από το τραπέζι τσιμπώντας μια μπουκιά, για να μη σταματήσουμε το παιχνίδι. Κι όταν κάναμε προπονήσεις, ποτέ δε μας πιέζατε, ούτε εσύ ούτε η μαμά. Ποτέ. Δε σου είπα πότε ευχαριστώ γι' αυτό».

Έψαχνε τη λέξη και στο τέλος τη βρήκε. Ήταν παλιομοδίτικη, ντεμοντέ, όμως παρ' όλα αυτά ήταν η μόνη κατάλληλη.

«Σεβασμός», είπε. «Πάντα υπήρχε ένα είδος σεβασμού. Ακόμα κι όταν με μαλώνατε. Ακόμα και τότε εγώ δεν έλεγα τίποτα».

Όταν ο Μαξιμίλιαν απάντησε η φωνή του ήταν βραχνή, σαν να είχε πάθει βαριά αμυγδαλίτιδα.

«Κάναμε ό,τι καλύτερο μπορούσαμε. Κι όμως συνήθως δε φτάνει. Περισσότερο θέλω να θυμάμαι τις νύχτες, όταν είχαμε πια ξεβαφτεί και τρώγαμε. Βγαίναμε έξω, μπροστά στο τροχόσπιτο, και η μητέρα σου είχε ψήσει ψωμί. Το θυμάσαι;»

«Καίγονταν τα δάχτυλα στην κόρα».

«Μερικές από εκείνες τις νύχτες ήμασταν απολύτως ευτυχημένοι».

Για μια τελευταία φορά σώπασαν.

«Όταν σηκωθεί το αεροπλάνο», έσπασε τη σιωπή ο Μαξιμίλιαν, «τι θα σκεφτείς;»

«Εσάς», είπε ο Κάσπερ, «τη Στίνε, τη μικρή μαθήτριά που έψαχνα και δεν τη βρήκα. Κι εσύ;»

«Τη μητέρα σου, εσένα, τη Βίβιαν. Και θα κάνω όπως στο τσίρκο, λίγο πριν ανοίξει η αυλαία, όταν η εκδήλωση έχει πάει καλά, τα εισιτήρια έχουν πουληθεί κι ωστόσο δεν έχεις ιδέα τι πρόκειται να συμβεί».

«Κανείς να μην κλείσει πρώτος», πρότεινε ο Κάσπερ. «Θα το κλείσουμε μαζί. Συγχρονισμός, αυτό σήμαινε πάντα πολλά, και για σένα και για μένα. Θα μετρήσω ως το τρία και μετά θα κλείσουμε».

Άκουσε την πόρτα πίσω του να ανοίγει. Ήρθαν να τον πάρουν. Χωρίς να γυρίσει μέτρησε αργά και καθαρά ως το τρία. Εκείνος και ο πατέρας του έκλεισαν το τηλέφωνο ταυτόχρονα.

Ήταν ο Κάσσανδρος. Πίσω του στέκονταν δύο γυναίκες, άσπρες και σπλαχνικές, σαν τις φωτεινές μορφές του Κίμπλερ-Ρος, αν και πιο ελκυστικές, με πολύ πιο έντονη σεξουαλικότητα από αγγέλους.

Έσκυψαν πάνω του. Του πήραν το βιολί. Πήραν το σφυγμό του. Σήκωσαν το μανίκι του. Στερέωσαν ένα πιεσόμετρο στο χέρι του. Ένιωσε τα παγωμένα ακουστικά να αγγίζουν το στήθος του.

Η μία ήταν η Αφρικανή. Τώρα φορούσε άσπρη ποδιά. Είχε τα μαλλιά πλεγμένα διακόσιες κοτσιδούλες. Ωστόσο ήταν ακόμα εκείνη. Το μέτωπό της σχημάτιζε τρούλο. Ήταν σαν υδρόγειος σφαίρα με μια υπέροχη ήπειρο στο χρώμα της μόκας.

«Η καρδιά του δε θα αντέξει», είπε. «Αδύνατον να πετάξει σήμερα. Θα τον πάρω πίσω. Πρέπει να εγχειριστεί αμέσως».

Ο Κάσπερ ακούμπησε το χέρι στην καρδιά του. Τώρα το ένιωθε και εκείνος. Ήταν ο πόνος που τον απέρριψε η αγαπημένη του, που εξορίζεται από την πατρίδα του. Ήταν η θλίψη για το αβέβαιο μέλλον, για την ομορφιά της Σακόν.

Ο Κάσσανδρος τους έφραζε το δρόμο.

«Έχουμε διαταγές από το Υπουργείο Δικαιοσύνης», την έκοψε.

Η Αφρικανή ορθώθηκε μπροστά του. Ήταν πολύ πιο ψηλή από τον αστυνομικό.

«Ο σφυγμός του είναι τριάντα έξι. Η καρδιά του χτυπάει ακανόνιστα, πολύ αδύναμα. Είναι έτοιμος να τα τινάξει. Ή θα μας αφήσεις να τον πάρουμε ή θα σε πάμε στο δικαστήριο: δημόσιος υπάλληλος, παραμέληση καθήκοντος. Θα φας τουλάχιστον έξι χρόνια, για φόνο εκ σοβαρής αμελείας».

«Πάω να πάρω τηλέφωνο», αποφάσισε ο Κάσσανδρος.

Από τη φωνή του είχε απομείνει ελάχιστη.

Κάλεσε από ένα τηλέφωνο στο βάθος της αίθουσας. Ξαναγύρισε. Περπατούσε σαν ζόμπι. Ακούμπησε ένα έντυπο στο γκισέ.

«Είκοσι τέσσερις ώρες», ψέλλισε. «Έχουν κλείσει να πετάξει με την πρωινή πτήση της Ιμπέρια. Υπόθεση επαναπατρισμού. Είναι δουλειά του Υπουργείου».

Η Αφρικανή υπέγραψε. Οι γυναίκες πήραν τον Κάσπερ απ' τις μασχάλες και τον σήκωσαν όρθιο. Εκείνος τις τράβηξε κοντά του, για λόγους υγείας. Προσεκτικά έκανε τα πρώτα διστακτικά βήματα πίσω στην ελευθερία.

Τους περίμενε ένα ασθενοφόρο. Τον βοήθησαν να μπει μέσα. Η θέση του οδηγού βρισκόταν μπροστά από ένα χώρισμα με φιμέ τζάμι που άνοιγε στο πλάι. Ο οδηγός και η γυναίκα δίπλα του φορούσαν άσπρες ποδιές.

Άναψαν τη σειρήνα. Το ασθενοφόρο πέρασε από θέσεις για ταξί, από πάρκιγκ, ανάμεσα από αμάξια που είχαν παραμερίσει μπαίνοντας στο αντίθετο ρεύμα. Η ποδιά του οδηγού είχε ψηλό κολάρο, όμως μια ντουζίνα γρατζουνιές σκαρφάλωναν σαν λευκές φλόγες γύρω από το κρανίο, ήταν ο Φραντς Φίμπερ.

Ένα περιπολικό τούς προσπέρασε από την αντίθετη κατεύθυνση. Οι γυναίκες είχαν απομακρυνθεί από τον Κάσπερ, η φροντίδα τους είχε εξαφανιστεί. Ήταν αναμενόμενο. Κάπου ο Γρηγόριος ο Παλαμάς γράφει πως ο λόγος που οι Πατέρες της ερήμου επέλεξαν την οδό της αγνότητας ήταν ότι ανακάλυψαν πως όταν οι γυναίκες παίρνουν αυτό που θέλουν η μητρική τους διάθεση εξαφανίζεται.

Πέρασαν την Οέρεσταδ και έστριψαν δεξιά. Η σειρήνα είχε σβήσει. Το ασθενοφόρο ανέβηκε στο γρασίδι και σταμάτησε πίσω από ένα κλειστό γυράδικο, δίπλα σε ένα μεγάλο Άουντι. Οι γυναίκες έβγαλαν έξω τον Κάσπερ και τον έβαλαν στο πίσω κάθισμα. Ο Φραντς Φίμπερ πήδηξε από τη μια θέση του οδηγού στην άλλη, σαν πίθηκος, χωρίς τα δεκανίκια. Το Άουντι μάρσαρε και βγήκε στην εθνική οδό, στη λωρίδα προσπέρασης. Το κοντέρ έγραφε 180, ο Κάσπερ άκουγε σειρήνες μπρος και πίσω τους. Κάπου μπροστά και ψηλά από πάνω τους πλησίαζε ένα ελικόπτερο.

«Θα μπλοκάρουν όλο το Άμαρ», είπε ο Φραντς Φίμπερ. «Τι έχει να πει η ακοή που τσακίζει κόκκαλα;»

«Ας προσευχηθούμε όλοι», πρότεινε ο Κάσπερ, «για να πέσει ομίχλη και για να είναι ανοιχτή η γέφυρα Σιελάντσμπρο».

Το αμάξι έστριψε. Διείσδυσε σε έναν όγκο πυκνής ομίχλης. Το οδόστρωμα εξαφανίστηκε. Τα αυτοκίνητα στο αντίθετο ρεύμα είχαν μετατραπεί σε αδύναμα κίτρινα φώτα. Οι γυναίκες τον κοίταζαν με γουρλωμένα μάτια.

«Υπάρχουν δύο πιθανότητες», εξήγησε ο Κάσπερ. «Ή έχω ανοιχτή γραμμή με την Κυρία-Κύριο ή άκουσα την ομίχλη, καθώς και ότι δεν έχει σειρήνες στην κατεύθυνση της γέφυρας».

Ένιωθε το σώμα του να καταρρέει, χέρια να τον βοηθούν, σωριάστηκε στο φορείο. Προσπάθησε να διατηρήσει τις αισθήσεις του προσδιορίζοντας το στίγμα του ήχου: τα αεροπλάνα που έμπαιναν στον δωδέκατο διάδρομο, έναν μικρότερο διάδρομο με δυνατό βοριά ή νοτιά που έδινε ξεχωριστό ρυθμό στην προσγείωση των αεροπλάνων, τους γλάρους όταν το ασθενοφόρο πέρασε τη γέφυρα, τον κοινωνικό ρεαλισμό των περιχώρων του Βάλμπι, την ηχώ του γηροκομείου που αποτελούσαν τα περίχωρα του Φρεδερικομπέργκ, τον ξεχωριστό ανάμεικτο ήχο από προστατευόμενο πάρκο πουλιών και κόλαση κυκλοφορίας στο σημείο όπου ο αυτοκινητόδρομος του Φάρουμ κόβει τις Λίμνες του Ούτερσλεβ.

Είχε φύγει και είχε ξαναγυρίσει. Ξέφυγαν, η κίνηση είχε αραιώσει, το αμάξι έστριψε σ' ένα χωματόδρομο. Χωρίς να κόψει ταχύτητα πέρασε από μια πύλη, την αναγνώρισε, ήταν ένα κομμάτι από το φράχτη γύρω από το Ίδρυμα Ράμπια. Το Άουντι σταμάτησε, η πραγματικότητα αποδυναμώθηκε, ξεθώριασε και στο τέλος χάθηκε.

Ο κόσμος επανήλθε στη φυσική του κατάσταση. Τον έσπρωχναν σε ένα φορείο με ρόδες, μέσα από λευκούς διαδρόμους. Η Αφρικανή στεκόταν δίπλα του, κρατούσε στα χέρια της πλαστικές σακούλες, από αυτές με τα λαστιχάκια που δένονται στους καρπούς των χεριών. Του είχαν βάλει ορό. Την άκουγε που φοβόταν, όμως δεν άκουγε τι φοβόταν.

Η πόρτα άνοιξε, πέρασαν από μακρείς διαδρόμους, ανέβηκαν μ' ένα άλλο ασανσέρ, ακολούθησε ακόμα ένας διάδρομος, μπήκαν μέσα σε ένα χειρουργείο. Τώρα άκουγε τι φοβόταν η Αφρικανή. Φοβόταν ότι εκείνος θα πέθαινε.

Γύρω του ήταν έξι γυναίκες — το όνειρο κάθε άντρα, εκείνος όμως δεν ένιωθε το σώμα του. Όλες φορούσαν πράσινες ποδιές χειρουργείου και όλες, εκτός από την Αφρικανή, φορούσαν μάσκες.

«Θα σου δώσουμε παυσίπονα», του είπε εκείνη.

«Είμαι αρτίστας του τσίρκου», απάντησε. «Θέλω να νιώθω τα νεύρα μου να ανεμίζουν».

Η φωνή του δεν είχε ήχο, δεν τον άκουσαν. Είδε τη βελόνα να γλιστράει μέσα στο χέρι του. Η Γαλάζια Κυρία στεκόταν σε απόσταση ακοής. Τώρα την έβλεπε.

«Έρθα να πληρωθώ», της είπε.

Πάλι δεν είχε ήχο η φωνή του, όμως εκείνη μάλλον τον είχε ακούσει. Έσκυψε προς το μέρος του και χαμογέλασε.

«Μετά χαράς», απάντησε.

Μετά οι αισθήσεις του τον άφησαν κι έφυγαν, αργόσχολες, σαν κοπελίτσα που βγαίνει βόλτα στην πόλη.

Ξαναγύρισε, όχι κατευθείαν στο σώμα του αλλά κάπου πολύ κοντά. Η Αφρικανή μιλούσε αλλά όχι σ' εκείνον.

«Εξετάζω για εσωτερικές αιμορραγίες», εξήγησε, «από την τροχιά του βλήματος και τα χτυπήματα».

Άνοιξε τα μάτια και την είδε που δούλευε. Ήθελε να την παρηγορήσει, να της πει ότι δεν τρέχει και τίποτα αν ζεις ή πεθάνεις.

«Επικρούω στομάχι και υπογάστριο», συνέχισε εκείνη. «Δεν υπάρχουν εντάσεις. Υπάρχουν όμως πόνοι. Πίεση και σφυγμός χαμηλά. Αιματοκρίτης για τον καθορισμό του ποσοστού αίματος. Αιμοσφαιρίνη 4-5. Θα του κάνουμε μετάγγιση».

Εκείνος θέλησε να τη διακόψει: «Με τίποτα», ήθελε να πει. «Το αίμα είναι ένα υγρό γεμάτο πνεύμα».

Δεν ακούστηκε ήχος. Άρχισαν τη μετάγγιση. Άκουγε το ξένο αίμα να κοχλάζει στις αρτηρίες του.

«Εκατό μιλιγραμμάρια πεθιδίνη», είπε η Αφρικανή. «Εφεδρίνη. Προσπαθώ να διατηρήσω τις αισθήσεις του, δεν πιάνει».

Στη Γαλάζια Κυρία μιλούσε.

«Φεύγει», είπε εκείνη.

Εκείνος γελούσε ξένοιαστος, από μέσα του. Ετοιμαζόταν να εγκαταλείψει την επίπονη ταύτιση με το σώμα. Ωστόσο η ακοή είναι αιώνια, γι' αυτό γελούσε.

«Πρόκειται για βλήμα μικρής εμβέλειας», συνέχισε η Αφρικανή, «με χαμηλή ταχύτητα εξόδου, εξ επαφής. Είναι από ατσάλι, από αυτά που χρησιμοποιεί η αστυνομία για να διαπερνά πόρτες και αυτοκίνητα. Θα τον φωτογραφήσουμε τώρα, αστραγάλους, αρθρώσεις των πελμάτων, κρανίο, καρπούς χειρών. Εξέταση και πόρισμα για την κοιλία».

Κάποιος ακούμπησε ένα κάλυμμα από μολύβι πάνω από το υπογάστριο και τον θυρεοειδή αδένά του. Το σώμα του δεν ήταν πια δικό του.

Βρισκόταν κάπου όπου σχεδόν δεν υπήρχε χρόνος. Τα σώ-

ματα και οι άλλες υλικές μορφές έλειπαν, το μόνο που είχε μείνει ήταν ήχοι και ίχνη ήχων. Κάπου, σε μια μακρινή επαρχία, ένα κομμάτι του εγχειριζόταν.

«Σαπουνόνερο», είπε η Αφρικανή. «Θα τον ράψουμε ενδοδερμικά, πεταλούδες και ισοακρυλικά για τα κοψίματα. Έχουμε τις φωτογραφίες. Δε χτυπήθηκε το σκώπι, ούτε η σπλήνα, ούτε τα νεφρά. Ο σφυγμός συνεχίζει να πέφτει. Αιμορραγεί συνεχώς. Υπάρχει κάταγμα Κόουλς. Θέλω να κάνω ολική αναισθησία στη μασχάλη και τοπική νάρκωση γύρω από το κάταγμα».

Έκαναν κάτι στον καρπό του χεριού του. Αν είχε καλύτερη επαφή με το σώμα του θα λιποθυμούσε από τον πόνο. Δεν υπήρχε καμία επαφή.

«Γύψο», διέταξε η Αφρικανή, «νάρθηκες για το χέρι, κυκλικά για τον αστράγαλο. Θα τον κόψουμε στα δύο, το κάταγμα βρίσκεται ακόμα σε διαδικασία διόγκωσης. Ο σφυγμός συνεχίζει να πέφτει. Έχουμε εγκεφαλογράφημα;»

Τον είχαν καλέσει να δώσει συμβουλές στη Μονάδα Έρευνας Ποιότητας Ήχου, στο Πανεπιστήμιο του Όλμποργκ, στο τμήμα της Ψυχοακουστικής, σχετικά με τη διαρρύθμιση των χειρουργείων. Τους είχε προτείνει να βρουν έναν ήχο που να συνδυάζει την κάπως σκληρή ηχώ του μοναστηριού με την οικειότητα ενός καθιστικού, έτσι ώστε οι ασθενείς να έχουν τη συνδυασμένη αίσθηση του σπιτιού και της θρησκευτικής αυθεντίας. Ακριβώς αυτός ο ήχος κυριαρχούσε τώρα γύρω του.

Ωστόσο, οι ήχοι του χειρουργείου χαμήλωσαν. Κάποια δύναμη τους ώθησε στις άκρες της ηχητικής εικόνας. Ο ίδιος δεν ήταν παρά μια δομή αντηχήσεων, ένας ηχητικός φορέας αισθήσεων — και αγάπης. Άκουσε την Αφρικανή να μιλά στη Γαλάζια Κυρία. Οι δυο τους στέκονταν πολύ μακριά, πίσω από κλειστές πόρτες, για να μην τις ακούσει, όπως τότε που έσπασε τη ράχη του. Γέλασε από ευτυχία. Είχε ένα μυστικό: η ακοή του είχε ελάχιστους υλικούς περιορισμούς, αν όχι κανέναν.

«Τον χάνουμε», είπε η Αφρικανή. «Είναι η γενική πίεση στο όλο σύστημα, το τραύμα από τη σφαίρα, ο ξυλοδαρμός, τα θραύσματα των οστών, το κάταγμα κρανίου, η απώλεια αίματος, η ψυχολογική επιβάρυνση. Δε γίνεται πια τίποτα».

Εκείνος πότε περπατούσε και πότε πετούσε κατά μήκος μιας ακτής. Άκουγε ένα σφυγμό, τεράστιο, ήρεμο, ίσως ήταν ο σφυγμός της Κυρίας-Κυρίου, ίσως ήταν ο δικός του. Οι πόρτες της μεγάλης συναυλίας ετοιμάζονταν να ανοίξουν. Εκείνος ήταν εκεί, με το εισιτήριο στο χέρι, πληρωμένο. Διαπίστωσε ότι η Γαλάζια Κυρία περπατούσε δίπλα του. Ήταν γεγονός. Δεν είχε παραισθήσεις. Κάπου στον υλικό κόσμο εκείνη μιλούσε με την Αδελφή Γκλόρια. Ωστόσο περπατούσε δίπλα του.

Το σήμα της ήταν πολύ εκτενές και ταυτοχρόνως εξαιρετικά διακριτικό, πανταχού παρόν και ανώνυμο μαζί. Ποτέ του δεν είχε ακούσει κάτι παρόμοιο. Περιέκλειε την ακτή, τη θάλασσα κι εκείνον. Περιέκλειε το ακουστό σύμπαν, με απόλυτο σεβασμό.

«Φεύγω», της είπε. «Πάω στην απόλυτη ελευθερία. Τέρμα. Είμαι ελεύθερος».

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

«Τέρμα πια τα συμβόλαια», συνέχισε. «Τέρμα οι παραστάσεις. Οι λογιστές. Η Εφορία. Το να προσέχω τα λεφτά μου. Ο καμινές. Το ξύρισμα. Η έλξη και τα προβλήματα με τις γυναίκες. Το ντύσιμο. Οι λογαριασμοί. Τέρμα η ηχορρύπανση, το σούσουρο του κόσμου. Τέρμα η μουσική, εκτός από τον Μπαχ. Ίσως ο Μπαχ συνεχίζεται και μετά το θάνατο».

Εκείνη τον άκουγε προσεκτικά. Πολύ σπάνια κάποιος τον είχε ακούσει έτσι, συνέβαινε μία φορά το χρόνο. Και ήταν πάντα μια γυναίκα ή ένα παιδί.

«Παρ' όλα αυτά», σταμάτησε, «νιώθω ότι κάτι λείπει».

Στέκονταν στην ακρογιαλιά. Πέρα μακριά, κάπου στη στεριά, έβλεπε το σώμα του συνδεδεμένο με μηχανήματα που μετρούσαν ένα ηλεκτρικό σήμα το οποίο όσο πήγαινε έσβηνε.

«Ίσως είναι η Κλάρα-Μαρία», πρότεινε εκείνη.

«Ίσως».

Άφησε την ακοή του να επεκταθεί σφαιροειδώς, άκουσε το σιωπηλό κορίτσι, μαζί και το άλλο παιδί. Δεν μπορούσε να εντοπίσει τον ήχο, όλες οι συντεταγμένες είχαν διαλυθεί. Από την αναπνοή τους άκουγε ότι κοιμόνταν. Θα ήθελε να σταθεί να τα ακούει για ώρες, ίσως για πάντα. Στη ζωή του είχε ελάχιστες ευκαιρίες να ακούσει παιδιά που κοιμόνταν.

Άκουσε ότι σε λίγο κάποιος θα τα ξυπνούσε και θα τα έδιωχνε. Κατά κάποιον τρόπο δεν ήταν σε λίγο, ήταν τώρα. Δεν άκουγε κατά τη χρονική ακολουθία, άκουγε συγχρονικά.

Κατάλαβε τι έλειπε για να γίνει η ζωή του πλήρης: μια τελειωμένη παράσταση, για να εγκαταλείψει την αρένα νιώθοντας ότι είχε τηρήσει το συμβόλαιό του. Αυτό που έλειπε ήταν να πάρει τα παιδιά μέσα στη νύχτα και να τα οδηγήσει σε μέρος ασφαλές.

Αποφάσισε να ζήσει. Άρχισε να κινείται προς τα πίσω, προς το σώμα του. Η Γαλάζια Κυρία περπατούσε δίπλα του.

Δεν την άκουσε να χαμογελάει. Ωστόσο του φάνηκε ότι άκουσε έναν υπαινιγμό ικανοποίησης, σαν κατά βάθος κι εκείνη να ήθελε το ίδιο. Αυτό τον εκνεύριζε. Ήταν καθαρή πρόκληση στην άρνησή του να τον κάνουν ό,τι θέλουν οι γυναίκες. Όποιος ξαναγυρίζει στο σώμα του, δυστυχώς, επιστρέφει και στα βασικά στοιχεία της προσωπικότητάς του.

«Είναι γνωστό», της είπε, «ότι όποιος πλησιάζει την πνευματική κορύφωση περνάει μια περίοδο έντονου σωματικού πόνου».

«Είναι γνωστό», του απάντησε εκείνη, «ότι όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα τον τρώνε οι κόττες».

«Δεν μπορώ να εγκαταλείψω το κοινό μου», συνέχισε. «Πρόλαβα να εμφανιστώ σε ένα αμερικανικό ток-σόου, στο CBS, πριν με βάλουν στη μαύρη λίστα. Είχε είκοσι εκατομμύρια τηλεθεατές. Ακόμα τους ακούω να κλαίνε, παρακαλώντας: “Κι άλλο, κι άλλο!” Άλλωστε, αυτό δε μου είπες ότι έκαναν και οι άγιοι; Ξαναγύριζαν για να δώσουν χαρά σ’ όσους αναζητούν το φως».

«Εκείνοι είχαν με τι να τους δώσουν χαρά. Εσύ έχεις;»

Για μια στιγμή ο Κάσπερ βγήκε από τα ρούχα του. Είναι δυνατόν να του μιλάει έτσι; Να μιλάει έτσι σε μια ψυχή από σκέτο ήχο, που μόλις είχε εγκαταλείψει το πεθαμένο και συμπαλαιασμένο κορμί της;

«Για αρχή», της απάντησε, «θα τους δώσω χαρά με την ταπεινοφροσύνη μου».

Αυτό την έκανε να σταματήσει. Ένιωσε την ικανοποίησή της. Αν μπορείς να κάνεις πεφωτισμένους ιθύνοντες μοναστηριών στην άυλη μορφή τους να το βουλώσουν, έστω και για λίγο, τότε δεν μπορεί να είσαι τελείως νεκρός.

Επέστρεψε στο βασίλειο του πόνου. Ο πόνος ήταν παντού. Ένας πόνος που σε παρέλυε και ταυτόχρονα σε έκανε να χάσεις τις αισθήσεις σου ερχόταν από το στομάχι και το υπογάστριο. Ο πόνος της διάσεισης ήταν διαρκής, παλμικός και χειρουργικός την ίδια στιγμή. Το κάψιμο από το πρήξιμο γύρω από τα κατάγματα, το ξένο αίμα που το σώμα δεν μπορούσε να το συνηθίσει, ο πόνος όταν ο οδοντίατρος έβαλε τα βγαλμένα δόντια στη θέση τους, το βύθισμα αυτού του πόνου όταν άρχισαν να ριζώνουν στο σαγόνι...

Μόνο για πολύ μικρά διαστήματα μπορούσε να διατηρήσει τις αισθήσεις του. Τότε προσευχόταν. Δεν είχε δύναμη να εκφραστεί με λέξεις, απλώς έγερνε πάνω στη φροντίδα που προσφερόταν γύρω από το σώμα του και, μέσα από αυτήν, στη μεγάλη φροντίδα που ερχόταν απ' έξω, από την Κυρία-Κύριο.

Κάπου κάπου άνοιγε τα μάτια. Μερικές φορές έβλεπε την Αφρικανή, κάποιες άλλες τη Γαλάζια Κυρία. Μετά ταξίδευε ξανά, προς τη θάλασσα. Ωστόσο πάντα ξαναγύριζε.

Κάποιος του έδωσε να πει, το λαρύγγι του έκαιγε. Είδε τους λευκούς διαδρόμους να χάνονται γύρω του, μια πόρτα άνοιξε, μια βαριά ηχομονωμένη πόρτα με λαστιχένια φλάντζα. Τον έσπρωξαν με το φορείο μέσα.

Δεν μπορούσε να γυρίσει το κεφάλι. Ήταν ξαπλωμένος σε ένα κρεβάτι που σηκωνόταν, η Αφρικανή τού ανασήκωσε λί-

γο το σώμα για να καθίσει. Βρισκόταν σε κελί μοναστηριού.

Ήταν σαν να γύριζε σπίτι. Έξω, στην πραγματική ζωή, οι άνθρωποι μπορούσαν να στρώσουν τραπέζι με μουσελίνα για δώδεκα άτομα. Είχαν βίλα, πολυθρόνες Τσέστερφιλντ, δύο στέρεο, τρεις τηλεοράσεις, οκτακόσια βιβλία που ποτέ δε θα ξαναδιάβαζαν, σαράντα οκτώ μπουκάλια κρασί φυλαγμένα για τους αδαμάντινους γάμους τους κι άλλη τόση παλιατσαρία στο υπόγειο. Έψαχναν εναγωνίως μεγαλύτερο σπίτι. Ενενήντα εννιά στους εκατό αρτίστες του τσίρκου απέφευγαν με πάθος ό,τι δεν μπορούσε να μαζευτεί για να το πάρουν και να φύγουν σε ένα απόγευμα. Το δωμάτιο γύρω του ήταν ακριβώς έτσι. Το κρεβάτι, ένα τραπέζι, ένας νεροχύτης, μια πόρτα που έβγαζε σε ένα μπαλκονάκι με θέα στη λίμνη. Αυτό ήταν όλο, εκτός από τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό: στο τραπέζι υπήρχε ένα μόνιτορ που συνδεόταν με ηλεκτρόδια πάνω στο στήθος και το μηνίγγι του.

«Η Κλάρα-Μαρία;» ρώτησε.

Η Αφρικανή κούνησε αρνητικά το κεφάλι της.

«Πόσον καιρό είμαι εδώ;»

Η φωνή του ήταν αγνώριστη. Ωστόσο εκείνη μάλλον την αναγνώρισε.

«Οκτώ μέρες».

«Φέρε μου τα ρούχα μου. Πρέπει να φύγω, είμαι ο μόνος που μπορεί να τη βρει».

«Κοίταξε να ηρεμήσεις», τον έκοψε εκείνη. «Αλλιώς θα σε δέσουμε. Να ευχαριστείς τον Θεό που ζεις, αυτό έχω να σου πω».

Τοποθέτησε στο δάχτυλό του ένα ηλεκτρόδιο με ένα καλώδιο συνδεδεμένο σε άλλη οθόνη.

«Σφυγμοοξύμετρο», του εξήγησε. «Μετράει την έλλειψη οξυγόνου στο αίμα».

«Τηλέφωνο υπάρχει;» ψιθύρισε.

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά. Ακούμπησε κι άλλα ηλεκτρόδια στο στήθος του.

«Ηλεκτρονικό στηθοσκόπιο», συνέχισε να εξηγεί. «Παρακολουθεί τις λειτουργίες της καρδιάς».

Ένωσε τις αισθήσεις του να αραιώνουν.

«Ο Γκάντι», είπε, «συνέχισε να κοιμάται δίπλα σε γυμνές γυ-

ναίκες ακόμα κι όταν έδωσε όρκο αγνότητας, για να δοκιμάζει τη σεξουαλική του ικανότητα. Εσένα θα σε ενδιέφερε κάτι τέτοιο;»

Η Αφρικανή αντέγραφε νούμερα από τις οθόνες. Μια ακόμα γυναίκα βρισκόταν στο δωμάτιο. Μιλούσαν. Εκείνος πονούσε. Άκουγε τη μητέρα του. Υπάρχει μήπως κανένα πρόβλημα αν ένα παλικάρι δύο μέτρα σκέφτεται τη μητέρα του; Αδιάφορο αν είχε κλείσει τα σαράντα δύο και ειδικά αν για λίγη ώρα είχε πεθάνει.

Την άκουγε πεντακάθαρα. Τώρα την έβλεπε κιόλας. Δεν μπορούσε να σηκωθεί για να πάει στην τουαλέτα. Πιθανότατα του είχαν βάλει πάνα. Ωστόσο οι αναμνήσεις των παιδικών του χρόνων ήταν άθικτες.

Υπέροχο συναίσθημα: Όταν κλείσεις τα σαράντα δύο ολένα μεγαλύτερο μέρος από τη ζωή σου βυθίζεται στις αναμνήσεις.

Ήταν νύχτα, η παράσταση είχε τελειώσει, η Χελένε Κρόνε φορούσε ακόμα το τρικό, με μια πετσέτα γύρω από τους γοφούς, εκείνος άκουγε το ψιθύρισμα του φροτέ. Ήξερε ότι οι ώμοι της ήταν σίγουρα γυμνοί. Οι πιο πολλές γυναίκες φυλάγονταν από τον ήλιο. Η μητέρα του απορροφούσε το φως. Ήταν λίγο μετά το ατύχημα, εκείνος είχε τυφλωθεί τελείως. Άκουγε τον ήχο από τα ασημένια κοσμήματά της. Του είχαν πει ότι ήταν νύχτα με φεγγάρι. Ήξερε ότι στο φως του φεγγαριού το ασήμι σε συνδυασμό με το σκούρο δέρμα φαντάζει άσπρο. Δεν είχε ακούσει να το λένε, ωστόσο ήξερε ότι τα κοσμήματα τα είχαν χαρίσει στη μητέρα του πρώην εραστές, ότι το αδιάκοπο μελωδικό τους κουδούνισμα ήταν ένα καρφί στο μάτι για τον Μαξιμίλιαν, ένα *memento mori*, μια ενθύμηση θανάτου, σαν να υπήρχε ένα κρανίο πάνω στο τραπεζάκι όπου εκείνη έβαζε τη σούπα.

Εκείνο το βράδυ είχε κάνει ψητό, σε μια κατσαρόλα από μαντέμι που την έβαζε κατευθείαν στη φωτιά, πάνω στο μικρό Μόρσοε²⁶. Ήταν αρχές της δεκαετίας του '70, στις μισές πλατείες δεν

26. Morsö: Ένα είδος θερμάστρας. (Σ.τ.Μ.)

υπήρχε ρεύμα για τα τροχόσπιτα και τα βαγόνια του τσίρκου.

Ολόγυρα μύριζε λουλούδια. Θα υπήρχαν σίγουρα πλήθος γλαστράκια. Αυτά έπιαναν τον περισσότερο χώρο στο τροχόσπιτο κατά τη μεταφορά. Η Χελένε Κρόνε λάτρευε τα λουλούδια. Σε όποιο μέρος ήταν προγραμματισμένο να παίξουν πάνω από τρεις μέρες εκείνη φύτευε πάντα κάτι, μόνο και μόνο για να δει τις κοτυληδόνες να ξεπετάγονται λίγο πριν τα μαζέψουν και φύγουν πάλι. Ο Μαξιμίλιαν ήξερε ότι η μοναδική του πιθανότητα να την κάνει να αφήσει το τσίρκο ήταν να τη δελεάσει με έναν κήπο. Προσπάθησε αλλά δεν τα κατάφερε.

Τον κουβάλησαν τυλιγμένο στο γύψο. Η μητέρα του του είχε δώσει σούπα και ψωμί. Εκείνος μπορούσε να κουνήσει μόνο το δεξί του χέρι.

Άκουγε τις κινήσεις της μητέρας του, ήταν ξεκούραστες, αυτονόητες. Παρόλο που είχε πια νυχτώσει, παρόλο που είχε πίσω της μια ημέρα εργασίας δεκαέξι ωρών, από τις οποίες οι τέσσερις ήταν σκληρή σωματική προπόνηση, παρόλο που ο φόβος για εκείνον φώναζε μέσα της, αδιάκοπα, παρ' όλα αυτά εκείνη ήταν ο εαυτός της, με έναν τρόπο που τα άγρια ζώα μοιράζονται με τη μουσική του Μπαχ: μια φυσικότητα που σε κάνει να μη διανοείσαι να αλλάξεις μια ελάχιστη νότα, γιατί είναι αδύνατον να αλλάξει. Η πραγματική ελευθερία είναι η ελευθερία να διαλέξεις επειδή όλα είναι τέλεια.

Ο Μαξιμίλιαν Κρόνε το μόνο που έκανε ήταν να την αράζει και να δέχεται ό,τι του πρόσφερε εκείνη, χωρίς να πει ποτέ ευχαριστώ. Η εκτίμηση ήταν αυτονόητο μέρος της μεταξύ τους συνθήκης.

Ο Κάσπερ μπορούσε να ακούσει την εμπιστοσύνη και την οικειότητα ανάμεσα στους γονείς του κι ακόμη το πάθος και τη φροντίδα τους. Δεν είχε λόγια για να τα περιγράψει όλα αυτά. Ένιωθε όμως ότι αν θέλεις να μάθεις πώς είναι να έχεις σπίτι, ένα σπίτι βαθύ, ανοιχτό και φυσικό, όπως η μουσική του Μπαχ και τα μεγάλα αιλουροειδή της σαβάνας, αυτό έχει κάποιο κόστος: το κόστος του κινδύνου να ζήσεις τη ζωή σου ανάμεσα σε δύο πόλους που η διαφορά έντασής τους είναι τεράστια.

Ο Μαξιμίλιαν είχε αποκοιμηθεί. Ήταν ψόφιος από την κού-

ραση. Η Χελένε Κρόνε τον ξύπνησε απαλά, ανεπαίσθητα. Χωρίς να ξυπνήσει πραγματικά, εκείνος σηκώθηκε, μπήκε μέσα κούτσα κούτσα και σωριάστηκε στο πάτωμα.

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε τη μητέρα του ενώ συγύριζε. Άκουγε την κούρασή της. Ωστόσο πίσω από την κούραση υπήρχε ένας ισχυρότερος ήχος, που δεν μπορούσε να τον αποκωδικοποιήσει.

Εκείνη τον σήκωσε και τον κουβάλησε μέσα, τον έβαλε στο κρεβάτι, την άκουσε να σηκώνει το γυαλί της λάμπας πετρελαίου και να σβήνει το φως.

Δεν μπόρεσε να κοιμηθεί. Ξαπλωμένος στο σκοτάδι σκεφτόταν το θάνατο. Φοβόταν να πεθάνει.

Όχι, δεν ήταν αλήθεια αυτό που είχε πει στη Στίνε, ότι ο ήχος της Κυρίας-Κυρίου τον είχε κάνει άφοβο. Δεν ήταν αλήθεια. Ήταν ξαπλωμένος στο σκοτάδι και φοβόταν.

Τότε ακούστηκε ένας ήχος ακριβώς δίπλα του. Ήταν η μητέρα του.

Κάθισε στην άκρη του κρεβατιού. Άκουσε τον απαλό ήχο της νυχτικιάς της. Ήξερε ότι αν μπορούσε να τη δει, θα ήταν ντυμένη το φως του φεγγαριού.

Ίσως δεν επρόκειτο για κάποια συγκεκριμένη νύχτα, ένιωθε ότι υπήρξαν πολλές σαν κι εκείνη. Ωστόσο δεν ήταν παρό μια μεγάλη νύχτα.

Κάθισε πολλή ώρα χωρίς να πει τίποτα, μόνο τού κρατούσε το χέρι. Μετά άρχισε να τραγουδάει, με σιγανή φωνή που μόλις ακουγόταν. Τραγουδούσε συχνά, όμως εκείνου δεν του είχε ξανατραγουδήσει από τότε που ήταν τόσοσ δα.

Όταν άρχισε το τραγούδι ξαναγύρισε ο ήχος από την κούρασή της. Ήταν τεράστιος, μεγαλύτερος από οποιουδήποτε απλού ανθρώπου. Διαπερνούσε τα πάντα. Τον αναγνώρισε. Ήταν η πλήρης ένταση της αγάπης μιας μητέρας για το παιδί της. Όχι μόνο μιας μητέρας αλλά όλων των μητέρων για όλα τα παιδιά.

Ίσως αποκοιμήθηκε. Μετά ξύπνησε. Ίσως βρισκόταν και τότε στο νοσοκομείο. Ίσως ήταν μια άλλη νύχτα με τη Χελένε Κρόνε.

Εκείνη δεν τραγούδησε. Του μίλησε όμως για τα παιδικά της

χρόνια, για τα ζώα που είχαν σπίτι της. «Η μητέρα μου, η γιαγιά μου», του είχε πει, «είχε ένα εναρκτήριο νούμερο σαν λευκή κλοουνίνα, στην Αυστρία, πριν και μετά τον πόλεμο. Στο νούμερο υπήρχαν και σκυλιά. Είχαμε ένα τεριέ. Το έφερε μαζί της στη Δανία. Θυμάμαι ένα από τα κουταβάκια του. Όταν έτρεχα μαζί του ανάμεσα σε ψηλά χόρτα ή στα καλαμποκοχώραφα, πηδούσε κάθε πέντε μέτρα ψηλά για να με δει».

Ενώ μιλούσε, ο Κάσπερ αφουγκράστηκε τη φωνή της. Άκουγε μέσα της τους αρτίστες για τους οποίους του είχε μιλήσει, προσδιόρισε τον ήχο τους. Ανακάλυψε ότι από τον ήχο ενός ανθρώπου μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση σε όλους τους άλλους ήχους.

Κατάλαβε ότι αυτοί για τους οποίους του μιλούσε η μητέρα του είχαν πεθάνει. Η γιαγιά του είχε πεθάνει. Ο σκύλος είχε πεθάνει. Όλοι είχαν πεθάνει. Ωστόσο η φωνή της ήταν μια πόρτα που τον οδηγούσε στην ηχώ τους. Την άκουγε αλλά δεν την καταλάβαινε.

«Ήταν κι ένα κορίτσι», συνέχισε η Χελένε Κρόνε, «η Κάρεν. Ήμασταν συνομήλικες».

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε πάλι μέσα από το όνομα. Ένιωσε ότι η μνήμη του τον οδηγούσε σε κάποια συγκεκριμένη ηχητική τοποθεσία ακριβώς γι' αυτό, για να ξαναπαίξει ειδικά αυτή την ανάμνηση.

«Εκείνη ήταν που με έκανε να αλλάξω το τεντωμένο σκοινί με χαλαρό», έπιασε να διηγείται η Χελένε Κρόνε. «Είχαμε χειμερινό καταυλισμό κοντά στο Χόλτε. Έξω από τον καταυλισμό ήταν ένας λάκκος από μάργα. Υπήρχε ένα σκοινί δεμένο πάνω από το λάκκο. Εκείνη ήταν που με έβαλε να περάσω απέναντι, πάνω από μια δεξαμενή για ψάρια. Δεν ξέραμε κολύμπι. Όταν μας ανακάλυψαν οι μεγάλοι τούς κόπηκαν τα ήπατα. Αποφάσισαν να μάθουμε κολύμπι. Το πιο κοντινό κολυμβητήριο ήταν κοντά στη λίμνη Φούρε. Πηγαίναμε εκεί με τα ποδήλατα, περνώντας δίπλα από το Γκάμελγκορντ και το Σκοουμπρίνεδ. Μια μέρα η Κάρεν είπε: “Πάμε να δεις τις αδελφές”. Ήταν ένα μοναστήρι πλάι σε μια από τις λίμνες. Στην πραγματικότητα δεν ήταν

παρά μια απλή βίλα. Μας έδωσαν τσάι και σκληρά μπισκότα που μαλάκωναν όταν τα βουτούσαμε στο τσάι. Συναντήσαμε μια γυναίκα, θυμάμαι ότι ήταν μεγάλη, γύρω στα πενήντα. “Θες να ρωτήσεις τίποτα;” μου πρότεινε. Την εμπιστεύθηκα γιατί μύριζε όμορφα. Εγώ έτσι αποφάσιζα αν θα εμπιστευτώ κάποιον μεγάλο».

Η Χελένε Κρόνε γέλασε στο σκοτάδι, συγκρατημένα, για να μην ξυπνήσει τον άντρα της.

«“Ναι”, της απάντησα, “θέλω να ρωτήσω κάτι: Μερικές φορές φοβάμαι ότι ο κόσμος δεν είναι παρά ένα όνειρο”. “Και οι μεγάλοι τι λένε;” είπε η καλόγρια. “Όταν τους ρωτάς γι’ αυτό, τι απαντούν;” Είπε “οι μεγάλοι” όχι “ο μπαμπάς και η μαμά”. Καταλάβαινε πώς έβλεπα τον κόσμο. “Μου λένε να τσιμπήσω το μπράτσο μου”, της απάντησα. “Λένε ότι, αν πονέσω, τότε να ξέρω ότι είμαι ξύπνια”. Η καλόγρια βούτηξε ένα μπισκότο στο τσάι, αργά αργά. Ίσως για πρώτη φορά γνώριζα έναν μεγάλο που να μην είναι ανυπόμονος. “Κι εσύ τι λες;” με ρώτησε. “Λέω ότι κι αν ο πόνος που θα νιώσω είναι κι αυτός όνειρο;” Δε θυμάμαι να μου απάντησε. Φεύγοντας μας πήγε μέχρι τα ποδήλατά μας. Ήταν ποδήλατα με πραγματικές λαστιχένιες ρόδες, παρ’ όλο τον πόλεμο. Το τσίρκο είχε μια αποθήκη με ρόδες, για τα ποδήλατα που χρειάζονταν στα νούμερα. Μου χάιδεψε το κεφάλι. “Κι αν ήταν όνειρο”, με ρώτησε, “θα ήθελες να ξυπνήσεις;” “Μόνο αν ήμουν σίγουρη ότι ο μπαμπάς και η μαμά θα ήταν εκεί”, της απάντησα. Γέλασε, ήρεμα, φιλικά, δεν κατάλαβα τι ήταν αυτό που την έκανε να γελάσει. “Να μας ξανάρθεις”, μου είπε. “Όποτε θέλεις, να έρθετε με την Κάρεν”. Δεν ξαναπήγα, μέχρι τη μέρα που πήγαμε μαζί στην εκκλησία της οδού Μπρεδγκάδε. Σε εκείνη σε πήγα, στην καλόγρια, τη Μητέρα Ράμπια».

■ ύπνησε. Κάποιος καθόταν στο κρεβάτι του, στην αρχή νό-
■ μισε ότι ήταν η μητέρα του. Ήταν η Αφρικανή.
■ «Πόσον καιρό είμαι εδώ;»

«Δεκατέσσερις μέρες. Είχες υψηλό πυρετό, μόλυνση στο τραύμα από τη σφαίρα. Σου δώσαμε πενικιλίνη. Η μόλυνση υποχωρεί».

Δε ρώτησε για την Κλάρα-Μαρία. Άκουγε την ένταση στο σύστημά της. Δίπλα στο κρεβάτι του στεκόταν μια πτυσσόμενη αναπηρική πολυθρόνα.

«Ένα σήμα», της είπε, «ένας ήχος που έχει σταλεί μια φορά, δε χάνεται ποτέ. Ταξιδεύει μέχρι τα πέρατα του σύμπαντος. Ίσως αλλάζει μορφή ανάλογα με την κατάσταση, από κίνηση μετατρέπεται σε θερμική ακτινοβολία και φως, όμως το σήμα συνεχίζεται. Εγώ έχω τη δυνατότητα να ακούω άλλους ανθρώπους, όχι όλους, αλλά κάποιους, ακόμα κι όταν το σώμα τους είναι αλλού. Ένα μέρος από τον ήχο τους βρίσκεται μέσα στα όρια συχνότητας της ακοής μου. Ένα άλλο μέρος είναι οι υπέρηχοι κι ένα τρίτο οι υπόηχοι. Επίσης, μέρος του ήχου είναι μη-ύλη. Τώρα ακούω την Κλάρα-Μαρία. Είναι σε δύσκολη θέση. Πιέζεται. Η πίεση είναι πολύ μεγαλύτερη από όση μπορεί να αντέξει το σύστημά της, ακόμα και το δικό της».

«Αποκλείεται κάποιος να ακούει τόσο μακριά».

«Το χωρισμό, αυτό φοβάται, μην τη χωρίσουν — από εσάς, από εμένα, από κάτι που δεν ξέρω τι είναι. Ίσως θέλουν να την πάνε μακριά».

Εκείνη δεν μπορούσε να χλωμιάσει, το δέρμα της παραήταν σκούρο. Άκουγε την επιφάνεια του δέρματός της να έχει στραγγίσει από ζωή.

«Η αστυνομία δεν μπορεί να κάνει τίποτε άλλο», συνέχισε. «Ούτε εσείς μπορείτε. Ωστόσο υπάρχει κάτι που μπορώ να κάνω εγώ, με τη δική σου βοήθεια. Πρέπει όμως να φύγουμε από εδώ».

«Είσαι ασθενής, πρέπει να μείνεις στο κρεβάτι».

«Θα με βοηθήσεις να ανέβω στο καροτσάκι. Πλήθος άνθρωποι έκαναν θαύματα από το αναπηρικό καροτσάκι: ο Χόκινγκ, ο Αϊρονσάιντ, ο Ιρένιο Φουέντες».

Δε βρισκόταν πια εκεί, δύο άλλες μοναχές είχαν πάρει τη θέση της.

Πέρα μακριά άκουγε τον ήχο του μεγάλου σφυγμού. Ίσως ήταν ο δικός του. Βούλιαξε.

Η Κλάρα-Μαρία ήταν μαζί του. Στην αρχή πίστεψε ότι ήταν αλήθεια, ένιωσε απέραντη ευτυχία, σίγουρα θα τους είχε ξεφύγει. Μετά παρατήρησε ότι εκείνη καθόταν σε στασίδι εκκλησίας. Στο θάλαμό του δεν υπήρχαν στασίδια, σίγουρα λοιπόν ήταν παραίσθηση, μια ανάμνηση. Ωστόσο, μερικές φορές ειδικά οι αναμνήσεις είναι ό,τι μας κρατάει ζωντανούς.

Καθόταν γυρισμένη στο πλάι, ακριβώς όπως την τρίτη φορά που την είδε, την τρίτη και προτελευταία φορά.

Είχαν περάσει δύο εβδομάδες από την επίσκεψη της Αφρικανής στο τσίρκο. Εκείνος είχε πάει στην οδό Μπρεδγκάδε, στην εκκλησία Νιέφσκι. Ήταν κλειδωμένη, στην πόρτα είχε μια επιγραφή που έλεγε ότι η εκκλησία, η ρωσική βιβλιοθήκη και η ρωσική σάουνα ήταν ανοιχτά για τους επισκέπτες δύο φορές την εβδομάδα. Την άλλη μέρα ξαναπήγε. Ήταν ο μοναδικός επισκέπτης. Στους χώρους της εκκλησίας τον ξενάγησε ένας άντρας με άσπρα μαλλιά και βαριά ρωσική προφορά.

Η ακουστική της εκκλησίας ήταν ήμερη, με έναν τρόπο τελείως ασυνήθιστο για εκκλησίες. Ένιωσε την ανάγκη να προτείνει να

τη συμπεριλάβουν στον κατάλογο των Αιθουσών Όπερας και Συναυλιών. Το Μουσική, ακουστική και αρχιτεκτονική του Μπερνέιτ, μαζί με τον Έκεχαρτ, ήταν το αγαπημένο του ανάγνωσμα, μια ακουστική πορνογραφία με βαθιά γλυκύτητα. Ο γεράκος που τον ξεναγούσε είχε μια πραότητα ασυνήθιστη για άντρα και ταυτόχρονα μια ιδιαίτερη κούραση.

«Ποιος άλλος βρίσκεται στο κτίριο;» τον ρώτησε.

Το πρόσωπο του άντρα ήταν ανέκφραστο. Ο Κάσπερ επανέλαβε την ερώτηση.

«Κανείς, μόνο ένα παιδί».

Ο Κάσπερ έκανε μερικά βήματα προς τα πίσω, μέσα στο χώρο της εκκλησίας. Η Κλάρα-Μαρία στεκόταν ψηλά στο βωμό. Είχε τα μάτια κλειστά. Στάθηκε πίσω της τουλάχιστον δύο λεπτά.

«Τι κοιτάζεις έτσι, ρε Γκούφι;» τον αιφνιδίασε. «Κοντεύουν να σου βγουν τα μάτια».

Γύρισαν μαζί στον γεράκο. Στην έξοδο, ο Κάσπερ έβγαλε ένα χαρτονόμισμα των χιλίων κορονών, το δίπλωσε αργά και το έχωσε στο παγκάρι.

«Πώς είναι εδώ η διοίκηση;» ρώτησε. «Ποιος είναι η ανώτατη θρησκευτική αρχή;»

«Η εκκλησία ανήκει στο Πατριαρχείο Λευκορωσίας».

Ο Κάσπερ περίμενε. Ο άντρας κοίταξε γύρω, σαν για να σιγουρευτεί ότι δεν τους άκουγαν.

«Πριν από την επανάσταση η ενορία ανήκε στη Μητρόπολη Μόσχας. Υπάρχει μια διαμάχη».

Τώρα ο Κάσπερ κάτω από την κούραση άκουγε και τη θλίψη.

«Και οι άλλες δανέζικες ενορίες;»

«Τώρα πρόσκυνται σε άλλες Συνόδους».

«Δεν αποκλείστηκαν; Δεν τις αφόρισαν;»

Ο άντρας άνοιξε την πόρτα.

«Η Ανατολική Εκκλησία δεν αφορίζει. Έχει αποκεντρωμένη δομή. Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως είναι primus inter pares, πρώτος μεταξύ ίσων. Κάθε ενορία μπορεί να ανακηρυχθεί αυτόνομη».

«Και το Ίδρυμα Ράμπια;»

Η θλίψη και η κούραση μετατράπηκαν σε φόβο.

«Έχρισαν μητροπολίτη μια γυναίκα. Αυτό σημαίνει ότι αποχώρησαν από την Εκκλησία. Μια γυναίκα δεν μπορεί να φτάσει πιο πάνω από το αξίωμα του διακόνου. Είναι αντίθετο με την Αγία Γραφή».

Για μια στιγμή στέκονταν όλοι στο άνοιγμα της πόρτας, στο όριο. Από τη μια πλευρά είχαν τους οίκους δημοπρασίας της Μπρεδγκάδε, την κυκλοφορία, τα εστιατόρια, τα ξενοδοχεία και την αστραφτερή τους πορνεία και από την άλλη μια εκκλησία που στηριζόταν σε σχεδόν δύο χιλιάδες χρόνια παράδοση και μια μεσαιωνική πραγματικότητα που λίγο ήθελε να εξαφανιστεί για πάντα. Ο Κάσπερ με πολύ κόπο αντιστάθηκε στη σφοδρή επιθυμία να σηκώσει στα χέρια τον γεράκο και να τον νανουρίσει απαλά.

«Ευχαριστώ για τη βόλτα», του είπε.

Είχε παρκάρει στο τελευταίο πάτωμα του πάρκιγκ στην Πάροδο της Βασιλίσσης. Η Κλάρα-Μαρία περπατούσε σχεδόν κολλητά δίπλα του. Πάντα τον εντυπωσίαζε η διαφορά στον τρόπο που οι άνθρωποι περπατούν μαζί. Το κορίτσι περπατούσε με εσωτερική γαλήνη και αυτοπεποίθηση και συγχρόνως σε απόλυτη ρυθμική συμφωνία με το δικό του σύστημα, ένιωθε σαν να τραγουδούσαν σιωπηλά ντουέτο.

Στο πάρκιγκ στάθηκαν για λίγο δίπλα στο αμάξι. Από κάτω φαινόταν ο τρούλος της εκκλησίας Νιέφσκι.

«Η φίλη μας», είπε ο Κάσπερ, «η μικρή Μητέρα Μαρία, θα έχει σίγουρα κότσια. Είναι πρωτοπόρος».

Το κορίτσι σήκωσε τα μάτια και τον κοίταξε.

«Η μεγάλη Μητέρα Μαρία», τον διόρθωσε. «Και δεν έφυγε εκείνη, οι άλλοι δεν κατάφεραν να την ακολουθήσουν».

Άκουσε το κοκκίνισμά του πριν το νιώσει. Στην αρχή δεν το κατάλαβε. Μετά αντιλήφθηκε ότι τον είχε βάλει στη θέση του ένα παιδί.

Πήγαν βόρεια παίρνοντας τη Στραντβάι. Μέσα στο αμάξι δεν αντάλλαξαν λέξη. Όταν έφτασαν μίλησε το κορίτσι.

«Θέλω να παρκάρω το αμάξι».

Σταμάτησε και έκανε πίσω το κάθισμά του, εκείνη κάθισε ανάμεσα στα πόδια του. Μόλις που μπορούσε να κοιτάξει από το παρμπρίζ.

Δεν έφτανε τα πετάλια, ωστόσο δεν είχε πρόβλημα με τις ταχύτητες. Θα είχε οδηγήσει κι άλλη φορά.

«Κάνω εξάσκηση», του είπε, «για τη μέρα που θα μου πάρεις διαστημόπλοιο».

Σταμάτησαν δίπλα στο τροχόσπιτο. Η μηχανή ήταν ακόμα αναμμένη.

Έγειρε επάνω του, το κεφάλι της ακουμπούσε στο στήθος του. Μια βαθιά γαλήνη απλώθηκε γύρω του και, ταυτόχρονα, μια αίσθηση ελευθερίας και λύτρωσης, όπως στο τελευταίο μέρος της Σακόν. Η βαθιά οικειότητα ανάμεσά τους ήταν χωρίς υποχρεώσεις, χωρίς επαφή με την υλική πραγματικότητα. Σκέφτηκε ότι ίσως κάπως έτσι ήταν να έχεις παιδί.

«Θέλεις να πετάξεις μαζί μου;» τον ρώτησε.

Έγνεψε καταφατικά. Έπαιζαν και φαντασιώνονταν μαζί. Αστελευόταν βέβαια, χαριτωμένα όπως πάντα. Εκείνη τη στιγμή όμως θα της έλεγε «ναι» σε ό,τι κι αν του ζητούσε.

Εκείνη τράβηξε πίσω το τιμόνι. Τότε άκουσε τη σιωπή.

Απλώθηκε σφαιροειδώς γύρω από το κορίτσι, έφτασε στο σώμα του, το αγκάλιασε, έφτασε στο σασί του αυτοκινήτου, εκείνο πήρε χρώμα παλ. Άρπαξε το τιμόνι σαν να ήθελε να αποφύγει ένα τρακάρισμα. Δεν υπήρχε τίποτα να αποφύγει, το φαινόμενο είχε χαθεί, σαν να μην υπήρξε ποτέ. Όμως για μια στιγμή, για μια στιγμή που χάνεται πριν την αντιληφθείς, δεν υπήρχαν υλικοί φραγμοί, μόνο η σιωπή και η βαθιά αλληλεγγύη με το παιδί που είχε μπροστά του.

«Τι τρέχει;» τη ρώτησε.

Εκείνη βγήκε από το αμάξι. Το πρόσωπό της ήταν ανέκφραστο. Έτρεξε ξωπίσω της, μόλις που στεκόταν στα πόδια του. Έπρεπε οπωσδήποτε να μιλήσει. Μήπως γι' αυτό δε χρησιμοποιούμε τα λόγια; Για να μην αφήσουμε την πραγματικότητα να φύγει — και για να μη χρειαστεί να δούμε τι κρύβεται πίσω της, στην άλλη πλευρά...

«Ο δανικός πολιτισμός», της είπε, «είναι γεμάτος υπέροχα τραγούδια για αγοράκια που φεύγουν καβάλα στο άλογο μαζί με τη μητέρα τους. Για κοριτσάκια δεν υπάρχουν πολλά, ούτε για μεσήλικες άντρες που πετούν με μια Λότους Ελίζε».

Το πρόσωπό της δεν έδειχνε καμία κατανόηση, καμία αντήχηση.

«Πεινάω», του είπε.

Της τηγάνισε λαχανικά, έβρασε τρούφες ρύζι, πρόσθεσε λίγη κρέμα, ένα μείγμα κάρι με μάραθο, ξερό κρεμμύδι και κρεμμύδι σε σκόνη, ισορρόπησε τη σάλτσα — το είχε μάθει από τη Στίνε. Κάθε φορά που έφτιαχνε κάποιο από τα φαγητά που του είχε μάθει να μαγειρεύει εκείνη ένιωθε μια χαρά ανάμεικτη με θλίψη, σαν να συμμετείχε σε μυστικό ερωτικό δείπνο.

«Θα σου μάθω ένα τραγούδι», του ανακοίνωσε το κορίτσι.

Άρχισε να τραγουδάει, η φωνή της ήταν ελάχιστα βραχνή, τραγουδούσε με τελείως καθαρό ήχο. Εκείνος κοκκάλωσε. Ήταν το *Μπόνα Νοξ*. Το είχε μάθει ο ίδιος στη Στίνε, εκείνη τρελαινόταν γι' αυτό. Είχε το παλιό ραφινάρισμα του Μότσαρτ και ταυτόχρονα κάτι από τη νεογέννητη αθωότητά του. Κι ακόμα, περιείχε την αγάπη του για τη φούγκα του Μπαχ.

Μπήκε στο ρυθμό της, τραγουδούσαν μαζί. Τα μάτια του γέμισαν δάκρυα, δεν κατάλαβε γιατί. Έκλαιγε καθώς τραγουδούσε, τα δάκρυά του έσταζαν στο κάρι. Άκουγε ότι κάθε άνθρωπος είναι γραφτό να χάσει όλους τους άλλους ανθρώπους. Σε λίγο το κορίτσι θα χανόταν μια για πάντα. Δεν μπορούσε να το αντέξει.

Κάποιος τον άγγιξε, ήταν το κορίτσι. Απλώσε το χέρι της και χάιδεψε τα μουσκεμένα του μάγουλα.

«Στην πραγματικότητα», τον παρηγόρησε, «δεν υπάρχει λόγος να φοβάσαι».

Την πήγε σπίτι της, ήταν Μάιος, η νύχτα ήταν λευκή²⁷. Στάθηκαν έξω από το φράχτη του Ιδρύματος.

27. Λευκές νύχτες: Στις σκανδιναβικές χώρες, το καλοκαίρι, η διάρκεια της νύχτας είναι πολύ μικρή. Οι νύχτες αυτές λέγονται «λευκές νύχτες». Το αποκορύφωμα των λευκών νυχτών είναι τον Ιούλιο, όταν το σκοτάδι κρατάει μόλις τρεις ώρες. (Σ.τ.Μ.)

«Ποιος σου έμαθε το τραγούδι;» τη ρώτησε.

Το πρόσωπό της άδειαζε. Εκείνος άκουσε την άνοιξη ολόγυρά τους. Όλη του τη ζωή λάτρευε τον βαρύ, χυμώδη ήχο της φύσης που ανθίζει, όμως όχι τώρα. Τώρα του θύμιζε αποχωρισμό.

«Πώς λέγεται το αντίθετο από το να μην ξαναδείς κάποιον ποτέ πια;»

«Καλή αντάμωση».

Πήρε το χέρι του.

«Για εμάς», του είπε, «στην πραγματικότητα δεν υπάρχει αντίο. Μόνο καλή αντάμωση».

Δεν είχε ιδέα τι ήθελε να του πει. Η στιγμή ήταν μεγαλειώδης, διαπίστωσε ανησυχία. Όταν πέσεις από πολύ ψηλά γίνεσαι χίλια κομμάτια.

«Θα ξανάρθεις», του πέταξε. «Η Μητέρα Μαρία λέει ότι θα ξανάρθεις. Λέει ότι σου έχει υποσχεθεί κάτι. Κι ακόμα, ότι σου χρειάζεται ένα καρότο, σαν το γαϊδουράκι, έτσι λέει — για να βρεις ποιο δρόμο θα πάρεις».

Κόντεψε να λιποθυμήσει από οργή.

Το κορίτσι καβάλησε το φράχτη.

«Εγώ έχω ένα καρότο για σένα», του είπε. «Θα ξαναγυρίσεις λοιπόν. Τότε θα σου πω ποιος μου έμαθε το τραγούδι».

Κι ύστερα χάθηκε.

Μια δύναμη τον ανέβασε βίαια στην επιφάνεια των αισθήσεων, η ακοή του σκιάχτηκε από έναν ήχο που παραήταν δυνατός για να τον ανεχτεί, ερχόταν από τον ανεμιστήρα ενός φορητού υπολογιστή.

Η Αφρικανή καθόταν στο δωμάτιο, μπροστά στην οθόνη.

«Γιατί ειδικά στην Ανατολική Εκκλησία;» ρώτησε εκείνος. «Γιατί όχι λίγο σαμανισμό, λίγο πνευματισμό ή και καθολικισμό, τώρα που το σκέφτομαι;»

«Είναι εξαιτίας της χαράς», του είπε εκείνη. «Η Ανατολική Εκκλησία είναι η πιο φωτεινή. Το μεγαλύτερο βάρος δεν το δίνει στο πάθος του Σωτήρα αλλά στην Αποκάλυψή του, στην Ανάσταση, στο να γίνεις άγιος σε αυτήν τη ζωή. Το ένιωθα από μικρή. Υπήρχαν όλων των ειδών οι ενορίες στην Αντίς Αμπέμπα. Των κοπτών ήταν η πιο χαρούμενη».

Άκουγε μια νέα πλευρά της. Διέκρινε την είσοδο στο απόλυτο βάθος της πνευματικότητάς της. Τον ήχο αυτό θα τον λάτρευε αν δεν ήταν τόσο κακοδιάθετος και αν, ενώ του μιλούσε, εκείνος δεν υποχρεωνόταν να πει το πικρό ποτήρι της ζήλιας για το ότι οι γυναίκες μπορούν να βρουν απόλυτη ευτυχία χωρίς να χρειάζονται άλλους άντρες, εκτός από τον Σωτήρα. Ίσως ούτε καν Εκείνον.

«Βρήκα κάτι που έγραψε ο Κάιν», του είπε. «Στο Διαδίκτυο».

Στην αρχή δεν την άκουσε. Είχε διεισδύσει με τις κεραίες του στη σεξουαλικότητά της. Η ορμή της ήταν σαν σόλο με τύμπανα,

σαν γκνου μέσα στο τροπικό δάσος. Πώς άντεξε άραγε τα πρώτα τριάντα χρόνια υποχρεωτικής αγνότητας;

Εκείνη τη στιγμή οι λέξεις της τον έφτασαν.

Γύρισε το κομπιούτερ προς το μέρος του.

Παραήταν μεγάλος για το Διαδίκτυο. Όχι ότι δε γούσταρε τον ήχο του, αλλά ο κυβερνοχώρος ακουγόταν σαν κακοφωνία χωρίς όριο, είχε την ηχώ του φτηνότερου ταχυδακτυλουργού του παζαριού, που δίνει παράσταση σε δημόσια τουαλέτα στην εθνική οδό.

Όλος ο ήχος του κόσμου βρισκόταν συγκεντρωμένος στο χαμηλότερο δυνατό οργανωτικό επίπεδο. Ο κομπιναδόρος που κρύβουμε όλοι μέσα μας τρελαίνεται για το Διαδίκτυο.

Ναι, ωραία, μπορεί να είναι κι έτσι. Από την άλλη όμως, το να κάνεις πέρα τη φυσική σου αξιοπρέπεια και να προσπαθήσεις να δεις πώς δουλεύει ένα κομπιούτερ σίγουρα είναι κάτι.

Ένα κείμενο ξεπρόβαλλε στην οθόνη. Προσπάθησε να εστιάσει την προσοχή του. Δεν τα κατάφερε. Πάντα διάβαζε αργά, με ταχύτητα σαλιγκαριού. Όχι βέβαια τις νότες — αντιθέτως, μπορούσε να ξεπετάξει έξι πεντάγραμμα από τα *Κοντσέρτα σε ρε ματζόρε* του Μπετόβεν κατευθείαν από το χαρτί. Με τα βιβλία ήταν αλλιώς. Οι νότες ήταν η μοναδική γραπτή γλώσσα με την οποία είχε ειρηνικές σχέσεις.

«Διάβασέ μου», την παρακάλεσε, «ας είναι αυτό η ιστορία που θα μου πεις για να κάνω νανάκια».

Εκείνη σκάνανε το κείμενο. Την άκουγε να σχηματίζει συνολική εικόνα σε χρόνο μηδέν, να κρατάει σημειώσεις.

«Είναι απόσπασμα», του είπε. «Λείπουν ο τίτλος και η εισαγωγή. Ίσως ήθελαν να το σβήσουν αλλά δεν τα κατάφεραν απολύτως. Το κείμενο έχει να κάνει με τις δυνατότητες προειδοποίησης στα δανικά χωρικά ύδατα. Είναι ένα κατεβατό για τις δυνατότητες του Ράδιο Λίνγκμπι, για το NAVWARN, το NAVTEK, το Shippos, τις υπηρεσίες ενημέρωσης της Δανικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης, για το τελετέξτ. Υπάρχει μια περιγραφή της μετατόπισης των διαδρομών διέλευσης μέσα από τα δανικά χωρικά ύδατα και αναφορές στην Υπηρεσία Ναυσιπλοΐας, τα ραντάρ και τις υπηρεσίες ειδοποίησης στον Μεγάλο Μπελτ».

Παρακολουθούσε την ευκολία με την οποία έβρισκε δρόμο χρησιμοποιώντας μια ξένη γλώσσα.

«Είναι περιγραφή των προειδοποιήσεων που περνούν από το Ναυτικό Συμβούλιο Ασφαλείας σε περίπτωση κατάστασης εκτάκτου ανάγκης. Αναφέρονται επίσης τα καθήκοντα της Υπηρεσίας Σήμανσης, οι αρμοδιότητες των αξιωματικών του Ναυτικού, ειδικά η έκταση της αστυνομικής τους εξουσίας στη θάλασσα. Υπάρχει ένα κατεβατό με τα καθήκοντα των σκαφών της Ναυτικής Πολιτικής Άμυνας και τις ευθύνες της Διεύθυνσης Ναυτιλίας σχετικά με την ασφάλεια του πλου κατά την αλλαγή πορείας όλης της θαλάσσιας κυκλοφορίας από το Οέρεσουντ ως τον Μεγάλο Μπελτ. Παρακάτω περιγράφεται η διαδικασία μετάθεσης προσώπων-κλειδιών στη Διεύθυνση Πολεμικού Ναυτικού στο Όρχους καθώς και ο διαχωρισμός της κυκλοφορίας στον Μεγάλο Μπελτ, η δυνατότητα του Μικρού και του Μεγάλου Μπελτ να τα βγάζουν πέρα μετά το κλείσιμο του Οέρεσουντ και λοιπά και λοιπά. Έχει ακόμα δεκαπέντε σελίδες».

«Τι είναι αυτό;» απόρησε ο Κάσπερ.

«Ένα μνημόνιο», εξήγησε εκείνη. «Γράφτηκε πριν από δέκα χρόνια, από τον Κάιν, για τον Διεθνή Οργανισμό Ναυσιπλοΐας. Είναι μια ανάλυση των πιθανών συνεπειών μιας φυσικής καταστροφής ή τρομοκρατικής ενέργειας που επιβάλλει το κλείσιμο του Οέρεσουντ».

Εκείνος αφουγκραζόταν μέσα της.

«Τότε είναι απόρρητο», την έκοψε. «Δεν το βρήκες στο Διαδίκτυο».

Εκείνη σηκώθηκε.

«Ο Μόερκ σου το έδωσε», την αιφνιδίασε. «Θα σου ζήτησε σίγουρα να μου το δείξεις, αλλιώς εγώ δε θα το έβλεπα. Σε μένα κανείς δε λέει ποτέ τίποτα».

Εκείνη στάθηκε στην πόρτα.

«Είχε καλή διαίσθηση», επέμεινε ο Κάσπερ. «Για τον Κάιν λέω. Αν ήδη δέκα χρόνια πριν είχε πάρει μυρωδιά τι θα γινόταν, ίσως είναι μέντιουμ. Ίσως τελικά εγώ είμαι ο μόνος εδώ μέσα που βρίσκομαι φυλακισμένος στην κοινή πραγματικότητα».

Εκείνη είχε φύγει.

Τον ήλιο στο δέρμα του τον ένιωσε σαν χάδι. Άνοιξε τα μάτια. Είχαν βγάλει το κρεβάτι του έξω στην αυλή. Βρισκόταν εκεί, μισοξαπλωμένος, μισοκαθιστός, με το πρόσωπο στραμμένο στην πισίνα. Το νερό το έκρυβε ένα ροδόδεντρο. Ειδικά αυτό το φυτό η μητέρα του το λάτρευε, για τη σκληράδα, την αντοχή και τη γονιμότητά του. Άλλοι άντρες έφερναν στις γυναίκες τους λουλούδια. Ο Μαξιμίλιαν γύριζε σπίτι με ένα κυβικό μέτρο αζαλέα ντιαμπόλικα που μόλις είχε πετάξει φύλλα και είχε ανθίσει, αντίθετα με τους νόμους της φύσης, μέσα στον Γενάρη.

Κάποιος καθόταν δίπλα του, ήταν η Γαλάζια Κυρία.

«Έχουμε εμπνευσθεί από τους κήπους των μοναστηριών στην Αλεξάνδρεια», είπε. «Η αρχή, σε αγγλική μετάφραση από τα κοπτικά, είναι: Hide and reveal, κρύψε και αποκάλυψε. Πάντα νιώθεις κάπου το νερό, την πηγή. Ωστόσο δεν τη βλέπεις ποτέ. Είναι ένα είδος πνευματικού στριπτιζ. Σκοπό έχει να κάνει όσους αναζητούν το φως να ψάχνουν σαν τρελοί για να βρουν τον Θεό».

«Η Κλάρα-Μαρία;» τη σταμάτησε.

Η ηχώ της σκοτείνιασε, επηρέασε όλη την περιοχή γύρω, του φάνηκε σαν να ξεπρόβαλλε ένα σύννεφο στον ουρανό.

«Μας έκαναν ένα τηλεφώνημα. Ακούμε τη φωνή της και τη φωνή ενός άντρα. Λένε ότι σύντομα θα ξαναγυρίσει».

«Έχετε κασέτα; Μπορώ να το ακούσω κι εγώ;»

Δεν του απάντησε.

«Όταν ήρθα εδώ», είπε εκείνος, «και με βάλατε στο χειρουργείο, λίγο ήθελα να πω αντίο. Είχα τότε μια εμπειρία, ότι ήσουν

μαζί μου καθώς έφευγα, για κάπου πέρα από δω. Ήταν όντως έτσι;»

«Πολλές από τις μεγάλες γυναικείες μορφές της εκκλησίας», απάντησε εκείνη, «είπαν ότι ένας άγιος άνθρωπος — και δεν εννοώ ασημαντότητες σαν κι εμάς αλλά ανθρώπους που έχουν όντως υλοποιήσει το θείο — έχει τη δυνατότητα να εμφανίζεται σε τρεις διαφορετικές μορφές, αντίστοιχες με τις τρεις διαφορετικές μορφές του Σωτήρα: μια μορφή ήχου, μια υλική μορφή και μια μορφή αγάπης».

«Εγώ ανατράφηκα εκτός εκκλησίας», τη διέκοψε. «Δεν βαφτίστηκα ούτε κοινώνησα ποτέ μου. Δεν ξέρω πόσο ευγενικά πρέπει να μιλάει κανείς σε μια ηγουμένη, αλλά αν μπορούσα να μιλήσω στα ίσια θα σου έλεγα ότι μου λες άλλα αντ' άλλων».

Αφουγκραζόταν το πιτσίσισμα του κρυμμένου νερού. Δεν ήξερε αν μπορούσε να της έχει εμπιστοσύνη. Κατά κανόνα δεν μπορείς να έχεις εμπιστοσύνη στους ανθρώπους και, κατά κανόνα, δεν πειράζει και πολύ. Αυτήν τη φορά όμως ήταν το πιο κρίσιμο.

«Όταν ήμουν παιδί», συνέχισε, «η μητέρα μου με πήρε και πήγαμε στην εκκλησία Νιέφσκι στην οδό Μπρεδγκάδε. Είχε μιλήσει με μια γυναίκα εκεί, θα ήταν η προκάτοχός σου. Ήταν μια γυναίκα που γνώρισε εδώ μικρή».

«Θα ήταν η Μητέρα Ράμπια».

«Πολλά χρόνια μετά της έγραψα ένα γράμμα. Όταν ήμουν παιδί είχα αρρωστήσει βαριά. Για ένα διάστημα είχα μείνει τυφλός και με μερική παράλυση. Σε εκείνη την περίοδο η ακοή μου άλλαξε. Αυτά που άκουγα όμως δεν είχα πουθενά να τα πω. Έτσι έγραψα σ' εκείνη. Δεκατρία χρόνια αργότερα ξαναείδα το γράμμα μου, στο σπίτι μιας γυναίκας που με εγκατέλειψε».

«Το γράμμα θα ήταν σίγουρα στο αρχείο. Εκεί θα το βρήκε. Ήταν κάτι κακό;»

Δεν μπορούσε να γυρίσει το κεφάλι, ένιωθε όμως ότι τον κοίταζε.

«Κάτι σχετικό με βία;» επέμεινε.

«Με πίεσε όσο δε φαντάζεσαι».

«Η βία πολύ σπάνια αρέσει στις γυναίκες».

«Οι γυναίκες θέλουν να με εκμεταλλευτούν. Αυτό έχω μάθει απ' τη ζωή μου. Αυτό φοβόμουν πάντα, ότι εκείνη είχε το γράμμα. Οι γυναίκες θέλουν πάντα κάτι — τα λεφτά, τη δόξα, την ενέργειά μου».

«Ίσως», τον διέκοψε, «το μόνο που θέλουν είναι να βρίσκονται δίπλα στην ταπεινοφροσύνη σου».

Κατάφερε να γυρίσει το κεφάλι προς το μέρος της, παρ' όλο τον πόνο και τα ηλεκτρόδια.

Είχε φύγει. Στην καρέκλα που καθόταν πριν ήταν τώρα ακουμπισμένο ένα ασύρματο τηλέφωνο.

Βρήκε το τηλέφωνο του Κρατικού Νοσοκομείου στις πληροφορίες. Ο Μαξιμίλιαν το σήκωσε.

«Στην Ισπανία είσαι;»

Η φωνή του ήταν χωρίς ένταση, δεν του έμενε πολύ σώμα ακόμα.

«Δεν έφυγα. Είμαι στο νοσοκομείο, με ψεύτικο χαρτί από γιατρό και συν τοις άλλοις περδίκι».

Άκουσε τον πατέρα του να διαπερνά το ψέμα που του έλεγε. Άκουσε τη θλίψη του. Η ανησυχία των γονιών για τα παιδιά τους δε σταματά ποτέ.

«Κάτι ψάχνεις και είσαι στον σωστό δρόμο», είπε ο Μαξιμίλιαν. «Το κέντρο της Κοπεγχάγης είναι ιδιοκτησία συνταξιοδοτικών ταμείων, οικοδομικών εταιρειών και ιδιωτών. Τα συνταξιοδοτικά ταμεία για την ώρα δεν ανησυχούν — πρόκειται για το Ταμείο Πολιτικών Μηχανικών, το Ταμείο Ιατρών, το Ταμείο Νομικών και Οικονομολόγων. Όλες οι επενδύσεις τους είναι μακράς πνοής, έχουν κεφάλαιο να φάνε κι οι κότες. Οι οικοδομές που κάνουν στράκες δε μας ενδιαφέρουν, για παράδειγμα τα κεντρικά γραφεία των τραπεζών, τα γραφεία ασφαλιστικών εταιρειών και λοιπά και λοιπά. Δεν πρόκειται να πουληθούν τώρα σύντομα. Οι μεγαλύτερες από τις οικοδομικές εταιρείες είναι η Βορράς ΕΠΕ, ο Οίκος Γκούτεμπεργκ, η Γεουντάν, η Οικοδομική Εταιρεία Ντάνμπο. Μαζί με τα συνταξιοδοτικά ταμεία πίεσαν το κράτος να στηρίξει την αξία της γης — όπως συμβαίνει όταν

σπάνε τα παράκτια φράγματα και οι πλημμύρες μειώνουν την αξία της αγροτικής ιδιοκτησίας. Το κράτος συμφώνησε και αγόρασε. Υπολογίζεται ότι πρόκειται για το πέντε ή και το δέκα τοις εκατό στο κέντρο της πόλης και το Φρεδρικστιάδ. Η τιμή δεν ανακοινώθηκε δημόσια, πιθανότατα όμως υπήρξε δημόσια εκτίμηση. Η Εθνική Τράπεζα τα έσταξε και το Υπουργείο Δικαιοσύνης έκανε τις αγορές. Οπότε μένουν οι ιδιώτες, οι ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων και ιδιοκατοίκιων διαμερισμάτων. Πήρα και ρώτησα. Λένε ότι έγιναν πωλήσεις με ουρά, υπήρξε πανικός, ήταν αναμενόμενο. Ωστόσο κανείς δε σήμανε συναγερμό, κανείς δεν έβαλε με το νου του κάτι σχετικά με πιθανές μαζικές αγορές τίτλων. Έτσι λοιπόν απευθύνθηκα στην Πολεοδομία, στο Δήμο Κοπεγχάγης, για να μάθω αν τους έγιναν συγκεντρωτικές αιτήσεις. Πριν οριστεί τιμή πώλησης για οποιοδήποτε οικόπεδο στο κέντρο της πόλης, στην Πολεοδομία ερευνούν το συντελεστή δόμησης, τις συνθήκες θεμελίωσης και ενδεχομένως τη μόλυνση, ακόμα κι όταν βρισκόμαστε σε μια κατάσταση σαν καλή ώρα. Εκείνοι είχαν πράγματι δουλειές με φούντες. Έδωσαν πλήθος απαντήσεις. Έτσι πήγα πιο πέρα, από το νεκροκρέβατό μου. Όλες οι αγοραπωλησίες καταχωρίζονται στο Γραφείο Κτηματολογίου. Φυσικά, ο γέροντας πατέρα σου έχει απευθείας σύνδεση με το Κτηματολόγιο στην οδό Χεστεμόελε. Βρήκα λοιπόν ότι είκοσι επτά δανικές και ξένες εταιρείες έκαναν αγορές από τον περασμένο Σεπτέμβριο. Πουθενά δεν αναφέρεται τιμή. Ωστόσο μιλάμε για δισεκατομμύρια, ίσως πενήντα, ίσως εκατό. Η τιμή καθορίστηκε πριν από την κατάργηση του ορίου στο ενοίκιο επαγγελματικής στέγης. Γύρω από το Στρόεγεδ, τον κεντρικό πεζόδρομο, η τιμή ήταν είκοσι πέντε χιλιάδες το τετραγωνικό μέτρο. Κι εδώ αρχίζει το ζουμί. Τις ξένες εταιρείες τις βάζω στην άκρη και παίρνω τηλέφωνο στη Διεύθυνση Επαγγελματικών και Εταιρικών Δραστηριοτήτων. Στη Δανία δεν καταγράφεται ο ιδιοκτήτης των εταιρειών. Πρέπει όμως να υπάρχει διευθυντής και διοικητικό συμβούλιο. Σημειώνω τα ονόματα μαζί με τις ημερομηνίες ίδρυσης των εταιρειών. Και τώρα κρατήσου: Οι είκοσι τέσσερις εταιρείες ιδρύθηκαν τον περασμένο Σεπτέμβριο. Και όλες οι διευθυντικές θέσεις, καθώς και οι θέσεις στα

διοικητικά συμβούλια καταλαμβάνονται από τα ίδια δώδεκα άτομα!»

Η καρδιά του Κάσπερ χτυπούσε πιο γρήγορα. Ο αυξημένος σφυγμός έστειλε ένα κύμα πόνου στο κρανίο.

«Δε θα πληρώσουν φόρο από το κέρδος;» ρώτησε.

«Δεν πρόκειται καν να δηλώσουν ότι έβγαλαν κέρδος. Η Δανία φορολογεί τα εισοδήματα από το εμπόριο ακινήτων, όχι όμως από τις αγοραπωλησίες εταιρειών. Οι είκοσι τέσσερις εταιρείες μας έχουν ίσως αγοράσει ακίνητα αξίας δύο δισεκατομμυρίων. Όμως δεν πουλούν τα ακίνητα, τις εταιρείες πουλούν, για εξήντα ή και εκατό εκατομμύρια. Μόνο ένα πράγμα πρέπει να αποφύγουν: τη δυνατότητα να αποδειχθεί ότι πριν από την αγορά των εταιρειών υπήρξε συμφωνία για τις αγοραπωλησίες των ακινήτων».

Ο Κάσπερ προσπάθησε να σκεφτεί.

«Και δεν είναι μόνο αυτό», συνέχισε ο Μαξιμίλιαν. «Όσο κι αν ακούγεται απίστευτο, έχω ακόμα καλούς φίλους και φίλες. Μια από τις φίλες μου δουλεύει στο τμήμα Εποπτείας στο Χρηματιστήριο Αξιών της Κοπεγχάγης. Της αραδιάζω λοιπόν τα δώδεκα ονόματα χωρίς να της πω πού τα ξετρώπωσα. Τη ρωτάω αν τους ξέρει, αν υπάρχει κάτι που κατά τη γνώμη της συνδέει αυτά τα δώδεκα άτομα».

Ο Κάσπερ ήξερε τι θα ακολουθούσε. Ωστόσο κανένας αρτίστας με ευαισθησία δε θα σκεφτόταν να στερήσει από τον παρτενέρ του στην αρένα τη χαρά να σπάσει το μπαλόνι.

«Και οι δώδεκα είναι ή τουλάχιστον ήταν, μέχρι πρότινος, στη λίστα μισθοδοσίας του Κόνον».

«Ο Κάιν», παρατήρησε ο Κάσπερ, «με το παρελθόν που είχε στο στόλο και στην Υπηρεσία Εγχωρίων Υδάτων θα ήξερε σίγουρα κάτι για τις πλημμύρες».

«Και για το πώς ενεργεί κανείς σε περιπτώσεις καταστροφών».

«Την ημερομηνία», τον έκοψε ο Κάσπερ, «έχεις την ημερομηνία ίδρυσης των εταιρειών;»

Άκουσε το χαρτί να θροΐζει.

«Ιδρύθηκαν ανάμεσα στις 2 και τις 24 Σεπτεμβρίου».

Απλώθηκε σιωπή. Μέσα στη σιωπή ο Κάσπερ άκουσε το σοκ

του πατέρα του. Ξεκίνησε από ένα σημείο, ένα επίκεντρο, σαν μια νότα που ήχησε στο νοητικό μέρος των αισθήσεων και από εκεί απλώθηκε σφαιρικά.

«Κύριε των δυνάμεων», ψέλλισε ο Μαξιμίλιαν. «Αυτό σημαίνει πως ήξεραν ότι θα γίνονταν οι σεισμοί».

Ο Κάσπερ ξύπνησε από τον *Καλπασμό της Βαλκυρίας* σε έναν εκκλησιαστικό τόνο. Δεν είχε ιδέα που βρισκόταν, ίσως στην Κόλαση. Σκόνταψε μέσα στο σκοτάδι κι έπεσε πάνω στο κομοδίνο. Η πραγματικότητα αποκαταστάθηκε και τον βρήκε ξαπλωμένο στο σανιδένιο πάτωμα, τυλιγμένο με τα καλώδια.

Πρέπει να βρίσκονταν γύρω στα εβδομήντα μέτρα μακριά του. Ο ήχος φιλτραριζόταν μέσα από πολλά μέτρα τοίχο, θα ήταν γύρω στις είκοσι με τριάντα γυναίκες, ο επιτονισμός τους ήταν σαν να κατευθύνονταν στο Μπλόκσπεργκ, το βουνό του Σατανά. Κοίταξε το ρολόι δίπλα του. Η ώρα ήταν τρεις το πρωί.

Έβγαλε τα ηλεκτρόδια. Πιάστηκε από το κρεβάτι. Κατάφερε να σηκωθεί στα πόδια του. Πρώτη φορά εδώ και δύο εβδομάδες σηκώθηκε όρθιος.

Τεντώθηκε προς το νεροχύτη. Άναψε το φως από πάνω. Η ξυριστική μηχανή του ήταν στο ράφι, μαζί με αφρό, ξυραφάκια και το δερμάτινο λουρί για να ακονίζει τη λεπίδα. Όλα βαλμένα με σοφία και φροντίδα. Αν τα έβλεπε η μητέρα του, θα χαιρόταν. Όμως η μητέρα του ήταν είκοσι εννιά χρόνια πεθαμένη, δεν πρόλαβε να τον δει να ξυρίζεται.

Ξυριζόταν αργά, με προσοχή.

Στον καθρέφτη συνάντησε τον εαυτό του. Κάθε άντρας που ξυρίζεται θέλει να τον κοιτάζει μια γυναίκα για να εκτιμήσει το αποτέλεσμα. Είχαν περάσει δέκα χρόνια από την τελευταία φορά που μια γυναίκα τον παρακολούθησε να ξυρίζεται. Η Στίνε

ήταν η τελευταία. Από τότε οι μοναδικές γυναίκες που τον είχαν δει να ξυρίζεται ήταν οι μακιγέζ.

Τώρα υπήρχε κάποια.

Ήταν η Γαλάζια Κυρία. Στεκόταν γερμένη πάνω στην πόρτα. Δεν την είχε ακούσει να έρχεται. Κοίταξε τα πόδια της. Δε φορούσε μαξιλαράκια για να κάνει ησυχία. Τα πόδια της ήταν γυμνά μέσα στα σανδάλια. Τα νύχια των ποδιών της είχαν βερνίκι, όχι μπογιά, απλά ένα γκλος. Οι ψαλμοί δυνάμωσαν.

«Είναι το Βιβλίο των Προσευχών», εξήγησε. «Ο δεύτερος όρθος ψάλλεται από τις τρεις ως τις τέσσερις τα ξημερώματα».

Ξέπλυνε τα τελευταία υπολείμματα αφρού με κρύο νερό.

«Δύο πράγματα θα ήθελα», της είπε. «Μπορείς να δεις αν το δέρμα μου είναι αρκετά λείο για να μπω στον Παράδεισο;»

Τα χέρια της ήταν δροσερά, με ένα άρωμα που ίσως ήταν σάνταλο.

«Καλό είναι. Και το άλλο;»

«Γιατί έρχονται εδώ; Για τις γυναίκες λέω. Τι βρίσκουν; Μαζεύονται τέτοια ώρα, άγρια χαράματα, με αρχαία ελληνικά γνωμικά, μάλλινα εσώρουχα και εικόνες της κακιάς ώρας με κατάχλωμους νεαρούς πάνω στο σταυρό. Επιδεικνύουν απόλυτη υπακοή. Τι βρίσκουν;»

Εκείνη μπήκε μέσα και έκλεισε την πόρτα πίσω της πριν του απαντήσει.

«Την αγάπη».

Έβγαλε κι έσπρωξε την αναπηρική πολυθρόνα, εκείνος κάθισε. Κάθισε κι εκείνη απέναντί του. Άκουγαν τις ψαλμωδίες. Καμιά φυσιολογική ακοή δε θα μπορούσε να τις ακούσει από τόση απόσταση. Ήξερε ότι η δική της μπορούσε.

«Θα το καταλάβεις», του είπε. «Όπως θα καταλάβεις και γιατί εκείνη εξαφανίστηκε, γιατί είχε το γράμμα».

Δεν ήξερε πώς το είχε μάθει. Ωστόσο την εμπιστευόταν, χάρη στον τόνο της φωνής της. Σε αυτό τον τόνο άκουγε τη γνώση της εμπειρίας. Ο κόσμος είναι γεμάτος ανθρώπους με γνώμη για πράγματα για τα οποία δεν έχουν ιδέα. Μ' εκείνη ήταν αλλιώς.

Λισθάνθηκε την εμπιστοσύνη του σαν σωματική χαλάρωση που γινόταν αιτία να επουλώνονται οι πληγές του.

«Ήταν δύσκολες για σένα οι τελευταίες είκοσι τέσσερις ώρες πριν σε πάρουμε στα χέρια μας».

Ένωσε να ετοιμάζεται ένα μεγάλο νούμερο εισόδου. Είχε τριάντα χρόνια πείρα και μπορούσε να ακούσει τα μεγάλα νούμερα εισόδου πριν από την έναρξή τους. Ωστόσο αυτό ήταν χωρίς αυλαίες, χωρίς μουσική, χωρίς φώτα, χωρίς κοινό, χωρίς συμβόλαιο. Κάτι ερχόταν έρποντας, από τη μεγάλη τάφρο της ορχήστρας που δεν υπήρχε. Ήταν το άγχος.

«Με γέρασαν», είπε εκείνος. «Εκείνες οι δύο μέρες με γέρασαν δεκαπέντε χρόνια».

«Από την άλλη πάλι δεν ήταν κάτι που δεν το περίμενες, ε;»
Δεν πίστευε στ' αυτιά του.

«Πες μου, ως τότε δεν ήταν όλα μια σειρά επαναλήψεων;» συνέχισε. «Η ίδια συνάντηση, με τα ίδια δύο άτομα;»

Αφουγκράστηκε το σύστημά της. Δεν ακουγόταν τίποτα. Φυσικά υπήρχαν οι ήχοι του σώματος, όμως ο νους της δεν έβγαζε άχνα. Καμία σκέψη ψιθυριστή, καμία οργή, καμία πρόθεση. Ήταν σιωπηλή σαν την απόλυτη απουσία.

Ωστόσο δεν απουσίαζε. Το βλέμμα του συνάντησε το δικό της. Προσπάθησε να σχηματίσει μια εντύπωση του σώματός της. Ήταν σφιχτό σαν βράχος, σαν ένα κομμάτι βουνό, και ταυτόχρονα εύθραυστο, σαν φλόγα που σε μια μόνο στιγμή μπορεί να τη σβήσει το ρεύμα του αέρα. Οι τρίχες του κεφαλιού του σηκώθηκαν όρθιες.

«Σ' αυτές τις είκοσι τέσσερις ώρες», άρχισε εκείνος, «γνώρισα περισσότερους ανθρώπους απ' όσους μπορώ να θυμηθώ. Η ζωή μου κινδύνεψε. Με κυνηγούσαν όλοι, μόνο και μόνο επειδή προσπάθησα να σώσω τη ζωή ενός παιδιού — και να κρατήσω μια συμφωνία. Ήταν μια σειρά από εφιάλτες. Επομένως, για τι πράγμα μιλάμε;»

«Ναι, αλλά, στην πραγματικότητα, δεν ήταν απλά και μόνο μια σειρά από παραλλαγές ενός πολύ απλού θέματος, της ίδιας συνάντησης με δύο ανθρώπους, κάθε φορά τους ίδιους;»

Την κοίταζε σαστισμένος.

«Με δύο ανθρώπους, έναν άντρα και μια γυναίκα», επέμεινε. «Για περισσότερη ποικιλία και για να μη σου φαίνεται μονότονο, υπήρχαν σε δύο εκδόσεις: αυτοί που βοηθούν τα παιδιά κι αυτοί που τους κάνουν κακό».

Σε αργή κίνηση, παρό την τεράστια αντίσταση, προσπάθησε να αφουγκραστεί εκείνα τα δύο τελευταία εικοσιτετράωρα. Άκουσε τη συνάντηση με τον Μπρόδερσεν και την ξανθιά γυναίκα, τον Μόερκ και την Άστα Μπορέλο, τον Μαξιμίλιαν και τη Βίβιαν την Τρομερή, τη Λόνε Μπόρφελτ και τους άντρες γύρω της, τον Κάιν και την υπεύθυνη της σάουνας.

«Κάποιες φορές ίσως είχαν χωριστεί ο ένας απ' τον άλλο», συνέχισε. «Κι έτσι συνάντησες τον άντρα και τη γυναίκα χωριστά».

Τώρα αφουγκράστηκε τον Ντάφι, τον Φραντς Φίμπερ, τη Στίβνε, τη Σόνια.

«Παρ' όλα αυτά ήταν το ίδιο», εξήγησε. «Κάθε ζευγάρι ήταν μαζί σου ή εναντίον σου. Κατά τα άλλα η διαδικασία ήταν όμοια».

«Δεν ήταν μόνο συναντήσεις», τη σταμάτησε.

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

«Όχι. Ήταν φυγή, φυγή στην ελευθερία. Είσαι φυγάς. Επίσης, υπήρξε και διάρρηξη. Εισβολή. Αναζητάς, ψάχνεις. Βρίσκεισαι όμως συνέχεια στα ίδια ίχνη. Σκέφτηκες άραγε πόσες παρόμοιες ρεσεψιόν πέρασες, σχεδόν πάντα με τον ίδιο τρόπο;»

Αφουγκράστηκε τον ήχο του Παλπούλη Υπνούλη στην Εφορία, τον άγγελο πίσω από τον ακουστικό λαβύρινθο στην μπλοκαρισμένη περιοχή, την κακιά μάνα στη Λόνε Μπόρφελτ, την είσοδο στο Σανατόριο του Τόρμπεκ, τις γυναίκες που πρόσεχαν το τηλέφωνο, τις άλλες που φυλούσαν τη Διεύθυνση Χαρτογράφησης και Κτηματολογίου. Άκουσε τον υπάλληλο στη ρεσεψιόν του Σλοτοσχόλμεν, τον άντρα στο γυάλινο κουβούκλιο του Κόνον.

Το άγχος μετατράπηκε σε φόβο, πανικό, τρελό φόβο που δεν ακούει τίποτα. Ήταν ο φόβος μήπως κλειστεί μέσα, ο φόβος του εγκλεισμού.

«Μόνο δύο εικοσιτετράωρα ήταν έτσι», αντέδρασε. «Κατά τα άλλα η ζωή μου ήταν πολύχρωμη, σαν παλέτα ζωγράφου».

Άκουσε τη φωνή του απ' έξω. Ήταν η φωνή ενός ανθρώπου που δεν τον γνώριζε.

«Έδωσα πεντακόσιες παραστάσεις», της είπε.

«Ναι, αλλά δεν ήταν όλες ίδιες; Ε, τι λες;»

Την κοίταξε στα μάτια. Ποτέ του δεν είχε δει παρόμοιο βλέμμα, απόλυτα ήρεμο και απολύτως άγρυπνο.

«Εντάξει», συμφώνησε. «Όλοι προσπαθούμε να καμουφλάρουμε τη μονοτονία. Ωστόσο είναι πολύ κουραστικό να επιμένεις διαρκώς για κάτι ξεχωριστό ενώ κατά βάθος όλοι μοιάζουμε. Οι νίκες όλων μας είναι ίδιες και οι συμφορές το ίδιο. Προσπάθησε λίγο να νιώσεις τη λύτρωση που φέρνει η απλότητα».

Την κοίταξε. Ήταν διάφανη σαν ακουαρέλα, σαν να ετοιμαζόταν να διαλυθεί στον ήχο, σε μια ηχώ που ακόμα δεν είχε σχηματιστεί.

Άκουσε πόσο λίγα θέματα υπήρξαν στη δική του ζωή. Πόσο λίγες χορδές είχε να παίξει. Τις άφησε να φύγουν.

Γύρω του απλώθηκε σιωπή, μέσα του το ίδιο. Μια σιωπή μεγαλύτερη από ποτέ άλλοτε.

Η πόρτα άρχισε να ανοίγει, η πόρτα απ' όπου ερχόταν η μεγάλη μουσική. Ήξερε ότι κι εκείνη μπορούσε να την ακούσει.

«Ακόμα κι αυτήν», επέμεινε, «ακόμα κι αυτήν, αν την ακούς συνέχεια, γίνεται μονότονη».

Χαλάρωσε. Βρισκόταν πια πίσω από την αίθουσα, στα παρασκήνια της συναυλίας της Κυρίας-Κυρίου. Υπήρχαν τρύπες στο φράγμα του ήχου. Μέσα από τις τρύπες κυλούσε σιωπή. Πρώτη φορά η ακοή του αισθανόταν γαλήνη.

Δεν ήξερε πόσο είχε κρατήσει, η στιγμή δεν είχε έκταση. Η έκταση στο χρόνο απαιτεί να χτυπάει ένα χρονόμετρο, να ταλαντεύεται ένα εκκρεμές. Εκείνη τη στιγμή όμως είχε επικρατήσει απόλυτη σιωπή.

«Τι έκανες;» τη ρώτησε.

Δεν μπορούσε να βρει το θάρρος να την κοιτάξει στα μάτια.

«Βασικά τίποτα», είπε εκείνη. «Έπαιζα παιχνίδια σιωπής».

Τελικά την κοίταξε. Χαμογελούσε. Το χαμόγελό της ακουγόταν σαν το τραγούδι της Έλα Φιτζτζέραλντ, σαν παιχνιδιάρικο παιδί με ασύνορη ωριμότητα. Τι ήταν άραγε, γριά ή κοριτσάκι;

«Η Μητέρα Ράμπια», συνέχισε, «η δασκάλα και προκάτοχός μου, έλεγε συχνά ότι οι άνθρωποι της φαίνονταν σαν φυλακισμένοι σε σαπουνόφουσκες. Μέσα σ' αυτές, σε ένα σημείο ή και σε δύο, υπήρχε μια τόση δα τρυπούλα. Μόνο από αυτές τις τρυπούλες οι φούσκες μπορούν να συνδεθούν με άλλες φούσκες, μόνο μέσα από αυτές οι άνθρωποι μπορούν να επικοινωνήσουν. Αυτές οι τρυπούλες είναι που φροντίζουν να έχουμε συνεχώς τις ίδιες βασικές εμπειρίες. Καθένας μας κουβαλάει τη δική του πραγματικότητα — και έχει ελάχιστη επαφή με αυτή των άλλων. Ποιος ήταν ο λόγος που ποτέ δεν απάντησες στο γράμμα της;»

Δεν της απάντησε.

«Η επιθυμία να είσαι κάτι ξεχωριστό», παρατήρησε εκείνη, «είναι πολύ ισχυρή. Το ίδιο ισχύει για όλους μας. Δεν πειράζει η ζωή μας να είναι ελεεινή, φτάνει να είναι ξεχωριστά ελεεινή. Όταν όμως συναντάς κάποιον που είναι πιο σοφός, που βλέπει πιο βαθιά, υπάρχει κίνδυνος να τεθεί η ιδιαιτερότητά σου υπό αμφισβήτηση. Αυτό ήταν μήπως;»

«Κατά κάποιον τρόπο ναι», της απάντησε. «Όμως φοβόμουν κιόλας, φοβόμουν να μην... να μη χάσω την ακοή μου».

Ένωθε ότι τον καταλάβαινε.

Έξω είχε αρχίσει να ξημερώνει, δεν είχε προσέξει το φως. Άκουγε φωνές παιδιών, παιδιών και νέων. Ανατρίχιασε.

«Δεν είναι απλά παιδιά», παρατήρησε. «Τα έχω δει να σταματούν το χρόνο».

Οι φωνές πλησίαζαν, ακούγονταν κάτω από το παράθυρο, αναγνώρισε τις δύο από αυτές. Αποκλείεται, δεν ήταν δυνατόν. Ωστόσο φόρεσε τα γυαλιά του και έσπρωξε το καροτσάκι ως το παράθυρο. Πάνω σε στερεωμένα στο χώμα τραπέζια και παγκάκια τα παιδιά έτρωγαν έξω πρωινό.

Το παιδί που καθόταν πιο κοντά ήταν το αγόρι από το Σλοτσχόλμεν, εκείνο με τον υδροκεφαλισμό. Ένα χρόνο μεγαλύτερο αλλά ακόμα το ίδιο. Στην τσέπη του πουκαμίσου του ο Κάσπερ διέκρινε την πένα που κάποτε ήταν δική του.

Ο φόβος ξαναγύρισε. Ένωσε τον ιδρώτα να τρέχει από τη μασχάλη και να κυλάει στα πλευρά του. Ο άλλος γνώριμος ήχος ερχόταν από μια άλλη ομάδα παιδιών. Ένα αγόρι, μεγαλύτερο

σε ηλικία, τους σέρβιρε το πρωινό τους. Δεν ήταν αγόρι, ήταν νεαρός. Η φωνή του ήταν βραχνή, σαν τη χορωδία της Αγίας Άννας Μπρούμερ. Ήταν το αγόρι από το ξενοδοχείο Ρούνγκστεντ.

«Γνωρίζω δύο από τα παιδιά», είπε.

«Σύμπτωση θα είναι».

«Είμαι χαρτοπαίκτης. Ξέρω μέχρι πού φτάνουν οι συμπτώσεις. Εδώ δεν υπάρχει σύμπτωση».

Εκείνη καθόταν στο ίδιο σημείο, ασάλευτη.

«Ο Σίμον», του είπε, «πάει στον παιδικό σταθμό απ' όπου τον μάζεψες».

Έστριψε το κεφάλι του για να φυλαχτεί.

«Σε περίμενε να έρθεις», συνέχισε εκείνη. «Όχι ειδικά εκείνη τη στιγμή, όμως κάποτε, αργά ή γρήγορα. Όλοι μας σε περιμέναμε. Κάτι που μου έμαθε η Μητέρα Ράμπια είναι ότι όσοι επιμένουν, όσοι ψάχνουν, αργά ή γρήγορα έρχονται. Το μόνο που έχεις να κάνεις είναι να τους περιμένεις».

«Και ο άλλος, ο ψηλός, με εξυπηρέτησε σε ένα ξενοδοχείο».

Σήκωσε τους ώμους. Σηκώθηκε.

Ο Κάσπερ ένιωσε μια απύθμενη οργή στην ιδέα ότι θα τον εγκατέλειπε, ειδικά αυτήν τη στιγμή.

«Μόλις αρχίσαμε», της πέταξε.

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Αυτό που υποσχεθήκαμε ήταν μια ιδέα της γαλήνης, όχι ένα λεξικό για τα αινίγματα της ύπαρξης».

Αν μπορούσε να σηκωθεί θα την άρπαζε με τα δυο του χέρια.

«Είσαι μεγάλος εγωιστής», παρατήρησε. «Για μένα είναι πολύ καλό αυτό, γιατί οι μεγάλοι εγωιστές είναι και μεγάλοι αμαρτωλοί. Και οι μεγάλοι αμαρτωλοί έχουν τη δυνατότητα για μεγάλη μετάνοια. Η μετάνοια είναι το εφαλτήριο».

Κατέβασε την ποδιά της στο σημείο που σκέπαζε τον ώμο. Εκείνος, σαστισμένος, αντίκρισε μια μαύρη δαντέλα, ίσως μετάξι.

«Έχω μεγαλώσει σε εύπορο περιβάλλον», τον αιφνιδίασε.

«Ποτέ μου δε θα μπορούσα να διανοηθώ μάλλινα εσώρουχα».

Κατάφερε να διατηρήσει την αυτοσυγκέντρωσή του.

«Και στην καθημερινή ζωή, εδώ και τώρα, τι γίνεται;» της επιτέθηκε. «Εξαφανίστηκαν δύο παιδιά».

Το πρόσωπό της είχε στραγγίσει από χιούμορ.

«Είναι πολύ χειρότερο από όσο φαντάζεσαι».

Η Αφρικανή ήρθε φέρονοντας σούπα, κάθισε μαζί τους ενώ εκείνος έτρωγε.

«Τα περισσότερα», παρατήρησε εκείνος, «βρίσκονται πέρα από τον έλεγχό μας. Μόνο η Κυρία-Κύριος έχει την τελευταία λέξη για το αν ένα παιδί εξαφανιστεί ή ξαναβρεθεί, αν θα ζήσει ή θα πεθάνει. Εμείς κατά βάθος τίποτε άλλο δεν μπορούμε να κάνουμε. Ωστόσο, για να αντέξεις να κοιτάξεις στα μάτια την αδυναμία, την ασημαντότητά σου, μόνο μια λύση υπάρχει: να κάνεις τα αδύνατα δυνατά».

Δεν την πρόλαβε, είχε ήδη κλείσει. Μάζευε τα μαχαιροπίρουνά του. Στην πόρτα στάθηκε.

«Θα βρω αμάξι», του είπε. «Για απόψε».

«Και ένα μπουκάλι κονιάκ, γίνεται; Μερικά ποτήρια, παυσίπονα, λίγη μορφίνη, μέχρι να έρθει η ώρα να παίξω, ε, τι λες; Θα τα φέρεις;»

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

Μέσα σε τρεις ώρες όλα τελείωσαν. Εκείνη ήρθε λίγο μετά τα μεσάνυχτα, τον βοήθησε να ανέβει στο καροτσάκι. Το ασανσέρ κατέβηκε σε ένα υπόγειο πάρκιγκ. Μέτρησε δώδεκα παρκαρισμένα αμάξια, δύο τζίπ, το ασθενοφόρο με το οποίο τον έφεραν, ακόμα ένα ασθενοφόρο, ένα φορτηγό με καρότσα, δύο αγροτικά, τρία πόλο — ίσως για τις περιπτώσεις που οι καλόγριες αποφάσιζαν να εφορμήσουν στα μαγαζιά — και ένα κλειστό φορτηγάκι.

Η Αδελφή Γκλόρια χαμήλωσε τη ράμπα του μικρού κλειστού φορτηγού, τον έσπρωξε ν' ανέβει στην πλατφόρμα, τη σήκωσε, τον έβαλε στο αμάξι, στερέωσε το καροτσάκι. Ο Φραντς Φίμπερ καθόταν στο τιμόνι.

Η πύλη πρέπει να είχε αισθητήρα ή ήταν τηλεχειριζόμενη, πάντως άνοιξε από μόνη της. Έξω η νύχτα ορθωνόταν σαν τοίχος. Η καγκελόπορτα του φράχτη άνοιξε, τα φώτα του αμαξιού σκάλωσαν σε κομμάτια ομίχλης.

«Έχουμε τρεις ώρες», τον ενημέρωσε η Αφρικανή. «Μετά κάποιοι θα αρχίσουν ν' αναρωτιούνται».

«Είχες έναν οδηγό», είπε ο Κάσπερ, «έναν οδηγό που διέθετε σκάφος».

Ο Φραντς Φίμπερ έγραψε κάτι σε ένα μπλοκάκι κάτω από την εικόνα, χωρίς να αφήνει από τα μάτια του το οδόστρωμα. Έδωσε το χαρτάκι πίσω στον Κάσπερ.

Ο Κάσπερ προσπάθησε να σχηματίσει τον αριθμό, όμως δεν τα κατάφερε, τα χέρια του έτρεμαν, έδειξε τον αριθμό στην Αφρικανή. Εκείνη πάτησε τα κουμπιά στο τηλέφωνο. Έπρεπε να βγάλει τους επιδέσμους για να φέρει το ακουστικό στο αφτί του. Πέρασαν αιώνες για να το σηκώσουν. Απάντησε ένας άνθρωπος μεγάλων διαστάσεων.

«Είμαι ο αδελφός του Φίμπερ», είπε ο Κάσπερ. «Μου είπτε ότι έχεις σκάφος και ότι μπορείς να το έχεις έτοιμο σε ένα τέταρτο».

Ο άντρας μούγκρισε στο ακουστικό.

«Βρε δεν πας να σε κοιτάξει κανένας γιατρός, λέω 'γω! Νυχτιάτικα!»

Τα κίνητρα των ανθρώπων φανερώνονται πριν το καταλάβουν οι ίδιοι. Υπάρχει πάντα κάτι που τους κυνηγάει. Η φωνή στο ακουστικό έκρυβε αναμνήσεις προδοσίας και εγκατάλειψης. Για να προφυλαχτεί από αυτές τις αναμνήσεις οχυρωνόταν πίσω από τον απόλυτο υλισμό. Τα λόγια έβγαιναν από ένα κρεατωμένο κορμί σε ένα τεράστιο σπίτι.

«Λυπάμαι», ανακοίνωσε ο Κάσπερ, «όταν σκέφτομαι ότι θα μπορούσες να μη χάσεις τη δουλειά σου και να γίνεις κατά δέκα χιλιάδες πιο πλούσιος...»

Πέρασαν κάτω από την Αψίδα των Επισκόπων. Το τηλέφωνο σώπαινε. Ίσως δεν ήταν παρά αυταπάτη και ο τύπος ετοιμαζόταν να κλείσει.

«Μειρητά;»

Ο Κάσπερ έβγαλε τα χρήματα από την τσέπη της ρόμπας του, τα σήκωσε προς το μέρος των στύλων του ηλεκτρικού. Μέτρησε είκοσι χαρτονομίσματα με τον Νιλς Μπορ — ο κβαντικός μηχανικός είχε μεγάλες σακούλες στα μάτια. Σίγουρα του είχε κοστίσει το ότι είχε καρδιά αγίου, εξαιρετική ευφυΐα και, ταυτοχρόνως, έβαλε το χεράκι του στην κατασκευή της Βόμβας.

«Πεντακοσάρικα, τσίλικά και κολλαριστά», τον διαβεβαίωσε.

Άκουσε ένα πορτατίφ να ανάβει, το κρεβάτι στρίγκλισε, κάτι βαρύ μούγκρισε — η γυναίκα του ή το ροτβάιλερ.

«Το λιμάνι είναι μπλοκαρισμένο τη νύχτα», παρατήρησε ο άντρας.

«Θες δηλαδή να μου πεις ότι κατάφεραν να πείσουν έναν κα-

πετάνιο που έχει φάει τη θάλασσα με το κουτάλι ότι το Οέρε-
σουντ κλείνει με τη δύση του ηλίου;»

Μπήκαν στη λεωφόρο Ομπουλβάρντεν.

«Αποβάθρα Κάλβεμποδ», ανακοίνωσε ξερά η φωνή. «Λοξά
απέναντι από το λιμάνι Σλούσεχαουν, σε μισή ώρα».

Κατέβηκαν και πέρασαν το Σταθμό και το Κεντρικό Ταχυδρο-
μείο. Το αμάξι έκανε στροφή νότια, κατά μήκος του λιμανιού.
Πέρασαν την καινούργια ψαραγορά. Όταν ο Κάσπερ ήταν μι-
κρός εκεί υπήρχαν καρβουναποθήκες, ψαροκάικα και βιομη-
χανίες. Τώρα είχε γεμίσει εμπορικά και νυχτερινά κέντρα.

Πέρασαν το εργοστάσιο Χ.Κ. Όερστεδ και την Αποβάθρα
Μπελβεντέρε, είχε να περάσει από εκεί δέκα χρόνια. Όταν ήταν
παιδί, υπήρχαν αραγμένα διακόσια πενήντα καϊκια. Στην πραγ-
ματικότητα, ήταν μικρά σπιτάκια με περιβολάκια όπου ο κόσμος
έμενε όλο το χρόνο, όχι μόνο το καλοκαίρι.²⁸ Τώρα είχαν χτιστεί
αίθουσες μπόουλιγκ, συγκροτήματα γραφείων και στούντιο πορ-
νοταινιών. Πολλά από τα μεγάλα και τα μεσαία τσίρκα είχαν στη-
θεί εκεί. Ο Κάσπερ θυμόταν άφθονες χειμερινές σεζόν στο Νό-
τιο Λιμάνι. Τότε η πόλη σταματούσε εδώ. Νοτιοανατολικά της
Γέφυρας της Σελανδίας, της Σιελάντσμπρο, υπήρχε τούνδρα. Τώ-
ρα εκεί υπήρχαν γήπεδα γκολφ, ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, βεν-
ζινάδικα. Τρία σπίτια που τα θυμόταν από τότε ήταν πλέον προ-
στατευόμενα και περιφραγμένα. Ακουμπούσαν πάνω στο δρόμο.
Τι να πεις; Σε διάστημα μισής γενιάς όλοι φύγαμε από τη ζούγκλα
και μπήκαμε στον ζωολογικό κήπο.

«Όταν ήμουν παιδί», παρατήρησε ο Κάσπερ, «εδώ ήταν η πί-

28. Kolonihave: Πρόκειται για μια δανέζικη ιδιαιτερότητα: μικρά ξύλι-
να σπιτάκια χωρίς θέρμανση, με περιβολάκι, που σύμφωνα με το νόμο μπο-
ρούν να κατοικηθούν μόνο το καλοκαίρι, οπότε το χειμώνα ο δήμος κόβει
το φως και το νερό. Με περισσότερα χρήματα είναι δυνατόν να μετατρα-
πούν σε μόνιμες κατοικίες, ωστόσο οι κάτοχοί τους σπάνια τα διαθέτουν.
Είναι φαινόμενο που φθίνει, καθ' ότι ολοένα περισσότεροι διαθέτουν πια
βίλες για το καλοκαίρι. (Σ.τ.Μ.)

σω πλευρά της πόλης. Τώρα είναι η βιτρίνα της. Δεν το καταλαβαίνω».

Είναι καλό να έχεις κοινό. Ωστόσο μιλούσε στον εαυτό του. Δεν περίμενε απάντηση.

«Η πίσω πλευρά είναι και τώρα, παραμένει άθικτη», αντέδρασε η Αφρικανή. «Είναι το ίδιο μεγάλη όπως τότε ή κι ακόμα πιο μεγάλη. Απλώς τη φτιασίδωσαν».

Ένας θυμός που του ήταν τελείως ακατάληπτος τον κατέλαβε.

«Πώς γίνεται», διαμαρτυρήθηκε, «μια ανήλικη μοναχή, που μεγάλωσε στη ζούγκλα με τον Ταρζάν, να έχει αποκτήσει σοφία για τις σκοτεινές πλευρές της ζωής;»

Εκείνη έγειρε προς τα εμπρός, κλότσησε το πόδι του Φραντς Φίμπερ και πάτησε το φρένο. Ο Κάσπερ παραλίγο να πεταχτεί από το καροτσάκι και να εκσφενδονιστεί μέσα από το παρμπρίζ. Ο Φραντς Φίμπερ χλώμιασε σαν φάντασμα.

Έβγαλε το μενταγιόν από το λαιμό της και του το έδειξε. Άναψε το φως του αυτοκινήτου. Ο Κάσπερ είδε τη φωτογραφία δύο παιδιών κι ενός άντρα, σε ένα πράσινο λιβάδι. Τα παιδιά ήταν πετσιί και κόκκαλο, με άγρια, κάτασπρα χαμόγελα. Ο άντρας είχε τρυφερό στόμα και ένα βλέμμα που ήταν το αλάτι της τρυφερότητάς του.

«Είμαι τριάντα πέντε χρόνων», του είπε. «Έχω άντρα και δύο παιδιά».

Το ασήμι ζέσταινε το χέρι του. Είχε τη μυρωδιά της. Ήξερε ότι κάπου στους τροπικούς σίγουρα υπήρχε ένα φυτό που στον μεσημεριανό ήλιο ανέδιδε ακριβώς αυτό το άρωμα.

Γύρισε το πλακέ μέταλλο από την άλλη. Στην πίσω πλευρά ήταν χαραγμένες δύο ασπίδες ζουλού και δύο ασαγκάι σταυρωτά, καθώς και η φράση «First Pan-African Aikido Championship» — «Πρώτο Παναφρικανικό Πρωτάθλημα Αϊκίντο».

«Τελικά νιώθω ότι η ζωή της καλόγριας με τραβάει όλο και περισσότερο», σχολίασε. «Γίνεται να δηλώσω υποψηφιότητα;»

Σταμάτησαν έξω από δύο ρηχά ντοκ, ανάμεσα σε δύο μόλους. Στην άκρη του ενός υπήρχε κίνηση, κατά τα άλλα όλα ήταν σιω-

πηλά. Η Αδελφή Γκλόρια τον έσπρωξε στη ράμπα και μετά τον κατέβασε στο έδαφος. Τον έσπρωχνε αργά, ήρεμα, πέρασαν απέναντι, βγήκαν στην περιοχή του λιμανιού. Δεν υπήρχε κίνηση, εκείνος λάτρευε τη νύχτα. Όταν ήταν μικρός, η μητέρα του του διάβαζε ιστορίες. Όχι πολύ συχνά, δεν υπήρχε ούτε χρόνος ούτε δυνάμεις. Μια φορά του διάβαζε το *Ο Πάλε μόνος του στον κόσμο*. Άκουσε τη σιωπή στο βιβλίο. Πίσω από τα σκίτσα, πίσω από το κείμενο, πίσω από τη μοναξιά του ήρωα εκείνος είχε ακούσει την υπέροχη σιωπή μιας πόλης όπου τα πάντα αναπαύονται.

Το ίδιο ένιωθε και τώρα, ότι η πόλη ολόγυρά του βρισκόταν σε απόλυτη σιωπή ενώ ένα υπερκόσμιο γυναικείο χέρι τον κινούσε προς τα εμπρός.

Στην τελευταία τσιμεντένια δέστρα καθόταν μια μορφή πάνω σε μια κουκούλα για άλογα. Ήδη από τα μισά του δρόμου ο Κάσπερ ήξερε πού τον είχε ξαναδεί ή ξανακούσει.

Το Παντζάρι σηκώθηκε, τίποτα δε φανέρωνε ότι ήξερε τον Κάσπερ, θα ήταν άλλωστε παράξενο να τον αναγνωρίσει έτσι μπανταρισμένο σαν μούμια. Ήταν ο άντρας που οδηγούσε το σκάφος της Στίνε έξω από την Εθνική Τράπεζα, πριν από δεκατέσσερις μέρες, δηλαδή κάτι αιώνες πριν.

«Αν περάσουμε το μπλόκο», τους πέταξε, «θέλω πέντε χιλιάδες παραπάνω».

Ο Μπορ έδειχνε ακόμα πιο αδύναμος στο φως των λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας. Η Στίνε τού είχε διηγηθεί για την αντίσταση του Αϊνστάιν στις πιθανολογικές εξηγήσεις του κβαντομηχανικού. Όπως όλοι οι μεγάλοι παίχτες πόκερ, ο Αϊνστάιν είχε αίσθηση του πού σταματούν οι συμπτώσεις. Το να συναντήσει το Παντζάρι εδώ, στο Νότιο Λιμάνι, ήταν εκτός του ορίου των πιθανοτήτων και των συμπτώσεων. Ο Κάσπερ τα έχασε λίγο. Για μια στιγμή είχε την αίσθηση ότι η Κυρία-Κύριος έπαιζε με σημαδεμένη τράπουλα.

Άνοιξε το κονιάκ, η Αφρικανή τού έδωσε δύο ποτηράκια ξεπλύματος των ματιών, εκείνος κατάφερε να τα γεμίσει παρό το τρέμουλο του χεριού του.

«Η Αδελφή Γκλόρια κι εγώ», είπε, «μένουμε στο ίδιο μοναστήρι. Τους μοναχούς και τις μοναχές μάς χωρίζει ένας καγκε-

λωτός φράχτης. Κοιταζόμασταν μέσα από το φράχτη έναν ολόκληρο χρόνο. Και μόνο απόψε, που γιορτάζει τα δεκαοκτώ της, μας έδωσαν άδεια να βγούμε έξω. Θέλουμε να γιορτάσουμε μόνοι μας».

Ο άντρας κοίταξε τους επιδέσμους, το γύψο, το καροτσάκι.

«Θέλω ακόμα πέντε χιλιάδες, για εγγύηση. Θα τα πάρετε όταν γυρίσετε πίσω».

Ο Κάσπερ φόρεσε τα γυαλιά του. Μέτρησε το μισό από το ποσό, όχι χωρίς δυσκολία.

«Θα το αφήσουμε εδώ», του είπε, «στο Νίχαουν. Για σένα δεν υπάρχει κίνδυνος. Άλλωστε σίγουρα θυμάσαι πώς είναι να είσαι δεκαοκτώ και να έχεις δαγκώσει τη λαμαρίνα».

Ο άντρας κοίταξε τον Κάσπερ, εκείνος έκανε πρόποση.

«Για τον Σωτήρα», είπε. «Το πρώτο ποτήρι είναι πάντα για τον Σωτήρα».

Η Αδελφή Γκλόρια ακούμπησε τις δύο αλουμινένιες ράγες της αποβάθρας στην κουπαστή, έσπρωξε το καροτσάκι με τον Κάσπερ πάνω στο σκάφος.

«Είναι Γιανμάρ», είπε ο άντρας. «Πώς θα το βάλετε μπρος;»

Η μοναχή άνοιξε το κιβώτιο του μοτέρ, κούνησε το κοκοράκι, κατέβασε τη συμπίεση, γύρισε το λεβιέ, το μοτέρ ξύπνησε. Ύστερα έλυσε τα βιαρίσματα, έβαλε ταχύτητα και αργά αργά το σκάφος πέρασε μπροστά από τον άντρα στην αποβάθρα.

Ο Κάσπερ σήκωσε το ποτήρι του.

«Έχει βγάλει δίπλωμα θερμαστή», του πέταξε. «Πριν σπουδάσει γιατρός. Και όλα αυτά αφότου έδωσε τον αιώνιο όρκο και πήρε μαύρη ζώνη»:

Το σκάφος πέρασε την είσοδο του Σλουσελόεμπ. Το λιμάνι απλώνόταν μπροστά τους.

«Εκεί μέσα κάναμε εξάσκηση», έδειξε ο Κάσπερ, «όταν ήμουν παιδί. Τα μικρά τσίρκα, που δεν είχαν λεφτά για κανονικό χειμερινό καταυλισμό, νοίκιαζαν στο Βόρειο Λιμάνι ή εδώ. Την άνοιξη κατεβαίναμε και καθόμασταν στο μόλο για μεσημεριανό, δίπλα στις αποθήκες μπαχαρικών. Είχα ένα όνειρο τότε, όπως και

πολλά χρόνια αργότερα. Ήταν μια εικόνα που ερχόταν από μόνη της. Φανταζόμουν ότι είχα παιδιά και τους έδειχνα πού είχα ζήσει και πού είχα δουλέψει. Πάντα το όνειρο ξεκινούσε από αυτό εδώ το λιμάνι. Ονειρευόμουν ότι μια μέρα θα καθόμουν στην πρύμη ενός γιότ και θα κοιτούσα το Νότιο Λιμάνι ταξιδεύοντας μακριά, με ένα αίσθημα απέραντης ελευθερίας».

«Είχες και γυναίκα μαζί σου;» ρώτησε η Αφρικανή. «Στο όνειρό σου λέω...»

Εκείνος συλλογίστηκε.

«Όχι», είπε. «Τώρα που το λες, μόνο εγώ και τα παιδιά ήμασταν».

Πέρασαν το Ταϊλχόλμεν, το Τομεργκράβεν ανοιγόταν στ' αριστερά τους, πλησίαζαν το μπλόκο. Ήταν ένα νάιλον δίχτυ που κρεμόταν από ένα καλώδιο. Το είχαν τραβήξει μπροστά στην είσοδο του λιμανιού και το είχαν στερεώσει σε πορτοκαλί σημαδούρες που σταματούσαν σε μια μπάρα και σε ένα υπόστεγο πάνω σε μια πλατφόρμα.

Θυμήθηκε τα γκισέ και τις ρεσεψιόν που είχε συναντήσει στην αναζήτησή του για την Κλάρα-Μαρία. Σκέφτηκε τη Γαλάζια Κυρία. Ήξερε ότι εκείνη έβλεπε κάτι που διαμορφωνόταν με τις δικές του αισθήσεις. Για μια στιγμή αυτή η γνώση τον γέμισε ξενοιασιά.

Σκέφτηκε τον άντρα που είχαν νοικιάσει το σκάφος του. Ήταν βοήθεια και ταυτοχρόνως εμπόδιο στο δρόμο για το σιωπηλό κορίτσι. Σκέφτηκε την Αφρικανή απέναντί του, ήταν ακόμα μια έκφραση του γυναικείου φύλου. Ένωθε τις επαναλήψεις. Είχε πιαστεί αιχμάλωτος σε μια ηχητική επανάληψη, κάτι σαν ιμάντα εργοστασίου. Ωστόσο για πρώτη φορά στη ζωή του το ήξερε. Αυτή η γνώση τον οδηγούσε σε ένα είδος ελευθερίας, μπορούσε να την ακούσει.

«Θα μας σταματήσουν», ανησύχησε η Αφρικανή.

Εκείνος αφουγκράστηκε, δεν ήταν κανείς στο υπόστεγο.

«Είμαστε σε μη βίαιη αποστολή εκ μέρους της Κυρίας-Κυρίου», την καθησύχασε. «Έχουμε το σύμπαν μαζί μας».

Τον βοήθησε να κατέβει από το καροτσάκι και να καθίσει στον πάτο του σκάφους. Η ίδια ξάπλωσε πάνω σε ένα σέλμα. Το σκάφος γλίστρησε κάτω από την μπάρα, στην πλατφόρμα δεν υπήρχε ψυχή, είχαν μπει στο Λιμάνι Γκάσβερκ.

«Γιατί δεν έκανες παιδιά;» τον ρώτησε.

Έκπληκτος άκουσε τον εαυτό του να λέει την αλήθεια — ή τουλάχιστον εκείνο το κομμάτι της αλήθειας που μπορούμε να πούμε φωναχτά.

«Ίσως επειδή ποτέ δεν πίστευα ότι ήμουν όσο έπρεπε σταθερός εσωτερικά, όσο έπρεπε για να προσφέρω σταθερότητα σ' ένα παιδί. Ήξερα ότι για τα παιδιά μπορούσα να κάνω τα πάντα για μισή ώρα, το πολύ τρία τέταρτα — στην αρένα, κάτω από τα φώτα. Ωστόσο, ίσως δεν ήμουν στ' αλήθεια κατάλληλος για μεγαλύτερες αποστάσεις».

«Υπήρξε ποτέ γυναίκα;»

«Σοβαρά μόνο μία φορά. Και δεν κράτησε πολύ».

Με την ειλικρίνεια πρέπει να προσέχει κανείς. Ξαφνικά άκουσε τη μοναξιά να κλείνει γύρω του. Την ένιωσε να τον αφουγκράζεται. Αισθάνθηκε ότι εκείνη τη στιγμή άκουγε και καταλάβαινε το σύστημά του.

«Ακόμα κι αν έχεις παιδιά, συχνά είσαι μόνος», του είπε. «Ακόμα κι αν έχεις οικογένεια. Τα παιδιά αλλάζουν πολύ γρήγορα. Δεν υπάρχει σταθερότητα. Είναι σαν να σου υπενθυμίζουν συνέχεια ότι όπου νά 'ναι φεύγουν. Αυτήν τη φορά έλειψα ένα μήνα. Όταν γυρίσω σπίτι, σε τρεις εβδομάδες, θα έχουν αλλάξει, θα είναι σαν να τα βλέπω για πρώτη φορά, σαν ξένα. Και τις καθημερινές το ίδιο συμβαίνει. Ίσως είναι αλήθεια ότι η αγάπη κρατάει αιώνια. Ωστόσο η μορφή της αλλάζει συνεχώς».

Μπροστά στο σκάφος στεκόταν ένα πέπλο ομίχλης, βυθίστηκαν μέσα του.

Η γέφυρα Λάνγκεμπρο ξεπρόβαλλε μέσα από την ομίχλη. Ήταν φραγμένη. Δίπλα περίμενε ένα αυτοκίνητο. Όταν σου έχουν πάρει δύο φορές το δίπλωμα χωρίς αναστολή σε δύο διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, ενστικτωδώς ψάχνεις πάντα να βρεις τον τύπο με την κάμερα από τον έλεγχο ταχύτητας της αστυνομίας. Ο Κάσπερ τον είδε στο απέναντι πεζοδρόμιο της γέφυρας,

δίπλα από τον πύργο ελέγχου. Η Αφρικανή τον είδε κι εκείνη.

«Θα μας δουν», τον προειδοποίησε, «θα μας μαζέψουν, ο στόλος περιπολεί παντού».

Ο Κάσπερ έκανε νόημα, το σκάφος γύρισε και μπήκε στα κανάλια του Κριστιανσχάουν. Το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής είχε εκκενωθεί, τα συγκροτήματα γραφείων ήταν σκοτεινά, τα εγκαταλειμμένα διαμερίσματα επίσης, οι δρόμοι άδειοι. Το σκάφος πέρασε μέσα από την καμάρα της γέφυρας κάτω από την οδό Τορβεγκάδε. Ο θόλος συγκέντρωνε κάθε ήχο, οι κοίλες επιφάνειες εστιάζουν τον ήχο σε ένα σημείο, οι καμάρες των γεφυρών είναι ακουστικές κρυστάλλινες σφαίρες, συμπυκνώνουν όλα τα ηχητικά σήματα του γύρω χώρου. Ο Κάσπερ άκουσε την ηχώ των άδειων διαμερισμάτων. Άκουσε τον ήχο του νερού που απορροφούσε ο τοίχος. Άκουσε τον ήχο της κατάρρευσης που άρχιζε. Κι από κάπου πιο μακριά διέκρινε μια ακατάληπτη ηχώ των τροπικών.

Στο τελευταίο κτίριο της οδού Οβεργκάδεν Νέδε, τέρμα πάνω, μέσα από τζάμια που σε τύφλωναν, ξεχύνονταν λεπτές λωρίδες φωτός.

Τα πουλιά του τροπικού δάσους δεν κελαηδούσαν, γελούσαν, χαχάνιζαν, τσίριζαν. Στην πίσω άκρη το μάτι έπιανε την κοφτή, γαλάζια σκιά του Κιλιμάντζαρο, που κολυμπούσε στην πάχνη. Στους πρόποδες του βουνού ξεχείλιζε η χυμώδης πρασινάδα του Σερενγκέτι. Μπροστά στη σαβάνα απλωνόταν το τροπικό δάσος και τα πουλιά. Μπροστά από το τροπικό δάσος στεκόταν μια γυναίκα, σε μια πολυθρόνα, δίπλα σ' ένα τραπέζι με δύο μπουκάλια αλκοόλ και ένα ποτήρι.

Ίσως ήταν ενενήντα πέντε, ίσως διακοσίων ενενήντα πέντε χρόνων. Κάποτε, στην προϊστορική εποχή, είχε συγχωνευτεί με την πολυθρόνα. Αδύνατον να ξεχωρίσεις πού τέλειωνε ο άνθρωπος και πού άρχιζε το τεράστιο έπιπλο.

Ο Κάσπερ τσούλησε το καροτσάκι του προς το τραπέζι. Ακόμα δεν είχε τολμήσει ούτε ν' ανασάνει. Η μυρωδιά δεν τον άφηνε, παραήταν δυνατή, μια μυρωδιά από θάνατο και λικέρ.

Η Αφρικανή είχε μείνει όρθια δίπλα στην πόρτα.

«Είναι αλευροσκούληκα», εξήγησε η γυναίκα στην πολυθρόνα, «για τα πουλιά. Βγαίνουν από το χαλί, μένουν εκεί και σαπίζουν. Τίποτα δεν μπορούμε να κάνουμε. Πάρε ένα ποτήρι, καμάρι μου. Πώς βρήκες το δρόμο ως εδώ; Και το μαυροτσούκαλό σου πώς το λένε;»

Το δωμάτιο θα μπορούσε να είναι φωτεινό, ο αέρας καθαρός, είχε έξι παραθυρόφυλλα με θέα στο κανάλι. Ήταν όμως σκεπασμένα με στόρια και περσίδες.

«Είμαι γιος του Μαξιμίλιαν Κρόνε».

«Ταυτότητα έχουμε, καμάρι μου; Ή κάτι παρόμοιο;»

Το δέρμα του προσώπου της ήταν άψυχο σαν δέρμα κερένιας κούκλας. Το ένα της μάτι κοίταζε τυφλά και ζαλισμένα μέσα στη ζούγκλα, το άλλο ήταν μαύρο, γεμάτο ένταση και ζωή. Αυτό το μάτι ήταν που εξέταζε το διαβατήριο του Κάσπερ.

Το δωμάτιο ήταν μεγάλο αλλά απροσπέλαστο. Η ζούγκλα ήταν φυτεμένη σε μεγάλες κεραμικές γλάστρες που στέκονταν πάνω σ' ένα χαλί από τσόχα νάilon, μπροστά από τον αφρικανικό φωτοστάτη. Μετά τα φυτά ήταν το τραπέζι, η πολυθρόνα και ένας ξύλινος καλόγερος με θερμαντικές λάμπες. Γύρω υπήρχαν τουλάχιστον εκατό πουλιά. Τα υπόλοιπα δύο τρίτα τουωματίου καλύπτονταν από μια συμπαγή μάζα χαρτόνι και χαρτί. Από το πάτωμα ως το ταβάνι ήταν στοιβαγμένα και πατικωμένα βιβλία, φωτογραφικά άλμπουμ, ματσάκια με γράμματα, ταχυδρομικές κάρτες, κιβώτια αρχείων, σωροί καταλόγων, ελαιογραφίες και τυλιγμένα πόστερ.

«Μόνο το ένα τρίτο από το αρχείο μου είναι», παρατήρησε εκείνη. «Τα υπόλοιπα βρίσκονται στα αρχεία της Βασιλικής Βιβλιοθήκης, το ίδιο και οι ταινίες και τα βίντεο. Υπάρχουν συνολικά χίλιες πεντακόσιες ώρες μόνο ταινίες».

«Ήξερες τη γιαγιά μου».

Εκείνη σήκωσε το ένα από τα μπουκάλια με τα δύο χέρια και το γύρισε προς τον Κάσπερ που κούνησε το κεφάλι του αρνητικά. Ύστερα γέμισε το ποτήρι. Πρώτα από το ένα μπουκάλι και μετά από το άλλο. Τα ανακάτεψε σε αναλογία ένα προς ένα.

Το ποτήρι ήταν στενό, όμως όση διάμετρος του έλειπε τόσο ύψος είχε, ήταν ψηλό σαν βάζο — ίσως για να συντομεύσει το μεγάλο ταξίδι από το τραπέζι στο στόμα, αν έπρεπε να το πει κανείς μια κι έξω.

Όντως, έτσι έπρεπε να γίνει, μια κι έξω. Ήπие σαν χτίστης, κατέβασε το υγρό χωρίς καν να δείχνει ότι το καταπίνει. Μετά άφησε το ποτήρι και πλατάγισε τη γλώσσα της.

«Δεν πρέπει να παραμελείς τον εαυτό σου, ειδικά όταν ζεις μόνη. Ο Χένρι πέθανε πριν από δέκα χρόνια».

Στο πάτωμα ο Κάσπερ έβλεπε ότι, πράγματι, δεν παραμελούσε τον εαυτό της. Υπήρχαν εκεί δύο σειρές μπουκάλια, βαλμένα

προσεκτικά στη σειρά, σαν μέρος του σκηνικού μιας παράστασης. Είκοσι δύο μπουκάλια ίδιου χρώματος. Το μυαλό της θα είχε το δίχως άλλο πήξει στο αλκοόλ και τη ζάχαρη, σαν πράσινο φιστίκι. Με τίποτα δε θα κατάφερε να την κάνει να τον καταλάβει.

«Η γιαγιά σου ήρθε με τα παιδιά της Βιέννης. Ήρθε στη Δανία τον Μάρτιο του 1920. Όλα τους είχαν κρεμασμένο ένα ειδικό διαβατήριο στο λαιμό. Στην Αυστρία θα πέθαιναν από την πείνα. Ήταν στην ίδια ομάδα με την Ιλόνα Βίζελμαν. Έκανε το ντεμπούτο της στο *Παιδί της Καλογριάς*, στο Βασιλικό Θέατρο, δεκαοκτώ χρόνων. Υπήρξε μια από τις άπειρες γυναικείες γνωριμίες του Ερνστ Ρολφ. Παντρεύτηκε τον Στέντοφτ».

Τα πουλιά είχαν σωπάσει. Ένας καινούργιος ήχος άρχισε να γεμίζει το δωμάτιο. Ο ήχος μιας τεράστιας μνήμης που έβαζε μπροστά.

«Τη γιαγιά σου στην αρχή την έβαλαν υπό εποπτεία, σε ένα μαγαζί με κεντήματα, στο Ερεσκέμπιγκ. Δεν της άρεσε της δεσποινίδας, ούτε σηκωτή δεν την έφερναν. Ήταν, έλεγε, κάτεργο, καταναγκασμός. Τον πρώτο χειμώνα περπάτησε πάνω στον πάγο και βγήκε απέναντι, στο Σβέντεμποργκ. Τότε το τσίρκο είχε μόνο μία επιθεώρηση. Έφυγε με έναν ηθοποιό της επιθεώρησης. Υπάρχει μια φωτογραφία της από τότε, με ένα παλτό μισό πρόβατο μισό καμηλό, δε βλέπóταν με τίποτα — το παλτό λέω».

Ένα πουλί προσγειώθηκε στον ώμο της, ένα παπαγαλάκι του Αμαζονίου, ένα πουλί των πενήντα χιλιάδων κορονών, μπλε εμαγιέ, χρυσό και κόκκινο, γουργούριζε. Εκείνη του απαντούσε με λαρυγγισμούς, με έναν παρόμοιο ήχο. Το πουλί ακούμπησε το ράμφος του στο χέρι της.

«Ξέρω τι σκέφτεσαι, καμάρι μου, ξέρω. Γιατί δε βρίσκω κάποιον καινούργιο φίλο, να πηγαίνω βόλτα στον Ζωολογικό Κήπο, αυτό δε σκέφτεσαι; Άλλωστε είμαι μόνο ογδόντα. Όμως αυτό το λες επειδή είσαι ακόμα νινί. Δεν έχεις γνωρίσει τη μεγάλη αγάπη. Ποτέ δε θα μπορούσε να είναι ξανά όπως με τον Χένρι. Δεν μπορώ ούτε τη φωτογραφία του να βλέπω κρεμασμένη — εκείνη τη μεγάλη, από το 1952, που τη βγάλαμε στον Έλφελτ. Είναι σαν να με φωνάζει. Ο ψυχολόγος είπε να την πετάξω».

«Είχε μήπως καμία σχέση με θρησκεία; Με την Ανατολική Εκκλησία;»

Βούτηξε το χέρι της στο ποτήρι και το κράτησε όρθιο μπροστά στο πουλί. Εκείνο έγλειψε με μια κοκκώδη γλώσσα το λικέρ χωρίς να αφήσει σταγόνα.

«Το ίδιο με ρώτησε και η αστυνομία. Η απάντηση είναι όχι». Άδειασε το ποτήρι της.

«Δεν πλήρωσαν δεκάρα — η αστυνομία λέω. Έχω πολύ μεγάλα έξοδα. Μαζεύω λεφτά για να ιδρύσω μουσείο. Είναι η μεγαλύτερη συλλογή του κόσμου. Κανονικά, αν μπορώ να απαντήσω σε κάτι εδώ και τώρα παίρνω τέσσερις χιλιάδες. Αν πάλι θέλεις να δανειστείς καμιά φωτογραφία, παίρνω δύο χιλιάδες επιπλέον. Αν κάποιος γράψει βιβλίο, τον πιστώνω».

Εκείνος έβγαλε το φάκελο με τα υπόλοιπα λεφτά του ταμείου.

«Είχε μήπως να κάνει με εξάσκηση παιδιών;»

«Μοναχές και τσίρκο δεν πάνε μαζί — να δούμε τα μετρητά;»

Εκείνος μέτρησε τα χαρτονομίσματα στο τραπέζι.

«Εγώ δε μίλησα για μοναχές», της είπε.

Τα χέρια της ακούμπησαν εξεταστικά τα χαρτονομίσματα. Αναγνώριζε την ηχώ της, την ηχώ μιας αρτίστας. Ήταν αδελφή του, πνευματικά.

«Πολλά από τα παιδιά πήγαιναν σε σχολεία μοναστηριών, το χειμώνα, όταν το τσίρκο δε δούλευε. Στα ανατολικά μοναστήρια δεν υπήρχε πρόβλημα, καμία εχθρότητα μεταξύ εκκλησίας και τσίρκου. Ήταν πάντα μαζί από τότε που ήρθαν στη Δανία. Πήγαιναν λοιπόν συχνά στη Ρωσική Εκκλησία. Μια γυναίκα τα μάζεψε».

Το μαύρο μάτι τον κοίταξε θολά.

«Ίσως έχω φωτογραφία», του είπε.

Εκείνος ακούμπησε ένα ακόμα χαρτονόμισμα στο τραπέζι.

«Δοκίμασε τον μεσαίο διάδρομο».

Έσπρωξε το καροτσάκι μέσα στο χαρτοβασιλείο. Ο μεσαίος διάδρομος ήταν μια χαραμάδα ανάμεσα στις στοίβες. Η φωνή της τον ακολουθούσε, διαπεραστική, σαν κρώξιμο πουλιού.

«Εκεί που στέκεσαι είναι ένα πορτρέτο του πολύ καλού μου φίλου, του Τσάρλι Ρίβελ, με αυτόγραφο. Στα δεξιά του αρχίζουν τα άλμπουμ».

Ήταν έξι ράφια που χάνονταν στο σκοτάδι. Συνολικά θα ήταν τουλάχιστον τριάντα μέτρα μήκος.

«Ένα από τα πρώτα είναι κόκκινο με χρυσά γράμματα».

Ο τόμος ήταν βαρύς σαν βιβλός με εικόνες. Πάνω του είχε κουτσουλές πουλιών, τον ακούμπησε μπροστά της.

Θα μπορούσε κάλλιστα να τη βρει κατευθείαν, δεν το έκανε. Ξεφύλλιζε αργά, με το πάσο της. Υπήρχαν ατελείωτες σειρές από προσεκτικά κολλημένες ασπρόμαυρες φωτογραφίες με υπογραφές που δε διαβάζονταν: άντρες με σταυρωμένα χέρια και γυριστά μουστάκια, γυναίκες που θα μπορούσαν μια χαρά να τα βάλουν με παλαιστή σούμο και κανέναν να μη στοιχηματίσει στον παλαιστή ούτε μια τρύπια δεκάρα.

«Τα μάζευε τις Κυριακές. Ήταν κάτι σαν μοναστήρι έξω από την πόλη, στο Μπάουսβερντ. Ίσως υπάρχει ακόμα. Είχε τραβήγματα. Αναγκάστηκε να σταματήσει. Η Κυριακή δεν είναι μέρα ξεκούρασης για τους αρτίστες. Και τι τα ήθελε; Είχε τραβήγματα με τους θετούς γονείς».

Τα μάτια του Κάσπερ κοίταξαν τις φωτογραφίες. Τις αφουγκράστηκε μέσα από τη φωνή της, άκουσε το πέραςμα του χρόνου, την ιστορία. Είχαν μια αδύναμη ηχώ. Τα περισσότερα γεγονότα δεν αφήνουν παρά μια αδύναμη ηχώ, πιο αδύναμη δε γίνεται. Οι άνθρωποι στις φωτογραφίες είχαν πεθάνει, δε ζούσαν παρά μόνο στο αρχείο γνώσεων που είχε μπροστά του. Σε λίγο καιρό θα έφευγε κι εκείνη.

«Υπήρχε τίποτα ιδιαίτερο με αυτά τα παιδιά;»

Η ηχώ της άλλαξε. Η σκόνη του χρόνου τούς εγκατέλειψε. Ένωσε να μπαίνει σε έναν ήχο που δεν ήταν πια παρελθόν. Ήταν παρόν.

Της ακούμπησε ένα ακόμη χαρτονόμισμα πάνω στη μικρή στοίβα. Εκείνη έγλειψε τα χείλη της.

«Δεν είμαι και τόσο μεγάλη. Ήμουν παιδάκι τότε. Ωστόσο υπήρχαν φήμες που δεν έσβηναν. Έλεγαν ότι ορισμένοι μεγάλοι διευθυντές τσίρκων πλήρωναν κάποια απ' αυτά τα παιδιά απλώς για να είναι εκεί, στις παραστάσεις».

Έσπρωξε μια μπουκάλια προς το μέρος του.

«Με βοηθάς λίγο, καμάρι μου; Έχω αρθρίτιδα».

Της γέμισε το ποτήρι. Εκείνη γύρισε προς την Αφρικανή.

«Καλό κομμάτι βρήκες, μικρή μου. Παρόλο που κάθεται στο καροτσάκι».

Ήπιε.

«Τους έχω δει όλους, από την Τρούξα κι ακόμα πιο πίσω. Ακόμη και τους ξένους ταχυδακτυλουργούς. Όλα είναι τεχνική. Δεν υπάρχει μαγεία. Ωστόσο κάποια από τα παιδιά τα πλήρωναν. Λένε ότι και μόνο που βρίσκονταν εκεί, το τσίρκο γέμιζε. Τα εισιτήρια εξαντλούνταν. Επιπλέον, αποφεύγονταν τα ατυχήματα στην αρένα. Φυσικά πρόκειται για προλήψεις. Οι αρτίστες είναι προληπτικοί. Δύο κορίτσια πέθαναν, το ένα σε τροχαίο, το άλλο πνίγηκε. Υπήρχαν φήμες ότι τα σκότωσαν από ζήλια οι άλλοι διευθυντές. Πάντα υπάρχουν φήμες. Όμως ο Χένρι πάντα μου έλεγε: “Μόνο δύο πράγματα οδηγούν τους ανθρώπους στο φόνο: το σεξ και τα λεφτά”».

Τα δάχτυλά της στάθηκαν σε μια φωτογραφία.

«Ίσως υπάρχει μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα γύρω από κάποιους ανθρώπους — όπως εγώ. Τα πουλιά με λατρεύουν, το ίδιο και οι άντρες. Όλοι τους σφάζονταν στην ποδιά μου. Ίσως λοιπόν υπήρχε μια ατμόσφαιρα και γύρω από εκείνα τα παιδιά. Μερικά τα θυμάμαι κιόλας, λίγο μετά τον πόλεμο».

Ο Κάσπερ τράβηξε το βιβλίο προς το μέρος του. Η φωτογραφία ήταν τραβηγμένη σε κάτι σαν περιβολάκι, με λιακάδα. Υπήρχαν καλοκαιρινά λουλούδια, δώδεκα άτομα γύρω από ένα τραπέζι έξω στο χορτάρι. Στην άκρη του τραπεζιού μια γυναίκα φορούσε τη στολή των καλογριών. Ήταν ψηλή σαν καμηλοπάρδαλη. Η Μητέρα Ράμπια. Δίπλα της στεκόταν μια πιο νέα γυναίκα. Η ηχώ έβγαινε από τις φωτογραφίες σαν να έπαιζε ντιβιντί. Ήταν η Γαλάζια Κυρία στα είκοσί της χρόνια. Η ηχώ της ήταν κιόλας από τις πρώτες, σαν του Μπαχ στα νιάτα του, όταν ήταν ακόμα μαθητής του Μπουξτεχούντε αλλά τον περίμεναν ήδη τα μεγάλα μοτέτα.

Γύρω από το τραπέζι κάθονταν άντρες και γυναίκες γύρω στα σαράντα. Υπήρχε και ένα αγόρι γύρω στα δέκα.

Ο Κάσπερ ακούμπησε το δάχτυλό του στο αγόρι. Ο ήχος του ήταν εκλεπτυσμένος, σαν του Μπετόβεν στα νιάτα του.

«Ο διάδοχος του Μπόρας», είπε η γυναίκα. «Εξαφανίστηκε».

Τα χέρια του αγοριού ακουμπούσαν στο τραπέζι, όχι όπως ακουμπούν τα χέρια των παιδιών κανονικά. Ήταν γεμάτα ζωή. Η γνώση ξεχύλιζε κιόλας από τα νύχια του. Ήταν ο Ντάφι.

«Τι λένε οι φήμες;» τη ρώτησε. «Τι συνέβη;»

Εκείνη ξερόβηξε. Ακούμπησε τα τελευταία του χαρτονομίσματα στο τραπέζι. Η ατμόσφαιρα στο δωμάτιο ήταν γεμάτη μαγεία. Η πραγματική οικειότητα και η αληθινή εμπιστοσύνη είναι πάντα περαστικές. Άκουγε ότι ήταν κάτι που το έκρυβε όλη της τη ζωή. Άκουγε και τον πόνο της γι' αυτό το μυστικό.

«Λένε ότι εκείνη μια φορά μάζεψε τους θετούς γονείς και τους γονείς των άλλων παιδιών. Τους είπε πως τα παιδιά είχαν ένα χάρισμα, όπως το ταλέντο στην αρένα, έτσι τους είπε. Τους περιέγραψε το χώρο σαν να ήταν ιερός: Ένας χώρος όπου κάπου κάπου συμβαίνει κάτι θεϊκό — όταν οι αρτίστες είναι εκπαιδευμένοι και βρίσκονται όλοι μαζί, ανάβει το φως κι αρχίζει η μουσική. Τότε κι εφόσον έρθει το έλεος του Κυρίου τα παιδιά θα μπορούσαν να αναπτύξουν αυτό το χάρισμα αν εκπαιδεύονταν και συγκεντρώνονταν όλα μαζί. Δεν τους έπεισε. Ίσως δεν την πίστεψαν. Ήταν και η εποχή τέτοια — δεκαετίες του '20 και του '30, τι περιμένεις; Φτώχεια, δανέζικη νοοτροπία, πνευματισμός, σατανισμός... Της απαγόρευσαν να ξαναπλησιάσει τα παιδιά. Ποιος νοιάζεται; Τσίρκο και νούμερα!»

Ο Κάσπερ κοίταξε το μαύρο μάτι που είχε μπροστά του. Αναγνώρισε τη γυναίκα. Ήταν η Πυθία του Μαντείου των Δελφών. Ήταν μια από τις ιέρειες της σκανδιναβικής μυθολογίας. Ήταν η μάγισσα από τα παραμύθια του Άντερσεν, η γριά λάμια που χτύπησε τον Χακουίν με μια σκούπα, η εταίρα που έριξε κάτω τον Μάρπα.

Του ερχόταν να της το πει, να το πει στην Αδελφή Γκλόρια, όμως η ώρα ίσως δεν ήταν η κατάλληλη.

«Ο Γιόζεφ Κάιν;»

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά, όμως η ηχώ της έγνεψε καταφατικά.

«Εκείνη έλεγε ότι ο άνθρωπος μπορεί να γίνει σαν τον Θεό», επέμεινε ο Κάσπερ, «ότι μπορεί να βρει τον Θεό. Είναι αλήθεια;»

Σήμερα, ακόμα και τα μαντεία ψάχνουν για τις σωστές απαντήσεις. Της έδειξε προς το τροπικό δάσος.

«Το πουλάκι πιάστηκε».

Γύρισε αμέσως. Τώρα κοίταζε τον Κάσπερ με το τυφλό μάτι. Με μια γρήγορη, αβίαστη κίνηση ξαναπήρε τα λεφτά του από το τραπέζι. Μοίρασε το ποσό στα δύο και ακούμπησε το μισό μπροστά της.

«Και για το δικό σου το καλό», της πέταξε, «θα έπρεπε να βρούμε ένα ποσό που να είναι δίκαιο και για τους δύο».

Το μαύρο μάτι θύμωσε για τα καλά.

«Είσαι ένας σκατοφασουλής», τον έβρισε. «Και σαβουρογάμης. Όταν ήμουν παιδί, τους νέγρους τους είχαμε για να τους δείχνουμε στο τσίρκο, σε κλουβιά».

Ο Κάσπερ δεν πρόλαβε να δει την Αφρικανή να κινείται. Τη μια στιγμή στεκόταν στην πόρτα και την άλλη βρισκόταν ξαπλωμένη πάνω στο τραπέζι. Το ένα της χέρι κρατούσε το παπαγαλάκι του Αμαζονίου και το άλλο είχε γραπώσει τη γριά από το σβέρκο. Οι δύο γυναίκες κοιτάχτηκαν.

«Δε θα δεχτείς μια συγγνώμη;» ρώτησε η γυναίκα στην καρέκλα.

«Τι έγινε με τον Κάιν;» την πίεσε ο Κάσπερ.

Το μαύρο μάτι τρόμαξε. Κανείς μας δε θέλει να αφήσει τη ζωή, όλοι θέλουμε να ζήσουμε, άσχετα από την ηλικία μας.

«Υπήρχε μια φήμη», άρχισε εκείνη. «Λένε ότι κάποιος δοκίμασε να αγοράσει πολλά από τα μεσαίας εμβέλειας τσίρκα. Ακούστηκε αυτό το όνομα».

Ο Κάσπερ κοίταξε τη φωτογραφία για τελευταία φορά. Ένας από τους άντρες κοιτούσε το φακό σαν να ετοιμαζόταν να ρίξει μπουνιές. Ο Κάσπερ τον έδειξε.

«Είναι ασπρόμαυρη», της είπε. «Όμως εσύ, που ξέρεις τους άντρες τόσο καλά, σίγουρα θα θυμάσαι αν τα μάτια του είναι γαλάζια».

«Τιρκουάζ», απάντησε εκείνη, «σαν ακρογιάλι του Ειρηνικού».

«Και τον ίδιο σίγουρα τον θυμάσαι λίγο, ε;»

«Γκερτ. Σβένσον. Πολεμικό Ναυτικό. Θυμάμαι πού τον είδα πρώτη φορά. Ήταν τύφλα. Τον είχε πάρει ο ύπνος πάνω στο

μπαρ του Βίβεξ, με την άσπρη στολή του αξιωματικού του Ναυτικού». Η Αφρικανή σηκώθηκε. Άφησε το πουλί να φύγει.

«Αλήθεια είναι;»

Η γριά είχε μιλήσει ψιθυριστά. Ο Κάσπερ άκουσε τη λαχτάρα της. Μπορείς να την ακούσεις σε κάθε άνθρωπο, όμως οι περισσότεροι από εμάς την τσαλακώνουν και την πετούν στο παρασκήνιο. Εκείνη, ξαφνικά, ήταν ολόκληρη μια λαχτάρα.

«Να πεθάνω αν ήξερα ότι από την άλλη μεριά υπάρχει αγάπη».

Ο Κάσπερ έκανε πίσω με το καροτσάκι του.

«Γάμησέ τους τους ψυχολόγους», της είπε. «Ξαναβάλε τη φωτογραφία του Χένρι στον τοίχο».

Η Αφρικανή πάτησε το κουμπί, οι ενδείξεις του ασανσέρ ήταν σβηστές, το ρεύμα είχε κοπεί. Βοήθησε τον Κάσπερ να σηκωθεί από το καροτσάκι και να αρχίσει να κατεβαίνει τις σκάλες.

Άκουσε την πύλη προς την Οβεργκάδε Νέδε να ανοίγει. Μια στιγμή αργότερα άνοιξε η πόρτα της σκάλας. Η Αφρικανή άφησε το καροτσάκι και τον κοίταξε σκεπτική. Δεν είχαν δει ούτε έναν άνθρωπο να έρχεται προς τα εδώ.

Ο Κάσπερ απολάμβανε το ανέβασμα της σκάλας. Οι περισσότεροι άνθρωποι ανεβαίνουν τις σκάλες γρήγορα, βιάζονται να τελειώσουν, σαν να πρόκειται για περιττές κινήσεις από τις οποίες θα προτιμούσαν να έχουν απαλλαγεί οριστικά. Ο άντρας που ανέβαινε προς το μέρος τους ερχόταν αβίαστα, με ευχαρίστηση, συγκεντρωμένος, σχεδόν αθόρυβα. Έστριψε στο πλατύσκαλο, ήταν ο Κάιν. Είχε ανέβει πέντε ορόφους αλλά τίποτα στην αναπνοή του δεν το έδειχνε. Βλέποντάς τους στάθηκε.

Ο Κάιν δεν τον άφησε από τα μάτια του. Αφουγκράστηκε την Αδελφή Γκλόρια. Η ηχώ της δεν έδειχνε να τον αναγνωρίζει. Ποτέ δεν τον είχε ξαναδεί.

«Ο Κάιν κι εγώ», είπε ο Κάσπερ, «είμαστε στην ίδια λέσχη, την Ένωση Αξιωματικών Ναυτικού. Εσύ θα σηκώσεις το πανί και θα ετοιμάσεις το σωσίβιό μου κι εγώ θα του πω δυο κουβέντες».

Η Αφρικανή κοίταξε μια τον έναν, μια τον άλλον. Ο Κάσπερ την άκουγε να συνομιλεί με τα ένστικτά της. Της έλεγαν ότι κάτι δεν πήγαινε καλά. Παρ' όλα αυτά υπάκουσε.

Η πόρτα της σκάλας έκλεισε πίσω της.

«Η αστυνομία είπε ότι σε εξέδωσαν στην Ισπανία», τον πρόλαβε ο Κάιν.

Ο Κάσπερ του έδωσε το διπλωμένο καροτσάκι. Πιάστηκε από το κάγκελο. Έδωσε στον επιχειρηματία το ελεύθερο χέρι του. Ο Κάιν το πήρε. Αργά αργά, ο ένας κολλητά στον άλλο, άρχισαν να κατεβαίνουν.

Ο Κάσπερ ένωθε το κορμί του άλλου να τρέμει, αχνά, το ίδιο και το δικό του. Ένωθε την επικινδυνότητα του Κάιν. Ήξερε ότι βρισκόταν πολύ πιο κοντά στο θάνατο απ' όσο βρέθηκε ποτέ στην αρένα.

«Μην κάνεις τον κόπο ν' ανέβεις εκεί πάνω», του είπε. «Μπορούμε να κάνουμε συμφωνία από τώρα. Πήγα και της μίλησα, για εκείνη με τα πουλιά λέω. Ξέρω λίγα για το τι έγινε πριν. Όσα ξέρω θα σου τα πω. Κι εσύ θα μου πεις κάτι για τα παιδιά».

Ο Κάιν είχε κουρέψει τα μαλλιά του πολύ κοντά, για να μετριάσει τη ζημιά του βαμμένου σβέρκου του. Είχαν κάνει προσπάθεια να του βγάλουν τη χένα, ωστόσο δεν τα είχαν καταφέρει απολύτως.

Ανεπαίσθητα, ο Κάσπερ αύξησε το βάρος στο χέρι του άλλου.

«Στη δεκαετία του '20, οι μοναχές της Ανατολικής Εκκλησίας στη Δανία αποκτούν μια μοναδική ηγούμενη, τη Μητέρα Ράμπια. Ήταν αυτό που λέμε άνθρωπος με ασυνήθιστη γνώση. Είχε μια ιδέα σχετικά με την εκπαίδευση και την εξάσκηση των παιδιών. Άρχισε με τους αρτίστες. Ίσως επειδή πολλές οικογένειες αριστών προσχωρούν στην Ανατολική Εκκλησία, όπου υπάρχει ένα τάγμα λαϊκών. Ίσως επειδή μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο ήρθαν στη Δανία πολλά παιδιά από την Ανατολική Ευρώπη, παιδιά που είχαν εκπαιδευτεί σε σχολεία μοναστηριών».

«Και σε τι ήθελε να τα εκπαιδεύσει;»

«Είχε μια ιδέα, πίστευε ότι μικρές ομάδες παιδιών και μεγάλων, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, μπορούν να αυξήσουν την παγκόσμια συμπόνια, να στείλουν ένα σήμα με τις καρδιές τους. Εσύ τι λες, μαλακίες δεν είναι αυτά;»

Ο Κάιν δεν απάντησε. Στέκονταν μπροστά σ' ένα ψηλό παράθυρο. Το τζάμι ήταν από ψηφιδωτό γυαλί, το περβάζι λίγο πιο

πάνω από τα γόνατα. Ο Κάσπερ ήξερε ότι θα μπορούσε να σπρώξει τον άλλο και να τον ρίξει από το παράθυρο, από τον τέταρτο όροφο. Άκουγε τον Κάιν να κάνει τις ίδιες σκέψεις.

Μπροστά τους, στο πλατύσκαλο, στέκονταν δύο καρέκλες, για να μπορούν οι ένοικοι του γηροκομείου, σε μια πιθανή βόλτα προς τα πάνω, να ξεκουράσουν τα πόδια τους, αν δεν τους κρατούσαν.

«Σε λίγο», συνέχισε ο Κάσπερ, «εγώ κι εσύ θα τελειώσουμε την πορεία της ζωής μας, ίσως στο ίδιο ψυχιατρείο ή στο ίδιο γηροκομείο, πάνω σε δύο παρόμοιες καρέκλες. Από εκεί θα κοιτάξουμε τα λουλούδια που κάποτε πατήσαμε — και τα εγκλήματα με θύματα παιδιά».

«Δεν τα απήγαγαν. Το κορίτσι με επισκέφτηκε. Μου είπε να κάνουμε μια συμφωνία. Εγώ θα έβρισκα τα υπόλοιπα έντεκα παιδιά και θα τα έφερνα εδώ».

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε το σύστημα του άλλου. Ίσως και να έλεγε αλήθεια.

«Κι εσύ τι θα έπαιρνες;»

Ο Κάιν δεν απάντησε.

«Η Μητέρα Ράμπια δεν τα κατάφερε», παρατήρησε ο Κάσπερ. «Κάποιος προσπάθησε να εκμεταλλευτεί τα παιδιά οικονομικά. Αντί για συμπόνια, λεφτά...»

«Γιατί να λέμε πάντα “αντί για”; Δε γίνεται και το ένα και το άλλο; Εμένα μου αρέσει πάρα πολύ η δική σου εκτέλεση των σόλο κομματιών, για τον Μπαχ υπήρχε πάντα και το ένα και το άλλο».

Κατέβηκαν ακόμα έναν όροφο χωρίς να μιλούν.

«Θα μπορούσε να τελειώσει εδώ», πρότεινε ο Κάσπερ. «Ένα ευτυχισμένο τέλος όπου εσύ επιστρέφεις τα παιδιά και τα λεφτά».

Ο Κάιν γέλασε σιωπηλά.

«Και πάλι υπάρχει χάπι εντ».

«Τα παιδιά τι τα ήθελαν;» επέμεινε ο Κάσπερ.

«Θα το μάθει ο κόσμος όταν έρθει η ώρα. Κι αυτό για συμπόνια είναι. Είναι πολύ όμορφο».

«Την Κλάρα-Μαρία την είχαν χτυπήσει όταν ήρθε σε μένα».

Ο Κάιν κοίταξε το δεξί του χέρι. Ο Κάσπερ άκουγε ότι κά-

που βαθιά ο άντρας που είχε δίπλα του ήταν και ο ίδιος σοκαρισμένος.

«Είναι παιδιά με ακραίο χαρακτήρα», είπε. «Έτσι σε οδηγούν πολλές φορές στα άκρα και τότε τους ρίχνεις καμιά σφαλιάρα».

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε την εύσωμη ηχώ δίπλα του. Ο Κάιν ήταν στ' αλήθεια συγκινημένος, με το έλλογο κομμάτι του εαυτού του. Το άλλο ήταν προσωρινά παραμερισμένο.

«Εσύ κι εγώ», πρότεινε ο Κάιν, «θα μπορούσαμε να κάνουμε κάτι μαζί. Έχω μαζέψει μια ομάδα τελείως ξεχωριστών ανθρώπων. Η επαφή με τα παιδιά υπάρχει. Έχω μια δουλειά που όμοιά της δεν υπήρξε ποτέ. Θα βγάλουμε χρήμα. Συγχρόνως, θα βοηθήσουμε τον κόσμο να μπει στον σωστό δρόμο. Έλα μαζί μου».

Μπροστά στα μάτια του Κάσπερ η σκάλα κατέβαινε με ελικοειδή πορεία.

«Ξανασκέψου το», επέμεινε ο Κάιν. «Θα σου δώσω το τηλέφωνό μου».

Αυτόματα ο Κάσπερ τού άπλωσε το λαχείο. Γύρω από τον άλλο υπήρχε ένας μαγνητισμός, δε γινόταν να του αντισταθείς, το χαρτάκι είχε σχεδόν γεμίσει, σαν το σύστημα ματζόρε-μινόρε. Η λίστα με τους καλεσμένους για το χορό είχε ολοκληρωθεί. Ο Κάιν έγραψε το τηλέφωνό του και έδωσε πίσω το χαρτάκι.

Έβγαλε από την τσέπη του ένα μαντίλι. Φύσηξε τη μύτη του.

«Είμαι ευσυγκίνητος τύπος», δικαιολογήθηκε.

«Φαίνεσαι», είπε ο Κάσπερ. «Και στην τράπεζα που θα πας κι εκεί θα κλαις;»

Η ηχώ του άλλου άλλαξε. Οι δυο τους στέκονταν μαζί στην άκρη και κοίταζαν κάτω το κενό.

«Το κίνητρό μου είναι ένα όραμα κοινωνικού περιεχομένου. Εγώ είμαι ό,τι καλύτερο έχει συμβεί σε αυτά τα παιδιά εδώ και πολύ καιρό. Αυτό που συνέβη με το κορίτσι ήταν ατύχημα. Δεν πρόκειται να ξανασυμβεί. Αυτό όμως που συμβαίνει τώρα είναι φαινόμενο μεγάλης έντασης. Ένα φαινόμενο που παρόμοιο ο κόσμος δεν έχει ξαναδεί ποτέ. Αυτά τα παιδιά χρειάζονται βοήθεια, βοήθεια και καθοδήγηση. Κι αυτό μπορώ να το κάνω εγώ».

Ο Κάσπερ άκουσε την τρύπα στο σύστημα του άλλου να ανοίγει σιγά σιγά. Το υγιές κομμάτι της προσωπικότητάς του έσβη-

νε. Τη θέση του έπαιρνε κάτι άλλο. Ένιωσε ότι και ο ίδιος λίγο ήθελε για να χάσει την αυτοκυριαρχία του.

«Έχω ακούσει τον εσωτερικό κόσμο πολλών ανθρώπων», είπε. «Αυτήν τη στιγμή ακούω ότι θα ήσουν κελεπούρι για κάθε τρελάδικο».

Κρατιόνταν ο ένας από τον άλλο. Η πόρτα άνοιξε. Η Αφρικανή στεκόταν στο άνοιγμα. Πίσω της, στην καμάρα της πύλης, στεκόταν ο τετράγωνος άντρας με το ακουστικό, ο Ερνοσι.

Ο Κάιν άφησε τον Κάσπερ. Προσπέρασε τη γυναίκα. Ο Κάσπερ τον φώναξε, γύρισε.

«Σε δύο βδομάδες», του είπε, «θα έρθω να σου κάνω επίσκεψη στη στενή και να σου σουλουπώσω τα μαλλιά».

Ο Κάσπερ ξεδίπλωσε το καροτσάκι του. Κάθισε. Ο τετράγωνος άντρας έμεινε όρθιος. Η μύτη του ήταν μπανταρισμένη αλλά ο επίδεσμος ήταν πολύ λεπτός. Το πεπρωμένο του τον είχε στείλει στον σωστό χειρουργό. Ο Κάσπερ έσπρωξε το καροτσάκι προς το μέρος του.

«Εσύ κι εγώ, Ερνοστ», του είπε, «είμαστε από τους δυνατούς, σιωπηλούς τύπους, από αυτούς που βγαίνουν έξω και ξεκαθαρίζουν τις διαφορές τους».

Ο άντρας έβγαινε κιόλας από την πύλη στο πεζοδρόμιο. Ο Κάσπερ τσουλούσε δίπλα του. Ο Ερνοστ κοίταζε επίμονα το στομάχι του Κάσπερ, το μέρος όπου είχε δει τη σφαίρα να μπαίνει.

«Έχω πάντα μια εικονογραφημένη Βίβλο στο σωβρακάκι», εξήγησε ο Κάσπερ. «Εκείνη έφαγε τη σφαίρα».

Δεν υπήρχε αντήχηση στο σύστημα του άλλου. Δεν είχε χιούμορ. Αυτό κάνει τη δουλειά του κλόουν πιο δύσκολη, όχι όμως λιγότερο αναγκαία.

«Υπάρχει ένα σημείο», συνέχισε ο Κάσπερ, «όπου σταματούν τα πνευμόνια ενώ τα νεφρά, το συκώτι και η σπλήνα δεν έχουν ακόμα αρχίσει. Από εκεί βγήκε. Την άλλη φορά να σημαδέψεις λίγο πιο ψηλά».

Ο Ερνοστ έγνεψε καταφατικά.

«Θα το έχω υπόψη μου», είπε. «Θα το έχω σίγουρα υπόψη μου».

Πάνω στη γέφυρα, στην προέκταση της οδού Σανκτ Άνε Γκάδε, στεκόταν ένα ελικόπτερο, μικρό σαν μεγάλη στέρνα με χρυσόψαρα. Ο Κάσπερ είδε τον Κάιν να γυρίζει το παράθυρο μπρο-

στά από το πιλοτήριο και να μπαίνει μέσα. Στη θέση του πιλότου καθόταν ο Άσκε Μπρόδερεν.

Πίσω από τον Κάσπερ και τον Ερνστ υπήρχε μια καφετέρια, τα τζάμια της ήταν σπασμένα, υπήρχαν όμως ακόμα καρέκλες και τραπέζια στο πεζοδρόμιο. Ο τύπος κάθισε σε μια καρέκλα.

«Με τι τα έκοψες;» ρώτησε ο Κάσπερ. «Τα δάχτυλα του κοριτσιού, με τι τα έκοψες;»

Το είπε για να ανοίξει το σύστημα του άλλου, τα κατάφερε. Άρχισε να τον αφουγκράζεται, αυτό που άκουγε δεν ήταν ό,τι καλύτερο.

Δεν υπήρχε δισταγμός, αυτό που διέκρινε ο Κάσπερ ήταν παντελής έλλειψη φόβου.

Η έλλειψη φόβου είναι δύο ειδών. Το πρώτο είναι εκείνη των ερωτευμένων και των μυστικιστών, το θάρρος της *Τέχνης της Φούγκας*, αυτό που προέρχεται από το γεγονός ότι είσαι τελείως ανοιχτός και δίνεις ολοκληρωτικά, δεν έχεις πια τίποτα κρυμμένο, ο κόσμος σε πλημμυρίζει σαν ποτάμι, σε γεμίζει, κι εσύ ξέρεις ότι τα έχεις όλα δικά σου και, ταυτοχρόνως, δεν υπάρχει τίποτα να χάσεις.

Το θάρρος του άντρα δίπλα του ήταν αλλιώς. Πήγαζε από το ότι είχε φτάσει στην πηγή και την είχε κλείσει μια για πάντα. Έτσι, ένιωθε πια χωρίς αξία και, παρ'ότι παιζόταν η ζωή του, ήταν ήρεμος, γιατί δεν είχε τίποτα να χάσει.

Κοίταξε τον Κάσπερ.

«Δε λυπάσαι», παρατήρησε. «Σου βγάζω το καπέλο».

«Γιατί;» επέμεινε ο Κάσπερ. «Γιατί να τη σκοτώσεις;»

Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα όλων όσοι αγαπάμε τον τζόγο είναι η έλξη που ασκούν επάνω μας οι καταστάσεις στις οποίες έχουμε αφήσει πίσω όλα τα ερείσματα της λογικής και εγκαταλείπουμε το πεπρωμένο μας σε αυτό που ονομάζεται σύμπτωση.

«Την αγαπούσα», είπε ο Ερνστ. «Ήμουν λοιπόν αναγκασμένος να το κάνω».

Την ίδια στιγμή ο Κάσπερ άκουσε την αγάπη να έρχεται. Όχι την κοσμική αγάπη, όχι τον πόθο για σεξ ή λεφτά, αυτές οι λαχτάρες είναι αδύναμες σαν όνειρα μπροστά σ'εκείνο που για μια στιγμή αντηχούσε γύρω από τον άντρα δίπλα του. Ήταν η από-

λυτη λαχτάρα, η επιθυμία να φτάσει το θείο, αυτό άκουγε ο Κάσπερ τώρα.

«Εκείνη το είχε και δεν ήθελε να μου το δώσει. Τι να έκανα;»

Ήταν ένας κόσμος που για μια στιγμή έμεινε ανοιχτός, μια ήπειρος καταμεσής στην Οβεργκάδεν Νέδε, μπροστά στα εγκαταλειμμένα κανάλια και τα ετοιμόρροπα κτίρια. Ήταν η τρέλα εκείνων που είχαν πάρει μια μικρή γεύση της απόλυτης γαλήνης και τώρα δεν μπορούν να γευτούν τις επόμενες σταγόνες. Ο Κάσπερ σκέφτηκε τον Σωτήρα. Ειδικά αυτή την ώρα θα είχε πολλή δουλειά για να κανονίσει την Ανάσταση, την επανεμφάνισή του. Οι μαθητές του τον είχαν ήδη προδώσει και τον παράτησαν, μετά βασανίστηκε, εξευτελίστηκε και εκτελέστηκε.

Ο Κάσπερ κοίταξε τον Ερνστ. Ήξερε ότι αυτό που άκουγε τώρα ήταν πτυχές του ξεχωριστού συναισθήματος που ξυπνάει στους οπαδούς του ένας πνευματικά ολοκληρωμένος άνθρωπος, ακόμα κι αν είναι ένα παιδί.

Τότε ο Κάσπερ άκουσε τη θλίψη του άλλου. Ήταν μακριά, πέρα από τα όρια του Γαλαξία, δέκα μετενσαρκώσεις στο μέλλον. Ήταν όμως τεράστια, μπορούσε άνετα να τυλίξει το Χριστιανσχάουν και τα περίχωρα. Ήταν η θλίψη όλων όσοι έκαναν έγκλημα και το θύμα του εγκλήματός τους ήταν η βαθύτερη λαχτάρα της ψυχής τους.

«Αν γίνεται, σπρώξε με ως το σκάφος», του πρότεινε.

Ο Ερνστ σηκώθηκε, έσπρωξε τον Κάσπερ προς το κανάλι. Η Αφρικανή στεκόταν στο πρόχωμα. Εκείνη και ο άντρας παρατηρούσαν με προσοχή ο ένας τον άλλο, όπως μια κόμπρα και μια μοσχογαλή, χωρίς ο Κάσπερ να μπορεί να πει με σιγουριά ποιος ήταν τι.

Η Αδελφή Γκλόρια σήκωσε τον Κάσπερ και τον έβαλε στο σκάφος. Έβαλε μπρος τη μηχανή. Από πάνω τους έσκυψε ο άντρας. Έκοψε τον αέρα με τα δυο του δάχτυλα.

«Με τανάλια», τους είπε.

Το σκάφος πέρασε κάτω από τη γέφυρα που συνέδεε το Κριστιανσχάουν με το νησί Αρσενάλ. Η είσοδος του λιμανιού χάθηκε μέσα σε γκριζα σύννεφα.

Η Αφρικανή βοήθησε τον Κάσπερ να καθίσει στη σέλμα της πρύμνης και του έδωσε το τιμόνι, στο χέρι που δεν είχε γύψο. Άνοιξε μια καταπακτή. Έβγαλε μια νιτσεράδα, ένα αδιάβροχο καπέλο, γάντια εργασίας, μια λεπτή πυξίδα οينوπνεύματος. Η ομίχλη πύκνωνε και αραιώνει.

Ένωθε την ηρεμία της. Σκέφτηκε τον Γκροκ και την Ινέζ του, που τον ακολουθούσε παντού σε όλη του τη ζωή. Τον στήριζε, πιστή σαν σκυλάκι, σκληρή σαν σωματοφύλακας, στοργική σαν νοσοκόμα.

Γιατί εκείνος ποτέ δεν τα κατάφερε να βρει μια γυναίκα σωστή — τρυφερή, υπομονετική, πιστή; Γιατί οι γυναίκες στη ζωή του ήταν όλες λάμμες, σαν τη μάνα του, σαν τη Σόνια, τη Στίνε, την Κλάρα-Μαρία, την Αδελφή Γκλόρια; Γυναίκες που ήταν άσοι στο τεντωμένο σκοινί, γυναίκες-θερμαστές, υδρολόγοι, παιδιά-θαύματα, καλόγριες με μαύρη ζώνη, άντρα και παιδιά.

Μια ριπή ανέμου άνοιξε ένα διάδρομο στην ομίχλη. Στο τέρμα βρισκόταν μάλλον ο Πυλώνας 5, ένα τριώροφο σιλό από αλουμίνιο και ξύλο, ορθογώνιο, χτισμένο πάνω σε μια τσιμεντένια αποβάθρα ελλιμενισμού, που πριν από τους σεισμούς αποτελούσε μέρος της αποβάθρας Μπορνχολμερκάι. Το κτίριο ήταν προφυλαγμένο από πιθανούς νέους σεισμούς με ατσαλόσυρμα, σαν σκηνή με πασσάλους θυέλλης. Στη στέγη υπήρχε ολόκληρο δά-

σος από κεραίες και δύο περιστρεφόμενα ραντάρ. Στην αποβάθρα ήταν δεμένα δύο από τα φιμέ ταχύπλοα του στόλου.

Ο Κάσπερ έδωσε το τιμόνι στην Αδελφή Γκλόρια. Έβαλε το γάντι στο γερό του χέρι. Έβγαλε το βιολί από τη θήκη. Περνούσαν δίπλα από τους πυλώνες της Γέφυρας του Χριστιανού του 4ου.

«Τα πάντα φρουρούνται», του είπε, «θα μας γυρίσουν πίσω».

Εκείνος κούρδισε το βιολί του. Ξαφνικά άκουσε τι είχε να προσφέρει στις γυναίκες: πρωτοβουλία. Καμία γυναίκα δεν πηγαίνει αυτοβούλως με μια βάρκα κατευθείαν στο στόμα των Ομάδων Υποβρυχίων Καταδρομών, εξοπλισμένη μόνο με την αδάμαστη αισιοδοξία της και μια παρτιτούρα σε μι ματζόρε.

Ένας προβολέας άναψε.

«Γίνεται να στηρίξω το γύψινο χέρι στον ώμο σου;» τη ρώτησε.

Έκλεισε τα μάτια και άρχισε να παίζει, ενώ ταυτοχρόνως μιλούσε πάνω από τη μουσική, για να την ηρεμήσει.

«Οι στρατιώτες λατρεύουν τη μουσική», της εξήγησε. «Πάντα ακούγεται μουσική όταν πέφτουν κορμιά. Μέχρι τώρα όμως διάλεγαν λάθος κομμάτια. Τον Μπαχ έπρεπε να διαλέξουν, έτσι θα απέφευγαν τις αιματοχυσίες. Μουσική σαν κι αυτήν εδώ οδηγεί κατευθείαν στην ανακωχή, κατευθείαν σε διαμεσολάβηση και διαπραγματεύσεις. Θα μπορούμε μέσα ώσπου να πεις τρία».

Έγειρε πάνω στη μουσική. Άνοιγε την καρδιά όπως ανοίγεις ένα κουτί κονσερβαρισμένα ντοματάκια — τη δική του, των στρατιωτών, της Στίνε. Ήξερε ότι εκείνη είχε βγει έξω στην αποβάθρα.

Το σκάφος γλίστρησε απαλά πλάι σε κρεμασμένα λάστιχα αυτοκινήτων. Γύρω τους ήταν απλωμένη σιωπή. Η ομίχλη και η αμεσότητα της μουσικής δημιουργούσαν την οικειότητα που λείπει όταν παίζεται μουσική έξω, στο ύπαιθρο, την αίσθηση ότι κάποιος είχε στήσει μια αίθουσα συναυλιών κάπου ανάμεσα στο Υπουργείο Εξωτερικών, τη γέφυρα, την αποβάθρα και την Εθνική Τράπεζα.

Η Αδελφή Γκλόρια έβγαλε τις αλουμινένιες ράγες. Στην αρχή δεν υπήρχε ψυχή στην αποβάθρα, μετά ήρθαν προς το μέρος τους δύο στρατιώτες, σαν ρομπότ.

Δίπλα στη Στίνε στεκόταν ένας νέος άντρας με πολιτικά και με ηχώ σαν ορχήστρα πνευστών. Κάπου αλλού ο Κάσπερ είχε

ξαν ακούσει αυτό τον ήχο. Τα μάτια της Στίνε ήταν ναρκωμένα από τη μουσική. Τον κοιτούσαν σαν μαγεμένα, αυτόν και μαζί το αναπηρικό καροτσάκι, τις ράγες, το γύψο, τους αιγυπτιακούς επιδέσμους, την Αδελφή Γκλόρια.

«Πέντε λεπτά», ψιθύρισε εκείνος. «Είναι ζήτημα ζωής και θανάτου».

Αργά αργά η ψυχή της προσπαθούσε να βγει στην επιφάνεια. Στο τέλος ανάσανε.

«Ποτέ!»

Μέσα από τους επιδέσμους έβγαλε την απόδειξη του συστημένου γράμματος που είχε επάνω το σκίτσο της Κλάρα-Μαρία. Η Στίνε τη διάβασε, την άρπαξε κι εξαφανίστηκε.

Εκείνος έκανε νόημα δείχνοντας προς την Αδελφή Γκλόρια.

«Είναι από το τμήμα Ηθών», εξήγησε στη Στίνε. «Ή θα μου πεις να περάσω μέσα ή, αλλιώς, θα τα πούμε μετά, στην αστυνομία».

Το ασανσέρ ήταν από πλεξιγκλάς. Ο νέος προσπάθησε να στριμωχτεί μέσα, όμως είχε χώρο μόνο για τέσσερις και το καροτσάκι έπιανε χώρο για δύο. Ο Κάσπερ τον εμπόδισε διακριτικά, οι πόρτες έκλεισαν, βυθίστηκαν. Λόγω της μεταβολής στην πίεση όλοι οι ήχοι μετατοπίζονται όταν κινείσαι προς τα κάτω. Ήταν λοιπόν φυσιολογική κατάσταση, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη ότι ήταν μαζί με τη Στίνε. Μαζί της δε χρειαζόταν να περάσει πολλή ώρα για να αρχίσεις να κατεβαίνεις κάτω ή να ανεβαίνεις πάνω από το όριο.

Πέρασαν μια αίθουσα επικοινωνίας με ανθρώπους εξοπλισμένους με ακουστικά, καθισμένους σε ψηφιακά πάνελ με τηλέφωνα. Το ασανσέρ σταμάτησε. Άφησε τη Στίνε να περάσει πρώτη. Όταν η Αδελφή Γκλόρια τον έσπρωξε προς τα εμπρός εκείνος έχωσε δύο δάχτυλα από το γάντι εργασίας στο μάνταλο της πόρτας του ασανσέρ. Έτσι θα το μπλόκαρε και θα καθυστερούσε τον νεαρό στην αποβάθρα. Οι νέοι δε βλάπτονται όταν εξασκούνται στην αναβολή των αναγκών τους.

Πέρασαν μια μικρή καντίνα, ο Κάσπερ άρπαξε ένα πιάτο από μια στοίβα. Ποτέ δεν ξέρεις πότε θα το χρειαστείς, μήπως όλοι μας κάποτε δε μαζεύουμε πράγματα από οπουδήποτε για καλό και για κακό; Πίσω τους ήταν όλα ήσυχα, το ασανσέρ είχε μπλοκαριστεί.

Βγήκαν σε μια υπέροχη αίθουσα, ευρύχωρη και τετράγωνη σαν πάτωμα Ρόιτερ αλλά και παστωμένη σαν διαστημόπλοιο. Είχε έναν τοίχο σκεπασμένο με επίπεδες οθόνες που έδειχναν

την επιφάνεια της θάλασσας και έναν άλλο με δέκα τετραγωνικά μέτρα μετεωρολογικούς χάρτες. Υπήρχαν κονσόλες με οθόνες ραντάρ, δέκα μέτρα γρανιτένια πλάκα με περίπου πενήντα σειсмоγράφους, μια ντουζίνα δισκοκύλινδροι ο μεγαλύτερος από τους οποίους είχε το μέγεθος της τόμπολας του Δανικού Κρατικού Λαχείου. Πίσω από τρεις σειρές τραπέζια με κομπιούτερ κάθονταν νέοι άνθρωποι με κορμιά για μουσικό πορνοβίντεο του MTV και κεφάλια για διδακτορικό στη γεωμετρία του Ρίμαν. Ο άδειος τοίχος είχε ένα τζάμι ενυδρείου δύο επί τέσσερα που έβλεπε στον πάτο του λιμανιού, ο βυθός ήταν φωτισμένος. Παρ' όλες τις λάσπες ο Κάσπερ διέκρινε σμάρια ψαριών.

Η αίθουσα είχε μια συμπυκνωμένη ηχώ, από εξαεριστήρες, μεγαμπάιτ, σμήνη αριθμών, υγρόψυκτους επεξεργαστές. Ο Κάσπερ ένιωσε μια ξαφνική χαρά. Στεκόταν στη γέφυρα του Πλοιάρχου Νέμο του εικοστού πρώτου αιώνα. Λάτρευε τις θετικές επιστήμες και δεν τον πείραζε που οι θετικές επιστήμες δε λάτρευαν εκείνον. Υπάρχει μεγαλύτερο βάθος στην αγάπη που δεν ανταποδίδεται.

Η Στίνε κοίταξε τους επιδέσμους του.

«Είχα μια συνάντηση», εξήγησε, «με μερικά από τα υποκείμενα που απήγαγαν την Κλάρα-Μαρία».

Εκείνη στηριζόταν στη γρανιτένια πλάκα.

«Είναι εξαφανισμένη περισσότερα από δεκαοκτώ εικοσιτετράωρα», συνέχισε. «Οι προβλέψεις δεν είναι ευοίωνες για κοριτσάκια που είναι εξαφανισμένα περισσότερες από εικοσιτέσσερις ώρες. Έτσι σκέφτηκα αν μπορούσες να με βοηθήσεις».

Γύρισε, μηχανικά, και προχώρησε. Κατέβηκε περνώντας δίπλα από τα μόνιτορ. Κάθισε. Η Αφρικανή έσπρωξε το καροτσάκι του Κάσπερ μπροστά της.

Εκεί ήταν η δουλειά της. Μπροστά της στεκόταν ένα μπουκάλι ιταλικό μεταλλικό νερό και ένας υάκινθος σε δοχείο πυρέξ — αν της τον είχαν χαρίσει, ο Κάσπερ δεν ήθελε με τίποτα να ξέρει ποιος ήταν ο λεγόμενος. Υπήρχαν τρία κοντά μολύβια ξυλουργού, ξυσμένα με μαχαίρι. Δίπλα ήταν και το μαχαίρι που τα είχε ξύσει. Υπήρχε επίσης ένα καλάθι από πλεχτή φλούδα σημύδας για τα ροκανίδια κι ένα κουτάκι ενυδατική κρέμα.

Ήταν ένα τραπέζι σαν όλα τα άλλα, ένα τετραγωνικό μέτρο έπιπλο. Ωστόσο είχε μια ατμόσφαιρα που δημιουργούσε στον επισκέπτη τη διάθεση να στήσει εκεί αντίσκηνο. Είχε το άρωμά της, ο Κάσπερ ανάσανε βαθιά.

«Είμαστε στη μέση ενός δικτύου», εξήγησε εκείνη. «Είμαστε συνδεδεμένοι με το Σεισμολογικό Τμήμα στην Ουψάλα, το Ινστιτούτο Φυσικής Στερεού Εδάφους του Μπέργκεν, τη Βρετανική Γεωλογική Έρευνα του Εδιμβούργου, το Ευρωπαϊκό-Μεσογειακό Σεισμολογικό Κέντρο στη Νίκαια της Γαλλίας και τη Μαδρίτη. Έχουμε έναν σειсмоγραφικό σταθμό στο Βεστβόλντεν και έναν άλλο στα ασβεστωρυχεία του Μόενστεν. Λίγο πιο κάτω έχουμε μια γεώτρηση μέτρησης, με βάθος επτακόσια μέτρα — την ανοίξαμε μετά την πρώτη δόνηση. Εκεί μέσα έχει χίλιους επτακόσιους αισθητήρες. Δίπλα έχουμε στήσει περισσότερο εξοπλισμό απ' ό,τι έχουν στο Σαν Φρανσίσκο, γραφίδες Ρέφτεκ, σειсмоγράφους Μάισνερ. Ο στρατός σκάει για εμάς πεντακόσια κιλά δυναμίτη την εβδομάδα, η δόνηση καταγράφεται από οκτακόσια γεώφωνα. Έτσι μετράμε το ταξίδι των ωστικών κυμάτων μέσα από το υπέδαφος. Μετράμε τα πεδία έντασης, τις ελαστικές μεταβολές της πίεσης στα στρώματα του εδάφους, τις τοπικές μεταβολές του μαγνητισμού, τις αλλαγές στα υπόγεια νερά και τις παραμορφώσεις σε ένα δίκτυο πολλών τετραγωνικών μέτρων από το Ντράουερ ως το Φάρουμ. Έχουμε τέσσερις βιολόγους να παρατηρούν τις αλλαγές στη συμπεριφορά των μικρών τρωκτικών στα δάση γύρω από την Κοπεγχάγη με βάση μια κινεζική θεωρία που λέει ότι τα ζώα αντιδρούν στις σεισμικές δονήσεις πριν εκείνες σημειωθούν. Έχουμε μια κινητή μονάδα επιστημόνων από το Γεωλογικό Κέντρο του Πότσδαμ. Εγώ έχω εκατό γεωφυσικούς, πολιτικούς μηχανικούς και τεχνικούς που με βοηθούν. Διαχειρίζονται έξι εκατομμύρια αποτελέσματα μετρήσεων το εικοσιτετράωρο. Δύο φορές την εβδομάδα ένας από τους γεωδαίτες μας που τα πάει καλά με το κοινό βγαίνει στην τηλεόραση, σε όλα τα κανάλια, και μιλάει για τις προόδους σχετικά με την κατανόηση του τι συμβαίνει — και την πιθανότητα να χρειαστεί να εκκενωθούν μεγάλα τμήματα της Κοπεγχάγης και της Σελανδίας».

Κάποιος θα έβγαλε από τη θέση του το γάντι. Ο Κάσπερ άκουσε το ασανσέρ να ανεβαίνει.

«Έχουμε καταλήξει σε μια σειρά πιθανές εξηγήσεις. Αύριο το βράδυ θα βγω στην τηλεόραση και θα τις συνοψίσω. Θα πω περίπου τα εξής: Μαζί με την Ισλανδία, η Δανία κινείται νοτιοανατολικά σε ένα σύστημα σχετικής κίνησης. Ωστόσο πιο πέρα δεν μπορούμε να πάμε, η Αφρική κινείται βόρεια και πιέζει την Ευρασία. Η αλπική ζώνη σύγκρουσης μετατοπίζεται προς τα βόρεια. Αυτό έχει δημιουργήσει μια έκρηξη στον κρυσταλλικό φλοιό, τρία με τέσσερα χιλιόμετρα κάτω από την Κοπεγχάγη. Γύρω από τον τόπο της έκρηξης υπάρχει ένα στρώμα βαρέων πετρωμάτων, παρόμοιο με την ανωμαλία του Σίλκεμποργκ. Αυτά εμπόδισαν το ωστικό κύμα να επεκταθεί. Αυτός είναι και ο λόγος που ο σεισμός δεν έγινε αλλού αισθητός. Η μόνη ζημιά ήταν μια επιφανειακή κατολίσθηση. Έτσι δεν έχουμε λόγους να πιστεύουμε ότι θα έρθουν κι άλλοι σεισμοί. Είναι δύσκολο να προβλέψουμε τους σεισμούς. Δεν υπάρχουν σίγουρες μέθοδοι. Δεν μπορούμε να μετρήσουμε τις συσσωρεύσεις έντασης σε μεγαλύτερα βάθη. Δεν ξέρουμε πόσο αντέχει η επιφάνεια της γης. Παρ' όλα αυτά είμαστε όλο παρηγοριά. Παραμένουμε άγρυπνοι. Ωστόσο δεν έχουμε ενδείξεις ότι πρέπει οπωσδήποτε να αρχίσει κάποια εκκένωση. Δεν πιστεύουμε ότι θα έρθουν άλλοι σεισμοί. Αυτά θα πω αύριο το βράδυ».

«Ωραία, έτσι θα πάνε όλοι ήσυχοι για ύπνο», σχολίασε.

Έσκυψε προς το μέρος του. Υπό άλλες συνθήκες θα απολάμβανε κάθε εκατοστό της κίνησής της, όμως τώρα όχι.

«Ναι», συμφώνησε μαζί του. «Κι αυτός είναι ο λόγος που θα τους τα πω. Μόνο ένα πρόβλημα υπάρχει, ότι όλα αυτά είναι ψέματα».

Για μια στιγμή η περιφερειακή ακοή του Κάσπερ δε δούλεψε όπως έπρεπε. Σ' αυτό το διάστημα μπήκε μέσα ο νεαρός από την αποβάθρα.

«Έχει απελαθεί», φώναξε στη Στίνε. «Ήταν να φύγει από τη χώρα με αεροπλάνο».

Ο Κάσπερ τον αναγνώρισε, ήταν ο παρατρεχάμενος του Μόερκ.

«Αντισυνταγματάρχης Μπράινινγκ», τον σύστησε η Στίνε. «Είναι συνυπεύθυνος για την ασφάλειά μας».

Ο αξιωματικός προχώρησε και στάθηκε μπροστά στον Κάσπερ.

«Καταζητείται», είπε. «Είναι βίαιο άτομο».

Οι δυο τους δεν κοίταξαν τον Κάσπερ. Αυτό ήταν λάθος. Ποτέ δεν πρέπει να αφήνει κανείς από τα μάτια του τους μεγάλους κλόουν. Είχε ακόμα το πιάτο. Από ένα ράφι κάτω από έναν πίνακα πήρε μια βέργα, πέταξε το πιάτο στον αέρα, το έπιασε σε κλάσμα νανοδευτερολέπτου, έβαλε στη μέση του πιάτου τη βέργα, μετά έβαλε πιάτο και βέργα στο τραπέζι, έσπρωξε το καροτσάκι του προς τα εμπρός. Οι νέοι και η Αφρικανή παρατηρούσαν υπνωτισμένοι το γυροσκόπιο που στροβιλιζόταν.

Εκείνος προχώρησε με το καροτσάκι προς τη Στίνε.

«Θα τον πάρουμε μαζί μας τώρα», συνέχισε ο αξιωματικός.

Πίσω από τη Στίνε και τον αξιωματικό έγινε πραγματική έκρηξη. Το πιάτο δεν ήταν από φαγεντιανή, ήταν γνήσια πορσελάνη. Ακούστηκε τη στιγμή που διαλύθηκε σ' ένα σύννεφο από κεραμικά κομματάκια.

Όσο ο αξιωματικός και η Στίνε στριφογύριζαν σαν σβούρες, εκείνος άνοιξε το πάνω πάνω συρτάρι του γραφείου της. Ποτέ δεν κλείδωνε τίποτα, είχε τυφλή εμπιστοσύνη στον κόσμο. Δυστυχώς μια τέτοια εμπιστοσύνη δεν είναι πάντα δικαιολογημένη.

Πάνω πάνω ήταν μερικά χαρτονομίσματα και από κάτω μερικά χαρτομάντιλα με άρωμα λεβάντας. Κάτω από τις λεβάντες υπήρχε μια παλιά γνώριμη: από μια ασπρόμαυρη φωτογραφία δεκαεφτά επί δεκαεφτά εκατοστών η Κλάρα-Μαρία τον κάρφωνε με το βλέμμα της. Εκείνος έχωσε την πλαστική θήκη μέσα στους επιδέσμους και έκλεισε το συρτάρι.

Γύρισαν και τον κοίταξαν. Οι νέοι τον κοίταξαν. Η Αφρικανή τον κοίταζε. Κανείς δεν μπορεί να πιστέψει ότι ένας άνθρωπος πάνω σε αναπηρικό καροτσάκι, τυλιγμένος σαν λουκάνικο, μπορεί να έχει ενέργεια για οτιδήποτε. Η κατάσταση ήταν διχασμός ανάμεσα στο πραγματικό και το μη πραγματικό. Μέσα σε αυτήν τη λίμπα κάνει τη δουλειά του ο κλόουν.

«Αν γινόταν να μείνουμε μόνοι μας», πρότεινε στη Στίνε.

Ο αξιωματικός κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Υπάρχουν πράγματα», επέμεινε ο Κάσπερ, «που ένας άντρας μπορεί να κάνει για μια γυναίκα μόνο όταν είναι μόνοι τους».

Πίσω από τη Στίνε υπήρχε κάτι που έμοιαζε με πόρτα υδροφράκτη. Εκείνη την έσπρωξε και μπήκε μέσα. Η Αφρικανή σήκωσε τον Κάσπερ και το καροτσάκι πάνω από το σκαλί, ήταν τριάντα πόντους ψηλό, και μπήκε κι εκείνη. Μετά έκλεισε τη βαριά πόρτα σαν να ήταν από χαρτόνι.

«Ο Μπράνινγκ είναι από την Υπηρεσία Πληροφοριών του Στρατού», ανέφερε η Στίνε.

«Γι' αυτό είμαι καλός μαζί του», είπε ο Κάσπερ. «Πρέπει να βοηθάμε τα ταλέντα της νέας γενιάς, προσφέροντας καλή ανατροφή και ωρίμανση, ώστε τα πράγματα να είναι πιο εύκολα γι' αυτούς από ό,τι ήταν για μας».

Η αίθουσα γύρω τους ήταν σαν τεράστια ντουλάπα με εργοστασιακούς νεροχύτες, ηλεκτρικές σκούπες για το νερό, ράφια με απορρυπαντικά, μακρόστενα μεταλλικά τραπέζια βιδωμένα στον τοίχο. Οι τοίχοι ήταν από ανοιχτόχρωμο γρανίτη, όπως στα μπάνια πολυτελείας.

«Είναι η αρχή των υπογείων», εξήγησε η Στίνε, «κάτω από την Εθνική Τράπεζα».

Έβγαλε την πλαστική θήκη και από τη θήκη τη φωτογραφία, την ακούμπησε στο τραπέζι.

«Δεν ήταν σεισμός», πετάχτηκε εκείνη. «Ποτέ δεν έγινε».

Η αγάπη έχει να κάνει και με την αναγνώριση. Το άγνωστο μπορεί να μας γοητεύει, να μας ελκύει, όμως η αγάπη είναι σαν δέντρο που μεγαλώνει αργά, σε ένα περιβάλλον οικειότητας και εμπιστοσύνης. Από την πρώτη φορά που είδε τη Στίνε στην παραλία υπήρξε μεταξύ τους κάτι που εκείνος το είχε ξανακούσει, μια εμπιστοσύνη, που ήταν και τώρα παρούσα. Υπήρξε όμως και κάτι άλλο, τώρα όπως και τότε, κάτι ξένο, ακατανόητο, σαν ανεξερεύνητη ήπειρος. Αυτό το κάτι ο χρόνος δεν το είχε ελαττώσει.

«Ναι, αλλά κι εμείς το νιώσαμε», διαμαρτυρήθηκε. «Στο εστιατόριο».

«Νιώσαμε μια δόνηση στην επιφάνεια της γης, τοπική».

«Και οι μεγάλοι σεισμοί; Τα οχτώ ρίχτερ; Τα διάβασα στην εφημερίδα».

«Τα ρίχτερ μετρούν τη συνολική έκλυση ενέργειας. Είναι το άθροισμα μιας σειράς σταθερών που διαφέρουν τοπικά και ο λογάριθμος πολλαπλασιασμένος με το πλάτος ήχου της εκτροπής μετρημένο στο σειсмоγράφο διά του αριθμού των ταλαντώσεων. Ωστόσο πλάτος ήχου δεν υπήρξε, ούτε ταλάντωση στο φλοιό της γης. Τα δύο γεγονότα που χάλασαν κόσμο δεν ήταν σεισμοί».

«Και τότε τι ήταν, κατολισθήσεις;»

«Η κατολίσθηση είναι άνισου χαρακτήρα κίνηση. Αρχίζει σε ένα σημείο και εξαπλώνεται εκθετικά. Εδώ ήταν απολύτως ίσης έκτασης κινήσεις».

Εκείνη άρπαξε το ρεβέρ του μανικιού του.

«Η ζώνη σύγκλισης, όπως την είπαν, είναι ορθογώνιο. Επτακόσια μέτρα επί ενάμιση χιλιόμετρο, συν ένα κοίλωμα προς τα πάνω, σε όλο του Νίχαουν. Ακριβώς ένα ορθογώνιο οριζοντιωμένο απολύτως».

Το πρόσωπό της σχεδόν άγγιζε το δικό του. Είχε μια ηχώ που ποτέ δεν είχε ξανακούσει, ένα αμάλγαμα θαυμασμού και απόγνωσης.

«Ο σεισμός είναι μια ξαφνική μετατόπιση στο φλοιό της γης, συν τα επακόλουθα αυτής της μετατόπισης, δηλαδή το κυρίως κύμα και μετά δακτυλιοειδή δευτερεύοντα κύματα, αυτά που προξενούν και τις ζημιές. Εδώ δεν υπήρξε μετατόπιση που να μοιάζει με έκρηξη. Τη μια στιγμή όλα ήταν μια χαρά και την επόμενη ένα τετράγωνο διαστάσεων επτακόσια επί χίλια πεντακόσια μέτρα βυθίζεται κατά τρία μέτρα. Σκεπάζεται από νερό και μετά ησυχία».

«Οι τρύπες στο ασβέστιο;»

«Οι κατολισθήσεις στα σπήλαια είναι άνισες. Δε μετριοούνται με αλφάδια. Δεν οριζοντιώνονται».

Η πόρτα βρόντηξε. Ακούμπησε την απόδειξη του ταχυδρομείου στο τραπέζι μπροστά της, πάνω στη φωτογραφία — την απόδειξη που είχε παραλήπτη εκείνην και είχε υπογραφεί από το αλλόκοτα σίγουρο χέρι ενός δεκάχρονου κοριτσιού. Δεν ήταν σίγουρος ότι εκείνη την είχε προσέξει.

«Ωστόσο και πάλι θα μπορούσαμε να δώσουμε μια-δυο εξηγήσεις και να τη σκαπουλάρουμε», συνέχισε. «Έτσι άλλωστε δουλεύει η επιστήμη. Προβλέπουμε τα γεγονότα ανάποδα. Είμαι σίγουρη ότι θα τα καταφέρναμε, αν δεν ήταν ο αριθμός των θυμάτων».

«Δεν υπήρξαν θύματα».

«Όχι, ούτε ένα. Πώς σου φαίνεται αυτό;»

«Τύχη βουνό. Το χέρι του Θεού».

Ξαφνικά σταμάτησε.

«Αυτό είναι καινούργια έκφραση», παρατήρησε. «Στο δικό σου λεξιλόγιο ακούγεται πολύ παράξενο αυτό “το χέρι του Θεού”...»

«Εξελίσσομαι. Είμαι σε πλήρη ανάπτυξη».

Αφουγκράστηκε τη συγκέντρωση στο διπλανό δωμάτιο. Κάποιος ετοιμαζόταν να κάνει κάτι κακό στην πόρτα. Σκέφτηκε τη Γαλάζια Κυρία. Άκουγε ότι ένα από τα ρεφρέν της ζωής του από στιγμή σε στιγμή θα ξαναπαιζόταν: Τη στιγμή ακριβώς που ετοιμάζεσαι να έρθεις σε βαθιά, ουσιαστική επαφή με μια γυναίκα, τότε ακριβώς το συλλογικό ασυνείδητο ετοιμάζεται για επίθεση έξω από την πόρτα, με τροχό και διαμαντένια λεπίδα.

«Παραήταν βουνό», τον έκοψε εκείνη. «Η τύχη λέω. Είναι τελείως αδύνατο. Ζητήσαμε πρόγνωση των συνεπειών από την Αστυνομία, την Πολιτική Άμυνα και την Επιτροπή Ατυχημάτων του Συμβουλίου για την Ασφάλεια της Κυκλοφορίας. Τους ζητήσαμε να υπολογίσουν τις αναμενόμενες απώλειες βασιζόμενοι στο υλικό του Ινστιτούτου Γεωφυσικής, αυτοί έχουν πείρα από σεισμούς σε μεγαλουπόλεις. Η εκτίμησή τους: όχι λιγότεροι από δέκα χιλιάδες νεκροί και τρεις φορές περισσότεροι τραυματίες. Ζημιές στα δίκτυα ηλεκτροδότησης και τηλεπικοινωνιών ύψους ενός δισεκατομμυρίου, στους υπονόμους ακόμα ένα δισεκατομμύριο. Ζημιές σε κτίρια ύψους δέκα δισεκατομμυρίων, κυρίως από πυρκαγιές και καταρρεύσεις. Η πρώτη καθίζηση ελευθέρωσε ένα ωστικό κύμα με μέτωπο τρία μέτρα, που σάρωσε τα πεζοδρόμια και το οδόστρωμα δίπλα στα κανάλια. Παρέσυρε οκτακόσια πενήντα αυτοκίνητα και πενήντα μέτρα οδόστρωμα στη γέφυρα Κνίπελσμπρο. Πέρασε από οκτακόσια κτίρια με περισ-

σότερα από τριάντα χιλιάδες άτομα. Κανείς δεν έπαθε τίποτα, ούτε ένα μωρό δεν πνίγηκε, ούτε ένα αμάξι δεν τράκαρε, ούτε μια γρια που να της πατήσουν τον κάλο δε βρέθηκε».

Μια δόνηση απλώθηκε από την πόρτα. Οι μεγάλες δυνάμεις που δε θέλουν να κάνει ο πρίγκιπας την πριγκίπισσα δική του είχαν αρχίσει να κόβουν.

Η Στίνε πήρε την πλαστική θήκη από το τραπέζι, πίσω από τη φωτογραφία υπήρχε μια παιδική ζωγραφιά.

«Μου την έστειλαν δύο μέρες πριν από τον πρώτο σεισμό, με γράμμα, συστημένο...»

Η ζωγραφιά ήταν φτιαγμένη με χρώματα διαλεγμένα προσεκτικά. Ο Κάσπερ είδε ένα ανάκτορο με τρεις πυργίσκους, ψάρια στην τάφρο του αναχώματος, σπίτια και αυτοκίνητα, ένα κάστρο ιπποτών, αερογέφυρα.

«Είναι το νέο Υπουργείο Εξωτερικών», εξήγησε εκείνη.

Το έβλεπε. Οι σκάλες, η γέφυρα... Δεν ήταν η γέφυρα πάνω από την τάφρο. Ήταν η γέφυρα Κνίπελσμπερ. Το κάστρο δεν ήταν κάστρο. Ήταν το Φρούριο της Ερήμου. Η πόλη δεν ήταν πόλη, ήταν μια συνοικία, το Μπρέμερχολμ. Θα πρέπει να αντέγραφε από κάτι, ίσως το χάρτη της Κοπεγχάγης. Στη δεξιά γωνία είχε υπογράψει κιόλας: Κλάρα-Μαρία, 10 ετών. Υπήρχε και μια ημερομηνία: 24 Σεπτεμβρίου. Ήταν ασυνήθιστο. Εκείνος είχε δει χιλιάδες ζωγραφιές παιδιών, σε μερικές έγραφαν τη χρονιά ή την εποχή, ποτέ όμως τη συγκεκριμένη ημερομηνία.

Το ίδιο ασυνήθιστο ήταν και η ακρίβεια. Ήταν η ίδια ακρίβεια με την οποία είχε περιγράψει την κλινική της Λόνε Μπόρφελτ.

«Είναι χάρτης», συνέχισε η Στίνε. «Είναι ακριβής. Εδώ βρίσκεται η Εθνική Τράπεζα, το κτίριο διοίκησης της Σβίτσερ στο Νίχαουν, το ξενοδοχείο Αντμιράλ, ο γερανός, οι δεξαμενές».

Το πρόσωπό της πλησίαζε στο δικό του.

«Είναι ο χάρτης της πρώτης καθίζησης», επέμεινε. «Ακριβής μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια. Μου τον έστειλαν σαράντα οκτώ ώρες πριν συμβεί».

Ένας καινούργιος ήχος διαπέρασε το χώρο, ένα σφύριγμα γκαζιού από φιάλη πίεσης. Ο τροχός είχε τώρα και παρέα.

«Φεύγουμε», πετάχτηκε η Αφρικανή.

Η Στίνε άνοιξε μια πόρτα που έβγαζε σε ένα μικρότερο δωμάτιο, άδειο. Είχε άλλη μια πόρτα, την άνοιξε κι εκείνη, μια σκάλα έπεφτε προς τα εμπρός, μέσα σ' ένα απύθμενο σκοτάδι.

Ο Κάσπερ προσπάθησε να συνέλθει, να αφουγκραστεί, όμως η ακοή του ήταν εκτός λειτουργίας. Ένιωθε σαν μωρό, μωρό φασκισμένο. Διάλεξε μια προσευχή στην Παναγία, έγειρε πάνω της και άφησε τις πρακτικές λεπτομέρειες στη μαμά.

Η Αφρικανή σήκωσε το τηλέφωνο από το τραπέζι και τηλεφώνησε. Ο Κάσπερ άκουσε τον Φραντς Φίμπερ να απαντάει στην άλλη άκρη της γραμμής.

«...Και μετά να έρθεις να μας πάρεις, όταν βρεθούμε στην επιφάνεια», του είπε εκείνη.

«Η φωτογραφία», επέμεινε ο Κάσπερ, «στο συρτάρι σου, δε μου έδωσες ακόμα μια επιστημονική εξήγηση για το πώς βρέθηκε εκεί».

Εκείνη απεχθανόταν να της ζητούν εξηγήσεις ή να τηρεί συμφωνίες. Απεχθανόταν οτιδήποτε έδειχνε να απειλεί την ελευθερία της.

«Έρθε και με βρήκε μόνη της».

«Πού;» την έκοψε. «Εδώ εγώ, η δίδυμη ψυχή σου, ο άνθρωπός σου, και δεν μπόρεσα να σε βρω. Πώς σε βρήκε ένα κοριτσάκι δέκα χρόνων;»

Η Αφρικανή κατέβασε το ακουστικό. Η Στίνε άνοιξε την πόρτα της σκάλας.

«Θα περάσουμε από έναν υπόνομο», είπε. «Ο κεντρικός καλωδιακός αγωγός από την οδό Χαουνεγκάδε ως το Χόλμεν θα σας βγάλει στο μετρό».

Τον κουβάλησαν σιωπώ στις σκάλες, τον έσπρωξαν μέσα σε ένα υπόγειο κανάλι, τον κατέβασαν από μια ράμπα. Ακουμπούσε το χέρι του πάνω στις γυναίκες με την πεποίθηση ότι ακόμα μια υπαρξιακή μονοτονία ετοιμαζόταν να αναλάβει δράση. Ωστόσο από τη γυναικεία φύση εκλύεται ένα αδιάκοπο ρεύμα ζωτικής ενέργειας με θεραπευτικό χαρακτήρα. Ειδικά στην κατάστασή

του, σε μια περίοδο ανάρρωσης, αυτή η θεραπευτική ενέργεια είχε τεράστια σημασία. Και ο Μπαχ το ίδιο θα έκανε.

Μπήκαν μέσα στο τούνελ του μετρό. Φωτιζόταν από λαμπάκια ένδειξης κινδύνου, οι ράγες ήταν σκεπασμένες με νερό. Η Στίνε γονάτισε μπροστά στην καρέκλα.

«Είναι η τελευταία φορά που βλέπουμε εμείς οι δύο».

Οι άκρες των δαχτύλων της γλίστρησαν πάνω στις πληγές και τα ράμματά του, στα πρησμένα σημεία του προσώπου του. Το άγγιγμά της ήταν τόσο απαλό που δεν πόνεσε. Από τότε κιόλας, πριν εκείνη εξαφανιστεί, όταν τον άγγιζε ένιωθε ότι οι μεγάλες παραστάσεις δε δίνονται στο πόντιουμ ή στην αρένα. Οι μεγάλες παραστάσεις είναι όταν οι άκρες των δαχτύλων αφαιρούν το ανεπαίσθητο πέπλο που υπάρχει ανάμεσα στους ανθρώπους και αποκαλύπτουν το σύμπαν σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια.

«Είναι γνωστό», της ψιθύρισε, «ότι πριν από ένα ξέσπασμα μεγάλης αγάπης προηγούνται πόνος, κλαυθμός και τριγμός οδόντων».

«Είναι γνωστό», ψιθύρισε εκείνη, «ότι όποιος δε μαθαίνει, παθαίνει».

Για τους περισσότερους, η σχέση με το αγαπημένο πρόσωπο εκφράζεται με ένα συγκεκριμένο μουσικό κομμάτι. Ο Μάλερ χρησιμοποίησε ένα από τα αντάτζιό του όταν έκανε πρόταση γάμου στην Άλμα. Για την Εκατερίνα και τον Σεργκέι Γκορντέγεφ ήταν η *Σονάτα του Σεληνόφωτος*, για τον Κάσπερ ήταν η Σακόν. Την άκουγε τώρα, καθώς το νερό έσταζε από τους τοίχους, στην ηχώ του τούνελ, στην ανάσα της Αφρικανής. Εκείνη μέτρησε το σφυγμό του χωρίς να κόψει ταχύτητα. Δεν του είπε τίποτα αλλά άκουγε την ανησυχία της, οι αισθήσεις του αναβόσβηναν.

Πέρασαν ένα κομμάτι της διαδρομής χωρίς φως. Εκείνη τον έσπρωξε να ανέβει από μια ράμπα, τον κουβάλησε στους ώμους, άνοιξε μια πόρτα, βγήκαν έξω στο φως της μέρας. Βρίσκονταν στο Νοερεπόρτ. Γύρω τους υπήρχε κόσμος, ένα πλήθος που ολοένα μεγάλωνε. Πάντα απέφευγε τα πλήθη. Το πλήθος έχει πολύ περισσότερους ήχους απ' όσους μπορούσε να ελέγξει, αυτός ήταν και ένας από τους λόγους που έμεινε στο τσίρκο, στην αρένα, στη μουσική. Για όποιον δίνει παράσταση είναι δουλειά του να συγχρονίσει τους ήχους όλων των άλλων με το δικό του σύστημα. Την πρώτη φορά που κέρδισε, στο Φεστιβάλ Τσίρκου του Μόντε Κάρλο, έναν ασημένιο κλόουν, κατέβηκε μετά την απονομή, αργά αργά, από το Γκραντ Παλέ περνώντας δίπλα από το μεγάλο κρατικό καζίνο, μέχρι κάτω στο λιμάνι. Εννιά στους δέκα περαστικούς τον αναγνώρισαν. Σκέφτηκε ότι ίσως να είναι αυτός ένας άλλος τρόπος να λύσεις τα προβλήματά σου: Αν είσαι αρκετά

διάσημος, αν είσαι βασιλιάς, αν το δικό σου σήμα είναι το πιο ισχυρό, μπορείς να τους ξεπεράσεις όλους.

Τα επόμενα είκοσι χρόνια τον είχαν απογυμνώσει από αυτή την πεποίθηση, ειδικά τα τελευταία πέντε. Κατάλαβε ότι σε μια μεγάλη συγκέντρωση ούτε ο βιρτουόζος ούτε κι ο βασιλιάς είναι στο απυρόβλητο. Καλύτερα απ' όλους είναι μονάχα όποιος παραμένει τελείως ανώνυμος, όπως κι εκείνος τώρα. Κανείς δεν τον κοίταζε παρά μόνο προσπαθώντας να καταλάβει πώς είναι δυνατόν μια πριγκίπισσα σαν την Αφρικανή να σέρνει τον χοιροβοσκό.

Κάποιος σφύριξε τρεις τριλίες, ήταν μια συγχορδία καθαρή, σπαστή ντο ματζόρε. Εκείνον σφύριζαν. Αυτό είναι το πρόβλημα για όλους εμάς που είμαστε θύματα του ίδιου μας του ταλέντου. Τον έσπρωξαν προς τα εμπρός, σ' ένα ασανσέρ, τον σήκωσαν, τον έβαλαν στο φορτηγάκι, στη θέση του οδηγού καθόταν ο Φραντς Φίμπερ.

«Για σένα», του είπε ο Κάσπερ, «εγώ, που δεν έχω δικά μου παιδιά, παραλίγο να αναπτύξω ένα συναίσθημα που μπορεί να συγκριθεί με την αγάπη του πατέρα για τον γιο του. Αυτό μέχρι πριν από λίγο, οπότε πήρα κάποιες πληροφορίες που με κάνουν να πιστεύω ότι σε έπιασα να μου λες ακόμα μια φορά ψέματα. Ο κύριος που δάνεισε τη γόνδολά του σε μένα και την Αδελφή Γκλόρια, με το γαλάζιο του ουρανού στα μάτια και με μαύρισμα σαν τουρνεντό, δεν είναι σοφέρ σου. Είναι αξιωματικός του Ναυτικού και έχει σχέση με όλα αυτά».

Ο Φραντς Φίμπερ δίσταζε. «Γκερτ Σβένσον», του είπε. «Είναι από τη Διεύθυνση Εγχωρίων Υδάτων. Είναι μέλος του Τάγματος των Λαϊκών. Υπεύθυνος για όλη την κυκλοφορία προς και από την μπλοκαρισμένη περιοχή. Βοήθησε την αστυνομία στο κυνήγι του Γιόζεφ Κάιν».

Ο Κάσπερ έκλεισε τα μάτια. Είναι φοβερό να είσαι φυλακισμένος, είτε το κελί σου είναι η αρένα είτε μια πιο αποδεκτή εκδοχή της πραγματικότητας.

«Ακόμα δε φάγαμε πρωινό», παρατήρησε. «Δεν έχεις άλλο εσπρέσο; Και μια σταγόνα αρμανιάκ;»

Οι αισθήσεις του αφέθηκαν μόνες τους, ήθελε να ρυθμιστεί στον ήχο της ίδιας του της απουσίας, μετά χάθηκε.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ

■ ύπνησε στο κρεβάτι του νοσοκομείου, στο κελί του. Η
■ Γαλάζια Κυρία καθόταν σε μια καρέκλα δίπλα στο προ-
■ σκεφάλι του.

Είχε πονοκέφαλο, τέτοιο που έκανε το σύνολο των πονοκεφάλων της ζωής του από το μεθύσι να μοιάζουν με ενοχλήσεις υποχόνδριου.

Κάτι τον τραβούσε, τον ρουφούσε κάτω από τα όρια των αισθήσεών του, όσων βρίσκονταν ακόμα εν εγρηγόρσει. Άκουγε κάποιον να τραγουδάει, ήταν η Στίνε.

Όλες οι γυναίκες της ζωής του τραγουδούσαν: η μητέρα του, η Στίνε, η Κλάρα-Μαρία, οι μοναχές, η Σόνια, η Χορωδία Κυριών της Αστυνομίας, τελειωμό δεν είχαν. Η μόνη που έλειπε ήταν η Γαλάζια Κυρία, για να συμπληρωθεί η εντεκάδα.

Η Στίνε τού χαμογελούσε, εκείνος κατάλαβε ότι ήταν όνειρο βασισμένο σε πραγματικά γεγονότα. Διάλεξε να παραμείνει στο όνειρο, δεν ήταν ακόμα σε θέση να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα.

Εκείνη τραγουδούσε όπως τότε, αυθόρμητα. Τον είχε σπρώξει απαλά προς τα πίσω και είχε ακουμπήσει το κεφάλι του στα γόνατά της. Μετά τον άγγιξε. Χάιδευε το δέρμα του και τραγουδούσε.

Άρχισε με κλασικά κομμάτια, Κιμ Λάρσεν, Σουμπιντούα, μεγάλες όπερες. Η φωνή της ήταν βραχνή, αργή, εκείνος ευχόταν ο Κιμ Λάρσεν και ο Μπούντεσεν και ο Ραχμάνινοφ να μπορούσαν να την ακούσουν. Θα ένιωθαν ότι κάποιος τους καταλαβαί-

νει πραγματικά. Πέρασε στην *Άρια των Κοσμημάτων* από τον *Φάουστ*. «Είναι άραγε ένα υπέροχο όνειρο που με κάνει να τα χάνω ή είμαι ξύπνιος;» αναρωτήθηκε. Εκείνη σιγοτραγουδούσε με λαρυγγισμούς. Τραγουδούσε σαν τον Ρενέ Φλέμινγκ, με το μισό μόνο τονικό εύρος.

Τα δάχτυλά της πάνω στο δέρμα του ακολουθούσαν το ρυθμό. Εκείνος άρχισε να καταλαβαίνει τι εννοούσε ο Χριστός όταν είπε ότι η Βασιλεία του Θεού είναι εδώ και τώρα. Γύρω του το άγγιγμα και η φωνή της έχτιζαν τον επίγειο Παράδεισο.

Γλίστρησε μέσα στο συναίσθημα ενός παιδιού. Άκουσε το δικό του τονικό εύρος, ήταν ενενήντα τοις εκατό γυναικείο, ένιωθε σαν γυναίκα, τελείως δεκτικός.

Άκουσε την ανακούφισή του που για μια στιγμή δεν ήταν μόνο άντρας. Ήθελε να την κρατήσει, να τη διατηρήσει.

Διαπίστωσε την αγάπη στα δάχτυλά της. Τώρα δα, για μια στιγμή, ήταν αποδεκτός — για το λείο του πρόσωπο, για τα γαλάζια του μάτια, για τίποτα απολύτως. Απλώς επειδή υπήρχε.

Ίσως η αγάπη γεννιέται τη στιγμή που κανέναν από τους δύο δεν τον πειράζει να είναι αυτός που είναι. Ακόμα κι αν σε λένε Κάσπερ, ακόμα κι αν έχεις πει σε ένα σωρό γυναίκες, συμπεριλαμβανομένης και αυτής που τώρα σε αγγίζει, τόσα ψέματα ώστε δεν ξέρεις πια πού αρχίζει η πραγματικότητα της Κυρίας-Κυρίου και πού τελειώνουν τα δικά σου σοφίσματα, ακόμα κι έτσι μπορεί να συμβεί...

Ένιωθε να θέλει να το βάλει στα πόδια, να ξεφύγει από την αναπόφευκτη γνώση ότι μια στιγμή σαν κι αυτή είναι σχεδόν βέβαιο πως δε θα επαναληφθεί.

Εκείνη προσάρμοσε τη φωνή της για να τραγουδήσει *Μπόνα Νοξ*. Η φωνή της ήταν χαδιάρικη και ταυτόχρονα προστατευτική.

Ένιωθε τη σιωπή να ανοίγει σαν τεράστιο χέρι που ετοιμαζόταν να τον σηκώσει. Άνοιξε τα μάτια. Η Γαλάζια Κυρία ήταν σκυμμένη από πάνω του. Χάιδευε το μέτωπό του με ένα βρεγμένο πανί.

«Κοιμήθηκες δώδεκα ώρες», του είπε. «Θα επιζήσεις, ακόμα μια φορά».

Ξεδίπλωσε τις αισθήσεις του. Το περιβάλλον μόλις που ακουγόταν, σχεδόν δεν υπήρχε. Ήξερε ότι αυτό οφειλόταν στην παρουσία της ηγουμένης. Του είχε ξανασυμβεί κάποιες φορές, πρώτα με τη μητέρα του, μια-δυο φορές με τον Μαξιμίλιαν, με κάποιους παρτενέρ στην αρένα, μετά με τη Στίνε, με την Κλάρα-Μαρία. Χρειάστηκε να φτάσει τα σαράντα για να το καταλάβει: η ακοή είναι συλλογική. Όταν η επαφή δύο ανθρώπων εντείνεται, ο ήχος του έξω κόσμου πρώτα ξεθωριάζει και μετά αρχίζει να εξαφανίζεται. Αυτές τις στιγμές για καθέναν από τους δύο ανθρώπους υπάρχει στο σύμπαν μόνον ο άλλος. Αυτό άρχισε να συμβαίνει και τώρα.

Μια φωνή ψιθύρισε, ήταν η δική του.

«Τη χρησιμοποίησαν, ίσως και το αγόρι, για να προβλέψουν τους σεισμούς. Τα παιδιά έχουν ένα είδος ικανότητας μέντιουμ. Έτσι έκαναν μαζικές αγορές ακινήτων στο κέντρο της πόλης, τώρα θέλουν να τα πουλήσουν. Τουλάχιστον μέχρι τότε θα κρατήσουν τα παιδιά ζωντανά. Τα χρειάζονται, για να είναι σίγουροι ότι δε θα γίνουν άλλοι σεισμοί. Πρέπει να πάμε στην αστυνομία».

«Όσο γι' αυτό κανένα πρόβλημα», τον σταμάτησε. «Η αστυνομία θα έρθει μόνη της όπου να 'ναι. Εσένα και την Αδελφή Γκλόρια σας είδαν».

Ο πρωινός ήλιος ήταν πολύ χαμηλά, το χρώμα του έμοιαζε λευκό χρυσάφι. Η επιφάνεια του νερού ήταν ακίνητη, σαν τεντωμένο αλουμινόχαρτο. Αντανακλούσε τον ήλιο, τον διπλασίαζε. Η αρχή της πόλης κρυβόταν από μια λεπτή μπορντούρα άσπρης ομίχλης. Όλοι οι εξωτερικοί ήχοι απορροφήθηκαν καθώς αφουγκραζόταν τη γυναίκα.

Θα μπορούσαν να βρίσκονται σε οποιοδήποτε μυθολογικό μέρος του κόσμου. Εκείνη ήθελε να του πει κάτι, χωρίς λόγια, με τη σιωπή της, εκείνος δεν το κατάλαβε.

«Πρέπει να φας», του είπε.

Η Αδελφή Γκλόρια του έφερε ένα δίσκο, με σούπα και ψωμί. Έκανε μια σύντομη προσευχή και μετά δάγκωσε το ψωμί.

«Είναι υπέροχο να κάνεις προσευχή πριν από το φαγητό»,

σχολίασε. «Η προσευχή δίνει την ευκαιρία σε αυτόν που προσεύχεται να ζήσει έναν σύντομο θάνατο και μια σύντομη αναγέννηση. Αφήνεσαι στη θεϊκή αμορφία. Μετά επανασυντίθεται και ξαναγεννιέσαι σαν βρέφος, με όλα τα κύτταρα του εγκεφάλου και όλους τους γευστικούς κάλυκες, τη σεξουαλική σου ικανότητα πλήρη και την ακοή ανέπαφη. Αν βέβαια όλα πάνε κατ' ευχήν...»

«Ακόμα κι αν κατέβαινε μπροστά σου ο αρχάγγελος», είπε η Αφρικανή, «εσύ δε θα έβαζες γλώσσα μέσα σου».

Δάγκωσε το ψωμί και σκέφτηκε τη μητέρα του. Το ψωμάκι μόλις είχε βγει από το φούρνο, η κόρα ήταν λεπτή, γυαλιστερή, λεία και σκληρή σαν γυαλί. Ο υπόκωφος ήχος, καθώς το έσπαζαν τα δόντια του, τον πληροφορούσε ότι είχε ψηθεί σε υψηλή θερμοκρασία κεραμικού φούρνου, αφού αλείφθηκε με ένα μείγμα από γιαούρτι, λάδι και θαλασσινό αλάτι. Το άρωμά του ήταν βαθύ και περίπλοκο, σαν άρωμα κορμιού.

«Την πρώτη φορά που ήρθα εδώ», είπε, «πριν από ένα χρόνο, μια νύχτα, εσύ περίμενες έξω από την πόρτα της Γαλάζιας Κυρίας. Γιατί;»

«Μου το είχε ζητήσει η Μητέρα Μαρία».

«Πότε;»

«Νωρίτερα την ίδια μέρα».

Η σούπα ήταν από βοδινό, είχε τη γεύση της αιώνιας ζωής και της αλήθειας ότι όλα τα ζωντανά πλάσματα τρώνε το ένα το άλλο.

«Νωρίτερα την ίδια μέρα ήταν αδύνατο να ξέρει ότι θα ερχόμουν».

«Το ήξερε από χρόνια. Σε είχαμε δει στην τηλεόραση. Ήταν μια από τις πρώτες φορές που βρισκόμουν στη Δανία. Μερικές φορές αρέσει στη Μητέρα Μαρία να βλέπει τηλεόραση, ειδικά τσίρκο. Παρακολουθούσαμε λοιπόν το Σερκ ντι Σολέιγ. Εκείνη με ρώτησε ποιος ήταν ο κλόουν. Μια από τις αδελφές είπε: “Είναι Δανός”. Κι εκείνη απάντησε: “Θα έρθει να μας κάνει επίσκεψη”. Μόνο αυτό, τίποτε άλλο. “Θα έρθει εδώ να μας κάνει επίσκεψη”».

Ο Κάσπερ βουτούσε το ψωμί του στη σούπα. Έτρωγε μηχανικά.

«Η Μητέρα Μαρία», συνέχισε η Αφρικανή, «ανέφερε πως

κάποιος έχει πει ότι οι μεγάλοι συνθέτες είναι άγιοι που γεννήθηκαν ανάμεσά μας για να μας βοηθήσουν. Έτσι το καταλαβαίνω καλύτερα, ειδικά για τον Μπαχ».

Ήταν ακόμα μαγεμένη από τη σερενάτα. Ήταν συγκινητική. Από την άλλη είναι σημαντικό να βοηθάμε τους ανθρώπους να εκφράσουν ελεύθερα το θαυμασμό τους.

«Και οι μεγάλοι μάγειροι το ίδιο», συμπλήρωσε εκείνος. «Σίγουρα θα έχετε έναν κάτω στην κουζίνα σας. Γι' αυτό λοιπόν άσε λίγο τον παππούλη ήσυχο. Πρέπει να χωνέψω».

Η Γαλάζια Κυρία ήταν παρούσα στο δωμάτιο. Δεν την είχε ακούσει να έρχεται.

«Δεν μπορείς να είσαι τριάντα πέντε χρόνια στο τσίρκο», είπε εκείνος, «χωρίς να συναντήσεις δολοφόνους. Όταν αφουγκραζόμουν εκείνο το σημείο μέσα τους όπου έγινε ο φόνος ποτέ δεν άκουγα τους ίδιους. Άκουγα κάτι σαν δαίμονα, κάτι άλλο που τους είχε καβαλήσει. Το θέμα είναι αν και η ενοχή τους εμπλέκεται σ' αυτό, καθαρά ακουστικά».

Εκείνη δε σχολίασε.

Εκείνος ένιωσε το θυμό του ν' ανεβαίνει.

«Τον βρήκα», της πέταξε. «Αυτόν που σκότωσε το παιδί. Θα μπορούσα να τον θέσω εκτός κυκλοφορίας μια για πάντα».

«Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι μπορείς», τον διαβεβαίωσε.

Ο θυμός του ξεμάκρυνε. Άφησε πίσω του θλίψη, αδιέξοδο.

«Ο Κάιν», συνέχισε, «εργαζόταν πάνω στις συνέπειες μιας καταστροφής έξω από την Κοπεγχάγη. Και τώρα ήρθε ο σεισμός».

«Για όσους προσεύχονται», τον σταμάτησε εκείνη, «ο αριθμός των εμφανών συμπτώσεων αυξάνεται».

Χρειάστηκε πολλή ώρα για να γυρίσει το κεφάλι του. Όταν ο άθλος του ολοκληρώθηκε η καρέκλα της ήταν άδεια. Είχε φύγει. Μήπως δεν είχε έρθει ποτέ;

Η Αφρικανή τον έσπρωχνε μέσα από τους λευκούς διαδρόμους.

«Έκανα ένα συμβόλαιο μαζί της», είπε ο Κάσπερ. «Συμφώ-

νησα ότι θα ρισκάρω την καριέρα μου για να προσπαθήσω να βάλω στο χέρι αυτούς που θέλουν να κάνουν κακό στην Κλάρα-Μαρία, ότι θα σας υποστηρίξω. Αν εκείνη ήξερε πως θα έρθω, γιατί μου έβαλε όρους;»

Κατέβηκαν με το ασανσέρ. Είχαν ήδη φτάσει κάτω και είχαν βγει όταν του απάντησε.

«Η Μητέρα Μαρία έχει πει πολλές φορές ότι οι άνθρωποι δεν ωφελούνται αν το θρησκευτικό μυστήριο τους προσφέρεται δωρεάν. Δεν το εκτιμούν. Ειδικά οι τραπεζίτες».

«Οι τραπεζίτες;»

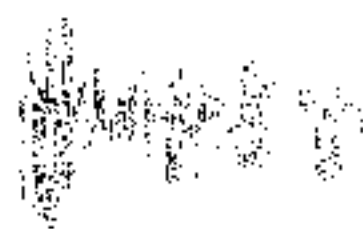
«Όταν σε είδαμε στην τηλεόραση γελάσαμε πολύ, μαζί και η Μητέρα Μαρία. Μετά είπε: “Αυτό που θα μάθουμε όταν έρθει η ώρα είναι αν πρόκειται για πραγματικό κλόουν ή αν είναι τραπεζίτης με ξεχωριστά ταλέντα”»

Εκείνος προσευχήθηκε: «Καλή μου Κυρία-Κύριε, άσε με να ζήσω όσο χρειάζεται για να φτιάξω μια κούκλα βουντού και να γεμίσω τη Γαλάζια Κυρία βελόνες». Μετά κατάλαβε τι ετοιμαζόταν να κάνει. Έγειρε πάνω στον πόνο που προξένησε ο ίδιος του ο θυμός, ο μισός θυμός στρέφεται πάντα ενάντια στον εαυτό μας.

Η κίνηση είχε σταματήσει, η καρέκλα στεκόταν ασάλευτη.

Μια παλάμη ακούμπησε στο σβέρκο του. Μέσα από το άγγιγμα ένωσε τη ζεστασιά, πλημμύρισε ευγνωμοσύνη. Άκουγε ότι τώρα ήταν η στιγμή που η Αφρικανή ετοιμαζόταν να του ζητήσει συγγνώμη, άλλη δε θα υπήρχε. Δεν πειράζει, κι αυτή έφτανε και περίσσευε.

Στάθηκαν μπροστά σε μια πόρτα, άνοιξε, η Αφρικανή τον έσπρωξε μέσα στο παρκάκι.

Η Γαλάζια Κυρία καθόταν σε ένα πέτρινο παγκάκι, είχε τη θήκη του βιολιού του παραμάσχαλα. Σηκώθηκε και ανέλαβε το αναπηρικό καροτσάκι. Η Αφρικανή είχε ήδη φύγει. Αργά αργά η ηγουμένη τον οδηγούσε μέσα από το μονοπάτι δίπλα στη λίμνη.

Το φως και οι ήχοι της άνοιξης εισχωρούσαν στο αίμα του σαν κρασί που σε έβγαζε εκτός εαυτού, όπως το πρώτο ποτήρι μιας ώριμης, φρέσκιας Κρουγκ — στις μεγάλες σαμπάνιες εμφυσά ζωή ο ίδιος ο Σωτήρας, τη στιγμή που γεμίζουν το στόμα. Ύστερα αυτή η ζωή ξαναγυρίζει στις αναμνήσεις, στιγμή τη στιγμή, αθέλητα και σαν ένα είδος σοκ, σαν τα μεθεόρτια μιας πρώτης τάξεως μαστούρας με LSD.

Το θρόισμα του ζεστού αέρα εκεί όπου σε λίγο θα ξεπρόβαλλαν τα φύλλα της οξιάς έπαιζε την *Ιεροτελεστία της άνοιξης*. Ωστόσο εκείνος, μέσα στην ανοιξιάτικη μουσική της δημιουργίας του κόσμου, άκουγε κάπου το χειμώνα. Κάπου στη γεύση της σαμπάνιας παραμόνευε η αγκοστούρα.

«Δύο άντρες από το Τμήμα Αλλοδαπών ήρθαν να σε πάρουν», ανακοίνωσε η γυναίκα.

Ακούμπησε τη θήκη του βιολιού στα γόνατά του.

«Στις μεγάλες πνευματικές παραδόσεις», του είπε, «ο δάσκαλος δεν μπορεί να ζητήσει από τον μαθητή να ρωτήσει, ούτε καν σε δύσκολες καταστάσεις, ούτε όταν πρόκειται για την τελευταία ευκαιρία να τεθεί ένα ερώτημα, ποτέ».

Η φωνή της ήταν σοβαρή. Ωστόσο, κάπου βαθιά, πολύ βαθιά

μέσα της τού φαινόταν ότι έπιασε μια υποψία πειράγματος. Ένιω-
σε μια αισθητή σωματική δυσφορία γι' αυτή την έλλειψη λεπτό-
τητας εκ μέρους της.

«Και ο λόγος είναι σαφής», συνέχισε εκείνη. «Ο δάσκαλος δεν
μπορεί να δημιουργήσει άνοιγμα στον μαθητή. Κανείς δεν μπο-
ρεί να ανοίξει τον άλλο. Το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι
να περιμένουμε και να προσπαθήσουμε να μπούμε στο άνοιγμα
όταν έρθει η ώρα. Αυτή δεν είναι και η μέθοδος του κλόουν;»

Σταμάτησε. Εκείνος παρ' όλα αυτά άκουγε τη συμπόνια της.
Ήταν καθολική. Απλωνόταν πέρα από το Μπάουսβερντ και
τους γειτονικούς δήμους και κοινότητες. Αυτή η συμπόνια πε-
ριείχε και το πείραγμα, το άκουσε ξαφνικά. Κι ακόμα, είχε ένα
είδος χοντροκομμένης θρασύτητας.

Μιλούσε κατευθείαν στις σκέψεις του.

«Πολλές από τις θρησκείες του κόσμου το παρατράβηξαν
στην προσπάθεια να ξεχωρίσουν το κακό απ' το καλό. Το ίδιο
έκανε και ο χριστιανισμός. Όχι ότι δεν πρέπει να τα διαχωρίσου-
με αλλά αν ο διαχωρισμός παραείναι αυστηρός, γίνεται απάνθρω-
πος. Πάντα μου άρεσε ο Λάιμπνιτς. Στη Θεοδικία του λέει ότι ο
Θεός είναι σαν μικρή μαγείρισσα. Ψήνοντας ένα ψωμί βάζει όλη
της την τέχνη. Όλα τα άλλα πάνε μαζί, όπως το ξεροψήσιμο της
κόρας. Κατά κάποιον τρόπο και το κακό από τον Θεό προέρχε-
ται. Διαφορετικά αυτός εδώ δε θα ήταν κόσμος για μας, για να ζή-
σουμε σαν άνθρωποι, με τα λάθη μας. Πάντα ένιωθα ότι ο Λάι-
μπνιτς ήταν ένας μεγάλος σταρ. Απλώς δεν τον ανακηρύξαμε ακό-
μη άγιο. Αν μπορούσα να τον βρω, αυτός θα ήταν ο άντρας μου».

Ο Κάσπερ τα έχασε. Παραλίγο να έπεφτε από το καροτσάκι.
Η προκλητικότητα είναι απαραίτητη. Ωστόσο για τους κλόουν
είναι σήμα κατατεθέν, αποκλειστική τους πατέντα. Δεν ανήκει
στην εκκλησία. Η εκκλησία πρέπει να κρατά τον καθωσπρέπει
τόνο, έτσι ώστε οι υπόλοιποι να έχουμε το ελεύθερο να είμαστε
κακόφωνοι.

Το καροτσάκι σταμάτησε σε ένα παγκάκι, εκείνη κάθισε.

«Σώμα μιας χρήσεως», του είπε. «Έτσι αποκαλούσε η Μητέ-
ρα Ράμπια την υλική μας υπόσταση. Αυτή η υπόσταση και η σε-
ξουαλικότητα είναι αχώριστες. Κανέναν άνθρωπο που έχει

έστω και ίχνη υλικής υπόστασης δεν μπορεί να είναι για πάντα ασεξουαλικός. Εγώ δε θα άντεχα χωρίς τους άντρες, ούτε τώρα αντέχω ούτε και θα αντέξω ποτέ».

Γέλασε ευτυχισμένα, σαν κοριτσάκι. Ο Κάσπερ ένιωσε στη γλώσσα του τη σαμπάνια. Άκουσε έναν καινούργιο ήχο. Ήταν ένα βαθύτερο επίπεδο εμπιστοσύνης. Ο ήχος ερχόταν από το δικό του σύστημα.

«Έχω μια ερώτηση», είπε.

Άνοιξε τη θήκη του βιολιού και έβγαλε έξω το όργανο.

«Πρόκειται για τη Σακόν».

Κούρδισε το βιολί. Μετά πήρε φόρα και πήδηξε μέσα στη μουσική. Ταυτοχρόνως μιλούσε. Μισομιλούσε, μισοτραγουδούσε. Ακολουθούσε τη μουσική, σαν τα λόγια να ήταν το κείμενο που ο Μπαχ είχε εντάξει στο κομμάτι κάνοντάς το τραγούδι.

«Είναι χωρισμένο στα τρία», εξήγησε, «είναι τρίπτυχο, σαν την Αγία Τράπεζα. Πάντα ήξερα ότι μέσα σε αυτό το μουσικό κομμάτι βρίσκεται μια πόρτα προς τον Ουρανό, μια ηχητική εικόνα ξεκάθαρη για μένα από την πρώτη φορά που το άκουσα. Κι ακόμα ήξερα ότι έχει να κάνει με το θάνατο. Το άκουσα πρώτη φορά όταν ήμουν δεκατεσσάρων, είχε μόλις πεθάνει η μητέρα μου».

Η μουσική απαιτούσε όλες του τις δυνάμεις, δεν υπάρχει ούτε μία νότα στη Σακόν που να μην αξίζει τον τίτλο: «Άντρας ή γυναίκα εναντίον βιολιού». Ωστόσο διαπίστωσε την αυτοσυγκέντρωση της γυναίκας. Ήταν ολοκληρωτική. Έστρεψε τη λίμνη, το δάσος και τον ουρανό προς την περίσταση και τα διέλυσε μέσα στην προσοχή. Το περιβάλλον ξεθώριασε, είχαν μείνει μόνο εκείνος κι εκείνη, το βιολί και ο Μπαχ.

«Ήταν η βασίλισσα του χαλαρού σκοινιού», συνέχισε. «Το χαλαρό σκοινί είναι το δυσκολότερο νούμερο του τσίρκου. Στις αρχές της δεκαετίας του '70 δεν ήταν ακόμα υποχρεωτικό το δίχτυ ασφαλείας. Κάποιες φορές λοιπόν εκείνη έδινε παραστάσεις χωρίς δίχτυ».

Τα δάχτυλά του τώρα κινούνταν πιο γρήγορα.

«Ρε μινόρε», είπε. «Έχει να κάνει με το θάνατο. Ο Μπαχ είχε χάσει τη γυναίκα και δύο από τα παιδιά του. Τους λάτρευε. Το θέμα είναι ο θάνατος. Άκου πόσο άτεγκτο, πόσο απαράβατο είναι το πεπρωμένο. Όλοι μας θα πεθάνουμε. Προσπάθησε να ακούσεις πώς αλλάζει στο πρώτο μέρος, πώς χρησιμοποιεί τις τετραπλές λαβές για να δημιουργήσει την ψευδαίσθηση των πολλών βιολιών που συζητούν μεταξύ τους. Είναι οι φωνές που υπάρχουν σε κάθε άνθρωπο, σε όλους μας. Κάποιες αποδέχονται το θάνατο, άλλες όχι. Τώρα αρχίζει το μεγάλο κομμάτι αρπέτζιο, σαν ανεμοστρόβιλος, η αίσθηση της συσσώρευσης ενέργειας αυξάνεται όταν ξεπερνάς τις τρεις ή τις τέσσερις χορδές. Την ακούς. Παίρνει κανείς όρκο ότι πρόκειται για τουλάχιστον τρία βιολιά».

Κοίταζε μόνο τα μάτια της. Η ηχώ της είχε χάσει το χρώμα της. Η συμπόνια της ήταν παντού ολόγυρά του, τον τύλιγε από όλες τις μεριές. Βρισκόταν μέσα σε μια φιάλη, σε μια αίθουσα συναυλίας γεμάτη πλήρη κατανόηση και αποδοχή.

«Την παρακολουθούσα μέσα από τις κουρτίνες. Ήταν μία ή δύο φορές το χρόνο που εμφανιζόταν χωρίς δίχτυ. Ο πατέρας μου δεν είδε ούτε μία από αυτές τις παραστάσεις. Όταν εκείνη αποφάσιζε να βγάλει το δίχτυ, εκείνος έφευγε αμέσως. Ωστόσο εγώ πάντα τις παρακολουθούσα. Την καταλάβαινα. Ήταν δύσκολο να το εξηγήσω με λόγια. Εκείνα τα βράδια η ηχώ της ήταν τελείως ξεχωριστή, απολύτως ήρεμη. Το μόνο που θα μπορούσα να πω είναι ότι εμφανιζόταν χωρίς δίχτυ για δύο λόγους. Ο ένας ήταν η αγάπη για το τσίρκο και τους θεατές. Το τσίρκο βρισκόταν πάντα κοντά στο θάνατο. Δε χωρούσε απάτη στο τσίρκο, ούτε πολλά πολλά παρασκήνια, ούτε λοξά σανίδια για να δημιουργήσουν τεχνητό ύψος στα άλματα, ούτε κομπάρσους. Το τσίρκο είναι μια ακραία μορφή σκηνικής τιμιότητας, αυτή η τιμιότητα είχε μεγάλη σημασία για εκείνη — για εκείνη το τσίρκο κατά κάποιον τρόπο ήταν μια πράξη αγάπης».

Η σχεδόν θρηνητική επιμονή της μουσικής δυνάμωνε κάτω από τα δάχτυλά του.

«Ο άλλος λόγος είχε να κάνει με την πιο βαθιά της λαχτάρα. Ποτέ δε μιλούσε γι' αυτήν. Εγώ όμως την άκουγα. Άκουγα τον

συνεχή τόνο μέσα της, ένα σημείο του αρμονίου της καρδιάς, καταλαβαίνεις τι εννοώ; Είναι κάτι που ακούς σε μερικούς μεγάλους μουσικούς και σε κάποιους μεγάλους κωμικούς. Το άκουσα στον Τατί, στον Μέσνερ, στον τρελό σας σοφέρ. Είναι η λαχτάρα να βρουν απάντηση στα μεγάλα ερωτήματα. Η λαχτάρα για το θείο. Την ώρα που μακιγιάρονται, τη στιγμή του πιο επιτηδευμένου μεϊκάπ, αυτή είναι η πραγματική τους λαχτάρα και η πιο λεπτή ισορροπία ανάμεσα στη Γη και τον Ουρανό. Εκείνο το βράδυ, όταν η μητέρα μου βρισκόταν στα μισά της απόστασης των στύλων, δέκα μέτρα πάνω από τη γη, ξαφνικά άλλαξε η ηχώ της. Άκουσα κάτι που δεν είχα ακούσει ποτέ πριν».

Πλησίαζε το τέλος του πρώτου μέρους, ο αριθμός των προποιητών φωνών είχε φτάσει στο μέγιστο. Ποτέ δεν κατάλαβε απολύτως πώς τα είχε καταφέρει έτσι ο Μπαχ. Κάπου κάπου σκεφτόταν ότι ίσως δεν υπήρχε μόνο μία Σακόν, ίσως αυτό που υπήρχε ήταν μια ρευστή, τονική ουσία που συνέχιζε να πολλαπλασιάζεται και δεν τελείωνε ποτέ. Ίσως και οι άνθρωποι να ήταν έτσι, ίσως καθένας μας δεν είναι μόνο ένα πρόσωπο αλλά μια ατελείωτη ακολουθία μοναδικών συνδυασμών στο παρόν. Ίσως όμως και να παραμπερδεύεται έτσι το πράγμα ή μήπως όχι;

Αυτό είναι το βασικό ερώτημα στους μεγάλους αυτοσχεδιασμούς: Μπορούμε να γυρίσουμε πίσω και να βρούμε το θέμα και τον βασικό τόνο;

«Η λαχτάρα για το θείο», συνέχισε, «γι' αυτό που δε χωράει σε υλικά σχήματα, αυτή η λαχτάρα ολοένα μεγάλωνε μέσα της. Ειδικά τους τελευταίους μήνες, το άκουγα. Ήταν μια μικρή μετατόπιση αποφασιστικής σημασίας. Κανονικά, πάντα μπορούσα να ακούσω εκείνο το κομμάτι του εαυτού της που χωρίς διακοπή με αφουγκραζόταν, που αφουγκραζόταν τον πατέρα μου, που ήταν παρόν στην προπόνηση, τα ψώνια, το μαγείρεμα, την καθημερινή πραγματικότητα. Ωστόσο εκείνη τη στιγμή, εκείνο ειδικά το κομμάτι χαμήλωσε την έντασή του και ανέβηκε η ένταση κάποιου άλλου. Το ήξερα πριν συμβεί, ότι εκείνη τη στιγμή είχε ξεχάσει τα πάντα. Το μόνο που θυμόταν ήταν ο Θεός. Την κοίταξα στα μάτια. Ήταν απόμακρα αλλά γεμάτα απόλυτη ευτυχία. Και τότε έπεσε».

Το θέμα ξαναγύρισε, σαν υπαινιγμός. Το πρώτο μέρος είχε τελειώσει, στις νότες δεν υπάρχει διάλειμμα, όμως ο Κάσπερ έκανε μια παύση.

«Πήγα κοντά της. Όλοι οι άλλοι είχαν παραλύσει, ήμουν ο μόνος που μπορούσε να κουνηθεί. Άκουγα την ηχώ της. Το σώμα της ήταν νεκρό. Η ηχώ της όμως ήταν ζωντανή. Δεν ήταν θλιμμένη. Ήταν κεφάτη. Δεν ήταν ατύχημα, όχι τουλάχιστον με βάση μια υψηλότερη θεώρηση. Σύμφωνα με μια τέτοια θεώρηση εκείνη απλώς είχε διαλέξει μια συγκεκριμένη πόρτα. Κατά κάποιον τρόπο, την καλύτερη πόρτα που υπάρχει».

Το βλέμμα του συνάντησε το βλέμμα της Γαλάζιας Κυρίας. Η συχνότητά της ήταν η ίδια με τη δική του. Δεν ήξερε ποια συμφορά την είχε βρει στη ζωή της. Ένιωσε όμως ότι εκείνη γνώριζε τη δική του. Τη γνώριζε, όπως και πολλά ακόμα.

«Ωστόσο για μένα και τον πατέρα μου δεν ήταν καθόλου εύκολο».

Το δοξάρι βρήκε τις χορδές.

«Το δεύτερο μέρος είναι ματζόρε: σπλαχνικό, βαρύ πένθος. Είναι σαν βάλαμο για την ψυχή. Ο Μπαχ έχασε αγαπημένους ανθρώπους όπως κι εγώ. Βρήκε το δρόμο του μέσα από τη συμφορά. Το έπαιζα ξανά και ξανά. Άκου προσεκτικά τώρα: η παρηγοριά μετατρέπεται σχεδόν σε θρίαμβο. Ο Μπαχ κάνει το βιολί να μοιάζει με τρομπέτα. Εδώ, από το μέτρο 165, δυναμώνει την επίδραση της φανφάρας παίζοντας, στο ελλιπές του δεύτερου παλμού, τη χορδή ρε με το τρίτο δάχτυλο ενώ ταυτόχρονα παίζει τη λασκαρισμένη λα. Έτσι δυναμώνουν οι παράγωγοι τόνοι της λα. Άκου, συνεχίζει ως το μέτρο 177. Εδώ αρχίζει η βαθιά, ήρεμη χαρά, γεμάτη στιβαρότητα που δημιουργεί το αίσθημα της λαχτάρας. Έκανε έτσι ειρήνη με το θάνατο. Σαν να μην έφτανε όμως αυτό, κάτι μεγαλύτερο πλησιάζει. Από το 201 το διαστημόπλοιο αρχίζει να απογειώνεται. Το δεύτερο μέρος κλείνει με χωρία αρπέτζιο, όπως και το πρώτο. Και τώρα άκου την αρχή του τρίτου μέρους».

Έπαιξε τη συγχορδία που είχε διακόψει.

«Είμαστε πίσω στο ρε μινόρε. Είναι η ίδια συγχορδία που χρησιμοποιεί ο Μπραμς στο *Πρώτο κοντσέρτο για πιάνο*, στο ει-

σαγωγικό θέμα. Η Σακόν έχει ξεχωριστή λάμψη σε όλη την κλασική μουσική. Πλησιάζουμε το μέτρο 229, είναι σε μπαριολάζ. Εκείνος είναι ξαπλωμένος και κουνιέται πέρα δώθε πάνω στη λασκαρισμένη λα, ενώ πλήθος τόνοι κινούνται στη ρε. Είναι ταυτόχρονα θρηνητικό και γεμάτο δύναμη. Είναι ο θάνατος από το πρώτο μέρος που ξανάρχεται, τώρα όμως με τη μορφή της παρηγοριάς, του θριάμβου και της ειρήνης της ψυχής. Είναι μουσική που τρυπάει το ταβάνι, ένας τρόπος να ζεις εκεί που ο θάνατος είναι πανταχού παρών κι ωστόσο υπάρχει άπειρη ενέργεια, δύναμη και συμπόνια. Προσπάθησε ν' ακούσεις εδώ, από το 241 και μετά. Είναι ο ίδιος ο θάνατος, ακτινογραφημένος από το μυαλό και τις αισθήσεις. Ο Μπαχ δε λέει μόνο με τα λόγια ότι μπορείς να έχεις τα μάτια σου ορθάνοιχτα ενώ κοιτάζεις κατάματα το θάνατο. Το κάνει πράξη, με τη μουσική του. Ποιο είναι το μυστικό του; Αυτό θέλω να μάθω».

«Η συγχώρεση», τον διέκοψε. «Το μυστικό του είναι η συγχώρεση. Η συγχώρεση δεν είναι συναισθηματική, βρίσκεται πολύ κοντά στην κοινή λογική. Εμφανίζεται όταν καταλαβαίνεις πια ότι ο άλλος δε θα μπορούσε να έχει ενεργήσει αλλιώς και πως ούτε κι εσύ θα μπορούσες. Ελάχιστοι έχουν στις κρίσιμες καταστάσεις πραγματική δυνατότητα επιλογής. Εσύ έχασες κάτι για το οποίο θεωρείς από τότε υπεύθυνες όλες τις γυναίκες».

Σώπασε. Εκείνος ήθελε να τη ρωτήσει κάτι ακόμα: πού θα πήγαινε ο Μαξιμίλιαν κι ακόμα, από πού πήγαζε η αγάπη του για τη Στίνε, για την Κλάρα-Μαρία...

Οι ερωτήσεις του είχαν κιόλας απαντηθεί. Εκείνος και η Γαλάζια Κυρία βρίσκονταν ήδη στο μέρος όπου βρίσκει κανείς τις απαντήσεις — ή τουλάχιστον στο κατώφλι. Εκείνη τον είχε οδηγήσει εκεί. Δεν ήξερε ποιος έπαιζε τη μουσική, όμως το ότι κάποιος έπαιζε ήταν γεγονός κι όποιος κι αν ήταν τα φρόντιζε όλα. Έβλεπε τη γυναίκα μπροστά του να πάλλεται σαν να ήταν μέρος της Σακόν. Άκουγε την Κλάρα-Μαρία, τη Στίνε, τον Μαξιμίλιαν και τη μητέρα του. Για πάντα, στους αιώνες των αιώνων, είμαστε πλεγμένοι σε ένα δίχτυ από ήχους και αισθήματα της καρδιάς. Σε αυτό το δίχτυ δεν έχει κατά βάθος διαφορά αν οι άνθρωποι είναι ζωντανοί ή πεθαμένοι.

Κάποιος έβαλε το βιολί στη θήκη του. Σηκώθηκε από την καρέκλα, δεν κατάλαβε πώς. Το Ευαγγέλιο είναι σίγουρα γεμάτο από ιστορίες κουφών που ακούν και παράλυτων που περπατούν, ωστόσο άλλο είναι να ακούς τις ιστορίες κι άλλο να τις ζεις.

Κάθισε καβάλα πάνω της, έτσι όπως θα καθόταν μια γυναίκα πάνω σ' έναν άντρα.

«Δεν ξέρω, θα μπορούσα ίσως να αγγίξω το στήθος σου», είπε.

Εκείνη άνοιξε τη στολή της. Τα χέρια του γλίστρησαν πάνω στο δέρμα. Ήταν σχεδόν εβδομήντα χρόνων. Το δέρμα της ήταν σαν περγαμηνή και ταυτοχρόνως παλλόταν από ζωή.

Ο σφιχτός ιστός κάτω από τα χέρια του μαρτυρούσε ότι ποτέ δεν είχε θηλάσει παιδιά.

«Πώς νιώθεις», τη ρώτησε, «που ποτέ δεν έκανες παιδιά;»

«Κάποτε, γύρω στα δεκαέξι μου, υπήρξε μια κατάσταση ανάμεσα σε εμένα και τη Μητέρα Ράμπια που θα μπορούσα να πω ότι κατά κάποιον τρόπο έμοιαζε με το ατύχημά σου. Μια κατάσταση από αυτές που αφού τις ζήσεις τίποτα δεν είναι πια όπως πριν. Εκείνο το περιστατικό μού δημιούργησε το συναίσθημα ότι κατά βάθος όλα τα παιδιά είναι δικά μου, ότι δεν είχε πια νόημα, απλώς και μόνο εξαιτίας μιας ισχνής βιολογικής σχέσης, να θεωρώ μερικά μόνο παιδιά δικά μου. Από τότε ένιωσα ότι ανήκω σε όλα τα παιδιά».

Η κανονική ηχώ και το χρώμα της είχαν σχεδόν επιστρέψει. Το περιβάλλον ξαναγύρισε. Μαζί με αυτό και η Αφρικανή.

Στεκόταν περιμένοντας ευγενικά, λίγο πιο κάτω, στο μονοπάτι. Δίπλα της είχε δύο από τα παιδιά. Ο Κάσπερ αναγνώρισε το αγόρι με την 5-μονοφωσφορική δεοξυαδενοσύνη.

Έκανε πίσω και κάθισε στο καροτσάκι. Το έσπρωξε προς τα εμπρός. Η Αφρικανή ξεπρόβαλλε πίσω του.

«Οι καλοί μαθητές», της εξήγησε, «πάντα χρειάζονται ξεχωριστής έντασης πνευματική καθοδήγηση».

Τα παιδιά τον κοίταξαν σκεπτικά.

«Αυτό λέω να το πεις στην Αστυνομία Αλλοδαπών», τον έκοψε η Αφρικανή. «Περιμένουν μια ώρα τώρα».

Πέντε ακόμα άτομα βρίσκονταν στην αίθουσα εκτός από εκείνον και την Αδελφή Γκλόρια: η Γαλάζια Κυρία, ο Μόερκ, η γυναίκα της οδού Στραντβάι — εκείνη που αργότερα του έβαλε επιδέσμους στη Διεύθυνση Αστυνομίας και το Παντζάρι με τα σμαραγδένια μάτια. Ήταν ακόμα ο καλοντυμένος γεράκος του Υπουργείου Θρησκευμάτων, ο Βάιντεμπιλ. Κάθονταν γύρω από το ορθογώνιο τραπέζι όπου ο Κάσπερ είχε συναντήσει για πρώτη φορά τη Μητέρα Μαρία. Στο τραπέζι βρισκόταν ένα μαγνητόφωνο Νάγκρα.

«Μιλήσαμε με την Κλάρα-Μαρία», είπε ο ηλικιωμένος άντρας, «στο τηλέφωνο, πολλές φορές, είμαστε ήσυχοι. Πιστεύουμε ότι θα την έχουμε εδώ από στιγμή σε στιγμή. Ξέρουμε τη συμφωνία που έκανες με το Ίδρυμα — και ότι την τήρησες. Έξω σε περιμένει ένα περιπολικό. Θα σε πάνε στο κεντρικό μοναστήρι στο Αουντέμπο. Εκεί θα σε βάλουν να ξεκουραστείς. Θα μείνεις μέχρι να ξανάρθουν τα δύο παιδιά και η υπόθεσή σου να τεθεί σε εκκρεμότητα».

«Ο Βάιντεμπιλ», είπε η Γαλάζια Κυρία, «είναι δικηγόρος, σύμβουλος του Υπουργείου Θρησκευμάτων και μέλος στο διοικητικό συμβούλιο του Ιδρύματος και του φιλανθρωπικού ταμείου».

Οι άντρες δυσκολεύονται να στολιστούν, τα χρόνια δεν τους βοηθούν. Ο δικηγόρος θα ήταν γύρω στα ογδόντα, ο χρόνος είχε απογυμνώσει το σώμα του από κάθε δομή. Ωστόσο ο ράφτης του είχε κάνει θαύματα. Το γαλάζιο κουστούμι του, τουλάχιστον μέχρι το στήθος και το θώρακα, κατόρθωνε να τον αναστήσει.

Πάνω από το κολάρο όμως οι ράφτες δεν έχουν και πολλές δυνατότητες. Ο τύπος έμοιαζε με χελώνα. Ας μην υποτιμούμε όμως τις χελώνες. Στις αρχές της δεκαετίας του '60, όταν στα παζάρια υπήρχαν ακόμα ταχυδακτυλουργοί με ντρεσαρισμένα ερπετά, ο Κάσπερ είχε δει εκατόχρονες ρωσικές χελώνες ξηράς να ζευγαρώνουν. Μούγκριζαν σαν ενήλικοι άνθρωποι.

«Το Υπουργείο Εσωτερικών μάς υποσχέθηκε να παρατείνει την άδεια παραμονής σου», είπε ο δικηγόρος. «Και να μιλήσει με την Εφορία. Το Υπουργείο Ένταξης Αλλοδαπών σε έχει στη λίστα του επόμενου νομοσχεδίου για χορήγηση υπηκοότητας. Η Βουλή δίνει υπηκοότητα δύο φορές το χρόνο, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο. Την 1η Ιουλίου θα σου έχουμε βγάλει δανέζικο διαβατήριο. Ο διακανονισμός με την Εφορία θα έχει γίνει πριν από την 1η Σεπτεμβρίου και οι διαπραγματεύσεις με τις ισπανικές Αρχές θα γίνουν στη διάρκεια του φθινοπώρου. Πριν βγει ο χρόνος θα είσαι πίσω στα μεγάλα σαλόνια».

Η ατμόσφαιρα στην αίθουσα ήταν βουκολική, ανοιχτοπράσινη, σε φα ματζόρε, όπως στην Έκτη Συμφωνία του Μπετόβεν, όπως όταν όλη η οικογένεια μαζεύεται για να πει στον προπάππου ότι θα πάει στο γηροκομείο και καλό θα ήταν να μην το πάρει βαριά.

Ο Κάσπερ κοίταξε τη Γαλάζια Κυρία. Το πρόσωπό της ήταν ανέκφραστο.

«Γίνεται», είπε εκείνος, «να ακούσουμε τη συνομιλία με την Κλάρα-Μαρία;»

Η γυναίκα της οδού Στράντβαϊ έσκυψε και έβαλε μπροστά το Νάγκρα.

Η κασέτα ήταν χωρίς βούισμα. Δεν ακούστηκε χτύπημα τηλεφώνου, μόνο ένα ελαφρό τριξίμο όταν σηκώθηκε το ακουστικό. Μια γυναίκα απάντησε, ήταν η Γαλάζια Κυρία. Μίλησε μια αντρική φωνή.

«Έχουμε επίσκεψη την Κλάρα-Μαρία. Είναι καλά. Θέλει να σου μιλήσει. Θα μείνει εδώ μία εβδομάδα. Μετά θα γυρίσει πίσω».

Ήταν η φωνή του Κάιν.

Για τη συνηθισμένη ακοή ακολούθησε σιωπή. Για τον Κάσπερ

— ή για τη φαντασία του — κάποιος περπατούσε σε μια μεγάλη αίθουσα, πάνω σ' ένα χαλί. Το τηλέφωνο άλλαξε χέρι.

«Μαρία, εγώ είμαι».

Δεν είπε «Μητέρα», μόνο «Μαρία».

«Είμαι καλά. Θα γυρίσω σε μία εβδομάδα. Μην ανησυχείτε».

Η ηγουμένη είπε κάτι που δεν μπόρεσε ν' ακούσει ο Κάσπερ. Η φωνή της ήταν άτονη. Η αντρική φωνή ξαναγύρισε.

«Κάθε τρεις μέρες θα σας παίρνουμε τηλέφωνο».

Η σύνδεση διακόπηκε.

Τα μάτια τους ήταν στραμμένα στον Κάσπερ.

«Ν' ακούσουμε και το επόμενο», πρότεινε εκείνος.

«Ξαναπήραν», είπε ο δικηγόρος, «όπως είχαν υποσχεθεί».

Η γυναίκα άλλαξε χέρι και γύρισε την κασέτα. Αυτήν τη φορά ακούστηκε το τηλέφωνο που χτύπησε. Αυτό σήμαινε ότι η πρώτη ηχογράφηση είχε γίνει από τον αυτόματο τηλεφωνητή του Ιδρύματος. Μετά είχαν συνδέσει το Νάγκρα περιμένοντας το επόμενο τηλεφώνημα.

Το χτύπημα του τηλεφώνου ήταν κάπως πιο αδύναμο και πιο αργό. Η κλήση είχε γίνει από κινητό. Η Γαλάζια Κυρία απάντησε. Για ελάχιστα δευτερόλεπτα απλώθηκε σιωπή. Μετά ακούστηκε η φωνή της Κλάρα-Μαρία.

«Είμαι καλά. Μην ανησυχείτε. Θα γυρίσω σύντομα. Σε μια-δυο μέρες. Και ο Μπάστιαν το ίδιο».

Η σύνδεση διακόπηκε.

Εκείνοι κοίταζαν πάλι τον Κάσπερ.

«Το τελευταίο τηλεφώνημα είναι μαϊμού», είπε εκείνος. «Γράφουν μια καλή ψηφιακή ηχογράφηση και τη φορτώνουν σε ένα κινητό που καλεί από ένα αμάξι που τρέχει στην εθνική, για να μην εντοπιστούν. Δεν εγγυάται τίποτα, ούτε καν ότι είναι ζωντανή».

Στην αίθουσα δεν υπήρχε πια ο ανοιχτοπράσινος ήχος.

«Τα παιδιά έχουν ένα είδος ικανότητας μέντιουμ, η Κλάρα-Μαρία προείδε τους πρώτους σεισμούς. Ζωγράφισε ένα χάρτη για την έκτασή τους και τον έστειλε σε μια γεωδαίτη. Άνθρωποι που έχουν σχέση με την Κόνον αγόρασαν μαζικά ακίνητα στο κέντρο της πόλης. Γι' αυτά τα ακίνητα θα γίνει δημοπρασία».

«Είσαι από το τσίρκο», τον έκοψε ο δικηγόρος. «Έχεις δει καραβάνια ολόκληρα από αστρολόγους και καφετζούδες. Όλα είναι μπούρδες. Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει το μέλλον».

«Δεν είναι συνηθισμένα παιδιά», επέμεινε ο Κάσπερ. «Τα συνάντησα. Τους έχουν κάνει ειδική προπόνηση».

Κοίταξε τη Γαλάζια Κυρία. Εκείνη δε σάλευε.

«Κάτι με θέλετε», άλλαξε κουβέντα ο Κάσπερ. «Δεν ήρθατε εδώ όλοι μαζί μόνο και μόνο για να μου κάνετε παρέα. Παρόλο που και αυτός είναι ένας λόγος. Θέλατε ν' ακούσετε τη γνώμη μου για τις ηχογραφήσεις. Είναι όμως και κάτι ακόμα».

Ο δικηγόρος έγνεψε καταφατικά.

«Θέλουμε να σε παρακαλέσουμε να μη μιλήσεις. “Να σε παρακαλέσουμε” δεν είναι η σωστή έκφραση. Θέλουμε να σου δώσουμε να καταλάβεις ότι δεν έχεις άλλη επιλογή. Τώρα θα σε πάρουν και θα φύγετε. Η υπόθεση αυτή πλησιάζει στο τέλος της. Το πρωί θα έχουμε τον κατάλληλο δικηγόρο για σένα. Σε δεκατέσσερις μέρες θα είσαι ελεύθερος με την αστυνομία να ζητάει συγγνώμη. Σε αυτές τις δεκατέσσερις μέρες εσύ θα αρνηθείς να πεις οτιδήποτε. Είναι δικαίωμα κάθε κατηγορούμενου. Θα το χρησιμοποιήσεις. Θα παραμείνεις σιωπηλός σαν τάφος. Γιατί αν δεν το κάνεις, θα χάσεις τα πάντα. Δεν πρόκειται να ξαναδείς αυτό εδώ το μέρος, ούτε τα παιδιά, θα έχεις χάσει από δική σου βλακεία κάθε νομική και διπλωματική βοήθεια».

Κοίταξε τον Κάσπερ και έγνεψε καταφατικά. Η κίνησή του ήταν τελεσίδικη.

«Ευχαριστούμε για τη βοήθεια», πρόσθεσε. «Εκ μέρους του Ιδρύματος και της αστυνομίας. Και σου ευχόμαστε καλή ανάρρωση».

«Αυτούς τους τύπους τους γνώρισα», πετάχτηκε ο Κάσπερ. «Τα παιδιά δεν πρόκειται να ξαναγυρίσουν».

«Ευχαριστούμε για σήμερα», είπε ο δικηγόρος.

Το καροτσάκι καθυστέρησε λίγο τον Κάσπερ όχι όμως τόσο ώστε να προλάβει κανείς να αντιδράσει πριν εκείνος σκύψει πάνω από το τραπέζι και τραβήξει τον γεράκο από την καρέκλα.

«Θα τα χάσουμε», του ψιθύρισε. «Θα τα πάρουν από τη χώρα. Είναι χρυσωρυχεία με απεριόριστες δυνατότητες αυτά τα

παιδιά. Όταν συμβεί αυτό θα έρθω να σε βρω και αλίμονό σου».

Δύο γαλλικά κλειδιά μονταρισμένα πάνω σ' ένα γρύλο έκλεισαν γύρω από τα χέρια του Κάσπερ. Η Αφρικανή τον έβαλε πίσω στο καροτσάκι.

«Με χρειάζεστε», επέμεινε. «Εγώ την ακούω. Τα ακούω και τα δύο. Δώστε μου δώδεκα αστυνομικούς και είκοσι τέσσερις ώρες».

«Έχεις κλείσει τα σαράντα», είπε ο δικηγόρος. «Η ακοή μειώνεται εκθετικά μετά τη γέννηση».

«Δίκιο έχεις», απάντησε ο Κάσπερ. «Δεν μπορώ να πω με σιγουριά αν πρόκειται για το *Grand Complication* ή *Το άτι του Σαφχάουζεν* — για το ρολόι σου λέω».

Όλοι στην αίθουσα κοίταξαν τον δικηγόρο. Τα κοκκαλιάρικα χέρια ξεπρόβαλλαν γυμνά από τα μανίκια περνώντας τις κατάσπρες μανσέτες. Δεν υπήρχε ρολόι.

«Στην τσέπη του γιλέκου σου», βιάστηκε ο Κάσπερ.

Ακόμα μια φορά σηκώθηκε από το καροτσάκι πριν τον προλάβει η Αδελφή Γκλόρια. Με μια αστραπιαία κίνηση τράβηξε το ρολόι από την τσέπη και το έβαλε στο τραπέζι.

Η συσκευή ήταν χρυσή. Εκ πρώτης όψεως το ρολόι περνούσε απαρατήρητο. Το λουράκι ήταν από καφέ δέρμα.

Ο Κάσπερ το γύρισε. Το απαρατήρητο εξαφανίστηκε μεμιάς. Η πίσω πλευρά του ρολογιού ήταν από ζαφειρένιο γυαλί. Μέσα από το γυαλί φαινόταν η σχολαστικά ακριβής πολυμορφία ενός μηχανήματος από απόφιο χρυσάφι με 1500 εξαρτήματα.

«Il Destriero Scafusia», απεφάνθη ο Κάσπερ, «από τη Διεθνή Ωρολογιοποιία, με λίγο πιο συμπυκνωμένη ηχώ εξαιτίας του χρυσού. Το ακριβότερο ρολόι χειρός στον κόσμο. Πώς συμβιβάζεται με τη χριστιανική ταπεινοφροσύνη;»

Η χελώνα άρχισε να κοκκινίζει.

«Πάρτε τον από δω», φώναξε.

Η Γαλάζια Κυρία σήκωσε το χέρι της. Αυτό έκανε τους πάντες στην αίθουσα να σταματήσουν.

«Του χρωστάω μια ευλογία», τους είπε. «Είναι το τελευταίο μέρος του συμβολαίου. Θα του δείξω την εκκλησία, ούτε δέκα λεπτά δε θα πάρει».

Εκείνη άνοιξε την πύλη πίσω του, ήταν μόνοι τους στην αυλή. Ακόμα και σε απάγκιο ένιωθε ότι φυσούσε. Τον βοήθησε να σηκωθεί από το καροτσάκι. Του έδωσε τα δεκανίκια. Από σωματική άποψη εκείνος ένιωθε καλύτερα.

«Τα ξέρουν όλα», του είπε, «για τα παιδιά. Δεν μπορούν όμως να τα πουν δημόσια. Δεν περιμένουν να τους τα φέρουν πίσω. Σχεδιάζουν μια επίθεση».

«Με χρειάζονται», τη διέκοψε. «Εγώ βρήκα τα ίχνη τους. Ξέρω κάτι που εκείνοι δεν ξέρουν. Πρέπει να είμαι εκεί».

Στέκονταν μπροστά στην εκκλησία. Ήταν μικροσκοπική σαν μεγάλη καλύβα.

«Μια από τις μικρότερες εκκλησίες με ρυθμό σταυροειδή μετά τρούλου», εξήγησε εκείνη. «Και από τις ομορφότερες. Χτίστηκε το 1865, μαζί με τη ρωσική εκκλησία στη Μπρεδγκάδε, με αφορμή τον ερχομό της Ανατολικής Εκκλησίας στη Δανία. Την ίδια εποχή ο Γκρούντβιγκ μετέφερε στα δανικά τον βυζαντινό μυστικισμό του φωτός».

«Θα με βγάλεις έξω», επέμεινε ο Κάσπερ. «Θα υπάρξει σίγουρα πόρτα στο φράχτη».

«Δεν μπορείς να περπατήσεις χωρίς δεκανίκια. Ακόμα και με αυτά όμως δε θα πας μακριά».

Είχε δίκιο. Άνοιξε την πόρτα. Μπήκαν μέσα.

«Ο Νάρθηξ. Όποιος είναι αβάπτιστος δεν μπορεί να προχωρήσει πιο πέρα».

Ήταν δροσερά και σιωπηλά.

Η εκκλησία έβλεπε προς το νότο. Αναλογιζόταν αν θα μπορούσε να σπάσει ένα από τα έγχρωμα ψηφιδωτά, να φτάσει στην όχθη της λίμνης και να βρει μια βάρκα. Ήξερε ότι ήταν αδύνατο.

Εκείνη έσπρωξε ακόμα μια πόρτα, εκείνος έκανε ένα βήμα πίσω.

Στην αρχή τού φάνηκε σαν να είχαν μπροστά τους έναν τοίχο φωτιάς. Μετά κατάλαβε ότι ήταν εικόνες, ένας τοίχος από εικόνες, φωτισμένες από πάνω καθώς το φως του ήλιου διείσδυε από ό,τι πρέπει να ήταν ρήξεις στη δομή του τρούλου. Διέλυε την επιφάνεια των εικόνων σε μια φωτιά διαφορετικών χρωμάτων. Φωτιά χρυσή, ασημένια, πορφυρή, μια γαλάζια λάμψη, πράσινες φλόγες σαν νερό που έκαιγε. Και μέσα στη φωτιά διακρίνονταν οι σιωπηλές, γεμάτες ένταση μορφές: ο Σωτήρας, το Θείο Βρέφος, οι γυναίκες, οι άγιοι, κι άλλες γυναίκες, κι άλλα Θεία Βρέφη, κι άλλοι Σωτήρες.

«Εδώ παίζουμε», εξήγησε εκείνη. «Κάθε μέρα ζεσταίνουμε το κρασί στους είκοσι επτά βαθμούς. Τρυπάμε το ψωμί με σούβλες. Τραγουδάμε. Χορεύουμε. Ένα υπερκόσμιο τσίρκο που εσύ ειδικά θα το λάτρευες».

Τραβήχτηκε από κοντά της.

«Υπάρχει ένας ειδικός όρος για την απονομή χάριτος στο ισπανικό ποινικό δίκαιο», συνέχισε. «Να κλειστεί ο κατηγορούμενος σε μοναστήρι ισόβια. Αν γίνει αυτό, οι πιθανότητες να πάρει χάρη αυξάνονται θεαματικά».

Κάτι τον έσπρωχνε να περάσει το κατώφλι, να προχωρήσει προς τον τοίχο των εικόνων, ίσως ήταν η ηχώ της.

«Δεν είμαι βαπτισμένος», της είπε.

«Υπό ειδικές περιστάσεις», επέμεινε εκείνη, «είμαστε υποχρεωμένοι να ενεργούμε αντισυμβατικά».

«Πάντα προσπαθούσα να μην προσβάλω κανέναν», επέμεινε. «Βλάπτει τις πωλήσεις των εισιτηρίων».

«Έχεις πέντε λεπτά», τον σταμάτησε. «Ίσως θα έπρεπε να αφήσεις κατά μέρος τις ανησυχίες για τα εισιτήρια και να βάλεις τα δυνατά σου για τα πιο σημαντικά».

Εκείνος μπήκε μέσα και βρέθηκε κάτω από το θόλο, μπροστά στον τοίχο από φως.

«Έχουμε δύο λέξεις για την εξομολόγηση», είπε εκείνη, «πένθος και μετάνοια».

Ακολούθησε το βλέμμα της. Στο μικροσκοπικό πλευρικό φάτνωμα στεκόταν ένα τόσο δα βαγόνι-παράπηγμα, με ρόδες από παλισάνδρη αλειμμένη με λάδι.

«Εμείς και δύο ή τρεις ακόμα από τις ενορίες της Ανατολικής Εκκλησίας έχουμε διατηρήσει το εξομολογητήριο. Σκέφτεσαι μήπως κανένα καλύτερο μέρος για να περάσεις τα τελευταία πέντε λεπτά;»

Εκείνος προχώρησε και άνοιξε την πόρτα. Η επιφάνεια του πατώματος δεν ήταν ούτε ένα τετραγωνικό, δηλαδή όσο μια συνηθισμένη τουαλέτα σε τροχόσπιτο. Μέσα υπήρχε μια πτυσσόμενη καρέκλα με βελούδινο κάλυμμα, κάθισε. Μπροστά στο πρόσωπό του υψωνόταν ένα τζάμι από γυαλί με ανταύγειες, από κάτω διέκρινε μια τρύπα με μικρόφωνο. Τράβηξε την πόρτα προς το μέρος του. Άναψε ένα αδύναμο φως προσανατολισμού, σαν το φως του εμφανιστηρίου στον σκοτεινό θάλαμο. Μέσα από το ξύλο και το γυαλί άκουσε τη γυναίκα να κάθεται απέναντί του. Εκείνη τη στιγμή η κατάσταση τους ήταν το σύμβολο της σχέσης άντρα και γυναίκας, όπως και της σχέσης Θεού και ανθρώπων. Θέλουν με πάθος να έρθουν σε επαφή αλλά πάντα τους χωρίζει μια ανεπαίσθητη μεμβράνη.

«Θέλω να εξομολογηθώ», της πρότεινε.

«Μετά χαράς».

Δεν ήταν η φωνή της ηγουμένης. Ωστόσο, εγκατέλειψε την προσπάθεια να την προσδιορίσει. Δεν είχε έρθει για να ταξινομήσει, είχε έρθει για να δώσει την ψυχή του χωρίς όρους.

«Κουβαλάω μέσα μου μια πολύ βαθιά θλίψη».

«Δοκίμασες να προσευχηθείς;»

«Ως ένα βαθμό, όμως δε φτάνει. Με εγκατέλειψε μια γυναίκα».

«Ποιο ήταν το δικό σου μερίδιο στην ευθύνη;»

Η ερώτηση τον μπέρδεψε. Προσπάθησε να μαζέψει τις σκέψεις του.

«Άνοιξα την καρδιά μου περισσότερο απ' όσο έπρεπε».

«Κι εμείς τι θέλεις να κάνουμε; Να σε ανακηρύξουμε άγιο;»

Στην αρχή δεν πίστεψε στ' αυτιά του. Μετά άνοιξε την πόρτα και βγήκε από το εξομολογητήριο. Δεν έδινε δεκάρα για τα δεκανίκια, έκανε το γύρο του βαγονιού στα τέσσερα και έδωσε μια στην πόρτα, όλα αυτά με μια κίνηση.

Εκείνη φορούσε μια γκριζογάλαζη στολή. Στην αρχή ήταν το μόνο που είδε. Μετά έβγαλε την κουκούλα της. Είδε τα μαλλιά και το πρόσωπό της. Το ήξερε ότι θα ήταν η Στίνε, όμως δεν το ήξερε κιόλας.

«Κάνεις κατάχρηση της εμπιστοσύνης μιας καρδιάς στον Θεό», της είπε.

«Είσαι στο εξομολογητήριο. Είναι ιεροσυλία».

Έσφιξε τη γροθιά του για να τη χτυπήσει, εκείνη πετάχτηκε από την καρέκλα σαν γάτα, χωρίς φόρα. Για μια στιγμή δίστασε και μετά ήταν πια πολύ αργά, η βία πρέπει να είναι αυθόρμητη, φρέσκια. Η προσχεδιασμένη βία είναι απάνθρωπη.

Η Γαλάζια Κυρία στεκόταν πίσω του.

«Έχουμε τέσσερα λεπτά», του είπε. «Μετά θα σε πάνε στο Αουντέμπο — και τη Στίνε στη δουλειά της».

Ύστερα έφυγε.

Είσαι και εσύ μέσα σ' αυτήν τη φάρσα», της είπε. «Όπως τότε, στις απόκριες, που είχες ντυθεί καλόγρια».
Εκείνη δεν έλεγε τίποτα.

Θέλησε να καθίσει, όμως δεν υπήρχε μέρος. Ένιωσε το σώμα του να έχει παραλύσει. Ήταν παλιά παράλυση. Αυτή που έρχεται όταν σε κάνουν ό,τι θέλουν οι γυναίκες, όχι μόνο σε αυτήν τη ζωή αλλά σε πλήθος ζωές πριν από αυτήν.

«Μου χρωστάς του κόσμου τις εξηγήσεις», αγρίεψε. «Και θα μου τις δώσεις, όμως όχι τώρα».

Εκείνη δεν έλεγε τίποτα.

«Ακόμα δεν τα βρήκαν τα παιδιά. Θέλουν να με βγάλουν από την υπόθεση. Τώρα κιόλας θα με πάνε πίσω. Έξω περιμένει ένα περιπολικό».

Κοίταξε αλλού για να μη δει το πρόσωπό της.

«Όλοι μας κάποια στιγμή προδίδουμε ένα παιδί», συνέχισε. «Δεν μπορείς να το αποφύγεις. Γι' αυτό δεν ήθελα να κάνω παιδιά. Αυτός ήταν ο πραγματικός λόγος. Ωστόσο τώρα έδωσα μια υπόσχεση σ' ένα παιδί, την Κλάρα-Μαρία. Υποσχέθηκα να γυρίσω πίσω και να την ψάξω. Πρέπει οπωσδήποτε να κρατήσω το λόγο μου».

«Γιατί; Της είσαι σχεδόν ξένος!»

Προσπάθησε να βρει λέξεις, κοίταξε το ψωμί στην Αγία Τράπεζα.

«Όταν ήμουν μικρός, στην ηλικία της, και μας έδιναν ψωμί, κατευθείαν από το φούρνο, ή καραμέλες, τα μοιραζόμασταν με

τους άλλους. Ήμασταν πάντα ένα τσούρμο παιδιά, παιδιά αρτιστών, πάντα πεινούσαμε. Όλοι μοιράζονταν ό,τι τους έδιναν. Το ξέραμε χωρίς να το έχουμε πει ποτέ, ότι το ψωμί είναι πιο νόστιμο όταν το μοιράζεσαι. Δεν μπαίναμε στον κόπο να το εξηγήσουμε. Ήταν μια απολύτως σωματική αίσθηση, η γεύση ήταν καλύτερη. Μετά το ξεχνάς, έτσι κι εγώ το ξέχασα. Τις τελευταίες μέρες ήρθε πάλι στο μυαλό μου. Αυτό που ξέραμε τότε ήταν ότι τα μεγάλα πράγματα δεν μπορείς να τα έχεις μόνος, για τον εαυτό σου. Αν κάποιος πεινά, όλοι πεινούν. Το ίδιο συμβαίνει και με την ευτυχία. Δεν υπάρχει ιδιωτική ευτυχία, όπως ούτε και ελευθερία. Αν λοιπόν δεν είναι ελεύθερο το κορίτσι, τότε ούτε κι εγώ είμαι. Αυτή θα μπορούσε κάλλιστα να ήμουν εγώ. Ίσως είναι αγάπη».

Την είχε αγγίξει. Το άκουγε. Ο θόλος από πάνω τους συγκέντρωνε τους ήχους, σαν σε αρένα. Η στιγμή είχε πλήρη τόνο.

«Τι θέλεις να κάνω;» τον ρώτησε.

«Να βγάλεις τα ρούχα σου».

Η ηχώ της έσβησε, σαν να τη χτύπησε στο κεφάλι σιδηρολοστός.

Εκείνος έβγαλε το σακάκι του. Βάλθηκε να ξεκουμπώσει το παντελόνι του. Μόνο το δεξί χέρι μπορούσε να χρησιμοποιήσει. Η γυναίκα μπροστά του στεκόταν σαν να είχε παραισθήσεις.

«Θα αλλάξουμε ρούχα», της εξήγησε. «Είναι η μοναδική μου ευκαιρία. Έξω περιμένουν δύο περιπολικά. Θα μπούμε καθένας σε λάθος περιπολικό. Εσένα θα σε πάνε στο Αουντέμπο, σε κατ' οίκον κράτηση. Όταν φτάσετε θα τους πεις ποια είσαι. Εμένα θα με πάνε στην πόλη. Θα βρω τρόπο να τους την κάνω».

Εκείνη δε σάλευε. Εκείνος είχε μείνε με το μποξεράκι. Η αίσθηση της βλασφημίας ερχόταν ύπουλα και κρυφά.

«Πρέπει να σου έστριψε τελείως», του είπε στο τέλος.

Ήταν απολύτως άνετος, όπως πριν από μια καρραμπινάτη μπλόφα στο πόκερ, αποφασισμένος σαν γυναίκα. Αν χρειαζόταν μπορούσε να χάσει τα πάντα.

«Αυτούς εκεί μέσα», της απάντησε, «η αστυνομία δεν τους έχει δει, αυτούς που κρατούν την Κλάρα-Μαρία εννοώ. Εγώ όμως τους είδα. Δεν είναι ο κύριος και η κυρία της διπλανής πόρτας.

Είναι ο κακός βασιλιάς και η κακιά βασίλισσα. Τα παιδιά δε θα ξαναγυρίσουν. Θα τα πάρουν και θα φύγουν».

Τον κοίταζε σαστισμένη. Μετά σήκωσε τα χέρια και ξεκούμπωσε το πρώτο κουμπί.

«Γύρνα από την άλλη», του είπε. «Και κλείσε τα μάτια».

Γύρισε και ακούμπησε το μέτωπό του στο ευωδιαστό ξύλο του εξομολογητηρίου.

Ρύθμισε την ακοή του στη γυμνότητά της, στο δέρμα της. Δε χρειαζόταν να το βλέπει για να βουλιάξει μέσα του. Ήταν ένα από τα πλεονεκτήματα μιας ακοής σαν τη δική του. Μπορούσε να σταθεί μπροστά στο γυναικείο τμήμα στο κολυμβητήριο και να νιώθει σαν να ήταν μέρος της ομάδας.

«Κλείσε και τα αυτιά σου», τον πρόσταξε. «Διαφορετικά το σχέδιο ακυρώνεται».

Έβαλε τα χέρια του στ' αυτιά του.

Όταν τον χτύπησε στον ώμο γύρισε. Τώρα φορούσε τα ρούχα του.

Έμοιαζε ο εαυτός της περισσότερο από ποτέ. Σακάκι, πουκάμισο και παντελόνι υπογράμμιζαν τη θηλυκότητά της. Κάποιων ανθρώπων η ύπαρξη βοά μέσα από κάθε μεταμφίεση.

Φόρεσε την μπλούζα της, μετά την μπλε ποδιά, έπιασε έναν αντικατοπτρισμό του στο τζάμι που έβλεπε στην αυλή. Μετά σήκωσε τα μαλλιά του πάνω από την κουκούλα.

«Γυαλιά ηλίου δεν έχεις;»

Από μια τσάντα πεσμένη στο πάτωμα έβγαλε ένα ζευγάρι γυαλιά ηλίου και ένα καθρεφτάκι μακιγιάζ.

Αν είχε είκοσι λεπτά και ένα κουτί μακιγιάζ θα μπορούσε να πετύχει κάτι της προκοπής με το πρόσωπό του. Τώρα το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να το κρύψει. Έβγαλε ένα μαντίλι από την τσάντα, φόρεσε τα γυαλιά, δίπλωσε το μαντίλι, το κράτησε ψηλά στο πρόσωπό του, σαν να ήθελε να κρύψει τα δάκρυά του.

Φόρεσε τα πέδιλά της· φορούσε περίπου ίδιο νούμερο μ' εκείνον. Πάντα τον γοήτευαν τα πέλματά της, μεγάλα, δυνατά, επίπεδα, τα δάχτυλα των ποδιών ξεπρόβαλλαν ακτινωτά σαν βεντάλια, εκείνος μπορούσε ν' ακούσει πόσο πολύ είχε τρέξει ξυπόλυτη όταν ήταν παιδί, γύρω από το Σκάγκεν, σε πατώματα παρκέ, σε

κουρεμένα γκαζόν και ιδιωτικές παραλίες. Έριξε μια τελευταία ματιά στα δεκανίκια. Μετά ξεκίνησαν.

Παρ' όλο τον πόνο του βυθίστηκε στη θηλυκότητά του. Ένιωθε τις ωοθήκες του. Προσαρμόστηκε στο βάρος του γυναικείου βαδίσματος, στην ελαστικότητα των βημάτων, το ανάλαφρο κούνημα των γοφών. Εκείνη άνοιξε την πόρτα. Βγήκαν έξω στην αυλή. Ο άνεμος τους χτύπησε καταπρόσωπο.

«Είναι τελείως γελοίο», διαμαρτυρήθηκε.

«Είσαι απολύτως πειστική», τη διαβεβαίωσε. «Απολύτως ανδροπρεπής. Πίσω από την πόρτα είναι η βαλίτσα μου. Πάρ' τη στα χέρια. Κάνε σαν να είναι βαριά. Όταν κουβαλούν κάτι βαρύ άντρες και γυναίκες φαίνονται ίδιοι στο βάδισμα. Σήκωσε τη βαλίτσα έτσι που να σκεπάζει κάπως το πρόσωπο. Μπες στο αμάξι και κάτσε πίσω, χωρίς να τους μιλάς».

«Θα μας πιάσουν».

«Αντιθέτως, είναι σίγουρη επιτυχία. Αυτό το σχέδιο είναι αρχέτυπο που πιάνει, όπως στον *Φιντέλιο*. Εκείνη ψάχνει τον αγαπημένο της στον Κάτω Κόσμο, ντυμένη άντρας. Όταν πλησιάζουν σοβαρά ο ένας τον άλλο αναγκάζονται να εξερευνήσουν το άλλο φύλο στον εαυτό τους. Στην άλλη πλευρά του ταξιδιού περιμένει ο μεγάλος έρωτας».

«Αυτό που περιμένει στην άλλη πλευρά είναι ότι δεν πρόκειται να σε ξαναδώ ποτέ».

«Θα τους ξεφύγεις. Θα πείσεις την Αφρικανή και τον Φραντς Φίμπερ. Με στηρίζουν με πίστη και αφοσίωση. Θα πάρετε ένα αμάξι. Θα με παραλάβετε κοντά στο Κρατικό Νοσοκομείο, σε μια ώρα».

Η Γαλάζια Κυρία ήταν σίγουρα εκεί και περίμενε, δίπλα στην πισίνα, πίσω από τους θάμνους. Άκουγε το νερό. Τώρα οι δυο τους στέκονταν μπροστά της.

Εκείνη τους είδε. Πρώτη φορά την άκουσε να χάνει την έμφυτη ισορροπία της και να σοκάρεται πραγματικά.

Δεν περίμενε να φωνάξει. Θα γύριζε, θα περνούσε την αυλή και θα καλούσε τον Μόερκ, χωρίς να χάσει τον έλεγχο. Τη στιγμή που θα γύριζε, εκείνος θα της έχωνε το μαντίλι στο κάτω μέρος του προσώπου. Θα ήταν ένα ακόμα βήμα προς την ηθική

κατάπτωση, χρήση βίας σε ηλικιωμένη κυρία και μάλιστα ηγουμένη μονής. Ωστόσο, θα ήταν απαραίτητο.

Εκείνη κοίταξε φευγαλέα τον Κάσπερ και μετά ίσια στα μάτια τη Στίνε, τα αντρικά ρούχα και τα καρέ μαλλιά της.

«Κάσπερ Κρόνε», είπε στη Στίνε. «Στο διάδρομο είναι δύο αστυνομικοί που σε περιμένουν. Η Στίνε θα βγει απλώς στην πύλη, εκεί την περιμένει ένα περιπολικό. Υποσχέθηκαν να την οδηγήσουν στην Κοπεγχάγη. Ο Θεός μαζί σας».

Δύο αμάξια ήταν σταματημένα έξω από την είσοδο, ένα περιπολικό και ένα Ρενό με συμβατικούς αριθμούς. Δίπλα στο περιπολικό περίμεναν δύο αστυνομικοί. Εκείνος πήγε προς το Ρενό. Προχωρούσε κόντρα στον άνεμο. Οι πόρτες άνοιξαν και κατέβηκαν τα δύο παπαδάκια.

Εκείνος άκουσε δύο αντιδράσεις καθώς τον αντίκρισαν. Ένα μείγμα έκπληξης και συμπόνιας εξαιτίας του μαντιλιού και των δακρύων. Κι επίσης, το τρέμουλο από ναρκωμένα ένστικτα που μια γυναίκα σαν κι εκείνον ξυπνάει σε δύο άντρες, εφόσον οι τελευταίοι δεν είναι ευνούχοι ή άγγελοι.

Του άνοιξαν την πόρτα και κάθισε πίσω.

Η Στίνε βγήκε από το κτίριο, είχε σκεπάσει το κεφάλι της με το σακάκι. Ο Μόερκ ερχόταν από πίσω, η Γαλάζια Κυρία προχωρούσε δίπλα μιλώντας στους αστυνομικούς.

«Του είπα να σκεπάσει το κεφάλι του», εξήγησε. «Για δικό του καλό — για να μην τον πάρει μυρωδιά ο Τύπος και δεν τον αφήσει ήσυχο. Δε θα θέλαμε να ρισκάρουμε να τον αναγνωρίσει κανείς».

Το Ρενό με τον Κάσπερ έβαλε μπροστά και βγήκε με φόρα από την είσοδο.

Βυθίστηκε στο κάθισμα, στην εξάντληση. Η εξάντληση συχνά κάθεται και μας περιμένει μέσα σ' ένα αμάξι. Θυμόταν το γλυκό συναίσθημα να τον παίρνει ο ύπνος στη Βανγκάρντ, όταν ήταν παιδί, την αίσθηση του γυμνού χεριού της Χελένε Κρόνε πάνω

στο μάγουλό του. Πόσο ήθελε να ήταν εδώ τώρα, δίπλα του. Είναι άραγε ντροπή να σου λείπει η μητέρα σου όταν είσαι σαράντα δύο χρόνων, περπατάς πάνω σε τεντωμένο σκοινί και από κάτω σε περιμένει το χάος; Είχε άμμο στις κλειδώσεις. Αχ, να είχε λίγο καφέ, λίγο αρμανιάκ ή, έστω, λίγη οργανική χημεία για να κρατηθεί ξύπνιος.

Δεν είχε τίποτα από αυτά. Έβαλε λοιπόν μπροστά την προσευχή. Η προσευχή είναι το χάρτινο καραβάκι της εγρήγορσης πάνω στην απέραντη θάλασσα της γήινης κούρασης.

Θα μπορούσε να τα παρατήρει, να πει ποιος είναι, να τον οδηγήσουν στο Αουντέμπο, να παραδοθεί στον ύπνο και να περιμένει να τακτοποιήσουν την υπόθεσή του. Εκείνοι θα κρατούσαν το λόγο τους, μέχρι τον Νοέμβριο θα ήταν πίσω στο Μέγαρο Τσίρκου και την πρώτη Απριλίου στο Μπελαχόι με το Τσίρκο Μπένεβαϊς.

Άκουσε τη φωνή του Μαξιμίλιαν. Ήρθε και τον βρήκε ύστερα από τριάντα χρόνια, γεμάτη φρεσκάδα, θαρρείς και ο χρόνος δεν είναι παρά ένα ακουστικό φίλτρο που το χρησιμοποιούμε για να κλείνουμε τα μάτια μας στο γεγονός ότι όλοι οι ήχοι είναι πάντοτε παντού. Είχε μια λεπτή χροιά διαλέκτου, λόγω των παιδικών χρόνων στο Τόεντερ: «Αποφάσισα ότι αν αποκτήσω παιδί δε θα το ξυπνήσω ποτέ τη νύχτα. Θα το κουβαλάω στα χέρια από το τροχόσπιτο και θα το βάζω στο κρεβάτι».

Η οδός Λινγκμπιβάι τελείωσε, πέρασαν τη Διασταύρωση Βίμπενσχους.

Εκείνος μίλησε στις δύο ράχες μπροστά του, μέσα από το μαντίλι του, βαλαντωμένος στο κλάμα.

«Δίνουμε αιώνιο όρκο», τους είπε, «όταν γινόμαστε μοναχές. Όρκο απόλυτης υπακοής. Δεν έχουμε τίποτα πια δικό μας, ανύπαρκτη σεξουαλική ζωή. Αυτό είναι το χειρότερο. Γι' αυτό κλαίω. Φανταστείτε την κατάστασή μου. Μια γυναίκα στα τριάντα, γεμάτη ζωντάνια...»

Οι δύο ράχες μπροστά του κοκκάλωσαν, σαν να έπηξε ξαφνικά ο νωτιαίος μυελός τους.

«Ο κόσμος δε μας καταλαβαίνει. Ξέρετε, φαντάζομαι, τις χυδαίες ιστορίες για τις καλόγριες και τους ναυτικούς. Είναι ψέμα-

τα, πέρα για πέρα. Αυτό που στην πραγματικότητα ονειρευόμαστε όταν ξαπλώνουμε στο κρεβάτι με τα καρφιά, με τα χέρια πάνω από την κουβέρτα, είναι δύο κούκλοι αστυνομικοί».

Η ηχώ τους έσβηνε, σαν να ετοιμάζονταν να λιποθυμήσουν. Για μια στιγμή η επαφή τους με την πραγματικότητα είχε γίνει κάπως πιο αδύναμη.

«Κάντε αριστερά εδώ», πρόσταξε ο Κάσπερ.

Έστριψαν αριστερά, στην οδό Μπλαϊνταμσβάι.

«Μπείτε εδώ».

Το αμάξι έστριψε και προχώρησε προς την κυρία είσοδο του Κρατικού Νοσοκομείου.

«Σταματήστε».

Εκείνοι σταμάτησαν.

«Θα πεταχτώ λίγο στο περίπτερο», τους πέταξε. «Θέλω να πάρω δύο μπουκάλια Μπακάρντι και ένα πακέτο προφυλακτικά».

Βγήκε από το αμάξι. Προχώρησε με σφιγμένα βήματα κόντρα στον άνεμο. Άκουσε το Ρενό πίσω του να τραβιέται από το κράσπεδο και να απομακρύνεται σιγά σιγά, σαν τον κλέφτη. Οδηγούσαν άτσαλα και με τραντάγματα.

Οι βαριές κουρτίνες ήταν κλειστές, το ίδιο και τα στόρια, το ελάχιστο φως στο δωμάτιο ερχόταν από την επίπεδη οθόνη ενός αναμμένου κομπιούτερ και από ένα πορτατίφ δίπλα στο κρεβάτι. Το πρόσωπο του Μαξιμίλιαν Κρόνε θύμιζε δερμάτινη μάσκα, σαν τον προϊστορικό Άνθρωπο του Γκραουμπάλε²⁹. Τα μάτια του ήταν κλειστά. Πίσω από την αναπνοή του, που έβγαινε σαν σιωπηλός λόξιγκας, ο Κάσπερ άκουγε την καταπονημένη καρδιά του. Ένα πόδι περίσσευε από την κουβέρτα, ο αστράγαλος ήταν σκεπασμένος από πληγές κατάκλισης.

Ο άρρωστος άνοιξε τα μάτια του.

«Οι αγοραπωλησίες καταγράφηκαν στη Χεστεμοελεστρέδε πριν από δέκα λεπτά. Η δημοπρασία έχει γίνει».

Ο Μαξιμίλιαν έψαξε για τα χρυσά γυαλιά πάνω στο τραπέζι δίπλα στο κρεβάτι. Το χέρι του ήταν αδύνατο και ζαρωμένο, σαν γαμπό νύχι πουλιού.

Φόρεσε τα γυαλιά του και περιεργάστηκε τον Κάσπερ, τη στολή της μοναχής.

«Χαίρομαι», είπε, «που εδώ, στην επιθανάτια κλίνη μου, μου δείχνεις τον καλύτερό σου εαυτό».

«Μόλις ξέφυγα από την αστυνομία».

«Αυτό εννοώ όταν λέω τον καλύτερό σου εαυτό».

Ο Κάσπερ μόλις που άκουγε τα λόγια του, η φωνή δε μετέφε-

29. Grauballemanden: προϊστορικό μουμιοποιημένο εύρημα ανθρώπου που φυλάσσεται στο μουσείο Μοερσκόου της Δανίας. (Σ.τ.Μ.)

ρε παρά ένα μέρος από αυτά που ήθελε να πει ο πατέρας του.

«Έχω φίλους σε γραφεία με θέα προς το λιμάνι», ψιθύρισε ο Μαξιμίλιαν. «Τους πήρα τηλέφωνο. Ακούν ότι τους μιλάω από τον τάφο και είναι έτοιμοι να χεσούν επάνω τους. Παίρνω για να σας πω Καλά Χριστούγεννα, τους λέω. Γιατί όταν έρθουν τα Χριστούγεννα δε θα έχω πια τη δυνατότητα να το κάνω. Κι ακόμη, παίρνω για να σας πω να αναβάλετε όλες τις συναντήσεις του διοικητικού συμβουλίου και να κοιτάξετε λίγο έξω, στην Άκρη, στο κτίριο της Κόνον. Μου απαντούν ότι κάτι γίνεται στη στέγη».

Η πόρτα άνοιξε. Η Στίνε μπήκε στο δωμάτιο, ντυμένη ακόμα αντρικά. Πίσω της ερχόταν η Αφρικανή και ο Φραντς Φίμπερ. Ο άρρωστος δεν τους είχε ακούσει να μπαίνουν.

Ο Κάσπερ σχημάτισε τον αριθμό του Μόερκ.

«Παρακαλώ;»

«Κάτι γίνεται στη στέγη», είπε ο Κάσπερ. «Στη στέγη του Κόνον».

«Ναι; Κι εσύ πώς το έμαθες από το Αουντέμπο, αποκομμένος από όλους και απ' όλα;»

«Το έπαιξα Μάγος Χουντίνι. Είμαι στην Κοπεγχάγη, μέσα σε όλα».

Ο Κάσπερ άκουσε την ανάσα του άλλου: μι ματζόρε γεμάτο στρες, βασανισμένη από θλίψη και ανησυχία.

«Με έβγαλαν από την υπόθεση», αναστέναξε ο Μόερκ. «Ο υπουργός την έχει πάρει στα χέρια του. Ακόμα ένα λάθος και θα με στείλουν σε αναγκαστική συνταξιοδότηση. Δεν τίθεται ζήτημα ούτε καν να πω ότι μου τηλεφώνησες, αν με ρωτήσουν».

«Μόνο ένα αστυνομικό ελικόπτερο και δώδεκα αστυνομικοί χρειάζονται. Πρόκειται για τη ζωή δύο παιδιών».

«Πήγαινε στο Αουντέμπο. Απόλαυσε την ηρεμία. Προετοίμασε το επόμενο νούμερό σου. Άκου τον Πέτρο και το λύκο του Προκόφιεφ. Ή απλώς πήγαινε στο διάβολο».

Το τηλέφωνο έκλεισε. Η Στίνε διέσχισε το δωμάτιο.

Αγκάλιασε τον άρρωστο. Τα χέρια της γλίστρησαν πάνω στο κατσιασμένο του δέρμα. Το πρόσωπο του Μαξιμίλιαν φωτίστηκε αχνά, κόντρα σε όλους τους φυσικούς νόμους, σαν να αναστήθηκε εκ νεκρών ένα κουφάρι. Ο Κάσπερ το είχε ξανακούσει, ότι κα-

μιά φορά οι νύφες έχουν τη δύναμη να γεφυρώσουν την Τάφρο των Φιλιππίνων ανάμεσα σε πατέρες και γιούς.

«Πάντα ένιωθα ότι εμείς οι δύο έχουμε αμοιβαία κατανόηση», ψιθύρισε ο Μαξιμίλιαν, «για το πάθος και τον πόνο που η μοίρα μάς έδεσε χειροπόδαρα με αυτόν εδώ τον λαλημένο τραβεστί. Όταν όμως σε βλέπω να φοράς τα κουρέλια του, που τα αγοράζει από τα μεταχειρισμένα, αρχίζω να αμφιβάλλω».

Ο Κάσπερ παραμέρισε το μπροκάρ. Ανέβασε τα στόρια. Στην αρχή το φως τούς τύφλωσε. Κοίταξε έξω το Νορντχάουν. Η Άκρη ήταν κρυμμένη πίσω από τα κοντίνερ και τα γραφεία του λιμανιού.

«Θα βρω όπλο», ανακοίνωσε ο Κάσπερ. «Θα μπω μέσα με τον τσαμπουκά, από το δρόμο. Θα βρω άλλον τρόπο. Ποτέ δεν υπήρξαν σύνορα που δεν μπόρεσα να τα περάσω. Της το υποσχέθηκα».

Άκουσε τη συμπόνια των άλλων, του πατέρα του, της Στίνε, της Γαλάζιας Κυρίας. Κοίταξε γύρω. Η ηγουμένη δεν ήταν στο δωμάτιο. Θα ήταν κάπου μέσα του. Δεν άκουγε τη φωνή της αλλά τη γνώμη της — πως είχε ξοδέψει όλη την ενεργητικότητά του. Δε θα μπορούσε να μπει μέσα.

Ο Μαξιμίλιαν σήκωσε ένα κινητό. Η φωνή του παραήταν αδύναμη για να την ακούσουν. Πλησίασαν.

«Με πήραν τηλέφωνο», είπε, «τα σταυραδέλφια μου από το Χόλμεν. Προσπαθούν να προσγειώσουν ένα ελικόπτερο στη στέγη, παρόλο που φυσάει είκοσι μέτρα το δευτερόλεπτο».

«Πόση ώρα έχουμε;»

Η Στίνε ήταν που ρώτησε. Εκείνος δεν κατάλαβε γιατί.

«Μια ώρα».

Αυτό το είχε πει ο Φραντς Φίμπερ.

«Με τέτοιο καιρό δε θα μπορέσουν να προσγειωθούν. Όμως ο αέρας πάει να κοπάσει. Σε μια ώρα θα είναι εντάξει».

«Σε μια ώρα είμαστε μέσα», δήλωσε η Στίνε.

Ο Κάσπερ την κοίταξε σαστισμένος. Κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Κάποτε με εμπιστευόσουν», του είπε εκείνη. «Μπορείς να το ξανακάνεις».

Κάτι μέσα του χαλάρωσε ή έσπασε, σαν ελατήριο σε μηχανισμό παιχνιδιού. Άρχισε η προσευχή — στη γυναικεία φύση, την Παναγία, τη Μαρία τη Μαγδαληνή.

«Αν είναι έτσι, εντάξει», συμφώνησε.

Εκείνη έκανε στροφή.

Μπροστά από τον Κάσπερ ο Μαξιμίλιαν ετοιμαζόταν να σηκωθεί από το κρεβάτι.

Ήταν σαν να κοιτούσες κατευθείαν μέσα στον τάφο, πετσί και κόκκαλο είχε μείνει, σαν να είχε βγει από το Νοϊενγκάμε³⁰. Ζύγιζε το δίχως άλλο μόλις πενήντα κιλά. Η κίνησή του δεν υπαγορευόταν από βιολογικές διαδικασίες. Ήταν απλώς και μόνο θέληση και ένας μη υλικός ενθουσιασμός.

«Θα έρθω κι εγώ», δήλωσε.

Ο Κάσπερ σήκωσε το χέρι για να σταματήσει τον πατέρα του. Η Αδελφή Γκλόρια έκανε ένα βήμα δίπλα στον άρρωστο. Τον έπιασε από τον ώμο.

«Στη φυλή μου», είπε, «τους Λούο, όταν βγαίνουμε για πόλεμο παίρνουμε μαζί μας τουλάχιστον έναν εκπρόσωπο των σοφών γερόντων».

«Ναι, αλλά δε διαλέγετε έναν με προχωρημένο Αλτσχάιμερ!» σχολίασε ο Κάσπερ.

Τον προσπέρασαν. Ο Κάσπερ σύρθηκε ξωπίσω τους. Πήρε τη ρόμπα του νοσοκομείου από την καρέκλα και τη φόρεσε στον πατέρα του.

30. Neuengamme: γερμανικό στρατόπεδο συγκέντρωσης κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. (Σ.τ.Μ.)

Το ασθενοφόρο του μοναστηριού ήταν παρκαρισμένο στο πάρκιγκ προς το πάρκο Φέλεδ, δίπλα στην πανσιόν που έμεναν οι συγγενείς των ασθενών. Για πρώτη φορά ο Κάσπερ παρατηρούσε ότι ήταν ίδιο με τα ασθενοφόρα του Κρατικού Νοσοκομείου, εκτός από το Σταυρό της Βασίλισσας Ντάουμαρ στο πλάι. Ο Φραντς Φίμπερ καθόταν στο τιμόνι.

Στο φορείο ήταν αφημένη η βαλίτσα του Κάσπερ. Η Στίνε την άνοιξε. Μέσα δεν υπήρχαν πια τα πράγματά του αλλά λεπτές μπλε φόρμες εργασίας, η μια πάνω στην άλλη, και μεγάλα, μακριά γάντια επίσης στοιβαγμένα.

Η Στίνε ξεδίπλωσε τις φόρμες και τις μοίρασε. Τις φόρεσαν χωρίς να ρωτήσουν γιατί, το ίδιο και ο Κάσπερ. Ο Μαξιμίλιαν χρειάστηκε να βάλει τη ρόμπα από μέσα για να χωρέσει στη δική του, για μια στιγμή έμεινε με τα εσώρουχα, ο Κάσπερ κοίταξε αλλού.

Η Στίνε μοίρασε φακούς που στερεώνονταν στο μέτωπο και άναψε τον δικό της. Ακόμα και τώρα, στο φως της ημέρας, η λάμπα γέμισε το εσωτερικό του ασθενοφόρου με δυνατή, γαλάζια λάμψη.

Ύστερα έκανε στην άκρη. Η Αφρικανή σήκωσε ένα στρόγγυλο κομμάτι από το πάτωμα και το τράβηξε. Ενάμισι τετραγωνικό μέτρο από τη βάση του αμαξιού τραντάχτηκε. Ο Κάσπερ κοίταξε κάτω, γνώριζε το σχήμα που έβλεπε, ήταν μαϊάνδρος. Το ασθενοφόρο βρισκόταν πάνω από ένα καπάκι υπονόμου.

Η Στίνε έδωσε στην Αφρικανή ένα άγκιστρο βιδωμένο σε

έναν κρίκο. Ένα παρόμοιο κρατούσε και η ίδια. Τα άγκιστρα ταίριαζαν σε δύο κρίκους πάνω στον ογκώδη σιδερένιο δίσκο. Οι δυο γυναίκες σήκωσαν το καπάκι και το έβγαλαν σαν να ήταν πλαστικό τάπερ.

Ένα κρύο ρεύμα σάρωσε το ασθενοφόρο. Κάτω από το καπάκι το σκοτάδι ενός τούνελ χανόταν στα έγκατα της γης. Στο τοιχίο του τούνελ υπήρχαν μια σειρά σιδερένια σκαλοπάτια.

Η Στίνε πήδηξε μέσα στην τρύπα, εξαφανίστηκε σαν ταχυδακτυλουργός. Ο Κάσπερ κοίταξε κάτω, είχε πιάσει ήδη τα σκαλιά και βρισκόταν κιόλας σε τρία μέτρα βάθος.

«Κάσπερ, εσύ τώρα», του φώναξε.

Εκείνος άκουγε την εμπιστοσύνη που της είχε. Ουσιαστικά, ποτέ δεν την είχε χάσει. Στην πραγματικότητα, ειδικά εκείνη θα την ακολουθούσε και στον Κάτω Κόσμο χωρίς δεύτερη κουβέντα. Αρκεί να του έδινε την άδεια.

Παρ' όλα αυτά έκανε το σταυρό του. Διακριτικά. Έδωσε λίγο πιο λεπτό τόνο στην προσευχή και μετά πήδηξε προς το μέρος της.

Έκανε πιο πολύ κρύο απ' όσο φανταζόταν. Πίσω του ερχόταν η Αφρικανή. Στο αριστερό της χέρι κουβαλούσε τον Μαξιμίλιαν, χωρίς προβλήματα, σαν πάνινη κούκλα. Ο Κάσπερ είδε ότι κάτω από τη μασχάλη της ήταν κολλημένες οι δύο σακούλες ορού που συνδέονταν με το χέρι του πατέρα του.

Τα σκαλοπάτια κατέληγαν σε ένα στενό κεφαλόσκαλο. Ο Φραντς Φίμπερ κατέβηκε τελευταίος. Όταν μαζεύτηκαν όλοι η Στίνε έκανε στροφή. Η κωνική ακτίνα φωτός από το φακό της αποκάλυψε το περιβάλλον.

Το πρώτο που κατέγραψε ο Κάσπερ ήταν μπόχα υπονόμου. Ξεπερνούσε οτιδήποτε ήξερε μέχρι τώρα, ακόμα και το τσίρκο. Το δεύτερο ήταν η ομορφιά αυτού που έβλεπε, ομορφιά που κατά κάποιον τρόπο έδιωχνε τη βρόμα.

Βρίσκονταν σ' ένα τεράστιο τούνελ με οβάλ διατομή. Στο βάθος διακρινόταν ένα πήλινο, μαύρο ποτάμι.

Η Στίνε ένιωσε το δέος τους.

«Υπόνομος», τους είπε. «Τον έσκαψαν με τα χέρια, στα τέλη

του 18ου αιώνα. Είναι τέσσερα επί έξι μέτρα φαρδύς, με χυτό πάτο, χτιστό. Αυτά εδώ είναι μικροί αγωγοί υπονόμων από χλωριούχο πολυβινύλιο».

Τώρα τις διέκρινε και ο Κάσπερ, τις σωληνώσεις, πιασμένες με αναρτήσεις από καλώδια σε όλη την έκταση του τοίχου.

«Είναι η διάταξη υπερχείλισης ομβρίων», συνέχισε η Στίνε. «Μια φορά κάθε δέκα χρόνια γίνεται υπερυσσώρευση και ξεχειλίζει ο υπόνομος. Το περίσσευμα πηγαίνει κατευθείαν στο Οέρεσουντ. Ο άλλος κύριος αγωγός ξεκινά από το Νοερεμπρό, περνά κάτω από το Φρεδεριξμπέργκ και το οδικό δίκτυο και χύνεται στην τάφρο του Τάιλβεργκ».

Ξεκίνησε και οι άλλοι την ακολούθησαν αργά αργά. Στο σκοτάδι, χωρίς το φως από τους φακούς, ο Κάσπερ διέκρινε μικρές μαργαριταρένιες λάμπες, σαν ξαστεριά πάνω από την επιφάνεια του νερού. Μετατόπισε το φως του φακού και είδε τους αρουραίους. Ήταν χιλιάδες, στα καλώδια, στο στενό μονοπάτι στην άλλη μεριά του καναλιού, πάνω στο χείλος του νερού. Πρώτη φορά στη ζωή του έβλεπε την κομψότητά τους, την άκουγε, άκουγε τη σβελτάδα τους, την ευρέος φάσματος νοημοσύνη τους, την προσαρμοστική τους ικανότητα. Θυμόταν ένα πείραμα στο οποίο συμμετείχε ως σύμβουλος, στο Ινστιτούτο Ακουστικής. Το πείραμα είχε γίνει στο κτίριο της Γεωργικής Σχολής. Είχαν δοκιμάσει την επίδραση της μουσικής στα κατοικίδια ζώα. Εκείνος είχε προτείνει Χέντελ για τις αγελάδες και Σεν-Σανς για τα γουρούνια. Κάποιος έβαλε και τους αρουραίους στο πείραμα. Ο Κάσπερ ήταν σίγουρος ότι θα τρελαίνονταν για Μπαχ. Το είχε ακούσει στην αγάπη τους για τη ζωή. Πράγματι, όταν ακούγονταν τα κονσέρτα για πιάνο η γονιμότητά τους διπλασιαζόταν.

«Πάντα μου άρεσαν».

Η Στίνε στεκόταν πίσω του.

«Όταν έγινα προϊσταμένη του μηχανικού τμήματος έκαναν γιορτή. Ήμουν σχεδόν κοριτσάκι κι επίσης η πρώτη γυναίκα σε αυτήν τη θέση. Την ίδια μέρα το πρωί βρήκα δύο ποντικάκια πνιγμένα σε μια από τις αντλίες βύθισης του δικτύου. Τα πήρα μαζί μου στη γιορτή. Τα κρέμασα από την ουρά σαν σκουλαρίκια. Πήγαιναν πέρα-δώθε γύρω από το λαιμό μου».

Δεν έκανε πλάκα.

«Γιατί;»

Εκείνη έψαχνε, βαθιά μέσα στον εαυτό της.

«Ίσως ήθελα να δείξω στους ανθρώπους τι υπάρχει από πίσω, από κάτω, ποιο είναι το κόστος».

«Το άντεξαν;»

«Ούτε μπουκιά δεν κατέβασαν. Έπρεπε να τα βγάλω και να τα πετάξω στην τουαλέτα».

Είχαν περπατήσει γύρω στα δέκα λεπτά. Η αργή ροή του νερού έδειχνε ότι το τούνελ κατηφόριζε ελαφρά. Άκουγε τους τοίχους του να υποχωρούν. Η ανάκρουση του ήχου απλωνόταν, πιθανόν να βρίσκονταν σε ένα είδος σπηλιάς.

Από πάνω ερχόταν ένα αδύναμο φως, σαν από ρωγμή σε τρούλο εκκλησίας. Η οροφή έβγαζε σε μια σήραγγα.

«Δίοδος εξαερισμού και έξοδος κινδύνου, υπάρχουν τετράκοσιες μόνο σε αυτόν τον αγωγό».

Η φωτεινή ακτίνα από το φακό της Στίνε αποκάλυπτε ανοίγματα σωλήνων σε διαφορετικά επίπεδα.

«Ηλεκτρικό, τηλέφωνο και σύνδεση ευρέος φάσματος σχεδόν καλύπτουν την επιφάνεια, δε χρειάζονται ασφάλεια ψύξης».

Η ακτίνα κατέβηκε ένα μέτρο πιο κάτω, έδειξε έναν αγωγό που βρισκόταν πιο βαθιά.

«Καλώδια του στρατού. Αυτό είναι το κεντρικό καλώδιο του ΝΑΤΟ για τις μη ψηφιακές πληροφορίες. Πηγαίνει κατά μήκος της οδού Ροσκιλντεβάι και φτάνει στη διοίκηση, στο Κόλσος».

Η ακτίνα κατέβηκε ακόμα πιο κάτω.

«Γκάξι, νερό και μετά το δίκτυο υπονόμων. Το υπέδαφος της Κοπεγχάγης δεν είναι συμπαγές. Είναι πορώδες σαν κυψέλη».

Η ακτίνα πήρε κάθετη τροχιά. Ακούμπησε σε μια μεταλλική πόρτα με προειδοποίηση για υψηλή ένταση.

Η Αφρικανή προχώρησε προς την πόρτα με μια μικρή πένσα. Γύρισε μια-δυο φορές το χερούλι και η πόρτα άνοιξε, σαν κουτάκι μπίρας.

Ήταν πόρτα για τα μάτια. Πίσω της κρυβόταν η πραγματική

είσοδος, τέσσερα τετραγωνικά μέτρα πλάκα από ανοξείδωτο ατσάλι. Θα μπορούσε να σταματήσει ακόμα και πύραυλο.

Ο Φραντς Φίμπερ σφύριζε χαμηλόφωνα.

«Από εδώ τα διευθύνουν όλα», ανακοίνωσε η Στίνε. «Εδώ θα μπορούμε».

Ο Φραντς Φίμπερ άνοιξε τη σαμσονάιτ του. Πάνω σε μαύρο βελούδο ξεπρόβαλαν αστραφτερά εργαλεία, σαν να ετοιμάζονταν για γναθοχειρουργική επέμβαση. Έδειξε ένα μεταλλικό κουτί που το μέγεθος και το σχήμα του θύμιζαν σεσουάρ, ένα μέτρο δεξιά από την πόρτα.

«Η σειρήνα και ο συναγερμός», εξήγησε. «Αν το κόψουμε, θα χτυπήσει και θα σπεύσουν η Σεκούριτας και η αστυνομία. Πρέπει λοιπόν να κόψουμε το τηλέφωνο».

Τα δάχτυλά του ψαχούλεψαν ένα πάνελ με κουμπιά στ' αριστερά της πόρτας.

«Ηλεκτρική κλειδαριά μονής κατεύθυνσης. Αυτό σημαίνει πως το κλειδοπίστολο δε θα πιάσει και ότι ο συναγερμός καλύπτει ολόκληρη την πόρτα».

Έδωσε στον Κάσπερ ένα μαύρο λαστιχένιο γάντι, από αυτά που οι γιατροί χρησιμοποιούν για να δοκιμάσουν τα αντανакλαστικά σε περίπτωση ντελίριουμ τρέμενς.

«Για να δούμε, τι λέει η ακοή σου».

Έδειξε προς τον τοίχο, ο Κάσπερ τον χτύπησε προσεκτικά.

«Αυτό που ψάχνουμε είναι μια μονάδα επαφής με το πάνελ, αυτήν που συνδέει το συναγερμό με την τάση του σταθμού, καθώς και μια μπαταρία για την περίπτωση διακοπής ρεύματος».

Ο Κάσπερ χτύπησε προσεκτικά, σαν να χτυπούσε πόρτα.

«Υπάρχει περίπτωση να κροταλίζει κάτι εκεί μέσα;» ρώτησε.

Ο Φραντς Φίμπερ κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Θα έπεσες στο ντουλάπι με τα κλειδιά».

Ο Κάσπερ προχώρησε στην άλλη πλευρά της πόρτας. Τα μάτια όλων ήταν καρφωμένα πάνω του.

Άκουσε κάτι.

«Ηλεκτρονικά μηχανήματα;»

«Ένα τυπωμένο κύκλωμα».

«Άλλο τίποτα;»

«Μια μπαταρία και ένα megafono στο συναγερμό».

«Μικρά ελατήρια;»

«Μάλλον ναι. Η πόρτα έχει σίγουρα προσθήκη ελατηρίων. Αν ανοίξει, μπαίνει μπρος ο συναγερμός σαμποτάζ».

Ο Φραντς Φίμπερ στερέωσε μια μακριά λάμα για τοίχους από μπετόν σε ένα ηλεκτρικό πριόνι. Άνοιξε τρύπα. Πέρασε μέσα από την τρύπα ένα καθρεφτάκι και δύο μικρά πιαστράκια σε ένα κοντάρι. Έκοψε. Βίδωσε μια λεπίδα για κόψιμο διαμαντιών σε έναν μικρό τροχό που δούλευε με συσσωρευτή. Το τοποθέτησε πάνω στα χερούλια της πόρτας. Ο δίσκος έσκισε το ενισχυμένο ατσάλι σαν να ήταν βούτυρο. Η Αφρικανή κράτησε την πόρτα τη στιγμή που γλιστρούσε και πήγαινε να πέσει.

Το δωμάτιο πίσω από την πόρτα ήταν μικροσκοπικό. Ο Κάσπερ άκουσε το επικίνδυνο ψιθύρισμα της υψηλής τάσης. Η Στίβεν και ο Φραντς Φίμπερ δούλευαν στον πίνακα με τους διακόπτες.

«Το τρένο δε θα το πειράξουμε», είπε εκείνη, «ούτε το αντλιοστάσιο, όπως ούτε και το ασανσέρ που βγάζει στην επιφάνεια. Όλα τα άλλα όμως θα τα κλείσουμε».

Κρατούσε μια τανάλια με μόνωση χοντρή σαν πλεχτό γάντι. Έκοψε και από πάνω τους κύλησε ένας καταρράκτης από σπίθες.

«Τα υπόλοιπα δουλεύουν με διακόπτες», πετάχτηκε ο Φραντς Φίμπερ. «Υπάρχει ένα κεντρικό καλώδιο τετρακοσίων κιλοβόλτ που εφοδιάζει την Κοπεγχάγη. Από κάτω υπάρχει ένα δίκτυο εκατόν είκοσι κιλοβόλτ, πιο κάτω τριάντα και δέκα κιλοβόλτ. Η ηλεκτρονική παρακολούθηση αρχίζει κατευθείαν από το δίκτυο των εκατόν είκοσι κιλοβόλτ, για να ελαττώσουν την πιθανότητα να σταματήσει η λειτουργία του».

Ενώ μιλούσε κατέβαζε τον ένα διακόπτη μετά τον άλλον.

«Πείτε αντίο στο Γραφείο Υπονόμων του Δήμου Κοπεγχάγης».

Έκλεισε ένα διακόπτη.

«Στο Γραφείο Αγωγών της Διεύθυνσης Τηλεπικοινωνιών».

Έκλεισε άλλον ένα.

«Στο Τμήμα Συντήρησης».

Κι άλλον ένα.

«Στα Κεντρικά Γραφεία του NATO και όλη την ψηφιακή παρακολούθηση του υπεδάφους της Κοπεγχάγης».

Ύστερα συνέδεσε τις άκρες δύο καλωδίων με ένα διακόπτη και τον άναψε. Το τούνελ φωτίστηκε.

Αυτό που υπήρχε γύρω τους δεν ήταν σπηλιά. Ήταν μια τεράστια αίθουσα, μεγαλύτερη από πενήντα επί εκατόν πενήντα μέτρα. Η οροφή ήταν φτιαγμένη από χτιστούς θόλους. Ο υπόνομος περνούσε μέσα από την αίθουσα, ένα-δυο μέτρα πιο ψηλά από το πάτωμα. Πιο κάτω διακρίνονταν σκόρπια υπολείμματα τοίχου, σχημάτιζαν κάτι σαν μικρές καμπίνες.

Η Στίνε ακολούθησε το βλέμμα του.

«Τάφοι», εξήγησε. «Περισσότεροι από πέντε χιλιάδες. Είναι τα υπόγεια ενός από τα πιο παλιά καθολικά γυναικεία μοναστήρια».

Δίπλα στα πόδια τους περνούσαν δύο λεπτές ράγες. Μπροστά τους ήταν σταματημένο ένα βαγόνι, έμοιαζε με το βαγόνι της τσουλήθρας στο Τίβολι.

«Είναι οι ράγες για το ανατρεπόμενο», συνέχισε η Στίνε. «Τις έβαλαν όταν έσκαψαν μέχρι το Σταθμό Εμπορευμάτων. Έσκαψαν μέσα από τις παλιές χωματερές. Ήθελαν λοιπόν να ξεφορτωθούν δώδεκα εκατομμύρια τόνους χώμα τρίτης ποιότητας. Έτσι έφτιαξαν ράγες για ανατρεπόμενο και μετέφεραν το χώμα στο Νορντχάουν. Έχτισαν πάνω του το λιμανάκι Λινέτεν και μπάξωσαν τη θάλασσα έξω από την Άκρη».

Οι ράγες έβγαιναν από ένα θεοσκότεινο τούνελ.

«Φτάνουν ως το Τίνγκμπιεργκ, στο Κεντρικό Συγκρότημα Υδροδότησης της Κοπεγχάγης. Τις χρησιμοποιούν για τις επισκευές των υδραγωγών και των υπονόμων. Οι υπόνομοι της Κοπεγχάγης έχουν παλιώσει. Είναι υποχρεωμένοι να εξαντλούν τις δυνατότητές τους απλά και μόνο για να καθυστερήσουν την κατάρρευση».

Άνοιξε τις πόρτες του βαγονιού. Μπήκαν μέσα και κάθισαν, ο Φραντς Φίμπερ στη θέση του οδηγού. Κάπου κοντά τους μια μηχανή μεγάλων διαστάσεων ξύπνησε μουγκρίζοντας. Το βαγόνι ξεκίνησε.

Η επιτάχυνση ήταν πολύ ισχυρή, σαν αεροπλάνου τζετ. Έξω τα φώτα έκτακτης ανάγκης του τούνελ είχαν σβήσει. Το βαγόνι τινάχτηκε στο σκοτάδι. Το τούνελ ήταν σαν φίδι.

Επικρατούσε απόλυτο σκοτάδι, εκτός από μια αδύναμη αντανάκλαση από το φως των οργάνων οδήγησης στο πρόσωπο του Φραντς Φίμπερ. Η ακοή του Κάσπερ κατέγραψε μια επέκταση του τούνελ: η επένδυση στα πλάγια άλλαξε και από τούβλο γινόταν τσιμέντο. Ίσως όμως δεν άκουγε παρά την επένδυση στο εσωτερικό του νευρικού συστήματος του εαυτού του.

Έγειρε πάνω στη Στίνε.

«Ήξερες για μένα απ' την αρχή, πριν από εκείνη τη φορά στην παραλία. Δεν έχασες το σκάφος, όπως μου είπες τότε. Ήμουν ένα πιόνι».

Σ' εκείνο το κομμάτι της διαδρομής είχε φως, είδε το πρόσωπό της.

«Στο τσίρκο γίνεται ντόπιγκ;» τον ρώτησε.

Ιδέα δεν είχε πού το πήγαινε με την ερώτησή της.

«Μόνο στα αθλήματα επίδειξης δύναμης, αναβολικά. Δεν υπάρχουν πια διεθνή ρεκόρ χωρίς αναβολικά».

«Η Αδελφή Γκλόρια μας έδειξε μια λίστα, από το Εβδομαδιαίο Ιατρικό Περιοδικό, για τις πιο εθιστικές ουσίες στον κόσμο. Τις παρασκεύασαν εργαστηριακά. Τα ελάχιστα άτομα που τις δοκίμασαν — ο εφευρέτης και μερικοί τεχνικοί των εργαστηρίων — περνούν τη ζωή τους ψάχνοντας να βρουν λεφτά. Μια πρέζα κοστίζει εκατό χιλιάδες και βάλε. Η επίδραση κρατάει από ένα ως δύο λεπτά. Και περιγράφεται σαν μια αίσθηση διαύγειας και αγάπης, οξυμένη στο έπακρο».

Το τούνελ άνοιξε γύρω τους. Αυτήν τη φορά τούς έβγαλε σε μια οροφή που καμπύλωνε, σαν υπόστεγο αεροπλάνων. Στο αχνό φως διέκρινε ίχνη από κάτι που έμοιαζε με βωμό.

«Είναι τα ερείπια», άρχισε πάλι η Στίνε, «των θεμελίων των πρώτων εβραϊκών συναγωγών. Τις είχαν χτίσει πάνω σ' ένα ειδωλολατρικό θυσιαστήριο».

Ο Κάσπερ ένιωσε την αίσθηση της πόλης να αλλάζει. Μέχρι λίγο πιο πριν πίστευε ότι η πόλη στηριζόταν σε ασβέστη και πηλό. Δεν ήταν έτσι. Στηριζόταν σε σκουπίδια και σε κομμάτια του θρησκευτικού της παρελθόντος που σε λίγο κι αυτά θα γίνονταν σκόνη.

Ρύθμισε την προσευχή, το μόνο πράγμα στο οποίο μπορείς

να έχεις εμπιστοσύνη, μαζί με την αγάπη — και στην τελευταία όχι πάντα.

«Πέντε χιλιάδες άτομα».

Αυτό τού το είχε ψιθυρίσει στο αυτί η Στίνε. Λάτρευε την αναπνοή της. Άλλαζε ανάλογα με τη διάθεσή της — ή μήπως ήταν ανάλογα με τη δική του; Ειδικά τώρα είχε μια ανεπαίσθητη μυρωδιά πετρελαίου.

«Μια πρόχειρη εκτίμηση της Μητέρας Μαρίας όταν η Γκλόρια αναφέρθηκε σε εκείνες τις ουσίες ήταν πέντε χιλιάδες άτομα σε όλο τον κόσμο: τόσοι τις δοκίμασαν. Τόσοι τουλάχιστον ένιωσαν κάτι που μοιάζει με τα συμπτώματά τους και κατάλαβαν ότι η πραγματικότητα είναι ένα κλουβί για πουλιά. Τώρα ψάχνουν το πορτάκι για να βγουν έξω».

Γύρισε και την κοίταξε στα μάτια. Εκείνη, η Γαλάζια Κυρία και η Κλάρα-Μαρία μπορούσαν να ιδρύσουν μια εταιρεία και να νοικιάζουν τα αχαλίνωτα μάτια τους σε ένα συνεργείο καταδράσεων.

«Σε είδαμε στην τηλεόραση», του είπε. «Εγώ και οι αδελφές, πριν από δώδεκα χρόνια, σε ένα διάλειμμα που κανείς δε μιλούσε. Τότε η Μητέρα Μαρία είπε: “Είναι από εκείνους που δοκίμασαν τις ουσίες. Είναι απ’ αυτούς που ψάχνουν”. Μετά κοίταξε εμένα και μου είπε: “Να πας να τον βρεις”. “Γιατί, τι να τον κάνω;” ρώτησα. “Για να τον βοηθήσεις να ψάξει αλλά κι επειδή ξέρει κάτι, κάτι με παιδιά”. Γι’ αυτό ήρθα, με τον δικό μου τρόπο».

«Τότε γιατί τόση αγένεια; Γιατί το έσκασες από τη Στραντβάι σαν να σε κυνηγούσαν;»

Εκείνη δίσταζε.

«Όταν στάθηκα μπροστά σου ένιωσα όλα αυτά που δεν μπορούσες να ελέγξεις, το αχούρι που είχες μέσα σου. Ήταν και κάτι άλλο. Μου φάνηκε έτσι ξαφνικά ότι κάτι ξεπερνούσε τις δυνάμεις μου, κάτι σαν να με καταβρόχθιζε».

Τα τελευταία λεπτά εκείνος άκουγε απ’ έξω ένα θόρυβο, σαν να δούλευαν γιγάντιες τουρμπίνες. Τώρα ο ήχος δυνάμωνε, σαν καταρράκτης. Το βαγόνι σταμάτησε. Το τούνελ τελείωνε σ’ έναν τοίχο από μπετόν. Κάτω από τα πόδια τους το μαύρο νερό το ρουφούσε μια σχάρα.

«Διάλειμμα για μεσημεριανό», ανακοίνωσε η Στίνε. «Τρία λεπτά».

Η Αδελφή Γκλόρια άνοιξε μια τσάντα. Μοίρασε σε όλους ψωμί και τυρί. Ο Κάσπερ πήγε το φαγητό από το ένα χέρι στο άλλο. Η μυρωδιά του υπονόμου δεν είχε εξαφανιστεί, παρόλο που την είχε πια συνηθίσει. Απεναντίας, δυνάμωνε. Τώρα μάλιστα ανακατευόταν με τη μυρωδιά λίπους που σάπιζε, σαν να ερχόταν από αποχέτευση κουζίνας. Απέπνεε μια ζωώδη δύναμη.

Στον τοίχο του τούνελ υπήρχε ένα μεταλλικό καπάκι, η Στίνε το ξεκούνησε με την κόκκινη πένσα. Πίσω βρισκόταν ένας φωτεινός πίνακας, παρόμοιο δεν είχε δει ποτέ ο Κάσπερ. Ο Φραντς Φίμπερ έβαλε την πρίζα του φορητού υπολογιστή στον πίνακα. Εκείνος και η Στίνε έσκυψαν πάνω από την οθόνη.

Εντωμεταξύ, η Στίνε έτρωγε, ανενόχλητη. Θυμήθηκε την πρώτη φορά που μπήκε στην τουαλέτα ενώ εκείνος καθόταν στη λεκάνη. Είχε τις πρωινές κενώσεις του, μια καθημερινά επαναλαμβανόμενη τελετή αφόδευσης. Από το μικρό στέρεο στο ραφάκι της τουαλέτας ο Χανς Φάγκκιους έπαιζε το BWV 565 στο αναπαλαιωμένο μπαρόκ αρμόνιο της Εκκλησίας της Αγίας Χριστίνας στο Φάλουν. Η Στίνε άνοιξε την πόρτα, μπήκε μέσα, χαμήλωσε το στέρεο. Κρατούσε στο χέρι της ένα σάντουιτς, όπως και τώρα. Τότε ήταν με αβοκάντο και τυρί καμαμπέρ.

«Έχω κάτι πολύ σημαντικό να σου πω», του είχε ανακοινώσει.

Ένωσε το υπογάστριό του να συστέλλεται. Όλα τα ζωντανά πλάσματα απεχθάνονται να τα ενοχλούν όταν χέζουν. Δεν μπορείς να υπερασπιστείς τον εαυτό σου κι επιπλέον βρίσκεσαι σε πλήρη χαλάρωση και μάλιστα στον πάτο του κορμιού σου. Δεν μπορείς να ρίξεις κουτουλιά ούτε να απαντήσεις στην Εφορία.

Εκείνη είχε δαγκώσει μια μπουκιά απ' το σάντουιτς, απολύτως ανεπηρέαστη. Τότε κατάλαβε ξαφνικά ότι ακόμα και τα πιο κρυφά μυστικά υπαγορεύονται από εξωτερικούς παράγοντες, από πολιτιστικούς κανόνες, και πως εκείνη είχε απελευθερωθεί από όλα αυτά.

«Ανακάλυψα κάτι σήμερα το πρωί», του είχε πει. «Μόλις είχες ανοίξει τα μάτια σου. Όλα θα ξανάρχιζαν. Ήταν σαν να καθόμουν δίπλα στο νεκροκρέβατό σου».

Εκείνος δεν μπορούσε να πει τίποτα. Βρισκόταν στην τουαλέτα κι εκείνη μιλούσε σαν να απήγγελλε Σαίξπηρ. Δεν έβρισκε κάποιο σημείο αναφοράς για να της δώσει μια απάντηση της προκοπής.

«Εκείνη τη στιγμή», συνέχισε, «ένιωσα ότι σ' αγαπώ».

Ωραία κι εκείνος τι να της έλεγε τώρα δηλαδή; Στην κατάσταση που βρισκόταν!

«Εντάξει, μπορείς τώρα να βγεις έξω μια στιγμή; Θέλω να σκουπιστώ».

Η Στίνε έστρεψε το κεφάλι από την οθόνη.

«Είμαστε δίπλα στο κεντρικό αντλιοστάσιο, στο σημείο λίγο πριν οι σωλήνες κατέβουν κάτω από το λιμάνι. Απέναντι πρέπει να υπάρχει ένας καινούργιος σωλήνας, που ακόμα δε χρησιμοποιείται. Όμως εμείς θα περάσουμε την αντλία».

Ξαναγύρισε στην οθόνη. Ο Κάσπερ άκουγε δίπλα του τον πατέρα του. Ο Μαξιμίλιαν στηριζόταν σε ένα δεκανίκι, το ένα από τα δεκανίκια του Φραντς Φίμπερ. Η Αφρικανή είχε χώσει τους ορούς στις τσέπες της φόρμας εργασίας. Πατέρας και γιος έβλεπαν μαζί τις δύο γυναίκες και τον μικρό, σκυμμένους πάνω από το κομπιούτερ και τον φωτεινό πίνακα.

«Είναι σαν στρατιώτες», σχολίασε ο Μαξιμίλιαν. «Επιλεκτοι αλλά χωρίς οργή. Τι τους σπρώχνει άραγε;»

Ο Κάσπερ άκουσε το δικό του σύστημα και το σύστημα του πατέρα του να συγχρονίζονται. Συμβαίνει σε όλες τις οικογένειες, σε όλους τους ανθρώπους που αγαπούν ο ένας τον άλλο. Ωστόσο συμβαίνει σπάνια. Κατά κανόνα κανείς δεν το ανακαλύπτει, ότι για μια απειροελάχιστη στιγμή πέφτουν οι μάσκες, αποκαλύπτονται οι νευρώσεις, τα πρωταρχικά τραύματα. Για μια στιγμή καταρρέουν όλα τα λάθη του παρελθόντος, αυτά που φυλάμε προσεκτικά στη μνήμη μας, μήπως και μας δοθεί η ευκαιρία να εκβιάσουμε ο ένας τον άλλο. Για μια στιγμή δεν ακούς παρά μόνο την απλή, συνηθισμένη ανθρωπιά, λεπτή, αλλά επίμονη, ανάμεσα σε αρουραίους, αντλίες και ποταμούς λάσπης.

«Είναι γεμάτοι ως επάνω με κάτι», επέμεινε ο άρρωστος. «Κάτι τόσο δυνατό που θα μπορούσαν να θυσιαστούν γι' αυτό. Το νιώθω. Τι είναι άραγε;»

Ο Κάσπερ άκουσε τη λαχτάρα στη φωνή του πατέρα του.

«Η μητέρα σου και η Βίβιαν», συνέχισε ο Μαξιμίλιαν, «μόνο με αυτές τις δύο γυναίκες βρέθηκα στο τσακ να τα αφήσω όλα να πάρουν το δρόμο τους, να ηρεμήσω. Παρ' όλα αυτά, όταν είναι να αποφασίσεις δεν τολμάς — το ίδιο και με την αγάπη για το τσίρκο, δεν είχα το θάρρος, το ίδιο και με την αγάπη για σένα».

Κοιτάχτηκαν στα μάτια. Τώρα πια δεν υπήρχαν επιφυλάξεις.

«Εσύ», είπε ο Μαξιμίλιαν, «ήσουν ό,τι καλύτερο κάναμε η Χελένε κι εγώ. Κάναμε πολλά που ήταν καλά, όμως εσύ ήσουν το καλύτερο».

Ο Κάσπερ άπλωσε το χέρι και το ακούμπησε στο μηνίγγι του αρρώστου. Για μια στιγμή μόνο άντεξαν οι δυνάμεις του Μαξιμίλιαν, μετά γύρισε από την άλλη. Και πάλι όμως ήταν η μεγαλύτερη επαφή που ο Κάσπερ θυμόταν να είχε ποτέ με τον πατέρα του.

«Αδειάζει κάθε εκατόν ογδόντα δευτερόλεπτα», είπε η Αφρικανή. «Μετά θα περάσουμε από μέσα».

Ο Κάσπερ άκουσε τον ήχο της πελώριας αντλίας να αλλάζει. Έστρεψε το βλέμμα στον γυαλιστερό κύλινδρο, είχε μέγεθος δοχείου ζύμωσης σε ζυθοποιία. Τα τοιχώματά του γυάλιζαν από το συμπυκνωμένο νερό. Εκεί που έσταζε το νερό, στο μπετόν του τούνελ, φύτρωνε, ενάντια σε κάθε φυσικό νόμο, ένα φυτό, σκούρο πράσινο, με γυαλιστερά φύλλα. Η Στίνε έσκυψε κι έκοψε ένα φύλλο. Το κράτησε μπροστά στο πρόσωπό του. Πάνω στη σκουροπράσινη επιφάνεια του φύλλου υπήρχε μια σταγόνα νερού.

«Ένα είδος άσαρο», εξήγησε. «Τα καταφέρει και μόνο με το φωτισμό ασφαλείας».

Στεκόταν μια ανάσα μακριά του.

«Είχα υπέροχα παιδικά χρόνια», του είπε. «Ούτε μια μέρα δεν πέρασα σε αναπηρικό καροτσάκι. Τίποτα, παρεκτός δύο ράμματα και λίγο οξυζενέ στο κέντρο υγείας. Ωστόσο έπαιζα ένα παιχνίδι».

Η σταγόνα ξεκίνησε έναν περίπατο στην άκρη του φύλλου.

«Προσπαθούσα να καταλάβω τη σταγόνα, να καταλάβω τι είναι αυτό που την κρατάει ακέραιη, που δεν την αφήνει να χωριστεί σε μικρότερα κομμάτια».

Χωρίς αμφιβολία, η κίνηση το δίχως άλλο προερχόταν από τα χέρια της. Ωστόσο εκείνα ήταν ακίνητα, μεγαλύτερα από τα δικά του, γεμάτα φλέβες. Στην αρχή ήταν κρύα. Όταν όμως τον άγγιξε, όταν χάιδεψε το δέρμα του, μόνο για ένα λεπτό, έκαιγαν. Πάντα ήταν ήρεμα, το ίδιο και τώρα. Κάτω από την ηρεμία εκείνος άκουγε ένα τρέμουλο, μια ηχώ, σαν αυτήν που ακούγεται κάτω από μια ράγκα³¹. Μόνο μια στιγμή τού πήρε για να αναγνωρίσει τον ήχο, μετά τον άκουσε: Ήταν ο φόβος για τα παιδιά. Παρ' όλα αυτά δεν άφηνε την πραγματικότητα να της ξεφύγει.

«Τι είναι αλήθεια αυτό που την κρατάει ακέραη;» τον ρώτησε.

Πάντα λάτρευε την περιέργειά της. Ήταν μια πείνα που δε χόρταινε με τίποτα, όπως η περιέργεια του κλόουν και των παιδιών, μια ειλικρίνεια, μια όρεξη για ζωή και εμπειρίες που δε θεωρεί τίποτα δεδομένο.

«Αυτό το παιχνίδι το παίζω ακόμα», ψιθύρισε εκείνη. «Απλώς το παίζω λίγο διαφορετικά, με λίγο περισσότερη αυτοσυγκέντρωση, λίγο πιο βαθιά ρετζίστρα. Αυτή είναι όλη κι όλη η διαφορά ανάμεσα στο κορίτσι και τη γυναίκα, το παιδί και τον μεγάλο. Συγκεντρώνω μέσα μου όλα όσα ξέρουμε για τις δυνάμεις συνοχής των υγρών στον αέρα, για την ελαστικότητα της σταγόνας, για την προσπάθειά της να βρει τη μικρότερη δυνατή ένταση στην ενέργεια, το θεώρημα του Ντιρισλέ. Υπό κανονικές συνθήκες, μπορούμε να επιβεβαιώσουμε τα θεωρήματα ένα ένα, το πολύ δύο δύο. Εγώ προσπαθώ να τα επιβεβαιώσω όλα μαζί σαν με επαγγελματική διαίσθηση. Ακριβώς τη στιγμή που ετοιμάζομαι να καταλάβω, που βρίσκομαι μια ανάσα από την κατανόηση, νιώθω ότι ποτέ δε θα φτάσουμε μέχρι το τέρμα. Ο νους πάει να σκάσει. Τότε εγκαταλείπω όλη την κατανόηση και αφήνομαι στη σταγόνα».

Το φύλλο ήταν ήρεμο. Η σταγόνα ήταν εκεί. Τίποτα δε σάλευε. Εκείνος άκουσε το τελευταίο νερό να το ρουφά η αντλία.

«Και τότε, για λίγο, για μια στιγμή, δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στη σταγόνα και σ' εμένα».

31. Ινδικό μουσικό όργανο (Σ.τ.Μ.)

Προσεκτικά, όσο πιο προσεκτικά γινόταν, ακούμπησε το φύλλο πάνω στο γκρίζο μπετόν.

«Όταν συμβαίνει αυτό, όταν μια στις τόσες συμβαίνει, τότε νιώθεις τι θα σου στοιχίσει το να μπεις εκεί μέσα. Είναι ένα αντίτιμο που κανένας ερευνητής δεν μπορεί να πληρώσει και να συνεχίσει να είναι ερευνητής. Το αντίτιμο είναι η ίδια η κατανόηση. Δεν μπορείς να μπεις βαθιά μέσα σε κάτι και ταυτόχρονα να θέλεις να το καταλάβεις. Για το ίδιο πράγμα δε μιλάμε; Ή μήπως κάνω λάθος;»

Στην εξωτερική πλευρά του κυλίνδρου ακούστηκαν βήματα. Το ύψος ήταν λίγο παραπάνω από τρία μέτρα. Από την έξοδο του αντλιοστασίου έβγαιναν τρεις σωλήνες. Ο μικρότερος είχε διάμετρο γύρω στα ογδόντα επτά εκατοστά.

Ο κύλινδρος έκλεινε με ένα καπάκι που είχε ηλεκτρική κλειδαριά. Ήταν ανοιγμένη. Θα την είχε ανοίξει η Στίνε από τον φωτεινό πίνακα.

«Τώρα ξέρουν», είπε. «Στα κεντρικά της ηλεκτρονικής παρακολούθησης ξέρουν ότι κάτι δεν πάει καλά. Σε πέντε λεπτά έρχονται ο Δήμος, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών και ο στρατός. Ο ένας θα πέφτει πάνω στον άλλο, με σκυλιά και βατραχανθρώπους. Ωστόσο μέχρι τότε εμείς θα έχουμε φύγει».

Με ένα πήδημα ανέβηκε στην άκρη της αντλίας. Ο Κάσπερ προσπάθησε να την ακολουθήσει. Το σώμα του δεν τον κράτησε. Τον τράβηξε προς το μέρος της. Οι δύο από τους σωλήνες ήταν κλειστοί με ηλεκτρικές βαλβίδες. Ο τελευταίος ήταν ανοιχτός. Η Στίνε άναψε το φακό της.

Αντίκρισαν έναν βαθυπράσινο, αψεγάδιαστο κόσμο. Ο σωλήνας ήταν ολοστρόγγυλος, φοδραρισμένος από μέσα με ένα πράσινο ύφασμα που δημιουργούσε μια διακριτική αντανάκλαση, σαν τον απαλό τόνο μιας λάμπας σοφίτ.

«Χλωριούχο πολυβινύλιο», εξήγησε εκείνη. «Έκαναν στους υπονόμους θεραπεία παράτασης ζωής. Έβαλαν ένα στρώμα από χλωριούχο πολυβινύλιο στο εσωτερικό των σωλήνων».

Ένωθες σαν να μπορούσες να δεις μέχρι τέρμα μέσα και κάτω.

«Σαν να βλέπεις τον ίδιο σου τον εαυτό την ώρα που γεννιέται», παρατήρησε εκείνος. «Είναι πανέμορφο. Οι κάμερες είναι σβηστές;»

Εκείνη έγνεψε καταφατικά.

«Τότε», της πρότεινε, «γιατί να μην εκμεταλλευτούμε αυτήν τη στιγμή, που δεν υπάρχει έλεγχος, για ένα φιλάκι;»

Δοκίμασε να του ξεφύγει όμως τα σκαλοπάτια όπου στέκονταν ήταν στενά.

«Ξέρω», τη σταμάτησε, «ότι θα μου πεις πως μας βλέπει ο Θεός. Όμως ο Θεός είναι μαζί μας — και ο Κίρκεγκορ το ίδιο. Θυμάσαι τι λέει στα Έργα της αγάπης; Κάθε ερωτική σχέση είναι ερωτικό τρίγωνο: εσύ, εγώ και ο Κύριος».

Εκείνη κούνησε το κεφάλι της.

«Ο Γκέτε», συνέχισε, «και ο Γιουνγκ και ο Γκροφ και ο Μπαχ, όλοι συμφωνούν απολύτως. Πριν από κάθε μεγάλη υπέρβαση βρίσκεσαι με την αγαπημένη σου χείλη με χείλη, μπροστά στην ίδια σου τη γέννηση».

Εκείνη βγήκε από τη στιγμιαία της ύπνωση.

«Ποπ», του είπε. «Ποτέ σου δεν ήσουν τίποτα παραπάνω από ποπ».

Η ηχώ του θυμού της ήταν συμπυκνωμένη, σαν οξύ, ίσως εξαιτίας του σωλήνα της αντλίας γύρω τους. Ήταν σαν ακουστικό κοίλο κάτοπτρο, έδινε στην ηχώ μεγαλύτερη δύναμη και περισσότερη συγκέντρωση. Είχε μελωδική φωνή, εκλεπτυσμένη χάρη στη Χορωδία Νεανίδων του Σχολείου Σέλες, υπό τη διεύθυνση του Ες Τάισεν. Συγχρόνως ακουγόταν σαν καμτσιλιά. Την είχε δει να μετατρέπει σε πάγο ένα υπερελλειψοειδές τραπέζι συνεδρίου προϊσταμένων μηχανικών με τη φωνή της και μόνο.

«Η δίψα μου για σένα δεν έχει όρια», της είπε.

«Οι γνώσεις σου», του απάντησε, «είναι δανεικές. Κλεμμένες. Κολάζ!»

Τον άρπαξε απ' το σακάκι.

«Τα αισθήματά σου είναι χωρίς βάθος. Τρέχεις, Κάσπερ. Προσπαθείς να ξεφύγεις. Μια μέρα όμως θα πιαστείς. Θα σε προλάβει το βάθος, οι ερωτικές εξομολογήσεις σου. Ζεις και μιλάς σαν να βρίσκεσαι συνέχεια στην αρένα».

Εκείνος άρχισε να σιγοτραγουδάει. Η ακουστική στο ατσάλινο κουτί ήταν εξαίσια. Ο ήχος σερνόταν ολόγυρα, τοίχο τοίχο, και ξαναγύριζε, σαν να βρίσκονταν σε διάδρομο γεμάτο ψιθύρους. Τραγούδησε οχτώ μέτρα, μαγευτικά, ακαταμάχητα, καταπληκτικά.

«Η Συμφωνία των Παρισίων», εξήγησε, «στο πρώτο μέρος, εκεί που το κυρίως θέμα διαμορφώνεται σε κρεσέντο, όπως και στο τελευταίο, φαίνεται σαν να θέλει να παίξει φούγκα. Χωρίς να την προχωρά. Είναι ποπ. Το ξέρει και ο ίδιος. Την έγραψε από το Παρίσι στον πατέρα του — “μπαμπά, που να σου τα λέω, έτσι κι έτσι παίζω, με τα τάδε μέτρα, το κοινό ρίχνει δάκρυ κορόμηλο, με λατρεύει”. Ποπ είναι. Ωστόσο πιάνει. Φτάνει ως μέσα στην καρδιά. Από τεχνική άποψη δεν είναι και τίποτα σπουδαίο. Επαγγελματικό βάθος δεν υπάρχει. Μαγεύει όμως. Λειτουργεί. Πετυχαίνει το στόχο του διάνα».

Έγειρε πάνω της.

«Για την καρδιά και την ένταση, γι’ αυτά τα δύο πράγματα είμαι στην αρένα».

Τα πρόσωπά τους είχαν βρεθεί αντικριστά, εκείνος δεν έκανε πίσω ούτε χιλιοστό.

Εκείνη ανέβηκε επάνω, στο άνοιγμα του σωλήνα.

«Δύο δύο θα πηδήξετε», τους πρόσταξε. «Θα είναι η τσουλήθρα της ζωής σας. Κατεβαίνει εξήντα μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Θα φρενάρετε πιέζοντας τα πλάγια με τους αγκώνες και τις πατούσες».

Εκείνος ανέβηκε δίπλα της. Άφησαν τα χέρια και πήδηξαν.

Στην αρχή ήταν σαν ελεύθερη πτώση. Σχεδόν δεν υπήρχε τριβή στο χλωριούχο πολυβινύλιο, ήταν σαν να τσουλούσαν πάνω σε φουσκωτό μαξιλάρι. Εκείνος έπαψε να φέρνει αντίσταση, έγειρε προς τα πίσω, ένιωσε το σώμα της να σφίγγεται πάνω στο δικό του. Ο μόνος ήχος ήταν μια αδύναμη ηχώ από το ύφασμα πάνω στο σωλήνα και ένας μακρινός αντίλαλος, που μόλις ακουγόταν, από αυτό που τους περίμενε στο βάθος.

Η καμπύλη γινόταν όλο και πιο επίπεδη.

«Λίγα λεπτά ακόμα», τον προετοίμασε. «Είναι η μεγαλύτερη τσουλήθρα της Βόρειας Ευρώπης. Όταν τελείωσε, ο Όρσλεφ κάλεσε τους αρχιμηχανικούς να τη δοκιμάσουν. Μας είπαν να τσουλήσουμε με ένα ποτήρι σαμπάνια στο χέρι. Είναι σωλήνας υψηλής πίεσης, ούτε βαλβίδες, ούτε αρμοί».

Γύρω τους τώρα έκανε πιο πολύ κρύο.

«Επισκέφτηκες τον πατέρα μου και τη μητέρα μου», του πέταξε.

Ήταν τότε που είχαν περάσει τρεις βδομάδες κι εκείνη ακόμα να φανεί. Πίστεψε ότι θα τρελαινόταν. Είχε κάνει αμέτρητους κύκλους γύρω απ' αυτήν τη διεύθυνση, που την είχε βρει στο σπίτι της, σαν άρρωστο ζώο. Στο τέλος πήγε.

Το σπίτι ήταν έξω από το Χόλτε, δίπλα στη λίμνη, στα όρια μεταξύ των χωραφιών και του δάσους, στο βάθος ενός κήπου με οπωροφόρα δέντρα. Η μητέρα της τού είπε να περάσει και του

έκανε τσάι. Η ομοιότητά της με τη Στίνε τού έκοβε τα πόδια. Ο πατέρας της στάθηκε όρθιος και έμεινε εκεί σε όλη τη διάρκεια της επίσκεψής του, σαν αναρριχητικό φυτό που ήθελε ν' ανέβει στα ράφια της βιβλιοθήκης, χωρίς να πει λέξη.

Ούτε ο Κάσπερ είπε τίποτα. Το λόγο είχε η ατμόσφαιρα. Κατά κάποιον τρόπο το σπίτι ήταν ταπεινό. Ο άντρας και η γυναίκα είχαν μια ηχώ γεμάτη ταπεινότητα και μετριοφροσύνη.

Ήταν όμως εκείνη η ξεχωριστή μετριοφροσύνη που αποκτάς όταν η οικογένειά σου κάνει επί εκατόν πενήντα χρόνια σέρφιγκ πάνω σ' ένα κύμα κουλτούρας σύμφυτης με την ανώτερη τάξη. Ο Κάσπερ είχε ακούσει κι άλλη φορά αυτό τον ήχο, όμως ποτέ από τόσο κοντά. Είχε κάτι το δίχως όρια. Εκείνοι οι δύο ηλικιωμένοι άνθρωποι δεν είχαν επιφυλάξεις μπροστά του, δεν είχαν τίποτα να αποδείξουν. Επί οχτώ γενιές οι πρόγονοί τους ήταν χρηματομεσίτες, πιανίστες, ζωγράφοι του Σκάγκεν³² και διδάκτορες φιλοσοφίας, ενώ δεν είχαν περάσει παρά μόνο εκατό χρόνια από τότε που ο Χανς Κρίστιαν Άντερσεν είχε σηκωθεί από το τραπέζι της οικογένειας για να τους ευχαριστήσει για το υπέροχο γεύμα. Και με τους πίνακες της Χρυσής Εποχής, τι να κάνουν άραγε; Έχουν όλοι αυτόγραφες αφιερώσεις των καλλιτεχνών στην προ-προγιαγιά. Είναι τόσο πολλοί που οι τοίχοι δεν τους χωρούν πια.

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε τα έξοδα. Πόσο άραγε κοστίζει το λεπτό γούστο και το ψηλό ταβάνι; Την τελευταία φορά που ο Ριβέλ έπαιξε στην Κοπεγχάγη ο Κάσπερ μοιραζόταν μαζί του το ίδιο καμαρίνι στο Μέγαρο Τσίρκου, το πράσινο καμαρίνι. Ο Ριβέλ είχε αργήσει την έξοδο για το νούμερό του, ο Κάσπερ το άκουγε, ο ίδιος ο Ριβέλ το άκουγε. Ο παλιός κλόουν έκλαιγε.

Κοίταξε τον Κάσπερ.

«Έχασα το συγχρονισμό μου», παραπονέθηκε. «Είκοσι χρόνια πριν δε θα με άφηναν να φύγω. Τώρα με κάνουν να νιώθω σκουπίδι, με την ανία τους. Κάθετι κοστίζει».

Μια κοπέλα μπήκε στο δωμάτιο, πιο νέα από τη Στίνε, σαν

32. Skagen: Το βορειότερο άκρο της Δανίας, ανάμεσα στις δύο θάλασσες, που αποτελεί κλασικό μοτίβο ζωγραφικής. (Σ.τ.Μ.)

ξωτικό, με φαρδύ στόμα και στενό πρόσωπο, με κάτι από την ηχώ της Στίνε — και την ομορφιά της.

Συνήλθε γρήγορα από το σοκ. Έβαλε μπροστά την ακοή του. Η σύνδεση του διανοητικού και του συμβολοποιητικού μηχανισμού της προσωπικότητας της κοπέλας ήταν διαταραγμένη. Η ηχητική ολότητα δεν είχε δομή. Ωστόσο η καρδιά ήταν ανοιχτή, εξωστρεφής, χωρίς επιφυλάξεις. Το είχε ξανακούσει αυτό, σε παραστάσεις για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Θα ήταν σίγουρα το σύνδρομο του Γουίλιαμς: ένα λάθος στα χρωμοσώματα.

«Είμαι φίλος της Στίνε», άρχισε.

«Εραστής της είσαι», τον διόρθωσε η μητέρα της.

«Με εγκατέλειψε», ξέσπασε εκείνος. «Δεν ξέρω πού είναι».

Η γυναίκα τού έβαλε κι άλλο τσάι.

«Όταν η Στίνε ήταν μικρή», του είπε, «δεν ήθελε να την ταΐζουμε, δεν το δεχόταν με κανέναν τρόπο. Αναγκαζόμουν να τη βάλω να κάτσει στο πάτωμα με το πιάτο της. Ούτε από το χέρι ήθελε να την πιάνουμε όταν βγαίναμε για ψώνια. Δεν ήξερα τι να κάνω, κόντευα να τρελαθώ».

Άπλωσε το χέρι της και άγγιξε τον άντρα. Ο Κάσπερ άκουσε τη σεξουαλική ένταση ανάμεσά τους, απολύτως φρέσκια, παρ' όλα τα χρόνια που είχαν περάσει.

«Έφυγε», κατέληξε η μητέρα της. «Δε μας έδωσε διεύθυνση. Μας στέλνει γράμματα. Ωστόσο δεν υπάρχει αποστολέας».

«Αν μου δείχνατε ένα φάκελο θα μπορούσα να τη βρω. Έχω απεριόριστες δυνατότητες».

Εκείνοι τον κοίταξαν. Ένιωθε ότι καταλάβαιναν την απόγνωσή του. Ένιωθε τη συμπόνια τους.

«Πρέπει να μας δώσει την άδεια», παρενέβη ο πατέρας της. «Κι εμείς δεν μπορούμε να τη ρωτήσουμε».

Ο Κάσπερ παραλίγο να κάνει φόνο, να του κάνει κεφαλοκλείδωμα, να τους κάψει το σπίτι. Έμεινε στη θέση του.

Η μητέρα τον συνόδευσε στην πόρτα. Η ομοιότητά της με τη Στίνε τού έκοβε την ανάσα. Τα λόγια που ακούστηκαν βγήκαν από το στόμα του Κάσπερ, δεν ήξερε όμως ποιος τα είπε.

«Όταν αγγίζεις κάποιον, τα χέρια σου ζεσταίνονται κι εσένα τόσο πολύ;»

Εκείνη τον κοίταξε έκπληκτη.

«Ναι», του είπε. «Έτσι λένε όλοι, ύστερα από ένα λεπτό καίνε».

Περιπλανήθηκε ολόγυρα στους δρόμους χωρίς να ξέρει πού πηγαίνει. Όταν άρχισε να βλέπει κάπως πιο καθαρά είχε χάσει τον προσανατολισμό του, κάπου στο Βέσερν. Όταν ξαναβρήκε το αμάξι του είχε πια νυχτώσει.

Πίσω τους, στο τούνελ των σωλήνων, άκουσε τον χαμηλόφωνο ψίθυρο των άλλων τριών: ένα χτύπημα που ερχόταν σε τακτά χρονικά διαστήματα, σαν δεκανίκι που χτυπάει στον τοίχο.

«Σου είχα λείψει», είπε εκείνη.

Το είπε ανοιχτά, με απορία, σαν μόλις τώρα να το καταλάβαινε.

Η πτώση έγινε πιο απότομη.

«Φτάνουμε στο τέλος», τον ενημέρωσε.

Το κύρτωμα του σωλήνα χάθηκε, η κίνηση σταμάτησε. Άναψαν τους φακούς τους, το τούνελ τελείωνε μπροστά στα πόδια τους.

Βγήκαν σε ένα τετράγωνο δωμάτιο με διαστάσεις πέντε επί πέντε. Σωλήνες από μπετόν και πλαστικό διασταυρώνονταν. Η Στίνε ακούμπησε το χέρι της στον πιο μεγάλο.

«Είναι ο κεντρικός αγωγός καλωδίωσης, από την Κοπεγχάγη ως το Άμαρ».

Στον τοίχο υπήρχε μια ατσάλινη πλάκα. Την άγγιξε με τα ακροδάχτυλά της, η πλάκα παραμέρισε.

«Οι έξοδοι κινδύνου επιβάλλονται από το νόμο», σχολίασε. «Ήμουν κι εγώ εκεί όταν η Πολεοδομία του Δήμου Κοπεγχάγης έδωσε άδεια για να μπαζώσουν έξω από την Άκρη. Εμείς θέσαμε ως όρο αυτή την έξοδο κινδύνου. Θα βγούμε λοιπόν κατευθείαν κάτω από το Κόνον».

Ο Φραντς Φίμπερ άφησε το τιμόνι. Μετά έκανε το ίδιο και η Αφρικανή. Είχε δέσει τον Μαξιμίλιαν επάνω της και τον κουβαλούσε. Ο πατέρας του κρατούσε ένα τηλέφωνο στο χέρι.

«Προσγείωσαν το ελικόπτερο», ανακοίνωσε. «Μέσα στην καταιγίδα!»

Από το σωλήνα που μόλις είχαν αφήσει ακούστηκε ένας μακρινός ψίθυρος. Το πρόσωπο της Στίνε άδειασε.

«Νερό», είπε. «Μας συνέδεσαν με τον κεντρικό αγωγό από το Τίνγκμπιεργκ. Θέλουν να μας πνίξουν».

Εκείνος κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Ποιοι είναι;» ρώτησε.

Ο Μαξιμίλιαν γελούσε σιωπηλά.

«Όποιος κι αν πατάει το κουμπί», την καθησύχασε, «υπάρχει πάντα πίσω του ένα σύστημα που αποκαθιστά τα πράγματα».

Στριμώχτηκαν στη μικρή καμπίνα. Μια εσωτερική πόρτα, με γυάλινο τζάμι, έκλεισε. Η εξωτερική πόρτα άρχισε κι αυτή να κλείνει. Ένα ρεύμα νερού ξεπήδησε από τον σωλήνα βινυλίου, μετατράπηκε σε ογκώδη πίδακα και χτύπησε στον απέναντι τοίχο με ένα γδούπο σαν βροντή. Η μικρή καμπίνα σηκώθηκε προς τα πάνω.

«Ας προσευχηθούμε όλοι μαζί», πρότεινε ο Κάσπερ. «Μόνο για μια στιγμή».

Οι άλλοι τον κοίταξαν σαστισμένοι.

«Η προσευχή», τους είπε, «είναι η πραγματική σκάλα του Ιακώβ απ' όπου ανεβοκατεβαίνουν οι άγγελοι του Κυρίου. Είναι το πιο μεγάλο ασανσέρ, άλλωστε το χρειαζόμαστε».

Για μια στιγμή όλοι έκλεισαν τα μάτια.

Ήταν ασανσέρ μεγάλης ταχύτητας. Τους πνίξε τα γόνατα, ύστερα από τριάντα δευτερόλεπτα ένιωσαν για μια στιγμή πραγματική έλλειψη βαρύτητας.

Βγήκαν σε μια αίθουσα από στιλβωμένο γρανίτη. Ο Κάσπερ αναγνώρισε τη δομή των λίθινων επιφανειών. Θα ήταν σίγουρα τα υπόγεια του Κόνον. Από πάνω άνοιξαν διπλές πόρτες, που τους οδήγησαν στο ασανσέρ του κτιρίου. Μπήκαν μέσα. Το ασανσέρ ήταν αρκετά μεγάλο για να κάνουν πάρτι.

Η Στίνε με το δάχτυλο στο κουμπί δίσταζε. Ο Κάσπερ άκουσε το κύρος της αίθουσας να παραμερίζει. Τώρα πλησίαζαν άλλους ανθρώπους: το αντικείμενο της δουλειάς του κλόουν.

«Ας βγάλουμε τις φόρμες», πρότεινε. «Μοιάζουν με στολές».

Μέτρησε είκοσι πατώματα, συν ένα διάστημα χωρίς ένδειξη πατώματος, και μετά το ασανσέρ σταμάτησε.

Η πόρτα άνοιξε και τους οδήγησε στην πιο καλαίσθητη αίθουσα που είχε δει ποτέ του. Ο τοίχος μπροστά του ήταν οβάλ, με επένδυση από θαλασσόξυλο. Το ξύλο είχε πάρει ένα ασημόγκριζο χρώμα από το νερό της θάλασσας, είχε αποκτήσει τη φόρμα του χάρη στο κύμα της ακρογιαλιάς, η εντύπωση που έδινε ήταν από τη μια χοντροκοπιά και από την άλλη απόλυτη κομψότητα. Το πάτωμα ήταν μαρμάρινο. Υπό άλλες συνθήκες, ο Κάσπερ θα στεκόταν χωρίς να μιλάει, για να απολαύσει τη θέα και την ξεχωριστή ακουστική του χώρου.

Όχι όμως τώρα. Μπροστά από το ασανσέρ στεκόταν ένας άντρας με πράσινη στολή και αυτόματο στο χέρι. Ήταν ο Άσκε Μπρόδερσεν.

Στον Κάσπερ ποτέ δεν άρεσαν τα όπλα, ούτε νεροπίστολο δεν ήθελε να έχει στις παραστάσεις του. Δε χρησιμοποιούσε καν εκείνο το περιστροφικό που όταν τραβάς πετιέται μια σημαιούλα που γράφει «μπαμ!».

Το ότι αναγνώρισε τη μάρκα του όπλου που είχε μπροστά του, ένα αυτόματο Μπουσμάστερ, οφειλόταν στο ότι το είχε δει στα παζάρια. Μαζί με το Εθνικό Τσίρκο Ρωσίας είχε κάνει τουρνέ στις επαρχίες του Ανατολικού Μετώπου. Στα παζάρια υπήρχαν στοίβες ολόκληρες από αυτόματα μαζί με βουνά από όπιο, δίπλα δίπλα. Ποτέ δε θα ξεχνούσε το άρωμα από τα φρέσκα φύλλα κάρρι, το λάδι για τα όπλα και το καθαρό όπιο.

Ανέβασε το μπλε φόρεμα πάνω απ' τα γόνατα και έκανε τη φωνή του ψιλή.

«Πού είναι οι γυναικείες τουαλέτες;» τσίριξε.

Ο άντρας μπροστά του τα έχασε. Η ευγένεια στους Δανούς είναι ριζωμένη βαθιά, σαν κάρμα που ανάγεται στις φεουδαρχικές δομές. Ο Κάσπερ βγήκε στο χολ του ορόφου.

«Έλα μαζί μου», ψιθύρισε.

Και του έδωσε μια κουτουλιά.

Ο Άσκε Μπρόδερσεν σωριάστηκε στα γόνατα σαν να ήθελε να προσευχηθεί. Η Αφρικανή τού πήρε από τα χέρια το όπλο. Το κρατούσε από την κάννη, με το κοντάκι προς τα έξω.

Στον τοίχο μπροστά τους υπήρχε μια πόρτα από ξύλο πολυτελείας. Κυρτή όπως ο τοίχος με φάρδος δύο μέτρα. Άνοιξε ανεπαίσθητα, χωρίς ήχο και αντίσταση. Μπήκαν σε μια αίθουσα γεμάτη φως.

Οι τοίχοι ήταν από γυαλί, η στέγη, το πάτωμα όλα ήταν από γυαλί στερεωμένο πάνω σε μακρόστενα, επιχρωμιωμένα, ατσάλινα δοκάρια. Η αίθουσα έμοιαζε με ιπτάμενο δίσκο. Κάτω από τα πόδια τους απλωνόταν ένας γκρεμός γύρω στα ογδόντα μέτρα ως τη θάλασσα. Από τα ημικυκλικά παράθυρα φαινόταν η Κοπεγχάγη. Βρίσκονταν τόσο ψηλά που μπορούσαν να δουν τον μετεωρολογικό χάρτη της πόλης, πάνω από τα σύννεφα που σκέπαζαν το Φρεδεριξμπέργκ. Από κάτω τους διέκριναν κάτι που φαινόταν σαν καταιγίδα γεμάτη βροντές προς τα νότια. Το ηλιοβασίλεμα κρεμόταν πάνω από το κέντρο της πόλης.

Μέσα από την αίθουσα φαινόταν να στριφογυρίζει μια τεράστια ρόδα. Ήταν η σκιά του έλικα του ελικοπτέρου. Ο διάδρομος προσγειώσεως απλωνόταν στη γυάλινη στέγη.

Δίπλα σ' ένα μακρύ πιάνο στεκόταν ο Γιόζεφ Κάιν.

Κάθε κλόουν έχει βαθιά πείρα από πρόσωπα που εκφράζουν έκπληξη. Το πρόσωπο του Κάιν ήταν ειδική περίπτωση. Ο Κάσπερ είχε ξαναδεί μια-δυο φορές την ίδια έκφραση, σε μερικά άτομα από τους πρωτοκλασάτους της σόου μπίζνες. Όταν πιστεύεις ότι μόνο ο Θεός μπορεί να σε κάνει να νιώσεις έκπληξη, τότε είσαι κατά κάποιον τρόπο πολύ ευάλωτος.

Σε έναν καναπέ καθόταν η Κλάρα-Μαρία, δίπλα της ένα μελαχρινό αγοράκι.

Εκείνη σηκώθηκε και έτρεξε στην άλλη άκρη της αίθουσας.
«Μαμά», φώναξε.

Ακούμπησε το κεφάλι της στο στομάχι της Στίνε και επανέλαβε την ίδια λέξη. Η σκηνή ήταν όμορφη, ίσως στα όρια του μελό. Το πρόσωπο του κοριτσιού στράφηκε στον Κάσπερ. Ήταν αγγελικό, μέχρι που άνοιξε διάπλατα από ένα δυνατό γέλιο. Το σύμπαν ποτέ δεν αφήνει το μελό να δράσει για πολλή ώρα.

«Μπαμπά», είπε τότε.

Ο Κάσπερ κοίταξε γύρω για να δει ποιος ήταν πίσω του, σε ποιον μιλούσε η μικρή. Δεν υπήρχε κανείς.

«Ήμουν έγκυος», του πέταξε κατάμουτρα η Στίνε, «όταν έφυγα. Είναι κόρη σου».

Στο ταβάνι θα υπήρχε έξοδος, ο Κάσπερ δεν την είχε προσέξει. Για μια στιγμή η ακοή του τον εγκατέλειψε. Ο άντρας που προσγειώθηκε στο πάτωμα θα είχε το δίχως άλλο πηδήξει από τέσσερα μέτρα ύψος. Ωστόσο προσγειώθηκε σαν γάτα. Ήταν ο Ερνστ. Είχε βγάλει τον επίδεσμο. Η πληγή του φαινόταν να έχει θεραπευτεί εντελώς. Λίγη πούδρα και θα μπορούσε ακόμα και να ποζάρει για διαφήμιση κέντρου αισθητικής. Η ηχώ του ήταν απαλή και γεμάτη εγρήγορση. Τα χείλη του κινούνταν σαν να μιλούσε με τον εαυτό του. Ο Κάσπερ ξαφνικά κατάλαβε ότι τα ακουστικά που είχε στ' αυτιά ήταν megάφωνο και μικρόφωνο. Στα χέρια του κρατούσε όπλο. Τη στιγμή που έπεσε στο πάτωμα πυροβόλησε την Αφρικανή.

Οι πυροβολισμοί ήταν διαδοχικοί, σχεδόν ομοβροντία, τόσο κοντά ο ένας στον άλλο που ακούστηκαν σαν βήχας. Η δύναμη των βλημάτων σήκωσε τη γυναίκα από το πάτωμα και την πέταξε στον τοίχο. Για μια απειροελάχιστη στιγμή το σώμα της φαινόταν να στέκεται όρθιο κι αμέσως μετά έπεσε μπρούμυτα στο πάτωμα.

Ο άντρας έστρεψε το όπλο προς τον Κάσπερ. Τα γυναικεία ρούχα τον έκαναν να σαστίσει, για ένα ελάχιστο δευτερόλεπτο. Ο Κάσπερ έσφιξε τους μυς του περιμένοντας τη σφαίρα. Πρόλαβε να νιώσει μια ξεχωριστή γλύκα καταλαβαίνοντας ότι η προσευχή δε σταματάει ποτέ. Θα πέθαινε με το βλέμμα στραμμένο έξω, προς τη μεγάλη αγάπη, όπως τα πρότυπά του, ο Χριστός, ο Γκάντι, η Πριγκίπισσα Πέμα Σαλ.

Ο Μαξιμίλιαν πέταξε το δεκανίκι και βγήκε μπροστά από τον Κάσπερ. Τα βλήματα διέγραψαν μια ανηφορική καμπύλη τροχιά, τον βρήκαν στο γοφό και πάνω από το στήθος. Έμοιαζε να βρέθηκε ξαφνικά, πετώντας, πίσω από τον Κάσπερ. Βγαίνοντας από πίσω οι σφαίρες άνοιξαν την πλάτη του σαν φερμουάρ, αίμα και ιστοί περιέλουσαν τον Κάσπερ. Μετά ο πατέρας του έπεσε πάνω του και κυλίστηκαν μαζί στο πάτωμα.

Ο άντρας με τις τετράγωνες πλάτες κοίταξε ένα γύρω την αίθουσα να σιγουρευτεί ότι όλα ήταν ήσυχια πριν αποτελειώσει τη δουλειά του. Ο Κάσπερ ένιωσε έναν φευγαλέο θαυμασμό. Κά-

θε μεγάλος αυτοσχεδιαστής αναγνωρίζει τον όμοιό του από την ικανότητα να μην ξεχνά το σύνολο των παραγόντων τη στιγμή που όλα τού πηγαίνουν κατ' ευχήν.

Το αυτόματο σπράφηκε πάλι προς τον Κάσπερ.

Εκείνη τη στιγμή ήταν σίγουρος ότι η Αφρικανή ζούσε.

Όταν είδε να τη χτυπάει η σφαίρα και να πέφτει ήξερε ότι ήταν νεκρή κι έτσι η ακοή του την απέκλεισε από την ηχητική εικόνα. Αυτό κάνει η κοινή λογική, μας περιορίζει και μπλοκάρει τη δεκτικότητά μας στα πραγματικά θαύματα.

Στο Μαρόκο, με το Σερκ ντι Μαρόκ, στην άκρη της Σαχάρας, είχε δει δύο λιοντάρια του τσίρκου να ζευγαρώνουν, στο διάδρομο από τις κουρτίνες ως το κλουβί. Όλοι είχαν εξαφανιστεί, ακόμα και ο θηριοδασαστής. Όλες οι πόρτες κλειδώθηκαν. Ο Κάσπερ καθόταν μέσα σε ένα τζιπ του τσίρκου, μαζί με έναν τεχνικό. Πάνω στη βιασύνη του ο τεχνικός είδε το κασκέτο του να πέφτει, άνοιξε την πόρτα, έσκυψε να το σηκώσει. Το αμάξι ήταν σταματημένο εβδομήντα πέντε μέτρα μακριά από τα λιοντάρια. Μέχρι να σκύψει από το ύψος της πόρτας το αρσενικό λιοντάρι είχε φτάσει στο τζιπ. Ο Κάσπερ τράβηξε τον άντρα απότομα μέσα στο αμάξι και έκλεισε την πόρτα. Τα νύχια του λιονταριού πρόλαβαν να σκίσουν τα μπιτόνια με το νερό πάνω από το σκαλί.

Την ηχώ που ο Κάσπερ είχε ακούσει τότε γύρω από το λιοντάρι προσευχόταν να μη χρειαστεί να την ξανακούσει.

Ωστόσο την ξανάκουσε και μάλιστα σε μια γυναίκα.

Η Αφρικανή όρμησε κατευθείαν από το πάτωμα και με μια κίνηση έφτασε τον Ερνστ. Τον χτύπησε στο κεφάλι με τεντωμένο χέρι, σαν διωστήρας. Μετά τον έπιασε απ' το λαιμό και βρόντηξε το κεφάλι του στο πιάνο. Ακούστηκε ένας ήχος σαν γκονγκ κινέζικης παγόδας. Το σώμα του άντρα σωριάστηκε και έμεινε καθισμένο σταυροπόδι στο πάτωμα.

Τα χέρια της κυρτώθηκαν.

«Ου φονεύσεις», της είπε ο Κάσπερ. «Πρέπει να προσπαθούμε να περιορίσουμε το κακό. Θα σε καταδιώκει για όλη σου τη ζωή. Ο Έκεχαρτ κάπου λέει ότι...»

Η Αφρικανή τον κοίταξε. Την είχε αγγίξει, ίσως όχι με την

εξυπνάδα αλλά με την ικανότητά του να προξενεί εκπλήξεις. Το κάτω σαγόνι της άρχισε να χαμηλώνει.

Ο άντρας που ήταν πεσμένος στα πόδια της σηκώθηκε στα γόνατα και τη χτύπησε με τη μακρόστενη κάννη του όπλου. Ο Κάσπερ άκουσε το μηριαίο οστό να σπάζει.

Τα μάτια της κοκκίνισαν, σαν να έτρεχε αίμα στον λευκό βλεννογόνο γύρω από την ίριδα. Έσκυψε. Τύλιξε με τα χέρια της τον άντρα που είχε από κάτω της. Τον σήκωσε.

Βάλθηκε να τον σφίγγει. Κρατούσε όρθιο έναν άντρα ενενήντα κιλών, χωρίς το δικό της βάρος, με το μηριαίο οστό σπασμένο. Ο Κάσπερ ένιωσε να αφουγκράζεται το μέλλον, σαν να άκουγε ένα προμήνυμα αυτού που θα συμβεί όταν η Αφρική χάσει την υπομονή της και ορθώσει το ανάστημά της.

Τα μάτια του άντρα λίγο ήθελαν να πεταχτούν από τις κόχες τους. Ο Κάσπερ άκουσε ένα χέρι να σπάζει. Τα δάχτυλα του Ερνστ είχαν σφηνώσει στη σκανδάλη.

Το αυτόματο εκτυρσοκρότησε. Το σμήνος των βλημάτων σχημάτισε μισή καρδιά στο τζάμι με το γυαλί-καθρέφτη. Το τζάμι έσπασε με πάταγο.

Τριγύρω εκτοξεύονταν κομμάτια γυαλιού μεγάλα σαν τραπέζια κουζίνας. Εκείνη τη στιγμή ο Κάσπερ άκουσε τον άνεμο.

Είχε δυναμώσει. Είχε ξεγελαστεί από τη λιακάδα και από το γεγονός ότι δεν ήταν συνηθισμένος να βρίσκεται τόσο ψηλά. Δεν ήταν συνηθισμένο αεράκι. Ήταν εξάτμιση από τζετ, μπουρίνι του Απρίλη.

Ό,τι είχε απομείνει από τον κομματιασμένο γυάλινο τοίχο πετάχτηκε μέσα στο δωμάτιο και κονιορτοποιήθηκε πίσω από τον Κάσπερ. Μετά το γυαλί ο άνεμος άρπαξε τα έπιπλα, τα παιδιά, τον Κάιν, την Αφρικανή και τους πέταξε στον τοίχο.

Ο Κάσπερ είδε το πιάνο να σηκώνεται, σαν να ήθελε να σταθεί στα πιασινά του πόδια, και μετά να εκτοξεύεται μέσα στην αίθουσα και να γίνεται χίλια κομμάτια πάνω στον τοίχο.

Για μια στιγμή απλώθηκε μια νάρκη. Όσο κρατούσε, ο Κάσπερ άρπαξε τα δύο παιδιά. Τα τράβηξε προς τα κάτω, πάνω από τον Μαξιμίλιαν, και πιάστηκε με τα πόδια του γύρω από μια κολόνα.

Την επόμενη στιγμή ήρθε το βουητό, ο αέρας υποχωρούσε, σαν πλημμυρίδα που είχε σκάσει στην ακτή.

Δημιουργήθηκε ένα ρεύμα προς τα έξω, όπως όταν ξεκολλάει μια πόρτα από αεροπλάνο. Ο Κάσπερ κοίταξε τη Στίνε. Καθόταν κάτω και κρατιόταν από μια κολόνα. Είδε τον Κάιν να προσπαθεί να φτάσει την πόρτα.

Η Αφρικανή άφησε τον Ερνστ. Ο Κάσπερ τον είδε να προσπαθεί να σημαδέψει με το όπλο του, να αντιλαμβάνεται ότι τα χέρια του δεν τον υπάκουαν πια. Μετά η υποπίεση τον σήκωσε πίσω, στην αρχή αργά. Εκείνος γονάτισε για να ελευθερωθεί από το ρεύμα, δεν τα κατάφερε. Πιάστηκε από μια κολόνα, όμως τα χέρια του δε δούλευαν, ο αέρας τον ρούφηξε και τον πέταξε στη θάλασσα.

Από πάνω του ο Κάσπερ άκουγε τον έλικα του ελικοπτέρου να αυξάνει τις στροφές. Άκουσε τις κλειδαριές των προσδέσεων να ανοίγουν. Ύστερα ο αέρας άρπαξε το ελικόπτερο από το κτίριο.

Δεν κοιτούσε πια επάνω. Κοιτούσε το πρόσωπο του πατέρα του. Ήταν ξαπλωμένοι δίπλα δίπλα. Ο Μαξιμίλιαν γελούσε.

Κατάφερε να σηκώσει το χέρι του. Χάιδεψε τον Κάσπερ στο μάγουλο.

«Ξέρω τι θα πεις, ότι ήταν υπέροχο, συγκινητικό, ότι θυσιάστηκα για σένα, προσπαθώντας να επανορθώσω, έστω λίγο, τις φασαρίες όπου σε μπλέξαμε εγώ και η μητέρα σου. Και θα έχεις δίκιο. Γαμώ την πουτάνα μου, θα έχεις δίκιο».

Προσπάθησε να πάρει αναπνοή. Ο Κάσπερ είδε δύο ειδών αίμα να κυλάει από το στόμα του πατέρα του, το σκούρο κόκκινο, που τρέχει ποτάμι από τις σπασμένες φλέβες, και το ροζ αρτηριακό. Το τελευταίο έβγαζε έναν ήχο σαν να σιγόβραζε, μικροσκοπικές φουσκάλες οξυγόνου που έσκαζαν στην επιφάνεια του υγρού.

«Είμαι χουβαρντάς άνθρωπος», ψιθύρισε ο Μαξιμίλιαν. «Δε με χαλάει να σου δώσω δίκιο, αν είναι για μια φορά μόνο, τώρα στο τέλος».

Παρόλο που η φωνή του ήταν πιο αδύναμη και από ψίθυρο ανέμου, ήταν γεμάτη ζωντάνια, όπως τη θυμόταν ο Κάσπερ από τότε που ο πατέρας του ήταν γύρω στα σαράντα. Το σώμα του

Μαξιμίλιαν δεν ήταν πια παρά μια βελόνα μέσα στο σύμπαν, όμως η συνείδησή του, η σκέψη του, παρέμεναν ανέπαφες.

«Γάμησέ τα, πιο πολύ απ' όλα γούσταρα τις σκηνές θανάτου. Θυμάσαι τον Μπασότο; Έρχονταν και ξανάρχονταν για να ξαναπεθάνουν. Παραλίγο να κατουρηθούμε από τα γέλια. Ωστόσο αυτή η σκηνή είναι η τελευταία».

«Είσαι σίγουρος, παππού;»

Αυτήν τη φορά είχε μιλήσει το κορίτσι. Ο ετοιμοθάνατος συγκέντρωσε το βλέμμα επάνω της.

«Δεν είναι λίγο αργά», ψιθύρισε, «να μου γνωρίζετε τα εγγόνια μου;»

«Δυστυχώς δε γινόταν πριν», απολογήθηκε ο Κάσπερ.

«Μη μιλάς», είπε το κορίτσι. «Να σκέφτεσαι ότι θα πεθάνεις».

«Τι διάολο;» απόρησε ο Μαξιμίλιαν.

Εκείνη έσκυψε επάνω του. Ακούμπησε το ένα χέρι στο στήθος και το άλλο στο μέτωπό του.

«Μπάστιαν», είπε.

Το μελαχρινό αγοράκι γονάτισε δίπλα στο κεφάλι του Μαξιμίλιαν. Γύρω από τα δύο παιδιά η συγκέντρωση ήταν τέτοια που παρόμοια δεν είχε συναντήσει ποτέ ο Κάσπερ σε παιδιά, ούτε και σε μεγάλους.

Ο Κάσπερ αγκάλιασε προσεκτικά το σώμα του πατέρα του, το έσφιξε. Ένιωσε κάτι να κινείται προς το χέρι του, κάτι σαν ζώο. Είδε ότι ήταν η καρδιά. Τα βλήματα είχαν ανοίξει το πίσω μέρος του θώρακα, η καρδιά, που χτυπούσε ακόμη, ήταν εκεί, μπροστά του.

Άκουσε την ησυχία. Απλώθηκε σφαιρικά από ένα επίκεντρο ανάμεσα στα δύο παιδιά και διέλυσε όλους τους άλλους ήχους. Έδιωξε τον άνεμο, τη γυάλινη αίθουσα, τα σώματα, το παρόν, τη Δανία. Το τελευταίο πράγμα που είδε ο Κάσπερ ήταν το πρόσωπο του πατέρα του, ακριβώς τη στιγμή που η συνείδηση φεύγει από τα μάτια και περνάει από ένα τούνελ οπισθοχωρώντας. Μετά όλα χάθηκαν.

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟ

Τον πήγαν στην αεροπορική βάση του Βαερλόεσε, στο τμήμα που ανήκε ακόμα στην Πολεμική Αεροπορία, σε ένα συγκρότημα από παραπήγματα μισοθαμμένα στη γη, δίπλα σε μια περιοχή αποκλεισμένη, κατατρυπημένη από γεωτρήσεις διοχέτευσης και γεμάτη επιγραφές που έγραφαν: «Προσοχή! Μόλυνση!».

Άρχισε να βρέχει όταν πέρασαν το Γιόνστρουπ. Η βροχή συνεχιζόταν χωρίς διακοπή επί τρία εικοσιτετράωρα, όσο τον ανέκριναν.

Τον άφηναν να κοιμηθεί γύρω στις τρεις ώρες το εικοσιτετράωρο, τόσο περίπου το υπολόγιζε, δεν υπήρχε ρολόι. Δεν του έδιναν να φάει, του πρόσφεραν μόνο καφέ και χυμό. Εκείνος έπινε μόνο νερό, μην τυχόν του είχαν βάλει τίποτα στον καφέ ή το χυμό.

Άκουγε τη βροχή να παίζει στη στέγη, ίσως τις καντάτες του Μπαχ. Ύστερα από δύο εικοσιτετράωρα άκουγε τα Έξι κοναρτέτα εγχόρδων του Χάιντν, πεντακάθαρα, εκείνα που ο Χάιντν είχε συνθέσει ύστερα από διακοπή δέκα χρόνων. Όταν άρχισε να βλέπει όνειρα με ανοιχτά μάτια κατάλαβε ότι αυτό που συνέβαινε με τη μουσική και τη βροχή ήταν για να επιβιώσει, για να δώσει νόημα σε μια πραγματικότητα που λίγο ήθελε να διαλυθεί.

Ήταν τρεις ομάδες των δύο ατόμων, ένας άντρας και μια γυναίκα σε κάθε ομάδα. Μάλλον θα ήξεραν πώς νιώθει με τις γυναίκες. Οι γυναίκες ήταν ζεστές και μητρικές. Κάθε ανακριτική

ομάδα χρησιμοποιεί την αντίθεση ανάμεσα στον καλό και τον κακό γονιό. Του ερχόταν να κλάψει πάνω στο στήθος των γυναικών, δύο φορές το έκανε κιόλας, ενώ οι ερωτήσεις συνεχίζονταν.

«Γιατί απήγαγαν τα παιδιά;»

«Δεν ξέρω», απαντούσε. «Μήπως ήθελαν να πάρουν λύτρα; Μήπως είχε να κάνει και με σεξ;»

«Εσύ είχες πει κάτι για μέντιουμ».

«Παρεξήγηση θα ήταν. Τα μέντιουμ είναι για τους προληπτικούς, εγώ δεν πιστεύω σε προλήψεις. Αυτά που λέτε ότι είπα τα έχετε εγγράφως ή σε κασέτα;»

«Γιατί ξαναγύρισες στη Δανία;»

«Γύρισα πίσω για να πεθάνω στη φωλιά μου. Έκλεισα τα σαράντα δύο. Ξέρετε, όπως οι ελέφαντες. Για μένα η Δανία είναι νεκροταφείο ελεφάντων».

«Γιατί ακύρωσες τα συμβόλαιά σου;»

«Δεν έχω τις δυνάμεις που είχα κάποτε».

«Τα παιδιά πού τα γνώρισες;»

«Ποτέ μου δεν τα είδα».

«Το κορίτσι λέει ότι σε είχε συναντήσει και πριν».

«Λάθος θυμάται. Έτσι είναι όμως, όταν είσαι αγαπητός, διάσημος και σε γράφουν οι εφημερίδες, παιδιά και μεγάλοι νομίζουν ότι σε ξέρουν. Τώρα που το σκέφτομαι κι εσάς σας υποπτεύομαι, ότι με κρατάτε απλώς και μόνο επειδή θέλετε να εκμεταλλευτείτε τη διασημότητά μου, να βρεθείτε για λίγο κι εσείς στο προσκήνιο».

«Έρθες στο μοναστήρι πρώτη φορά πέρσι τον Απρίλη».

«Πρώτη φορά ήρθα πριν από ένα μήνα, κατευθείαν από το αεροδρόμιο».

«Γιατί σε έφεραν;»

«Ρωτήστε τις αδελφές του ελέους. Δουλειά τους δεν είναι να νταντεύουν τις παραστρατημένες ψυχές;»

Ύστερα από δύο εικοσιτετράωρα άρχισαν οι απειλές.

«Τη γυναίκα», του είπαν, «και το παιδί μπορούμε να τους κρατήσουμε επ' αόριστον. Η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης μάς το επιτρέπει».

«Κι εγώ τι σχέση έχω;»

«Αύριο θα σε παραδώσουμε στην Ισπανία».

Εκείνος γελούσε από μέσα του, σιωπηλά, μόνο για τον εαυτό του. Δε φοβόταν πια τίποτα. Μπορείς να πάρεις πολλά πράγματα από έναν άνθρωπο, μετά όμως είναι ελεύθερος.

«Κάιν», του πέταξε η γυναίκα απέναντί του. «Τι σου λέει αυτό το όνομα;»

«Από τη Βίβλο δεν είναι;»

«Πού τον είδες πρώτη φορά;»

«Αν μπορούσα να καθίσω στα γόνατά σου», είπε ο Κάσπερ, «και να συγκεντρωθώ, ίσως να θυμόμουν κάτι».

Τον έβαλαν να κάτσει σε μια καρέκλα με λοξό κάθισμα. Συνέχεια γλιστρούσε. Είχε ξανακούσει γι' αυτές τις καρέκλες. Κάποιους από τους μαροκινούς αρτίστες τούς είχε ανακρίνει η Λεγεώνα των Ξένων στο Αιάκειο, στην Κορσική. Έλεγαν ότι η καρέκλα αυτή ήταν χειρότερη από το ξύλο. Ο Κάσπερ άντεξε μερικές ώρες, μέχρι τα μισά του *Κουαρτέτου των Διαφωνιών*, το αποκορύφωμα του Μότσαρτ.

«Δώστε μου μια άλλη καρέκλα», τους είπε. «Όχι απαραίτητα Έιμς αλλά καλύτερη από αυτήν, αλλιώς μπορεί να προκαλέσω κανένα ατύχημα».

Εκείνοι δεν αντέδρασαν. Δεν πίστευαν ότι είχε ακόμα ρεύμα στις μπαταρίες του. Εκείνος σηκώθηκε, κλότσησε την καρέκλα, την έπιασε στον αέρα και τη φόρεσε κολάρο στο κεφάλι του άντρα που είχε απέναντί του.

Την επόμενη στιγμή το δωμάτιο γέμισε κόσμο. Του πέρασαν χειροπέδες και μαύρο ζουρλομανδύα από πλαστικό. Ωστόσο, του έδωσαν καλύτερη καρέκλα.

«Τα παιδιά αυτά έχουν ξεχωριστές δυνατότητες;» τον ρώτησαν.

«Έτσι φαίνεται, είναι παιδιά με ταλέντο», είπε εκείνος. «Σίγουρα μπορούν επίσης να κάνουν κακά και να παίξουν τυμπανάκι. Γιατί δεν πάτε να τα ρωτήσετε;»

Στο δωμάτιο υπήρχε ένας μακρόστενος καθρέφτης, με ανταύγειες, σαν να τον είχαν αλείψει με λάδι — ήταν παράθυρο μονής όψης για την εξακρίβωση της ταυτότητας των υπόπτων. Στη δική του περίπτωση ήταν πεταμένα λεφτά, άκουγε την παραμικρή κίνηση πίσω από το γυαλί. Το μόνο που τον ενοχλούσε ήταν ότι το γυαλί έσβηνε μερικές από τις υψηλές συχνότητες, όπως την υγρασία του αέρα.

Την περισσότερη ώρα άκουγε τον Μόερκ. Κάποιες φορές άκουγε και τη βαρόνη από τη Στραντβάι. Ήταν άντρες και γυναίκες με ηχώ γεμάτη κύρος. Δύο φορές του φάνηκε ότι άκουσε τον Υπουργό Εξωτερικών, θυμόταν τον ήχο του από μια δεξίωση. Ίσως όμως όλα αυτά να ήταν και της φαντασίας του. Το μόνο για το οποίο μπορούσε να είναι σίγουρος ήταν η βροχή.

Ύστερα από δύο εικοσιτετράωρα κατάλαβε ότι δεν έψαχναν την αλήθεια. Αυτό που έψαχναν ήταν να στήσουν μια ιστορία, μια ιστορία που να τη σηκώνουν οι ίδιοι και το κοινό.

«Τα παιδιά έπεσαν θύματα κακοποίησης; Γι' αυτό τα πήραν;»

Σήκωσε το κεφάλι και τους κοίταξε στα μάτια.

«Αυτό ήταν το κίνητρο», τους είπε. «Ωστόσο δεν τα κατάφεραν. Αυτό και ίσως και τα λεφτά — το φιλανθρωπικό ταμείο της μονής είναι εύπορο, ήδη από τις αρχές του περασμένου αιώνα, χάρη στις δωρεές των ρώσων μεταναστών από τις ανώτερες τάξεις που ήρθαν στη Δανία μετά την επανάσταση».

Ένιωσε ότι είχε χτυπήσει φλέβα μέσα τους. Από εδώ και πέρα τους είχε υπό τον έλεγχό του.

«Τι δουλειά είχε στον πύργο η γυναίκα, η μηχανικός;»

«Πρώην φίλη μου. Χρειαζόμουν βοήθεια, από πού να τη ζητούσα;»

«Κι εσύ;»

Για μια στιγμή τα χρειάστηκε. Έπρεπε να εξασφαλίσει τη βοήθεια του Μόερκ και ταυτοχρόνως να καθησυχάσει τον άντρα και τη γυναίκα απέναντί του.

«Το Γραφείο Αστυνομίας του Υπουργείου Εσωτερικών ήρθε σε επαφή μαζί μου, επειδή είχα κάνει μαθήματα στο κορίτσι,

μια εξέταση ρουτίνας. Προσφέρθηκα να τους βοηθήσω. Ήλπιζα ότι θα μετρούσε προς όφελός μου στη δίκη».

Τα πρόσωπά τους έμειναν ανέκφραστα. Η ανακούφισή τους όμως ήχησε διαπεραστική.

Κάποια στιγμή λιποθύμησε. Δεν πρόσεξε την αλλαγή, κατέγραψε όμως ότι το δωμάτιο είχε αλλάξει, οι τοίχοι τώρα ήταν κίτρινοι, πλασματικοί.

Βρισκόταν ξαπλωμένος πάνω σε ένα λεπτό στρώμα, τους άκουγε που τον ανέκριναν, καταλάβαινε τις ερωτήσεις, δεν έβλεπε όμως αυτούς που τον ρωτούσαν.

Ήξερε ότι εκείνη τη στιγμή τον είχε καταλάβει μια μορφή ψύχωσης. Πάνω στους τοίχους τα ανθρώπινα σώματα έδιναν τη θέση τους σε κεφάλια ζώων. Κατάλαβε ότι οι άνθρωποι που τυχόν βρέθηκαν στη θέση του είχαν χάσει σίγουρα τα λογικά τους.

Κατέγραψε ότι η προσευχή τού εξασφάλιζε ένα είδος ψυχικής ηρεμίας. Προχωρούσε σταθερά, σαν σε μια βαθιά, χωρίς επιλογές μουσική αποδοχή της έλλειψης δομής γύρω του. Η προσευχή είναι σχέδια που μας περνάει σώους και αβλαβείς μέσα από διαζύγια, μεθύσια, μαστουρώματα, ανακρίσεις τρίτου βαθμού και, απ' ό,τι λένε, καμιά φορά ακόμα και μέσα από το θάνατο.

Η προσευχή και η αγάπη. Σκέφτηκε τη Στίνε.

Είχαν περάσει χρόνια από τότε που εξαφανίστηκε. Εκείνος είχε προσπαθήσει τα πάντα, απειλές και εκβιασμούς στο Ινστιτούτο Γεωδαισίας. Είχε δοκιμάσει το Τμήμα Εξαφανισθέντων της Ιντερπόλ, ιδιωτικούς ντετέκτιβ, δικηγόρους με επαφές στο εξωτερικό. Είχε βάλει αγγελίες στα προσωπικά σε όλες τις μεγάλες εφημερίδες της Ευρώπης, όλα αυτά χωρίς αποτέλεσμα.

Ένα απόγευμα πήγε στο Χόλτε, στους γονείς της. Ήταν χειμώνας, ο πατέρας της είχε βγει στην αυλή και κλάδευε τα δέντρα. Για λίγη ώρα ο Κάσπερ στεκόταν και τον παρακολουθούσε να δουλεύει ενώ ταυτοχρόνως ρουφούσε μέσα του τον ήχο του. Είχε κάτι που του θύμιζε τη Στίνε.

«Δεν πρέπει να μπερδεύουμε μελό και αγάπη», είχε εξηγήσει ο Κάσπερ. «Το μεγαλύτερο μέρος από αυτό που ονομάζουμε αγάπη, ακόμα κι εδώ, στο Χόλτε, θα μπορούσε κάλλιστα να αφορά οποιονδήποτε. Υπάρχει πολύ πρακτικό πνεύμα στην αγάπη, το ακούω, και δεν κάνει κακό. Ωστόσο, όσο περισσότερο δύο άνθρωποι ταιριάζουν μεταξύ τους, όσο πιο μακριά τολμά κανείς να πάει, τόσο λιγότερες δυνατότητες επιλογής υπάρχουν. Δεν μπορώ να το εξηγήσω, είναι όμως σαν τη δουλειά μου: Δε θα μπορούσα να είμαι κάτι άλλο, υπάρχουν πολύ λίγες ή και καθόλου εναλλακτικές λύσεις για μένα. Το ίδιο συμβαίνει με τη Στίνε. Η σχέση μας είναι σαν παράσταση που διακόπηκε ενώ ακόμα βρισκόταν στην αρχή και έχουν προπωληθεί είκοσι τέσσερις χιλιάδες εισιτήρια. Έχω ευθύνη απέναντι στους θεατές — και οι θεατές είναι όλα τα μέρη του εαυτού μου και του εαυτού της που επιθυμούν το ένα το άλλο. Δεν είναι μόνο ο πρίγκιπας και η πριγκίπισσα που έχουμε μέσα μας, είναι και οι άλλοι, οι σακάτηδες, οι νάνοι, τα παραμορφωμένα παιδιά, γιατί έχουμε και τέτοια μέσα μας. Κάθονται στις θέσεις τους και περιμένουν, γιατί ξέρουν ότι αυτή η παράσταση πρέπει να ολοκληρωθεί. Την έχουν παραγγείλει. Κάπου πέρα από τη συνηθισμένη μικροπρέπεια έχει γραφτεί ένα συμβόλαιο και νιώθω ότι πρέπει να τηρηθεί».

Ο άντρας σήκωσε το κεφάλι. Τα μάτια του είχαν δακρύσει.

«Δεν μπορώ να κάνω τίποτα», του είπε.

Ο Κάσπερ πήγε τότε στον πατέρα του. Ο Μαξιμίλιαν είχε μετακομίσει στο παλιό του σπίτι. Κανονικά πρέπει κανείς να το σκέφτεται πριν γυρίσει πίσω στα μέρη όπου γνώρισε τις πιο μεγάλες απώλειες. Η βίλα ήταν γεμάτη από την ηχώ της Χελένε Κρόνε.

Κάθισαν σε ένα σαλόνι που έβλεπε στη θάλασσα, γύρω τους απλώνονταν τα σωστά έπιπλα, οι σωστοί πίνακες, η σωστή θέα. Δυστυχώς τα υλικά πράγματα δεν αρκούν, κάτι πρέπει να τους δώσει ζωή, κάποιος πρέπει να φυσήξει την τρομπέτα.

«Πάντα είχες ένα σωρό μυστικά από μένα», άρχισε ο Κάσπερ, «και το εγκρίνω απολύτως, έχω κι εγώ μια πλευρά του εαυτού μου που είναι κλειστή για τους άλλους. Ωστόσο είναι κάτι για τη Στίνε που πάντα άκουγα ότι το ξέρεις. Ξέρεις κάτι και τώρα πρέπει νά μου το πεις».

Ο Μαξιμίλιαν κοίταξε γύρω χωρίς να βρει αυτό που έψαχνε, μια διέξοδο. Αυτό είναι το πρόβλημα όταν το σπίτι σου το έχεις επιπλώσει ακριβά αλλά το περιβάλλον δε σου προσφέρει πια δικαιολογίες και κρυψώνες.

«Η αστυνομία έχει ένα κεντρικό μητρώο, την έψαξα εκεί. Έκατσε δύο χρόνια στις γυναικείες φυλακές του Χόρσενς, για φόνο. Τις λεπτομέρειες δεν μπόρεσα να τις βρω».

Είχε συνοδεύσει τον Κάσπερ ως την πόρτα.

«Το πρόβλημα είναι», παραδέχτηκε ο Κάσπερ, «ότι ακόμα κι αν έχει σκοτώσει και καταβροχθίσει μια ολόκληρη οικογένεια εγώ πάλι την αγαπώ».

Ο Μαξιμίλιαν άνοιξε την πόρτα.

«Και εγώ το ίδιο», του είπε.

Πατέρας και γιος κοίταζαν το χιονισμένο γρασίδι. Η ηχώ τους ήταν συγγενική. Πολύ συχνά μια συγκεκριμένη πτυχή της μοναξιάς μεταδίδεται από τη μια γενιά στην άλλη.

«Παρ' όλα αυτά πρέπει και να ζήσουμε», συμπλήρωσε ο Κάσπερ. «Αρχίζω να αποδέχομαι την ιδέα να γνωρίσω κάποτε μια γυναίκα που να φέρνει πιο πολύ προς νοσοκόμα. Δε θα με πείραζε να είναι μέλος του Συμβουλίου Ηθικής και να ασχολείται με εθελοντική εργασία στην ενορία».

«Όταν τη βρεις», τον έκοψε ο Μαξιμίλιαν, «αν έχει μητέρα ή μεγαλύτερη αδελφή θα πάρεις τηλέφωνο τον πατέρα σου, ε;»

Η βαρόνη από τη Στραντβάι τον έβγαλε από την ψύχωση του και τον μετέφερε πίσω σε μια πραγματικότητα που δεν ήταν και πολύ καλύτερη. Του πήρε το σφυγμό. Του άνοιξε τα βλέφαρα κι έριξε φως στα μάτια του. Ως ένα σημείο αυτό τον καθησύχασε: Προφανώς ήταν σημαντικό γι' αυτούς να τον κρατήσουν ζωντανό.

Κάποια στιγμή, προς το τέλος, αν και τότε ακόμη δεν μπορούσε να ξέρει ότι όντως ήταν το τέλος, εκείνοι έφυγαν από το δωμάτιο. Η Βίβιαν η Τρομερή μπήκε μέσα. Στην αρχή δεν την είδε, η όρασή του είχε επιδεινωθεί, το ίδιο και η μνήμη του. Ωστόσο

αναγνώρισε το λα ύφεση ματζόρε της, το βάθος της κλίμακας, τη συμπόνια της. Θυμήθηκε που ο Μότσαρτ είχε συνθέσει ένα σωρό κομμάτια επιτόπου στο θέατρο. Άκουγε τους τραγουδιστές και μετά έγραφε κατευθείαν στις κλίμακές τους. Για εκείνη λοιπόν θα έγραφε μια άρια για τη ραγισμένη καρδιά, σε λα ύφεση ματζόρε.

Δεν κατάλαβε πώς κατάφερε να μπει μέσα. Ωστόσο, αν κάποιος μπορούσε να το καταφέρει θα ήταν εκείνη.

Ήξερε ότι δε γινόταν να τη ρωτήσει τίποτα. Σίγουρα τους άκουγαν σαν σε στούντιο για ηχογράφηση. Παρ' όλα αυτά το έκανε.

«Τα παιδιά και η Στίνε;»

«Είναι σε μέρος ασφαλές».

Εκείνη προσπάθησε να διατηρήσει τη μάσκα. Προσπάθησε να φανταστεί στα μάτια της τον αντικατοπτρισμό τού εαυτού του. Θα έμοιαζε σίγουρα με φάντασμα.

«Ο Κάιν και η γυναίκα;»

«Εξαφανίστηκαν».

Μαζί της είχε ένα μικρό κασετοφωνάκι. Το έβαλε στο τραπέζι και πάτησε το κουμπί. Ο Τομ Γουέιτς τραγουδούσε το *Cold Water* από το *Mule Variations*, βαθιά μοναξιά, βαθιά συμπόνια, βαθιά πνευματική λαχτάρα που δεν ικανοποιήθηκε και, πιθανότατα, δε θα το καταφέρει σ' αυτήν τη ζωή ακούστηκαν στα 140 ντεσιμπέλ μέσα σε ένα αντιαεροπορικό καταφύγιο από τον καιρό του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Σίγουρα θα έκανε όλα τα πυκνωτικά τους μικρόφωνα να παραλύσουν.

Έσκυψε από πάνω του.

«Είδα το πόρισμα του ιατροδικαστή: καρδιακή προσβολή. Θες να το στείλω για επανεκτίμηση;»

Έγνεψε αρνητικά.

«Ποια θα είναι η επίσημη εκδοχή;» τον ρώτησε.

«Συμβιβασμός: απαγωγή παιδιών με κίνητρα ανάμεικτα, σεξουαλικά και οικονομικά. Οι απαγωγείς δεν πρόλαβαν να ολοκληρώσουν το σχέδιό τους».

«Η πραγματικότητα είναι φτιαγμένη από συμβιβασμούς», του είπε εκείνη. «Μόνο αυτούς αντέχουν οι άνθρωποι. Πολλοί από

τους ασθενείς μου προτιμούν να πεθάνουν με ανοιχτή τηλεόραση. Ο πατέρας σου κι εγώ το είχαμε ξεπεράσει αυτό. Ετοιμαζόμασταν να φύγουμε για άγνωστη χώρα».

Εκείνη είχε φύγει όταν η ανακριτική ομάδα ξαναγύρισε. Ρώτησαν κάτι, εκείνος απάντησε, δεν καταλάβαινε ούτε τις ερωτήσεις τους ούτε τις απαντήσεις του. Ο Μόερκ στεκόταν στο δωμάτιο με ένα σουγιαδάκι. Έκοψε τις ταινίες με τις οποίες είχαν δεμένο τον Κάσπερ, εκείνος έτριψε με ευγνωμοσύνη τα προσημένα χέρια του.

«Ο Κάιν και η γυναίκα», τον ρώτησε, «το ότι ξέφυγαν, ήταν μέρος συμφωνίας;»

Ο Μόερκ κούνησε το κεφάλι του αρνητικά. Ο Κάσπερ άκουγε ότι έλεγε αλήθεια.

«Το φράγμα του Αβεδόερε είναι κλειστό. Η άντληση νερού έχει αρχίσει. Θα ανοίξουν το κέντρο της πόλης σε επτά μήνες. Σε δεκαοκτώ μήνες η πόλη θα είναι όπως την ξέραμε πριν, λίγο γρατζουνισμένη. Γενικά όμως θα δείχνει σαν να μην έχει συμβεί τίποτα».

«Οι Πατέρες της ερήμου», παρατήρησε ο Κάσπερ, «αλλά και ο Χέγκελ και ο Καρλ Μαρξ και οι συγγραφείς της Παλαιάς Διαθήκης ανακάλυψαν ότι αν ένας άνθρωπος ή μια πόλη προειδοποιηθεί από το Θεό και δεν ανταποκριθεί τότε η ιστορία επαναλαμβάνεται: πρώτα με τη μορφή προειδοποίησης, ύστερα με μια καταστροφή και, τέλος, με πλήθος καταστροφές».

Πίσω από την εξάντληση του άλλου ο Κάσπερ άκουγε την οργή. Αυτό που έχει σημασία όμως είναι να ξυπνήσει ο κόσμος. Δεν πειράζει καθόλου αν καμιά φορά ξυπνάει πρώτα το μίσος και ύστερα όλα τα άλλα.

«Ποτέ δε με ενδιέφεραν οι θρησκείες», τον έκοψε ο δημόσιος υπάλληλος. «Πολύ λιγότερο δε με ενδιαφέρει ο Καρλ Μαρξ και οι Πατέρες της ερήμου».

«Ποτέ δεν είναι αργά να βάλεις μυαλό», επέμεινε ο Κάσπερ, «ακόμα και στο σημείο όπου βρίσκεσαι εσύ, με τα τρία τέταρτα του συστήματός σου στον τάφο».

Ο Μόερκ υποχώρησε. Χωρίς προπόνηση στην αρένα, χωρίς πέντε χιλιάδες νύχτες με δύο χιλιάδες άτομα να μη σε αφήνουν να φύγεις, είναι δύσκολο να έχεις την τελευταία λέξη απέναντι σε έναν κλόουν.

Η πόρτα έκλεισε. Ο Κάσπερ ακούμπησε το κεφάλι του στο τραπέζι και αποκοιμήθηκε.

Τον ξύπνησε το φως της μέρας που έμπαινε μέσα από τα κάγκελα των παραθύρων. Κατάφερε να σηκωθεί. Κοίταξε έξω το πάρκο Φέλεδ και την υπαίθρια πισίνα από το ύψος του πρώτου ορόφου. Βρισκόταν στο Τμήμα Α του Κρατικού Νοσοκομείου, σε έναν τομέα χωρίς πρόσβαση για το κοινό.

Φορούσε τα εσώρουχα του νοσοκομείου: μπλουζάκι μακό και μακριά σώβρακα. Στο τραπέζι ήταν το λαχείο, η πένα του και τέσσερις κορόνες και εβδομήντα πέντε όερε σε μετρητά. Είχαν πάρει τα παπούτσια του.

Έμεινε ξαπλωμένος, τελείως ακίνητος. Προσπάθησε να επικοινωνήσει με το νευρικό του σύστημα.

Από τα μεγάφωνα της υπαίθριας καφετέριας άκουγε έναν σαξοφωνίστα να αναλαμβάνει τον μάταιο αγώνα να ξεπληρώσει λίγο από το χρέος όλων μας προς τον Κολτρέιν.

Από το ραδιόφωνο ενός παρκαρισμένου αυτοκινήτου τραγουδούσε ο Τσετ Μπέικερ, σε μια ηχογράφιση από τότε που τον προωθούσαν ακόμα σαν Ντιν Μάρτιν. Η μουσική σου ανύψωνε το ηθικό. Κάπως έτσι φανταζόταν ο Κάσπερ ότι θα ένιωθαν οι ουράνιες στρατιές των αγγέλων δίπλα στο θρόνο του Θεού.

Από τη λιμνούλα ακούγονταν φωνές παιδιών και γέλια, μαζεύονταν και γίνονταν κομμάτια ενός καινούργιου Βραδεμβούργιου. Ακόμα και ο Μπαχ θα ένιωθε καλά.

Αφουγκράστηκε μέσα από τον τοίχο τον ήχο δύο αντρών που δεν είχαν έρθει ακόμα σε ουσιαστική επαφή με γυναίκα. Ήταν τα δύο παπαδάκια.

Η πόρτα άνοιξε, η Γαλάζια Κυρία μπήκε μέσα στο θάλαμο και πίσω της ακολούθησαν τα παπαδάκια. Σήκωσε τα χέρια σε έκταση, εκείνοι την έψαξαν, βγήκαν έξω και έκλεισαν την πόρτα.

Τράβηξε μια καρέκλα. Εκείνος κάθισε στο κρεβάτι. Για λίγη ώρα έμειναν έτσι. Γύρω τους πύκνωνε η σιωπή.

«Τα παιδιά είναι ασφαλή», τον καθησύχασε. «Η Στίνε επίσης είναι ασφαλής. Τους ανέκριναν, δεν ήταν ό,τι καλύτερο, όμως τώρα τελείωσε. Τώρα μπορούν να ηρεμήσουν».

Εκείνος έγνεψε καταφατικά.

«Το Τσίρκο Μπένεβαϊς έβγαλε πρόγραμμα για το φθινόπωρο, είσαι κι εσύ μέσα, τύπωσαν πόστερ. Απ' ό,τι φαίνεται έχεις αυτόκλητο ιμπρεσάριο, μια γυναίκα που ανακοίνωσε στην τηλεόραση ότι έλαβε δεσμευτική υπόσχεση από το Υπουργείο Εσωτερικών ότι θα σου επαναχορηγηθεί η δανική ιθαγένεια. Μίλησα με το Πατριαρχείο Παρισίων, αυτοί απευθύνθηκαν στον Βασιλιά της Ισπανίας για το θέμα της απονομής χάριτος».

Η γυναίκα σηκώθηκε.

«Θέλω να βγω», τη σταμάτησε ο Κάσπερ. «Θέλω να δω τη Στίνε και την Κλάρα-Μαρία».

«Θέλουν να σου κάνουν μια μακρά ψυχιατρική εξέταση. Άλλωστε ούτε η Υπηρεσία Πληροφοριών της Αστυνομίας τελείωσε ακόμα μαζί σου ούτε και το Τμήμα Η. Λένε ότι θα πάρει τρεις μήνες. Θα βγεις τον Αύγουστο».

Την άρπαξε από τη στολή. Εκείνη τον έσπρωξε απαλά.

«Έρχεται η στιγμή», του είπε, «που τα αισθήματα ανάμεσα στη δασκάλα και τον μαθητή έχουν φτάσει στο βάθος που εξασφαλίζει διαρκή βοήθεια και επαφή. Ωστόσο πάντα πρέπει να έχουμε στο νου μας ότι η βοήθεια και η επαφή με κανέναν τρόπο δεν πρέπει να μετατρέπονται σε παραχάιδεμα».

Ο θυμός ξεπήδησε από μέσα του όπως ο φασουλής από το κουτί.

«Μπορείς να μου δώσεις πολύ περισσότερα από αυτό», της πέταξε. «Δες σε τι κατάσταση βρίσκομαι. Χρειάζομαι πληροφορίες. Χρειάζομαι παρηγοριά και ευλογία».

«Θα σου δώσω μια κάρτα απεριορίστων διαδρομών».

«Μου πήραν τα παπούτσια», τη σταμάτησε. «Είναι πιο απο-

τελεσματοκό από τις αλυσίδες και τις χειροπέδες. Χωρίς παπούτσια πιο πέρα από τη Νόερε Αλέ δε θα φτάσω».

«Πριν έρθω εδώ», του είπε εκείνη, «πήγα στην τουαλέτα, εδώ δίπλα, στο διάδρομο, στο γυναικών. Εκεί ξέχασα τα παπούτσια που είχα μαζί μου. Κατά θεϊκή σύμπτωση ήταν σπορτέξ. Μάλιστα μου είναι κάπως μεγάλα, νούμερο 42. Είναι σαν παπούτσια κλόουν. Επιπλέον στην τσέπη μου, κατά τύχη, είχα αυτά».

Άπλωσε το πόδι της. Φορούσε ένα ζευγάρι άσπρα παπούτσια γυμναστικής.

Μετά σηκώθηκε.

«Δε σου το λέω εγώ αλλά η Στίνε και η Κλάρα-Μαρία βρίσκονται στο Ίδρυμα, το πολύ για είκοσι τέσσερις ώρες ακόμα».

Κι ύστερα έφυγε.

Εκείνος άνοιξε την πόρτα.

«Θέλω να πάω στην τουαλέτα», φώναξε.

Τα παπαδάκια στάθηκαν δεξιά και αριστερά του και τον έπιασαν από τις μασχάλες.

«Γίνεται ένας από εσάς να έρθει μαζί μου;» ρώτησε. «Τις τελευταίες μέρες τα νεύρα μου έχουν γίνει τσατάλια, δε μου αρέσει να πηγαίνω να χέζω μόνος μου».

Εκείνοι απομακρύνθηκαν, το περίμενε άλλωστε. Όταν μπήκε μέσα στάθηκαν έξω από την εξωτερική πόρτα.

Ήξερε τις τουαλέτες. Είχε βρεθεί σ' αυτή την ειδική μονάδα πολλές φορές, τον παλιό καλό καιρό, με μαθητές με διάγνωση οριακής συμπεριφοράς και σχιζοφρένειας που θα έπιαναν 1,0 στο Δείκτη Μέτρησης Πνευματικής Διαταραχής. Τότε μπορούσε να κάνει οτιδήποτε, αν οι γονείς τους είχαν λεφτά — μερικές φορές απλώς και από συμπόνια. Ήταν όμορφη σκέψη ότι αυτή η συμπόνια ξαναγύριζε τώρα, σαν απαλή, καρμική βροχή.

Τόσο ο Άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης όσο και ο Ραμάνα Μαχάρσι είπαν ότι, για τον πεφωτισμένο, τρελοκομείο είναι αυτός εδώ ο κόσμος, ενώ αντίθετα τα ψυχιατρικά τμήματα χωρίς πρόσβαση για το κοινό είναι απολύτως φυσιολογικά. Και οι δύο χαρακτήριζαν τον εαυτό τους «παλιάτσο του Θεού».

Μπήκε στις γυναικείες τουαλέτες. Τα παπούτσια στέκονταν πίσω από το καζανάκι. Ήταν τα δικά του. Σίγουρα θα τα βρήκε στη βαλίτσα του.

Είχαν μια ουράνια ηχώ. Έχωσε το χέρι του μέσα, έπιασε χαρτονομίσματα. Ήταν πέντε χιλιάδες κορόνες σε χαρτονομίσματα των πεντακοσίων. Ο Μπορ έδειχνε πιο υγιής από την τελευταία φορά.

Οι καθρέφτες πάνω από τους νιπτήρες ήταν πλάκες από γυαλισμένο, ανοξείδωτο ατσάλι. Κάποια μαθήτριά του Κάσπερ εκείνη την παλιά εποχή το είχε σκάσει από μια τουαλέτα περνώντας από την οροφή· δεν τη βρήκαν ποτέ. Αν οι πελάτες μπορούν, τότε και ο θεραπευτής σίγουρα μπορεί. Ανέβηκε στο καζανάκι και μετά πιο ψηλά πατώντας στο στεγνωτήρα χεριών. Τα σανίδια στην οροφή ήταν Ροκαφόν, πολλές από τις ψυχικές διαταραχές αυξάνουν την ευαισθησία της ακοής, όπως για παράδειγμα συνέβαινε τώρα με τη δική του. Έσπρωξε μερικά σανίδια και χώθηκε μέσα σ' έναν αεραγωγό.

Εγκατέλειψε τον αεραγωγό έξω από ένα άδειο γραφείο, στην οδό Χένρικ Χάρπεστρενγκ. Πήδηξε από ένα παράθυρο κάτω στο πράσινο γρασίδι απέναντι από τα πλυντήρια του νοσοκομείου. Βάζοντας το χέρι μέσα σε ένα ανοιχτό παράθυρο άρπαξε από μια στοίβα ρούχα ένα μπλε παντελόνι από φόρμα εργασίας.

Γύρισε πίσω στην κύρια είσοδο έχοντας ξαφνικά μια φαινή ιδέα.

Στη ρεσεψιόν έδωσε το όνομα της Λόνε Μπόρφελτ, του ανέφεραν έναν όροφο, ένα θάλαμο, έναν αριθμό τμήματος και έναν ακόμα θάλαμο. Ανέβηκε.

Ο θάλαμος ανήκε σε ένα χειρουργικό τμήμα, ήταν θάλαμος με πολλά κρεβάτια. Στο κρεβάτι δίπλα στο παράθυρο βρισκόταν ξαπλωμένος ένας άντρας με το κεφάλι μπανταρισμένο αλλά με μια ηχώ και μια ατμόσφαιρα έντονης ζωτικότητας γύρω του. Πάνω από τους επιδέσμους τα μαύρα μαλλιά του ξεπρόβαλλαν σαν σκληρή βούρτσα.

Δίπλα στο κρεβάτι καθόταν η Λόνε Μπόρφελτ. Ήταν στην τελευταία φάση της εγκυμοσύνης, όταν το σώμα, αλλά και η ηχώ, δείχνουν σαν να πρόκειται να σπάσουν από στιγμή σε στιγμή.

«Πήρα μια βάρδια έξτρα», της είπε ο Κάσπερ, «εδώ, στη δεύτερη δουλειά μου — αρχίατρος είμαι — για να ακούσω την κατάσταση της υγείας σας, επιτρέπετε;»

Έβαλε το αυτί στην κοιλιά της γυναίκας, ένας σπασμός διαπέρασε τον άντρα πάνω στο κρεβάτι.

«Η κατάστασή του είναι σταθερή», απεφάνθη ο Κάσπερ. «Κουνήθηκε λίγο το μωρό μας, όμως θα συνέλθει. Τα παιδιά αντέχουν όσο δε φαντάζεστε. Θα γίνει ένας ταραξίας πρώτης τάξεως. Ο σύζυγος πώς πάει;»

«Ακόμα πρέπει να προσέχει όταν μιλάει», απάντησε η γυναίκα.

«Να το απολαύσετε», τους παρότρυνε ο Κάσπερ. «Όσο κρατήσει. Στη ζωή μιλάμε πολύ περισσότερο από όσο πρέπει».

«Τα παιδιά;»

«Γύρισαν, στον μπαμπά και τη μαμά».

Εκείνη δάκρυσε.

«Ο Κάιν έφυγε», της είπε. «Έχεις μήπως καμιά ιδέα για το πού θα τον έβρισκα; Θα ήθελα μια φιλική ανταλλαγή απόψεων μαζί του για όσα έγιναν».

Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά.

«Το μόνο βέβαιο», απάντησε, «είναι ότι εκεί κοντά θα έχει σάουνα».

Ο Κάσπερ υποχώρησε προς την πόρτα.

«Θέλουμε να σε ευχαριστήσουμε», τον πρόλαβε.

«Ο Μπετόβεν», απάντησε εκείνος, «όταν το κοινό του το παράκανε με τις κλάψες, έλεγε: “Ο καλλιτέχνης δε θέλει δάκρυα. Θέλει χειροκρότημα”».

«Θέλουμε να σε καλέσουμε στα βαφτίσια».

Από τα υπόλοιπα κρεβάτια οι ασθενείς παρακολουθούσαν.

«Ένας άνθρωπος σαν κι εμένα», είπε ο Κάσπερ, «πρέπει να προστατεύει την ιδιωτική του ζωή από την υπερβολική δημοσιότητα. Ωστόσο με εσάς θα κάνω μια εξαίρεση. Θα έρθω, σαν την καλή νεράιδα. Και για δώρο στον μαχαιροβγαλτάκο μας θα φέρω την καλύτερη ακοή και μαζί τους καλύτερους τρόπους».

«Κι εμείς», είπε η Λόνε Μπόρφελτ, κοιτάζοντας το φαγωμένο παντελόνι και το μακό μπλουζάκι του, «ίσως μπορέσουμε να σου βρούμε λίγο καλύτερα ρούχα».

Περπατούσε στη Μπλάνταμσβαϊ όταν άκουσε σειρήνες. Κρύφτηκε στο πάρκο Φέλεδ. Βρήκε μέσα του το σημείο εκείνο όπου η προσευχή λέει: Γεννηθήτω το θέλημα της Κυρίας-Κυρίου, ακόμα κι αν αυτό είναι να με τσακώσουν. Κι ύστερα το άλλο που λέει ότι μόνο μια ώρα να είχα θα έφτανε.

Μια γυναίκα τον προσπέρασε τρέχοντας. Φορούσε δερμάτινο σακάκι και σπορτέξ.

Έπιασε ένα οριακό σπριντ και την πρόλαβε. Ήταν η προϊσταμένη Άστα Μπορέλο.

«Το έσκασα από την κλειστή πτέρυγα», της πέταξε.

Χωρίς να κόψει ταχύτητα γύρισε το κεφάλι της. Πρόσεξε το φανελάκι του νοσοκομείου.

Δε θα μπορούσε να παραβγεί μαζί της για πολλή ώρα και δόξα τω Θεώ δε χρειάστηκε καθώς εκείνη πάτησε φρένο και βάλθηκε να περπατάει αντί να τρέχει. Κοίταζε μπροστά της σαν χαμένη. Την καταλάβαινε, ήξερε πώς ήταν να ελπίζεις ότι αυτό που βλέπεις δεν είναι παρό μια οφθαλμαπάτη και, ταυτόχρονα, να ξέρεις ότι δυστυχώς δεν πρόκειται για κάτι τέτοιο.

«Θέλω να σου πω κάτι», συνέχισε. «Δε σου κρατάω κακία».

Εκείνη θέλησε να το βάλει στα πόδια, όμως τα πόδια της δεν την υπάκουσαν.

«Ξέρεις, τους φόρους μου τους πληρώνω όχι μόνο με χαρά και ευτυχία αλλά και με θρησκευτική ευλάβεια. Ωστόσο, θέλω να σε βοηθήσω, στην προσωπική σου εξέλιξη. Ο κίνδυνος που υπάρχει στη δουλειά στην Εφορία, όπως και στον υπερβολικό αθλητισμό, είναι να χάσεις τον φυσικό, άνετο γυναικείο αυθορμητισμό σου. Για σκέψου το λιγάκι».

Έπρεπε να φύγει. Έβαλε τα δυνατά του. Όταν έφτασε στον κήπο με τα τριαντάφυλλα, δίπλα στο ταχυδρομείο του Οεστερπόρτ, γύρισε και της έγνεψε. Δεν του ανταπέδωσε το χαιρετισμό όμως ακόμα και από αυτή την απόσταση εκείνος μπόρεσε να ακούσει ότι η συνάντηση είχε κάνει εντύπωση μακράς διάρκειας.

Περίμενε στους θάμνους, απέναντι από τη σκάλα της εισόδου. Δεν είχαν περάσει ούτε πέντε λεπτά όταν ένα αμάξι σταμάτησε,

ένας άντρας το εγκατέλειψε για να ρίξει ένα γράμμα στο γραματοκιβώτιο, με το κλειδί στο τιμόνι και τη μηχανή αναμμένη.

Ο Κάσπερ κάθισε στη θέση του οδηγού. Στο κάθισμα δίπλα του υπήρχε ένα σακάκι σε μια σακούλα και ένα ανοιχτό κινητό. Τέτοια τύχη πού αλλού θα την έβρισκε; «Ο έχων θα λάβει» (*Κατά Μάρκον*, 4.25). Έκλεισε την πόρτα και κατέβασε λίγο το τζάμι.

Ο άντρας ήταν ο ξανθός Πρίγκιπας Βάλιαντ, ο καθηγητής Φρανκ.

Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε την κατάσταση, τη θεϊκή απιθανότητα. Ήξερε, ήξερε, χωρίς ωστόσο να καταλαβαίνει ότι βρισκόταν στο όριο του μέρους εκείνου όπου είχε γραφτεί το λεύκωμα της ζωής του.

«Είμαι ηθικό στοιχείο», φώναξε από τη χαραμάδα του παραθύρου. «Θρήσκος. Χρειάζομαι όμως αμάξι. Δε νομίζω ότι είναι τυχαίο που βρήκα το δικό σου. Νιώθω ότι εσύ κι εγώ θα έχουμε την τύχη να δούμε, έστω και για λίγο, το κάρμα ανταπόδοσης σε λειτουργία: ένα είδος εξοφλητικής ανταπόδοσης του πεπρωμένου. Ωστόσο έχεις το λόγο μου: Αύριο το πρωί θα πάρεις το αμάξι σου. Θα είναι στην πλατεία στο Μπελαχόι. Τα κλειδιά θα βρίσκονται πάνω από το παρασόλι».

Και πάτησε τέρμα το γκάζι.

Πέρασε τη γέφυρα της Λανγκελίνιε και σταμάτησε στο Τολμπόδεν. Η λογική τού έλεγε ότι θα έπρεπε να τον βαραίνουν τα μεγάλα, άλυτα υπαρξιακά ερωτήματα της ζωής: Πού είναι η γυναίκα, πού είναι το παιδί, τι θα γίνει με την εκδίκηση; Όμως η λογική δεν είναι παρά μόνο μία από τις πολλές φωνές στη χορωδία αγοριών που έχουμε μέσα μας. Αντί γι' αυτήν άκουγε την άνοιξη. Άκουγε τη ζωή γύρω του. Ακόμα κι όταν οι άνθρωποι έχουν δουλειές με φούντες προσπαθώντας να μαζέψουν όσο γίνεται περισσότερα χρήματα χωρίς άλλη προοπτική από το να περάσουν υπέρβαρα γηρατειά και να αφήσουν μια άξια λόγου περιουσία στα παιδιά τους — παρόλο που γι' αυτά θα έχει βλαβερή επίδραση το να κληρονομήσουν μεγάλα ποσά — ακόμα και τότε η ζωή φαντάζει υπέροχη. Δεν ήταν μόνο οι άνθρωποι που άκουγε ο

Κάσπερ αλλά και τα αποδημητικά πουλιά, που πήγαιναν στο Φάλστερμπο, καθώς η άνοιξη προχωρούσε προς τη Σουηδία.

Κάλεσε τον αριθμό που ο Κάιν τού είχε γράψει στο λαχείο.

«Ναι;»

Κανονικά θα πρέπει κανείς να προσέχει όταν σηκώνει το τηλέφωνό του, γιατί μια μέρα υπάρχει ο κίνδυνος να σου τηλεφωνήσει ένας από τους μεγάλους κλόουν. Ο Κάιν θα έπρεπε να το αφήσει να χτυπάει. Από τη στιγμή που το σήκωσε είχε εντοπιστεί. Ο Κάσπερ αφουγκράστηκε. Μετά διέκοψε τη σύνδεση.

Πήρε το αμάξι και ξαναπήγε πίσω, περνώντας από την Αγγλική Εκκλησία. Σ' εκείνο ακριβώς το σημείο ο Τσάρος της Ρωσίας είχε αρχικά σχεδιάσει το χτίσιμο της Ρωσικής Εκκλησίας, ίσως έτσι — μαζί με λίγο περισσότερη τύχη — ο ησυχασμός να είχε γίνει περισσότερο δημοφιλής στη Δανία.

Ο Κάσπερ πάρκαρε στην πλατεία του Μαρμάρινου Ναού. Φόρεσε το σακάκι. Στην Κάθετο της Βασιλίσσης αγόρασε μια τράπουλα. Έξω από την εκκλησία Νιέφσκι στάθηκε για λίγο και απόλαυσε το πορτρέτο του Αλεξάνδρου Νιέφσκι που είχε ζωγραφίσει ο Μπρόνικοφ. Πήρε βαθιά ανάσα, είπε μια προσευχή και αφουγκράστηκε την εκκλησία, την πειθαρχία, τη συμπόνια, το πείσμα και τη βαθιά γνώση ότι οι εμπειρίες που έχουν να κάνουν με το θείο χρειάζονται εξάσκηση — ακριβώς όπως στο τσίρκο. Η λουθηριανή ιδέα ότι όλα είναι προκαθορισμένα φαινόταν πάντα στον Κάσπερ απολύτως αντίθετη με την καθημερινή εμπειρία. Λίγο πριν πεθάνει ο Γκράουτσο Μαξ, ένας δημοσιογράφος τού ζήτησε να κάνει μια σύνοψη των υπαρξιακών του θεωρήσεων. Ο μεγάλος κωμικός σκούπισε την ειρωνεία από το πρόσωπό του σαν μάσκα λάτεξ. Όταν βρίσκεσαι μια ανάσα από τον τάφο δεν έχεις καιρό για τίποτε άλλο εκτός από την αλήθεια. «Οι περισσότεροι από εμάς», του είχε πει, «πρέπει να προσπαθούμε να αναπληρώσουμε τη χαμηλή μας νοημοσύνη με τη σκληρή δουλειά. Όλα είναι θέμα εξάσκησης».

Πάτησε το κουμπί εισόδου, ο διάκονος άνοιξε.

«Θα ήθελα να κάνω ένα μπάνιο», είπε ο Κάσπερ.

Πέρασαν μέσα από μια μικρή αίθουσα τελετών. Ο διάκονος άνοιξε μια πόρτα και έδωσε στον Κάσπερ μια μαύρη, χοντροκομμένη πετσέτα, ο ατμός ερχόταν προς το μέρος τους πυκνός σαν καπνός.

Ήταν μια ρωσική σάουνα. Ο Κάσπερ πέρασε μέσα από έναν στενό, πλακόστρωτο διάδρομο, μέτρησε πέντε ανοιχτές πόρτες σε ισάριθμα δωματιάκια, το καθένα με τη δική του μπανιέρα. Σε πολλές μπανιέρες ήταν ξαπλωμένοι άντρες, σαν σημαδούρες, ανάλαφροι, ξεφυσώντας απαλά, σαν μωρά θαλασσίων αλόγων. Ο διάδρομος κατέληγε σε ένα δωμάτιο με μια μικρή, κυκλική πισίνα. Έξι άντρες κάθονταν σ' ένα σκαλοπάτι μέσα στο καυτό νερό, οι τρεις είχαν μακριά γένια.

Ο Κάσπερ έβγαλε τα ρούχα του και τα ακούμπησε σε μια καρέκλα. Πέρασε μια γυάλινη πόρτα και μπήκε μέσα στη σάουνα.

Στους τοίχους ήταν ζωγραφισμένα μοτίβα εξαγνισμού από την Καινή Διαθήκη: η Βάπτισμα του Χριστού, ο Χριστός που επιμένει να πλύνει τα πόδια των μαθητών, η Μαρία η Μαγδαληνή που πλένει μόνο τα δικά Του. Η γυναίκα ήταν ζωγραφισμένη με το πρόσωπο γυρισμένο, για να μη βλέπει τους γυμνούς άντρες στο λουτρό.

Τέρμα στο βάθος, πάνω στον τοίχο, υπήρχαν μαρμάρινα σκαλοπάτια σε τρία επίπεδα. Στο κάτω κάτω καθόταν ο Κάιν. Ο Κάσπερ τράβηξε μια καρέκλα μπροστά του και κάθισε.

Ο Κάιν πρέπει να ήταν ήδη αρκετή ώρα εκεί, το πρόσωπό του φαινόταν κόκκινο και υγρό, οι φλέβες στην επιφάνεια του δέρματος πάλλονταν.

«Εσύ λοιπόν με πήρες», είπε. «Πώς με βρήκες;»

Με μια κίνηση ο Κάσπερ έδειξε το χώρο γύρω. Ακούστηκε το σιωπηλό ψιθύρισμα του ατμού που έβγαινε από βαλβίδες κάτω από τα μαρμάρινα σκαλοπάτια και το κελάρυσμα του νερού στους σωλήνες. Από κάπου μακριά ακουγόταν μουσική.

«Λειτουργία και Εσπερινός του Τσαϊκόφσκι», εξήγησε ο Κάσπερ. «Δεν μπόρεσα να ακούσω ούτε τα θέματα ούτε τα λόγια. Ωστόσο αναγνώρισα τον ρυθμικό χαρακτήρα, μαζί με τους παράγωγους τόνους από τις καμπάνες. Έχουν σίγουρα κωδωνοκρούστη. Δεν τις άκουσα να χτυπούν. Όταν όμως ψέλνουν, αυτές συνοδεύουν».

Άνοιξε την τράπουλα, έσκισε τη ζελατίνα και ανακάτεψε.

«Έχουν έξι καμπάνες», είπε ο Κάιν. «Είναι χτισμένες σαν μουσικό κουδούνι. Ο τελευταίος κωδωνοκρούστης που ήξερε την τέχνη πέθανε το '62. Η εκκλησία και το μυστήριό της κινδυνεύουν να σβήσουν. Εγώ είμαι η σωτηρία της».

Ο Κάσπερ μοίρασε χαρτιά.

«Πώς γίνεται», απόρησε, «ένας ζάπλουτος μεγιστάνας σαν κι εσένα, που έχεις δικά σου σανατόρια και πισίνες, να ενδιαφέρεται για ένα μικρό ρωσικό λουτρό με παρεκκλήσι στη Μπρεδγκάδε;»

«Η Μητέρα Μαρία μου μίλησε γι' αυτό. Υπήρξε τόπος συνάντησης για τους πατριάρχες πολλών θρησκειών. Οι ιερείς της εκκλησίας του Αγίου Άνσγκαρ έρχονται εδώ, το ίδιο και ο καθολικός επίσκοπος, ο αρχιεπίσκοπος, ο βασιλικός εξομολόγος. Η Μητέρα Μαρία λέει ότι από τη στιγμή που θα καλέσουν και εκείνην καθώς και τους μουσουλμάνους ιμάμηδες θα δημιουργηθεί μια νέα προοπτική για τη συνύπαρξη των θρησκειών στη Δανία».

«Και εσύ από πού ξέρεις τη Μητέρα Μαρία;»

«Μας σύστησε η Κλάρα-Μαρία».

Ο Κάσπερ ένιωσε ένα ξαφνικό, ανεξήγητο και παράλογο τσίμπημα ζήλιας. Οι άντρες δε θέλουν να μοιράζονται την προσοχή των γυναικών με άλλους άντρες και δεν έχει καμία σημασία αν οι γυναίκες αυτές είναι άνω των εβδομήντα ή κάτω των δώδεκα, τις θέλουμε μόνο για τον εαυτό μας.

«Μάζεψε τα χαρτιά σου», πρόσταξε ο Κάσπερ. «Θα παίξουμε Χόλντεμ: δύο χαρτιά στο χέρι, πέντε κάτω, τρεις γύρους».

Άνοιξε τρία χαρτιά στο τραπέζι, ήταν ντάμα κούπα, ρήγας καρδό και άσος μπαστούνι.

Ο Κάιν μάζεψε τα δικά του.

«Για τι πράγμα παίζουμε;» ρώτησε.

«Για τη ζωή σου παίζουμε», είπε ο Κάσπερ.

Ο Κάιν τον κοίταξε. Ο Κάσπερ άκουσε ξανά την υλική απειλή που εξέπεμπε το σώμα του.

«Ποντάρουμε κομμάτια από την αλήθεια», συνέχισε ο Κάσπερ. «Ειλικρίνεια. Εγώ αρχίζω, ακούς τους ήχους γύρω μας; Την αντανάκλαση από το μάρμαρο των τοίχων; Είναι λίγο πιο μαλακό από

γρανίτη αν και πάλι αρκετά σκληρό. Ωστόσο έχει μαλακώσει από τον ατμό. Δημιουργεί μια οικειότητα μέσα σε όλη αυτήν τη σκληρότητα. Το ακούς;»

Ο ατμός έκλεισε γύρω τους, οι τοίχοι του δωματίου άρχισαν να εξαφανίζονται.

«Μέσα σε αυτή την οικειότητα, την εμπιστοσύνη, καθόμαστε εσύ και εγώ. Υπάρχει μια ξεχωριστή, σχεδόν ευτυχισμένη ηχώ όταν βρίσκονται μαζί άντρες γυμνοί, ελεύθεροι από τα κολάρα, τα παπιγιόν και τις τιράντες, ελεύθεροι από την υποχρέωση να το παίζουν κάπως, η μάσκα φεύγει μαζί με τα ρούχα. Είμαστε έτσι λίγο πιο κοντά στον εαυτό μας, σε μια μακρινή, ευτυχισμένη ανάμνηση παιχνιδιού στην παραλία. Βυθιζόμαστε σε ηχητικές αναμνήσεις γεμάτες χαρά από τα αποδυτήρια της ποδοσφαιρικής μας ομάδας. Το νιώθεις, το ακούς; Έρχεται στο νου ο Έκεχαρτ: “Με ποιον άραγε έκανε έρωτα ο Θεός για να γεννήσει τόσους ήχους;” Μέσα σε αυτή την ηχητική Γη της Επαγγελίας ακούγεται και ο δικός σου ήχος, η απληστία σου, οι παρανομίες σου. Μόνο αυτές φτάνουν για να φας ισόβια. Κι ακόμα πιο πίσω: ο φόνος και η κακοποίηση ενός παιδιού. Ρίξε τώρα. Το ατού σου είναι η αλήθεια για το παιδί. Πες μου, πού άκουσα λάθος;»

«Γι’ αυτό που συνέβη με το παιδί», είπε ο Κάιν, «υπεύθυνος ήταν ο Ερνστ. Ήταν μια κατάσταση εκτός ελέγχου. Κι εκείνος το πλήρωσε».

Ο Κάιν μάζεψε τρία χαρτιά και τα ακούμπησε στο τραπέζι. Ήταν ρήγας καρό, εννιά κούπα και δύο σπαθί.

«Εσύ είσαι υπεύθυνος», τον έκοψε ο Κάσπερ.

«Μετανοώ. Η Μητέρα Μαρία λέει ότι κανένα αμάρτημα δεν είναι τόσο μεγάλο ώστε να μην μπορείς να μετανοιώσεις».

«Και η δικαιοσύνη;»

«Είσαι οργισμένος σαν στρατός. Παραδέχεσαι ότι είσαι οργισμένος σαν στρατός τού ενός ανθρώπου;»

Η βεντάλια που σχημάτιζαν τα χαρτιά έπλεε μπροστά στα μάτια του Κάσπερ.

«Τι συνέβη και σε έκανε να μεταμορφωθείς σε αμνό του Θεού;» ρώτησε.

«Η συνάντηση με το κορίτσι και με τη Μητέρα Μαρία. Θα τα

πουλήσω όλα. Θα τα θέσω όλα στη διάθεση του Ιδρύματος. Μετανοώ. Μετανοώ πλήρως. Μόνο η δική σου συγχώρεση μου λείπει».

«Για βοήθησέ με λίγο με τις χρονολογίες», επέμεινε ο Κάσπερ. «Πέρυσι τον Αύγουστο μαζέψατε και τα δώδεκα παιδιά στην Κοπεγχάγη. Ήρθαν σε επαφή με σένα. Εσύ πρότεινες κάτι. Τι ήταν; Να στήσετε τους σεισμούς; Μπορούσαν τα παιδιά να τους κάνουν να συμβούν; Μπορούν να καθοδηγήσουν τον υλικό κόσμο ή μόνο να τον προβλέψουν;»

Γύρισε ένα χαρτί, ήταν δέκα μπαστούνι.

Ο Κάιν σήκωσε τους ώμους.

«Εγώ δουλεύω με οψιόν, που σημαίνει ότι για μένα δεν υπάρχει σχεδόν καμία διαφορά ανάμεσα στο να κάνω πράγματα να συμβαίνουν και στο να ξέρω ότι θα συμβούν. Είπαν ότι οι σεισμοί θα γίνουν».

«Κι εσένα σου ήρθε η ιδέα να αγοράσεις οικόπεδα χωρίς αξία και να δημιουργήσεις την εντύπωση στους πιθανούς αγοραστές, τη σωστή ή τη λανθασμένη εντύπωση, ότι οι σεισμοί και οι κατολισθήσεις τελείωσαν. Γι' αυτό χρειάζεσαι τα παιδιά. Έτσι είναι ή κάνω λάθος;»

Ο Κάιν έγνεψε καταφατικά.

«Όμως υπάρχει και κάτι άλλο», επέμεινε ο Κάσπερ.

«Θέλω να τα βοηθήσω να χειραγωγούν την κοινή γνώμη, τα ΜΜΕ, χρησιμοποιώντας την ιδιαίτερη ικανότητα και τη γνώση τους», εξήγησε ο Κάιν.

Ο Κάσπερ κούνησε το κεφάλι του αργά.

«Θέλουν να εξαναγκάσουν τον κόσμο να κάνει κάτι απειλώντας ότι μπορούν να προκαλέσουν φυσικές καταστροφές. Είναι βανδαλισμός, παιδική τρομοκρατία. Τα μετατρέπουν σε παιδιά-εγκληματίες. Αλήθεια είναι; Μπορούν να το κάνουν αυτό;»

Ο Κάιν σήκωσε τους ώμους.

«Κι εσύ σκέφτηκες να μπεις στο κόλπο, να βάλεις το χεράκι σου, σωστά;» τον πίεσε ο Κάσπερ.

«Μετανόησα. Είδα το φως».

«Πού έμεναν τα παιδιά όταν ήταν εδώ, στην Κοπεγχάγη;»

«Στο Ίδρυμα, ήταν πανεύκολο. Έβαλα έναν συνεργάτη μου να απευθυνθεί στο Ίδρυμα».

«Την ξανθιά;» ρώτησε ο Κάσπερ.

Ο Κάιν έγνεψε καταφατικά.

«Το Ίδρυμα οργάνωσε τη μεταφορά. Εμείς τα φέραμε από το εξωτερικό. Σε μερικές περιπτώσεις οι γονείς δεν ήθελαν να τα αφήσουν να ταξιδέψουν. Γι' αυτό δηλώθηκαν εξαφανισθέντα. Δυστυχώς, μια από αυτές τις δουλειές την ανέθεσα στον Ερνστ».

«Πώς και η Μητέρα Μαρία δεν είδε μέσα σου;»

Ο Κάιν γύρισε ένα χαρτί. Ήταν δύο καρό.

«Ο Συμεών ο Νέος Θεολόγος», σχολίασε, «γράφει ότι έχει σημασία να μη θεωρούμε τους πνευματικούς δασκάλους παντογνώστες. Ακόμα και οι μεγαλύτεροι από αυτούς είναι άνθρωποι».

Ο Κάσπερ πονούσε όταν ανέπνεε. Ίσως έφταιγαν οι ατμοί, ίσως όμως και η τσατίλα που έσπασε το μονοπώλιό του στην παράθεση ρητών από τους Πατέρες.

«Και μετά σκηνοθετήσατε μια απαγωγή», του είπε. «Γιατί μόνο δύο παιδιά;»

«Μόνο αυτό έφτανε για να πειστούν οι αγοραστές».

«Η Κλάρα-Μαρία έστειλε μια κάρτα σε μια υδρολόγο, μια γυναίκα από το Λαϊκό Τάγμα. Η κάρτα είχε μια ζωγραφιά του λιμανιού της Κοπεγχάγης μετά το σεισμό. Γιατί την έστειλε;»

Ο Κάιν άλλαξε ηχώ. Ένα παιχνίδισμα από εντάσεις που εμφανίστηκαν κι εξαφανίστηκαν ξαφνικά καθώς και ένα σωρό τικ γέμισαν το πρόσωπό του.

«Αυτά τα παιδιά είναι διαόλου φύτρα», είπε. «Το να τα απαγάγεις είναι από μόνο του η τιμωρία σου. Δε χρειάζεται δικαστήριο. Θα μπορέσουν να αποδείξουν ότι ήξεραν για τους σεισμούς από πριν. Όμως δε με πληροφόρησαν».

Ο Κάσπερ γύρισε ένα χαρτί. Ήταν έξι σπαθί.

«Ωστόσο, ειδικά τα λάθη μου», συνέχισε ο Κάιν, «είναι εξαιρετική αφετηρία για πνευματική ανάπτυξη. Εγώ μπορώ να αλλάξω τα πάντα σχετικά με τις γυναίκες και τα παιδιά».

«Πρώτα», τον έκοψε ο Κάσπερ, «θα πας μια βόλτα στη φυλακή. Να βλέπω χαρτιά».

Κι άνοιξε τα χαρτιά του. Ο Κάιν κοίταξε σαστισμένος το στρέιτ. Άνοιξε τα δικά του. Ήταν ρήγας και πέντε κούπα.

«Υπάρχει λιγότερο μελάνι στο κόκκινο χρώμα», εξήγησε ο

Κάσπερ. «Είναι λοιπόν λίγο πιο ελαφρύ, πιο γρήγορο από το μαύρο. Από την άλλη πάλι, τα χαρτιά με φιγούρες είναι λίγο πιο βαριά. Άκουσα τα χαρτιά σου».

Ο Κάιν έγειρε προς το μέρος του.

«Το δίκτυό μου είναι αντάξιο του προέδρου των ΗΠΑ. Θα αναβιώσω την εκκλησία. Θα τη στηρίξω. Είμαι ο σύμμαχος που όλοι θα ήθελαν να έχουν».

«Εγώ έσωσα τα παιδιά», είπε ο Κάσπερ.

«Εγώ όμως έχω εξαιρετικές πνευματικές δυνατότητες», επέμεινε ο Κάιν. «Η Μητέρα Μαρία μου το έδειξε αυτό. Απλώς έπρεπε να κάνω μακρύτερο δρόμο. Ωστόσο το ίδιο συνέβη με πολλούς από τους μεγάλους, τον Μιλαρέπα, τον Τελώνη του Ευαγγελίου, τον Παύλο. Τώρα πέφτω στα γόνατα. Ζητώ συγγνώμη. Θα τρέξω σαν άλογο κούρσας».

«Θα τρέξεις στις Κρατικές Φυλακές του Χόρσενς. Εγώ είμαι ο σταρ των αδελφών του Ιδρύματος».

«Ανακάλυψα την ταπεινοφροσύνη», συνέχισε ο Κάιν. «Τη βαθιά ταπεινοφροσύνη. Θα τα δώσω όλα στην εκκλησία, στο Ίδρυμα. Θα γονατίσω στα πόδια τού πλησίον μου».

«Η δική μου ταπεινοφροσύνη είναι διεθνούς κλάσης», του αντιγύρισε ο Κάσπερ. «Θυσίασα μια διεθνή καριέρα. Πλένω τα πόδια όλου του κόσμου, ακόμα και τα δικά σου».

Ο Κάσπερ προσπάθησε να κατέβει από την καρέκλα και να πέσει στα γόνατα. Ήταν όμως αδύναμος ακόμα και ο Κάιν ετοιμαζόταν να κάνει το ίδιο. Εξελισσόταν ένας διαγωνισμός επίδειξης ταπεινοφροσύνης. Ο ατμός θόλωνε την όρασή τους. Πέφτοντας στα γόνατα, ο ένας απέναντι από τον άλλο, τα κεφάλια τους τσούγκρισαν, χωρίς να το θέλουν, αλλά με μια δύναμη σαν να είχαν ρίξει και οι δύο κουτουλιά.

Η δυσκολία για τους αρχάριους είναι ότι οι καλές προθέσεις δύσκολα αντέχουν στην πίεση. Η συμπόνια πολλές φορές μοιάζει με λεπτό στρώμα φύλλων χρυσού που ανταγωνίζεται ένα πολύ πιο δυνατό μέταλλο. Ο Κάιν ακούμπησε τα χέρια στο λαιμό του Κάσπερ. Ωστόσο ο Κάσπερ έμεινε στη θέση του. Όταν ένας παθιασμένος παίκτης πόκερ έχει καθίσει σωστά, πολύ δύσκολα εγκαταλείπει τη θέση του.

Παρ' όλα αυτά ένιωσε την όραση και την ακοή του να τον εγκαταλείπουν. Αργά αργά ο Κάιν τον έσπρωξε προς τα πίσω, προς το μάρμαρο και τα ακροφύσια απ' όπου έβγαινε σφυρίζοντας ο καυτός ατμός.

Ο Κάσπερ κατέγραψε την προσευχή του, εκείνη είχε στραφεί προς τον Δύσμα, τον καλό ληστή πάνω στο σταυρό δίπλα στον Ιησού. Ο Δύσματος ήταν ο προστάτης άγιος όλων των τζογαδόρων και όλων όσοι εκτίουν μακρόχρονες ποινές φυλάκισης.

Εκείνη τη στιγμή έδωσε μια κουτουλιά στον άντρα που είχε μπροστά του.

Η κουτουλιά τίναξε πίσω τον Κάιν, το σώμα του γλίστρησε στο λεπτό στρώμα νερού πάνω στο πάτωμα και έπεσε βαριά στον τοίχο. Το δέρμα πάνω από το μέτωπο σχίστηκε και το πρόσωπό του σκεπάστηκε με αίμα.

Η γυάλινη πόρτα άνοιξε, ο διάκονος στάθηκε στο άνοιγμα.

«Το λουτρό είναι ιερός χώρος», είπε, «όπως και η εκκλησία».

Έκανε στην άκρη. Ο Κάσπερ σηκώθηκε όρθιος και αργά αργά, παραπατώντας, σήκωσε όρθιο και τον Κάιν. Πέρασε μπροστά από τον διάκονο, πότε σέρνοντας τον Κάιν και πότε κουβαλώντας τον.

Ο διάκονος έκανε νόημα, ο Κάσπερ έβαλε τον Κάιν κάτω από μια ντουζιέρα, ο ίδιος μπήκε κάτω από μια άλλη. Ο διάκονος άνοιξε μια βρύση.

Οι βρύσες δεν ήταν απλά μεγάλες, ήταν σαν μυλόπετρες. Το νερό τους δεν ήταν απλώς κρύο, ήταν χιόνι που έλιωνε από τον Καύκασο.

«Πλύσιμο με κρύο νερό», σχολίασε ο διάκονος σκεπτικός. «Ήταν πάντα μια από τις πιο ουσιαστικές πνευματικές τεχνικές».

Ο Κάσπερ ένιωσε εκατομμύρια τριχοειδή αγγεία να ανοίγουν. Ωστόσο το άνοιγμα της καρδιάς φούσκωνε περισσότερο.

«Η ζήλια αυξάνεται όσο πιο κοντά βρίσκονται οι μεγάλες μορφές των πνευματικών δασκάλων», είπε στον Κάιν. «Στο τέλος, όταν βρίσκονται πια σε απόσταση αναπνοής, κλίνει προς την τρέλα. Σου ζητώ να με συγχωρέσεις».

Το βλέμμα του Κάιν ακόμα έπλεε. Ο Κάσπερ πήρε μια μεγάλη πετσέτα από το καλοριφέρ και προχώρησε προς το μέρος του.

«Έλα», του είπε, «άφησε τον Κάσπερ να σου σκουπίσει την πλάτη».

Ο Κάιν έκανε πίσω.

«Και μετά θα σε αλείψω με ενυδατική κρέμα και θα σου κάνω μασάζ στα πόδια».

Ο Κάιν άρπαξε μια πετσέτα από μια καρέκλα. Από την πισίνα οι μακριές γενειάδες τους περιεργάζονταν. Οπισθοχώρησε τρεκλίζοντας. Χωρίς ν' αφήσει από τα μάτια του τον Κάσπερ τυλίχτηκε με την πετσέτα. Πέρασε κούτσα κούτσα το διάδρομο. Ο Κάσπερ τον ακολουθούσε.

«Την κουτουλιά που σου έριξα», απολογήθηκε, «την παίρνω πίσω. Θα σε φιλήσω στο μέτωπο. Λυπάμαι πραγματικά που έχασα την ψυχραιμία μου».

Ο Κάιν άνοιξε την πόρτα και βγήκε στο δρόμο. Παραπατώντας κατέβηκε τη σκάλα και βγήκε στο πεζοδρόμιο. Οι περαστικοί στάθηκαν. Δίπλα στη σκάλα στεκόταν μια γυναίκα. Για μια υπέροχη στιγμή ο Κάσπερ πίστεψε ότι ήταν η Άστα Μπορέλο. Αυτό θα ήταν ο τέλειος συγχρονισμός. Μετά κατάλαβε ότι ήταν μια άλλη. Κατά κάποιον τρόπο αυτό τον ανακούφισε. Όταν το σύμπαν σε ρβίρει τις συμπτώσεις τη μια μετά την άλλη καλό είναι να μην το παραξηλώνει. Ο Κάιν προσπέρασε τη γυναίκα και το έβαλε στα πόδια παίρνοντας τη Μπρεδγκάδε. Ο Κάσπερ έγενεψε στους θεατές κι ύστερα με απανωτές υποκλίσεις αποχώρησε στα καμαρίνια.

Διέσχισε το διάδρομο, φόρεσε τα ρούχα του και λίγο πριν φύγει στάθηκε έξω από μια απ' τις μικρές καμπίνες. Ο άντρας μέσα στην μπανιέρα ήταν κρυμμένος πίσω από μια εφημερίδα. Ο Κάσπερ μπήκε στο δωμάτιο.

«Συγγνώμη για την ενόχληση», του είπε, «όμως εμένα με ενδιαφέρει ο ήχος. Λαχταράω ν' ακούσω μια τελευταία φορά το *Άτι του Σαφχάουζεν* — και να ρίξω μια ματιά στην εφημερίδα σου».

Ο άντρας παραμέρισε την εφημερίδα. Ήταν ο Βάιντεμπιλ. Οι δυο τους έστρεψαν ταυτοχρόνως το βλέμμα στην καρέκλα από τικ δίπλα στην μπανιέρα. Πάνω από τα προσεκτικά διπλωμένα ρούχα ήταν το ρολόι.

Ο δικηγόρος έδωσε την εφημερίδα στον Κάσπερ. Έκείνος άρχισε να ψάχνει. Ο τελευταίος λαχνός του Δανικού Κρατικού Λαχείου ήταν πίσω πίσω. Έβγαλε το λαχείο του, τα δάχτυλά του έτρεξαν πάνω στους αριθμούς, βρήκε τον δικό του, το δελτίο του είχε κερδίσει. Στάθηκε αμίλητος, ίσως για ένα λεπτό.

«Το λαχείο μου κέρδισε», ανακοίνωσε. «Έξι εκατομμύρια. Είχα παίξει για το ένα όγδοο, πάει να πει πως κέρδισα επτακόσιες πενήντα χιλιάδες. Και οφείλω να ομολογήσω ότι αυτό που με πλημμύρισε πριν από μερικά δευτερόλεπτα δεν ήταν ευγνωμοσύνη προς το Θείο αλλά τσατίλα, που τότε στην Καμπμανσγκάδε δεν επέστρεψα στην αγαπημένη μου δικαστική επιμελήτρια, την Άστα, να δανειστώ ένα χιλιάρικο και να αγοράσω ένα ολόκληρο λαχείο — καταλαβαίνεις τι εννοώ;»

Ο δικηγόρος κούνησε το κεφάλι του αρνητικά.

«Η απληστία», επέμεινε ο Κάσπερ, «είναι το ενοχλητικότερο εμπόδιο για την πνευματική πρόοδο. Δόξα τω Θεώ όμως το αμέσως επόμενο δευτερόλεπτο ένιωσα απ' την καρδιά μου να ξεκινάει η προσευχή. Τώρα δουλεύει στο φουλ, προσεύχομαι στην Αγία Καικιλία, δεν ξέρω αν την ξέρεις, είναι η προστάτιδα της μουσικής».

Πίσω από τον Κάσπερ κάτι κινήθηκε, ο διάκονος στεκόταν στο διάδρομο.

«Λυπάμαι για το επεισόδιο πριν», απολογήθηκε ο Κάσπερ, «αλλά το πώς σας ήρθε να ανοίξετε την πόρτα σ' ένα ρεμάλι σαν τον Κάιν δεν το χωράει ο νους μου».

«Αν ένας χώρος ή μια ατμόσφαιρα είναι πραγματικά θεία», εξήγησε ο διάκονος, «τότε δεν μπορεί να είναι κλειστή για κανέναν».

Οι τρεις άντρες κοιτάχτηκαν. Ο Κάσπερ ένιωσε ότι είχε κάνει λάθος για την Ανατολική Εκκλησία. Ίσως τελικά κατάφερε ν' αντέξει, να επιβιώσει στον σύγχρονο κόσμο. «Αυτό ισχύει και για τη φιλενάδα μας;» ρώτησε. «Ισχύει και για τη Μητέρα Μαρία, τη μητροπολίτισσα του Μπάουսβερντ;»

Ο διάκονος δεν απάντησε αμέσως.

«Θα το φροντίσουμε».

Ο Κάσπερ δίπλωσε το λαχείο.

«Σ' αυτό το λαχείο έχει μερικούς αριθμούς», του είπε, «τηλέφωνα και άλλα. Έχει, επίσης, έναν τυχερό αριθμό. Εγώ εκεί που θα πάω δε χρειάζομαι κανέναν απ' αυτούς».

Έχωσε το λαχείο στην τσέπη του ράσου του διακόνου.

«Μια συμβολική συνεισφορά», συνέχισε, «για τον αγώνα της χριστιανοσύνης να εντάξει στους κόλπους της ζόρικες κυρίες».

Ο διάκονος τον συνόδευσε ως την πόρτα.

«Ένα ευχαριστώ δεν έχει;» ρώτησε ο Κάσπερ. «Σχεδόν ένα εκατομμύριο σας έδωσα».

«Ο Παχώμιος», είπε ο γεροντάκος, «έλαβε γύρω στο 307 μ.Χ. μερικούς από τους κανόνες για τη λειτουργία των μοναστηριών τους οποίους χρησιμοποιούμε μέχρι σήμερα. Η καταγωγή τους είναι οραματική, κατευθείαν από τον Θεό. Το όραμα έλεγε λοιπόν ότι ακόμη κι αν κάποιος δίνει ελεημοσύνη στους αδελφούς και τις αδελφές του, ακόμη και τότε, ο ίδιος είναι που πρέπει να ευχαριστεί, αυτός που δίνει».

Ο Κάσπερ και ο διάκονος κοιτάχτηκαν. Ύστερα ο Κάσπερ υποκλίθηκε.

«Ευχαριστώ», είπε, «εσένα, την Ανατολική Εκκλησία και το Δανικό Κρατικό Λαχείο».

Πάρκαρε στην οδό Νιμπροβάι, όπως και τότε. Ωστόσο αυτήν τη φορά πήγε μέχρι την άκρη της λίμνης, εκεί που σταματούσε η δόμηση.

Έπρεπε να περπατάει αργά. Είχε χάσει δεκαπέντε κιλά. Δεν του είχε μείνει πια ούτε δάχτυλο λίπος, ούτε στα κωλομέρια. Και μόνο που καθόταν στην καρέκλα για να τον ανακρίνουν το δέρμα του άνοιγε και έτρεχε αίμα.

Βρήκε ένα μέρος έξω από το μικρό εκκλησάκι, όμως ένα δέντρο έκοβε τη θέα προς το μοναστήρι. Με αίμα, δάκρυα και ιδρώτα κατάφερε να πηδήξει το φράχτη. Για να μπορέσει να συνεχίσει χρειάστηκε να μείνει για λίγο ξαπλωμένος στο γρασίδι, ίσως για δέκα ολόκληρα λεπτά.

Μπήκε στο κυρίως κτίριο από μια πλαϊνή πόρτα. Οι διάδρομοι ήταν άδειοι. Πέρα μακριά ακουγόταν μια Λειτουργία. Έψελναν κάτι από τον Μπαχ, ήταν μια πασχαλινή καντάτα, κάτι σαν το «Καρδιές, ευφρανθείτε».

Πίσω από τη μουσική άκουσε αυτό που έψαχνε. Πήρε το ασανσέρ για την πτέρυγα των επισκεπτών. Τις είχαν βάλει στο κελί όπου είχε μείνει κι εκείνος, όταν ακόμα ήταν καλόγρια.

Χτύπησε την πόρτα και μπήκε. Η Στίνε και η Κλάρα-Μαρία κάθονταν στο κρεβάτι πίνοντας τσάι. Ανάμεσά τους υπήρχε ένα βουνό από κούκλες. Τράβηξε μια καρέκλα, εκείνη όπου είχε καθίσει η Γαλάζια Κυρία.

Η ηχώ ολόγυρα ήταν μεγαλύτερη από το δωμάτιο, θολωτή σαν καθεδρικός ναός. Το είχε ξανακούσει ότι οι παρεμβολές

ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά μπορούν να πάρουν αυτήν τη μορφή, αν υπάρχει αγάπη, ιδίως δε αν η γυναίκα και το παιδί μοιάζουν με πρόσωπα από την ελληνική μυθολογία.

Εκείνος δεν περιλαμβανόταν στην ηχητική εικόνα. Δεν υπήρχε θέση γι' αυτόν. Δεν είχε τα προσόντα. Ποτέ δε θα τον έβαζαν μέσα. Ήταν πια αργά.

«Ευτυχώς ήρθες», ενθουσιάστηκε το κορίτσι. «Θα μου διαβάζεις παραμυθάκια για να κοιμηθώ και μετά θα παίζεις — βιολί και πιάνο. Εκείνον τον, πώς τον λες, τον Μπαχ, κάθε βράδυ».

Πλησίασε.

«Θα κάθομαι στα γόνατά σου κι εσύ θα μου κάνεις χαδάκια, κάθε βράδυ. Θέλω πολλά χαδάκια».

Άρχισε να σιγοτραγουδάει. Ήταν το *Μπόνα Νοξ*.

Εκείνος άρχισε να ιδρώνει στις μασχάλες.

«Θα περάσει πολύς καιρός», συνέχισε το κορίτσι, «πολύς, πολύς καιρός για να το ξεπληρώσεις που δεν ήσουν κοντά μου όταν ήμουν μωράκι».

Έδωσε μια στις κούκλες.

«Διακόσιες Μπάρμπι. Μου υποσχέθηκαν όμως πεντακόσιες. Μου το υποσχέθηκαν!»

Σηκώθηκε.

«Γεια», του πέταξε. «Πάω έξω να παίξω τώρα».

Στάθηκε μπροστά του και χάιδεψε το σαγόνι του με τα ακροδάχτυλά της, σαν μεγάλη γυναίκα.

«Είναι δική μου», του ξεκαθάρισε, «η μαμά μου, μόνο δική μου είναι».

Εκείνος έγνεψε καταφατικά.

«Γι' αυτό μην της πεις κάτι που να μην πρέπει να το ακούσω».

Έγνεψε πάλι καταφατικά. Η ακτινοβολία της μικρής ήταν ακαταμάχητη, όπως του Κάραγιαν. Κανείς δεν μπορούσε να αντισταθεί στον Κάραγιαν, ούτε καν ο Ρίχτερ ή ο Μπέργκμαν.

Ύστερα έφυγε.

Εκείνος περίμενε να αποκατασταθεί η ατομική ηχώ της Στίνε. Έφτιαχνε κι αυτή ένα δωμάτιο, με λίγο διαφορετικό τρόπο

απ' ό,τι όταν βρισκόταν μαζί με το παιδί. Είχε ακούσει αυτό το ηχητικό δωμάτιο ήδη από την πρώτη φορά, στην παραλία, και θέλησε να μπει μέσα. Όχι απλώς θέλησε αλλά ήταν σαν να τον ρουφούσε κυριολεκτικά. Έπειτα, όταν μπήκε, δεν μπόρεσε να ξαναβγεί. Δε θέλησε να ξαναβγεί.

Ήταν δωμάτιο ελεύθερο. Δεν υπήρχαν έπιπλα να σκοντάψεις, ούτε παγίδες, ούτε επιφυλάξεις. Ωστόσο υπήρχε ένα μέρος όπου η είσοδος απαγορευόταν. Τώρα όμως δεν είχε πια τίποτα να χάσει.

«Έμεινες φυλακή δύο χρόνια στο Χόρσενς», της είπε. «Ήταν πριν γνωριστούμε, για φόνο».

Εκείνος είχε πάει φυλακή για κάθε είδους παράπτωμα. Έτσι είναι το τσίρκο, τα έχει όλα. Ωστόσο ο φόνος έχει ξεχωριστή ηχώ, τελεσίδικη. Ήταν κι αυτή παρούσα εκεί, στο δωμάτιο. Αυτό είναι το παράξενο με τις λέξεις. Ο ήχος τους και μόνο ενεργοποιεί ένα μέρος από την πραγματικότητα στην οποία αναφέρονται.

«Ήταν ένας εραστής μου», του απάντησε. «Με βίασε. Τον σκότωσα όταν ήρθε για να με ξαναβιάσει».

Αφουγκράστηκε το σύστημά της.

«Αν είναι έτσι», της είπε, «ο βιασμός είναι ένας δρόμος που δε θα τον ακολουθήσω ποτέ».

Εκείνη σηκώθηκε, προχώρησε και στάθηκε πίσω του.

«Χαίρομαι», του πέταξε. «Πραγματικά χαίρομαι, σου το λέω να το ξέρεις».

Χάιδεψε το λαιμό του. Το μυαλό του έσβησε. Οι συνάψεις του σκοτείνιασαν. Σήκωσε την ταμπέλα «Πωλείται δωρεάν, μόνο να τον μεταφέρετε». Δε διατηρούσε πια ούτε το ελάχιστο μέτρο αυτοπροστασίας απέναντί της. Άκουσε έξω γέλια παιδιών.

«Πόσον καιρό είναι εδώ;» ρώτησε. «Για τα παιδιά λέω».

«Φεύγουν αύριο με το αεροπλάνο. Όλα εκτός από την Κλάρα-Μαρία».

«Κι αυτό που είπες, ότι προκάλεσαν τους σεισμούς;»

«Έπρεπε να βρω κάτι, μια πρόφαση για το λόγο που εγώ κι εκείνη ήρθαμε σε επαφή».

Μακριά, πέρα μακριά μέσα του χτύπησε ένα καμπανάκι συναγερμού. Ωστόσο ήταν πολύ μακριά. Ένωσε τη ζέστη από τις παλάμες της, σχεδόν σαν φωτιά. Η ακοή του έκλεισε.

■ ύπνησε ξέροντας ότι η γυναίκα και το παιδί τον είχαν εγκα-
■ ταλείψει.

■ Είχε κοιμηθεί βαριά. Ο ύπνος του είχε δεχτεί επισκέψεις από οράματα, όπως όταν έχεις μαστουρώσει με όπιο. Το κορμί του ήταν εξαντλημένο, τα μάτια του κολλημένα σφιχτά από την παπαρουνένια κόλλα του ύπνου. Σκάνναρε με την ακοή του το κτίριο, είχαν φύγει. Βγήκε τρεκλίζοντας στο διάδρομο και άνοιξε την πόρτα του κελιού. Δεν είχαν κοιμηθεί στο κρεβάτι. Οι κούκλες δεν ήταν εκεί. Τα ρούχα τους έλειπαν.

Έριξε στο πρόσωπό του κρύο νερό. Το πρόσωπο στον καθρέφτη δεν ήταν για αναγνώστριες γυναικείων περιοδικών. Ήταν για πλαστική χειρουργική, για την Προθανάτια Κλινική του Κρατικού Νοσοκομείου.

Άκουγε έναν όρθρο, από την εκκλησία. Ο ήχος ερχόταν μέσα από τον τοίχο σαν από σουρωτήρι — εξήντα γυναίκες σε έκσταση, ενώ εκείνος δεν μπορούσε να πάρει τα πόδια του.

Όταν ήταν παιδί και όλοι οι πασσαλοπήκτες ήταν άντρες και όλες οι γυναίκες μητέρες, είχε μια ευχή: να κυβερνηθεί κάποτε ο κόσμος με βάση τις θηλυκές αρχές. Τώρα που η ευχή του σιγά σιγά πραγματοποιούνταν άρχισε να αμφιβάλλει.

Πέρασε μέσα από τους λευκούς διαδρόμους, αλλού πατούσε αλλού βρισκόταν. Είχε την αίσθηση ότι σερνόταν στα τέσσερα. Έξω από την πόρτα του διπλανού δωματίου στάθηκε να ακούσει. Μιλούσε η Αφρικανή.

«Υπάρχει ένα κασόνι», έλεγε σε κάποιον, «με τριακόσιες κού-

κλες, από το κατάστημα παιχνιδιών “Ξαδελφούλης”. Δεν μπορεί να χάθηκε, κάπου εδώ το έχετε αφήσει».

Για μύστες και κλόουν κάθε απρόσμενη κατάσταση λάμπει σαν μέρα, σαν οπτικό και ακουστικό κόσμημα. Άνοιξε την πόρτα.

Καθόταν δίπλα στο γραφείο της Γαλάζιας Κυρίας. Είχε το πόδι της στο γύψο. Στο σκοτάδι του προσώπου της τα τραύματα από τα κοψίματα εξέπεμπαν μια ροζ λάμψη. Επουλώνονταν.

Άκουγε στην ηχώ της ότι είχε περάσει τουλάχιστον ένα εικοσιτετράωρο χωρίς να κοιμηθεί και ότι το άντεχε.

«Πού είναι;» τη ρώτησε.

Άκουγε την ίδια του τη φωνή γεμάτη σκόνη και ρετσίνι.

«Θα σου γράψουν, σε ένα μήνα το πολύ».

Οποιονδήποτε άλλο εκτός από εκείνη θα μπορούσε να τον αναγκάσει να ομολογήσει. Δεν ήταν όμως τώρα ώρα για αυτοακρωτηριασμό.

Άρχισε η προσευχή. Ένωσε την αναπνοή του. Το σύστημά του ετοιμάστηκε για το τελευταίο νούμερο εισόδου. Τα μάτια της δεν ξεκολλούσαν από πάνω του. Ήξερε καλά πως και ένα μόνο λάθος να έκανε, θα τον έβγαζε από το παιχνίδι.

Ακούμπησε τα κλειδιά του αυτοκινήτου μπροστά της.

«Χρειάστηκε να κλέψω ένα αμάξι για να έρθω εδώ χτες. Είναι παρκαρισμένο κοντά στο Νίμπρογκορντ, μια μπλε Μπε-Εμ-Βε. Φοβάμαι ότι θα το φορτώσουν σε σας όταν βρεθεί. Είμαι ελεύθερος μόνο χάρη στη δική σας ιατρική γνωμάτευση. Πρέπει να το παραδώσω στην Πλατεία του Τσίρκου στο Μπελαχόι. Τι λες, γίνεται να στείλουμε κάποια από τις μικρές δόκιμες να το πετάξει ως εκεί;»

Τα μάτια της τον εξερευνούσαν. Εκείνος έστειλε την ηχώ και την προσοχή του στα πόδια του. Έτσι είχε ερημώσει τις λέσχες πόκερ σε όλη την Ευρώπη, όχι με την καρδιά ούτε με τη φαντασία αλλά με το να πυκνώνει όλη του την προσοχή στα πόδια του.

Εκείνη σηκώθηκε.

«Θα τις ξαναδείς», τον καθησύχασε. «Τη Στίνε και την Κλάρα-Μαρία εννοώ. Μπορεί να περάσει ένας χρόνος, τα πάντα θέλουν χρόνο, ωστόσο θα τις ξαναδείς».

Περπατούσε μόνο με ένα δεκανίκι, ανάλαφρη. Για μια στιγ-

μή έμεινε ακίνητος απολαμβάνοντας το θέαμα. Και ο Μπαχ το ίδιο θα έκανε, ακόμα κι αν βρισκόταν στη μέση του τελευταίου μέρους της *Τέχνης της Φούγκας*.

Μετά στράφηκε προς το τηλέφωνο. Αφουγκράστηκε την προσευχή. Για τελευταία φορά θα περνούσε ένα κατώφλι που το φρουρούσε μια γυναίκα. Για τελευταία φορά θα πουλούσε φούμαρα για να περάσει μια ρεσεψιόν. Για τελευταία φορά θα έλεγε ψέματα με ουρά. Ένιωσε ότι δεν το έκανε μόνο για τον εαυτό του, ότι κάτι άλλο, πιο μεγάλο, είχε ενεργοποιηθεί μέσα και γύρω του. Ήταν άραγε η Κυρία-Κύριος; Ας το ελπίσουμε. Ωστόσο μπορούμε ποτέ να είμαστε απολύτως βέβαιοι;

Πήρε τηλέφωνο στον «Ξαδελφούλη», στην οδό Ροσκιλντεβάι. Το σήκωσε μια νέα κοπέλα. Δεν είχε προετοιμάσει τίποτα συγκεκριμένο, θα δοκίμαζε απλώς πόσο ανοιχτή ήταν η φωνή. Πριν κλείσουν τα τριάντα, οι άνθρωποι δεν έχουν εγκαταλείψει κάθε ελπίδα ότι ξαφνικά μπορεί να τους συμβεί κάτι σπουδαίο.

«Σας παίρνω από το Γραφείο Επί των Τιμών της Αυτής Μεγαλειότητας», της ανακοίνωσε. «Θα θέλαμε να παραγγείλουμε πεντακόσιες κούκλες Μπάρμπι, με αμάξια, ρούχα και όλο τον εξοπλισμό, σε μια κούτα. Σε μια ώρα γίνεται; Είναι δώρο για διπλωμάτες. Πρέπει να τις παραλάβουμε στην υπηρεσιακή κατοικία του Πρωθυπουργού, δίπλα στο Μπάουσβερντ και τη Λίμνη του Λίνγκμπι. Υπάρχει εκεί μια είσοδος εμπορευμάτων».

«Θα είναι δύο κούτες», του απάντησε εκείνη, «σε ένα τελάρο, με φορτηγάκι. Αυτήν τη στιγμή όμως όλα τα αμάξια μας είναι έξω. Επιπλέον, δεν τις έχουμε όλες στην αποθήκη, θα χρειαστεί λίγη ώρα για να τις μαζέψουμε από τα υποκαταστήματά μας».

«Κανένα πρόβλημα», τη σταμάτησε ο Κάσπερ. «Η υπομονή μας είναι βασιλική».

«Σε ποιον να στείλω το λογαριασμό;»

Οι αισθήσεις του Κάσπερ βρίσκονταν ακόμα προσανατολισμένες στα πόδια. Η προσευχή συνεχιζόταν.

«Κατευθείαν στο Αμαλίενμποργκ. Ταχυδρομικός κώδικας δε χρειάζεται. Έχουμε και έκπτωση είκοσι τοις εκατό».

Περίμενε το φορτηγό στην όχθη της λίμνης. Ήταν άνοιξη, σχεδόν καλοκαίρι.

Εκείνο φάνηκε ύστερα από μία ώρα. Ήταν μεγάλο σαν φορτηγό μετακομίσεων. Το οδηγούσε μια ηχώ που ο Κάσπερ την ήξερε, από ένα μακρινό παρελθόν. Αναγνώρισε το πρόσωπο. Ανήκε σε έναν από τους νεαρούς μαχαιροβγάλτες που τον είχαν βοηθήσει να μπει στο Κόνον. Δίπλα του καθόταν το μελαχρινό αγόρι, εκείνο που ήταν δεκατεσσάρων χρόνων.

Ο Κάσπερ άκουσε την ηχώ τους να μετατρέπεται σε σοκ. Τα πρόσωπά τους όμως δε φανέρωσαν τίποτα.

Τους δανείστηκε ένα σουγιαδάκι. Άνοιξε την κούτα. Άδεια-σε πλήθος πακεταρισμένες κούκλες μέσα στην καρότσα, μέχρι που η κούτα έμεινε η μισή άδεια. Με το σουγιαδάκι άνοιξε τρεις τρύπες στο χαρτόνι.

«Τώρα θα μπω μέσα», τους εξήγησε. «Εσείς θα κλείσετε το καπάκι και θα βάλετε μονωτική ταινία».

Από τον πάτο της καρότσας πήρε δύο γρούλους. Τα πράγματα μας οδηγούν, είχε πει ο Άγιος Αυγουστίνος κι αργότερα ο Ραμάνα Μαχάρσι. Δε βλάπτει όμως να παίρνουμε και τα μέτρα μας.

«Παραμύθι είναι», πετάχτηκε ο μικρότερος. «Το ξέρω, απ' το σχολείο. Είναι ένα δανέζικο παραμύθι. Μετά θα σε ρίξουμε στο ποτάμι».

«Τι λες, ρε, που θα με ρίξετε στο ποτάμι! Για συμμαζευτείτε!»

Τους περιέγραψε το δρόμο πίσω στο μοναστήρι.

«Εκεί, στο γραφείο, κάθεται μια Αφρικανή. Έχει μάτια μεγάλα σαν τα τέρατα που αναφέρει το Κοράνι. Μη φοβηθείτε. Θα πείτε ότι έχετε να παραδώσετε ένα φορτίο κούκλες που είχαν σταλεί εδώ και πολύ καιρό αλλά καθυστέρησαν. Θα ρωτήσετε πού πρέπει να τις παραδώσετε. Εκείνη θα σας δώσει μια διεύθυνση. Εκεί θα πάτε. Θα με βάλετε σ' ένα καροτσάκι και θα με πάτε εκεί».

Ο Κάσπερ σκαρφάλωσε στην κούτα. Τα αγόρια δε σάλεψαν.

«Αδυνάτισες», παρατήρησε πάλι ο πιο μικρός, «από τότε που σε είδαμε. Δε μου κάνει εντύπωση, έτσι που ζεις».

Ο Κάσπερ έφτιαξε ένα αυτοσχέδιο κρεβάτι ανάμεσα στα κουτιά.

«Όμως τα οικονομικά σου είναι ακόμα καλά, ε;» ρώτησε ο μικρός.

Ο Κάσπερ άδειασε τις τσέπες του. Βρήκε τις τελευταίες πέντε χιλιάδες. Τους τις έδωσε.

«Είσαι σε απόγνωση», τον προκάλεσε ο μικρός. «Θα μπορούσαμε να σε πιέσουμε λίγο παραπάνω. Θέλουμε κάτι και για τους γρύλους».

Ο Κάσπερ αναποδογύρισε τις τσέπες του, ήταν άδειες.

«Την πένα σου!»

Τους έδωσε την πένα. Εκείνοι έκλεισαν το καπάκι. Έβαλαν μονωτική ταινία.

«Θα σε πάμε κατευθείαν στον παραλήπτη», ακούστηκε η φωνή που ανήκε στον πιο μικρό. «Ακόμα κι αν τη διεύθυνσή του τη φυλούν διαβόλοι. Το ορκίζομαι στο Κοράνι κι εγώ κρατάω πάντα το λόγο μου».

Ενιωσε την κούτα να φορτώνεται πάνω σ' ένα καροτσάκι. Άκουσε τη λαχανιασμένη ανάσα των αγοριών καθώς ανέβαιναν. Άκουσε τις κεντρικές κυκλοφοριακές αρτηρίες, την ηχώ από ανοιχτές πλατείες και πάρκα, το θρόισμα του ανέμου σε μπανανόδεντρα. Βρέθηκαν δίπλα στον Βοτανικό Κήπο, κοντά στο Γεωλογικό Μουσείο, στο δρόμο για το Αστεροσκοπείο της Κοπεγχάγης.

Πρέπει να είχαν μαζί τους ράγες, πέρασαν το καροτσάκι από ένα κεφαλόσκαλο και μπήκαν σ' ένα ασανσέρ. Εκείνος δε θυμόταν πια σε πόσα ασανσέρ είχε ανέβει τους τελευταίους μήνες, ατελείωτα ασανσέρ. Αυτό, το ένιωθε, θα ήταν δίχως άλλο το τελευταίο.

Ένιωσε να τον κατεβάζουν από ένα διάδρομο και μετά, καθώς σταμάτησαν έξω από μια πόρτα, άκουσε το χώρο γύρω από την κούτα να γίνεται θολωτός — ίσως και να ήταν ο εαυτός του που άκουγε. Η κούτα ξεφορτώθηκε από το καροτσάκι. Τα βήματα των αγοριών ξεμάκρυναν. Γύρω του απλώθηκε σιωπή.

Όχι συνηθισμένη σιωπή αλλά εκείνη που έπλασε η Κυρία-Κύριος όταν άνοιξε το στόμα και είπε: «Γεννηθήτω φως».

Μάζεψε τις τελευταίες δυνάμεις που του είχαν απομείνει, έσπρωξε το καπάκι και το έσκισε.

Το δωμάτιο ήταν θολωτό. Ήταν το ίδιο το Αστεροσκοπείο. Το ταβάνι σχημάτιζε ένα τέλειο ημισφαίριο από διπλές καμπυλωτές πλάκες χαλκού. Από τον τοίχο ξεκινούσε ένα τεράστιο τηλεσκόπιο από στιλβωμένο ορείχαλκο και μπρούντζο, στερεωμέ-

νο πάνω σε μια σιδηροτροχιά που διέγραφε έναν πλήρη κύκλο κατά μήκος του τοίχου. Σκυμμένο πάνω στο φακό αντίκρισε τον Κάιν.

Κάτω από την τρύπα του θόλου, σε έναν κύκλο γύρω από την κούτα του Κάσπερ, κάθονταν τα δέκα παιδιά, η Στίνε και η Γαλάζια Κυρία, η Αντρέα Φινκ, ο Ντάφι, το Παντζάρι της θάλασσας. Όλοι σταυροπόδι, σαν σαλεμένοι σε ομαδική θεραπεία.

Αν είσαι τριάντα χρόνια στη σόου μπίζνες δε σου λείπουν οι ευκαιρίες να απολαύσεις τη θέα γυμνών γυναικών που ξεπηδούν μέσα από τούρτες. Ωστόσο ο Κάσπερ ποτέ δεν είχε την ευκαιρία να αφουγκραστεί την ουσία τους. Τώρα η ευκαιρία αυτή του δινόταν.

Ένωσε βαθιά ικανοποίηση. Για μια στιγμή τα πρόσωπα γύρω του άδειασαν από απορία. Για μια στιγμή η σιωπή των εξαίσιων γυναικών και των υπέροχων παιδιών υποχώρησε και αυτό που αντηχούσε, με όλες τις νότες, ήταν η ανυπεράσπιστα έκπληξη. Η λέξη «άνανδοι» ήταν η μόνη που θα μπορούσε να εκφράσει την κατάστασή τους, ακόμα και αυτήν της Γαλάζιας Κυρίας.

Εκείνη τη στιγμή ο Κάσπερ ένωσε, όπως και όλοι όσοι βρίσκονταν κάτω από το θόλο του Αστεροσκοπείου, πως η Κυρία-Κύριος, ακόμα και στις πιο ιερές συναθροίσεις, κρατάει τον κλόουν για την τελευταία στιγμή, σαν άσο στο μανίκι.

Μετά επανήλθε η σιωπή.

Η Γαλάζια Κυρία σηκώθηκε και πήρε μια καρέκλα. Τα παιδιά παραμέρισαν. Εκείνη έβαλε την καρέκλα στη μέση του κύκλου.

«Κάσπερ Κρόνε», του είπε. «Αβάντι. Καλώς μας όρισες».

Από τους τοίχους κρέμονταν ταξιδιωτικοί σάκοι που πάνω τους είχαν κιόλας κολλημένες τις ετικέτες δώδεκα διαφορετικών αεροπορικών εταιρειών. Ήταν μάρτυρας ενός αποχαιρετισμού.

«Τα παιδιά ποτέ δεν τα απήγαγαν», τη σταμάτησε. «Ήρθαν εδώ από μόνα τους. Υπήρξε σύγκρουση, ωστόσο ήρθαν με τη θέλησή τους. Είχαν κάνει μια συμφωνία με τον Κάιν. Τι αφορούσε η συμφωνία;»

Η ντροπή δεν είναι λέξη που θα χρησιμοποιούσε για τα παιδιά που είχε μπροστά του. Παρ' όλα αυτά το συγκεκριμένο συναίσθημα ήταν παρόν, με μια κακοφωνία από τις λίγες, κάτι σαν την αρ-

χή του τελευταίου μέρους της *Ενάτης* του Μπετόβεν. Τα παιδιά φαίνονταν όλα, χωρίς εξαίρεση, σαν δεκατετράχρονοι βιαστές που τους έπιασαν επ' αυτοφόρω και τώρα, όπως όλοι μας, είναι υποχρεωμένοι να προσπαθήσουν να βρουν τρόπο να συνεχίσουν τη ζωή τους και να διατηρήσουν την αξιοπρέπεια και την πίστη τους στην ελευθερία της βούλησης έχοντας ανακαλύψει ότι ζούμε σαν ψύλλοι στη ράχη μιας φάλαινας γεμάτης υποθαλάσσιες δυνάμεις που δεν ορίζουμε εμείς.

«Ήθελαν να συναντηθούν», εξήγησε η Γαλάζια Κυρία, «εδώ, στην Κοπεγχάγη, να ξαναβρεθούν. Είναι πολύ δύσκολη και πολυέξοδη υπόθεση να μαζέψεις δώδεκα παιδιά. Το κάνουμε μια φορά το χρόνο, με τεράστιες δυσκολίες. Ζήτησαν λοιπόν τη βοήθεια του Κάιν».

Ο Κάσπερ κοίταξε τον άντρα με το τηλεσκόπιο.

«Εσύ», του είπε, «δε θα βοηθούσες ούτε μια γριούλα ενενήντα χρόνων να περάσει το δρόμο, αν δεν είχες εξετάσει την οικονομική της φερεγγυότητα. Τι αντάλλαγμα πήρες λοιπόν;»

Ένωσε τη γυναίκα να ζυγίζει τα λόγια της.

«Πίστεψε ότι τα παιδιά μπορούσαν να κάνουν κάτι μεγάλο, στον υλικό κόσμο. Θεώρησε ότι η συνείδηση, αν καταφέρει να φτάσει σε μια κατάσταση όπου η πραγματικότητα δεν είναι ακόμα διαμορφωμένη, μπορεί να επηρεάσει την υλική πραγματικότητα. Φυσικά ήταν μεγάλη αφέλεια εκ μέρους του».

«Φυσικά», συμφώνησε ο Κάσπερ.

Οι παρασιωπήσεις είχαν εγκατασταθεί στην περιφέρεια της κατάστασης, σαν κορδέλα πένθους από βρόμικο ήχο. Η αίθουσα έτρεμε από αυτά που δεν είχαν ειπωθεί. Ο Κάσπερ ήξερε ότι η Κυρία-Κύριος θα διάλεγε κάποιον για να δώσει λύση και να ελευθερώσει τη στιγμή. Ήλπιζε να μη διάλεγε εκείνον.

Διάλεξε το σιωπηλό κορίτσι.

Η Κλάρα-Μαρία σηκώθηκε.

«Γιόζεφ», είπε, «Μητέρα Μαρία, Ντάφι, Αντρέα, Σβένσον, θα μιλήσω μαζί σας έξω, μόνη μου, για μια στιγμή μόνο».

Το είπε με απόλυτη σοβαρότητα, με μεγάλη, αθώα επισημότητα. Σε μερικές περιπτώσεις η επιμονή ενός παιδιού είναι τόσο έντονη που όλοι συμφωνούν μαζί του — συμβαίνει με το αγορά-

κι από *Τα καινούργια ρούχα του Αυτοκράτορα*, με τον μικρό Ιησού στο Ναό... Η Γαλάζια Κυρία σηκώθηκε, το ίδιο και ο Κάιν, ο Ντάφι, η Αντρέα Φινκ, ο αξιωματικός του ναυτικού.

Θα έπρεπε να είχαν μείνει στη θέση τους. Από τη στιγμή που σηκώθηκαν ήταν πια χαμένοι.

Το κορίτσι τούς κράτησε την πόρτα. Βγήκαν έξω. Μετά την έκλεισε από μέσα και κλείδωσε.

Η πόρτα ήταν σαν να βρίσκεται εκεί από την εποχή που χτίστηκε το Αστεροσκοπείο. Ήταν από ξύλο βελανιδιάς, μασίφ, βαριά σαν πόρτα εκκλησίας.

Το κορίτσι στράφηκε προς τα παιδιά και τον Κάσπερ. Χαμογέλασε.

Ήταν ένα χαμόγελο που έκανε τον Κάσπερ να θέλει να κρυφτεί όπως όπως πίσω στην κούτα του. Ήταν όμως πολύ αργά. Αυτός είναι και ο λόγος που πρέπει να το σκέφτεσαι καλά πριν αρχίσεις στα σοβαρά το ταξίδι έξω από την προσωπικότητά σου. Πολλές φορές ο δρόμος της επιστροφής δεν είναι καθόλου εύκολος.

«Δεν ξέρω τι γνώμη έχεις για τον πόλεμο», του απηύθυνε το λόγο.

Ο Κάσπερ δεν είπε τίποτα.

«Σκεφτήκαμε ότι αν δείχναμε στον κόσμο κάτι, κάτι τελείως απίστευτο, ίσως θα μπορούσαμε να τους κάνουμε να καταλάβουν, τους μεγάλους λέω, και να σταματήσουν να κάνουν πολέμους».

Το στόμα του Κάσπερ είχε στεγνώσει. Ωστόσο τα μάτια του ήταν υγρά.

«Είναι πολύ όμορφη σκέψη», παρατήρησε. «Τι θέλατε να δείξετε στον κόσμο;»

«Αν γινόταν κάτι μεγάλο», συνέχισε εκείνη, «κάτι που να το μάθει όλος ο κόσμος, κάτι σε μια πόλη, χωρίς βέβαια να πάθει κανείς τίποτα, μόνο να δουν όλοι πόσο πολύ κοστίζει... Αν δε σταματήσουμε... Το μόνο πράγμα που φοβούνται οι άνθρωποι πραγματικά είναι να χάσουν λεφτά. Ίσως λοιπόν θα μπορούσαμε να τους ταρακουνήσουμε έτσι».

«Ταυτόχρονα όμως ζητάμε να μας κάνουν δώρο και πεντακόσιες Μπάρμπι, ε;» σχολίασε ο Κάσπερ.

Εκείνη χαμογέλασε. Δεν ήταν το χαμόγελο της κόρης προς τον πατέρα.

«Το ένα δεν αποκλείει το άλλο», του απάντησε.

Ο Κάσπερ έγνεψε καταφατικά. Ο σβέρκος του είχε κοκκλώσει, σαν από μηνιγγίτιδα σε ταχεία εξέλιξη.

«Το ίδιο θα έλεγε και ο Μπαχ», τη βεβαίωσε.

Εκείνη ήρθε κοντά του.

«Εσύ κι εγώ», του είπε, «θα περάσουμε φίνα».

Απομακρύνθηκε από κοντά της. Η ηχώ της ήταν αφάνταστα σοβαρή.

«Σκεφτήκαμε λοιπόν ότι, εφόσον επρόκειτο για κάτι τόσο σημαντικό, τότε δεν υπήρχε τίποτα που να μην μπορούμε να το κάνουμε».

«Ο πατέρας σου δούλευε πάντα με την ίδια αρχή», τη διέκοψε. «Αν αγγίξεις τις καρδιές τους, τους έχεις κάνει όλους δικούς σου».

Εκείνη πήρε θέση στον κύκλο.

«Βουλιάξατε τη γη;» τη ρώτησε. «Μπορεί η συνείδηση να αλλάξει τον υλικό κόσμο;»

Ίσως να μην τον είχε ακούσει. Ίσως είχε χαμηλώσει το κανάλι του. Ένιωθε μια οργή που του έκοψε την ανάσα.

«Θυμάσαι που σου είπα ότι θέλω να γίνω πιλότος;»

Κοίταξε τον Κάσπερ στα μάτια.

«Υπάρχει μια λίστα ελέγχου pre-start», άρχισε να του εξηγεί. «Είναι ο έλεγχος που γίνεται πριν ξεκινήσουν οι κινητήρες: υψομετρητής, ηλεκτρικό σύστημα, σύστημα καυσίμων, πλοήγηση. Η διαδρομή καταγράφεται στον υπολογιστή, όπως και η συχνότητα των ραδιοφάρων. Τα διάβασα όλα, σε πραγματικά βιβλία. Θα με βοηθήσεις να γίνω πιλότος όταν μεγαλώσω;»

Εκείνος δε σάλεψε.

«Βάζουμε μπρος τις μηχανές», του ανακοίνωσε.

Τα πρόσωπα των δώδεκα παιδιών ήταν ανοιχτά, σε εγρήγορση, και ταυτοχρόνως χαλαρωμένα σαν να κοιμόνταν με τα μάτια ορθάνοιχτα.

«Εσείς το κάνατε;» ρώτησε ο Κάσπερ. «Εσείς προκαλέσατε την καθίζηση;»

Γύρισε και τον κοίταξε.

«Ίσως έγινε από μόνη της», είπε αλλά. «Τυχαία. Εμείς απλά τη νιώσαμε πριν συμβεί. Εσύ τι πιστεύεις;»

Αισθάνθηκε τη συμπύκνωση στην αίθουσα. Τα μαλλιά του σηκώθηκαν όρθια, όπως στην κάσκα του κομμωτηρίου.

«Μερικές οδηγίες ήταν στα αγγλικά», συνέχισε εκείνη. «Cabin ready. Doors released».

Το κορίτσι κοίταξε τα παιδιά. Το ένα μετά το άλλο έγνεψαν καταφατικά. Ο Κάσπερ ήθελε να τρέξει να κρυφτεί, όμως ήταν πολύ αργά. Ο έλεγχος του σώματος από το μυαλό είχε διακοπεί.

«Ready for pushback», ανακοίνωσε. «Το Αστεροσκοπείο Κοπεγχάγης μαζί με τον Κάσπερ Κρόνε, τη Στίνε, την κόρη τους και τους φίλους της cleared for pushback».

Σήκωσε τους αντίχειρες.

Για μια στιγμή το κτίριο κουνήθηκε, όχι έντονα αλλά αισθητά. Ίσως όμως και να ήταν απλώς εκείνος που έτρεμε.

Μετά το κτίριο έγινε φως — ίσως όμως και να είχε διαταραχθεί η όρασή του.

Ένωσε το Αστεροσκοπείο να απογειώνεται και να περνάει το φράγμα του ήχου. Κοίταξε μέσα στα μάτια του κοριτσιού. Ήταν απολύτως ήρεμα.

Ίσως ανέβηκαν κάθετα. Κοίταξε μέσα από αυτό που ενδεχομένως να ήταν τα τοιχώματα φωτός των κτιρίων, ίσως όμως και να ήταν παραίσθηση, ίσως ένα νέο είδος όρασης. Του φάνηκε ότι είδε την Κοπεγχάγη να χάνεται από κάτω τους, θαρρείς έπεφτε σε γκρεμό. Μπορούμε ποτέ να είμαστε απολύτως βέβαιοι;

Ένωσε τον εμετό να ανεβαίνει από το διάφραγμα. Πίστευε ότι είχε συμφιλιωθεί με το θάνατο. Τώρα όμως που εκείνος στεκόταν μπροστά του, με τη μορφή ενός παιδιού, κατάλαβε ότι δεν ήθελε να πεθάνει.

«Πήγαινέ μας πίσω», της είπε. «Κατέβασέ μας κάτω».

Η φωνή του ακουγόταν μπουκωμένη.

Το κορίτσι χαμογέλασε ξανά. Της έλειπε ένα μπροστινό δόντι, είχε πέσει ή κάποιος της το είχε σπάσει. Ήταν ένα τσιφούτικο χαμόγελο, σαν των μεγάλων μαγισσών.

«Θα μπορούσα να σε πείσω», του πρότεινε, «να κάνεις ακόμα μια προσπάθεια με τη μαμά;»

Το πρόσωπό του ήταν μια μάσκα από ιδρώτα, ιδρώτα που έλαμπε.

«Είναι εκβιασμός», διαμαρτυρήθηκε, «πνευματικός εκβιασμός».

«Αυτός είναι ο καλύτερος», τον έκοψε.

Εκείνος σήκωσε τα χέρια.

«Εντάξει».

«Ορκίσου, στην Κυρία-Κύριο».

«Είναι βλασφημία — ου λήψη το όνομα Κυρίου του Θεού σου επί ματαίω».

«Κάνουμε τον δύσκολο τώρα;»

Σήκωσε το χέρι του για να ορκιστεί.

Εκείνη τη στιγμή η πόρτα άνοιξε με μια κλοτσιά.

Την είχε δώσει ο Κάιν.

Ένα είδος ευγνωμοσύνης πλημμύρισε τον Κάσπερ. Μπορεί η πόρτα να μην ήταν πια αυτό που ήταν πριν από ένα λεπτό, όταν είχε ανταύγειες σαν ακουαρέλα, ανταύγειες από παλλόμενο φως. Ωστόσο, η κλοτσιά απέδειξε ότι δεν έπαυε να είναι φτιαγμένη από ξύλο βελανιδιάς.

Η Γαλάζια Κυρία στεκόταν στην πόρτα. Είχε μετατραπεί σχεδόν ολόκληρη σε φως ουράνιου τόξου. Ήταν όμως κι αυτό λειψό, ό,τι είχε απομείνει έδειχνε πολύ θυμωμένο.

Ήταν ένας υπέροχος θυμός. Ο Κάσπερ κατάλαβε αμέσως ότι έπρεπε να εκτιμήσει τον ήχο, ότι δε θα είχε την ευκαιρία να τον ακούσει ξανά.

«Κλάρα-Μαρία», πρόσταξε εκείνη. «Κλείσ' το!»

Το είπε με έναν τόνο που παρόμοιο δεν είχε ακούσει ποτέ ξανά ο Κάσπερ. Η φωνή ήταν αυταρχική, γεμάτη κύρος, σαν μια πετυχημένη πρόβλεψη της συντέλειας του κόσμου. Δεν απαιτούσε τίποτα. Απλώς διαμόρφωνε μια νέα πραγματικότητα.

Δεν υπήρξε προσγείωση. Τη μια στιγμή η φωτεινή γυάλα φαινόταν σαν να αιωρείται τετρακόσια μέτρα πάνω από την πόλη, εκτός τόπου και χρόνου, σε απόλυτη σιωπή, με ένα δικό της φως, διάφανη, και την επομένη η πραγματικότητα επανήλθε. Όλα ήταν πάλι σαν και πρώτα. Τίποτα δεν είχε συμβεί, αλλά και τίποτα δεν ήταν ακριβώς όπως πριν.

Εντωμεταξύ, το κεφάλι του Κάσπερ είχε αδειάσει. Τώρα, η ίδια η ψυχολογική του κατάσταση τον χτυπούσε σαν παλιρροϊκό κύμα που συγκρατιόταν μόλις και μετά βίας. Η πρώτη του σκέψη ήταν: να γινόμεουν μπρεσάριος αυτών των παιδιών!

Αυτό δε θέλουμε όλοι κατά βάθος; Να μας συντηρούν τα παιδιά μας για να μπορούμε να καθόμαστε με τα πόδια ψηλά και να αφήνουμε ν' ανεβαίνει χαλαρά ο καπνός από ένα βραδινό τζόιντ έχοντας συμφιλιωθεί με τη δύση του βίου μας και με την πεποίθηση ότι υπάρχει κόσμος που δουλειά του είναι να φροντίζει οι οικονομίες μας να τοκίζονται όσο το δυνατόν καλύτερα!

Τότε ξαφνικά η προσευχή του βρήκε ανταπόκριση. Ένιωσε ότι αν τρέχεις με τετρακόσια χιλιόμετρα την ώρα παρέα με την Κυρία-Κύριο και πιάνεσαι από τα δέντρα του δρόμου για να βουτήξεις ένα ροδάκινο, η μεγαλύτερη πιθανότητα είναι να σου κοπεί το χέρι.

Το βλέμμα του συνάντησε το βλέμμα της Γαλάζιας Κυρίας. Η ηχώ της δυνάμωσε. Ήταν σαν να κοιτάζει νερό που μέσα του κουδουνίζουν πολύτιμα πετράδια.

«Αυτό», του είπε, «θα το κρατήσουμε για τον εαυτό μας, για λίγο ακόμα».

Ο Κάιν στεκόταν δίπλα της. Πέρασε το χέρι της στη μέση του.

Το σοκ για τον Κάσπερ ήταν πολύ μεγαλύτερο από το προηγούμενο. Έπεσε ανάσκελα βυθισμένος στην προσευχή. Δεν υπάρχει τίποτα που να μην το αντέχει το θείο.

«Για να επιζήσει ο χριστιανισμός», συνέχισε εκείνη, «πρέπει να γίνουν σημαντικές αλλαγές».

Θα μπορούσε να έχει οποιονδήποτε. Θα μπορούσε να έχει ακόμα κι ένα από τα δεκατετράχρονα αγόρια. Υπό λίγο διαφορετικές συνθήκες, θα μπορούσε ίσως να έχει κι αυτόν τον ίδιο, τον Κάσπερ Κρόνε.

«Εσύ μπορείς να έχεις όποιον θέλεις», της πέταξε ο Κάσπερ, «τον κουτσοδιάβολο βρήκες να διαλέξεις;»

Ο Γιόζεφ Κάιν όρθωσε το ανάστημά του.

«Είμαι σε διαδικασία ολοκληρωτικής μετάνοιας», διαμαρτυρήθηκε. «Θέλω να καθαριστώ, να γίνω άλλος άνθρωπος. Είπαμε με τη Μαρία να κάνω γενική εξομολόγηση».

«Θα κρατήσει κάνα δυο χρόνια», σχολίασε ο Κάσπερ, «κατά τη διάρκεια των οποίων θα μιλάς είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο χωρίς διακοπή».

Ο Κάιν κύρτωσε τη ράχη του, έτοιμος να χιμήξει. Ο Κάσπερ άρχισε να κραδαίνει το χέρι του, απαλά, σαν πρόκληση με κινέζικες βεντάλιες. Κάτι τον άγγιξε, ήταν η Στίνε. Προσγειώθηκε στο σώμα του.

Εκείνη στεκόταν πίσω του, όπως τότε που ξεβαφόταν στο καμαρίνι του, σε ένα παρελθόν που δεν υπήρχε πια, που ποτέ δε θα επαναλαμβανόταν και που εκείνος δεν το αναπολούσε πλέον με λαχτάρα. Παρ' όλα αυτά, θα ταίριαζε μια χαρά στο λεύκωμα.

«Κατά βάθος», της είπε, «ποτέ μου δεν πίστεψα ότι θα βρεθεί γυναίκα που θα με αγαπήσει».

Τα χέρια της ήταν ζεστά, σχεδόν έκαιγαν πάνω στο δέρμα του.

«Το καταλαβαίνω», συμφώνησε. «Και να σου πω κάτι, ούτε εγώ θα το πίστευα. Ωστόσο, αντίθετα με όλα τα προγνωστικά και τους φυσικούς νόμους, υπάρχει μια γυναίκα που σε αγαπάει».

Εκείνος έκλεισε τα μάτια.

Η στιγμή είχε κάτι από το τέλος του BWV 565, *Τοκάτα και φούγκα σε ρε μινόρε*, τεράστιες μοιραίες στήλες μουσικής που παρεμβάλλονται προσωρινά, πριν ξανασηκωθεί η αυλαία.

Ωστόσο υπήρχε επίσης στην ατμόσφαιρα μια ανεπαίσθητη κλίση προς το ρομαντικό. Ο Κάσπερ ήξερε ότι το σύμπαν δεν είναι ιδιαίτερα ρομαντικό. Ο ρομαντισμός είναι ακραία στάση — και όλα τα άκρα κάποια στιγμή ισιώνουν.

Ένιωσε κάτι πάνω στο σώμα του. Ήταν το παιδί. Σιωπηλό, το κορίτσι χώθηκε ανάμεσα σ' εκείνον και τη Στίνε. Του χαμογελούσε — ένα λυκίσιο χαμόγελο.

Ξεγύμνωσε τα δόντια του και ανταπέδωσε το χαμόγελο. Αφουγκράστηκε το μέλλον. Δεν μπόρεσε να το ακούσει ολόκληρο, μόνο κομμάτια, μπουκιές και αποσπάσματα.

Ό,τι μπόρεσε ν' ακούσει ηχούσε στ' αλήθεια υπέροχο, σαν τέλεια δεξίωση, η απόλυτη παράσταση. Κι ακόμα, στ' αλήθεια, ακουγόταν πολύ, μα πολύ κουραστικό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ τον Γιεσ Μπέρτελσεν, τον Έρικ Χόε, την Κάρεν Χόε, τη Νέλι Τζέιν, τον Γιάκομπ Μάλινγκ Λάμπερτ και τον Ότο Μόλτκε-Λετ.

* Το νέο βιβλίο του Πέτερ Χόε είναι ένα αληθινό γλωσσολογικό και πνευματικό επίτευγμα. Θέτει το δημιουργό του στην τιμητική λίστα των μεγαλύτερων εν ζωή συγγραφέων της Δανίας.
VEJLE AMTS FOLKEBLAD

* Το ΣΙΩΠΗΛΟ ΚΟΡΙΤΣΙ είναι αναμφισβήτητα το πιο δυνατό και δεξιοτεχνικά πλασμένο μυθιστόρημα που έχει δημιουργήσει μέχρι στιγμής!
KRISTELIGT DAGBLAD

* Έχει στιλ το ΣΙΩΠΗΛΟ ΚΟΡΙΤΣΙ; Φυσικά και έχει! Το μυθιστόρημα είναι πλούσιο και γενναιόδωρο, άγριο και ζωηρό, διαθέτει παλμό και δυναμική γλώσσα και πολύ περισσότερο χιούμορ απ' ό,τι μας έχει συνηθίσει ο Χόε μέχρι σήμερα...
POLITIKEN

* Η μεγάλη διεθνής επιτυχία που κατακτήθηκε με τη «Σμίλλα» οδήγησε όλους τους τίτλους του Πέτερ Χόε σε μεταφράσεις.

Είναι πράγματι αξιοσημείωτη η επιτυχής διεξόδυση της νέας δανικής λογοτεχνίας στο διεθνές ρεύμα, σε εποχές μάλιστα δύσκολες.

Μια «μικρή λογοτεχνία» έκανε όλο τον κόσμο να στρέψει το βλέμμα του επάνω της.

Νίκος Βατόπουλος, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,
για το βιβλίο Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΣΜΙΛΛΑ
ΔΙΑΒΑΖΕΙ ΤΟ ΧΙΟΝΙ

* Μετά την πληθωρική προσωπικότητα της Σμίλλα, ο Χόε περιγράφει τώρα «οριακά παιδιά». «Ο τρόπος που μιλάει ο ήρωας μου θυμίζει αυτό που ήμουν», λέει, «και το βιβλίο είναι το πιο τίμιο που έχω γράψει».

Μιχάλης Μήτσος, ΤΑ ΝΕΑ,
για το βιβλίο ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΟΡΙΑ

Κάσπερ Κρόνε:
διάσημος σόουμαν στο τσίρκο!
Αδυναμίες: πόκερ και Μπαχ!
Διακριτικό γνώρισμα: εξαιρετική ακοή!
Πρόβλημα: χρέη στην εφορία!

Έπειτα από ένα ατύχημα στην παιδική του ηλικία, ο Κάσπερ διαθέτει τη μοναδική ικανότητα να ακούει και να ερμηνεύει τον τόνο και τη χροιά της φωνής των ανθρώπων. Η συνάντησή του με την Κλάρα-Μαρία, το σιωπηλό κορίτσι, θα αλλάξει τη ζωή του.

Όταν μαθαίνει ότι η Κλάρα-Μαρία πέφτει θύμα απαγωγής, αναλαμβάνει το ρόλο του ντετέκτιβ. Με οδηγό τον ήχο από τις καμπάνες των εκκλησιών της Κοπεγχάγης, αλλά και με την αστυνομία να τον ακολουθεί καταπόδας, θα ριχτεί σε μια μάχη με το χρόνο στα ίχνη του σιωπηλού κοριτσιού.

Ένα συναρπαστικό μείγμα δράσης και φαντασίας από το συγγραφέα του διεθνούς μπεστ σέλερ «Η δεσποινίς Σμίλλα διαβάζει το χιόνι».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 1 – 106 79 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr